Петър Дънов
Учителя

Четвърто измерение

Младежки окултен клас
година осемнадесета

Петър Дънов

Учителя

ЧЕТВЪРТО ИЗМЕРЕНИЕ

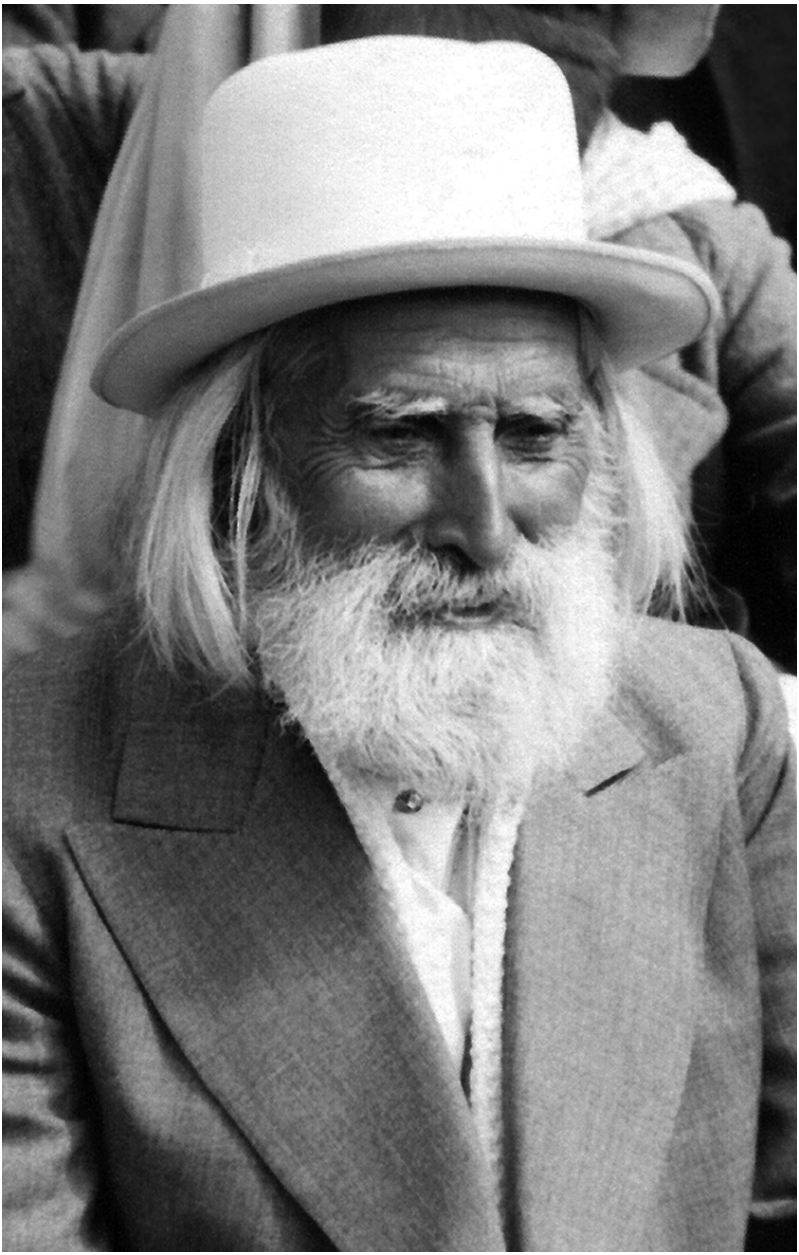

Петър Дънов
Учителя

ЧЕТВЪРТО ИЗМЕРЕНИЕ

Младежки окултен клас
година осемнадесета

Издателство
„БЯЛО БРАТСТВО“

Словото в Школата
на Петър Дънов, Учителя,
е записано и съхранено
за съвременния читател
от стенографите:

Паша Теодорова
Елена Андреева
Савка Керемидчиева

Лекциите, изнасяни от Учителя пред Младежкия окултен клас до 1933 година, са преиздавани от издателство „Бяло Братство“ по подготвените за печат от Паша Теодорова текстове, одобрени от Учителя. Останалите годишнини на Младежкия окултен клас, непубликувани по времето на Учителя, се издават за първи път от издателство „Бяло Братство“ по запазените стенографски записки.

© Издателство „БЯЛО БРАТСТВО“, 2019
ISBN 978-954-744-367-9

Съдържание

1. Скръб и радост, 23.09.1938 7
2. Четвърто измерение, 14.10.1938 17
3. Анализи, 21.10.1938 31
4. Правилна преценка, 28.10.1938 45
5. Добро и зло, 11.11.1938 63
6. Страдания и придобивки, 18.11.1938 82
7. Стани ти, който спиш!, 25.11.1938 97
8. Сухота и влага, 2.12.1938 111
9. Младост и старост, 9.12.1938 129
10. Търпение, 16.12.1938 147
11. Трите закона, 23.12.1938 161
12. Скръб и радост – едно цяло, 30.12.1938 178
13. Основни положения на живота, 6.01.1939 189
14. Организиран и неорганизиран свят, 13.01.1939 207
15. Налягане и напрежение, 20.01.1939 224
16. Организиран и неорганизиран живот, 27.01.1939 241
17. Основен тон, 3.02.1939 250
18. Един опит, 10.02.1939 266
19. Недоволството, 17.02.1939 282
20. Ценност, съдържание и форма, 10.03.1939 294
21. Благоприятни и неблагоприятни условия, 24.03.1939 308
22. Трите перпендикуляра, 31.03.1939 319
23. Дайте свобода, 7.04.1939 332
24. Единият закон, 14.04.1939 343
25. Самовъзпитание, 21.04.1939 351
26. Опитване, проверяване и прилагане, 28.04.1939 361
27. Свобода на съзнанието и чистене на съзнанието, 5.05.1939 371
28. Музикален живот, 12.05.1939 380
29. Беден и богат, 19.05.1939 383

30. Чисти мисли, чисти чувства и
чисти постъпки, 2.06.1939 392
31. Бял и черен кюп, 9.06.1939 401
32. Нормалният човек, 16.06.1939 409
33. Обезсърчение и насърчение, 23.06.1939 417
34. Даване, вземане и прилагане, 7.07.1939 427
35. С вяра, без смущение, 21.07.1939 436
36. Търпение, 4.08.1939 446
37. Господар и слуга, 11.08.1939 455
38. Млади, възрастни и стари, 25.08.1939 464
39. Красиви движения, 1.09.1939 476

Теми 487

СКРЪБ И РАДОСТ

Отче наш

Коя тема се чете миналия път? (– *Произход на пеперудите*.)

Всички вие разсъждавате по един установен, един печатарски начин – имате букви, нареждате ги. Ако ви попитат защо ходите по полето, може да отговорите: „Защото не ходя по планината“. И ако ви попитат защо ходите по планината, по същия начин може да отговорите: „Защото не ходя по полето“. Обаче отговорът ви на тези въпроси може да бъде и такъв: „Защото работата ми е такава“. Питам: каква е разликата между първия и втория отговор, кой от тях е по-смислен? Вторият е по-смислен.

Може да се разгледа как са произлезли пеперудите. Представете си, че те са едно художествено изложение на артисти. Вие влизате в салона, където е това изложение, и питате: „Биологически как се явиха пеперудите?“. Те се явиха в ума на артистите. Но както се е явила в ума им тази идея, така ли се е развила тя и навън? Всъщност тук е възможно да попаднем в друго заблуждение, тъй като не може да се обясни защо толкова много краски са сложени на толкова малко пространство. Пеперудите съдържат всички краски. Какво говори природата с това? И друг философски въпрос може да се зароди: какво цели природата с внасянето на физическия живот? Какво е имала предвид, като е създала физическия свят? Какво е имала природата предвид, ние не знаем. А с проявяването на чувствата какво цели тя, какво е имала предвид? Или пък с появяването на човешките мисли какво цели? Тия въпроси сега не ви интересуват, понеже човек се интересува от това, през което минава, което го впечатлява, от което се нуждае в даден случай. Казваме, че знанието е потребно, но също и че животът е потребен. Какво е качеството на живота? Човек живее. И пеперудите са един начин за проявяване на живота.

Тези две думи, които са написани по всичките правила на правописа, еднакви ли са (*фиг. 1*)? Думата *любовъ* има шест

Фиг. 1

елемента, втората дума – *love*, има четири елемента. Защо в българската дума *любовъ* елементите са шест, а в английската дума *love* са четири? Какви са съображенията за това? В дадения случай българинът е по-разточителен, англичанинът е по-икономичен. При англичанина има спестяване, икономия. В природата умните пестят, глупавите нашироко се държат – да не казваме глупави, но такива, които не оценяват нещата. Някои хора пишат с големи букви, много са щедри, други пишат с дребнички букви. Питам: кои букви са по-хубави? Ти разполагаш с малък лист хартия и искаш да разкажеш на някой свой приятел много неща – ако пишеш с едри букви, ще изкараш два-три реда и ще се свърши; ако буквите ти са ситни, ще напишеш повече. В дадения случай кое писане е по-добро? Ситното е по-добро. Икономически е по-добре да пишеш ситно, за да разкажеш всичко на приятеля си. Обаче дойдете ли до четенето, знаете колко е мъчно да се чете нещо ситно написано. Някои пишат с толкова микроскопично ситни букви, че трябва да четеш написаното с увеличително стъкло. Ако очите ти са слаби, има опасност да го прочетеш криво.

Природата някъде е писала много ситно. Тези, които са създавали природата, ситно са писали. Слугите, като са създавали пеперудите, са писали за разнообразие на своите си – на синовете си, на дъщерите си, на бащите си, на приятелите си. Аз считам, че пеперудите са едни семейни писма. От тях се разбира всеки член на семейството до каква степен на развитие е дошъл – какъвто е бил, така е писал. Това сега как ще го обосновем научно? Да го обосновем научно, значи да кажем: в еди-коя си епоха се родиха пеперудите. Но учените, които сега разискват този въпрос, били ли са в онази епоха? Не са били. Те искат и да установят кога се е явил човекът. По останките на човешки черепи се опитват да установят тази далечна епоха – методът донякъде е прав. Между останките на някои животни се намират и човешки черепи, което показва, че в съответната епоха са живеели хора. Но даже и епохата, в която са се явили животните, не е установена. Че са се явили някога, вярно е, но кога точно? Питам: мислите ли, че това, което за нас е неизвестно, за други същества, по-напреднали, също е неизвестно? Човек с далекоглед вижда по-надалеч.

Да кажем, един гледа с далекоглед, който увеличава 100, 150, 200, 500, 1000 пъти, а друг гледа с обикновените си очи – каква ще бъде разликата? Разликата ще бъде голяма.

Сега нас ни интересува въпросът кога са създадени пеперудите. Ако бихте изучили човешкото тяло, можеше да видите, че вътре в човека е отбелязано кога са създадени хората. Във вашата библиотека, в самите вас, е написано как са създадени животните. Във вашата библиотека е написано кога, как, при какви условия са създадени пеперудите. Известни авторитети са писали във вас. Някой учен двайсет години се занимава с изследването на един въпрос от далечното минало и току му дойде светлина отвътре, открие какво е било някога. Той е насъбрал доста останки – оттук една кост, оттам една кост, оттук една вкаменелост на растение, оттам една вкаменелост на животно, и след като двайсет години е мислил, мислил, един ден, както е пренесен в миналото, хрумне му известна идея, защото миналото съществува, не е изчезнало.

Казвам: най-първо проучвайте пеперудите по външните описания на учените. Изучавайте ги, както външно изучавате една картина. Нека да си послужим с една аналогия: след като е разглеждал няколко картини с образа на Христос, някой художник решава да го нарисува. Забележете: той не е виждал Христос, не е бил около него преди две хиляди години, но изведнъж започва да го рисува. Някои художници считат, че действително са нарисували неговия образ. Има предание, че Христос е открил лицето си върху едно парче плат и образът му е останал там. Ето, и ние тук имаме картина с образа му. Трийсет и девет знаменити художници са го рисували, но този образ тук е един от най-добрите, един от най-хубавите от физиогномическо гледище. Има все пак едно несъответствие в портрета, аз намирам един недостатък в брадата. Колко е голям този недостатък? Много е малък, микроскопичен е. Ако Христос би се появил сега да се погледне, каква разлика щеше да намери? Дали този образ прилича на онзи Христос отпреди две хиляди години, или представя нашето схващане за него? Образът е плод на нашето схващане за Христос. Това е един модерен Христос – до каквато степен го схващаме сега, след две хиляди години.

Ако вие рисувате някого сутрин, по обед или вечер, каква ще бъде разликата между тия три образа? Понеже светли-

ната играе известна роля, ще има разлика в сенките в трите различни момента и следователно в израза на човека ще има доста голяма разлика. Ако рисувате един човек, когато е ядосан или скръбен, ъглите на устата му ще бъдат спуснати надолу, лицето му ще е проточено. Ако го рисувате, когато е весел, радостен, очите му ще бъдат малко по-отворени.

В какво седи скръбта? Скръбният човек е замислен, навъсен, недоволен от нещо. Какви са биологичните причини да бъде така навъсен? Има една биология на израза. Докато скръбният си върти очите, скръбта му не е голяма. Когато престане да ги върти, тогава скръбта му е по-голяма. Щом носиш лек, малък товар, ти можеш да се обръщаш навсякъде. Щом товарът ти е сто-двеста кила, той става толкова важен, че всички други предмети не играят много важна роля – тогава ти изобщо не се обръщаш, защото умът ти е напрегнат да контролира този товар. Щом товарът е лекичък, ти искаш да знаеш какво става наоколо. Ако раницата ти е лека, спокоен си; ако е тежка, нямаш това разположение. В сегашния живот всеки един от вас носи товар, но понякога не можете и една дума да носите. Това е наука, не го взимайте лично.

Например някой ви каже, че сте говедо. Мислите ли, че тази дума е лека? Много е тежка тя. Колко тежи едно говедо? Най-малко 250 – 300 килограма. Като ви кажат *говедо*, значи са ви натоварили с 300 килограма, а те мъчно се носят. Ако ви каже някой *пеперуда* или *пеперудка*, ще се обидите ли? Защо, като ви кажат *говедо*, се обиждате? Каква е психологическата причина? Тежка е тази дума, има нещо нехармонично в нея. Ако кажат *пеперуда* на младата мома, тя няма да се обиди. Пеперудата е облечена много хубаво, в червени цветове, има си шапка, модни обувки, ръкавички, пръстенче. На някой момък пък ще кажат *бабазуняк* (има доста избрани народни думи). Думата *бабазуняк* ще рече, че този момък все се пери, все иска да се покаже – например като е много хубаво облечен и минава някъде, той ще удари някой кон или пък ще разплиска вода с ръка. Ще кажете: „Този човек напразно си губи времето“. Ние разсъждаваме така философски, но в природата времето не се губи – само ние можем да го губим в своите схващания. Всяко нещо, което направим, каквото и да е то, природата му намира мястото. Нашите погрешки за нея са възможности да се прояви. Ако на един учен човек му

хвърлите сто камъка, за да го обезпокоите, от тия камъни той ще направи една прекрасна мозайка.

Казвам: във вашия живот сега често ви задяват с думи. Какво трябва да правите? Ще попитате: „Какво да се прави с човешката мисъл?“. Трябва да се справите с неестествените движения. Например вие често правите неестествени движения с ръцете си, когато вървите и ги размахвате. Имате и други неестествени движения: безпокоите се за нещо и свивате веждите си, очите си, устата си. С тия постоянни свивания човек постепенно изопачава лицето си и така то добива някои неестествени черти.

Ще кажете, че човек трябва да бъде разумен. В думата *разум* има едно математическо отношение. *Р:А:З:У:М – Р* се отнася към *А*, както *А* се отнася към *З*, както *З* се отнася към *У*, както *У* се отнася към *М*. Тия отношения трябва да превърнете в геометрически форми, геометрическите форми трябва да превърнете в биологически, биологическите форми трябва да превърнете в органически, а органическите форми – в психологически. Цял един процес трябва да стане в превръщането. Защото *Р* в дадения случай означава нещо, което ти трябва да държиш в ума си. *А* означава закон на движение: богатството, което имаш в ума си, трябва да пренесеш от едно място на друго. *З* е ония условия, с които ние можем да си послужим. Като съедините *Р* и *А*, *РА* означава условията, при които светлината може да се прояви. *РА* означава разумното, което носи светлината.

В живота не може да има разумност там, където няма светлина. Разумността на човека се определя не само от това, че на физическото поле има светлина, но той трябва и да схване тази светлина – тя носи в себе си седем елемента, седем краски. Светлината сама по себе си носи условията, при които животът може да се развива. Тя носи жълтия цвят, който представлява условията, при които човек може правилно да мисли. Носи още синия цвят, който означава стремеж. Синият цвят е стремеж – ти трябва да се стремиш нанякъде, да вярваш в нещо, да има такова нещо, на което да разчиташ, да не се колебаеш. Светлината носи и виолетовия цвят, който е емблема на това, че ти трябва да имаш сила за постижения. Сила трябва да имаш, за да можеш да използваш в даден случай това, което светлината ти дава. Като кажем *разумен*

човек, подразбираме всичките тия условия. Разумен човек е онзи, който може да използва всичко в природата не само за себе си, но и за другите. Та вие трябва да минете в новата фаза: да живеете не само за себе си. Засега живеете само за себе си, за дома си, за баща си, за майка си.

Знаете ли какво нещо е човек да живее за Бога? Една от най-великите идеи е да живееш за Бога. Втора велика идея е да живееш за своите ближни. В Бога ги има всичките условия да живееш, това е цял един свят. Той е Първият източник, там са всичките условия за постижение. Необятното е в Бога. И това, което можеш да постигнеш, е в Него. Вторият светъл свят е да живееш за ближните си. Ако ти живееш за своите ближни, тогава ще имаш други постижения. Светът на живота за ближните е материалистичен – да не казвам материалистичен, че е по-грубо, но той е един по-ограничен свят, където има възможност за по-малко постижения. Най-после ще дойдем до света на живота за себе си.

Аз бих определил така: точката е живот за себе си, първият (вътрешният) кръг е живот за ближните, външният кръг е живот за Бога (*фиг. 2*). Може да бъде и обратно: външният кръг да е живот за себе си, вътрешният кръг да е живот за ближните и точката да е живот за Бога. Тогава вие за кого ще живеете? Трябва да имате ясна идея за кого ще живеете. Картината, която е създадена от някой художник, за себе си ли живее, или за художника? Чрез художника тя се е проявила. Казвате, че картината е отлична, гениална, но художникът в нея е гениален, без него тя нямаше да бъде гениална. Отличен е този художник. Тогава ще извадим заключението: познаваме Бога по това, което сме ние самите, защото ние познаваме себе си.

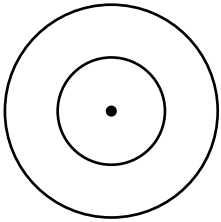

Фиг. 2

Казвам: доколкото ти съзнаваш Бога в себе си, дотолкова имаш и сила в себе си. Силата на човека седи в съзнанието за присъствието на Божественото вътре в него. Доколкото съзнаваш това присъствие, дотолкова ти си радостен, дотолкова ти си силен, гениален, дотолкова имаш доброта. Човек не може да бъде добродетелен, ако не съзнава Божието присъствие в себе си. Защото първичните форми, с които ние си служим, са в Бога. Вън от себе си ние Бога не можем да Го схванем. Щом

отричаш Бога в себе си, ти спъваш своята еволюция. Каква е идеята за Бога? Има много идеи, които трябва да отхвърлим, но има такива, които не могат да се отхвърлят. Ти мислиш, че Бог е като някой човек. Имаш правото да мислиш, че Бог е човек, не е лошо това, но тогава ще виждаш в Него възвишеното, благородното, всичките най-хубави качества, а не да си представяш един човек със слабости – лаком, ненаситен на пари или тщеславен, и да мислиш, че това е Бог. В какво отношение тщеславието е лошо? Ако тщеславието на човека е подбудителна причина той да учи, значи е намясто. Но ако тщеславието те спъва да учиш, ако те кара да мислиш, че си много даровит, много силен и не ти е нужно много знание, то не е намясто. Българинът, като баща, отначало казваше за сина си: „Като свърши трети клас, не му трябва повече, поп няма да става“. След това обаче за българина дойде четвърти клас. Като свърши синът четвърти клас, напуска училището, защото баща му е казал: „Стига му до четвърти клас да учи, пети клас вече е много“. Сега вече, след като свърши пети клас, синът продължава в шести, седми, осми клас, завършва после и университет, отива и да специализира. Разширило се е съзнанието, това малко знание, което сме имали досега, е недостатъчно.

Вие сега казвате, че човек е добър. Защо е добър? Добрият човек има много възможности в себе си. Всеки, който има всичките възможности, всичките условия в себе си, е добър човек – това са елементите на доброто вътре в него. В тази азбука ще видите закона на движението. Тъй както е написана, начинът, по който нещата стават, е повече еволюционен. Всичките работи в света постепенно стават. Като мислиш за доброто, ако ти чувстваш, ако ти съзнаваш, че имаш в себе си всичките възможности и условия, тогава си добър човек. Щом не съзнаваш това, не си добър човек. Не че не си добър, но предмета не си проучил – не си проучил доброто, не знаеш какво нещо е то. Щом започнеш да мислиш за доброто, то ти дава възможност всичко да направиш – в кръга, в който живееш, всичко можеш да направиш. Разумният, или добрият човек, може да превърне желязото в злато, ако му потрябва злато. Разумният човек може един прост камък да превърне в скъпоценен. Разумният човек, ако има само едно житно зърно, магически ще каже нещо и от това житно зърно ще напра-

ви един хляб. Аз сега само си представям тези неща. Нали сте правили вие хляб? Как го правите?

В сегашния живот вие често се обезсърчавате. Имаш право да се обезсърчаваш, но щом се обезсърчиш, ще дойдеш до положението да признаеш, че много малко знаеш, ще кажеш, че някои работи не си ги учил. Например някой път вие мислите, че можете да пеете в трета октава. Една сестра идва и ми казва, че свободно вземала горно *ла*. Питам я: „Горно *ла* в коя октава?“. Ами горно *си* можеш ли да вземаш, ами горно *до*? Достигнала е до горно *ла*. Мислиш ли, че въпросът е свършен? Вземаш например горно *до* във втора октава. Вземаш ли горно *ла*, горно *си* и горно *до* в трета октава? То са възможности. Ако вземеш един тон в трета октава, ти не можеш да го преведеш. Ако аз взема *до* (*Учителя пее до*), какво ще разберете? (*Учителя пее думата „олеле“ ниско.*) Този тон какво показва? Че е в гъстата материя. (*После Учителя взема „олеле“ високо.*) Питам: защо старият взема *олеле* ниско, а детето, или младият, взема *олеле* високо? Като плаче, детето се безпокои, не взема правилно тона. Ако вземе правилно тона, веднага ще дойде нещо приятно, ще почувства една вътрешна радост. Ако и ниският тон е взет правилно, пак ще има една приятност.

Казвам: когато нещата във вас са неприятни от музикално гледище, значи тоновете, които вземате в живота, не са верни. В страданието има материал за нещата, но тоновете на живота в страданието не се вземат вярно. Радостта е радост, понеже в нея тоновете на живота се вземат вярно. Един човек в своята радост мисли по-добре, отколкото в своята скръб, но там има друга опасност: в радостите той харчи повече. В скърбите човек мисли дълбоко, и не само мисли, но и придобива повече. Не че скръбта е нещо приятно, но в скръбта има придобивка, и там е приятното. Радостта е приятна, но при нея ще изхарчиш нещо. Разправяше ми един стар брат, че като му дошъл някакъв познат на гости, цялата си заплата дал за едно угощение, каза: „Много скъпо ми струваше, 1500 лева“. Щом ти дойдат на гости приятели, ще ги нагостиш, но после цял месец ще опъваш, оттук-оттам ще взимаш назаем. В радостта 1500 ще идат, а в скръбта нищо няма да харчиш. Като си скръбен, никакви гости няма.

Законът в природата е съвсем друг. Бог ни е турил в природата и иска да опитаме радостите, иска да опитаме и скър-

бите. Скръбта, това е една изоставена, несвършена от някого работа. Колкото по-голяма е скръбта, толкова по-недовършена е тази работа. Един я е започнал, не я е довършил, след това са дошли втори, трети – и те по същия начин. Най-после идеш ти, казват ти: „Свърши тази работа“. Ако свършиш работата, ако скръбта се прекрати, значи ти си умен човек. И тогава ще почувстваш една радост. Всяка работа, която другите не са довършили, а ти я свършиш, ще ти донесе една радост. Всяка работа, която се дава в природата, съдържа една радост. Всяка работа, която не свършиш, ще ти причини скръб. Това е ново определение: всяка скръб показва, че една работа не е свършена, и всяка радост показва, че една работа е свършена. Така като започнете, ще мислите по нов начин. Скърбиш ли, кажи: „Не съм свършил работата. Или ближният ми не я е свършил, или моят дядо, или моят прадядо, или аз не съм я свършил“. Щом намериш една несвършена работа и я свършиш, веднага скръбта ще се превърне на радост. Христос казва на своите ученици: „Сега скръб имате, аз ще ви видя и скръбта ви ще се превърне в радост“.

Какво разбрахте сега? Да можеш да свиеш ръката си в това, което считат за юмрук, то е *Р*. Ти трябва да бъдеш благодарен, че можеш да си свиеш ръката. Трябва да бъдеш благодарен, а трябва да бъдеш и справедлив; още трябва да обичаш хубавото, красивото, изящното. Може да бъдеш съобразителен, практичен, но практичен дотолкова, че да не причиняваш вреда никому. Ти трябва да бъдеш господар на своите мисли. Палецът показва, че трябва да бъдеш господар на своите мисли, на своите чувства и на своите постъпки. Ние спокойно трябва да можем да свиваме ръцете си. Да свиеш ръката си в юмрук, то значи да приведеш в действие своето благородство – в първия пръст (в показалеца) да вложиш благородство, в средния пръст да вложиш благородство, в безименния пръст да вложиш благородство и в палеца да вложиш благородство. Като дойде мъчнотията, да кажеш: „Аз ще направя това“, то е *Р*. Пък щом разрешиш *Р* и вече знаеш как да държиш ръката си, *А* само по себе си идва, нещата сами по себе си ще дойдат.

Добре свършените работи произвеждат радост. Зле свършените работи произвеждат скръб. Това означава, че недовършените работи трябва да ги свършим. Христос, като дойде на Земята, свърши всички недовършени работи на хората.

Той свърши една велика работа. В това е спасението на света, да се свършат всички недовършени работи. Вие имате много работи в своя живот, които трябва да свършите. Като свършите работите, които са ви дадени да вършите, тогава вашият живот ще се осмисли.

Оценявайте каквато и да е малка мисъл, оценявайте най-малкото чувство, най-малката постъпка, които ви дойдат. Оценявайте ги и добре ги разрешавайте.

Само светлият път на Мъдростта води към Истината. В Истината е скрит животът.

1. лекция, 23 септември 1938 г., София, Изгрев

ЧЕТВЪРТО ИЗМЕРЕНИЕ

Отче наш

Пишете върху темата: *Каква наука е геометрията*. Дайте си мнението каква наука е геометрията.

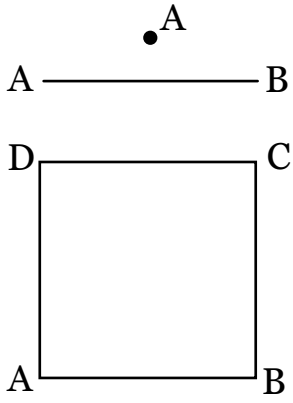

Фиг. 1

Какво представляват *A*, *AB*, *ABCD* (*фиг. 1*)? *A* представлява точка. Как ще познаете присъствието на една точка? Какво нещо е тя? Вие може да видите един предмет като точка в пространството, но на тази точка не може да ѝ дадете ни дължина, ни широчина, ни височина. Ако точката постоянно се мести, какво ще образува? Трябва да има такава точка, която да означи трите измерения. Как ще определите какво е свойството на правата линия, на плоскостта, на куба? А когато говорим за органически и неорганически свят, които имат едно статично положение, по какво ги различаваме?

Някой движи ръката си по лист хартия от ляво надясно, от ляво надясно, пише нещо. След като изпише десет-двайсет реда, образува една плоскост, запълва листа, отмества го, после започва друг. Онзи, който не разбира тази философия, ще мисли, че човекът си играе, и ще каже: „Той само мърда ръката си, нищо не пише“. Но този човек написва цяла една книга, която после се отпечатва, издава се. Така че от движението на ръката от ляво надясно, от онези нови елементи хората ще се повлияят. Какви нови елементи се внасят от движението на ръката? Можете ли вие да определите? Например някой пише писмо – като го наблюдавате как драска по листа, как движи ръката си, можете ли да определите кои букви изписва? Ако познаете кои са буквите, може да определите и думите. Като четете върху тази плоскост, ще знаете какво е написал човекът, каква е неговата реч.

Морзовият апарат, този телеграф, предава съобщения с разни точки и линийки и само който познава езика му може да прочете съобщението, цяла редица от мисли. Природата си има много езици, с които говори на хората. Един, който не разбира, казва: „Тя пише само точки“. Друг, който не разбира, казва: „Някъде пише прави линии, някъде пише плоскости, някъде – тела“. Природата ни говори и с много други неща, които не можем да определим. Вън от тялото тя какво прави? Пак прави нещо. Научно как ще го определите? Казваш: „Не разбирам този човек“. Защо не го разбираш? Ти го разбираш, докато прави точки, разбираш го, докато прави линии, плоскости, тела, но започне ли да прави повече от тела, тогава казваш: „Неразбрани работи са това“.

В какво седи неразбраното? Всяко нещо, на което ти не знаеш посоката на движение, е неразбрано. Посоката на движение на четвъртото измерение накъде ще я начертаете? Движението на първото измерение може да го представите като движение напред и назад. При второто измерение има вече движение и в перпендикулярна посока, образува се плоскост. Може да определите посоката на движение и на третото измерение, но на четвъртото измерение как ще я определите? Четвъртото измерение не е пространствено, то е измерение на времето. Четвъртото измерение показва едно тяло, което е в движение. Вие ще кажете: „Точката не се ли движи?“. Тя, точката, се движи по причина на четвъртото измерение. Плоскостта се разширява по причина на четвъртото измерение. Едно тяло, което се движи в пространството, вече е във времето и вие определяте за колко време то ще иде от едно място на друго. Когато определяте събитието, то е онзи принцип на четвъртото измерение. Какво нещо е четвъртото измерение? Щом измерваш на колко години си, ти си в четвъртото измерение. Или пък искаш да знаеш колко израстваш всеки ден – в четвъртото измерение си. Всяко движение, в каквато и посока да го направите, то е онзи принцип на четвъртото измерение, измерението на времето.

Пространство и време. Пространство – то е мястото, което един предмет заема. Време – този предмет каква работа е извършил. Като си движите ръката, вие изработвате нещо с нея. Може да измерите за колко време извършвате тази работа – то е посоката на четвъртото измерение. Ще кажете, че някое тяло

се движи. В каква посока се движи в дадения случай? Светлината движи ли се само в една посока? Вие трябва да разберете движението. Движението на един предмет е едно ограничение, то е само част от движението, една малка част от четвъртото измерение. Питам сега: според учените какво нещо е четвъртото измерение? Вие искате аз по нов начин да го определя. Четвъртото измерение показва времето. От години вие се занимавате с четвъртото измерение. Казвате: „Лоши времена настанаха“. Лоши времена, то значи четириизмерни времена – четириизмерните времена показват четвъртото измерение.

Едно научно знание трябва да има приложение. Природата иска да застави всички същества, които е пратила на Земята, да започнат да мислят. Вие може да попитате: „Как се яви страхът в природата?“. В човека, във всинца ви как се яви това чувство? Във всинца ви страхът не е еднакъв – някои са повече страхливи, а други по-малко. Как бихте определили страха, какво нещо е той? Страхът произтича от зараждането в тебе на идеята, че в даден случай може да изгубиш най-ценното, което имаш – живота, че може да престанеш да съществуваш. Вследствие на това, като дойдеш в стълкновение с някое друго същество, като премериш силите си с него и видиш, че е посилно от тебе, ти веднага ще измениш мястото си, за да не изгубиш най-ценното в себе си. Какво ще направиш? Ще дадеш ход на това същество, ще се оттеглиш, за да мине, тъй както на експресния трен дават да мине пред друг трен. При животните страхът се изразява в бягане. Птицата каца на някое място и си стои, но щом се приближи някое същество до нея, тя бяга. Защо бяга? За да не изгуби ценното. Страхът произтича от онзи факт в съзнанието: да не би да те сполети някое нещастие. Нещастието е в това, да изгубиш живота, най-ценното, твоето собствено място. Най-ценното – животът, който се явява, винаги завзема известно пространство. Животът, като дойде, винаги окупира, той казва: „Това е мое“. Ти, като завземеш това пространство, като туриш твоето колело, започнеш да се търкаляш. Но ако не караш колата, друг ще дойде, ще я впрегне и ще потегли. Питам: онзи, който кара колата, какво иска да каже с това? Като едно създадено същество, той най-първо съзнава, че трябва да се движи.

Питам: като сте дошли тук, в класа, каква е целта ви, какви са съображенията ви? Ще кажат някои, че Слънцето още

не е изгряло, тъмно е навън, другите хора си почиват. Какво ви интересува това? Вие сте станали толкова рано, за да учите. И не сте само вие. Онези хора, които живеят на север, като се скъсят дните, на някои места имат ден само от 3 часа, а нощта им продължава 21 часа, пък на някои места няма никакъв ден. Питам: ако ви се даде темата *Защо се скъсяват и защо се продължават дните*, как ще отговорите? Ако сте на нашите ширини, в умерения пояс, или ако сте на екватора, или ако сте на Северния полюс, как ще обясните това? Ще кажете, че тук имаме 365 дни. Но като идете на Северния полюс, там има само един ден – събота. Думите на Мойсей: „Шест дни ще работиш, а седмият е на Господа Бога твоего“ подразбират, че като няма какво да работиш, ще идеш на Северния полюс. Един ден на Северния полюс е сбор от 182 дни. Представете си, че има един път от Северния до Южния полюс и вие се движите по него със скоростта на светлината – щом Слънцето залезе, веднага минавате в южното полушарие. Така вие 182 дни ще живеете на Северния полюс, 182 дни на Южния полюс, ще имате един ден от 365 дни – това ще показва вашето движение. Слънцето не е светило на Северния полюс в 365 дни. Вашите противоречия произтичат от едно временно разбиране на нещата. От какво произтича неразбирането? Земята ни опитва в тази работа. От научно гледище знаете ли колко своеобразни движения има Земята? Проучете малко астрономията. Земята не се движи тъй равномерно, тя има 19 своеобразни движения. Те са дори повече, но толкова засега са наблюдавани. За всяко движение учените дават някои обяснения. Сега ще оставим настрана какви обяснения дават, защото това са дълги и широки въпроси.

Ако един човек изведнъж се хване за корема и се прегъне, коя може да е причината? Някой ще каже, че той дълго време е седял и затова се е прегънал, друг може да каже, че прави гимнастика. Но той е сложил ръце на слънчевия си възел, не прави гимнастика. Един се хваща за корема и се навежда, защото го боли. Онзи, набожният човек, и той се хваща за корема и се навежда. Как ще познаете, че едното навеждане е принудително? Ял човекът неподходяща храна и вследствие на това се явява болежка в стомаха. Питам: какво го заставя да постави ръце на корема си, кои са подбудителните причини? Вие как ще го обясните? Щом човек има болки в коре-

ма, значи е ял храна, която не съответства на организма му, вследствие на което тя произвежда особеното явление болка. Вие ще кажете, че храната не е била добре сготвена, че не е била хубава. Храната може и да е много добра, но вие ядете много бързо и без да я сдъвчете, я пращате в стомаха, а стомахът не може да се справя с несдъвкана храна. Някой път добре сдъвквате храната, но пак идва коремоболието. Причината може да е, че след като сте яли, сте пили студена вода, и то много, а стомахът не може да се справи с тази вода и усеща едно неразположение. Стомахът иска да ви каже: „Толкова вода след ядене няма да пиете, защото тя много препятства на работата“. Наводнено е мястото вътре и вследствие на това наводнение се образува коремоболие. Но и тогава въпросът не се свършва, може пък храната да е била развалена. Сега това са разни обяснения. Много пъти ние сме си обяснявали някои неща в живота и все не знаем как да ги обясним.

Вие сте наблюдавали и друг един факт. Когато човек се опари, започва да духа на опареното си място. Например опари си някой пръст на огъня и веднага започне да го духа. Огън на пръста си той няма, но го духа – защо? Не само да предположим каква е причината, но трябва да дадем разумно обяснение. Причината за духането е, че топлината всякога произвежда разширение. Твоят пръст иска да стане по-голям, отколкото е, тръгва в една нова посока и понеже те е страх да не стане много голям, ти започваш да го духаш. „Стой на мястото си!“ – заповядваш му. Пръстът ти се спре и каже: „Какво трябва да правя отвътре?“. Като го спреш в неговото движение, ти усещаш болка. Ти по невнимание си се докоснал до огъня, а огънят е събудил твоя пръст към движение. Това е моя хипотеза. Друг може да ви обясни причините с друга хипотеза, но той трябва да се обоснове. Някой път човек, като опари пръста си, не го духа, но го хваща с другата си ръка. Как ще обясните това? Като го хваща, той казва на пръста си: „Моля да не ме оставяш, без тебе не мога!“. Същото обяснение е това.

Върви едно дете по пътя заедно с майка си и не се отделя от нея. По някое време вижда край пътя хубави сливи или ябълки и напуска майка си, отива при плодовете; след като си вземе някой плод, я настига. Като го попита майка му: „Защо остана назад?“, какви научни обяснения ще даде детето? Ако

го е страх от нея, ще даде една лъжлива теория, ще каже, че е останало назад, защото се е спънало или нещо подобно, но няма да каже, че е заради плодовете. Ако признае, че е останало заради ябълките, майката ще каже, че това не е правилна наука, че детето не е учило добре. Питам: откъде се появи в това дете желанието да остави майка си и откъде се научи тъй да отговаря? Как ще го обясните? Тук може друга теория да създадете. Може да кажете, че детето, както върви с майка си, се привлича от нещо, защото има някакво теготене*, някакъв магнетизъм – теготене или магнетизъм, причината е една и съща. Това дете първо се привлича от майка си, но като мине край дървото, тогава един от плодовете го привлича. Понеже то минава по-близо до дървото, отколкото майка му, ябълката го кара в дадения случай да направи една обиколка, или научно казано, да разшири своята орбита. След време детето пак влиза в първоначалната си орбита. Земята, и тя не върви по кръгообразен път, пътят на нейната орбита е елипсовиден. Орбитата на някои тела е много продълговата. Питам сега: как може ябълката да повлияе на ума на детето? Как ще обясните това научно? Някое дете минава край дървото, поглежда плодовете, но не отива да си вземе, има си съображения за това. Пък друго дете се отделя от майка си, отива при дървото и си взема плод, после пак се връща при майка си.

Въпросът сега е за времето. Казва се: ценете времето. Ти трябва да цениш времето, да знаеш във всеки един от 24-те часа на денонощието какво трябва да направиш. И във всяка една минута на часа трябва да знаеш какво трябва да направиш, и във всяка една секунда. Секундата означава времето, в което нашето съзнание е будно. Най-малката единица мярка за време е секундата, но има и по-малки мерки. Светлината изминава 300 хиляди километра в една секунда. На вас ви се вижда, че една секунда е малко време, а светлината в нея свършва такава работа, изминава такова разстояние, което вие за цяла година можете да извървите. Но да се върнем към въпроса в конкретния час какво трябва да знаете. След като човек се събуди от сън, знае ли каква работа трябва да свърши? Знае ли каква мисъл трябва да дойде в неговия ум, какви чувства трябва да дойдат и какви постъпки трябва да има?

---

* теготене, теготение *ост*. Привличане, гравитация.

Как ставате сутрин от леглото? Разни ставания има, но кое е естественото? Този закон спазвате вие: главата ви е на възглавницата, изтягате се, опъвате ръцете си. Това е първото измерение. В съня вие изучавате първото измерение. И понеже учите в съня, професорите там ви казват: „Има и друго измерение“, но вие настоявате: „Ние изучаваме първото измерение“. Започвате да спорите – свивате ръце и крака, и ето го второто измерение. Но не само второ измерение има. Вие започвате да мърдате, да се движите, да се обръщате на едната страна, на другата страна – то е третото измерение. Като го изучавате, казвате: „Има и трето измерение“. После се събуждате, влизате в четвъртото измерение, казвате: „Сънувах, бях някъде, говорих нещо“, но всичките лекции сте ги забравили. Много дълбоки работи, научни работи ви разправят в съня ви. Вие изучавате точките, правите линии, плоскостите, телата, най-после изучавате четвъртото измерение.

Може да попитате: „Какъв е смисълът на живота?“. Смисълът на живота изисква движение. Ти трябва да започнеш да мислиш, а мисълта е от четвъртото измерение. Трябва да чувстваш – и това спада към четвъртото измерение. Трябва да имаш постъпки, да извършваш нещо – и това спада към четвъртото измерение. Аз ви казвам по този начин да мислите. Питате какво нещо е четвъртото измерение. Мислиш – то е четвъртото измерение, чувстваш – то е четвъртото измерение, постъпваш – то е четвъртото измерение. Най-различни положения има в четвъртото измерение. Четвъртото измерение е движение във всички направления: движение на мисълта в едно направление, движение на чувствата в едно направление, движение на постъпките в едно направление. В него има и ред други движения, разнообразие има. Вие ще кажете: „Не може ли без четвъртото измерение?“. Без четвъртото измерение ти ще умреш. Умрелите гният – гниенето е четвърто измерение, разлагат се – разлагането е пак четвърто измерение. Разглоби се човекът, разпръснат се костите му, изучават четвъртото измерение – разширяват се навсякъде.

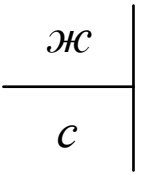

Фиг. 2

Сега ще ви дам друго обяснение на смъртта, ще ви вкарам в една друга област. Аз смъртта я представям така (*фиг. 2*): над хоризонталната линия на чертежа е животът, а смъртта е движение надолу, в корените.

Животът е в клоните, в листата, животът е движение нагоре. Когато хората умират, те отиват да живеят в своите корени. Това, което се нарича гниене, то е отиване надолу в корените – там става разширяване, там стават промени. Тази мисъл не може да се направи по-ясна. По какво се отличава смъртта от живота? Умрелият човек е затворил очите си, устата си, ушите си; всичко това е в спокойствие. Каквото и да му говорите, той все едно се е разсърдил. Всички мъртъвци аз ги наричам разсърдени хора. Казваш му: „Отвори си очите“, той не ги отваря. – „Мръдни си ръката!“ Не я мърда. – „Мръдни си краката.“ И тях не мърда. – „Отсега нататък няма да ти говоря, запомни!“ И да плачеш, и да говориш, каквото и да правиш, той не отговаря. То е една философия. Умрелите са най-сръдливите хора. Сърдитият човек не говори.

Казвам: смъртта лишава човека от движение. Очите му, устата му, ръцете му, изобщо всичките му удове престават да се движат. Смъртта ограничава човека да се проявява на физическото поле. Това състояние ние наричаме смърт, научно най-общо казано. Щом се гневиш, ти си вече в областта на смъртта. Има един гняв, при който ти не искаш да говориш, следователно тогава си в областта на смъртта. А някой път в гнева си започваш да говориш. В гнева хората и умират, и живеят. Значи, като започнеш да говориш, ти живееш, ставаш оратор, разгръщаш една реч. Някои хора са мълчаливи, не говорят много, обаче щом ги разсърдиш, в това сърдито състояние започват да говорят. Някои учени също не говорят, но щом ги докоснеш с една теория, отварят се. Ако такъв учен е математик, като започне с числата, има да доказва, да доказва... Той ще ти докаже, че 2 плюс 3 е равно на 4, а не на 5, ще ти докаже, че 5 плюс 6 не прави 11, но 7. Като му дадеш да събере 10 – 20 дроби, ще ги привежда под еднакъв знаменател, ще ги обръща и след като ги събира, събира, ще изкара, че всичките дроби са равни на една нула. Ще каже: „На нула е равно всичко това“.

Нулата какво представлява? Които не разбират, казват: „Нищо не представлява“. Някой човек има в джоба си нула гроша – какво означава това? Че кесията му е празна. Ученият човек ще каже: „Нулата означава, че ти се намираш в една точка, където може да се измени твоят живот“. Всеки човек трябва да има център. Нулата е център, при който трябва да

се върнеш, за да вземеш една нова насока в живота си. Ако не се върнеш при тази нула, която е неутрална, ти не можеш да се ориентираш в новото, в новата посока; накъдето и да се движиш, не можеш да се ориентираш, затова непременно трябва да се върнеш. Тази трябва да е идеята в умовете на отделните хора. Например ако аз напиша числото 0,00001, в което единицата е поставена накрая, какво ще означава то? Ако се отнася до светлината, то може да показва дължината на вълната. Ако напиша числото 0,01, то ще показва, че тази вълна е по-дълга. Колкото повече нули има пред единицата, толкова по-къса е вълната. Каква е разликата между дългите и късите вълни? Дългите вълни на близко разстояние свършват хубава работа, но колкото по-къси са те, толкова по-хубава работа свършват. Най-късите вълни отиват в безпределното пространство. Да кажем, вие говорите някому и вашият глас се чува от единия край на салона до другия, обаче на един километър разстояние нищо не се чува. Има хора, които говорят едновременно и на дълги, и на къси вълни.

Но да се върнем към въпроса за движението. Пространство и време. В даден случай вие трябва да оценявате пространството, в което се намирате; в даден случай трябва да оценявате времето, в което се намирате – това е мярката. В природата тази е мярката, с която се мери дали са добри, или зли нещата; и любовта се мери с тази мярка, и постъпките се мерят с тази мярка. Има една мярка в природата, която е праволинейна, която измерва всичките пространства. Има една Божествена мярка, с която се мерят всички неща. Как ще мериш дали твоята мисъл е права, или не? Как ще мериш дали твоите чувства са прави, или не? Или как ще измериш една своя постъпка, как ще я оцениш? Казвате: „Трябва да се оцени“ – да, но най-първо трябва да се измери. По кой начин може да се измери дали вашата мисъл е права? По кой начин може да се оцени една постъпка? Вие как оценявате една ваша добра постъпка, как я измервате? Казвате: „Прав е този човек. Праволинеен е той“, но често питате: „В какво седи правотата?“.

Правотата седи най-първо в очите. Когато постъпката на едно дете е крива, тогава вълните, които излизат от неговите очи, образуват криви линии – то гледа или надолу, или нагоре, или накриво, но не и направо. Майката вижда, че то из-

бягва погледа ѝ, разбира, че е направило нещо, и си казва: „Крие нещо това дете, не ме гледа право в очите“. Какви са съображенията на майката, откъде е добила това познание? Вие откъде сте го добили? Как разбирате, че един поглед не е прав? Като крие поглед от майка си, така детето говори научно. Майката го пита: „Ти ходи ли в градината?“ – детето поглежда надолу. „Не те ли е страх от Господа?“ – то поглежда нагоре. „Знаеш ли, че лошо си постъпил?“ – пак гледа надолу. „Не знаеш ли, че Господ ще те съди?“ – пак гледа нагоре. Детето научно разглежда въпроса. Като го пита майка му: „Защо направи това?“, то гледа надолу, казва: „Причината е долу, центърът на Земята ме привлече“. Като му каже: „Господ ще те съди“, то поглежда нагоре, казва: „Причината е горе“. Майката обаче мисли, че детето не ѝ отговаря.

Понякога вие не разбирате себе си. Казваш, че си се затворил в себе си. Причината да се затвориш в себе си е в твоята симпатична нервна система. Ако затварянето в себе си е в главата ти, ако усещаш едно напрежение на мисълта, сякаш нещо ти е объркано, то причината е горе, в мозъка ти, в мисълта ти. Ако затварянето в себе си е да усещаш една болка, причината е в сърцето ти, в чувствата ти. Всяко нещо трябва да се търси или горе, в човешкия ум, или долу, в човешкото сърце. Сърцето е свързано с центъра на Земята. Мисълта е свързана с центъра на Слънцето. Вследствие на това, че сърцето е свързано с центъра на Земята, а мисълта – с центъра на Слънцето, онова дете гледа ту надолу, ту нагоре. Научно казано, два центъра има и между тия два центъра вие може да се движите по права линия.

Някой път човек решава да направи нещо, но започва да мисли дали да го направи, или не, после дойде друго решение. Например ти искаш да дадеш милостиня някому, понеже тъй било морално. Като имаш тази мисъл, изваждаш от джоба си сто лева, поглеждаш ги и сърцето ти казва: „Много са“. След това ги пъхаш обратно в джоба. Ти продължаваш да мислиш, започваш да гледаш надолу, пак бъркаш в джоба си, търсиш някоя по-малка монета. Това, което дава много, е умът; това, което дава малко, е сърцето. Който дава много, умът му работи; който дава малко, сърцето му работи. Който малко свършва, волята му работи малко. Най-малко дава волята. Затова, като направи за пет пари работа, волята я карат още да работи. Много трябва да работи тя, за да свърши нещо.

Щом сте щедри, умът ви работи. Ако не сте щедри, сърцето ви работи. Ленив ли сте, вашата воля работи. Леността е резултат на волята. Като дойде до работата, волята казва: „Времето е дъждовно, вятър има, условията са лоши, хората са неразбрани, малко съм неразположен, болен съм – въобще няма условия за работа“. С хиляди научни аргументи ти доказва и ти току се убедиш, че професорът е прав: по никакъв начин не може да се свърши тази работа. Присъединява се сърцето към волята и те заедно казват: „Не му е сега времето! Хората няма да те разберат, ще си съставят лошо мнение за тебе“. Някой път обаче идва умът и казва: „Време е!“, започва да се аргументира, че сега е времето. Умът е един пророк, който ти казва: „Времето след четири-пет часа ще се оправи, трябва да идеш на нивата да работиш“. Волята и сърцето казват: „Не виждаме ли ние, че дъжд вали?! Не може да се иде на нивата“. – „Ще се оправи времето.“ – „Ти не говориш вярно.“ Случва се, че времето след четири-пет часа се оправя – както е казал умът, така става. Волята и сърцето тогава питат: „Ние не знаем това, а ти откъде го знаеш?“. Онова, което дава ориентир, то е умът. Каквото казва, ще го слушате, той е капитан. Най-първо ще слушате ума, главата, после ще слушате сърцето и волята.

Причината детето да откъсне и да изяде една ябълка е Земята. Като гледа надолу, така то казва: „Земята ме накара да изям ябълката“. Майката го пита: „Кой ти даде правото?“. То поглежда нагоре, казва: „Господ ми позволи да я изям“. То говори на майка си на един праволинеен език, по права линия ѝ говори. – „Земята ме накара, Господ ми позволи, аз хванах ябълката с ръцете си – с моята воля, и тя се съгласи.“ И трите свята са съгласни. Добре, но ако вие след една ваша постъпка не гледате нито нагоре, нито надолу, но направо, как ще разрешите въпроса – коя е причината за тази постъпка? Ако се спънеш и паднеш някъде, как ще го обясниш? Всяка една погрешка за мене е едно спъване. Да направиш погрешка, то е спъване. Човек винаги се спъва при погрешката. Наблюдавайте себе си: щом се раздвоите, значи вашият ум върви в две противоположни посоки на движение, а така вие всякога ще се спънете. Ако не можете правилно да разрешите един въпрос, същият закон е. Щом се раздвоите, умът ви мисли едно, сърцето ви мисли друго и вие не можете да разрешите въпро-

са. Седите някой път и нещо ви казва да ядете, а друго нещо ви казва да работите. Вие десет минути разсъждавате да ядете ли, или да работите. В десет минути знаете ли колко сте изгубили? В десет минути Земята колко километра извървява? Три милиона километра.

Казвам: правата мисъл моментално се разрешава. Тия неща, които моментално се разрешават, ние ги наричаме интуитивни. *Ин* означава вътре – вътрешното, Божественото е това, което разрешава нещата веднага. Това е правата мярка. Интуитивно нещата се схващат мигновено, веднага се определя да ги направиш ли, или не. Спреш ли се дълго време да мислиш, да разсъждаваш дали нещо е право, или не, това не е вече Божествена мярка. Когато не употребяваме правилната мярка, всякога правим погрешки. Където не си раздвоен в мисълта си, в чувствата си и в постъпките си, ти си прав. Където си раздвоен, всякога погрешка ще стане. То е едно състояние земно – да си раздвоен дали да направиш нещо, или не. Където сте самоуверени, там вие трябва да учите; където не сте самоуверени, там трябва да поправяте. Пълната самоувереност, то е Божественото.

Ще ви дам едно правило: за да мислиш Божественото, започни най-първо със светлината. Трябва да имаш светлина в ума си и тази светлина трябва да бъде такава, че да можеш да четеш. Щом при една светлина не можеш да четеш, щом при нея мисълта ти не действа правилно и ти не можеш да разрешиш един въпрос, тогава тази светлина не е правилна. Ако си със слаби очи, ще си сложиш очила, за да можеш да четеш на слабата светлина, но на една вощеница все таки не може да се чете. Ти трябва да запалиш десет-петнадесет свещи, да се увеличи светлината, за да можеш да четеш. Когато чувствата дойдат, те се отличават по това, че непременно трябва да се увеличи вашата топлина. Когато се намалява светлината, хората се спъват, а когато се намалява топлината, те падат. Всяко спъване показва, че е станало едно намаляване на светлината. Всяко падане показва, че е станало едно намаляване на топлината. Без светлина ще се спънеш, без топлина ще паднеш. Ако на един човек му отнемете топлината, той веднага ще се сгромоляса. Щом дойде топлината, той се раздвижва. Та казвам: когато се спъвате, малка ви е светлината; ако падате, малка ви е топлината. Да преведа това психологически:

ако се е намалила вашата светлина, значи вашата мисъл не работи; ако се е намалила вашата топлина, значи вашите чувства не работят.

Казвам: трябва да мисли човек, за да има светлина – като мисли, светлина се образува. Светлината е необходима в живота, никакво растене не може да стане без светлина. Но и сърцето на човека трябва да работи, понеже и топлината е необходима – без топлина растене пак не може да има. Чувствата са необходими. Следователно ние казваме: Божествени чувства са тия, в които интуицията работи, Божествена мисъл е тая, в която интуицията работи, а едновременно с това и в постъпките трябва да има интуитивно схващане. Във вашите мисли, във вашите чувства и във вашите постъпки нека да няма раздвояване. В мислите да няма раздвояване, в чувствата да няма раздвояване, то е здравословно състояние. Какво нещо е здравето? То е състояние, при което моментално можеш да кажеш: тази мисъл е права, това чувство е право, тази постъпка е права – значи да няма никакво раздвояване. Това е философията: да не е раздвоена мисълта ти, чувствата ти да не са раздвоени и постъпките ти да не са раздвоени. Това е човекът.

Всеки човек, на когото мислите са раздвоени, чувствата са раздвоени и постъпките са раздвоени, се намира в едно преходно състояние и не може да има никакъв успех. Успехът на всички велики хора зависи от това, да докарат в единение своите мисли. Стремете се мисълта ви да не е раздвоена, чувствата ви да не са раздвоени и постъпките ви да не са раздвоени. Новата идея за Бога ще бъде тази: това, което уравновесява вашата светлина, е Бог, това, което уравновесява вашите чувства, е Бог, това, което уравновесява вашите постъпки, е Бог. Това, което във всеки един момент ги уравновесява, то е Бог вътре във вас, то е любовта. Под думата *любов* в дадения случай разбираме това, което уравновесява вашите мисли, уравновесява вашите чувства, уравновесява вашите постъпки. Това, което не ги уравновесява, то е нещо друго, то може да минава за любов, но не е любов.

Или идеята за Бога от чисто научно, психологическо гледище е тази: това, което уравновесява моята светлина, да прави тя света понятен за мене, това, което уравновесява моите чувства, да добивам равновесие, да обичам всички хора, това,

което уравновесява моите постъпки, във всеки случай да зная как да постъпвам, за да бъда в хармония с цялата природа, то е Бог, то е мярката. В този смисъл Бог е онази вечна мярка, която подтиква човешкия ум, човешкото сърце и човешката воля към онази хубава дейност, за да сполучи човек в онова, което Бог е вложил в него. Човек е щастлив и здрав само тогава, когато реализира ония неща, които са вложени в него, които са му дадени – да развие своите таланти, своя ум, своето сърце, да даде широчина на своята душа и на своя дух.

Само светлият път на Мъдростта води към Истината. В Истината е скрит животът.

Само светлият път на ума, само светлият път на сърцето, само светлият път на волята водят към Бога.

2. лекция, 14 октомври 1938 г., София, Изгрев

АНАЛИЗИ

Отче наш

Имате ли тема? (– *Имаме.*) Коя е тя? (– *Каква наука е геометрията?*) (*Чете се темата.*)

Сега всинца вие за какво мислите, за геометрията или за нещо друго? Ако някой ви запита как се е образувал човешкият ум или човешкият нос като уд, все нещо може да кажете. За да отговорите как се е образувал носът, ще трябва да изследвате как се е развил той в рибите, в птиците, в млекопитаещите, после и в човека. Да се издигне човешкият нос така, да се отдели от лицето, къде е причината? Разбира се, ако изучавате физиогномия, ще направите едно повърхностно наблюдение. Може и да ви се даде задачата да отговорите как се е образувало човешкото ухо. И то си има своите причини. Как се образува един кръг? Ще кажете, че трябва да има център, около който да се образува. В дадения случай как се образува този кръг? Къде му е центърът? Тук, в дадения случай, не съществува никакъв център. Центърът е отвън – една линия, и вследствие на това се забелязват известни несъобразности. Ако кръгът се образува по механически начин, отношението на всички точки към центъра ще бъде еднакво, те всички ще бъдат еднакво отдалечени от него. Както е направен, този кръг има отношение към мене. Той не е механически, а е органически и психически кръг. (*От предходните няколко изречения може да се направи извод, че се коментира чертеж, но такъв липсва в запазения текст* – бел. ред.)

Всички вие сте се научили на лесните работи. Говорите за геометрия, но тази геометрия е механическа наука. Встъпвате в приложението на механическата геометрия и там добре се справяте. Едва сега хората започват да изучават органическата геометрия, после ще дойдат до психическата. Механическата, органическата и психическата геометрия се различават по законите си. Ако се запитате каква е разликата между механическата и органическата геометрия, как ще си отговорите? Може да си послужим с такъв пример: каква е

разликата между едно дърво и една бъчва? Бъчвата има обръчи – тия обръчи са механическите закони, които държат частите на бъчвата свързани, в сцепление. В органическия свят няма такива външни обръчи, там обръчите са вътрешни – има вътрешно съединение на частите, вътрешни съединителни нишки. Казвам: когато законите действат върху нас отвън, това е механически свят; когато действат отвътре, това е органически свят.

Вие често говорите за условията. Условията са един механически свят, те са бъчвата. Възможностите, те са вече органически свят, а той е отношение на живи клетки, които са сплотени, които представляват някаква общност. В бъчвата всяка част е индивидуализирана, тя не се интересува от другите части. Всяка част на бъчвата живее за себе си, няма никаква връзка с другите, но законът ги е стегнал и те са прилепени една до друга – механически са свързани, вътрешна връзка няма между тях. Значи, между външните условия и вас няма никакво отношение, това е закон както при бъчвата. С външните условия на живота вие имате тесни връзки толкова, колкото бъчвата има отношение към своите обръчи. Ако частите на бъчвата имаха съзнание, как щяха да разглеждат обръчите? Интересува ли се бъчвата от това, да живее като едно цяло, или всяка част се интересува само от себе си? Щом се скъсат обръчите, всяка част си живее отделно. Питам сега: частите на бъчвата ще съжаляват ли, когато се скъсат обръчите?

Ще ви приведа друг пример, да обясня противоречието. Да допуснем, че една бъчва е направена от дванайсет дъски и две дъна. Да си представим сега, че тези дванайсет дъски са учени хора, на които са им сложили две дъна, също и обръчи, и така са образували бъчвата. Като се скъсат обръчите, тия хора няма ли да благодарят, че са се скъсали механическите закони, които са ги стягали? Такова е положението на света, такова е положението на хората по отношение на физическите закони на Земята. И наистина, ти си прикован тук, нещо те държи на Земята, тегли те към нея – това е законът на теготенето, то е един обръч. Мислиш ли, че ако можеш да се откопчиш от Земята, да отпътуваш във Вселената, няма да ти бъде приятно? Ще ти бъде приятно, как не! Тия условия, при които се намираме, са механически.

Вие трябва да изучаваме живота не като нещо постоянно. Всички сте млади, но след 50 – 60 години някои от вас ще приличат на баби и дядовци; след 100 – 120 години някои ще ходят с един бастун, други – с два бастуна, ще бъдат прегърбени, ще гледат към земята. Питам: кое е онова, което ще ви състари? Как е възможно вие, умните хора, да остареете? И ако един човек осиромашее, къде е причината – отвън или отвътре? Ако една овца бъде изядена, къде е причината за това – отвън или отвътре? Щом вълк или пък човек я изяде, причината е отвън, но ако тази овца заболее, тогава? Когато човек умира по причина, която е отвън, неговите врагове са по-силни. Когато умира по причина, която е отвътре – от някоя болест, тогава неговите врагове са по-слаби и затова са влезли вътре. Като заболее човек, микробите на тази болест, нейните бацили влизат в организма му и се наплодяват с милиони, следователно те колективно го уморяват. Когато умира по причина отвътре, човек е колективно уморен; когато умира по причина отвън, единично е уморен.

Ако искате да се борите с неприятностите, които са отвън, като едни условия, какъв метод бихте употребили? Изучаваме например живота на млекопитаещите – като се бориха с външните препятствия, на тях им израснаха рога. Като мислиха какво да правят с външните условия, как да се защитят, от тази голяма мисъл рогата израснаха. Рогата са за защита, с тях млекопитаещите се борят. Конете, когато създаваха своята самозащита, прегънаха краката си. Нашите лакти конете ги направиха, те туриха тия лостове на ръцете ни. А някои от месоядните животни развиха устата си. Като мислиха и те как да се самозащитават, муцуните им израснаха навън, зъбите им се развиха. Милиони години тези животни са мислили как да си създадат оръжие. Както сегашните хора правят във фабриките разни оръжия, аероплани, така и животните си измислиха средства за воюване. Вълците, като мислиха дълги години, си направиха дълги муцуни – всичкото изкуство на тяхната цивилизация седи в муцуната им. Всичката култура на воловете седи в рогата. Всичката култура на конете седи в краката. Това са механически резултати.

А сегашните хора какво ще оставят? Главата на сегашния човек расте в слепоочната област. Ако така вървят нещата, може би след 200 – 300 или след 1000 години главата в сле-

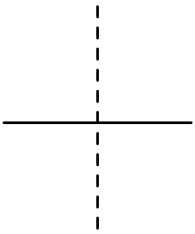

Фиг. 1

поочната област ще бъде много по-широка, отколкото е сега. Месоядните животни образуваха широчината на мозъка, при тях тази широчина е по-голяма, отколкото при тревопасните. Дължината на човешкия мозък се образува от тревопасните животни. В човека тия култури са поставени геометрически. Нека да представим това графично (*фиг. 1*). Широчината е хоризонтална, а дължината има друго направление – виждаме, образува се една борба.

Хората с голяма широчина на главата винаги обичат да стоят на едно място. Тези, които са с дълги глави, те са създали културата, те имат стремеж да се преместят от едно място на друго. Всички учени, които са изнамерили нещо в света, благодарение на които е станал някакъв прогрес, имат глави с по-голяма дължина. Главите на онези, които са направили изобретения, са по-широки не само при ушите, но същевременно те се развиват и в слепоочната област. Не само тия факти можем да изтъкнем. Яденето също е изкуство. Човек дълго време е мислил как да придобие храна. Забелязва се, че месоядните животни, дивите котки например, като дебнат своята плячка, разбират от геометрия. Другото животно се може да се намира на разстояние от 10 – 15 – 20 крачки, но котката измерва това пространство точно и така се хвърля, че веднага скача на гърба на жертвата. Хората казват: „Трябва да имаме метър, за да измерим едно разстояние“. Как измерват разстоянията тия животни? Те имат само една вътрешна мярка. Ако някой ви запита: „Вътрешно, интуитивно как схващате, че след две-три години ще ви се случи нещо?“, вие не можете да определите как, но казвате, че това ще се случи, и действително след три години точно така става. Как сте определили, че след три години ще ви се случи това нещо?

Преди години един певец каза: „От мене нищо няма да стане“. Аз му казах: „Ако продължиш да я караш както сега, тогава от тебе нищо няма да стане”. Той пееше по десетина минути на ден. Че как така? За десет минути какво може да направи? Ако иска да стане певец от него, а пее по пет минути на ден, ще му трябват хиляда години. Не че не може да стане певец, но дълго време ще му трябва. Ако искате да пеете по десет минути на ден и така за пет години да станете певец, каз-

вам ви: лъжете се, ще ви трябват хиляда години. Това е четвъртото измерение. Колко трябва да пееш? Ако искаш за пет години да станеш певец, трябва по шест, седем, осем, девет, десет часа на ден да пееш; ще пееш и по дванайсет часа. Та когато в даден случай казваме, че някои неща са невъзможни, значи така ги схващаме, така разбираме работата.

Казваш: „Той, Господ, ще даде. От Бога това ще стане“. Добре, ти очакваш на Бога, но знаеш какви са Божиите мерки: Бог ще ти даде възможност да станеш певец след няколко милиона години. Ако започнеш сега да се упражняваш – хубаво, Той сега ще ти даде. Ако искаш сега да станеш добър човек, още сега Господ ще ти даде. Ако ти не искаш още сега да станеш, и Господ отлага. Ти отлагаш, Той отлага два пъти. Ако ти отлагаш един път, Господ десет пъти отлага. Ако ти отлагаш десет пъти, Той отлага сто пъти. Ще кажете: „Защо е така?“. Ще ви приведа един анекдот. Един поет написал книга с поезия и решил да поиска от свой познат богаташ средства за отпечатването ѝ. Като отишъл в дома му, чул как той казва на слугата си: „Кажи му, че ме няма“. Слугата идва и казва: „Господаря го няма“ и поетът си отива. След известно време богаташът пък имал нужда от нещо и отишъл при този поет за услуга. Поетът не му отворил, а отвътре се обадил: „Няма го“. – „Как да те няма, нали чувам гласа ти?“ – „Как аз можах да повярвам на твоя слуга, че те няма, когато ти беше вкъщи, пък ти на мене да не можеш да повярваш? Тук съм, но не за тебе.“ Казвам: ако ви призоват на някаква работа от невидимия свят и вие не се отзовете, като идете там, ще ви кажат, че ги няма.

Хората трябва да имат ясна представа какви са законите, чрез които Бог управлява света. Какви са законите, чрез които Природата управлява света, и какви са законите, чрез които хората управляват света? В съвременния живот се образуват две течения. Всеки един от вас си има свои закони. Всеки един от вас си има свои правила, които прилага в къщата си. Тия ваши правила валидни ли са за природата? Не са. Например вие някой път мислите, че времето ще се оправи, пък то се разваля; някой път мислите, че времето ще е сухо, пък то става влажно, кално и т.н. Понякога се възмущавате, че нещата отвън не стават така, както сте ги мислили. Или се възмущавате защо някой постъпва по един начин, а не по друг. Овцата постъпва по един начин, вълкът постъпва по

друг начин, но съобразно характера си вълкът постъпва точно тъй, както и овцата. Овцата, като иде при тревата, пита ли я дали да я яде? Не я пита, но я къса, яде я. И вълкът, като хване овцата, по същия начин не я пита дали ѝ е приятно, или не, но я изяжда. От двамата – от вълка и овцата, кой е по-умен? Овцата е по-умна в морално отношение, вълкът е по-умен в егоистично отношение. Вълкът е по-умен за себе си, понеже той ще донесе отнякъде някое агънце на децата си, ще го разкъса и ще им даде жертвата, ще им сложи яденето. Какви са съображенията на вълка да сложи жертвата пред своите деца? При млекопитаещите законът е съвсем друг. След като е пасла овцата дълго време, образува се в нея мляко и тя казва на детето си: „Иди там отзад, сучи!“. Тя не го слага да суче, но му казва да иде при вимето ѝ. Забележете, където е вимето на овцата, там започва човешката еволюция. Млекопитаещите, и изобщо всички животни, вървят от дясно наляво, а пък човек върви от ляво надясно. Задните крака на животните са се качили в човешките ръце. Горните крайници на човека, това са задните крака на животните, затова разумността на животните е в тяхната опашка. Овцата казва: „Ще идеш там, където съм събрала млечице – в банката“. Млекопитаещите са си направили банки, затова казват: „Ще идеш в банката, ще изтеглиш оттам известно количество мляко”. Млякото е в тази гостилница, ще го изтеглите от нея. Вълкът всичко дава и на ръка продава; като вземе дреха, дава я. Той е битпазарджия, на дребно и на старо продава.

Сега какви заключения трябва да се извадят? Как трябва да се живее? Ние намираме някои противоречия в нашия живот. Понякога влизаме в стълкновение със себе си – проявяват се в нас методите на месоядните животни, методите на тревопасните животни и ние не знаем къде да поставим яденето: направо в устата или отзад, в банката. Вие бихте се докачили, ако ви кажат да идете в банката. Казвате за някого, че е трябвало да ви даде, а той казва да чакате и сам да си изтеглите. Даването на милостиня с ръка към кой метод спада – към метода на месоядните или на тревопасните животни? Ти искаш вода – да ти дам ли, или да те пратя на чешмата? Казваш: „Трябва да ми налееш вода“ – това е характерът на вълка; и той не е лош, показва по-голяма любов. Това, което вълчицата в даден случай извършва, показва привързаност,

известни чувства. Обикаля тя цяла нощ, най-после хване някое агне, донесе го на вълчетата да го изядат, казва: „Колко труд, колко опасности! Може би на двайсет места ме гониха, без малко да ме претрепят, но успях малко храница да ви донеса – знаете колко ви обичам!“.

Вие, като направите някой път добро, искате някой друг да бръкне в джоба си и да ви даде и на вас. Кое е по-хубаво? Ако давате милостиня, поставяте се в една зависимост: онези, на които давате, да започнат да ви одумват. Срещате например десет просяка и каквото намерите в джоба си, давате им – на един пет лева, на друг десет лева. Обаче онези, които получават по-малко, започват да злословят за вас, да казват, че не сте постъпили справедливо. В миналото всички учители, каквото и да са говорили, са казвали: „Каквото прави дясната ръка, лявата да не знае“. Когато правиш добро, никой да не те знае. Щом те знаят, ти се намираш в най-голямото противоречие. Ти не трябва да правиш нещата за себе си, понеже, щом ги правиш за себе си, лявата ръка ще знае какво правиш. За да не знае лявата ръка, не трябва да правиш нещата за себе си, но трябва да ги правиш за Бога – тогава те няма да бъдат знайни.

Наскоро ми разправяха един анекдот. Това се случва в Русия, при болшевишкия режим. Една стара жена, която нямала какво да яде, се молела на Господ. Край нея минава един човек от новите идеи – болшевик, и ѝ казва: „Какво искаш, за какво се молиш на Господ? Него го няма в света“. Изважда болшевикът една голяма кесия с пари и ѝ я дава. – „В това да вярваш! Какво има да вярваш в един Господ, който не съществува?“ След като той заминава по пътя си, старата жена казва: „Господи, колко си чуден! Накара и тия безверници да изпълняват Твоята воля!“. Тя мисли, че Господ е силен и е научил тия безверници, болшевиките, да помагат. Кой от двамата е прав? Болшевикът мисли, че той от само себе си дава. Старата жена мисли, че Господ ѝ помага. Вие как мислите? Болшевикът няма никакви доказателства, понеже тези пари той не ги е създал. Ако един пощаджия дойде и ви донесе писмо, може ли да започне да се хвали, че от добра воля прави това? Той раздава писма, защото му плащат за това. Всяко нещо, което правите не от вашата добра воля, то е наложено насилствено върху вашето съзнание. Всяко нещо, което правите съзнателно, от любов, то е ваше.

Любовта е закон на свободата. Всяко нещо, което правите по любов, то е свободно. Извън любовта всичко е насилие. Извън мъдростта всичко е насилие. Извън истината всичко е насилие. В любовта е свободата, в нея се проявява животът. В мъдростта, в тази свобода, се проявява знанието. В истината се проявява свободата. Но свобода, знание, живот, те са едно цяло, също както в музиката сила, напрежение и тембър са едно цяло. Напрежение аз наричам раждането на един тон, силата е тръгване, изявление на тона, а тембърът е красивата форма, в която тонът се проявява. Или може да кажем така: напрежението е самото дърво, което се ражда, разпукването на семето; силата е растежът на това дърво; то цъфти, завързва и дава плод – то е тембърът. Казвам: ако човек не може да отдели нещата и да ги постави в едно съотношение, тогава той няма да може да си представи какъв е смисълът на живота.

Мнозина от вас питат: „Какъв е смисълът на живота?“. Един ден ще придобиеш знание, но какво от това – животът не седи само в знанието. Животът седи и в свободата, животът седи и в светлината, която придобиваш. Сега някои казват, че човек трябва да бъде щастлив, но те опитали ли са щастието, знаят ли какво е то? Още не са го опитали, не знаят какво е – за какво говорят тогава? Казваш: „Човек ще живее вечно“, но ти опитал ли си вечния живот? Питаш: „Какво има зад вечния живот?“. Ти обикновения живот не разбираш какъв е, пък ще мислиш зад вечния живот какво има! Няма никакъв смисъл така да се мисли. Защо ще мислиш какво има зад сладкото? Ти не си опитал още сладкото. – „Какво има зад сладкото?“ Зад сладкото има горчиво. – „А зад горчивото?“ Зад горчивото има сладко. – „Ами после?“ Хората, което разсъждават по този начин, не разбират нещата и така идват техните противоречия.

Събрали се в Америка на една конференция 400 – 500 души. Един от участниците на всички събрания взимал думата по всички въпроси. След като и на тази конференция говорил, говорил, най-после казал: „Не зная повече какво да правя“. Някой му казал: „Остава ти да си идеш вкъщи“. Когато и вие казвате: „Какво трябва да правим?“, отговорът е: идете си вкъщи. Вие имате погрешното схващане, че като вярвате в Бога, Той всичко ще ви даде. Какво от това, че вярваме в Бога? Вярваш, че някой човек е богат, и заради това той да ти даде всичко; вярваш, че аз съм учен, и заради това да ти дам всич-

кото знание – такъв закон не съществува. За знанието човек трябва да работи съзнателно. Вярата е закон за нас самите, тя не е закон за другите. Вярата е за нас. Ти не можеш да извадиш вярата отвън да живее; ти живееш с вярата в себе си. Дотогава, докато имаш вяра, ти живееш. Щом нямаш вяра, ти си нещастен. Щом изгубиш вярата, твоят ум се помрачава, хиляди нещастия идват. Дойде вярата, дойде светлината, и ти вече намериш пътя си. Някой казва: „Аз имам вяра“, но е болен. Ти вярваш в болестта – затова си болен. Сиромах си, защото вярваш в сиромашията. Богат си, защото вярваш в богатството. Имаш знание, защото вярваш в знанието. Щом изгубиш вярата, знанието си заминава, богатството си заминава, здравето си заминава, всичко си заминава.

Казвам: вяра в мене не може да имате, вярване може да имате. В мене може да имате вяра, ако аз вляза да живея във вас, да бъдете едно с мене. Аз мога да имам вяра във вас, ако вие влезете да живеете в мене и да работите с мене. Щом сте вън от мене, ще имам вярване във вас. Когато казваме: „Вярваме в Бога“, ние разбираме: Бог живее вътре в нас и заради нас. Ако вярваш, че Бог живее в тебе, каквото искаш, Той ще ти даде. Ако вярваш, че Бог живее отвън, Той няма да ти се обади, но ако вярваш, че е вътре в тебе, ще направи много работи. Казвам: не условия, а вътрешни възможности. Вярата е един закон за възможностите. Ти имаш ум – това е една възможност. Имаш сърце, имаш душа – те са възможности. Имаш дух в себе си, имаш воля, имаш сила – и това са възможности. Като туриш всичките тия сили в действие, ти ще разработиш нещата отвътре, ще знаеш как да се справиш с механичните процеси на условията.

Картината на човешкото лице се изменя, понеже налягането на известни места е по-голямо. Как се е образувал носът? От мозъчните центрове излизат известни сили, които са оформили тази изпъкналост – значи носът се е образувал от тази част на човешката глава. Ухото се е образувало от челото. Да излезе навън ухото, да се отдели, за това умът е действал. Разбира се, по този начин като изследвате, ще видите, че има една радиоактивност, която излиза от мозъка и оформя постоянно ушите. Вие виждате видимия човек, неговата деятелност, но голяма част от човека не виждате. Ако сте ясновидец, може да видите от добрия човек каква енергия, каква светли-

на излиза. Ако сте ясновидец, може да видите от онзи човек, който мисли, каква умствена светлина излиза. Един особен цвят имат хората, които мислят. От мислещия човек радиира енергия. Ако той впрегне ума си за някое изобретение във въоръжаването, от него ще излиза особена светлина, с особен цвят. Ако можехте да погледнете, щяхте да знаете, че военният е запален с червен цвят, като огън, ученият е запален с жълт, златист цвят, религиозният е запален със синкав цвят, а светията е запален със синя светлина. Един ореол има навсякъде около светията, една мека светлина. Това са същински характери – като опитате, ще видите какъв е червеният, какъв е жълтият, какъв е синият, какъв е светлият.

Казвам: когато сте неразположен, вие сте червен; когато мислите, пеете, имате музика в себе си, тогава сте жълт, златист; когато сте набожен, филантроп, когато мислите за доброто на хората, син огън има във вас. А когато дойдете до Божественото, тогава имате една благоприятна светлина, в която хората придобиват пълния смисъл – то е цветът на духа, на душата. Духът и душата са облечени като два полюса на Божествената светлина, меката светлина, която носи живот в себе си. Вие казвате: „Да си поживеем на Земята“. След като си поживеете на Земята и си заминете, какво ще остане след това поживяване, какво ще ви очаква? Представете си, че едни тревички ме питат: „В какво е нашето щастие?“. Аз им казвам: „Вие ще пораснете хубаво, след това ще дойде някоя овца и ще ви опасе, така ще влезете да живеете в тази овца“. – „После какво ще стане?“ – „Бъдещето ви е, че овцата, в която живеете, ще бъде изядена от човека и вие ще започнете да живеете в него“. – „А после?“ – „После земята ще изяде човека и вие всички ще започнете да живеете в земята. Какво разбрахте? Това е бъдещето“.

Вие се заблуждавате в едно отношение. Ако имате автомобил, може навсякъде да отидете с него, но знаете ли, че съвременните автомобили ще ви осакатят краката? В бъдеще хората ще бъдат неподвижни, всеки, като направи 20 – 30 крачки, ще се изморява и ще казва: „На някой автомобил по-добре да се кача“. Затова аеропланите трябва да летят не с гориво, но с човешката мисъл и с човешките чувства. Трябва да се създаде един метод, с който да се контролира мисълта и същевременно да се управлява аеропланът, тъй както птиците мислят и хвър-

кат – тогава именно няма да има атрофиране. Трябва да вземем участие в работата на природата не по механически начин – и механическият е хубав, но нека да употребим двата начина: механически и органически. Всяко нещо, за което се употребява вашето сърце, вашият ум, вашата воля, то е полезно. Всяко нещо, което искате да придобиете по механически начин, и то е добро, но не може да допринесе това, което очаквате.

В съвременния живот хората се намират в едно голямо противоречие. Ако за една служба се явят 15 хиляди кандидата, каква ще е възможността да я заемете? След колко време може да ви се падне? Математически може да се направи едно изчисление. Този от 15-те хиляди, който има шанс да заеме службата, ще бъде най-щастливият, но ще има и един най-нещастен – те ще са два полюса. Тогава всички тези 15 хиляди души ще бъдат наредени един след друг и щом първият, който заеме службата, умре, ще дойде ред на втория – като умират един след друг, така на всеки ще дойде ред да заеме службата. Или да ви представя тази работа по друг начин: отивате войник на бойното поле, зачислен сте в една рота, където се явяват 15 хиляди кандидата за поста на офицер, който да я ръководи. Вие сте последният кандидат от тези 15 хиляди души. След като убият първия, който е станал офицер, ще дойде ред на втория кандидат; като убият и него, ще дойде ред на третия, на четвъртия и така нататък – трябва да избият 14 999 души, за да дойде редът на вас, последния. Значи, за да получиш ти това, което искаш, трябва да измрат 14 999 души.

Питам: такава служба намясто ли е? Всички вие искате такива служби, но то е един механически процес в света, една голяма неразбранщина. За една служба е достатъчно да има един или двама кандидати. Един като е, това е идейно, двама като са, пак е добре, така най-малко търкане ще има. Да допуснем, че можа да са трима, а ако са четирима, вече става квадрат. Какво образува триъгълникът? При него имате движение, но нямате простор за работа. Поле за работа има при квадрата (*фиг. 2*).

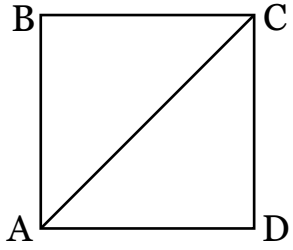

Фиг. 2

В *AC* в дадения случай има посока на движение, но няма поле за ра-

бота. Трябва да се образува квадратът *ABCD*, да се образува поле, за да може да се произведе деятелност. Ето го голямото противоречие: в чувствата има движение – ти желаеш нещо, но нямаш поле. Умът е поле за сърцето, за да могат да се постигнат желанията, да се изявят, а не само ти да си сполучил в знанието. Ти трябва не само да получиш една ябълка, но трябва и да имаш условия да я възприемеш в себе си, да опиташ нейната сладчина. Казвам: умът, това е едно поле, в което нещата могат да се реализират, или в ума нещата имат поле за работа. Умът е нивата, на която ти трябва да сееш, там твоята работа трябва да се прояви. Сърцето ще ви даде подтик, импулс, напрежение, а умът какво ще ви даде? Човек трябва да впрегне ума си, сърцето си и волята си на работа. Когато те работят във всяко отношение, нещата постепенно се реализират. Когато имате някакъв талант, за неговото реализиране се изисква поле – два-три ъгъла да са преплетени. Там, където ти едновременно можеш да проявиш ума, сърцето и волята, нещата са постижими. Когато умът, сърцето и волята не могат да вземат участие, нещата остават нереализирани. Казвате: „Провидението, злата съдба е причина нещата да не се реализират“. Злата съдба в света, това сме ние.

Аз веднъж наблюдавах как една котка си играеше с опашката си, мъчеше се да я хване. След като я хвана, така я стисна, че измяука. По същия начин и вие, като хванете опашката си, измяуквате – казвате: „Откъде са тия нещастия?“. Да хванеш опашката си, то значи да помогнеш на сърцето си, да помогнеш на волята си. Като я хванеш, ще се образува равномерно движение. Защо се движат опашките на животните? Кучетата, воловете мърдат опашките си, докато са здрави; щом са болни, не ги мърдат. Изобщо животните движат опашките си, когато са здрави. Чрез опашката се събужда гръбначният стълб. Гръбначният стълб събужда човека да мисли.

Страданията в света са вашата животинска опашка, или опашката на животинското царство във вас; без тази опашка е много лошо. Ако нямате страдания, не може да се събуди вашият ум. Казвате, че и без опашка може – да, но няма нищо да постигнете. При движението на опашката постоянно стават изменения. Сега не разбирайте тази опашка буквално. Като дойдат страданията, ти ще се подвижваш навсякъде. Страданието е цяла гимнастика. Като дойде някоя болка, ще движиш

крака си насам-натам. Който знае как да прави тия движения, ще има здраве. Щом мислиш, че страданието е намясто, няма нужда да ти се помага. Не че ние сме за страданията в света. Ще кажете: „Не можа ли Господ да направи животните без опашка?“. Ако имате идея за някаква нова форма, идете, когато Господ прави друг свят – дайте си плана как трябва да се направят животните без опашка.

Носът на човека, това е опашка, поставена отпред. Опашката на животните се взе и се постави като нос на лицето на човека, така тя се изпъчи напред. И наистина, вие постоянно мърдате нос, когато сте недоволни. Докато си движите носа, вие сте здрави. Носът не трябва да бъде в спящо състояние, но трябва да бъде в движение, да се контролира. Когато не можете да разрешите нещо, концентрирайте мисълта си във върха на вашия нос. Или когато сте нервни и не можете да заспите, концентрирайте пак мисълта си върху носа, прекарайте я по целия нос от горе надолу – от челото към върха му, и обратно – от върха му нагоре, нагоре към челото. Хубаво погледайте носа си отвсякъде и тогава ще заспите, ще си починете. Като не поглеждате нищо, вие осакатявате хубавите си работи. Като станете сутрин, най-първо ще помислите за носа си, за веждите си, за очите си, за ушите си. Ще си пипнете ушите, ще си погледате ръцете, краката и тогава ще кажете: „Готов съм за всяка работа“.

Ново възпитание трябва. Вие вървите по старите начини и очаквате да ви дойде някой лотариен билет. Тогава изучавайте математиката, да знаете кои са щастливите числа. – „Числото 43 може ли да спечели?“ Не може. – „А 23 може ли да спечели?“ Не може. Но 123 може да спечели. Къде трябва да е поставено числото 123? Сега някои са се ухитрили, казват, че в еди-коя си серия номерата, които окончават на еди-кое си число, печелят. При числото 123 имате единица, имате едно съчетание, едно условие. Аз не искам да ви откривам кои числа са щастливи, защото, ако станете богати, ще загазите. Ето какво подразбирам, като казвам, че ще загазите: при сегашните условия богатството за вас е меч. Ако на един кръчмар дам стотина бъчви, пълни с вино, той ще стане пияница, затова ни най-малко няма да му дам тия бъчви, те не са за него.

Богатството опиянява хората. В богатството човек трябва да бъде въздържател, а не да вкусва от него – трябва да черпи

другите, но той сам да не пие. Всички хора, които са богати, са пияни. Като се напие някой, вдигне си шапката, пък я хвърли. Богатите правят същото. Забогатее някой и се шашардиса – сложи си цилиндър, мисли, че се е издигнал, каже: „Уредих си работите“. Погледнеш, след десетина дена го носят – напил се някъде, пукнал си главата, после усложнение станало. Казвам: богатството е сила, която е за умните хора. Богатството е благословение за един силен и добър човек, на когото малко му трябва, на когото вода му трябва.

Радвайте се на Този, Който живот ви дава. Радвайте се на Този, Който знание ви дава. Радвайте се на Този, Който свобода ви дава.

Само светлият път на Мъдростта води към Истината. В Истината е скрит животът.

3. лекция, 21 октомври 1938 г., София, Изгрев

ПРАВИЛНА ПРЕЦЕНКА

Отче наш

Имате ли зададена тема? (– *Нямаме.*) Пишете върху темата: *Кои неща спъват човека?*

Да разгледаме малко по-обстойно въпроса кое спъва човека да се храни. Колко са нещата, които могат да го спънат да яде? Или кое може да спъне човека да диша добре, да ходи добре, кое може да го спъне да мисли добре? Гледам, някои от вас отиват към едни схоластични заключения. Може ли частта да стане по-голяма от цялото и може ли цялото да стане помалко от своята част? Може ли Земята да стане по-голяма от Слънцето или Слънцето да стане по-малко от Земята? Може, как да не може! Сега аз да ви го покажа (*фиг. 1*). Ако в даден случай Слънцето е по-малко, това показва, че е по-далеч, а ако е по-голямо, значи е по-близо. Предметите, които са наблизо, винаги са големи, а всички малки предмети са далечни, защото имаме само едно статично положение. Каква е разликата между два предмета, единият от които се движи, а другият е неподвижен, в статично положение?

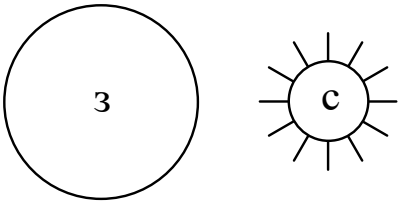

Фиг. 1

В електрическата батерия има кондензирана светлина. След като е горяла 36 часа, батерията престава да гори. Външно нищо не е изгубила, но нещо е излязло от нея, нещо, което няма тежест. Батерията е същата, но силата, която е била в нея, я няма.

Има неща, които ви спъват. Ученик си, около тебе се разисква въпрос от най-голяма важност, някаква теория – математическа или геометрическа, но в твоя ум седи нещо, което те спъва. Ти нямаш обувки, бос си, мислиш: „Какво ми говорят за отвлечени работи! Краката ми изстинаха, 25 градуса студ е“. Питам: защо си останал бос? Казва някой: „Обосях“. Колко причини има човек да остане бос? Или казваш: „Останах без

учение“. В ранна възраст ти не си учил, а като си станал на 50 – 60 години, дошло ти е на ума да учиш – дотогава си губил времето си с празни работи. Бил си земеделец, ходил си да ореш земята, впрягал си воловете, разпрягал си ги, водил си ги на чешмата да ги поиш, връщал си ги, давал си им храна – какво си научил от всичко това? За 60 години ти си впрегнал воловете най-малко 4 – 5 хиляди пъти, 4 – 5 хиляди пъти си ги разпрегнал, 4 – 5 хиляди пъти си ги напсувал, казвал си им някакви обидни думи. Когато искате да обидите някого, каква дума му казвате? Когато искате да кажете, че някой не е културен, каква дума използвате? След като сте произнесли такава дума, можете ли да говорите по един философски въпрос? Философски е въпросът, че има неща, които спъват човека.

Да допуснем, че искате да си изясните една реалност. Представете си една точка, да кажем точката *C*, която се движи около друга точка и се завърта около нея на радиус от 150 милиона километра с такава бързина, че образува един кръг. Питам: в този кръг навсякъде ли има вещество? Мислено си представете, че съществува едно пространство без вещество, едно абсолютно пространство. Ако тази точка се движи в това пространство, кръгът ще има ли вещество? И колко голям ще е този кръг на движението? Точката е много малка и се движи много бързо, но можем да си представим, че тя е някаква Земя. Тези разсъждения верни ли са? Въпрос е дали са верни. Така разсъждаваме, но то е метафизика. Да допуснем, че Вселената е безкрайна – въпрос е дали е безкрайна; или да допуснем, че е много малка – пак е въпрос, защото нито едното сме проверили, нито другото. Че е малка Вселената, ние заключаваме от това, че има малки частици. Че е голяма, заключаваме от Земята – Земята е голяма и по причина на това мислим, че Вселената е голяма.

Вие някой път казвате: „Аз имам много голяма идея“. Колко е голяма идеята ви? Ако наистина е много голяма, как се е събрала във вашата глава? Тази, голямата идея, как може да се събере в една малка стаица от 15 сантиметра широчина, 19 сантиметра дължина и 16 сантиметра височина? Идеите, които вие имате, къде са – вътре във вашата глава или вън от нея? Имате идея за Слънцето – във вашата глава ли е това Слънце, или вън от нея?

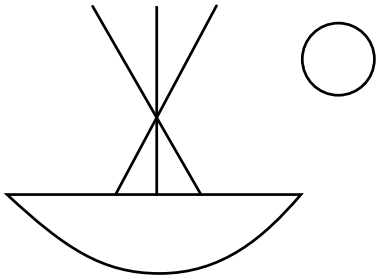

Фиг. 2

Ще ви кажа кои неща са реални. Реално е това, което винаги седи на едно място. Всяко нещо, което се движи, не е реално. На чертежа имаме слънце, което осветява един предмет (*фиг. 2*), имаме я и Земята, имаме и този предмет, тази форма. Слънцето е реалното. Около формата, която представлява едно дърво, се образува сянка, а последната е проявление, отражение на дървото. Кое е реалното – сянката, която се движи, или дървото? Тази сянка постоянно се образува и изчезва; всеки ден отново се явява, отново се движи. Реалното е дървото. Реалното ли е произлязло от сянката, или сянката е произлязла от реалното? Но и в реалното има движение. Когато въздухът раздвижва листата на дървото, ще видите, че всеки от тях прави някакво движение, но тия листа не напускат своето място. Сянката на дървото стои отвън. Ако вие се храните с плодовете на сенките, какво можете да добиете?

Например някой от вас мисли, че е много учен човек. Това реално ли е? Ако не е роден учен, той такъв не може да стане. Изворът, който изтича, река може да направи, но извор, който не тече, река не може да направи. За да тече изворът, трябва да има голямо количество вода. Ученият човек се движи в умствения свят. Ти, за да станеш учен човек, трябва да направиш една река. Тогава питам: ако ти си малко изворче, можеш ли да направиш река като Нил? Една българска чешма можеш да направиш, но река като Нил? Или море можеш ли да направиш, или някой океан като Атлантическия или като Тихия? Океанът ли излезе от реката Нил, или Нил излезе от океана? Ако знаехте тази тайна, какво щяхте да спечелите?

Виждате, че на един човек гащите му са скъсани, и се интересувате как са се скъсали, искате да знаете тайната. Колко теории може да има? Ходил човекът на екскурзия, пътят минавал през трънливи храсти и един трън закачил гащите му, та се скъсали. Това е едното възможно обяснение. Друго обяснение: той може да е имал приятел, който, като видял, че дрехите му са много хубави, взел една ножица и от три страни

отрязал гащите му, само от едната страна оставил малко плат да стърчи. Третото обяснение кое може да е? Допуснете, че палтото ви е скъсано – напънали сте се някъде да вдигнете нещо и така е станало скъсването. Изобщо каква е идеята ви за дреха? Представете си, че имате дреха, цялата покрита с косми, тъй както е покрита с косми главата ви. Най-първо може да считате, че тази дреха е много грозна, но след време тя ще стане модна. Какво разбираме под думата *дреха*? Човек носи дреха по единствената причина да не се изгуби топлината, която е необходима за организма. Дрехата е едно предпазващо условие. Следователно, ако времето е топло, вие обличате по-малко дрехи, по-тънки, а ако е студено, обличате повече и по-дебели. Някои носят тънки дрехи, други – дебели, за да се запази нормалната топлина на тялото, понеже в тази, нормалната топлина, организмът правилно функционира. Някои дрехи обличате и за украшение, но то е второстепенно нещо.

Например службата на езика първоначално е била само да прекарва храната в стомаха, за това е бил създаден. По-късно, понеже извършвал първата служба много добре, му дали втора служба: да проверява горчиви ли са, или сладки нещата, които влизат в устата. Най-после му дали и трета служба: да говори, да изказва разумни работи. Значи той е уд, който има три служби: да се препраща храната в стомаха; да се опитват нещата; най-после чрез езика хората изказват своята реч, онова, разумното, благодарение на което имат мнение. И ако езикът на човека говори добре, другите имат високо мнение за него. Кой назначи езика на тия служби? Вярващият ще каже, че Господ му е дал тия служби, но онзи, който не вярва, ще каже: „Научно ми ги обяснете“. Как бихте ги обяснили научно вие? Те още не са обяснени, в бъдеще ще се обяснят.

Заражда се и друг философски въпрос: процесът на храносмилането предшества ли мисълта? Този процес ли съществуваше най-първо, или мисълта? Следствието ли образува причината, или причината образува следствието? Има и друг въпрос: а ако една причина се окаже следствие? Вие още не знаете кое е причина; много пъти мислите, че нещо е причина, пък то е следствие на друга причина и така нататък. Представете си, че 10 – 20 души сте наредени в редица: крайния го бутат, той пада и бута този до него и по този начин последователно падате всички. Тогава кой за кого е причи-

на да падне? Или например 10 – 20 души разисквате някой въпрос и заемате две различни страни, поддържате две различни мнения, в резултат на което се скарвате – коя страна е причина за скарването?

Погледнато от астрологическо гледище, онзи, който е роден под знака на Овена – първия астрологически дом, какъв човек ще бъде? Първият дом е огнен – дом на движението, дом на човешката мисъл, на човешката глава, на проявяването на човешкия живот. Какви ще са качествата на човека, роден на 22 март, когато се влиза в знака Овен? Някой ще възрази срещу астрологията, ще каже, че в една секунда се раждат хиляди хора. Астрономите разглеждат обикновената секунда, пък една обикновена секунда може да се раздели на милиони частици. Следователно никога не може двама души да се родят в една и съща частица от секундата. Светлината за една секунда извървява грамадното пространство от 300 хиляди километра. Ако 300 хиляди души се родят в една секунда, те ще бъдат на един километър разстояние един от друг. Ти гледаш отдалеч, мислиш, че в тази една секунда е малко пространството, пък то са 300 хиляди километра, събрани на едно място.

Представете си една жица, която е толкова тънка, че диаметърът ѝ съставлява една хилядна част от милиметъра. Сто хиляди километра от такава жица колко пространство ще завземат? Всички ваши идеи вие може да ги съберете в един лешник. След като сте живели 70 – 80 години, всички ваши грандиозни идеи, от всички категории, в един малък лешник може да се съберат. Казвате: „Докажи го! Как ще събереш идеите в един лешник?“. Това е научно твърдение. Има неща, които не могат да се докажат. Защото, за да докажеш нещо, ти трябва да го приемеш. Реалното не може да се докаже. Ние приличаме на онзи цар, който искал да му разкажат една приказка без край. Години наред се явявали пред него различни хора и след като разказвали 2 – 3 седмици, дори година, всичките се уморявали, преставали, нито един не могъл да разкаже приказка без край. Дошъл най-после човек, който казал: „Аз, царю, намерих една приказка без край и ще ти я разкажа. Имало едно време един цар, който царувал над цялата земя. Той имал голямо пространство, засято с жито, та затова наредил да построят един грамаден хамбар, в кой-

то да приберат всичкото жито. Зидарите, които съграждали хамбара, оставили една малка дупчица на едно място. Когато напълнили хамбара с житото, намерил се един щурец, който извадил едно зърно през дупчицата, занесъл го в своята дупка и се върнал, взел второ зърно, занесъл и него...“. Царят го прекъснал и попитал: „Краят на приказката какъв е?“. – „Нека щурецът да извади всичките житни зърна от хамбара, че тогава ще ти кажа.“

Някои искате да знаете какъв е смисълът на вашия живот, какъв ще бъде краят му. Ако вашият живот няма начало, какъв край ще има? Че вие минавате оттук като пътешественици – излезли сте от едно място и отивате на друго. Вие сте българин и отивате във Франция – като слизате от парахода на френска земя, това ли е началото на вашата българщина? Като сте дошли на Земята, мислите ли, че това е началото? Тази Земя сега не се роди. Под думата *начало* ние разбираме онзи момент, когато човешкото съзнание се пробужда за някаква идея. Начало е това: запалвате свещта и тази свещ започва да функционира. Започвате да свирите на пиано – това е началото на вашето свирене, то не е началото за всички хора, които свирят. Вие мислите върху въпроса дали ще има бъдещ живот, или не. Милиони и милиони същества са мислили върху същия въпрос – за някои от тях той е бил разрешен, за други не е бил разрешен. И за някои от вас този въпрос е разрешен, за други от вас не е разрешен. Когато някой казва: „Има бъдещ живот“, друг казва: „Може да е така, може и да не е така“. То е въпрос на вяра. – „Ти ходил ли си на Слънцето?“ – „Не съм бил на Слънцето, но го виждам. От него излиза нещо, което иде при мене. Аз приемам това нещо от Слънцето.“

Онзи свят се подразбира. Съзнателният живот, той е онзи свят. Под *Божествен свят* аз разбирам реалното. Ако разбирате живота в неговата пълнота, вие няма да имате нужда от автомобили, от нищо няма да имате нужда, ще бъдете господари – ще можете да влизате, където искате, и да излизате, откъдето искате. Като влезете тук да слушате лекция и тя не ви хареса, ще можете изведнъж да си заминете, да идете на друго място. Навсякъде ще можете да минавате и ако ви е приятно някъде – оставате, ако не ви е приятно – заминавате си. Така ти ще представляваш човек, който сам си задоволява

нуждите, няма да имаш нужда от нищо, няма да те е страх нито от глад, нито от сиромашия, всичко ще е на твое разположение. Когато имаш всичко на разположение, ти си в онзи свят, Божествения. Когато нямаш всичко на разположение, ти си в този свят. Докато си в този свят, ще седиш на мястото си и ще чакаш учителят да свърши лекцията. Тук, за да влезеш и да излезеш, трябва да вземеш позволение, а това е едно статично положение. Казвам: щом не можете да разрешите един въпрос, вие сте в този свят, а щом го разрешавате, в онзи свят сте. Щом сте недоволни, в този свят сте, щом сте доволни, в онзи свят сте. Недоволството всякога подразбира неща, които не са разрешени – едно нещо като разрешиш, хиляди остават неразрешени.

Сега заключението кое е? И да има ли заключение? Вратата да се заключи или да се отключи? И да се заключи, и да се отключи. Какво подразбирате вие, когато вратата е заключена, и какво – когато е отключена? Отключената врата показва, че някой живее вътре. Заключената врата показва, че никой не живее вътре. Отключената врата показва, че някой се е върнал, заключената – че някой си е отишъл. Щом хората заминат някъде, заключават вратата, щом се върнат, отключват я. Във всеки един момент вашата врата ту се отваря, ту се затваря. За всяко отваряне има две разрешения: някой или влиза, или излиза. Какво трябва да разбирате? Този, който влиза в къщата си, той се прибира от работа, за да си почине. Този, който излиза от къщата си, отива на работа, след като си е починал. Човек живее в себе си в една къща, в която постоянно влиза и излиза. Някой път, като ти е тягостно, ти се връщаш в себе си и започваш да мислиш. Или някой път ти става тъжно – какво показва твоята тъга?

Когато много сте работили, усещате ръцете си уморени. Цял ден сте копали с мотиката и ви болят пръстите на ръцете, лактите, раменете, краката също ви болят. Мислите, че сте се разболели, че имате ревматизъм, и викате лекар да констатира болестта. „Ревматизъм на нервна почва“ – ще каже той. Никакъв ревматизъм нямате, на никаква нервна почва, но много сте работили. Тогава, също като лекар, аз предписвам: по-малко работа, шестнайсет часа са много, нека да са десет часа. Но след десет часа работа пак ви боли, значи пак много сте работили. Като намаля на девет часа, продължават

болките – много е работата. Намалявам работата на три часа и болките изчезват.

Да обоснова нещата приблизително. Ти си недоволен – защо? Защото обувките ти не са лачени, пък и обущарят не ги е направил по модата, заострени, а ги е направил тъпи. Освен че не са лачени и не са по модата, виждаш още, че не са скроени добре, не са боядисани добре, не са лъскави. Седиш ти и си недоволен от обувките си, казваш: „Откъде се намериха, на какво приличам с тях?!“. Ако не ги искаш, събуй ги, ходи с други, които намираш, че са красиви. Или защо да не тръгнеш бос? Събуй тези обувки! Но ти казваш: „Другите, и те не са модни“. Питам тогава: какво разбиране имаш? Добре, нося ти аз едни обувки, направени от най-хубавата кожа, мекички, прилепнали по крака, заострени, и ти казвам: „Дай ми твоите“. Вземам обувките ти, давам ти новите и ти веднага ставаш доволен. На какво се дължи доволството ти? Обувките са такива, каквито си искал, пък и кожата им е мека. Но ако след една година ги скъсаш, какво ще правиш? Къде ще е тогава онзи господин, който може да прави хубави обувки? Той вече ще е заминал. Обувките не трябва да се късат. От тези разсъждения искам сега да извадите едно заключение.

Една млада сестра ми казва: „Боли ме кракът“. Аз ѝ казвам: „Много си работила. Работи по-малко“. Какъв е цеърът на болката? Цеърът е почивката. Щом те боли, работи по-малко. Ето какво разбирам под думата *работа*: всяко действие, в което вашият ум взима участие, вашето сърце взима участие, вашата воля взима участие и което ви е приятно, то е хубавата работа, която носи здраве. Всяко действие, каквото и да е то, в което вашият ум не взима участие, вашето сърце не взима участие и вашата воля не взима участие, то е едно болезнено състояние. Така се образуват болестите в света. Това е моето гледище: умът, сърцето и волята създават всичките болести в света. Щом умът е недоволен, създава се главоболие. Щом стомахът е недоволен, създава се коремоболие. Щом ръцете са недоволни, създават се болести в ръцете. Щом пръстите са недоволни, създава се болест в пръстите. Всички тия частици са живи, в тях има съзнание – човек е сбор от разумни същества. И ако ръката те боли, значи тя неразумно е направила нещо. Тия клетки, които живеят в ръката ти, не са мислили както трябва, караница е станала, затова има и болест. Следо-

вателно ти трябва да ги примириш, да разбереш какво искат някой път. На клетките на ръцете им липсва нещо – те искат да ги намажеш с масло, със зехтин, после искат топъл компрес, да ги стоплиш отгоре, или пък са жадни, вода им трябва.

Всичките болести показват, че клетките на организма в дадено място се нуждаят от храна. Докато вие нямате това идейно схващане, не можете да разберете болестите. Тъй както сега разглеждате болестите, то е схващането на обикновените хора. Заболи те глава – причината за главоболието е в стомаха; заболи те корем – причината за коремоболието е горе, в главата – значи има едно отражение, става поляризиране. Болестите идат по закона на отражението. Забележете, заболи ви нещо някъде, но като дойде друга, по-голяма болка, на друго място, тази малка болка изчезва. Ако дойде трета болка, по-голяма от втората, и втората изчезва. Всяка една болест на какво се дължи? На някакво препятствие в организма. Ако поставите човека в хипнотично състояние, в магнетичен сън, и му внушите, че ръката му е изгоряла, на нея може да се образува мехур – като се събуди, той ще има мехур на ръката си.

На какво се дължи недоволството, което някой път имате? Вкарали са ви в магнетичен сън и са ви внушили идеята, че ви трябват пари или че имате болест, или че за да се осигурите, ви трябва голяма къща с три-четири апартамента в нея. Това са чужди идеи. Да кажем, искате да имате стая – то не е ваша идея; искате да имате хубави дрехи – то не е ваша идея; искате да бъдете красив – то не е ваша идея; искате да бъдете силен – и то не е ваша идея. Това са чужди идеи. Представете си, че една пеперуда иска да бъде като човек – може ли да стане това? И вие можете ли да станете като пеперудата? Не можете. Вие не можете да станете това, което искате, понеже в дадения случай сте това, което трябва да сте, в дадения момент не можете да бъдете нещо друго. Вие искате днес да бъдете това, което може би след милиони години ще бъдете. Това е невъзможно, защото се върви по следния Божествен закон: трябва да чакате. Детето, след като се роди, не може за две години да стане възрастен човек. Във вас влиза една идея и вие преждевременно я раждате; преждевременно раждате едно чувство; преждевременно раждате една постъпка. Тая идея е хилава, тая постъпка е хилава и тогава вие, като онния майки, които са родили децата си недоразвити, се тревожите,

а детето нито се развива, нито умира. Ангажирате се цял ден с това дете, което няма никакво бъдеще. Питам: онази идея във вас, която не носи светлина, онази идея във вас, която не носи топлина, каква идея е? Тя е един инвалид. Има такива инвалидни идеи, идеи, които ви правят да сте недоволни от това какъв баща сте, каква майка сте. Значи, когато някой път сте недоволни, вие имате една идея инвалид.

Вие всинца казвате, че много знаете. Хубаво, казвате, но като знаете много (аз толкова години съм ви говорил!), теоретично ми кажете на какво можете да разчитате. Аз например си имам една идея и когато съм най-неразположен, поглеждам я и всичкото ми неразположение изчезва. Имам си едно желание, което седи в мене, и когато съм неразположен, като видя това желание, всичкото неразположение изчезне. Имам и една стая, където седи една красива постъпка. Като отворя тази стая и погледна постъпката, тогава забравям всички лоши постъпки, всичко се реформира. Каквото и да направя, тази хубава постъпка го слага намясто. Ако се даде на някой обикновен човек да начертае една линия, той нищо повече няма да направи от нея, но художникът ще изкара от тази линия една хубава картина. Какво можете да направите вие от един ъгъл, ако ви се даде да го начертаете?

Казват някои, че духовете им говорят. Какво им говорят? „Пълната чаша изпразни, празната напълни.“ Преведете сега тези думи. Имаш едно желание – постигни го, не го оставяй празно. Недоволството произтича от две неща: или от това, че чашата ти е пълна, или от това, че е празна. Когато искаш да пиеш, но чашата ти не се напълни, тогава не може да започне процесът, няма какво да пиеш. Да напълниш една чаша, то значи да мислиш, да започне един процес на движение, да имаш съзнание, че вършиш нещо в дадения случай. Да изпразниш чашата, то значи мисълта да започне да расте, да излезе навън. Когато мисълта излиза извън човека, това е закон на растене. Когато мисълта влиза в човека, това е посяване; в неговия мозък тя се посява. И когато започнеш да предаваш тая мисъл, то е растене, тогава ти се радваш. Щом една идея влезе в тебе и излезе, може да видиш накъде израства. Стига тя да даде плод, от този плод ще се ползваш.

Реални неща са тия, от които ние можем да се ползваме, а другите, те са сенки на живота. Мисъл, от която се ползваш, е реална, чувство, от което се ползваш, е реално, постъпка, от

която се ползваш, е реална – имайте това определение. Тази идея при всички условия трябва да ви помага. Може и в затвора да сте, но присъства ли тая мисъл, вие сте герой. Може да сте на кладата, да ви горят, но вашето идейно чувство присъства ли, за вас страданията са нищо, вие с радост ще си заминете. Или може да сте изгубили много в живота – милиони, но постъпката ви да е добра. Като погледнете добрата постъпка, вие не съжалявате. Всяка ваша добра постъпка струва повече от милионите, които сте изгубили. Следователно всяко добро струва повече от милионите, които сте изгубили – всяко добро струва повече! Една добра мисъл струва повече от цялата Земя с всичките ѝ богатства, с всичките хора. Една добра мисъл струва повече от всички тях. По същия закон и едно хубаво чувство струва повече от всички тях, и една добра постъпка седи по-горе от всички тях. То е идейното разбиране, то е идейният морал.

Ако сте болен, погледнете на вашите идеи и болестта ви ще изчезне, погледнете на вашето добро чувство и болестта ви ще изчезне, всичко ще изчезне. Постъпките регулират физическото тяло, чувствата регулират топлината на тялото, а мисълта регулира светлината. Колко неща посочихме? Три неща: чувства, мисли и постъпки. Мисълта регулира светлината, чувствата регулират топлината. На Земята вие се нуждаете от топлина, следователно трябва да имате хубави чувства. Добрите чувства раждат тази хубава топлина, при която организмът расте. Отличните мисли раждат светлината, а от тази светлина вие имате нужда. Аз говоря за вътрешната светлина. Отвън Слънцето може да грее, но във вас да е тъмно, да сте недоволен. Когато дойде вътрешната светлина, тя носи живота. Питате: „Как да стана доволен?“. Ще ви обясня как, ще ви дам едно правило. Представете си, че зимно време седите в стаята си и нямате дърва, нямате нищо друго, студено ви е и сте недоволен. Давам ви дърва, кибрит, борина и казвам: „Турете дървата в огнището, ще имате топлина“. Вие казвате: „Сериозно ли говориш? Тия дърва горят ли? Пък и кибритът няма ли да загасне?“. Отговарям ви: „Драснете и ще видите. Направете опита, пък тогава разсъждавайте“.

Някой казва: „Хубаво е човек да иде в оня свят“. Предположение е, че е хубаво, ти не си ходил в оня свят, не знаеш какъв е той. Трябва да живееш хиляди години, а то е един процес, в който всичките мисли, всичките желания се реали-

зират. Безконечните мисли, безконечните желания, безконечните постъпки за човека се реализират постепенно. Трябва да живеете десет вечности, за да се реализират те. Продължителността на всяка една вечност е число, представляващо единица с трийсет нули след нея. Като живееш и преживееш тези вечности, тогава ще разсъждаваш. Като прекарате това време, ще знаете, ще имате ясна представа какво представлява единицата с трийсет нули след нея. Ти мислиш, че си бил в оня свят, казваш: „Какво от това, че човек е видял един ангел?“. Може да говориш така само за онова, което никога не си виждал, защото, ако беше виждал ангел, нямаше да говориш така. Като видиш един ангел, всичкото твое недоволство ще изчезне, ще го забравиш и именно тогава ти ще мислиш, ще чувстваш, човек ще станеш. Ако едно говедо види един ангел, то ще се измени – опашката му, козината му, рогата му ще паднат и няма да е вече говедо. Да видиш един ангел, то значи да придобиеш своята свобода. Човек, който е видял Бога, придобива своята свобода, добива знание, ум, който се огрява от светлината, сърце, което се огрява от любовта – този човек вече има безсмъртния живот в себе си. Чудни са хората! Умрял някой, пък казва, че е видял Господа. Ти си видял един Господ, при когото хората умират, не си видял онзи Господ, при когото хората възкръсват и оживяват.

Казвам заключението: свърша ли беседата и вие си останете такива, каквито сте сега, значи нищо не сте разбрали, не сте видели ангел. Ако сърцето ви не гори, любовта е далеч от вас. Ако умът ви не мисли, мисълта, светлината е далеч от вас. Ако не можете да постъпвате добре, добрите постъпки са далеч от вас. Ако не можете да се справите с вашата сиромашия, ако не можете да се справите с вашето богатство, ако не можете да се справите с вашите недоразумения, вие не сте хора. Човек е същество, което може да се справи със своите мисли, което може да се справи със своите чувства, което може да се справи със своите постъпки. Това е човекът. Всеки, който не може да се справи, той не може да носи името *човек*. Всеки един, който може да разрешава трудните задачи, той е учен човек. Този, който не разрешава нито една задача, той не е никакъв ученик.

Това са философски заключения. Ако бях на ваше място, бих поставил въпроса така: „Лесно е да се говори, но влез в нашето положение“. Какво е вашето положение? Един от вас

да излезе да каже какво е вашето положение. Един от най-недоволните да каже какво е неговото положение. В дадения случай бихте ли заменили вашето състояние с някое друго, например със състоянието на един цар, който управлява една голяма държава и заповядва навсякъде? Мислите ли, че състоянието на царя е по-добро от сегашното ваше състояние? Този цар е изложен на хиляди лъжливи слухове. Има и сто души негови неприятели, които искат да го убият, затова той подписва същите да бъдат екзекутирани. Питам: какъв е този царски живот, да се нарежда екзекуцията на сто души? Какво ще придобие при това положение царят? Ако сте цар и всичките ви поданици, с живота на които се разпореждате, благоденстват, тогава разбирам, но ако започнете да измъчвате толкова много хора, какъв цар сте вие?

Най-после, защо вие измъчвате себе си? Защо подписвате тия присъди в себе си? Както виждам, всички имате в себе си затвори, бесилки. Казвате: „Този е един заговорник“ – откъде знаете, че една ваша мисъл е лоша, че едно ваше чувство е лошо или че една ваша постъпка е лоша? Кои са доказателствата? Ако аз разтривам някой болен, той ще каже: „Измъчи ме с това разтриване“, но след един-два дена или след една неделя вече ще се чувства добре. В дадения случай неговата идея е крива. Не му е приятно разтриването, понеже организмът му се намира в едно статично положение, не може да се приспособи към новите трептения, които влизат в тялото, и той чувства болка. Някой казва една дума, от която сме недоволни. Тази дума е лоша, ако произведе лоши резултати след време. Колко време се изисква, за да се покаже дали една мисъл е добра, или не? Как мислите вие? Има едно естествено време. Колко време се изисква, за да се изпее една цяла нота? Има едно естествено време. (*Учителя тактува в такт 2/4 и после в 4/4.*) Естествено ли е това даване на такт? А естествено ли е това движение? (*Учителя имитира движението на пиян човек.*) В това движение има прекъсвания, дисхармония. В другите движения има един ритъм, който е естествен. Българите имат един особен ритъм, в който има прекъсване, а така не се разрешава въпросът. Хубаво, трябва да се завърши. Как ще го завършите вие? Как бихте разрешили въпроса? Българите свещено вярват в народната си музика, казват: „Да предадем народната музика такава, каквато е“. От толкова хиляди години те пеят по един и същи начин – то е все едно чо-

век на 80 години да пее така, както е пял като дете; то е едно статично положение.

Музиката трябва да има замах. Когато пеете, някои тонове показват, че на физическото поле има дисхармония, други тонове показват, че на ума нещо не му достига. Ти трябва да имаш една хубава мисъл, едно хубаво чувство, една хубава постъпка, за да изкажеш тоновете. Много учители казват на някой свой ученик: „Ти нищо не разбираш“. Но и самите учители нищо не разбират. При какви условия 2 по 2 прави 4? По две камъчета на две места правят общо четири камъчета. На две места по два вола правят четири вола. На две места по две къщи правят четири къщи. На две места по две жени правят четири жени. Четири какво е? То е мярка, с която можеш да разрешиш една задача. С четири ти разрешаваш въпроса.

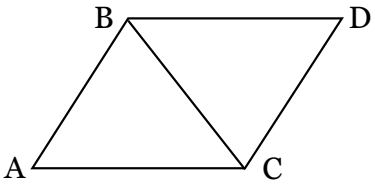

Фиг. 3

A и *B*, това са две личности (*фиг. 3*), двама съдружници, които искат да работят. Най-първо те имат идея да вложат капитала си – това е *C*. В това положение капитал имат, но за да се употреби той, трябва да се образува числото 4, а законът на четворката е квадратът. Обърнете триъгълника в квадрат – това е областта, където капиталът може да се обработи, да се употреби. Капиталът *ABC* се обработва в *ABCD*. Квадратът показва, че може да разреши една задача. Вие всички носите по един триъгълник. Триъгълникът показва основната идея, квадратът – условията, при които тази идея може да се разреши. Ако вашата идея не може да се разреши, вие нямате квадрат, две по две не е четири. Всяка задача има една област, в която идеите, които имаме, чувствата, които имаме, постъпките, които имаме, могат да се развиват и да дадат едно разрешение – за мене тогава две по две прави четири. Имате например една теория – тази теория не може да се разреши, ако имате в себе си само един триъгълник, защото триъгълникът показва само основната идея.

И домът е основан на същия закон – квадрата. *A* и *B* са бащата и майката, *C* е детето – капиталът. Ако това дете – капиталът, се развива, бащата и майката са доволни. Ако детето

няма условия да се развива, ако е хилаво, значи този капитал не се е развил. Всяка една идея в нас, която не се развива, е хилава. Всяко едно чувство в нас, което не се развива, е хилаво. Всяка наша постъпка, която не се развива, е хилава. Оставете стария морал. Казвам: морал е, когато нещата се развиват. Всяка идея може да се реализира, всяко чувство може да се реализира, да даде плод, и всяка постъпка може да се реализира, да даде плод. Към това трябва да се стремите, те са елементарни работи.

Казвате: „Да бъдем добри“. Но добротата е капитал, турен на работа. За да познаете колко сте добри, да видите имате ли силна мисъл, спрете се при един беден човек, просяк, когото всички подминават и нищо не пускат в паничката му. Сложете десет лева в паничката и пожелайте всички, които минават, също да сложат. Спрете се, постойте половин час, да видите ще започнат ли хората да дават, проверете вашата мисъл, вашите чувства, вашите постъпки колко са силни. Ако хората започнат да пускат пари в паничката, вашата мисъл е силна, ако минават и заминават, вашата мисъл е слаба. Ако след 10 – 15 минути мине някой и пусне пет лева, то е все нещо. Ако пък вие сте пуснали един лев, а онзи, който мине, пусне сто лева, значи мисълта ви е силна.

Как мислите че ще се оправи светът? Казвате, че нямате нищо. Как да нямате нищо? Много скържави хора сте. Като дойде някой беден човек при вас, не му казвайте колко ще му дадете, но му кажете: „Ще се оправи работата. Ако не се оправи, пак ела при мене“. Идва той втори, трети път, работата обаче не се оправя. Какво трябва да направите, за да се оправят работите? Един българин искал да иде в Америка. Решава първо да иде във Франция за една година, за да изучи френски език, и после да замине за Америка, да си изкарва прехраната. Отива той в Париж и започва да търси някаква работа. Взимат го в една евангелска църква да надува меха на един голям орган, когато органистът свири. Една вечер, както вдигал ръчката, започнал да разсъждава за положението си, казал си: „На какво заприличах тук?“, защото в България този господин бил учител в гимназията. Като се замислил така, забравил да вдига ръчката и някой веднага го сбутал. Понякога и вие, като този българин, държите ръчката и си казвате: „На какво заприличах тук?“. Ако не вдигаш и не сваляш тази

ръчка, ако тя не се движи, органистът не може да свири. Ти си този човек, който дава възможност на органиста да свири. В дадения случай не считай, че ръчката е безполезна. Питаш се на какво си заприличал, но ако ръчката на органа не можеш да въртиш, каква друга работа можеш да вършиш? Ти трябва да имаш своята опитност. Но честолюбието ти е засегнато, размисляш се какво си бил в България и че ако имаше пари, на този хал нямаше да бъдеш сега, нямаше да имаш тази участ – да въртиш ръчката, пък другите да слушат музиката на органа. Забрави какво си бил в България! Органът трябва да свири, ти трябва да научиш френски за една година, да придобиеш познания, че като идеш в Америка, да преподаваш френски език, да си изкарваш прехраната, да бъдеш полезен на хората. Онзи български учител се казваше Цеко Грънчарски. Този човек, който мислеше, че е цял философ, беше сполетян от едно нещастие: падна с багажа си от третия етаж на място, където минават автомобили, натъртиха му се ребрата, но остана жив.

Имайте по една светла мисъл, която като погледнете, да се измени вашето състояние. Дръжте идеята, че сте дошли за нещо хубаво в света. Макар и да не го виждате сега, макар и да въртите ръчката на органа, не се обезсърчавайте. Като въртите ръчката, слушайте музиката и да ви е приятно, че органът свири. Всички вие сте във Франция, хванали сте по една ръчка, а органистът свири. Ако започнете да мислите защо сте дошли тук и такъв ли трябваше да бъде животът ви, ще ви сбутат, ще кажат: „Във Франция се иска органът да свири“. Ние сме дошли до положението да свършим една работа, каквото и да мислим, при каквито и да е условия. Условията ви не са лоши. Вашите условия са хиляди и хиляди пъти по-добри от условията на животните. Сегашните ви условия са хиляди пъти по-добри, отколкото на хората, които са живели преди хиляди години. За условията, които имате, казвате: „Много са неблагоприятни“. Не е вярно. Най-хубавото, което може да ви се даде в този живот, природата ви го е дала. За в бъдеще тя има предвид да ви даде повече, но зависи как ще свършите работата си. Вашето бъдеще – дали повече, или по-малко да ви се даде, зависи от сегашното състояние на живота ви, от това как сега мислите.

Когато не се намирате в най-хубавото положение, представете си, че давате съвет на себе си отвън. Трябва ли да си

казвате, че стаята ви не е добра, прозорецът е малко тесен, пък и одеялата ви са тънки? Трябва ли да си казвате, че отвън е студено, а обувки нямате, дрехите ви не са както трябва, шапката ви не е както трябва? Какво трябва да правите? Като погледнете обувките си, да кажете: „Това са най-хубавите обувки, които досега съм носил. Такива обувки не съм имал“. Като погледнете дрехите и шапката си, да кажете: „Като тия дрехи не съм носил, пък и такава шапка не съм носил“. Като погледнете стаята си, да кажете: „Тази стая е най-хубавата, в която съм живял“. И да повярвате в това, което казвате.

В какво седи хубостта? Аз отивам при един извор да пия вода. Не количеството ще определи каква е водата на този извор. Електротехниците знаят какво означават термините волтаж, ампераж, фреквенция. Амперажът означава количеството, а волтажът, това е напрежението, силата, с която в даден случай се проявява това количество. Ами фреквенцията? Това са промените, смените, които стават от единия полюс в другия. Електротехниците знаят как да сменят известно количество. Ако не знаеш какво е количеството на водата, после и силата ѝ, ти няма да можеш да я туриш на работа. Ако прекарате голямо количество вода през една градина, тя ще я изрови. Ако прекарате малко количество, нищо няма да се полее и градината ще остане суха. В дадения случай трябва да регулирате вашия волтаж и вашия ампераж. Може да извикате техник да ви помогне, а може да попитате някой от нашите братя, който разбира, да ви даде практически указания за волтажа и ампераж, как да ги нагласите, за да светнат лампите. Ако не се нагласят волтажът и амперажът, не може да се образува светлина. Човек, който може да разреши една малка задача, е умен. Казвам: умът има ампераж, има и волтаж; сърцето има и волтаж, и ампераж; волята има и волтаж, и ампераж. Значи у вас има три волтажа, три ампераж и три фреквенции. Всички тях трябва да регулирате – ампераж и волтажа на ума си, ампераж и волтажа на сърцето си и ампераж и волтажа на волята си. Една сложна работа е това. Но техникът знае през кои жици да прекара тока; ако ги размени, токът веднага ще се обърка.

Следната основна мисъл да ви остане: не подценявайте онази велика мисъл, която Бог е вложил във вас, не подценявайте ония добри чувства, които Бог е вложил във вас, не подценявайте и добрите постъпки, които Бог е вложил във вас.

Имайте добри постъпки. Човек интуитивно трябва да схваща как трябва да постъпва, как трябва да чувства, как трябва да мисли. Има една мярка и ако намерим тази мярка, това наричаме Божествено. Разчитайте в себе си на Божественото, не го потъпквайте! Всичката погрешка е там, че вие искате да заровите Божественото, да го направите слуга. Вие ще му слугувате, а то ще ви бъде капитан, то ще ви направи свободни. Казваш: „В мене няма нищо Божествено“. Щом нямаш нищо Божествено, ти нищо не можеш да постигнеш. Щом имаш Божественото, всичко можеш да постигнеш. Вие имате в себе си Божественото, само че не вярвате в него. Трябва да се научите да вярвате. Ако в човека няма нещо Божествено, той е осъден на смърт, пък ако го има, той ще има и прогрес. Божественото навсякъде и при всички условия в живота може да се справи. И в света, и в ада – при най-лошите условия, Божественото разрешава всички мъчнотии. Няма мъчнотия, която Божественото вътре в тебе да не може да разреши. Ще чакаш то да ти намери начин, по който да разрешиш мъчнотията. Направи опита, но не чакай то да работи за тебе, пък ти само да ядеш и да пиеш – ни най-малко не мисли така.

Един момък имал слабост: обичал да краде кърпички от младите моми. Той видял, че колкото пъти откраднал, все не му провървявало – или в затвор го затваряли, или глоба му налагали. Така той съвсем оголял. Един ден, както вървял по пътя, намерил кърпичка, изпусната от една мома, но този път, като я вдигнал, отишъл и я занесъл на момата. Значи в него не се зародило желание да сложи кърпичката в джоба си, за да я продаде и да вземе пари. Като върнал кърпичката, момата го попитала за адреса му и в същия ден го назначили на служба. Ако една Божествена идея не я сложиш в джоба си, ако не я продадеш, само тогава ще те назначат на служба. Казвам: повдигнете Божественото във вас и не бъдете мърморковци.

Ето какво подразбирам аз под думите *добър човек*. Старият, 85-годишен човек, като мисли право, ще се подмлади, ще стане на 25 години. Ако се подмлади, значи той мисли добре, правилно. Ако не мисли добре, ще си остане на 85 години.

Само светлият път на Мъдростта води към Истината. В Истината е скрит животът.

4. лекция, 28 октомври 1938 г., София, Изгрев

ДОБРО И ЗЛО

Имате ли зададена тема? (– *Имаме.*) Четете. (*Чете се темата: Кои неща спъват човека?*)

Какво е във вашия ум съдържанието на понятието *нещо*? И какво разбирате под понятията *добро* и *зло* в най-проста форма? Като кажете *добро*, каква мисъл изпъква и като кажете *зло*, каква мисъл изпъква, каква е идеята в ума ви? Някой път казвате: „Това е добро и това е зло“, а друг път: „Това е добро и това е лошо“. Но каква е разликата между добро и зло, каква е разликата между един правилен и един неправилен тон, между един чист и един нечист тон? Тонът може да бъде чист или нечист, ясен или тъмен, топъл или студен. Винаги започвайте от ония думи, които имат едно значение.

Ако ви запитат какво нещо е студът, как ще отговорите? Да допуснем, че студ никога не сте усещали и не сте познали какво нещо е той – тогава ще кажете: „Не зная какво е“. Студът е това, което свива; човек се свива в студа. Но има едно изключение: някои тела се разширяват при студа. Когато изстива до известен градус, водата, вместо да се свие, се разширява. Очевидно, това е едно външно противоречие, при което могат да започнат философските разсъждения. Каква е идеята в тия знаци на чертежа (ф*иг. 1*)?

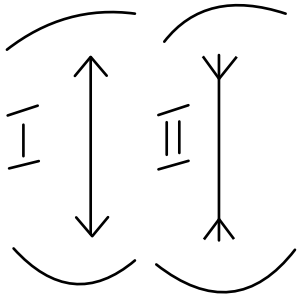

Фиг. 1

Първият знак ви е познат, той показва, че има две направления. В средата на правата линия тук има един център и движението върви от центъра към повърхността. Какъв е процесът във втория случай? Тук вече има движение от периферията към центъра. Ако излизате от центъра към периферията или ако се връщате от периферията към центъра, какви прояви ще се образуват във вас? Когато енергиите излизат от центъра към периферията, онези, които са на периферията, да му мислят; когато енергиите от периферията отиват към центъра, онези,

които са в центъра, да му мислят. Изтъквам прост физически факт: когато един снаряд се изхвърля от пушкалото, да му мислят онези, при които ще падне; когато един голям камък се изтърколи от върха към тебе, тогава ти, който си долу, да му мислиш. Така е във физическия свят, но този закон се отнася и до умствения свят, същото е и в духовния свят – законът почти еднакво действа.

Мисъл, която е излязла от твоя мозък, ще се върне при тебе. Може още същия ден да се върне, а може след една година или след десет години да се върне. Тогава у тебе ще се зароди въпрос: защо в един случай скоро се връща, а в друг случай – късно? То е път. Пътят на тази мисъл, която се е върнала рано, е бил кратък. Говоря така конкретно, за да стане идеята ясна. Понякога, като ви говорят хората, не можете да разгадаете какво ви казват. – „Да, има нещо тук, ама какво ми казваш?“ Какво нещо има? Някои хора се сдържат, като говорят, те само подшушват: „Върши се нещо“. Ти не разбираш и питаш: „Какво е това, което се върши?“. Например ако петлите млъкнат и не пеят, ако кучетата млъкнат и не лаят, ако магаретата млъкнат и не реват, ако говедата млъкнат и не мучат, значи има нещо да става. Много е страшно петлите да престанат да пеят, няма да минат два-три дена, и ще стане нещо ужасно, мало и голямо ще го познае. Какво ще стане? Земетресение ще стане. В народа има много поверия. Когато едно куче започне да вие в някой двор, казвате, че нещо ще се случи – или ще се разболее някой, или ще умре. Поверието се обосновава на известни наблюдения, на известни факти.

Неверните неща в света произтичат от лъжата. Всяко нещо, което е обосновано на лъжата, е невярно. Верните неща произтичат от истината. Всяко нещо, което е обосновано на истината, е вярно. В даден случай нещата могат да бъдат верни или неверни, да произтичат от истината или да не произтичат от истината. Тогава каква е мярката за правото? Единствената мярка, еднаква за всички неща, е истината. Истината носи правите неща. И кога една мисъл е права? За да бъде една мисъл права, колко качества трябва да има? Често хората са любопитни и могат да те попитат на колко си години. Ти казваш: „Не зная“. – „Не знаеш ли? Знаеш, но не искаш да кажеш.“ Онзи, който ти задава въпроса, право ли го задава? И ти, който не знаеш на колко си години, право ли отго-

варяш? Човекът може да ти каже и така: „Как е възможно да не знаеш на колко години си? Ти си голям невежа“. Ти може да му отговориш: „А аз мисля, че ти си умен човек и щом ме видиш, трябва да знаеш на колко години съм. Ако не знаеш, тогава ще считам, че и ти, също като мене, си голям невежа. Защото то е все едно да питам крака си на колко години е. Аз не зная ли на колко години е кракът ми? Както аз мога да зная на колко години е кракът ми, така и ти можеш да знаеш на колко години съм аз“. Този пример е за обяснение. Така е по отношение на крака – той е тясно свързан с тебе.

Забележете, че първото движение, дадено на чертежа (*фиг. 1*), показва едно положение във физическия свят, второто движение показва един закон при растенията – клонищата им излизат от дънера, не от центъра, и така се образува тяхното движение. Накъде е движението при растенията? Клонищата се движат към центъра на Слънцето, а кореният се движат към центъра на Земята. Тук имате две явления от две различни естества: първото движение е механическо, а второто е органическо. Първото движение става от вътре навън. Ако поставим една ос, тия две движения са противоположни.

Какво нещо е движението? Представлява ли то разумен акт? В света не може да има движение без разумност – ти се движиш от един център към друг и имаш известни съображения за това. Знаем, че електричеството има напрежение. На какво се дължи това напрежение? На някаква разумност. Атомът, който е една малка частица, какво представлява? Атомът е компресирана материя, или компресирана енергия. Такава грамадна енергия съдържа един атом, че ако можете да я използвате, с нея ще издържате целия български народ за хиляди години. Това го давам като пример. Ако не вярвате, направете научни изследвания и докажете с данни, че не е така. Аз не ви казвам да вярвате в това, но изразявам една идея. Грамадна компресирана енергия има в един атом. Това напрежение, това нагнетяване откъде е дошло? Хората схващат, че има голяма енергия, скрита в атома, и мислят как да я оберат оттам. Химиците мислят как да разложат атома. Защо искат да го разложат? За да го оберат, да вземат тази енергия и да я впрегнат на работа. Казвате, че науката ще разложи атомите. Но и вие сте направени от атоми. Ако започнат и вас да разлагат, тогава от вас нищо няма да остане. При сегашни-

те условия, ако се разложат атомите, какво ще стане с хората? Хората умират по единствената причина, че атомите се разлагат, това споряване се разлага.

Кое разлага атомите, как бихте го определили конкретно? Злото разлага атомите. Доброто съгражда материята. Доброто е това, което дава живот, и обратно: злото е това, което отнема живота. Какво е добро? Това, което дава условия на живота да се прояви, е добро. Това, което отнема на живота условията да се прояви както трябва, е зло. Под думата *живот* аз разбирам разумния живот. В този смисъл всяко нещо, което спира нашата мисъл правилно да се прояви, всяко нещо, което спира нашите чувства правилно да се проявят, е зло и не е важно откъде иде то, без значение е откъде иде. Всяко нещо, което способства правилно да се проявят нашата мисъл, нашите чувства и нашите постъпки, то е добро. Сега вие може да направите едно малко възражение, да кажете: „Че се е проявил човек, каква полза има от това?“. Ако възразите така, значи ви липсва логическо разбиране.

Доброто е външният смисъл на живота. Ти, ако не си добър, не можеш да бъдеш здрав. Ако не си добър, не можеш да бъдеш богат и ако не си добър, не можеш да бъдеш сиромах. Има едно състояние, при което човек не може да бъде нито богат, нито сиромах. Сиромашия и богатство – в духовния свят това са два полюса, две движения. Едното движение е от центъра към периферията, другото е от периферията към центъра. Понеже хората не разбират смисъла на богатството, те не са богати. Всеки може да бъде богат, но кога? Всеки може да бъде здрав, но кога? Когато дишаш правилно, когато ядеш правилно, когато приемаш хубава храна, можеш да бъдеш здрав. Щом човек не яде правилно, не може да бъде здрав, щом не диша правилно, не може да бъде здрав, щом не мисли правилно, не може да бъде здрав.

Може да се даде като правило кога човек е здрав: студено чело, топли ръце и топли крака – това е здраве. Топло чело, а студени ръце и крака – това е болезнено състояние. Главата трябва да бъде хладна – значи електричеството трябва да действа, с него се храни мозъкът. В тялото трябва да се проявява и магнетизъм, понеже той подпомага правилното движение. Признакът на магнетизма е топлината. Ръцете и краката трябва да бъдат топли. Щом са студени, това показва,

че кръвообращението не е правилно. При неправилното кръвообращение кръвта не може да достигне до всички органи, не храни добре ръцете и краката и вследствие на това се образуват известни утайки. При това положение, като стане човек по-възрастен, на 50 – 60 години, ще започнат да го болят ръцете, краката, лактите – изобщо крайните удове. Това, което се свива, е периферията. Към периферията ще започнат да страдат вашите удове, ще ви болят пръстите. И другото правило помнете: кръвообращението не може да бъде правилно, ако нямате правилна мисъл; това е новата психология. Кръвообращението не може да бъде правилно не само ако вашите мисли не са прави, но и ако не сте господари на вашите чувства, ако не сте господари на вашите постъпки и тези постъпки не са разумни. Каквото и да правите, за всяко нещо трябва да имате ясна представа.

Да допуснем сега, че правим този опит: смесваме един грам сладчина с един грам горчивина. Може ли сладчината да се тегли? Може, разбира се, но как? И какво представлява тя? Сама по себе си сладчината е едно усещане, което се придобива, иде от някакъв предмет – може да е от бучка захар или от някой плод, от някое гроздово зрънце. Питам: ако смесим един грам сладчина с един грам горчивина (има и доста предмети, които са горчиви), то какво ще представляват получените два грама? Два грама е външното общо количество на онези предмети, които носят сладчината и горчивината. Как ще определите количеството на онези трептения, които се предават на езика? Като близнеш съответния предмет, който предава сладчината, ще се яви приятна усмивка на лицето ти, ще кажеш: „Хубаво е това“. Щом близнеш другия предмет, който носи горчивината, ще се яви едно свиване на лицето ти. Дайте на човека да яде нещо, което не е приятно, и веднага ще забележите това движение на лицето му – свиването.

Сега може да кажете: „Какво ни интересуват нас един грам сладчина и един грам горчивина?“. Като ви каже някой една обидна дума, вие се огорчавате. Значи думата, която не тежи и една десетмилионна част от грама, може да ви дотежи много, да ви огорчи. Казал човекът нещо, разместил въздуха и от това движение на въздуха, като дойде то до твоето ухо, ти се огорчаваш. През твоето ухо се предават горчивината и сладчината. Как ще си обясните това вие, които си служите с горчиви и със

сладки думи? Доста учени хора сте, авторитети – кажете как предавате една сладка дума? Тази сладчина не спада към физическия свят, но към един възвишен свят. Сладчината е понятие на ума, тя принадлежи на духовния свят. Умът е, който схваща високите трептения на сладчината и на горчивината; човешкият ум прави тия различия. Горчивината има особен род трептения, един ден науката ще ги определи.

Известни са тия данни: 6 хиляди трептения в секунда имат най-ниските тонове, които можем да чуем; най-високите тонове са до 40 хиляди трептения, а от 40 хиляди трептения нагоре е мълчание. Като дойдем до 6 милиона трептения в секунда, тогава ние имаме първото усещане за някой предмет. Това твърдят учените хора. Как са преброили те тия трептения? Имат начини. Първото нещо, което можем да усетим, има 6 милиона трептения в секунда. След това трептенията се увеличават, но в природата има граници. Като дойдете до 4 билиона трептения в секунда, вие имате първия червен лъч на светлината. Оттам насетне колко са трептенията? Учените хора схващат тия прояви на природата в движение. Като дойдете до 3 квадралиона, там имате най-високата проява на живота. Тия трептения се увеличават до безкрайност и те произвеждат разни прояви на нашата мисъл, на нашите чувства. За да имаш някакъв най-малък усет, трябват 6 милиона трептения. Ти не можеш да забележиш тези трептения, те се изразяват в тебе като усещане за едно тяло, за един предмет.

Задавам метафизическия въпрос: откъде се явиха в природата тези трептения – шестте хиляди, които образуват най-ниския звук, и шестте милиона, които образуват първия усет, и четирите билиона, които дават първия цвят? Това е едно явление в природата. Как да наречем тия трептения, за да ги разберете? Трептенията, това са разумни прояви. Отмерени неща са те, пространство е отмерено за тях. Всички трепения, които са с отмерени пространства, имат хармонични, правилни отношения, защото между едно трептение и друго има определено отношение.

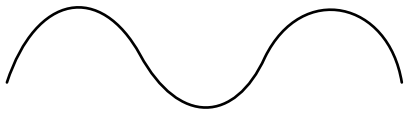

Фиг. 2

Трептенията се изобразяват под формата на крива, вълнообразна линия (*фиг. 2*). Във всяко трептение има една изпъкнала и една вдлъбната

част, по такъв път вървят те. Между една вълна и друга вълна, между едно трептение и друго трептение има известно отношение, има едно празно, незапълнено пространство. В трептенията има и къси, и дълги вълни. Късите вълни проникват повече от дългите. Ако човек иска неговата мисъл да проникне нещата, той трябва да си служи с къси вълни. Мисълта, която е с по-къси вълни, е по-силна, тя повече прониква. На слабата мисъл вълните са по-дълги. Колкото повече трептения има мисълта, толкова по-силна е тя; колкото по-малко трептения има, толкова по-слаба е. Когато се намалят трептенията до определена степен, ще дойдете до положението мисълта да се изгуби. Значи, като се изгуби мисълта, трептенията са станали много слаби. Но и като се усили мисълта, трептенията може да са толкова много, че човек пак да не схваща нещата.

При сегашното положение има известен предел на човешката мисъл. Ти до известен брой трептения можеш да схващаш. Мислиш за безкрайността на пространството, но като дойдеш до едно място, закъсваш. Искаш да си представиш къде е границата на безкрайното, мислиш ден, два или три, но не можеш да намериш тази граница – ти си като пътник, който е изгубил пътя си, не знаеш накъде да се движиш. Представете си, че влизате в едно пространство, за да пътувате някъде – как ще се ориентирате? Или представете си, че сте влезли в такова пространство, където всички тела са тъмни, няма светлина – как ще се ориентирате там? Вие ще се ориентирате, понеже имате един светъл център – Слънцето; то е на изток, противната посока е запад, имате още посоките горе и долу. Ако пътувате в едно тъмно, безкрайно пространство, как ще познаете накъде се движите и колко сте извървели? Ако това пространство е празно, вие няма да имате понятие, че сте извървели някакво разстояние; след милиони и милиони преминати километри ще мислите, че сте били на едно място. Представете си, че една мравка със своето мравешко разбиране измерва пространството. Еднакво ли е схващането за пространство в мравешкия ум и в човешкия ум? Толкова е голямо различието между схващанията на мравката и на човека, колкото е голямо различието между самата мравка и човека.

Казвам: има известни мерки, с които се мерят нещата. Как мерите вие дали една ваша постъпка е добра, или не? С каква мярка мерите? Аз ще взема този научен факт, че 6 милиона

трептения в секунда дават един обикновен усет. Тогава 6 милиона плюс 1 дават правилния усет. Обясненията върху 6 и 7 за мене не важат, за мене е важно, че 6 плюс 1 дава 7. Числото 7 означава едно нормално състояние, ти си завършил своята работа и започваш да мислиш. Казват: „Бог създаде света в шест дни и в седмия седна да си почине“. В седмия ден Бог видял, че всичко онова, което е направил, е разумно; значи в седмия ден си е дал един правилен отчет. *Седем* означава правилен отчет за всичко, което си направил – виждаш, че всичко онова, което си направил, е добро. Под думата *почивка* разбираме това: когато седиш, да си дадеш отчет, че всичко онова, което си мислил и направил, е разумно; тогава в тебе ще се яви един нов план, ще започнеш да кроиш този нов план за бъдещето. Шест милиона плюс един – *едно* означава правилно състояние, то е доброто.

Искам да ви дам едно определение не философско, но за вас конкретно. След като сте били седем години в гимназията, вие завършвате училище. Сега направиха гимназията осем години. Аз не харесвам това, числото 8 влиза в друга категория. Има ли някаква научна стойност в тези 8 години гимназия? Няма никаква научна стойност, но причините са икономически: понеже няма да има работа за учениците, след като завършат, затова увеличиха годините на осем, но така може и девет, и десет да ги направят. Ако има нужда от работници, веднага ще съкратят срока на гимназията на 7, на 6, а и на 5 години. Аз говоря за онези разумни процеси в природата, при които няма недоимък, няма и излишък. Под *правилен процес* разбирам такъв, при който човек нито е в недоимък, нито е в преизобилие. Когато има преизобилие, нещата гният, развалят се. Когато има недоимък, какво се ражда?

След като сте учили седем години в гимназията и си измерите ръцете, пръстите, врата, ще видите, че ако сте я започнали и свършили с любов, с отличие, ще имате едни мерки, а ако сте я свършили с тройка, ще имате други мерки. Щом сте свършили с отличие, ще намерите доста осезателна разлика в размера на вашата ръка, в размера на вашия врат, пък и навсякъде. Ще констатирате, че всичките ви удове са доволни, разширили са се, банкет дават и навсякъде казват: „Да живее нашият господар! Много хубаво свърши училище, една работа завърши много добре“. Ако е свършил с отличие, в човека

става разширение. Ако е свършил не тъй, както трябва, удовете му казват: „Закъсахме с тази работа“, получава се едно свиване и тогава няма никакъв банкет. На онези, които са свършили добре, лицето им свети, една светла мисъл се явява.

Какво се явява в онзи, който е закъсал? Дълги вълни се явяват в него. Той казва за другия, който е свършил добре: „Него Бог го е одарил, способен е“. Този човек иска да се утеши. Не седи така въпросът. Единият е бил прилежен, а другият е бил мързелив – нищо повече, никакво одаряване! *Одарен* значи даровит човек – *о*, запетая, *дар*. Думите *одарен* и *ударен* са различни, но в произнасянето им може да има погрешка и да стане съвпадение. Има тънко различие между *о* и *у*, зависи как се произнася думата. Под *О* аз всякога разбирам благоприятните условия, а под *У*, когато е в някоя дума, разбирам разумно схващане на нещата. Ударен – одарен. Значи, разумно го е ударил, знаел е къде да го удари – в главата или в ръката; разумно е мислил, като го е удрял. Наскоро имах пример с едни паяци, които ядат риби. Паякът хваща рибата от 7 – 8 сантиметра, стиска я, най-после я уморява и се нахранва с нея. Как му е дошло това наум? Щом му е дошло наум, разумен е. Казваш за някого: „Одарил го е някой“. Има нещо разумно в това. Онзи човек, който те одарява, той ти дава благоприятни условия. Например ти си беден, но способен. Някой благодетел ти отпуска една сума, спомага да се развият твоите дарби, да станеш даровит художник или музикант, или архитект, или какъвто и да е.

Казвам: всички трябва да имате едно правило. В природата има един закон, който отбелязва прогреса, отбелязва как живеете. От този прогрес зависи вашето бъдеще. Индусите досега са изучавали само едната страна – кармата. Но кармата, това е закон за ленивите ученици. Всички лениви ученици искат да знаят кои са кармическите причини да се случи нещо лошо. Като се случи нещо добро, то какво е? Пак е кармическо. Значи и доброто, което се случва, не разрешава въпроса. В тази смисъл аз считам кармата за тъмнота. Дихармата, това е светлина. Всички ония постъпки, желания, мисли, които са в тъмнина, аз ги наричам лоши условия. Всички неща, които са станали в светлина, са добро. Доброто в света винаги представя светлината. Злото винаги представя тъмнината. Светлината гради, създава. (*Една сестра пада в безсъзнание.*) Не

се безпокойте, не се безпокойте, това не е произволно. Защо пада един лист? Защо падна тази сестра? Защото се е изгубило отношението на нейния двойник с нейното тяло; онази връзка, която ги държи, я няма. Излезе двойникът, човек пада – вмести се двойникът в тялото, човек става. Ако знаете законите, вие можете да вдигнете сестрата. Тя е медиум, може да ви каже какво ще бъде вашето бъдеще, но ако речете да я питате, ще изгубим лекцията. Пък и тия духове, които ще дадат нещо, не са така учени. Те знаят толкова, колкото и вие знаете.

Да се върнем на първия чертеж (*фиг. 1*), където *I* показва движенията на физическия свят, на физическото тяло, а *II* показва движенията на човешките чувства, на човешките мисли. Това са движенията на човешката воля. Умът е, който свързва тия две отношения: външните условия с вътрешните възможности на човешката душа. Имате външни условия и вътрешни възможности – една мисъл има външни условия да се прояви, има и вътрешни възможности. Във възможностите седят и разумните условия. Разумното в света е това, което е възможно, което има условия да се прояви. Ако вие сте богат, то е едно условие, но ако сте богат и добър, то е една възможност. Ако забогатеете със сто-двеста милиона или с един милиард, какво ще придобиете от тези пари? От парите вие ще имате идеята, че притежавате хиляда златни милиона – това са условия. Като започнете да употребявате тия условия, да образувате връзка между живи същества, да се повдигате и да се образува едно любовно отношение между вас и тях – това е една вътрешна възможност, то е подем. При *II* идвате до този органически процес, при който започвате разумно да растете нагоре и надолу.

При сегашния растеж главата ни е малка – защо? Защото този свят, към който се стремим, е далечен. Тялото и главата съставят два противоположни полюса. Тялото е голямо, защото сме близо до този свят, към който то се движи. Умственият свят, към който се движи главата, е далечен. Вие всички сте опашати комети: главите ви са ядрата, а телата ви са опашките в пространството. Един ден няма да бъдете комети, но планети – тогава ще сте валчести тела, няма да имате ръце, крака. Какво представляват ръцете на човека? Те са неговата справедливост. Справедливост означава да знае човек в даден

случай как да постъпи. Какво означава добро? Доброто значи, че човек трябва да има една основа, която не се разклаща под него. Доброто винаги показва една разумна основа, която да използваме. Всяко нещо, на което вие градите и то не се разклаща, е добро. Всяко нещо, на което градите и то се разклаща или разклаща вашите мисли, чувства и постъпки, не е добро. Добро е онова, върху което се градят мислите. Това добро, тази основа не е статична. Статични положения аз наричам всички ония, които могат да се изменят с друго статично положение. Всяко положение, което може да се измени, е статично. Всяко положение, което не може да се измени, не е статично, но е разумно. Разумното, то е постоянно движение. Това движение, както и да се мени, никога не се изменя вътре в своя строеж. Значи, доброто никога не може да стане зло, само по себе си то не може да се измени.

Като ме слушахте дотук, какъв извод бихте направили? И какво бихте приложили? Ще кажете: „Не можах нищо да разбера“. Но какво можете да приложите? Представете си, че аз ви пея една песен и вие се интересувате дали е правилно изпята, или не. Може да започнете да я нотирате и да намерите къде е недостатъкът ѝ. Песента може да е много добре нотирана и да не е много добре изпята, а може да е добре изпята и да не е добре нотирана. В българския език имате изразите: *аз ви казвам* и *казвам ви*. „Казвам ви, тази работа няма да стане“ и „Аз ви казвам, че тази работа няма да стане“ – каква е разликата? Англичанинът не може да каже: „Казвам ви“, той винаги ще каже: „Аз ви казвам“. В характера на българина има една възможност всякога да кръшне. Англичанинът не може да кръшне, не може да употреби само *казвам ви*. Изразът *аз ви казвам* е по-прав, но *аз* е много личен елемент. Някои добродетели седят в безличността на човека.

Сега в някои религиозни общества говорят за безличен живот. Под *безличен* разбират живот в свръхестественото, над личността. Някой ще каже: „Безличен, то значи обезличен“. Тогава кое схващане е право? Като се каже: „Да живеем безличен живот“, ако ти имаш личен живот, веднага ще се докачиш, ако нямаш личен живот, няма да се докачиш. Защо се докачаш? Ти имаш хубава дреха, копринена, добре направена – това е личният живот. Дрехата е бяла и ти се тревожиш, че всяка капка, която може да капне върху нея, ще я нацапа –

искаш да запазиш цвета на тази дреха. Но представи си, че носиш черна дреха, която се е окаляла. Ще те интересува ли, че е кална черната дреха? Няма да те интересува. По-добре е тогава да имаш бяла дреха – личния живот, и да съзнаваш. Личният живот съдържа в себе си подсъзнанието, съзнанието, самосъзнанието, свръхсъзнанието – те са негови степени. Да е личен животът, но да има четири качества: да разбира законите на подсъзнанието и законите на съзнанието, законите на самосъзнанието и законите на свръхсъзнанието; тогава има цял кръг. Това е квадратът, който е мярка за измерване на нещата. Квадратът дава простор да се проявиш.

Когато кажа думата *четири*, в моя ум е конкретно следната идея: имам условия да се проявя. Условия имам и възможности имам да се проявя – това подразбирам под думата *четири*. Под думата *три* аз подразбирам, че в мене има стремеж да се проявя, но нямам условия. Триъгълникът представя един вътрешен копнеж, а квадратът – четворката – показва закона на приложението. При числото 3 имаш един плод. Ядеш плода отвън, казваш, че е хубав, удоволстваш се – това е 3. След като изядеш външната обвивка и посееш семката, тогава ще се проявиш. Посяваш семката, проявяваш се – то е числото 4. Всяка постъпка, която е за благото на твоите ближни, представлява числото 4. Когато работиш за своето повдигане, когато работиш само за себе си, това е числото 3. Числото 3 показва личния живот, а числото 4 – общия. Във вас може да се зароди мисълта: „А петоъгълникът и шестоъгълникът какво означават?“. Тях ще ги оставим. Ние сме дошли като Питагор до числото 4. Всичката философия на Питагор седи в числото 4. Щом разбираш 4, ти ще разбереш 5, 6, 7, както и останалите числа.

Сега конкретно какво разбрахте? Какво нещо е доброто? Ти ще мислиш за доброто, понеже, ако не мислиш за него, ще бъдеш в тъмнина. За да избегне тъмнината, човек трябва да мисли за доброто. Доброто ще ти даде повод да се яви светлината. Светлината е една възможност за твоето развитие – животът ти ще се осмисли, ще има посока на движение, всички идеали, които съществуват в душата ти, ще могат да се реализират. Доброто дава възможност във всяко едно направление.

Някой път казвате: „Защо ни е да знаем всичко?“. Аз не съм против да знае човек всичко. Ще направя едно сравнение.

Представете си, че ви давам десетина вида плодове – череши, сливи, круши, грозде, ябълки, мушмули и други. Всички тях наведнъж ли трябва да изядете? Най-хубаво е да се разпределят, да има интервал от един-два-три или дори четири часа между яденето на различните видове. Тогава, ако сте умен, гениален човек, 40 часа ще ви трябват, за да изядете десет кошници различни плодове. Ако сте талантлив, ще ви трябват 30 часа, ако сте обикновен, ще ви трябват 20 часа, пък ако сте някой будала – един час ще ви стигне.

Онези богослови, които изтъкват, че Господ е създал света за шест дни, искат да покажат, че в много късо време го е създал. Но това не е така, те не разбират закона. Създаването на сегашния свят е взело на Господа дълъг период от време, милиони години. Като не разбират, хората съкращават времето. Те искат да покажат колко силен е Господ, като е създал света бързо, в шест дни, а под „ден“ разбират един обикновен ден, в който става завъртането на Земята около нейната ос. Казват още, че в първия ден Бог създал небето и земята. На какво основание го казват и кой беше този първи ден, когато Земята я нямаше? „В начало Бог създаде небето и земята. И земята беше неустроена.“ „В шест дни Господ създаде света.“ Който не вярва на това, не е прав. Един Божествен ден подразбира ден на светлината. *Шест* е период на светлината. Природата има едно тяло, с което Бог се завърта. За колко време се завърта? На колко години искате да ви кажа, че се завърта Бог? Милиони години минават, за да се завърти Бог веднъж и да се образува един ден – Божественият ден. Този ден е разумният ден на Битието. Всякога, когато се зароди една идея в Бога, това е изгревът на Слънцето; когато се осъществи идеята, това е залезът на Слънцето. Това е един Божествен ден в моя ум. Онзи момент, когато се е зародила тази идея – да създаде Бог света, той е изгревът на Божественото слънце. Когато всички идеи се реализират, това е залезът на Слънцето. И видя Бог от изгрева до залеза – от задаването на живота до свършването му, че всичко е добре направено. Това е ден първи.

И във вас е така – когато се зароди една идея и докато я реализирате, е ден първи. Вие имате мярка във вас. Щом се зароди една идея, то е зачеването на живота. Като свърши живота, то е първият ден на работата, в който ще се определи как е направена. Трябва да се знае тази Божествена мярка и

като я знаете, тогава във всяка една ваша постъпка разумното – Бог – ще се проявява. Ти, след като си учил седем години в гимназията, ще се проявиш, ще се види, че добре си направил работата. Бог ще каже: „Аз познавам, че добре си направил работата".

„И видя Бог, че всичко онова, което направи, е добро." Това, което Той направи, го достави на всички разумни същества. И ние след толкова хиляди години казваме: „Много добре е направено". Това, което Бог в началото е видял, ние след милиони години го съзнаваме: виждаме, че светът е направен разумно. Всички разумни хора искат да докажат, че светът е създаден разумно. Той е създаден разумно в началото. Ние сега констатираме въпроса. Разумността не се изменя, тя остава при всички условия. Времето и пространството не изменят доброто; доброто си остава. Някой път във вас се заражда идеята: „Какво ме ползва това, че правя добро?". Вие не разбирате, единственото нещо, което остава във вас след всички перипетии, е доброто. Аз правя доброто, понеже то ще остане в мене, пък онова, което няма да остане, не го правя. Светлината е, която дава. Светлината, като озарява света, дава впечатленията за всички звезди, предмети, растения, животни. Всичко открива светлината. Светлината е предметно учение. То е Божественият ден, който иде. То е одаряването. Тия мисли, тия чувства, тия постъпки, те са Божественото.

Сега Господ казва: „Създай в себе си своя свят". И ти започваш да работиш върху своя ум, върху своето сърце, върху своята воля, върху тялото си. Така ние създаваме, ние творим. Пак ще кажете: „Какво ме ползва това?". Вие сте дошли да създадете от себе си един нов човек. Сега още не сте нов човек, още сте един стар модел. Под *стар модел* аз разбирам ето какво: една риза, направена от козина, която вие обличате, но тя така ви драска, така ви хапе, че започвате да се въртите в нея. Под *нов модел* разбирам риза, направена от хубав, мек плат, който така ви приляга, че ви е приятно да се допре до тялото ви. Като носите тази хубава риза, олеква ви, приятно ви е. Ето това наричам аз нов модел. Старият модел много хапе, недоволни сте от него, както сте недоволен от козиняка. Човек сега е направен по стария модел, който все го хапе някъде. За да се оправи животът, тази риза, направена от козина, трябва да се промени.

Искам да направя мисълта си конкретна. Всяко нещо, което ни безпокои където и да е, то е козиняк, не козунак. Създайте си един речник от десет думи, които да имат само едно значение. Така че, като ти кажат думата *добрина*, веднага да изпъкне в ума ти онова силно желание; като ти кажат *добро*, и мъртъв да си, да станеш, и болен да си, пак веднага да станеш, да кажеш: „Какво ще заповядате?“. Под думата *любов* аз разбирам следното: и мъртъв да си, да кажеш: „Аз съм готов да направя всичко“. Щом кажеш: „Свърши се моята!“, то е безлюбието. Щом кажеш: „Аз това не мога да направя“, то е злото. Но кажеш ли: „Аз това мога да направя“, то е доброто. Тогава казвай така: „Аз мога да го направя, вярвам в това“.

За да се подвижи един предмет, нали е нужен подтик? Все трябва да има нещо в нас, което да ни подвижи. Има едно инертно състояние, при което човек седи и не знае какво да прави. Трябва да има една сила, нещо конкретно, разумно, което да му даде подтик. Подтикът като дойде, няма да го има това препятствие в света. Препятствието е в самото начало. Ние ставаме инертни, понеже не вярваме. Ние имаме много неопределени вярвания. Казвате: „Не зная кое е добро“ и чакате в бъдеще то да ви се открие. Какво ще ви се открие? Представете си, че отивате на Небето – какво ще ви се открие там? На Небето ще видите ангелите как са насядали в училището и се учат. Един ангел и при най-хубавата обстановка работи. Зароди се например мисълта да го пратят по работа на Земята – той изведнъж тръгне и дойде на Земята. Страдания има тук, но той идва, свършва работата, връща се и пак сяда в класа, разправя своята опитност. Ангелът не казва: „Аз не отивам!“. Вие казвате: „Още веднъж не отивам!“. Благородство има ангелът, готов е да иде на работа. В доброто той никога не се обезсърчава. Това е именно добро. Щом се обезсърчаваш, значи има някаква слабост.

Доброто, то е разумното, което работи вътре в нас. Казвам: Бог е в нас, чрез доброто Той се проявява в нас. Ние сме в закона на познаването на доброто и злото, а то е най-елементарното познаване на Бога. Казвам: Бог не искаше да го познават по този начин – чрез доброто и злото. Той каза: „Няма да ядете от дървото на познанието на добро и зло“, понеже знаеше, че ако се яде от него, ще се създаде по-голямо противоречие. Но понеже човеците ядоха от това дърво, сега по

този начин трябва да се познае Бога, няма друг изходен път. Трябва да познаете какво нещо е доброто. Който познае доброто, той ще има живот в себе си. Който познае злото, той ще има смърт в себе си. Ако познаваш доброто, оживяваш, ако познаваш злото, умираш. Тогава при плюс и минус какво става? Ражда се човек, то е доброто; като умира, то е злото. Пак се роди – пак е доброто; пак умре – пак е злото. Те постоянно се редуват. Като познаеш отношението на доброто и на злото, веднага ще измениш закона. И не ти ще измениш закона, но ти ще се повдигнеш над тия условия, тогава злото няма да ти противодейства, както сега.

Представете си една вода, в която има силно течение. Птицата е свободна от това течение, защото хвърка, но човекът, който не хвърка, ако падне във водата, може да се удави в силното течение. Птицата хвърка над течението. Човек, който мисли, се вдига. Със своята мисъл човек се вдига също като птица над течението на злото. Злото е силно течение. Тъй щото това силно течение на злото не може да засегне човек, който мисли. Мисълта, това са крилата. Който мисли, има крила, а те са, които ни правят свободни, да не може да ни засегне злото. Не питайте защо съществува злото. Има си причини злото да съществува, но то нас не трябва да ни засяга. А за да не ни засяга, трябва да имаме крила. Ние трябва да разбираме закона.

Каква е главната мисъл, която остана във вас? Коя е новата мисъл? Вярата в доброто ни открива възможностите. Първо имате основния тон *до*, после имате *ре* – усилват се трептенията, идва *ми* – повече се усилват, при *фа* още повече се усилват; *сол*, *ла*, *си* – все се усилват трептенията. Това е първата октава. Минавате във втората октава, имате тук второто *до* – същите ноти, но трептенията на първата и втората октава се различават. В окултната наука първата октава представлява физическият свят, втората октава представлява астралният свят, третата октава представлява мисловният свят, четвъртата октава – причинният свят, петата октава – будическото поле. Тези октави представляват известни състояния в живота. Като казваме да пеете в трета октава, под това разбираме да бъдете запознати обективно с третия свят. В първа октава всички пеете, във втора октава пеят някои от вас, а в трета октава малцина могат да пеят. Като дойдете до четвърта октава, никой не може да я вземе. Няма нито един от вас, който

може да пее четирите октави. Три октави някои от вас могат, но за да вземете четири октави, трябва да вярвате. Вие казвате: „Вярвам, че не става“ – то не е вяра. Вяра е това, в което нещата стават. То е разумното. Щом нещата стават, то е вяра.

Някой път вие си правите опити, например вземате *си* от първа октава и *фа* от втора октава. Тънко различие има между тоновете, то е наука и вие трябва да правите това различие. Казвам: първо трябва добре да се запознаете с първата октава, с всички понижения и повишения там, след това да минете във втората октава, за нея също да имате една ясна представа и едва тогава ще можете да правите това различие между тоновете. Някой път вие ги смесвате, например колебаете се дали е *до*, или *до диез*, или *до бемол*. Широчината на челото показва схващането на тонове. Трябва да се работи много. Музиката, това е умствен процес, философията е умствен процес, математиката е умствен процес, геометрията е умствен процес. Всички науки са умствени процеси. Религията е духовен процес.

Съществува един обективен ум. Съществува един физически ум. Има си причини главата на някого да оголее. На мнозина от вас главата е оголяла, челото ви е отишло отзад, обаче аз виждам, че не сте от най-умните. Мнозина са си обръснали главите, но аз виждам, че и те не са от много умните. При животните челото е обрасло с косми, значи техните схващания са много елементарни. Животните имат някаква опитност, разбират някои неща, но тях философия, отвлечена мисъл никак не ги интересува, тия идеали, които хората имат, никак не ги интересуват – дълги са космите им. Овцата си е направила дълги косми. И космите на човека някой път са дълги. Те са дълги антени. Ако разбирахте, щяхте да знаете, че има музикални косми. Всичките косми на главата не са направени от една и съща материя, но вие не знаете как да опънете антените на музиката. За вас това са твърдения. Обаче най-тънките наблюдения показват, че космите са различни. По дебелина ако ги измервате, ще видите, че някъде са по-дебели и някъде са по-тънки – не са всичките еднакви.

Казвате: „Защо космите са такива?“. Космите, които сега имате, не са ваше произведение, те са произведение на хилядите поколения преди вас, които са ви оставили своето радио. Вие сега имате на разположение радиото на старите хора. Главата ви е един радиоапарат. Хората още нямат глави. За-

щото радиото, което се разваля, радио ли е? Един ден човек трябва да има глава, която не се разваля. Като погледнеш сегашния човек, виждаш, че след 40 – 50 или 100 години радиото се разваля. Като се изпразни черепът, къде отива мозъкът? Онези, които са добили съвършенство, всякога могат да изчезнат и да си направят каквато искат глава. Такъв човек сам си създава тялото. Съвременният човек е достигнал до положението да си направи главата както може, както иска, той знае законите. Каквато глава му трябва според условията, направи си я; не му трябва главата – разглоби я.

Тъй както сега мислите, каква трябва да бъде големината на главата? Някои хора имат много голяма глава, други – много малка. Коя глава е голяма? Голяма глава е тази, която разрешава всички големи въпроси в живота, лесно се справя с всички положения в живота. Малка глава е тази, която не може да се справя с мъчните условия в живота. *Глава* означава начало. Това, с което човек може да се справи в живота, то е неговата глава. Затова, като не можете да разрешите някой въпрос, измерете главата си. Човешката глава трябва да мисли. Като се обезсърчите, кажете: „Тази глава не трябва да се обезсърчава“. Обезсърчението какво значи? Че мислите не се предават по радиото, зъзнене има. Ти слушаш, но не можеш да схванеш. Когато едно радио е много хубаво направено, речта се предава ясно и паразитните вълни не пречат. И в нас има такива паразити. Мислите, но не можете да схванете – значи паразити има. Тогава ще започнете да си служите с късите вълни. В късите вълни тия паразити не се проявяват. Казвам това другояче: човек трябва да се вдигне над злото, за да се избави от неговите паразитни вълни. Злото дава тези паразитни вълни, които замотават, и щом човек се приближава до него, той не може да мисли право. Ти не трябва да питаш: „Има ли Господ?“. Кой е видял Господа? И кой знае това? Тези въпроси никой не е разрешил. Това са паразитни вълни. Казват ти: „Защо си така набожен, да мислиш такива работи?“. И това са паразитни вълни, празни работи. Щом се вдигнеш, ти трябва да имаш една опитност, трябва да имаш една светлина. Според вас кое е реалното? Реалното е това, което нито се изменя, нито се променя, при всички условия си остава едно и също. Под *едно и също* какво разбираме? Казвате: „Животът няма смисъл“. Кога нещата губят своята цена? Когато един плод не гние, той не губи своята цена; щом гние, той вече се е изменил.

И тъй, положете доброто за основа на живота си. Размишлявайте за доброто. Знайте, че чрез доброто иде светлината. Дръжте в ума си тази идея: нищо в света не може да се повдигне без доброто. С доброто, ако си богат, богатството ще остане при тебе. Ако нямаш доброто, богатството ще си замине. Аз свързвам богатството с леността, а сиромашията – с прилежанието. Ти не можеш да бъдеш прилежен, ако не си сиромах; не можеш да бъдеш богат, ако не си ленив. Аз за себе си така обяснявам нещата. Не искам да ви смущавам, но казвам: не искам вие да бъдете лениви. Под думата *богатство* аз разбирам леност. Има едно богатство, което желая: аз предпочитам богатството на сиромашията; или другояче казано: предпочитам сиромашията в богатството. Предпочитам сиромашията в богатството и богатството в сиромашията. Щом виждаш в сиромашията богатство и в богатството –сиромашия, това са прави идеи. Като видя в сиромашията богатството, казвам: намясто е, тази сиромашия е за мене. Като не видя богатството в сиромашията, казвам: тази сиромашия не е за мене. Като не видя в богатството сиромашията, и то не е за мене.

Аз ви давам сега тия неща, а вие каквото спечелите някой ден, ще ми го донесете за подарък. Богатството, което спечелите в сиромашията, ще ми го донесете. Непременно ще ми донесете някой ден една пълна кошница от богатството в сиромашията и от сиромашията в богатството. Казвам: образувайте си градина. Богата градина си направете за сиромашията и сиромашка градина – за богатството. Когато дойде богатият, нахранете го със сух хляб. Когато дойде сиромахът, нахранете го добре с най-хубавото ядене. Тогава и богатият ще бъде доволен, и сиромахът ще бъде доволен.

Едно правило от мене: всяко едно учение го облечете и знайте, че ако ви хапе, то е козиняк, ако е меко и приятно, то е добро. Но да не би да хвърлите вашите дрехи и да облечете каквото и да е. Ако това, което обличате, не ви хапе, то е добро, право е; щом ви хапе, то не е добро, не е право. Ако не ви хапе, добро е; ако ви хапе, зло е.

Само светлият път на Мъдростта води към Истината. В Истината е скрит животът.

5. лекция, 11 ноември 1938 г., София, Изгрев

СТРАДАНИЯ И ПРИДОБИВКИ

Отче наш

Имате ли зададена тема? (– *Нямаме*.) Защо нямате, кои са причините да не ви е зададена? Представете си, че неяденето е престъпление, а вие не сте яли и ви обвиняват за това – как ще се оправдаете, кои причини може да изтъкнете? Или представете си, че сте яли, но пък яденето е престъпление. В този случай как ще се оправдаете? Сега вие всинца сте престъпници, понеже не сте яли – как ще оправдаете вашата постъпка?

Математиците казват, че точката е безпространствена. Как тъй тази безпространствена точка, като се движи, образува права линия, която дава едно измерение? Точката съдържа пространство в себе си. Тя съдържа пространство в себе си, понеже образува нещо пространствено, едноизмерно – но само като се движи, го образува. Това сега са метафизически разсъждения. Една точка в статично положение не може да образува права линия. Тъй е и с вашето престъпление, което се състои в това, че не сте яли. Но такъв закон съществува ли в света? Овцата като пасе трева, това е намясто, не я считат за виновна, а вълкът като изяде овцата, това не е намясто, считат го за виновен. Кои са мотивите за обвиняването на вълка? Той е виновен в това, че е изял храната на овцата. След като овцата си е събирала храна, за да я обработи (овцете до известна степен спадат към преживните животни), вълкът взел, че я задигнал. Вината на вълка е в това, че е нарушил правилото за овцата. В природата, когато едно същество яде друго същество, то няма право да се намеси в неговото ядене, т.е. да му вземе храната. Такова право никое същество няма – да взема храната на друго същество. Ако вземе храната на друго същество, то вече е нарушило закона. Този вълк образува едно статично положение.

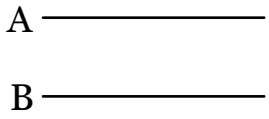

Фиг. 1

Представете си, че на една широка поляна, както нашата черна дъска, се движат две линии – *A* и *B* (*фиг. 1*). Това може да са и два автомобила.Тия автомобили нямат еднаква скорост, едини-

ят се движи по-бързо, с по-голяма скорост, а другият – с по-малка. Представете си още, че автомобилите се движат в едно и също направление. *А* е с по-малка скорост и е тръгнал по-напред, *В* е с по-голяма скорост, но и той се движи по линията, по която се движи *А*, и в своята бързина го настига и блъска. В какво седи престъплението на *В*? Нали знаете какво нещо е блъскане? Значи, ако по-слабият автомобил тръгне първи, а по-силният тръгне скоро след него, и то в същата посока, има възможност да го настигне и да се сблъскат. Къде седи тогава погрешката? Тези шофьори може да гледат знаците, може да си дават сигнали, единият да отстъпва вдясно, другият да отстъпва вляво, но в нашия случай всеки си има свой закон, върви по своята си линия. Представете си, че автомобилите пътуват вечерно време, нямат осветление, движат се толкова тихо, че не се чува никакъв шум, настигат се, сблъскват се – къде е престъплението? Щом се сблъскат, онзи, с по-малката скорост, се отстранява, счупва му се някое колело, остава на пътя, пък другият продължава – престъплението къде седи?

Например вие сте ударили една плесница на някого и заради това се завежда дело срещу вас. В съда се доказва, че ръката ви е ударила този човек, затова ще извикат за свидетели петте ви пръста – палеца, първия, втория, третия, четвъртия пръст. Те са свидетели, че дланта ви е ударила някого, но и те са взели участие в това скарване. Съдията налага наказание на нарушителя на законите, пък и на свидетелите, които са участвали в скарването. Какво наказание ще се наложи на пръстите? От тия свидетели кой е най-виновен? Вие хващате нещо с петте си пръста – значи и те имат някакъв интерес от това. Като иска ръката да извърши някое престъпление, пръстите веднага се съгласяват с нея, хващат и държат работите. Понякога се случва и двете ръце да участват в престъплението – с едната ръка държиш някого, с другата ръка го налагаш, и тогава може да се образува дело против двете ръце. При това положение ще имате десетима свидетели на престъплението. Съдията, който спазва закона, какво наказание ще наложи на лявата ръка и какво – на дясната? А какво наказание ще наложи на пръстите, които са взели участие в престъплението? Аз бих желал сега вие да наложите наказание. Какво наказание се пада на малкия пръст, на безименния, на средния, на показалеца, на палеца? Какво наказание се пада на лявата

ръка и какво – на дясната ръка, които са взели участие в този скандал?

Вземете тази работа насериозно, тя е доста сериозна. Тя е толкова сериозна, че заради нея ще ви разкажа един анекдот. Един човек, който нямал работа, видял как един турчин чука в каменна чутура жито за кешкек*. Турчинът удрял с железен чук, пъшкал и викал: „Ха!“. Онзи му казал: „Слушай, ти две работи едновременно не можеш да вършиш, да удряш с чука и да викаш *ха*“. Спазарили се двамата за работата. Очуква се житото, сварява се кешкекът и започват да го продават. Турчинът, който чукал житото, взимал парите и не искал да дава от печалбите на другия, който само пъшкал и викал *ха*. Тогава последният отишъл и го дал под съд, като казал: „Станахме ортаци, разбрахме се той да чука житото, а аз само да викам *ха*. Трябва да ми плати!“. Съдията, който бил доста умен, отсъдил: „Ще направите отверстие на едно тенеке и ще пускате през него парите от продажбите. Като падат парите в тенекето, ще се чува звукът *тин*. Парите ще бъдат за онзи, който е чукал житото, а пък *тин* ще бъде за другия, който е викал *ха*”.

Вие казвате сега: „Какво ни интересуват тия неща? В тях няма никаква реалност“. Съгласен съм с вас, в тях няма никаква реалност. В живота хората често се безпокоят като този турчин, който бил без работа. И най-големите философи и поети се безпокоят, няма човек в света, който да не се безпокои. Някой път човек работи колкото този, който викал *ха*. Наскоро един наш приятел се зае да разреши въпроса за перпетуум мобиле. Показа ми една скица, каза: „Почти съм разрешил този въпрос“. Виждам, доста основателно го разрешава, но на едно място има погрешка, която той не съзира. Той развива математически, геометрически въпроса как едно тяло, като му се даде известен подтик, ще се движи. Ако това тяло се тикне в движение в едно безвъздушно пространство, там въпросът седи малко по-другояче, но в едно пространство, където има препятствия, се образува търкане и тази първоначална сила, която е дадена, ще се намали, тялото ще се спре.

Ако се е спряло движението на Луната около нейната ос, как ще го обясните? Още не е доказано, че Луната не се върти

* кешкек (тур.) Обредно ястие от пилешко месо и пшеница или ечемик. Разпространено е в Турция, Сирия, Иран и др. страни.

около оста си.* Предполага се, че тя показва само едното си лице към Земята. Ако Луната не се върти около своята ос, какво ще бъде състоянието ѝ? Предполага се, че едната ѝ страна ще бъде осветена, а другата ще бъде неосветена. Колко причини има, които биха я спрели да се върти около оста си? Ако някой ви спре в пътя ви, все трябва да има причини за това. Вие сами може да се спрете, пък някой път може и ваши приятели да ви спрат. Може ли в природата да има спиране? Може ли едно движение да се спре? В абсолютен смисъл може само да се измени посоката на едно движение – това е, което ние наричаме „спиране“. След като се спре едно тяло, тази сила, която го е движила, къде отива? Ако две тела се сблъскат и се спрат, движението веднага се обръща на топлина.

Гневът на хората не е нищо друго, освен спиране. Щом се спира, човек се гневи. Всяко спиране на човека се дължи на сблъскването на две противоположни сили. Всякога, когато идеите ви не се реализират тъй, както сте определили, вие се дразните. Ако някои работи не стават тъй, както сте мислили, тогава се разсърдвате или поне се заражда у вас желание да се разсърдите. Когато искате да направите нещо, а то не се поддава на вашата идея, вие се сърдите. Забелязано е, че в хората с широки глави по-често става сблъскване, отколкото в онези с тесни глави – това е взето от наблюдения. Например един младеж е на 14 години и има 14 сантиметра широчина на главата, друг е на 21 години и има 21 сантиметра широчина – почти един път и половина повече. Този, който е с 14 сантиметра широчина на главата, е миролюбив човек, пацифист, той отрича войната. Този, който е с 21 сантиметра широчина на главата, се сърди повече, войнствен е, казва: „Война трябва да има“. Който има голяма широчина на главата, обича войната; който има по-малка широчина, е миролюбив. Хора с тесни

* *Още не е доказано, че Луната не се върти около оста си* – в съвременната физика и астрономия е доказано, че Луната се върти около собствената си ос. Времето за една пълна обиколка на Луната около Земята е точно равно на времето за едно завъртане около собствената ѝ ос. Затова Луната постоянно е обърната към Земята с една и съща страна. Тази страна е видима от Земята, а другата ѝ страна остава винаги скрита от земния наблюдател и е била непозната преди космическата ера.

глави са миролюбиви, а хора с широки глави са кавгаджии. Думата *кавгаджия* е турска – на български как ще я преведете? (– *Свадлив*.)

Как ще определите думата *престъпление*? В какво седи престъплението? Когато едно малко дете се изправи на крака и направи първите си две крачки, майката се радва, че то е престъпило. Това дете е станало „престъпулник“ и нему ще направят пита, майка му ще покани гости. А всеки голям човек, който престъпи, го наказват. Защо престъпника, като покаже своята свобода, го наказват? Щом направиш нещо, което другите не одобряват, ще те накажат. Тогава кое е право – това, което другите хора одобряват, или това, което ние одобряваме? Коя е мярката? Вие всякога имате един морал. Единицата представя по-висши същества. Двойката какво представя? Едно същество от по-нисша култура е всякога отговорно пред едно същество от по-висша култура. Невежият е отговорен пред учения. Слабият е отговорен пред силния. Ако рече слабият да търси своето право пред силния, никога няма да го намери. Кой ще отдаде правото на слабия? За да ти се отдаде правото, трябва да бъдеш силен; за да бъде правото на твоя страна, трябва да бъдеш силен. Казвате: „Право трябва да има“. Правото е закон на силния. Силата трябва да е разумно приложена. Една правова сила може да бъде разумно приложена и неправилно приложена. Да кажем, има закон – този закон се поддържа със сила. Където има право, има сила. Ако няма сила, тогава правото не може да се приложи. Но за да се приложи правото, трябва да дойде умът да работи. Ако умът не вземе участие, никакво право в света не може да има.

Какво е правото на деня? И ръката ви, която е един уд, си има известно право. Колко пъти на ден вие имате право да я подвижите? Не знаете. Всеки един пръст, и той си има право. Колко пъти имате право да свиете и да отворите пръстите си? Всичката опасност на съвременната култура седи в това, че тя е в едно статично положение, мисълта е станала еднообразна. Вие считате, че е престъпление, когато някой вземе нещо – открадне хляб, дрехи, обувки или задигне от нивата някое конче, някой вол, някоя овца, или пък от градината някоя ябълка. От хиляди години моралът е един и същ, за едни и същи работи се отнася, еднообразен е станал. Например някои думи са обидни, пък някои не са обидни. Думата *простак*

в българския език е обидна. На френски как е *простак*? За да се даде обяснение на нещата, трябва да имаме една конкретна идея. Каква е разликата между нежните и грубите движения или между една постъпка, която е нежна, и друга, която е груба? Например ти може да поставиш ръката си върху някого тъй деликатно, че на него да му стане приятно. А някой път може да я поставиш така, че да го стиснеш. В какво седи различието между тия две постъпки – деликатното и грубото поставяне на ръката?

Сега всички хора са повикани в една нова област. Трябва да се внесе нещо ново в живота. Ако ви се даде такава тема: *Кое е новото сега, което трябва да дойде в света*, какво ще кажете? Новото за млекопитаещите кое беше? Старото беше, че те ходеха на четири крака, а новото беше, че започнаха да ходят на два крака. Двата задни крака на животните станаха ръце, а двата им предни крака станаха крака – както се сгъват задните крака на животните, така се сгъват ръцете на човека; както се сгъват предните крака на животните, така се сгъват краката на човека. Задницата на животните е нагоре, а раменете им са надолу, главата им е надолу; после животните се вдигнаха с главата нагоре, а задницата им се обърна надолу.

Ако се намерите в един кръг от хора, движението на които е по окръжността, и ако гледате отвътре на този кръг, ще виждате сякаш едните се движат в една посока, а другите се движат в друга посока (*фиг. 2*). То е една илюзия, те се движат в една и съща посока, но на вас ви се показва като че се движат в две противоположни посоки. Откъде произлиза илюзията да виждате, че едните отиват в една посока, а другите се връщат? Ако погледнете отстрани на окръжността, ще видите, че всички се движат по една и съща линия.

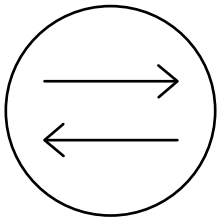

Фиг. 2

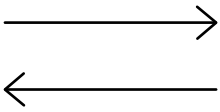

Фиг. 3

Тия две движения ще се срещнат ли някога (*фиг. 3*)? Две успоредни линии къде ще се срещнат? Щом се срещнат някъде в безкрайността, значи не се движат по права линия. Теорията на Айнщайн показва, че пространството е огънато. Кое го е огънало? Щом пространството се е огънало, значи е имало нещо,

което да го огъне. Обикновените хора считат, че в пространството няма нищо. Как това, което не съдържа нищо в себе си, може да се огъне? Ние сега навлизаме в неразбрани работи. Къде отива хлябът, след като го изядеш? След като изядеш хляба, той не се е развалил, но формата му се е изменила. Нали казвате, че веществото и силата не се губят в света? Нали казвате, че нищо в света не се губи, нито се създава? Формата само се изменя. Значи този хляб, изяденият, в тази форма, в която го знаеш, не може повече да го имаш. Изяденият от тебе хляб никога вече в тази форма не може да се прояви.

Човек, който е излязъл от животинското царство, може ли пак да стане животно? Очевидно, има някои възражения на това. Като оставите зимно време един съд с вода при 30 градуса студ, водата замръзва, става твърда. Лятно време тази вода се стопява. Идната година през зимата пак напълните съда, тя пак стане твърда. Водата става твърда и жидка. Та казвате, че хлябът не може да се повтори. Не може при дадените условия, в които живеете, но при други условия може. Нещата при дадени условия, в които са поставени, не могат да станат, но при други условия могат. При дадени условия, ако разполагаш с петлитрово шише, не можеш да събереш водата на едно езеро в него, но ако имаш толкова голямо шише, че то може да побере водата на цялото езеро, ще събереш това езеро в шишето. Идваме тогава до едно противоречие. Един човек слушал проповедта как Христос нахранил пет хиляди души с пет хляба. Проповедникът казал на слушателите: „Трябва да знаете, че тия хлябове не били обикновени, те били големи като могили“. С това той искал да покаже, че е вероятно да се нахранят толкова много хора с пет хляба. Онзи човек, като чул това, учудил се и подсвирнал. Проповедникът му казал: „Защо направи така? Ти не вярваш“. – „Аз не се чудя, че хлябовете били големи колкото могили, но се чудя каква ли е била устата на пещта, в която са били печени.“

Откъде започваме ние сега? Престъпление може да има в един нисш свят. Нисшият свят по отношение на висшия е престъпник, но висшият свят никога не може да бъде престъпник по отношение на нисшия. Висшият свят не може да направи престъпление; тъй се поддържа. Възможно ли е един милионер да открадне пет стотинки? Той само ще погледне петте стотинки и ще си замине. Този милионер, който има

високо мнение за себе си, даже ще го мързи да се наведе, ще каже: „Не си струва да се навеждам“. Но онзи, бедният, ще се наведе. Да ви приведа друго сравнение. Ако вие минавате край хамбара на един земеделец и видите на земята едно зрънце жито, ни най-малко няма да се наведете и да го вземете, обаче ако дойде някоя птичка или някоя кокошка, тя веднага ще се наведе, ще го клъвне. Питам: защо кокошката оценява житното зрънце, пък ти не го оценяваш? В дадения случай кокошката има нужда от тази храна, а ти си се наял. Хамбарът е пълен и ти казваш: „Милиони житни зрънца има в него“. Ти не цениш тези зрънца, понеже целият хамбар е пълен с тях. Казваш: „Тия зрънца са за бедните“. Тъй е щедростта при богатите – те разсипват, за да може другите, които седят на по-нисша степен от тях, укрухи* да си вземат. Но питам: кой е по-умен – богатият или сиромахът? В някои отношения богатият е по-умен, в други отношения бедният е по-умен.

Казвам: приложение трябва. Нещата нас ни интересуват дотолкова, доколкото имат приложение по отношение на вътрешния наш живот. Ако всичките тия обяснения седят вън от нас и нямат никакво приложение, те са безпредметни. Нещата отвън имат важност дотолкова, доколкото имат приложение. Ако външните условия съответстват на вътрешните възможности, ценни са; ако нямат това съответствие, не са ценни за човека – тогава те не са свързани с нас, безпредметни са. Ако например знаете да смятате, ще се ползвате, ако знаете да пеете, ще се ползвате, ако знаете да рисувате, ще се ползвате, ако сте писател и знаете да нареждате думите, ще се ползвате. В разумния живот е важно как човек нарежда своите мисли; в духовния живот е важно как нарежда своите чувства; във физическия живот е важно как нарежда своите постъпки. Във физическия свят ти си умен, когато знаеш как да нареждаш своите постъпки. В духовния свят ти си умен, ако знаеш как да нареждаш своите чувства. В умствения свят ти си умен, ако знаеш как да нареждаш своите мисли.

Между чувствата и мислите има вътрешна връзка, тъй както има връзка между топлината и светлината. Ако на Земята имаше само светлина без топлина, при такива условия растителността и изобщо животът не биха могли да се проявят. Оказва се, че светлината и топлината са две форми, кои-

* укрух *старин*. Къшей хляб.

то се сменят, които имат взаимни отношения в даден случай. Известна част от топлината може да се превърне в светлина и при дадени условия известно количество от светлината може да се превърне в топлина. Често дисхармонията в живота произтича от това, че някъде има повече топлина и по-малко светлина, някъде има повече светлина и по-малко топлина. Получава се такава форма: някъде има повече топлина, но и тъмнината е там. Когато светлината е свързана с чувствата, и тогава има едно противоречие.

Допуснете, че пред вас е поставена една хубава ябълка и вие искате да я изядете, но устата ви е запушена, пък и ръцете ви са вързани. Имате желание да вземете тази ябълка, но нямате условия да я вземете. Тогава във вас се явява едно мъчение – как това нещо да е непостижимо за вас! Представете си друго положение: имате възможност да вземете ябълката, ръцете ви са свободни да постигнете желанието си, но пък сега ще ви държат отговорен, ако я вземете. В първия случай вие не правите престъпление, но се мъчите в себе си, казвате си: „Как тъй аз да не съм свободен? Това, което виждам, което имам желание да взема, как да не мога да го постигна?“ – имате едно препятствие отвън. Във втория случай ви е дадена възможността да вземете плода, но ще ви държат отговорен, ако го вземете – това е пак препятствие отвън. Но в първия случай вие отвътре се измъчвате, а във втория случай мъчението е отвън. Кое е по-хубаво – мъчението отвън ли да бъде, или отвътре, защото тъй или иначе то е неизбежно. Има и друго положение: може да не се мъчиш, но тогава трябва да напуснеш съзнанието си.

Като говорим за светлина, ние подразбираме пробуждане на човешкото съзнание. Щом говорим за топлина, разбираме функциониране на съзнанието – то има вече условия да функционира. Ако съзнанието има светлина и няма топлина, то е пробудено, но не може да функционира. Щом говорим за топлина, разбираме, че това съзнание функционира. Без топлина съзнанието не може да фунционира. При светлината напрежението е отвън, има пробуда. Питаш каква е тази топлина или тази светлина, която имаш, и защо ти е тя. Ти ще се радваш на светлината, която имаш, защото тя е дала възможност твоето съзнание да се пробуди. На топлината, която имаш, пак ще се радваш, защото съзнанието ти може да постигне онова, което искаш. Щом съзнанието е пробудено, щом функционира пра-

вилно, тогава има растеж, ти можеш да постигнеш всичко. Без светлина и без топлина нищо не можеш да извършиш. Или другояче казано: ако твоето съзнание не е пробудено и ако не функционира правилно, нещата са непостижими.

Вие някой път нямате работа и си седите. Ако аз бях на вашето място, ето какво щях да направя: през лятото, когато има черници, с листата на които копринените пеперуди се хранят, щях да взема бубено семе и като се излюпи, да отгледам 200 – 300 пашкула, та по този начин да си изкарам пари. Или щях да взема градина от 5 – 10 декара, да я насадя с плодни дръвчета и след време, като започнат дръвчетата да раждат, да сортирам плодовете по качество и да ги продавам. Или какво друго бих направил, за да си уредя живота? Бих взел една стомна със студена вода и една чиста чаша, бих започнал да търся богати хора, които са ожаднели, за да ги почерпя с вода. Ако един богат човек го почерпиш с вода, когато е ожаднял, той ще ти се отплати. Така щях да си уредя работите. Вие седите и чакате богатите хора да дойдат при вас, да се смилят над вашето нещастие. Знаете ли каква малка възможност има за това? Знаете ли колко е малка възможността един богат човек да потърси един сиромах? За да дойде богатият в къщата на сиромаха, трябва да е голяма зима, той да е закъсал някъде навън и затова да се спре в неговата къща – тогава ще е доволен, че се е спрял. Отвън ако няма лоши условия, той ще мине, ще погледне колибата му с пренебрежение и ще замине.

Аз съм ви разказвал и други път: в древността имало един млад момък, който бил нещастен и не могъл да разреши въпроса със своето нещастие, затова отишъл да пита един от учителите какво да прави. Учителят му казал, че трябва да каже само една дума. – „Аз имам да кажа колкото искаш думи.“ – „На тебе ти трябва да кажеш само една дума.“ Дъщерята на някой си богаташ лежала болна. Учителят казал на момъка: „Ще идеш и ще кажеш на богаташа: „Дъщеря ти ще оздравее“.

Някой се отчайва и казва: „Иде ми да се самоубия“. Защо? Понеже нещата не стават тъй, както той иска. Мисли, че ще се покаже герой, като се самоубие, че ще разреши един въпрос. Но така ще се разреши ли въпросът? И онзи момък като иде при богаташа и каже: „Дъщеря ти ще оздравее“, ще се яви другото противоречие: ами ако тя не оздравее? Щом момъкът вярва, ако каже, че дъщерята ще оздравее, тя ще оздравее. Ще ви приведа и друг анекдот. Станало тъй, че един момък

сиромах се влюбил в една богата мома. Баща ѝ не давал и въпрос да става да се жени тя за беден. Но момата била умна и казала на момъка: „Аз ще се разболея, пък ти ще дойдеш да ме лекуваш и ще кажеш на баща ми: „Аз ще я излекувам, но с едно условие: да ми я дадеш, като оздравее“. Това са възможности. Светът е пълен с анекдоти, с неразрешени въпроси. Някой път ние казваме: „Така Господ е наредил нещата“. Но нещата, които Бог нарежда, те са разумните неща в света. Многото противоречия, които съществуват в живота, това са все задачи. Вие имате трудни въпроси, останали неразрешени от миналото. Тази задача като разрешите, тя ще бъде едно благо за вас.

Например вие и досега не можете да разберете онези думи на Христа: „Любете враговете си“. Ами тия врагове са ваши приятели, едно време сте яли и пили с тях. Вие сте казали на вашия приятел една лоша дума и оттам насетне той ви е намразил, станал ви е враг. „Идете – казва – при вашите врагове, обичайте ги, поправете вашите погрешки.“ Обичайте враговете си, понеже те са ваши приятели. Онзи, който те мрази, той е твой приятел, той само една дума иска да му кажеш. Този човек казва, че няма да ти прости, но ти иди, кажи му: „Извини ме, направих една голяма погрешка, съжалявам“ и той веднага ще измени своето мнение. Не само мнението си, но и чувствата си, и всичко ще измени.

Да ви приведа един пример от християнството. Когато гонели християните в първата епоха на християнството, във времето на Римската империя, един от тях избягал в Африка. Влиза той веднъж в една пещера, идва един ревящ лъв, приближава се към него и си подава крака. Човекът вижда, че трън е забоден в крака му. Изважда го, намазва мястото и лъвът си заминава. Случило се после така, че хващат този християнин, но същевременно хващат и лъва, от чийто крак той извадил тръна. Когато изкарали на арената християнина, за да го изядат лъвовете, пуснали на нея и същия този лъв. Дошъл лъвът при човека и започнал да му лиже краката – усетил, че това е неговият благодетел, който му изцерил раната, веднага го познал. В човека има едно чувство, което и в животните го има: направеното добро не се забравя. От каквато степен да е, едно направено добро не се забравя. Колкото и да е нисше съществото, едно направено добро при едно пробудено съзнание става незабравимо. Този закон е Божествен.

Бог никога не забравя едно добро, което вие сте направили, колкото и малко да е то – едно от качествата на Бога е това. Най-малкото добро, което никой не е видял, Той не го забравя. За това, малкото добро, Той ще ви възнагради, ще ви покаже, че има едно око, което наблюдава доброто. Може никой да не е видял, но има Един, Който е видял. Той ще ви възнагради за малкото добро, което сте направили. Тогава кое е най-малкото добро, което можеш да направиш? Ти си се обезсърчил, казваш: „Тази работа няма да я бъде“, дотегнало ти е, искаш да напуснеш Земята. Най-малкото добро е да кажеш на себе си: „Ще се оправи тази работа“. Има един в тебе, който се е обезсърчил, не иска да живее. На него ще кажеш тъй: „Ще се оправи тази работа, твоите работи ще се оправят!“. Като му говориш така, Бог, Който чува, че му говориш, ще оправи тази работа. Действително, няма да мине много време и работата ще се оправи. Като кажеш, че работите на онзи в тебе ще се оправят, и твоите работи ще се оправят. Ако кажеш, че неговите работи няма да се оправят, твоите също няма да се оправят.

Сега аз виждам, че всички имате една задача неразрешена, много трудна. Неразрешена задача е, че днес сте гладни. Защо сте гладни? Предполагам, че вие гладувате, понеже искате да спечелите повече. Понеже нямате кредит, искате, като не ядете, 5 – 10 лева да спестите. Колко струва един обяд? Колко струва обядът на един богат човек и колко – на един закъсал човек? Закуската на милионера е скъпа. Когато ходили американците да търсят злато в Клондайк, там едно яйце се продавало по 5 – 10 долара, или по 500 – 1000 лева. Ако имаш десет яйца и ги продадеш по хиляда лева едното, ще спечелиш десет хиляди лева. Като продаваш по десет яйца на ден в продължение на десет или двайсет дена, колко ще спечелиш? Ако си чиновник, за колко време ще спечелиш 200 хиляди лева? Цял живот ще работиш за тях. Богатството на човека седи в неговите ръце, като са свити в юмруци. Щом отвори ръцете си, човек не е богат. (*Учителя свива ръцете си в юмруци и ги поставя пред себе си.*) Може ли така, със свити ръце, да минете през София? Аз разбирам да минете така, но в разумния свят. Ако носиш на ръце едно дете, което си е счупило крака, и минеш така през София, то ще е в реда на нещата, но ако вървиш със свити по същия начин ръце, пък нищо не носиш, това ще е странно за хората. Ако човек носи на ръце това дете, ще го считат за много умен.

Ако носим една идея, това е разумно, но ако нищо не нося, то не е разумно. Ти трябва да имаш идея, която да носиш. Ако мислиш, имаш идея – носиш детето. Ако се безпокоиш, само са ти свити ръце – това го считаме неразумно. Казвам: в единия случай стиснатите ръце показват, че умът ти не е намясто, а във втория случай стиснатите ръце показват, че ти имаш една свещена идея в ума си. Във втория случай казват за тебе: „Той е отличен човек“. Но трябва да дойдат мъчните времена. Докато не туриш парата в котела, та огънят да я нагорещи, докато не я ограничиш, тази пара не може да се впрегне на работа. И водата, ако не я ограничиш, не можеш да я впрегнеш на работа. И електричеството, и всичките неща, за да ги впрегнеш в света на работа, трябва да ги ограничиш.

Вие някой път искате да проявявате деятелност, без да се ограничите. Страданията са едно ограничение, което прозвежда енергия в човека. Всички енергии прозтичат от ограниченията на страданието. Сегашният наш ум се дължи на ограниченията на миналото. Сегашната наша добродетел се дължи на ограниченията, които сме имали от страданието в миналото. Пък и сегашните ни страдания ще дадат една придобивка. Сега какво се придобива? Сега може от нашите страдания да няма никаква придобивка, но в бъдеще може да има. Страданията са предшественик на образуването и употребяването на една енергия. Умните хора знаят, че страданията и радостите се редуват: половин-една минута страдание, половин-една минута радост. Страдание – радост, страдание – радост, така колелото на живота се върти и човек постига онова, което желае.

Сега да ви дам един пример. Да допуснем, че вие желаете да пеете, но нямате глас. Глас нямате, понеже в ларинкса ви няма достатъчно топлина. Всичката причина седи в това, че топлина нямате – замръзнало е, студено е, ларинксът не може да функционира, не могат да се образуват тия трептения. Топлина няма! Тогава вие най-първо трябва да внесете топлина във вашето съзнание, да носите мисълта, че можете да пеете. В пеенето има специфична топлина. Тази топлина трябва да дойде от слепоочната област, да слезе в гърлото, за да се образуват известни трептения. Или ако искате да свирите на какъвто и да е инструмент, тази топлина трябва да влезе в ръката ви. Ако специфична топлина не влезе в ръката ви, вие не можете да свирите.

Когато говорим за доброто, аз разбирам онези общи условия, онази специфична топлина, при която хората могат да растат. Има една Божествена топлина, при която нещата се раждат и се движат. Ако тази светлина и топлина не дойдат, нищо не се постига. Това аз наричам хубавото време на живота: светлината и топлината. Само при тази светлина и при тази топлина нещата стават и ако не са те, тогава нещата не стават. В сегашния живот вие мислите, че нещата може да станат безразборно. Има един закон, който определя защо нещата може да станат, но няма да те ползва. Като опека една кокошка и като сваря десетгодишна биволска пастърма и ви ги дам да ги дъвчете, какво ще усетите, в какво ще седи разликата между тях? Дъвкали ли сте вие биволска пастърма? Дъвкали сте. Аз да ви кажа: вие сте дъвкали биволска пастърма. Сладката дъвка не е ли биволска пастърма – дъвчеш, дъвчеш, не можеш да я сдъвчеш. Хубаво е да дъвче някой биволска пастърма, ако иска да има здрави зъби. Майката дава малко дъвка на детето си, то половин час ще дъвче и така зъбите му ще станат малко по-яки, малко по-издръжливи. При сегашните условия детето не дъвче, при което зъбите му не функционират и лесно се развалят. Мнозина от вас може би са развалили зъбите си, защото като малки са чупили с тях орехи и лешници. Това чупене разваля зъбите, при него стават несъразмерни сътресения. И да дъвчат сега някои от вас, вече е късно за тях.

Аз ви слушах отгоре, като пяхте „Тъги, скърби са богатство“. Как трябва да се изпее тая песен музикално? Ако трябва да я издекламирате, как ще го направите? Един от вас, който най-добре знае да пее, да я изпее музикално. В музиката мисъл трябва да има. Като пеете за тъги и скърби, трябва да мислите за тъгите и скърбите. Едновременно трябва да мислите за звука и за идеята, да проникнете в тази мисъл, да дойде разрешението. (*Учителя пее по начина, по който пеят учениците.*) Присъства ли тук умът? (*Учителя сега пее изразително.*) Каква е разликата между тъги и скърби, на кое от двете ще дадете по-голяма тежест? *Тъги* е по-слабото, *скърби* е по-силното, но и двете вървят по един закон. По-напред е пукването на Зората, после е изгряването на Слънцето. Може да тъгуваш за нещо, но скръбта е по-силна от тъгата. Казвате: „Скърби и тъги“ – тогава отивате от силното към слабото. А може и да отивате от слабото към силното: тъги и скърби. Забележете, че имаме движение в тона *ре*, слизаме в *до* – имаме

напрежение; после в *си* имаме разрешение, в *ла* вече имаме постижение. Значи имаме движение, напрежение, разрешение и постижение. После пак се повдигаме – имаме *до*.

Някой от вас има ли цигулка? Изпейте „Тъги, скърби са богатство“. За да изпеете хубаво тази песен, трябва да сте скръбни. Щом я изпеете както трябва, веднага ще ви олекне. Като пеете за тъгите и скърбите, да се въодушевите, скърбите да произведат във вас едно приятно състояние, да ги обичате. Ти може да тъгуваш за истината, може и да скърбиш за истината. Може да скърбиш за знанието, може да скърбиш за живота. При скръбта не само че не съм изгубил нещо, но при нея може да тъгувам за онова, което трябва да придобия. Има една тъга, която показва онова, което трябва да придобиеш. Да тъгуваш за нещо, което трябва да дойде, да тъгуваш за нещо велико. Тя, скръбта, е мощна.

Трябва да знаеш, че зад тъгата, зад скръбта иде любовта, иде мъдростта, иде истината, иде животът. Зад скръбта трябва да поставиш живота, трябва да поставиш знанието, трябва да поставиш свободата. И тогава ще дадеш простор. Обикновено казвате: „Тъгите и скърбите ги знаем“. Да тъгуваш за живота, да скърбиш за знанието, да тъгуваш, да скърбиш за свободата – така като пееш песента, тогава тя добива смисъл, подтик има, идея има. Ако пееш, както обикновено се пее, то е без идея. Като туриш живота, като туриш знанието, като туриш свободата, има за какво да тъгуваш. Тази скръб дава динамика – тя е динамична скръб. Динамична скръб. Тъгата и скръбта трябва да станат динамични, да дадат движение, да се превърнат в живот. Тъгата и скръбта, които се превръщат в живот, които се превръщат в знание и които се превръщат в свобода, при тях човек има разбиране и тогава, като пее, той твори. Сега да дойдем до „Фир-фюр-фен“, тая песен започва от *ре*, но може да я изпеем от долно *сол*.

Живот, знание и свобода – това са тъги и скърби.

Само светлият път на Мъдростта води към Истината. В Истината е скрит животът.

6. лекция, 18 ноември 1938 г., София, Изгрев

СТАНИ ТИ, КОЙТО СПИШ!

Отче наш

Имате ли зададена тема? – (*Нямаме.*) Пишете тогава по темата: *Най-малкият орган в човешкото тяло*, поровете малко из анатомията, из физиологията. Втора тема: *Полза от големите и малките неща.*

Изпейте „Всичко в живота е постижимо“.

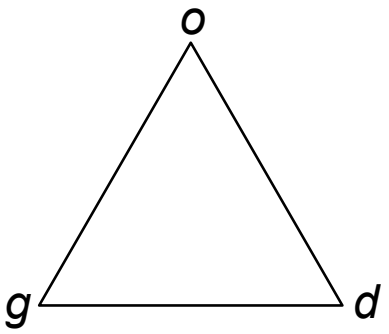

Фиг. 1

Представете си, че имате един триъгълник, върховете на който са означени с латинските букви *g*, *o*, *d* – *god* (*фиг. 1*). Според геометрията какво е триъгълник? Част от пространството, заградена с три страни, които образуват три ъгъла, се нарича триъгълник. Ако основата *gd* на този триъгълник се скъси, по закона на динамиката другите две страни – линиите *go* и *do*, трябва да започнат да се удължават. И ако основата *gd* представлява човешкото тяло – *Т*, страната *go* представлява човешкият ум – *У*, страната *do* представлява човешкото сърце – *С*, то щом се скъси линията на тялото и се удължат линиите на ума и на сърцето, какъв характер ще имаме тогава? Като се удължат линиите на ума и на сърцето, деятелността на ума и на сърцето се усилва, но отслабва деятелността на тялото. В този случай ще имаме триъгълник, две от страните на който са равни, но той няма да е равностранен. Мислите ли, че човек, в когото деятелността на тялото отслабва, може да върши добре работите си на физическото поле, във физическо отношение?

Или представете си друго положение: линията *do*, която представлява човешкото сърце, се скъсява, а линиите, които представляват тялото и умът, се удължават. В този случай какъв характер ще имате? Ако линията на сърцето се скъси,

тогава чувствителността на човека се намалява. А ако се удължи линията, която представлява тялото, какъв характер ще имате? Ще имате един човек, който обича хубаво да си похапва, който служи само на своите чувства, не му мисли много. Такъв човек употребява турската поговорка: „Дето дойде, там връзва коня си“ (тоест не трябва много да му мислиш).

Казвам: в дадения случай този триъгълник представлява едно динамично поле, в което действат човешкият ум, човешкото сърце, човешкото тяло. На мястото на човешкото сърце може да поставим човешката воля, защото под думата *воля* разбират това, което човек желае да постигне – постиженията сърцето ги желае. Така се изразяват динамичните линии. Всичките органически линии в човешкото тяло са динамични, а не статични; те са във вечна промяна. Нито една линия на вашите лица не е постоянна. Всичките линии постоянно се изменят, но това е естествено, вие целокупно се изменяте. Ако разгледате фотографиите на един човек от детството му чак до старини, ще видите, че в него са станали многобройни промени. Когато говорим за тялото, трябва да обърнем внимание на всички ония динамични линии, които спомагат за развитието на човешкия ум, които спомагат за развитието на човешкото сърце и които спомагат за правилното развитие на човешкия организъм. Защото, ако тия динамични линии не съществуват, тялото не може да функционира. Динамични линии са мозъчната система, нервната система – тя е динамична, през нея се предават енергиите на мозъка, електричеството. През симпатичната нервна система се предават чувствата. Има надлежни чувства, които са необходими за живота. Когато симпатичната нервна система е добре развита, тялото е в нормално състояние.

На вас много пъти са ви говорили за възпитание. Как се възпитава един човек? Как ще възпитате ума си? Трябва да си имате един триъгълник. Както е тук този триъгълник, вие ще имате една илюзия, защото линиите му може да се сменят – този триъгълник е в постоянно движение. Вашето чело представя вашия ум. Ако вие сте изправени, челото ви е отвесно, но когато легнете по гръб, в какво положение ще се намира то? То ще е в хоризонтално положение спрямо движението на Земята, спрямо нейната орбита. Ние считаме равнината, в която Земята се движи, за хоризонтална. Линията, образу-

вана от центъра на Слънцето, считаме за перпендикулярна. Когато човек легне в хоризонтално положение, той се намира успоредно с плоскостта, в която се движи Земята. Тогава какви ще бъдат неговите резултати?

Когато човек се обезсърчи в живота, какво положение е заел – хоризонтално или перпендикулярно? Човек, който стои прав, никога не може да се обезсърчи. Ходиш – значи не можеш да се обезсърчиш. Като паднеш и не можеш да станеш, обезсърчаваш се. Спънеш се някъде, паднеш – обезсърчиш се. Обезсърчението е едно статично състояние. Когато динамичните сили на човешката воля не функционират, образува се едно статично положение. Щом се обезсърчиш, то е едно статично положение – значи някъде е станало някакво нарушение. Как трябва да се изправи това нарушение?

Представете си, че вие сте ученици в гимназията и един ден учителят по математика, който е сприхав, ви казва: „От вас нищо няма да излезе. Нито от математика, нито от геометрия разбирате“. Питам: какво ще е вашето състояние вече? Вие ще сте обезсърчени, ще сте паднали. С една дума, учителят ви блъска, вие падате и казвате: „От мене нищо няма да стане“. Щом сте паднали, какво трябва да направите? Ти може да си музикант и само като ти каже някой думите: „Не разбираш нищо от музика“, се обезсърчаваш. Какво ще е твоето положение тогава? Прав ли си да се обезсърчаваш? При всяко обезсърчение ти си в хоризонтално положение, в плоскостта на Земята. За да се насърчиш, трябва да заемеш перпендикулярно положение, да станеш. Някой човек се прегърбва, а някой, като ходи, си държи лявото рамо вдигнато, дясното наведено – това са временни състояния, лоши навици. В един анекдот се разправя за един владика в Америка, който имал 400 – 500 свещеници в своята област. Владиката ходел с повдигнато рамо и всичките свещеници му подражавали, ходели също като него.

Къде е първият триъгълник на човека? Вашият нос е първият жив триъгълник. Какъв триъгълник е този (*фиг. 2*)? Всички имате такива триъгълници и по тях виждам какви сте. Виждам във всеки един от вас накъде е движението: вие имате едно движение в едно направление и друго движение в друго направление. В динамичните ви линии има две течения, или две противоположни силови линии, по които върви

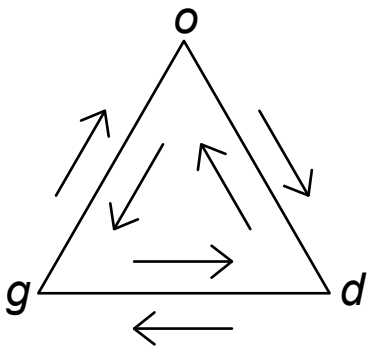

Фиг. 2

течението. Страната на вашия нос показва какво е състоянието на ума ви, в каква област се движи той. Като ви гледам носовете (аз научно разсъждавам), виждам, че някои сте се отдалечили много от центъра, от който сте излезли – първия център. При някои от вас го има това движение на отдалечаване. А носът на някого показва, че този човек се приближава. Движението се вижда, но то е перспективно заблуждение. Най-първо човек се отдалечава от центъра. Понеже има два центъра – център на Земята и център на Слънцето, в дадения случай, ако разбирате тази наука, вие ще знаете накъде се движите.

Някой път вие чувствате, че сте се отдалечили от вашите идеи, казвате: „Едно време бях идеалист, но сега напуснах този идеализъм“. Когато човек усилва своето тяло, той се приближава към центъра на Земята, следователно материалните работи завземат голяма площ от неговите чувства. Казвам: когато губите вашия идеал, вие се отдалечавате от центъра на Слънцето. Щом вашите идеали се усилват, вие се приближавате към центъра на Слънцето, а щом се приближавате, тогава идеалите ще завземат една определена площ.

Имате на чертежа правоъгълник (*фиг. 3*). Означихме вписания в него триъгълник с буквите *g*, *o*, *d*. Какво означава *god*? Означава Бог. Правоъгълника го означихме с буквите *g*, *o*, *o*, *d*. *Good* означава добро. Следователно ти не можеш да познаеш Бога, докато не познаеш доброто. Това е едно динамично състояние. Ти не можеш да служиш на Бога, докато не си в един квадрат. Триъгълникът е идейното положение на твоето схващане, пък за да имаш реално положение, ти трябва да се движиш в квадрат. В квадрата ти вече имаш реално положение, имаш

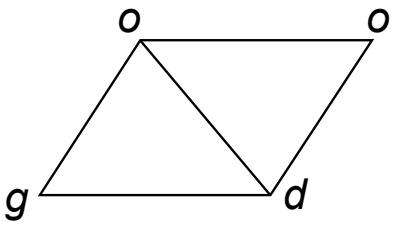

Фиг. 3

мярка за работа – тогава думата *Бог* се превръща в *добро*. В латинския език буквата *g* означава един, който пуска корените си в материята – то е едно динамично положение. Както се пише буквата *g* в английския език, тя показва, че англичаните се отдалечават от Бога, от центъра на Слънцето. В началото се отдалечават, но тъй като в края на думата *god* е буквата *d*, тя показва, че в края се приближават. В началото се отдалечават от центъра на Слънцето, в края се приближават – това е динамизъм на линиите, превръщане става на енергиите.

В даден случай всяка енергия може да се превърне. При превръщането имате сгъстяване и ако не разбирате динамичния закон на това сгъстяване, вътре във вас ще се образува едно напрежение. Ако искате да се разширите, вие трябва да разбирате и закона на разширението. Вярата е закон на разширението. Разширението донася освобождение, следователно вярата е закон за освобождение от ограниченията. Научно какво нещо е вярата? Закон, с който човек се освобождава от неестествените ограничения. Казва някой: „Вярвам“. За да вярваш, ти трябва да знаеш как да се освободиш. Щом знаеш как да развържеш въжето, с което си вързан, ти имаш вяра. Не ти ли стига умът как да го развържеш, ти нямаш вяра. Въжето има възел и ти можеш да го развържеш. Щом искаш да го скъсаш, ти не си силен. В самия човек има динамична сила. Както и да го връзват, човек е в състояние да се развърже. Природата, като го е пратила в света, го е надарила с всички динамични сили. Ако човек знае, ако има закона на вярата, той всякога ще може да се освободи. Но човек не иска да прави големи усилия.

Представете си, че сте в училище и се оплаквате от учителя си; казвате, че еди-кой си учител или професор ви е нарочил. Някой път учителят или професорът имат неразположение към някои ученици. Няма да обясняваме защо е така, но съществува такова неразположение. И обратното е вярно, съществува неразположение на ученици към учители. Учителят не може да си го обясни и учениците не могат да си го обяснят, нещо неприятно изпитват те и каквото и да правят, изпитват едно отвращение. Ученикът трябва да разбира закона, трябва да може да предразположи учителя, който няма добро разположение към него. Как ще го предразположи? Лесна работа, пет пари струва церът! Онзи предмет, който учителят

преподава, ти трябва да го обичаш. Като обичаш предмета му, той вече е разположен. Когато учениците обичат предмета на учителя, той е разположен към тях. Ако учениците нямат разположение към предмета на учителя, тогава и той няма вдъхновение да говори върху предмета си. Как трябва да изучавате един предмет? Да вземем някой по-образен предмет, например рисуването. Отначало учителят ви може да не е разположен, но вие сте даровит, рисувате хубаво и затова ще привлечете вниманието му, той веднага ще се заинтересува от вас. Казвам: този закон ще приложите. Природата всякога има разположение към всички ония, които имат добро разположение към предмета, който тя е дала в училището. Същият закон е, няма изменение.

Казвам сега: статичното, материалното положение трябва да се изучава. Материята трябва да се изучава във всички нейни форми. Във всеки триъгълник може да има кристализиране. Къде има кристализация? В минералогията. Какво представлява кристализацията? Ако ви се зададе въпрос какво е било състоянието на Земята, на Слънчевата система, когато се е образувал кислородът, какво бихте отговорили? Какво е било състоянието на Слънцето, когато се е образувал азотът или когато се е образувал водородът, или когато се е образувал въглеродът? Цяла една философия може да се създаде. При образуването на елементите Слънцето къде се е намирало? Проявлението на кислорода не е само това, което сега имаме, в сегашната му форма. Най-първо не го е имало, той после се проявява, и то в особено състояние.

Какво казва химията, азотът какво представлява? Азотните съединения какво представляват? Кислородните съединения и въглеродните съединения какво представляват? Има една статична химия, а има и една динамична. Динамизъм има в химията, нещо разумно има в нея. При едно химическо съединение вие сте в лабораторията на професор, който прави своите изследвания, и най-първо трябва да се запознаете с този професор, после да се запознаете с неговата област. В природата има химици специалисти само по водорода, има химици специалисти само по кислорода. Всички елементи, които съществуват, търпят едно преобразуване. Един въглероден атом, един кислороден атом или един азотен атом в неорганическото царство имат едно състояние, в органическо-

то царство имат друго състояние. Ако един азотен атом мине през областта на ума, през областта на сърцето, или на чувствата, през областта на волята, той има вече в себе си качествата на тия области. Този атом има качествата на човешкия ум, качествата на човешкото сърце и качествата на човешката воля, щом е минал през трите области.

Когато човек напуска Земята, единственото нещо, което взима със себе си, са три атома. Когато замине за другия свят, той ще занесе там три атома: един атом, който носи неговите богатства на ума, един атом, който носи неговите богатства на сърцето, и един атом, който носи неговите богатства на волята. Един атом се изчислява на една двайсет и пет милионна част от милиметъра. Като разделите милиметъра на 25 милиона части, една такава част представлява един атом. Представете си тогава какво ще бъде богатството на човека. Тия три атома ще бъдат богатството му, като влезе в другия свят. Какво ще прави с тях? В един атом има толкова много скрита, компресирана енергия, че тя може да движи Земята за хиляда години. Какви са били тия разумни същества, които са компресирали енергията в това малко количество? Сгнетена е тази енергия вътре.

Това са само теории за онези, които не разбират. Тия неща ви ги давам сега, но вие няма да се ползвате от тях. Ако един богат банкер отвори своята каса и ви покаже златото си, всичките си милиони, вие с какво впечатление ще си тръгнете? С впечатлението, че той е много богат човек, още повече ако ви даде като подарък, за спомен 200 – 300 златни монети или пък един прът злато, дебел около три сантиметра, тежък около един килограм. Човек, който има няколко милиарда, ви дава един килограм злато. Той ви дава този килограм само защото сте видели неговото злато, плаща ви за усилието, че сте гледали неговото богатство. Колко струва един килограм злато? – „120 хиляди лева.“ Не си ли струва тогава само да погледате богатствата на този човек? Струва си. Някой път само да влезем сред богатствата на природата, само да ги погледаме, и тя ще ни даде един подарък. Тя е много щедра. На всеки, който е гледал нейните богатства, все му е дала една пръчка. Като си тръгнеш, ти носиш богатство. Знанието, което придобиваме, то е богатство. Щом се занимаваш с природата, тя всякога е много щедра, дава ти нещо. Щом не се занимаваш

с нея, тя нищо не ти дава, може да ти даде само от падналите неща, които нищо не струват.

Сега аз ви привеждам тия примери, за да ви покажа, че вие сте в един свят на възможности. Вие разглеждате живота в статично положение. Казвате: „От мене нищо няма да стане“ – това е статично положение. Ти не си авторът, за да можеш да кажеш какво ще излезе от тебе. Може ли една машина, един локомотив да се произнесе какво ще излезе от него? Той трябва да върви, няма защо да мисли къде ще иде – онзи, който го кара, той знае. Вие имайте едно динамично състояние, кажете: „От мене ще стане нещо“. Какво ще стане от вас? Нещо ще стане. От всяка машина, която е вкарана в действие, нещо ще стане. Която машина не е поставена на релсите, от нея нищо няма да стане. Но щом е на релсите, тя трябва да върви. Всеки човек, който е дошъл на Земята, тъй както е сега, ще вярва в онова, разумното. Вашият ум има възможности за много големи придобивки. Какво разбирате под *придобивки*? Да кажем, някой е музикант – какви придобивки му трябват? Ако е цигулар, трябва му една хубава цигулка, един хубав лък, както и струни. Трябва му още една хубава кутия за цигулката, трябват му ноти – класически ноти, най-хубавите, трябва му най-после и един добър учител. След като има цигулка, лък, ноти и учител, какво ще стане тогава? Четиримата като се съберат – цигулката, лъка, нотите и учителят, вече имаме квадрат, а един квадрат има всичките възможности.

Казвам: вие сте в квадрата и от вас се изисква работа. Питате: „Какво трябва да правим?“. Ако не знаеш какво да правиш, вземи една цигулка, пък започни криво-ляво да свириш, нищо че отначало всички наоколо ще ти се смеят. Детето, което се учи да свири на цигулка, драска, драска по струните, докато му кажат: „Стига вече, гръмна ми главата!“. Но това дете, което първоначално така е драскало, после става виртуоз. Не казвай на детето: „Стига!“, но му кажи: „Свири още!“. Сега някои от вас едва започват да свирят. Всяка една мисъл, която не е турена намясто, е като неправилно изсвирена нота. Всички мисли са ноти на умствения свят и всяка една мисъл трябва да се тури намясто. Има значение в каква гама е мисълта, защото и мислите имат гами: мажорни и минорни. Казвам ви го това като теория, която е малко в разрез с установените работи.

Ако имаше една школа в живота, той да е поставен нормално, знаете ли какво щеше да бъде тук? Друга щеше да бъде работата. Каква е разликата между една машина, която се движи, и друга, която не се движи? Каква е разликата между едно дърво, което е цъфнало, но цветовете му са окапали, без то да завърже плод, и друго дърво, което е завързало плод и накрая е дало узрели плодове? Грамадна разлика има между дърветата, които имат плодове, и дърветата, които нямат никакви плодове. На едните, с плодовете, ние обръщаме повече внимание. Следователно умственият живот е градината, в която мислите трябва да зреят. Ако ви кажа, че човешките мисли трябва да цъфнат и да узреят като плодове, какво ще разберете? Една човешка мисъл трябва да цъфне и да узрее като един плод. И за една постъпка важи същият закон. В природата има подобие между нещата. Мисъл, която не може да цъфне, да узрее правилно, тя е мисъл, която не се е реализирала и не може да се реализира.

Затова казвам: вие сте градинари. Имате три градини: една градина на вашите чувства, една градина на вашите мисли и една градина на вашето тяло. Следователно три велики закона ви трябват, за да знаете как да постъпвате. Закон за вашия ум ще бъде законът на мъдростта, на знанието. Светлината трябва да бъде закон, защото при нея вие ще знаете как може да се мисли. На вас ви трябва и законът на любовта. Само при топлината на любовта вие можете да чувствате. Там, където има топлина, плодове може да има – чувствата нормално се развиват. Където има светлина в умствения свят, там плодове има. Където има топлина в душата, там плодове има. Трябва ви най-после законът на истината, който означава физическият свят, свободата. Ние търсим свободата – това е един начин да се реализират нещата. В това състояние, в което сте вие, истината е онзи закон, по който може да се реализират нещата.

Истината и надеждата са свързани. Вярата и мъдростта също са свързани. А любовта с какво е свързана? Любовта е свързана с духа. Човек, който има любов, той има дух в себе си. Любов, която не довежда човека до духа, е статична. Любов, която довежда човека до онзи първоначален източник, тя е любов. Под *любов* разбираме онази област, от която всички неща произтичат – това е Бог. Областта на всички възмож-

ности за постижения, това е Любовта – Бог. Там всичко се постига, без тази област нещата остават непостигнати. Искаш да постигнеш нещо: само в областта на любовта, която ще те доведе до Бога, ти може да постигнеш онова, което търсиш.

Казвате: „Ние в тази работа загазихме“. Не сте загазили, но вече с обикновените лодки не може да пътувате, те ще ви преобърнат във водата. Затова ще оставим тия малки лодки, трябват ни големи кораби, на които да се качим. И да благодарим, че ние сме в един кораб сега. Знаете ли какъв е този кораб? Той има 12 хиляди километра дължина. Той не върви по права линия, а се върти около себе си, пък чудното е, че като се върти около себе си, не ни изхвърля в пространството, но ни държи и ние се въртим с него. Колко хиляди години е взело на човека да се научи да се държи за Земята, да не изхвръкне? Ние постоянно се държим за центъра. Ако не се държим за центъра, ще изхвръкнем. Като умре човек, той не се държи вече за Земята и отхвръква. Погледнеш, отишъл към Слънцето – иди го търси! Как ще го намериш? Той се е качил на друг, по-голям параход. Този, големият параход на Слънцето, на който човек се качва, има 800 хиляди километра дължина. Като се качим на Слънцето и погледнем към Земята, тя е като една малка гемийка. Вие засега пътувате на един параход и трябва да се гордеете, че параходът е голям – той има 12 хиляди километра в диаметър. Но гледам, вие сте недоволни екскурзианти. Качили сте се на парахода и забелязвам, че дълго спите в него. Излизате на палубата на този параход, когато времето е влажно или когато има буря или сняг, и отново лягате да спите. После пак ставате и излизате, времето пак не е хубаво. Вие се намирате в едно противоречие. Затова изменете начина на спането си. Как ще го измените? Ти не можеш да измениш начина на спането си, ако нямаш любов. Ти не можеш да измениш начина на спането си, ако нямаш светлина. Ти не можеш да измениш начина на спането си, ако нямаш топлина. Значи тези три неща са необходими.

Аз говоря върху динамиката, взимам любовта в динамична форма. В света, казват, всичко е движение, но то е едно разумно движение – динамично движение, в което всякога има постижения. И в малките, и в големите разбирания има постижения. В малките разбирания постиженията са малки, но всякога има постижения. Има неща, на които можеш да се

радваш, колкото и малки да са те. В голямата площ на движение са големите постижения.

Сега вземете да изучавате като предметно учение първия триъгълник, който е поставен на вашето лице. Да изучавате този триъгълник, едната страна на който е линията отдолу на носа, а другите му две страни са линиите отстрани на носа. Носът показва как да давате и как да вземате. Като ви гледам, някои от вас знаете да давате, пък не знаете да вземате; други знаете да вземате, пък не знаете да давате. Носът едновременно показва две състояния. Той показва начина за правилното предаване и правилното приемане на енергиите. Много пъти човек възприема, но не дава, а някой път дава, но не възприема – това са статични положения. Носът показва мярката. Когато носът правилно се развива, тогава я има тази светлина и човек всякога се намира в едно радостно състояние, всякога има нещо малко, което го радва. Радостта всякога показва, че човек правилно дава и правилно възприема. Радост е, когато правилно даваш и правилно вземаш. Когато не даваш правилно и не възприемаш правилно, ти имаш една малка скръб, имаш едно неразположение.

Разказал си урока си, но ти пишат ниска оценка – двойка или тройка. Оценката в природата, това е постижението. За в бъдеще училището ще бъде такова, че когато един ученик добре си издържи урока, учителят ще му даде една хубава ябълка – това ще е шестицата. Ако ученикът издържи урока си много слабо, ще му се даде киселица. Щом учителят му даде хубав плод, то значи шест. След като излезе от училището, ученикът ще изяде тази ябълка и ще напише една тема върху нея – ще изяде шестицата. Като ти пишат шестица, не можеш да я изядеш, а като ти дадат ябълка, ще я изядеш и ще напишеш върху нея известна тема. Като се върнеш при учителя си, ще прочетеш темата, която си написал върху ябълката. Ние ще се възпитаваме, защото сега не знаем как да живеем.

Ако вие сте цигулар и идете на сватба, какво ще свирите там? На сватбата ще свирите весела песен – това е физическият свят. Ако идете в някоя църква, при богомолците, там ще свирите друга песен. Духовният свят, това са линиите на човешкото сърце, а религията представлява сърцето на човека. На всяко място ще свирите подходящата за него песен. Ако идете в някой университет, какво трябва да свирите там? В

бъдеще, в този свят, за който ви говоря, професорите ще преподават музикално. Един предмет с пеене ще се преподава, няма да се преподава така, както аз сега ви говоря. Тук, на Земята, е така, но в онзи музикален свят се преподава музикално. Ама не както в операта – ще ви изгонят, ако така пеете. Трябва някой път да ви дам пример как се преподава музикално. Да кажем, че искам да ви говоря за Бога – тогава ще взема основния тон *до* от мажорната гама, ще взема *ре* в движение с едно видоизменение, после ще взема *сол*. Тоновете *до*, *сол*, *ре* музикално трябва да ги предадете – *до* е напрежение, в *сол* нещата се постигат. Но това е само едно сравнение. В операта се мъчат да предават разговорите на музикален език.

Ако искате да се самовъзпитавате, всякога говорете на себе си музикално. На ума си ако не говориш музикално, той не те разбира; на сърцето си ако не говориш музикално, то не те разбира; на волята си ако не говориш музикално, тя не те разбира. Като започнеш да им говориш музикално, разбират те. Те казват така: „Ако знаеш да пееш, Господ има. Ако не знаеш да пееш, Господ няма“. Какво значи това? Ако знаеш да пееш, можеш да предаваш идеята за Бога. Ако не знаеш да пееш, не можеш да предаваш идеята за Бога, безверник си. Аз тълкувам: безверник е, който не обяснява нещата правилно. Нещата са реални, но кога? Щом изваждаш житото от хамбара и го посяваш на нивата, то е реалното – ще има жътва. Ако не изваждаш житото от хамбара и не го посяваш на нивата, на тази нива ще растат бодли, тя нищо няма да роди. Ние не знаем как да предаваме нещата – значи житото е останало в хамбара. Всякога, когато казваме, че животът няма смисъл, ние сме оставили житото в хамбара. Чувствата си, постъпките си ти трябва да поставиш в едно динамично поле, за да израснат, да видиш техния плод. Ако ги оставиш в хамбара, те ще останат такива, каквито са, малко ще можеш да се ползваш от тях. Това е една идея за самовъзпитанието. Някой иска да се самовъзпитава – то е много трудна работа, ако човек не я разбира, но ако я разбира, не е трудна работа.

Когато някой от вас си поставя ръката при основата на носа, какво означава това? То е цяла наука. Човекът иска да си припомни нещо, което е забравил – слага си там ръката, та дано си спомни какво беше то. Спокойно ще се облегнеш, понеже лявата и дясната ръка са двата тока, по които се движат

разумните сили, които дават и взимат. През дясната ръка излизат силите, които дават. През лявата ръка излизат силите, които възприемат. Имаш две ръце: дясната дава, лявата възприема. Като сложиш лявата ръка на носа си, взимаш това, което се дава. Слагаш лявата ръка на челото си – забравил ли си нещата, ти не си дал. Дали са ти да свършиш някоя работа, но ти си забравил. Сядаш, задълбочаваш се и като си припомниш, казваш: „Дойде ми на ума“. Свършиш ли работата, взимаш парите с дясната си ръка.

Питам: защо имате две ръце и два крака? Каквото Земята ви дава, с левия крак вие го възприемате и го препращате нагоре. Тъй е положението, човек така е поставен, че приема от Земята и едновременно с това предава нагоре. Друго едно положение, когато лявата ръка е нагоре, а дясната е надолу, как ще го изтълкувате? В единия случай приемате от Земята и предавате на Слънцето, а в другия случай приемате от Слънцето и предавате на Земята. Във всеки един момент вие трябва да се намирате в хармонично състояние, правилно да предавате енергиите на Слънцето и правилно да предавате енергиите на Земята. На това трябва да се научи човек: правилно да предава своите енергии спрямо Земята. Ще мислиш, че Земята е живо същество, ще имаш благодарност, че тя е била добра към тебе. Това, което тя ти дава да направиш, непременно трябва да го направиш. Понеже от Слънцето идат всичките енергии, правилно ще ги възприемаш и правилно ще ги предаваш. Тази идея трябва да залегне в ума ти. Само при такова едно състояние вие можете да мислите правилно. Ако мислите за Земята обикновено и ако мислите за Слънцето обикновено, тогава ще имате една обикновена мисъл.

Кажете сега, станахте ли по-учени? Колко да ви пиша – три или шест? Аз вече имам ябълката, по новия метод по-хубаво е с ябълка да ви оценя. Когато някой се намира при учен човек, нека да бъде в едно състояние на възприемане. Като го грее Слънцето, нека да мисли, нека много правилно да мисли и в него да има една благодарност, че всичко е хубаво, разумно. Защото този, ученият човек, като погледне реката или океана, вижда нещо грандиозно. Накъдето и да погледне ученият човек – към камъка, дървото, плода, навсякъде ще намери нещо, което да даде подтик на неговата мисъл. Ако знаеш къде да стъпиш, всичко в природата ще ти даде подтик; като не намериш този подтик, объркваш се.

Първото нещо е: създайте си едно ново разположение. Обезсърчил си се и лежиш по гръб – тогава кажи на себе си тъй: „Стани ти, който спиш!“ (има такъв стих в Писанието). Тази сутрин вие, като станахте, казахте: „Добър ден“. Ти кажи на съществото в себе си: „Стани ти, който спиш! Нов ден има сега!“. Чува или не чува, но ти ще му кажеш: „Стани ти, който спиш!“. Той ще стане и ще те пита: „Къде си ходил?“. Ще му кажеш къде си ходил, какво си слушал. Той ще каже: „Такива ли работи ви приказват на вас? На нашето време не беше така“. Значи, в човека има едно същество, което толкова много е спало! Преди хиляди години са му държали лекция, на която то е заспало, и сега, като го събудиш, мисли за тази лекция.

Кои са най-важните работи, които ви говорих сега? Това, което ви говорих, е само за вас, не го разправяйте никому отвън. Като ви питат: „Какво ви говориха?“, вие отговорете само: „Стани ти, който спиш!“. Другото, след като го приложите в себе си, тогава може да го кажете. Ако сега идете да разправяте за тези триъгълници, за които ви говорих, хората съвсем няма да разберат. Казвате: „Те са съвсем неприложими“. Вие практически може да ги приложите в себе си.

Само светлият път на Мъдростта води към Истината. В Истината е скрит животът.

7. лекция, 25 ноември 1938 г., София, Изгрев

СУХОТА И ВЛАГА

Добрата молитва

Изпейте „Аз мога да кажа“ и „Аз смея да кажа“. Вие трябва да имате много голямо въображение. Когато се отнася до Божествения свят, до духовния свят, трябва да си представяте едно слънце, при което мислите растат, чувствата растат съразмерно, а и добрите постъпки растат и се развиват – само когато тази светлина дойде, те могат да растат.

Да кажем, някой път ти си неразположен. От две неща зависи неразположението ти: или достатъчно топлина нямаш, или достатъчно светлина нямаш. Може да направим един паралел. Този свят е двоен, два центъра има – мисълта съставя единия, чувствата съставят другия. Те са фокуси – от единия фокус, този на мисълта, слънцето постоянно озарява чувствата в другия фокус. Неразположението е един научен метод. Вие не си поставяте задачата да разберете защо сте неразположени.

Какъв друг паралел бихте направили? Например голямата суша през лятото какво ще произведе? Влагата ще е много малко, същевременно във въздуха ще има доста прах, ще се носят из него едни малки твърди частици, които могат да направят голяма пакост. Или времето може да е много влажно, тогава ще имате обратния процес. Какво ще стане? Ако е много влажно, а ти имаш ревматизъм, тогава ще усещаш болки в ръцете си, в пръстите си. И в човека може да има както суша, така и влага; сушата някой път може да дойде в главата му, някой път може да дойде в сърцето му. Но състоянието на човека трябва да бъде нормално, той трябва да има мекота, а мекотата е едно качество.

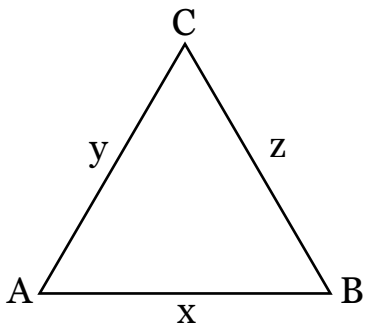

Фиг. 1

Можем да си послужим с триъгълника *ABC* (*фиг. 1*). Ако страната *AC* представлява главата, или ума, проявата на мисълта, то страната *BC* представлява духовният свят, чувствата. Или *AC* в дадения случай представлява светлината, а *BC* – топлината. Страната *AB* какво представлява? Тя представлява хармонията, общият резултат, или светлината и топлината, съединени в едно хармонично състояние. Значи в *ABC* ти ще се научиш да съединяваш светлината и топлината в пропорция, ще научиш пропорцията на сухото и на влажното време. Сега думата *сухота* я употребяваме за психическия живот. Като казваме за някого, че е сух човек, ние си мислим, че в него има по-малко живот. Но сухотата представлява едно скържаво състояние на човека – когато той е толкова сух, че не иска нищо да даде от себе си. – „Ако дам дори малко, нищо няма да остане за мене." Ти една хапчица не искаш да дадеш, мислиш, че тя ще направи всичко. Торбата ти е малка, трепериш да не би малката коричка, която имаш, да изчезне. Като казваш: „Нищо не зная", то е сухота, ти си сух човек. Имаш един вътрешен страх, че си неспособен – това е сухота. Казваш: „Лош човек съм" – то е сухота. Малко работи някой, ленив човек е – то е сухота. Защо ленивият е сух? Той е като някакво деликатно същество, което го е страх да направи нещо, да не би да се повреди; страх го е да мръдне ръката си, да я протегне, да не би да се скъса.

Вас може да ви е страх от присмеха на хората. Представете си, че в някакво общество идва един адепт и хората започват да му се смеят. Знаете ли какво би направил той? Тия хора, които го осмиват, може да са хубаво облечени, да се намират някъде навън, на открито, и тогава адепът моментално ще направи така, че след 5 – 10 минути ще се заоблачи, ще завали дъжд и ще ги накваси хубаво. Като ги накваси дъждът, ще започнат на себе си да се смеят, на адепта вече няма да се смеят. Всякога, когато се смеем на другите, ние сме сухи; когато престанем да се смеем на другите, ние сме влажни, мислим за себе си. Смееш се на един човек – забелязваш в него някаква противоположност, която не забелязваш в другите.

„От мене нищо няма да стане" – то е сухота. Сухотата подразбира, че в органическия и в психическия свят топлината не работи както трябва – малко топлина имаш и малко влага имаш. По какво се отличават човек, който е даровит, и друг,

който не е даровит? Всякога трябва да разбираме по какво се отличава даровитият и по какво се отличава недаровитият. Онзи, който не е даровит, иска всичките удобства: да има хубави дрехи, хубави, деликатни обувки, стаята му да е хубава, да е осигурен, да има доста пари, за да може да учи, после да има превозно средство от дома си до гимназията или до университета. Който е обикновен, той иска големи удобства. Онзи, способният, не обръща внимание на удобствата, той иска само книги, учебници му трябват само, не мисли дали ще има обувки. Той държи в ума си книгите, не обръща внимание на външните условия – погледне, каже: „Лесна работа!“. Докато мислите само за външните неща, вие имате обикновени дарби. Щом мислите само за наука, за знание, вие треперите за тях и казвате: „Като развием знанието, обувките ще дойдат, шапката ще дойде“. Където има знание, там и външните неща ще дойдат. Кога се късат обувките? Когато знанието е осиромашало. Когато знанието забогатее, и външните неща забогатяват. Когато знанието забогатее, и здравето забогатява. Когато знанието осиромашее, и здравето осиромашава.

Казвам: всички хора носят последствията на миналите поколения. Някой път ти се раждаш в даден дом, за да забогатееш, да внесеш една нова струя в себе си, но не само в своя организъм, в своя умствен свят, а и в цялото поколение, на което си представител – ти си като един депутат в парламент. В България на колко хиляди души се избира един депутат? – „На 20 хиляди души.“ Следователно всеки, който е дошъл на Земята, е депутат, който представлява интересите на същества от другия свят. Вие сега сте депутати, но непризнати. Щом влезете в Народното събрание, то ще започне да функционира, ще се проверят документите ви, тъй както на един посланик се проверяват акредитивните писма, за да го признаят, че е представител на някоя държава. Някои депутати, като манкират*, като се интересуват само от дневните си, стават смешни. Те все ще намерят някоя причина да не си изпълняват задълженията: или ще са болни, или ще са неразположени. И не че са болни или неразположени, но не обичат да се занимават с обществена работа. Сега правя паралел: някой

* манкирам Умишлено не изпълнявам задълженията си; клинча, измъквам се.

път вие искате да се занимавате само със себе си, искате тук да живеете добре, пък вие не сте дошли на Земята да живеете добре. Да живеете добре, под това вие разбирате да не се засягат вашите интереси, да не се занимавате с разрешаването на някой въпрос.

Да се живее добре, то е един обществен въпрос, който засяга невидимия свят – духовния свят. Щом обеднеят хората на Земята, интересите на духовния свят горе са нарушени. Щом забогатявате тук, на Земята, и те – горе, са добре. Казвам: във вас това съзнание не е проникнало. Вие сте дошли до въпроса, че трябва да се живее добре: обувки трябва да има, въглища трябва да има. Ти това нямаш, онова нямаш, но виждаш – други хора са си наредили работите. Всичките депутати как трябва да си нареждат работите – добре да са облечени или добре да си гледат работата? Да бъдат с цилиндри, но нито дума да не казват, само да чакат и да слушат, никой от тях да не взима участие? Вървят двама приятели, единият от които е шегаджия, а другият иска да му угажда, да не му противоречи. Денят е облачен, пък шегаджията казва: „Колко е хубав денят!“. „Да, много е хубав“ – потвърждава приятелят му. – „Светло е.“ – „Да, да, светло е.“ – „Ама какво се заоблачи!“ – „Да, да, заоблачи се.“ – „Ама започна да духа вятър.“ – „Да, да, задуха вятър.“ Депутатска работа! Какво трябва да се каже?

Казвате: „Тази работа не върви“ или: „Лошо ми е“. Какво разбирате под думите *лошо ми е*? В какво седи разликата между *лошо ми е* и *лош съм*? Или пък казвате, че времето е лошо. Когато има много кал, ще се окаляте, където и да ходите. „Лошо е времето“ – значи влагата и сухотата в човека не са в хармонично състояние. Та питам: какво разбирате под думите *лошо ми е*? Това състояние произтича от голямата влага в стомаха. И какво разбирате под думите *неразположен съм*? Неразположението всякога произтича от сухотата в нервната система. Казва някой: „Неразположен съм малко, нервен съм“ – има сухота в нервната му система. Като е сух човек, на него му трябва малко вода, една-две капки. Един припада, вие го напръсквате с малко вода и той се свестява – малко влага му трябва, за да дойде в съзнание.

Ти пътуваш някъде и мислиш, че имаш пари. Като бръкнеш в джоба си и не намериш там пари, изведнъж се стряскаш, струва ти се, че ще припаднеш. От нямане на средства

ти може да изгубиш съзнание – какво е това състояние, сухо или влажно? Нямането на пари сухота ли е, или влага, сухо време ли е то, или влажно? Сухо време е. Как ще докажете, че е сухо време? Защото някой път времето може да е сухо, но да има изобилие, пък някой път може да е влажно и пак да има изобилие. А може и във влажното, и в сухото време да няма изобилие. Тогава какво трябва да направиш?

Как се лекува неразположението? Частицата *не* от думата *неразположен* ще я сложим в скоби, ще я изхвърлим и ще остане *разположен*. Защо си неразположен? Това показва неразумност. Хляб ли нямаш, или вода нямаш? Вземете един пример от обикновения живот – ако на някой богат човек дадеш едно парче хляб, той ще се обиди, ще каже: „Господине, аз куче ли съм, че да ми даваш това парче хляб? Ти знаеш ли кой съм аз?“. Но ако този човек е бил някъде на екскурзия и два дена е гладувал, веднага ще ти поиска хляб. Ти ще му дадеш и тогава, като вземе този сух хляб, той хич няма да е куче. Откъде произтича отношението му в първия случай? От неразбирането. В първия случай той не оценява хляба. Аз трябва да оценя хляба на онзи, който ми го е дал. Друг въпрос е, че който и да ми го дава, хлябът има своя цена. Ако този хляб беше парче злато, богатият щеше ли да каже: „Аз куче ли съм, че да ми даваш това парче?“. Като му дадете едно парче злато, той ще се докачи ли? Няма да се докачи. Защо няма да се докачи? В първия случай богатият не разбира цената на хляба, затова се докача. Във втория случай не се докача, понеже веднага оценява златото.

Представете си, че сте намерили някъде диаманти, големи колкото кокоши яйца. Изваждате един такъв диамант от джоба си и го подарявате на богатия човек. Какво ще каже той сега? Понеже оценява диаманта, той е доволен. Ако му дадете един обикновен камък, няма да го оцени, но ще се обиди и ще каже: „Ти, господине, на кого даваш този обикновен камък? Знаеш ли, че аз съм учен човек? Да ме залъгваш ли искаш?“. Затова в живота ето на какво трябва да обръщате внимание и в самовъзпитанието си, и в отношенията си с хората: всяко нещо, което даваш или на себе си, или на другите, трябва да има известна цена. На хубавото, на идейното ще дадеш цена. Ти искаш да привлечеш вниманието на хората – ще им дадеш най-хубавите мисли и затова ще привлечеш такава мисъл,

която има цена в себе си. Предложението, което ще изкажеш, да има цена в себе си. Кажеш нещо някому, а той ти казва: „Я повтори още веднъж“ – значи изречението ти пет пари не е струвало, той не е искал да те слуша. Затова внасяйте в себе си мисли, които имат цена. Внасяйте ценни работи в себе си.

Една майка изпраща сина си някъде и му казва: „Синко, да говориш много дълбоки и много високи работи“. Той среща едного и му казва: „Планина“, среща другиго и му казва: „Дълбочина“ – все големи работи. Среща трети: „Океан, простор“ – пак големи работи. Среща четвърти: „Държава“. Ти може да се смееш на този, който ти казва: „Планина“, но все таки той създава една мисъл в тебе. Не знаеш защо ти казва това, а то майка му го е накарала да говори големи и високи работи. Така и вие казвате: „Да бъдем добри“ – то е планина. Добрият човек сух ли е, или влажен? В добрия човек има достатъчно сухота и достатъчно влага, в него светлината и топлината са пропорционални. Щом в човека има само сухота, спрян е процесът на развитието. Щом се спре един процес в природата, щом растенията спрат да се развиват, те стават сухи.

Думата *сухота* трябва да се измени. *Сух* – тук има три неизвестни. Сухотата е задача с три неизвестни. Аз бих ви развил цяла една сказка върху сухотата. Сухотата подразбира, че формите на физическия свят не са намясто, съдържанието не е намясто и смисълът не е намясто – нещата нямат красива форма, съдържание нямат и смисъл нямат. Нещата нямат форма както трябва, нямат съдържание както трябва и нямат смисъл както трябва – това е вътрешният смисъл на сухотата. Следователно тази сухота трябва да я измените. Как ще променим сухотата, че да ѝ дадем форма, да ѝ дадем съдържание и да ѝ дадем смисъл? Както сега е създадена тая дума, с тия трептения, като кажем *сухота в мислите*, *сухота в чувствата*, *сухота в живота*, това подразбира, че формите нямат съдържание, а тогава те са обикновени работи, трици. Нали имаме изразите: *трици са това*, *прах хвърлят в очите*, както и много други изрази, с които се обяснява сухотата – аз ги наричам коментарии на сухотата. Там, където има сухота, ще има и трици, пък ще има и прах. Казвам: след време думата *сухота* ще се измени, тя е остаряла вече, затова трябва да се подмлади.

Сух човек си – тогава започни да мислиш. Ако започнеш да мислиш, може да промениш сухотата си. Всички вие имате сухота. Недоволен си – това е сухота; неразположен си – това е сухота. Казваш: „Не съм даровит“ – това е сухота. „Не съм здрав. Нещо във формата ми не е наред, нямам достатъчно сила“ – това е сухота. Ти трябва да схващаш онова естествено положение, което природата е вложила в тебе. Човек трябва да знае каква е неговата цена. И не трябва да подценява онова, което природата е вложила в него – никога не трябва да подценява главата си, никога не трябва да подценява сърцето си, никога не трябва да подценява душата си, тялото си. Щом не си здрав, ще подобриш формата, в която се намира тялото ти. Щом не си разположен, ще подобриш съдържанието на живота си, ще подобриш топлината си, добротата си. „Да вярваме в Бога“ – много обикновена работа е станало това. Да вярваш в Бога, тъй както сега се изнася тази идея, то е сухота, суха работа.

– „Вярваш ли в Бога?“ – „Вярвам в Бога.“ Това няма съдържание. Какво значи човек да вярва в Бога? Ти не можеш да вярваш в Бога, докато не Го обичаш. Не се вярва в това, което не се обича. Следователно вярата е един процес инволюционен, тя се е събудила в инволюционния процес. Човек е започнал с любовта, слязъл е във вярата и е дошъл до надеждата. От възвишения, от Божествения свят, от света на Любовта човек слиза в света на вярата – в умствения свят, от умствения свят слиза в духовния – в света на надеждата, и от духовния свят слиза във физическия. Когато казваме: „Да имаме любов, да вярваме“, с тези думи ние трябва да имаме предвид да се роди любовта. Ако вярата не предизвика любовта, тя не е вяра. Коя вяра е права? Която извиква любовта. Когато вярата предизвиква любовта, процесът е започнал. Тогава се задава и въпросът: „Как да му вярвам?“. Ценното във вярата е, че тя носи съдържанието на любовта. Вярата се оценява според цената на любовта. А пък любовта носи друга една идея в себе си – тя носи цената на духа. Когато някой ми говори за любовта, аз разбирам мощното, силното, великото в света – то е Бог. Когато ми говорят за Духа, аз подразбирам не една форма, но подразбирам онова мощното, в което всички неща са възможни. Всичко, каквото аз желая, мога да го постигна – то е Духът.

Казвам: тия неща ако не знаете, няма да се ползвате, даже и да идете при извор, който може да ви утеши. Когато сте неразположен поради жажда, тогава всеки планински извор може да ви утеши. Като идете някой път в планината, правете наблюдения. Ако сте неразположен, като дойдете до извор, който блика, ще видите как във вас ще се зароди едно разположение. Щом погледнете извора, у вас ще се яви една малка усмивка, сякаш говорите с него и той с вас. Така разговаряте двамата – единият отгоре, другият отдолу. Този извор блика, казва: „Тебе чаках, сърцето ми трепереше“. После продължава: „Мислех си да не би да е станало нещо с тебе. Сърцето ми трепереше от любов“ – и блика, блика, блика. Ти си казваш: „Виж ти, колко ме обичал!“. Изворът блика, той е жив. Като пиеш от него, поглеждаш го и казваш: „Колко е хубава тази вода!“. В природата има идея, в нея всичко е живо. Когато един добър човек отиде при извора, вижда Бог, Който излиза от този извор. Това вижда той! И след като е пил от извора, ще се обърне да разгледа цялата местност наоколо, ще се запознае с нея, ще каже: „Колко е хубаво това място! На какво хубаво място се намира този извор!“. Разположен е човекът. Който не разбира, търси нещо – какво търси?

Вие наблюдавали ли сте някои малки бръмбари? Правете известни научни изследвания. Веднъж наблюдавах два бръмбара от онези, лекокрилите, единият от които беше с главата нагоре, а другият – със задницата нагоре. Запитах се какво ли правят. Гледам, търкалят една валчеста топка, направена от някакво вещество – единият с главата нагоре, другият с главата надолу; кооперирали се те двамата. Аз разсъждавам: единият, който е с убеждения за невидимия свят, има нещо възвишено предвид, казва, че тази топка е дошла отгоре, а другият казва, че всичко е тук, на земята, и тази топка е дошла от земята. Те и двамата са философи, на две противоположни мнения са, но търкалят топката. Някои учени, които са чели в книгите, може да кажат: „В тази топка бръмбарите са си снесли яйцата и търсят място, където да я оставят, за да се излюпят техните деца“. Но единият бръмбар казва: „Да се помолим на Бога да ни покаже такова място“, а другият казва: „Аз ще се помоля долу, на земята, тъй че Господ отгоре да помага и отдолу земята да помага, да не стане хата*“. Като раз-

* хата остар. (ар.-тур.) Грешка, злополука.

съждавах, тия мисли ми идваха. Тези бръмбари се движеха по пътя и аз ги наблюдавах, интересувах се как мърдат крачката си, какви криви линии правят. Аз не чаках да видя какъв ще бъде крайният резултат, а само наблюдавах как те търкаляха тази топка.

Казвам: и ние в света търкаляме една топка. Коя е тази топка? Тя е щастието, което търсим и искаме навреме да си осигурим. Или тази топка е къщицата, която имаш. Тази къща седи като идея в твоя ум, мислиш да не стане нещо с нея. Казвам: това е сухота. А щом има сухота, значи нещо е нехармонично, формата не е както трябва. Под думата *форма* аз разбирам един свят, добре уреден на физическото поле. Когато говорим за форма, подразбирам всички клетки на твоето тяло, на мускулите ти, да имат отлична пропорция, отлично отношение. Тогава казвам: този човек е красив. Под думата *съдържание* разбирам, че в този човек всякога има една доброта, има идея в него. А под думата *смисъл* разбирам, че този човек е гениален, всички неща у него са намясто. Гениалният човек от тия линии ще създаде нещо. Обикновеният ще мисли, че това са стъпала, по които може да се качва, а гениалният е онзи разумен човек, който ще създаде от тях една друга фигура. Ако преведете числото 1111 във физическо отношение, то ще означава количество. Ако дадете съдържание на 1111, какво ще бъде то, как ще го изтълкувате? Единицата е десет пъти по-малка от десетката и сто пъти по-малка от стотицата. Стотицата е сто пъти по-голяма от единицата. Десетката е десет пъти по-малка от стотицата. Единицата е най-малкият богаташ, десетката е по-голям богаташ, а хиляда е най-големият. Питам: какво се съдържа в хиляда, какво се съдържа в стотицата? Ще ги турите на работа, има цяла една динамика в тях.

Кога числото става динамично, кога е в движение? Например имате числата 1, 2, 3 – числото 1 е идеята, а 2 показва по кой начин може да се постигне тази идея; или 1 е зародишът, 2 е почвата, върху която този зародиш е посаден, а 3 е светлината и топлината – условията, при които семето може да расте. Това значи да преведеш числото 123 в органически смисъл. Имаш 123 лева в джоба си – ти трябва да им създадеш хубава форма, хубаво съдържание и хубав смисъл. Това число не е обикновено. Представете си, че сте събрали общо

количество от 123 семки: сто от тях са житни зърна, двайсет са крушови семки и три са сливови костилки. С това число – 123, вие, гениалният човек, в няколко години може да станете милионер. Като посадите стоте житни зърна, двайсетте крушови семки и трите сливови костилки и след няколко години като ги разровите, вие ще имате и научно с какво да се занимавате. След десет години вие ще бъдете добре възнаградени. Ако мислите по обикновеному, казвате: „Какво ще ме ползват сто житни зърна, двайсет крушови семки и три сливови костилки? Не искам да се занимавам с тях“ и след това ги изхвърляте. А гениалният човек веднага ще произведе нещо в живота, той вижда вече условията за бъдещето. Казвам: числото 123 е в човека. Най-първо ще погледнеш на главата – това са стоте зрънца, после ще погледнеш на сърцето – това са двайсетте семена, и най-после ще погледнеш на ръцете и краката – това са трите костилки.

Какво представлява гениалният човек? Той ще направи едно пиано и ще знае да свири, ще знае как да движи ръцете си наляво и надясно по клавишите. Преди няколко дена един баща доведе детето си и каза: „Повредени са очите му. Какъв цяр ще дадеш?“. Гледам, това дете постоянно си движи врата надясно-наляво, нагоре-надолу, а пък очите му са в статично положение, не се движат, все едно са инвалиди в количка, които ги разнасят навсякъде. Казвам: вратът трябва да седи на едно място, пък очите да започнат да работят. Не да се обръща вратът, защото, и да се обръща, той нищо няма да види. И нагоре вратът нищо няма да види. Та рекох: „Нека детето да започне да си мърда очите. Да не вдига главата, но очите си да вдига”.

Като говорим за Бога, много хора казват: „Къде е Господ? Покажи ни Го!“ – те не гледат с очите си, но мърдат врата си. Със своя врат ти не можеш да намериш Господа. Като започнеш да чувстваш, тогава ще Го намериш. Вратът ти ще седи тих и спокоен като войник, а пък умът ти и сърцето ти ще работят. Пък сега умът ти не работи, сърцето ти не работи и ти търсиш Господ с ръцете си, с краката си и казваш: „Къде е Господ, че да Го хвана?“. Какво означава да хванеш нещо? Какво разбирате под думата *хвана*? *Хвана* значи хаван. Който хваща, той влиза в хавана, грухат го, както грухат житото. Като излезе от хавана, ще бъде огрухан. Ти мислиш, че си

хванал нещо – тогава ще излезеш огрухан. Кажи: „Нищо не съм хванал!“. Защото всяко нещо, което е хванато, какво ще го правиш? Има неща, които трябва да се хващат, но духовните работи не трябва да се хващат. За тях, за духовните работи, трябва разбиране, ти трябва да мислиш.

Питаш къде е Господ. Ти живееш в Него. Светлината иде от Него, топлината иде от Него, изобщо всичко, което функционира в тебе. Ти живееш в Бога. Всеки ден Той ти говори, но и досега ти не си разбрал езика Му. Като скърбиш, кой скърби в тебе? Господ скърби. Той казва: „Синко, синко, аз толкова години работя, пък ти нищо не работиш!“. Той е, Който скърби, а ти чувстваш Неговата скръб. Господ казва: „Ако така живееш, нищо няма да постигнеш“, а ти: „Да, да, нищо няма да постигна!“. Като започнеш да скърбиш, ще си кажеш: „Господ скърби. Да не карам Господа да скърби, но да Го карам да се радва“. Та не вие скърбите. Щом не поправяш погрешката си, Господ скърби в тебе. Щом поправиш погрешката си, тогава ти скърбиш. Тъй разсъждавам аз, това е правото разсъждение. Божественото в нас скърби.

Скръбта не е нещо лошо. Скръбта е един велик подтик на природата да освободиш, да приложиш онова, което ти е дадено, да го постигнеш. Един вътрешен импулс има в скръбта, импулс да реализираш нещо. Ти например не можеш да пееш – не че не си даровит, но не можеш да дадеш облик, форма на пеенето. Щом създадеш тая форма, щом създадеш вътрешен смисъл и съдържание, веднага сърцето ти се отваря и ти си радостен, че си дал ход на музиката, Божественото в тебе се радва. В нашите постижения ние се радваме, че даваме възможност на невидимия свят да се радва. Понеже в нашите постижения тези от невидимия свят се радват. Когато успяваме да постигнем нещо, те се радват. Никой не живее за себе си. Казвате, че много скърбите. Има кой да скърби за вас. Това е един нов начин на разсъждение. Казваш: „Няма кой да влезе в положението ми“. Щом ти скърбиш, значи Той – най-умният, най-силният в света, ще влезе в положението ти. Той казва: „Тъй както живееш, не е хубаво. Да измениш живота си!“.

Да ви приведа един пример. Баща ти ти е оставил една хубава цигулка Страдивариус. Ти си вече 20-годишен, скучаеш, поглеждаш към тази цигулка, отваряш кутията, изваждаш я – не върви работата. Казваш: „Откъде ли може да ми дойде

един голям късмет? Оставил ми баща ми някаква кутия! Защо не ми е оставил малко пари?“. Твоето бъдеще е в тази кутия. Започни да свириш и парите ще потекат, цял чувал пари ще дойдат. Тази цигулка е първокласна, тя струва няколко милиона. Тук беше дошъл да свири един сръбски виртуоз, цигулката на когото струваше сто хиляди американски долара, или десет милиона български лева. Ти мислиш, че нямаш нищо. Господ ти е дал богата глава, която струва милиарди, а ти казваш: „Не зная какво да правя с главата си“. Направи тази глава да мисли, отвори кутията! После отвори сърцето си да чувства, да влезете във връзка с природата. Казваш: „Аз съм нещастен“. Не си само ти нещастен, всички, които са безделници като тебе, страдат. Като страдаш, не си само ти. Щом започнеш да страдаш, не можеш да учиш. Казваш: „Остарях-ме“. Сух си. – „Изгубихме парите си.“ Сух си. – „Тази работа е непостижима. Животът няма смисъл. Идеал няма в света.“ Сух си. Така не се разсъждава.

Животът на кои хора е сух? На тези, които нямат форма в себе си – обезформените. Ако сега ме попитате: „Ние от кои сме?“, аз ще ви попитам: „Сухи ли сте, или сте влажни?“ (не че не го зная). Всичко е постижимо в света, когато любовта произведе вярата и вярата произведе надеждата. Когато любовта донася смисъл на живота, когато вярата донася съдържание на живота и когато надеждата даде онази форма, в която животът може да се облече, това е животът. Любовта дава смисъла, вярата носи съдържанието, а надеждата носи формата, в която животът трябва да се облече. Аз тъй мисля. Щом някой ми говори за любов, казвам: това е великият смисъл на живота, който Бог е вложил. Във всяка мисъл има велик смисъл. После, като ми говори някой за вяра, казвам: вярата носи съдържанието. И най-после надеждата дава формата – навсякъде в живота виждате тия безбройни форми, и на най-малките същества. Аз съм се спирал да разглеждам тия малки бръмбазъци, те ми причиняват голяма радост. Каква разумност има в тях, колко умни са те! И каква етикеция имат – поздравяват се, угощават се, милват се, целуват се. Тия, малките същества, имат същите качества като хората. Ако ги наблюдаваш, ще се учудиш, че са надминали хората в своята обхода. Те имат отлична обхода. Някое насекомо се отдалечава, за да даде място на друго да мине, казва му: „Моите почитания“. Някой път се

скарват, понеже, като мине едно насекомо, друго казва: „Не постъпи правилно“. След като се скарат, след като едното даде урок на другото, пак тръгват тия малки същества.

Ще кажете, че това са измислици. Но наблюдавайте някой път и растенията, да видите колко внимателни са и те. Направете опит и ще установите, че и те обичат като хората. Вземете едно растение, едно цвете, което е чувствително, поставете го в стаята си в саксия, обръщайте му внимание, поливайте го. После го изкарайте навън, сложете го на слънце и пак го поливайте. Тогава ще видите, че ще увехне – то вече не може да живее навън, то скърби. Като го върнете в стаята си, пак е добре; като го изкарате навън, там не може да вирее. Значи растението усеща твоята любов – като го отдалечиш от тази среда, то повяхва.

Казвам: цялата природа е пълна с разумност. Ние мислим, че сме единствените разумни, а то цялата, съвкупната природа е разумна. Ако знаеш как да се поставиш спрямо нещата, ако ги обичаш, и те ще те обикнат. Но да не чакаме всичко в природата да ни обикне. Бог е, Който ни е обикнал. В нас трябва да се роди съзнанието да обичаме Бога. Този, Който ни е обикнал, и ние да Го обичаме. Да не чакаме Той да ни обича. Той ни е обикнал, дал ни е всичките условия. Бог ни е създал една глава с неизповедими дарби и способности; дал ни е и сърце с всичките богатства. Той ни е дал и едно тяло, което ако ценим, чудеса можем да направим, даже в тази форма, която то сега има. В бъдеще тялото ще претърпи видоизменение и това ще е за по-добро.

Като погледнеш ръката си, кажи, че е силна, и благодари на Бога. Някой път виждаш, че ръката ти не е както трябва. По какво познаваш, че не е както трябва? Ако е суха, какво трябва да направиш? Щом усещаш сухота, измий се с топла вода – това е един метод. Някои прости хора, като не им върви, се измиват с вода. Ако имаш сухота, значи ти трябва влага – измий се с вода. Влагата е съдържанието, тогава Божественото може да се събуди. Щом дойде надеждата, ще можеш да направиш нещо. Ти си способен, само един подтик трябва в живота ти. Или казано другояче, дайте място на Бога във вас да се прояви. Дайте място на Господа във вашата глава да ви научи да мислите; дайте място на Господа във вашето сърце да ви научи да обичате; дайте място на Господа във вашето

тяло да ви научи как да работите. Вие сте турили този закон: изгонили сте Господа. Той каже нещо, ти кажеш: „Не е така!“; Той рече да направи нещо, ти Го коригираш; рече да работи, ти пак Го коригираш.

Щом Господ престане да работи в тебе, ти си осъден на смърт; докато иска да работи в тебе, ти имаш бъдеще. Ти днес Го спираш, утре пак Го спираш и най-сетне Той те зачерква. Щом Той престане да се интересува от тебе, ти си осъден на смърт. Господ, като дойде при тебе, иска да мислиш. Най-първо няма да разбираш нещата. Мислите ли, че в математиката всички тия формули така лесно се разбират? Трябваше да ви донеса един учебник по дескриптивна геометрия – самият професор, който я разглежда, и той не я разбира. Казвам: какви велики тайни се крият в дескриптивната геометрия! Ако този професор можеше да разгледа всичките форми, тяхното съдържание и техния смисъл, той нямаше да бъде в Софийския университет, но веднага щяха да го извикат за авторитет в другия свят, да даде своето мнение по въпроса какво нововъведение трябва да се внесе в природата. На капацитетите по геометрия им искат мнението, понеже всичко в природата се мени. Учените хора ги викат да си дадат мнението как да се приложи нещо в света. И има учени, които си дават мнението. Колкото и скромно да е вашето мнение, дайте го.

С какво да заместим сухотата? С влага не можем да я заместим, тя само се лекува с влагата. Мисли право! Засега този метод съм намерил: сух ли си, мисли право. Като започнеш да мислиш право, сухотата престава. Когато се намираш при най-лошите условия, то е сухота – тогава мисли право. Започни да работиш. Тези са дадените елементи. Вие някой път пеете сухо. Музикалното пеене не трябва да е сухо, но не трябва и да е влажно. В песента „Аз смея да кажа“ първата нота показва, че започваме с един основен тон. Цъфнал е един цвят. Този цвят, който е разцъфнал, е една празна чашка, която в следващия момент трябва да се напълни с някакво съдържание. „Аз смея да кажа, че Слънцето ще изгрее.“ Това Слънце, като изгрее, ще внесе съдържание, значи цветът ще се оплоди в себе си, ще образува плод, а в този плод ще се даде за тебе възможност да работиш.

„Аз смея да кажа, че Слънцето е светло“ – светло е там, където има разумност. Под думата *светлина* ще разбираш един

разумен свят, където всичко е възможно. Светло е там, където има разумност. На тия разумни същества няма какво да им говориш; щом те видят, те те оценяват. Всички разумни същества, щом се представиш пред тях, те оценяват. Всяко едно от тях е готово да ти помогне, то казва: „Светло същество, светъл ум, светъл човек е той“. Песента продължава: „Това не може да се откаже“. Наистина, кой може да откаже това? Следва описание на качествата: „При него всичко се топи, при него всичко започва да расте, при него всичко цъфти, при него всичко зрее“. Като пееш песента „Аз смея да кажа“, в тебе трябва да се явят всички тия картини, да влезеш в природата, да усетиш тия процеси. Тя не може да се пее статически. (*Учителя пее думите: „Аз смея“.*) Какво смееш? Да произведеш всичките тия форми; веднага да промениш сухотата, която е в тебе; да мислиш право. Изпейте всички „Аз смея да кажа“.

Да направим сега един музикален солфеж: *до – ре*, *до – ми*, *до – фа*, *до – сол*, *до – си*, и обратно. (*Учителя свири на цигулката едно упражнение, а учениците го пеят. После той свири и пее: „Оле, оле, аха, ах!“. Накрая свири и пее: „Аз смея да кажа, че Слънцето утре ще изгрее“, но с нова мелодия.*) Ние имаме установени песни, но всяка от тях може да се видоизмени, да стане динамична. (*Учителя пак изпява „Аз смея да кажа“ с нова мелодия.*)

Като изгрява, Слънцето произвежда разни състояния, произвежда светлина, произвежда енергия. Като изгрее в човека едно слънце, то ще произведе влага. Когато изгрява, Слънцето дава движение, дава и съдържание, дава и смисъл на нещата. Всяка идея, за да бъде мощна, трябва да има силно напрежение в себе си. Например житното зърно има огромна енергия, в която има напрежение. Ти трябва да бъдеш като един зародиш – умът ти трябва да мисли, да има едно напрежение на мисълта ти. Основният тон е този, който дава напрежение на идеята. Щом има напрежение, ти ще дадеш насока на тази идея, ще ѝ дадеш движение. Тонът *ре* трябва да седи в ума ти, *ре* дава посока, движение. Под тона *ре* всякога трябва да разбираш да се движиш правилно. Колкото по-правилно, по-пластично е движението, толкова повече то е движение. При тона *ми* в даден случай, по възможност, трябва да се изхарчва по-малко енергия.

Забележете, светлината се отличава с това, че харчи много малко енергия. Ако харчеше грамадна енергия, тя не би ѝ стигнала; но светлината много малко харчи, много добре използва енергията, икономично пътува, тъй че да бъде приятно и за нас. Светлината е един образец на движение, на хармонично движение. Всичките ѝ вълни са тъй отмерени, че пристигат без всякакво сътресение. И като влезе тази светлина в Земята, започва да работи. Тонът *фа* е работа на светлината. Като влезе да работи, сглобява нещата, след това те разцъфтяват. *Фа* е това, което работи в нас. Това, което измисля нещата, което им дава съдържание, да се материализират, то е *фа*. Ти мислиш, но ако не знаеш да мислиш за *фа*, идеята ти няма да придобие живот. Ти музикално трябва да знаеш да пееш *фа*. Не трябва пеенето да е само механично. И като се свири на цигулката, не разбирайте само външната страна. Вътрешно има един тон *фа* в сърцето, вътрешно има един тон *фа* в мисълта, пък има и *фа* на физическото поле – с него повече сме запознати. Сега се запознаваме с тона *фа* на сърцето и с тона *фа* на ума. Като кажеш *фа*, в сърцето си да усетиш хубава, мека топлина. Като кажеш *фа*, да усетиш, да почувстваш онова, което светлината прави в тебе; да почувстваш светлината в себе си. Светне ти – то е *фа*. Като ти светне, не трябва да се спираш.

Следващата фаза на музиката ще бъде *сол*. Цветът, понеже е динамически, ще разцъфне, ще има простор, ще приема като чаша. Цветът постоянно трябва да се пълни и празни. Ти мислиш – да мислиш, това значи да пълниш и да празниш чашата. Дадеш една чаша на един, една чаша на друг и така се образува една разумна връзка. Това е *сол*. Казвам: сега на вас ви трябва само едно *фа*. Вие тона *фа* в сърцето не го взимате вярно (не че не знаете). Ако свирите на цигулка и струната отслабне, тонът няма да бъде верен. Много мъчно е да нагласиш цигулката както трябва. Тонът *ла* се взима за основа – *ре* трябва да бъде в хармония с *ла*. Не че не сте способни да мислите, но вие трябва да нагласите ума си. Казваш: „Аз зная да пея“. Да пееш в трите свята – в духовния, в умствения и във физическия свят, това е пеене. Като пееш, да се събуди твоята мисъл, като пееш, да се събудят твоите чувства и като пееш, да се събуди твоята воля – това е пеене, музика. Това, което събужда в трите свята едновременно мисълта, чувства-

та и волята на човека, то е музика. В трите свята законите на музиката се различават.

Сега във вас може да остане мисълта, че нищо не знаете. Не че нищо не знаете – както и да вземете тона *фа*, той е все верен, защото човек не може да вземе един тон фалшиво. Фалшиви тонове има, когато един човек пее в една гама, а друг – в друга; те заедно не пеят хубаво, дисхармонични са тоновете, но всеки сам пее хубаво. На известни гами, като ги пееш, тоновете им са дисхармонични. Така че ти не може да вземеш само един тон фалшив. Един тон може по отношение на гамите да е фалшив – тогава има дисхармония, преплитат се вълните на тоновете.

Някой път вие чувствате, че сте в едно неразположение. Неразположението се дължи на това, че вашите мисли не са в хармония с вашите чувства и вашите чувства не са в хармония с вашата воля, или тонът *фа* не е взет вярно. Искате да направите нещо в умствения свят, но там *фа* не е взет както трябва; и в духовния свят не е взет както трябва, и на физическото поле не е взет както трябва – тогава ще поправите тона *фа*. Българинът е майстор на тона *фа*, той много добре го взима (*Учителя пее фа*). Парици има, хлебец има (*Учителя пее фа*), деца има (*Учителя пее фа*), къщица има. *Фа*, *фа*, *фа* – това значи, че всичко си има: овчици, кокошчици, яйчица. Вие, като взимате *фа*, трябва да мислите, че всичко имате, само е нужно добре да храните кокошките. Ние имаме един съсед, кокошките на когото идват тук да ядат. Като ровят с крака (а техните задни крака са ръце), кокошките казват: „Освободете ни от този простак. Дайте ни работа, ние сме способни да работим“. Казвам: „Ще ви дадем работа, поживейте още малко“.

Думата *кокошка* не е българска. Буквата *К* означава ония противоречия, които съществуват в духовния свят. Геометрически както се пише буквата *К*, тук има противодействащи сили, тук не може да има равновесие. За да има равновесие, трябва да се напише така: *Ж*. В *Ж* има равновесие. Но както се пише *К*, в нея няма равновесие – вие се намирате в едно противоречие със себе си. При второто писане – при *Ж*, може да се движите. В буквата *Ж* е разрешено противоречието на *К*, или противоречието на *К* се разрешава с *Ж*. Кокошката е същество, което рови и търси. Тя ходи да търси изгубеното има-

не, казва: „Зарових го някъде, не зная къде е“. И рови, дано то се покаже някъде. Който не разбира, пита: „Защо рови кокошката?“. Тя ходи да търси изгубеното имане. Всеки човек, който ходи да търси изгубеното, е кокошка. Щом го намери, тогава казваме: „Кокошките трябва да живеят“ – подразбираме вече, че изгубеното е намерено. Това е животът. Животът подразбира изгубеното и намереното, при него има с какво да се занимаваш. Щом си изгубил нещо, то е *К*; щом го намериш, то е *Ж*.

Отвън сега мъгла има ли? Има. Трябва да благодарите на природата, че ви е турила в един широк свят, в който има много място за занимания, за играчки. Използвайте великата влага, която Бог е турил във вас.

Само светлият път на Мъдростта води към Истината. В Истината е скрит животът.

8. лекция, 2 декември 1938 г., София, Изгрев

МЛАДОСТ И СТАРОСТ

Отче наш

Имате ли зададена тема? (– *Имаме две.*) Какви са? (– *„Най-малкият орган в човешкото тяло“ и „Ползата от големите и малките неща“.*) Кое се нарича малко? *Малък човек* и *голям човек*, казваме.

Ако ви питат къде седят причините за промените на времето, какво ще отговорите? Или кои са причините за годишните времена – зимата, лятото, пролетта, есента? Коя е причината за студа и коя – за топлината? Разбира се, не да се обяснява топлината, но коя е причината? Като дойде топлината, тя внася в нас чувстването на някаква промяна. Ние също така виждаме промяната, виждаме, че нещо е станало, но самата промяна ни най-малко не показва онова, което чувстваме. Казваме: „Снеговете се топят, цветята растат, цъфтят“. Това не значи, че цветето е топлина, но има един паралел, едно отношение.

Ти казваш, че си радостен или че си скръбен. Каква е разликата между чувството на радост и чувството на скръб? Вие не сте се спирали да мислите какво е вашето самоусещане при радостта и при скръбта. Казвате: „Скръбен съм“ или: „Тежък товар имам“. Но тежкият товар, това е едно усещане вътре в тебе, ти чувстваш този товар в себе си. При товара ти имаш чувството, че носиш нещо на гърба си. Ако, да кажем, аз сложа едно кило тежест на гърба ви, вие ще имате чувството за тази тежест, ще усещате този един килограм. Като сложа два килограма на гърба ви, ще имате усещането за двата килограма, ще имате чувството за тази тежест. Увеличавам тежестта, слагам четири, пет, десет килограма на вашия гръб, най-после стигам до 50, 60, 70 килограма и вие казвате: „Кой ще ме освободи от този товар?“. Ако разбирате отношението на килограмите, вие сами можете да премахнете мъчнотиите от гърба си.

Представете си, че вие си слагате товар от един, два или три килограма, но след това забравяте и мислите, че не сте

господар на положението, казвате: „Не мога да го нося“. Добре, какво можеш да правиш, ако не можеш да носиш товара? Този товар по закона на необходимостта трябва да го пренесеш. Ако не можеш да се справиш с голям товар, какво трябва да правиш? Ще извадиш от него 1, 2, 3, 4, 5, 10, 20 килограма; ще изваждаш, докато остане толкова, колкото можеш да пренесеш. После пак ще се върнеш, за да вземеш и пренесеш и останалия. Когато товарът е тежък, ще удължиш времето. Когато товарът е лек, ще съкратиш времето.

Сега казвам, че вие сами създадохте всичките си мъчнотии, вие ги родихте, вие ги отхранихте. И те ви мъчат. Вашите радости вие ги родихте, вие ги отхранихте. И те ви радват. Скърбите и страданията вие ги родихте. Не че ги родихте, защото не може да се каже, че вие раждате скърбите, но вие създадохте скръбта. Като вземете един чук и ударите с него пръста си, кой е причината за това страдание? Случва се, като забивате някой гвоздей, да ударите пръста си отгоре. Кой е причина за това? Казвате: „Виж този дявол!“. Кой е в дадения случай дяволът? Умът. Вие сте влезли в една зона, където чукът може да се сложи върху вашия пръст. Не дръжте чука толкова близо до пръста си, нека да е най-малко една педя далеч. Казвате, че страдате в света. На всичките ваши страдания причината сте вие.

Да допуснем, че носите една торба, в която сте сипали захар, времето са заоблачава, завалява дъжд, торбата се наквасва и захарта в нея се стопява. Кой е причината за всичко това? Вие сте причината. Какво трябваше да направите? Трябваше да турите захарта в такава торба, в която вода не може да проникне. Умен трябва да бъде човек. Вие държите часовника си в джоб, който има една малка дупка, и си казвате, че часовникът не може да падне през нея. Но като вървите, този часовник се мърда много, скъсва конците около дупката и тя става по-голяма, докато един ден се случва така, че бъркате в джоба си и него вече го няма там. Кой е причината? Причината сте вие. Малката дупка не я закърпихте, но казахте: „През тази малка дупка часовникът не може да излезе“. Щом има дупка, часовникът може да излезе навън. Какво показва часовникът? Показва това, което се движи. Това, което се движи, навсякъде може да мине.

Представете си, че един съд има една малка дупчица, през която само игла може да мине. Ако го напълните с вода, тя ще мине през дупчицата. Следователно трябва да знаете, че това, което се движи, може отвсякъде да мине и през първата дупка, която намери, ще направи опит да излезе навън. Или да допуснем, че вие сте изгубили една английска лира през дупката на онзи джоб и затова скърбите. Щом скърбите, аз вече правя друг извод. Казвате: „Аз парите не ги обичам. Пет пари не давам за тях!“, но щом изгубите една английска лира, скърбите, че е излязла от джоба ви – значи вие обичате тази парица. Не можеш да скърбиш за нещо, което не обичаш. Щом скърбиш за парите си, ти ги обичаш. Казваш, че не обичаш парите, че не им се радваш, но намериш една английска лира и тя ти причини радост.

Вие сега казвате: „Аз обичам свободата, искам да бъда свободен“. Твърдите, че свободни трябва да бъдем – тогава защо не се радвате на лирата, която е излязла от джоба ви, за да бъде свободна? Защо, като излезе тази лира от затвора на вашия джоб, вие скърбите? И защо се радвате, като я турите в затвора? Какви са съображенията ви? Някой път вие затваряте вашите идеи. Идеите ви скърбят, затворени са. Някой път идеите ви излизат навън и тогава те се радват, пък вие скърбите. Питам сега: кое е по-хубаво в дадения случай – английската лира да бъде в джоба ви или да излезе навън? Понеже вие не сте бил способен да я накарате да ходи, тя е проходила сама. Защото вие имате право да държите тази английска лира в джоба си един ден, но на втория ден тя трябва да излезе навън. Законът в природата е такъв: само един ден – от изгрева до залеза на Слънцето, имате право да я носите в джоба си. През този ден трябва да влезете в някоя бакалница или при някой часовникар, да ѝ намерите работа. Тя иска да излезе от джоба ви, да види белия свят, да я покажете, да се засмеят хората, да я помилват, да я погалят. А вие влезете в някой магазин, поискате нещо, кажат ви: „Няма!“ и пак я пъхнете в джоба си; не, тя иска да я турите на работа.

Какво заключение ще извадите? Известна идея ти имаш право само един ден да я държиш в джоба си – в сърцето си. Идеята е жива, тя трябва да излезе поне за да се поразходи. Ти трябва да ѝ дадеш това право. Не казвай: „Аз изгубих идеята си“, защото идеята не може да се изгуби, тя само отива

на гости някъде другаде. Щом една идея не може да намери симпатия или съчувствие в тебе или щом ти не можеш да я оцениш, тя ще офейка. Всяка идея търси някой, който да я обича. Ако имаш една идея и другите хора я обичат, тя ще иде при тях. Ако искаш да я задържиш, ти трябва да я обичаш – тогава тя може да ходи при другите, но пак ще се върне при тебе. Като имате някое животно, което храните хубаво, то може и да ходи по другите къщи, но вечерта ще се върне при вас, понеже знае, че го обичате. Бъдете напълно уверен, че то вечерта ще се върне вкъщи. Така е и с идеите, те са вашите овчици и ако не ги обичате, те не ще се върнат при вас. Аз наричам сиромах всеки човек, който е без идея – сиромах е той, няма добиче. Идеята е това, което помага. Човек, който няма поне една кравичка, едно конче, една овчица, една козица, човек, който няма поне 10 – 20 зрънца жито, няколко ябълки, няколко круши, той е сиромах. Природата обича нещата да влизат и излизат. Природата не обича застоял живот. Поемеш въздух, задържиш го няколко секунди, издишаш го; отвориш очи, светлината влезе. Всичко при човека влиза и излиза – мисълта влиза и излиза, чувството влиза и излиза. Всичко е в едно хармонично движение. Мисълта е едно хармонично движение в света, движение без някакво сътресение, без сблъскване.

По какво се отличават младият и старият човек? Младият е винаги малък, старият е винаги голям. Младият е семка, старият е дърво. Младият е цвят, старият е плод. Старият умира, младият оживява. Където старият умира, там младият оживява. Където старият остарява, там младият се подмладява. Конкретно какво е младостта и старостта – младостта е едно качество и старостта е едно качество. И вие нито от младостта можете да се избавите, нито от старостта. Искате да бъдете винаги млади, но то е смешно. Ако сте само цвят и не станете на плод, да завържете една семка, какъв ще бъде вашият живот? Цвят, който окапва, е безплоден. Младият, който не може да остарее, е един безплоден цвят. Аз ви давам сега същинския смисъл в природата, давам ви какви са законите.

Младият е началото на нещата, старият е краят на нещата. Следователно ти, като млад, ще имаш началото на живота; като стар, ще имаш края на живота. Вие казвате: „Старият човек е глупак“. Щом старите са глупци, тогава и младите са

глупци. И старият казва за младия, че е глупак. Щом младите са глупци, и старите са глупци. Имаме и друго равенство: и младият, и старият са мъдреци. Какъвто е младият, такъв е и старият; какъвто е старият, такъв е и младият. Аз ви слушам някой път да казвате: „Той е стар човек, глупак“. Щом кажеш за стария човек, че е глупак, и ти си подобен нему. Младата жена казва за старата: „Тя е стара баба“. И ти ще бъдеш същата като нея: стара баба, глупачка.

Казвам сега: трябва да различавате нещата, защото вие им туряте тия качества, които те нямат. Хубаво е някой път човек да бъде глупак, хубаво е някой път да бъде мъдър. Но при какви условия? Та не е ли хубаво да бъдеш глупав, да не знаеш как да направиш злото? Като мъдър, в началото ще направиш зло; и като мъдър, ще го поправиш. Щом си умен да направиш зло, умен ще си и да го поправиш. Някой път трябва да бъдеш глупав, за да не можеш да направиш зло, но тогава няма да можеш и да го поправиш. Мъдростта се разбира при сравнението с глупостта, защото, извън глупостта, мъдростта сама по себе си какво е? Кои хора наричаме мъдри? Аз наричам мъдри хора всички ония, които знаят как да изправят своите погрешки. Всеки, който може да изправи една своя погрешка, е мъдър и всеки, който не може да изправи една своя погрешка, е глупак – ето конкретно какво е мъдър и какво е глупав човек; такова трябва да бъде заключението.

Казвате: „Природата така е направила нещата“. Природата прави лоши работи в живота, но и постоянно ги поправя. Щом направи някоя погрешка, природата веднага я поправя. Като те заболи корем, значи си му дал храна, която не му подхожда. Природата веднага ще ти покаже какво трябва да направиш, ще ти каже: „Изхвърли това навън от себе си, не можеш да живееш с него. Това, което е влязло в дома ти, е негодно, изпъди го, нека да си върви”. Щом нещо те безпокои, кажи: „Нека да си върни навън, нека ходи по света“. Вие имате някаква лоша мисъл и питате какво да правите с нея. Изпъдете я. – „Ама как да я изпъдим?“ Да ви кажа как да я изпъдите: така, както Авраам изпъди един от синовете си. Вие знаете причината за това изпъждане. Той имаше една много красива жена, която се наричаше Сара, и втора, която се наричаше Агар. Понеже Сара нямаше деца, един ден тя каза: „Да направя едно добро“ и даде слугинята си Агар за жена

на мъжа си, да му роди тя син, та дано Бог, като благослови слугинята, да даде и на самата нея благословение. Синът на слугинята порасна, стана 20-годишен и Сара, като не можеше да го търпи, един ден каза на Авраам: „Синът ѝ да се махне“. Нему стана тъжно на сърцето, но Господ му каза: „Послушай жена си, изпъди го“. Авраам тури хляб в торбата им и изпъди слугинята със сина ѝ. Казвам: като дойде една идея, която ви безпокои, турете нещо в торбата ѝ и я изпратете навън, както Авраам направи, да иде тя да намери своето място другаде. Агар и синът ѝ излязоха навън, изядоха хляба и тя, като не знаеше какво да прави, като беше обезсърчена, обърна се към Господ. Тогава се яви един ангел и ѝ каза: „Не се обезсърчавай, тази работа ще се оправи“.

Всички трябва да имате едно дълбоко разбиране в себе си. Поправяйте вашите погрешки. Не ги задържайте дълго време, изпращайте ги на работа. Щом направите една погрешка – турете торбата на гърба ѝ, изпратете я в света да се учи. Всичката ви погрешка е тази, че не изпращате така вашите погрешки. Засега всички хора умират. И те умират по единствената причина, че не са се подмладили. Всички вие ще остареете, ако не се подмладите. Ако на свят не остареете, ще умрете. Сега да обясня идеята: старият е семка и тази семка, за да се подмлади, непременно трябва да влезе в земята, в почвата; тази семка трябва да умре. Посятото семе е старият, който умира. Младият, който се ражда, е старият, който се е подмладил. Следователно ти сам трябва да станеш дърво.

Казвате за някого: „Този е един дърveняк“. Вие не разбирате какво нещо е дървото. *Дърveняк* означава човек, който има възможност да остарее – да се развива. – „Голям дърveняк си.“ „Разбира се, първостепенен дърveняк съм“ – значи признавам, че имам всичките условия да се развивам. Или казвате: „ Той е дебела глава“ – дебелата глава може да расте. Ти къде можеш да чукаш житото – в дебелата или в тънката чутура? Ако ти пътуваш в един свят на големи противоречия, не е ли по-безопасно мозъкът ти да е турен в дебела глава, та който и да те удари, да не я смачка? Ако твоята глава е тънка, навсякъде може да бъде смачкана. Казвам: при известни условия главата на умния става тънка. На младите хора главите са тънки, а на старите са дебели. Щом някой е дебелоглав, той е стар, щом е тънкоглав, млад е.

Сега ще изнеса едно противоречие. Как мислите, костилката на сливата тънка ли е? Костилката на сливата е много дебела – животът е затворен в една много дебела обвивка. Ако разгледате семката на ябълката, на крушата, там обвивката не е така дебела. В това е противоречието. Защо е така? Сливата е стара, ябълката е млада. Сега ще попитате: „Защо тези, с тънките обвивки, да са млади, а другите, с дебелите обвивки, да са стари?“. Питам: кои хора са по-силни – тънките или дебелите? По какво се отличава якостта на човека? Кои растения са по-силни – дебелокорите или тънкокорите? Дебелокорите, разбира се.

Когато човек започне да мисли, главата изтънява. Има един начин за изследване на способностите: всякога мисълта е тази, която изтънява черепа, а дебелият череп показва, че човекът не е мислил, водил е един много обикновен живот. Ако можете да разгледате отвътре кухия череп на някой умрял човек, ще видите, че с които центрове на мозъка е работил той, тази част на черепа е тънка. Защото, като работи всеки един център, от него излиза електричество и на тия места черепът изтънява, става по-светъл, по-тънък. Където мозъчните центрове не са работили, там черепът е дебел. Тогава казваме: ако черепът на младия е тънък, в органическия живот това показва, че ред поколения преди него са мислили, деятелността на мозъка е била развита в 10 – 20 поколения и главата е изтъняла. Ако 10 – 20 поколения не са работили в тази насока, главата остава дебела. Когато кажем, че черепът е дебел, разбираме, че ред поколения не са мислили, живели са обикновен живот. Когато намерим, че костта на черепа е тънка, разбираме, че ред поколения – пет, десет или двайсет, са живели интензивен живот. Този закон е верен. Ако един човек е живял интензивен умствен живот, ако не само той, но и ред поколения преди него са живели така, тогава всичко е добре моделирано – костите на ръцете, на краката, както и кожата. Ако поколенията в миналото са живели много добре, кожата е много гладка, мека; костите са много добре оформени, гладки, полирани, имат много хубав, приятен цвят; и главата е добре оформена, с тънки кости.

Животът е, който оформя външните форми. Подсъзнателният живот дава едни форми, съзнателният живот дава други форми, самосъзнателният живот дава трети форми, а

свръхсъзнателният живот – четвърти. Най-красиви са формите на свръхсъзнателния живот. Съзнателният живот е създал главите на сегашните животни, подсъзнателният живот е създал главите на растенията. Както са създадени растенията, това е работа на подсъзнанието. Много са тежки условията на онзи път, през който растенията минават. Но тази форма, в която сега се намират растенията, представлява най-доброто за техния растеж.

Казвам: за да се измени главата ви, трябва да измените съзнанието си. Ако сте в подсъзнанието, ще имате дървени глави. Ако сте в съзнанието, ще имате животински глави. Ако сте в самосъзнанието, ще имате човешки глави. Ако сте в свръхсъзнанието, ще имате светийски глави или глави, каквито ангелите имат. От степените на съзнанието човек ще измени и цялата външна форма на тялото си. Ако не разбирате този закон, във вас еволюция не може да има. Под думата *еволюция* разбирам онези красиви форми, които трябва да се заменят една с друга, разбирам да преминем през тия четири царства: растителното, животинското, човешкото и ангелското. Те едновременно трябва да функционират във вашето съзнание и вие трябва да знаете, като мислите, какво може да произведете.

Например някой иска да стане умен. За да станеш умен, ти трябва да дойдеш в самосъзнанието и да започнеш да виждаш, да съзнаваш не само своите погрешки, но и погрешките на сто, на двеста, на хиляда поколения назад; да съзнаваш и добродетелите, които те са имали, за да ги използваш. Който може да оправя погрешките на своите прадеди и да използва техните добродетели, той е вече умен човек. Само да се възмущаваш от миналото, от погрешките на своите прадеди и да съжаляваш, че не са оставили нещо добро, което да можеш да използваш, то е неразбиране на този закон. Понеже дедите, колкото престъпления са направили, толкова и добродетели са имали. Като имате плюс и минус, те какво дават? Плюс и минус дават нула. Две еднакви, противоположни величини дават нула, уравновесяват се. Имаш един лев в джоба си и имаш да даваш един лев – какво ще остане в джоба ти? Нула ще остане.

Сега отивам по-далеч. Казват, че нулата е нищо. Който знае, нулата създава възможности за всички чудесии. Нулата

е семката и като се посее, от това нищо – от тази костилка, която е нищо, ще излезе цяло дърво. А ако поставите нулата след единицата, какво ще стане? Вие казвате, че нулата е нищо, но как е възможно, като сложите това нищо подир единицата, то да я увеличи десет пъти? Като чуете бръмченето на един аероплан, казвате, че някой бръмбар бръмчи. Как е възможно това, което не виждаме, което е нищо, да е бръмбар и да чуваме бръмченето? Бръмбар ли е аеропланът? Това е един философ, който научно работи – прави наблюдения, научни изследвания, фотографира, а като се върне, прави доклад. Той пътува с 400 – 500 километра в час, пренася пътници, връща се. Какво работи вътре бръмбарът? С този бръмбар хората пътуват по-бързо, отколкото с треновете.

Под думата *нищо* разбираме това, което не се изменя. Нещо, което не се изменя в себе си, за него казваме, че е нищо. Когато има сиромашия, ти казваш: „Няма нищо“. Щом кажеш думите *няма нищо*, ти трябва да разбираш, че нищото не е изгубено. Нищото не може да се изгуби. Нещото може да се изгуби. Нищото не може да го изгубиш, нищото не може и да умре. Ще ви приведа един пример. Казваш: „Изгубих си парите“. Аз казвам: „Няма нищо“ – твоите пари не са се изгубили, те са при тебе, не са умрели. Казваш: „Умря баща ми“. Аз казвам: „Няма нищо“ – искам да ти кажа, че баща ти не е умрял. Може да се докаже, че като умре бащата, тежестта на сина ще се увеличи с десет грама; тежестта на всичките му синове и дъщери ще се увеличи. Затова, когато в дома някой умре, подобряват се работите, всички стават здрави. Докато дядото е жив, всички боледуват. Щом умре, всички стават здрави. Защо стават здрави? Много естествено, дядото, като е мислил само за своята старост, за своето минало, е бил толкова тежък, че е тежал върху гърбовете на всички. Мислите на дядото тежат върху умовете на децата и те боледуват. Като умре дядото, вече не мисли за своите старини и децата се подмладяват. Или ако турите върху едно семенце един камък, цветето ще се изкриви, а като махнете камъка, цветето ще се изправи.

Казвам: онези идеи във вас, които са стари, трябва да умрат. Кое наричам аз *младост*? Идеята ви трябва да умре, за да се подмлади, или най-малкото трябва да си замине, да се замени с нова идея. Ако старата идея не се замени с нова или ако старата идея не може да се подмлади, да внесе нещо ново,

тогава вие не разбирате процеса на природата. Вие казвате: „Растем“ и до известно време се радвате, но след това започвате да чувствате, че сте остарели. Какво сте усетили, за да кажете, че сте остарели? Започнали сте да усещате, че краката ви не са тъй пъргави, както по-рано, очите ви не са разположени да виждат тъй, както по-рано, сега малко мрачкаво виждате, станали сте инертни, не ви се върви. После, във вас няма разположение да услужите някому, а като сте били деца, вие сте били готови да услужите на когото и да е. Като остареете, започвате да заповядвате, да казвате: „Аз съм стар, синко, ти стани!“.

Някои от вас, гледам, са започнали да остаряват – карат други хора да вършат работите. Вие вършете работите, за да се подмладите. Като видиш една книжка, наведи се, вземи я, така ще се подмладиш най-малко с един ден; пък ако вдигнеш десет книжки, с десет дена ще се подмладиш. Ако вдигнеш сто сухи листа, със сто дена ще се подмладиш. Ако всеки ден вдигаш по десет листа, с десет дена ще се подмладяваш на ден. Знаете ли какво нещо е да се подмладяваш с десет дена всеки ден? Подмладяването на един ден знаете ли каква енергия съдържа? Законът на доброто е закон за подмладяване. Законът на злото е закон за остаряване. Които искат да остаряват, да правят зло. Които искат да се подмладяват, да правят добро. Сега ви казвам: законът на доброто е закон за старите. Ти не можеш да направиш добро, ако не искаш да се подмладиш. Ти не можеш да направиш зло, ако не искаш да остареш. Значи вие, които сте започнали да остарявате, правите зло.

В какво седи злото? Енергията в злото и в доброто е еднородна. Злото е действие, турено не намясто. Добро е например да влезеш в един дом и да запалиш огъня в огнището. Не е намясто, ако запалиш огън насред този салон – така той може да изгори целият. В печката огънят е намясто турен, но върху дъските не е турен намясто. Следователно, когато турим една мисъл в себе си не намясто, тя е лоша. Всяка една мисъл, която не е намясто, е лоша. Ако ти туриш едно чувство в ума си и една мисъл в сърцето си, тогава си направил погрешка. Но ако туриш една мисъл в ума си и едно чувство в сърцето си, то е намясто. Ако туриш едно чувство да ръководи работите и една мисъл отподир, като опашка, да помага на това чувство, ти си направил една погрешка. Щом туриш една мисъл да ръководи и едно чувство да помага, тогава чувството

е намясто. Чувствата трябва да подтикват човека към работа. Когато туриш чувствата да вършат работа, а умът да помага, тогава ти не си от умните, не разбираш Божия закон.

За всяко нещо първо имайте една мисъл. За да прокарате тази мисъл, трябва да имате една постъпка. Мисъл, чувство, постъпка. Постъпката стимулира чувството в човека, чувството стимулира човешката мисъл. Тогава от главата, от мозъка, ще излезе известна енергия, тя ще се възприеме от дробовете, да дишат, после ще слезе в стомаха, в ръцете, в краката, тялото да се подвижи. Така тази мисъл може да се реализира. Когато мозъкът действа, когато дробовете действат, когато и в ръцете се проявява движение, ние вече считаме, че човек е готов да свърши една хубава работа. Когато човек мисли добре, когато чувства добре и когато ръцете работят добре, мисълта може да се реализира както той иска. Колко време трябва на един художник, за да нарисува хубава картина? Каква тънка мисъл трябва да има той, каква прецизност трябва да има в линиите, които очертава! Някой път рисува, рисува и излиза една карикатура, пък някой път излиза хубава картина, без зачерквания, с много правилни линии – една опитност има вече художникът, рисува много хубаво.

В съвременния живот всички писатели казват, че човек трябва да бъде добър. Първо, доброто е закон за подмладяване. Злото е закон за остаряване, следователно то е за много малко хора – в света има много малко стари хора. В Небето има 24 старци. Старостта не е за всяка уста попара. Казвате: „Остаряхме“. Не е за вас старостта, ще минат може би няколко хиляди или няколко милиона години, докато остареете. То е един интензивен живот – след няколко милиона години ще имате някои черти на старостта. Казвам: използвайте закона на подмладяването. Сега вие сте остарели преждевременно, приличате на актьори, които носят на сцената изкуствени бради. Някой актьор е млад човек, но като му сложат изкуствена брада, мустаци, дълги коси, той се прегърби и започне да играе ролята на стар човек. Ни най-малко не е стар той, затова, като свърши пиесата, хвърля брадата, мустаците, всичко – подмладява се. Всички стари хора от някоя пиеса после се подмладяват (като актьори, за един-два часа е трябвало да бъдат стари). Който и да е от вас може да стане стар. Аз мога да направя някого от вас стар, пък мога и да го подмладя.

Понеже вие се интересувате от младостта, казвам: не внасяйте в ума си образа на злото, не мислете какво нещо е злото, този въпрос го оставете настрана. Запитали един от древните мъдреци на Египет какво нещо е злото, а той си свил устата. Сега всички тук говорите за злото. Свийте си устата, малко говорете за него. То е един въпрос, за който нищо не казвайте. За някоя постъпка кажете, че е глупава, несъобразена, несъвместима с нещо, но не казвайте, че е лоша, че е зло. Пък и не искайте да познаете какво нещо е доброто и злото. Ако познаете злото и доброто, какво ще стане от вас? Ако върху една бучка захар излея вода, а под нея има кал, като се стопи тази сладка бяла бучка и падне в калта, какво ще стане? Калта ще стане ли сладка, ще стане ли бяла? Не. Когато кажеш, че нещо е лошо, ти си турил доброто в калта. Питам: какво ще излезе от тази кал? Ти трябва да имаш знанието на грънчаря, та щом захарта попадне в калта, да замесиш тази кал и да направиш от нея една стомна, едно порцеланово гърне. Щом не си грънчар, не изпускай захарта в калта, понеже само ще се окаляш и нищо друго няма да излезе. Не говори за злото. Ако си грънчар и от калта можеш да направиш някое гърне, тогава можеш да кажеш нещо, но щом не си грънчар, от калта нищо не прави и нищо не казвай.

Да дойдем до съществената мисъл, която е необходима за вас. Едно здравословно състояние в човешкия организъм се поддържа само с доброто. А пък от злото, ако си умен, понякога е необходимо да направиш една хомеопатична доза. Представете си, че аз взимам един грам захар и го разтопявам в един литър вода. От този литър взимам една капка и я слагам във втори литър вода; пак взимам една капка и я слагам в трети литър вода и така постепенно получавам тридесет такива деления. Взимам една капка от тридесетото деление, правя едно лекарство, което давам на някой болен и той оздравява. Някой път във водата на доброто ще турите хомеопатично една капка от злото – в този случай то вече действа лечебно. Злото лекува света и злото лекува човека. И от злото човек поумнява. Но ако е много силна дозата, тя ще го умъртви, тъй че ще турите много малко зло. Без злото не може в света. Само че Ева взе много голяма доза, изяде целия плод. Погрешката на Ева беше, че не взе една капка от тридесетото деление, но взе много голяма доза.

Казвам: дръжте доброто като една мощна сила в света, която подмладява човешката мисъл, човешките чувства и човешките постъпки. Доброто е, което държи човешкото тяло в това състояние. Ако доброто не е в света, той ще се разложи на своите части, ще се пукне и нищо няма да излезе. Благодарение на доброто, което ви държи, благодарение на неговия напор вие растете и се развивате, имате благоприятните лъчи на Божественото слънце. Бъдете внимателни да не образувате недоволството – този калпак – в себе си, защото така Божествената светлина няма да може да влиза. Дръжте доброто като една стъклена стая, в която имате всичките най-хубави условия. Гледайте стаята ви да бъде чиста, а то значи умът ви да бъде чист, сърцето ви и постъпките ви да бъдат чисти, за да може Божествената светлина да влезе във вас. Като влезе, тогава тя ще ви научи как да гледате. Не се изисква голяма сила, но законът на вярата разбира това: с вяра всичко може да стане. Ние не трябва да препятстваме на Божествения закон, който работи в нас. Онова дете, което расте, какви усилия прави? Ако детето започне да мисли за своя растеж, този растеж ще спре. Може да направите един опит в това отношение. И наистина, деца, които започват да се мерят колко са пораснали, престават да растат. Когато не се безпокоим, а се оставим на Божествения процес в света – Божественото да работи, тогава по-лесно ще се постигне работата.

Кажете ми сега какво разбрахте? Как бихте приложили доброто? Ако ви дам темата: *По кой начин човек може да се подмлади* и ви пратя да държите лекция за подмладяването, как бихте поставили въпроса? Щом влезете в доброто, то е цяла лаборатория. Ще изучавате света от гледището на доброто на всичките елементи, ще знаете техните качества, как се съединяват и как се разединяват тези елементи. Манипулирането с доброто е цяла наука. Вие имате много обикновено схващане за доброто, а то е цяла лаборатория. Като влезеш в доброто, ще влезеш във връзка с всички разумни същества, ще започнеш да вземаш уроци от тях и те ще те учат как да правиш работите, за да се подмладиш.

В какво искаш да се подмладиш, какъв искаш да станеш – учен, философ, поет или някакъв друг? Младият поет и младият философ се отличават един от друг. По какво? Младият поет е като една пеперуда, която хвърчи от цвят на цвят; така

той описва работите. Младият философ оглежда къде влиза пеперудата и откъде излиза; той философски наблюдава какво и как прави тя и търси причините, подбужденията за това. Младият поет другояче ще постъпи. И двамата – и поетът, и философът, вършат нещо, но работата им не е една и съща. Ако пък някой иска да стане готвач, тогава този млад готвач ще иде в един цвят, в друг цвят, оттук ще вземе, оттам ще вземе – ще набере нещо от тези цветя. Значи поетът ще влиза и ще излиза и ще наблюдава цветята, философът ще наблюдава какво прави поетът, а готвачът ще взима по нещо от цветята, ще прави нещо. Тия готвачи вие как ги наричате? Прозаици, материалисти. Младият готвач е материалист.

В доброто има всичко, животът тогава взима една красива форма. Ти ще научиш какви са неговите качества, които притежаваш в себе си, ще имаш една ясна представа. Първо, вие трябва да имате едно чувство на благодарност. На Бога, Който ви е пратил в света, да благодарите, че ви е изпратил в това училище да учите. Вие преждевременно искате професори да станете. Вие преждевременно искате богати да станете. Вие преждевременно искате силни да станете. Богатството е една голяма тежест. Трябва да бъдете голям параход, за да носите тежестта на богатството. Богатството има силно напрежение и вие ще приличате на един голям котел, в който е насъбрана голяма енергия. Трябва да употребите тази енергия, но ако не знаете как, тогава какво ще правите?

Аз ви казвам: радвайте се. Когато четете един поет, радвайте се на неговата поезия. Когато четете един философ, радвайте се на неговата философия. Когато срещнете един готвач, който знае да готви, радвайте се на онова, което готви. На един художник, на един инженер, на един музикант – радвайте се. Всеки един съдържа скрита разумна енергия. Тази енергия природата е вложила във всяко едно същество, понеже тя иска всички нейни дела да бъдат завършени. Следователно участвайте и вие в делата на природата. Радвайте се на онова, което тя твори, и се учете от нея. Не искайте преждевременно да заместите природата в себе си и да останете на нейно място. Когато я замествате, вие остарявате. Всички хора, които са остарели, са заместили природата. Не замествайте природата, оставете я да работи във вас и вие се учете от нея, ако искате млади да бъдете. Не замествайте природата с

нищо. Оставете я тя сама да работи. Вижте колко хиляди години е живяла! Знаете ли колко стара е тя? Аз не зная, много е стара. При тази голяма старост, която има, тя е по-млада от вас, по-пъргава; в разбиранията си е по-млада от вас.

На природата нищо не ѝ струва да си поиграе с вас. Тя ще вдигне шапката ти, после ще размърда палтото ти, ти ще започнеш да мислиш да не би да ти ги вземе, а пък тя така се смее. Тя иска да си поиграе, да се посмее малко с тия дечурлига – казва: „И аз съм такова дете като вас. Макар че съм стара, дете съм!“. Природата ни най-малко не мисли, че е стара. Ако вие я изучавате, ще научите нещо хубаво от нея: тя никога не остарява, никога не отслабва, никога не се обезсърчава, нейната любов никога не се изменя. Тъй разбирам аз природата: като се изменя, остава неизменена. Това, което се движи, и то остава едно и също в нея.

Не мислете, че сте остарели. Поглеждате се в огледалото и казвате: „Остаряхме“ – вие си давате една титла, която е много висока. Вие сте едва от 30 – 40 години на Земята и мислите, че сте остарели. Природата вече милиарди и милиарди години живее и още не е остаряла, а вие 30 години сте живели и сте остарели. Представете си, че сте млади, защото светът е създаден за младите. Всичко в света, което се учи, е младо. Старите хора в света са Божествени съкровищници. Старите хора са съкровищници на Божествените придобивки. Светът е създаден за младите. Ако не станете като малките деца, не можете да влезете в Царството Небесно – като малките деца, които трябва да се учат. Всякога трябва да пазите младостта, тя е едно Божествено качество за учение.

Не мислете за старостта. Когато някой път се видите остарели, кажете: „Ние остаряхме, за да се подмладим отново. Втория път ще бъдем по-млади, отколкото първия“. Ако всяка вечер, когато си лягате, казвате: „Аз утре ще се подмладя“ и ако всеки ден казвате: „Аз утре ще се подмладя“, какво ще изгубите? Нищо няма да изгубите, но ще спечелите. Сега вие легнете вечерно време, кажете: „Остаряхме!“. Минат една, втора, трета, четвърта година, минат 5, 10, 25, 40, 50, 60, 90 години – все „остаряхме“. Така за другия свят започвате да се готвите, но другият свят е свят за подмладяване. Като идете в него, ще видите там хора все стари, които седят и чакат да ви приемат. Всичките стари дядовци, с брадите, като хванат ня-

кого – хайде в ретортата. Той помънка малко, но погледнеш, на Земята изскочил като едно детенце, подмладил се.

Като идете в онзи свят стари, в ретортата ще влезете и ще излезете от нея като филтрирана вода, чисти, свободни от всичката кал, която сте имали. Защото в ума ви, в мислите, които не са прави, има кал. В чувствата, които не са прави, има кал. От всичката кал като ви освободят, ще се подмладите, ще започнете да дишате отново. Не чакайте сега да умрете, че да ви тикнат в ретортата. Малко неприятно е, защото те там не се церемонят, няма да ви дадат почит. Като станете старци и идете в оня свят, ще дойдат някои от работниците там, ще ви хванат и ще ви тикнат в ретортата. Както и да протестирате, ни глас, ни услишание – всички в ретортата! След това ще излезете навън подменени.

Сега вие имате високо мнение за себе си, казвате: „Какво е това страдание, на нас ли трябваше да се даде?“. За да не намерите ретортата, никакво роптаене! Представете си, че като идете в оня свят, там ви питат: „Защо дойдохте? Какво обичате? На екскурзия ли сте?“. Какво ще им отговорите? Ако кажете: „Бягаме от другия свят, остаряхме там от страдания“, ще се намерите вътре в ретортата. Вие имате някакво ваше понятие за оня свят, но той е един разумен свят. Влизаш в оня свят недоволен – тогава ти се намираш в един хаос, където Духът Божи започва да се движи около тебе. Влизаш в оня свят с една светла мисъл, с едно светло сърце – тогава той е друг свят. *Направи Бог небето и земята*; *и земята беше неустроена, и Дух Божи се носеше над земята*. Ако влезете в оня свят неустроени, ще започне Духът да се движи, ще започне творчество. Започнете вие сега сами да творите в себе си.

Най-първо, вие трябва да имате едно благодарно сърце. И като пострадате, да се радвате, че сте се удостоили, че природата ви е обърнала внимание. Като пострадаш, ще считаш това за голяма привилегия. Не е ли привилегия онзи скулптор, онзи майстор да дойде със своя чук и да започне да чука, да удря, да извайва една хубава статуя, която да бъде за пример? Колко по-хубаво е да те очукат, но да бъдеш красив, отколкото да си един камък безформен, да си в своята примитивна форма. Страданията в света са чукът, който чука, за да извае нещо от вас. И благодарение на тия страдания, гледам, се оформят главите ви. Като погледна, виждам чукът как играе. Приро-

дата е един отличен художник, един отличен скулптор, който всеки живот очуква: някъде веждите поправя, някъде носа, очите, скулите, ръцете, пръстите, гърдите – всичко поправя той.

Казвам: ние ще имаме едно отлично мнение за природата. Ако я слушате, тя ще има всичкото добро желание да ви помогне. Щом не я слушате, понякога тя започва да си прави оглушки. Нали сте забелязали в училище, че когато някой ученик не е способен, не се учи добре или поведението му не е намясто, учителят даже не повдига погледа си, мине ли този ученик покрай него. Ако ученикът е един от даровитите, от способните, учителят го поздравява. Значи, учителят хубаво поздравява онзи, който се учи, а на другия, който не се учи, казва: „Ти за какво си дошъл?“. Природата постъпва по същия начин. Като минат онези, способните ученици, тя им обръща внимание, а на другите казва: „Защо сте дошли в училището?“. Казваш: „Много криво ме погледна учителят“. Всеки учител гледа криво учениците, които не учат. Природата изисква всички да бъдете прилежни, да благодарите за онова, което ви е дала и което никой друг досега не ви е дал.

Доброто е закон за подмладяване, злото е закон за остаряване. Онези, които са минали вече школата на доброто, минават школата на злото. Злото прави хората мъдри – мъдрец става човек, владее тялото си. Човек първо трябва да мине школата на доброто, после да дойде до изучаването на закона на злото. Злото, и то си има свои закони. Ако започнете първо със злото, ще обърнете целия този процес в обратен смисъл. Има някои хора в света, които започват със злото.

Кажете ми сега какво разбрахте? Какъв е законът на кривите линии? В голямата окръжност центърът е по-далеч, а в малката окръжност е по-близо. Колкото по-голяма става кривата линия, толкова повече тя се отдалечава от центъра си (*фиг. 1*). Малките придобивки са близо до центъра, големите придобивки са винаги далеч от центъра.

Фиг. 1

Човек, за да придобие нещо, трябва да се отдалечи от центъра на деятелността. Разбира се, силата в големите кръгове е

много мощна. Ако ти разбираш закона на мощността на тази крива линия, ще знаеш, че малките погрешки по-лесно ли се изправят, големите погрешки по-мъчно се изправят. Законът е обратен при добродетелите. Малките добродетели и големите добродетели по какво се отличават? С голямата добродетел голяма работа можеш да направиш, с малката добродетел малка работа можеш да направиш. С малкото зло малка пакост можеш да направиш, с голямото зло голяма пакост можеш да направиш. Глупавите хора са много близо до центъра, умните хора са по-далеч от центъра. Някой път вие искате да бъдете близо до центъра. От един водовъртеж ти трябва да бъдеш много далеч, защото, ако си близо, ще влезеш в него, а във водовъртежа нищо не може да се постигне. И някой път вие искате да живеете много интензивен живот. В интензивния живот ако влезете, мъчно можете да излезете навън.

Използвайте живота, който сега имате. Стремете се в даден случай да бъдете благодарни на онова, което имате. Във всеки един момент вашата благодарност трябва да се мени. С всяка най-малка придобивка, колкото и микроскопическа да е тя, да влиза у вас една благодарност – за малкото да благодарите. Това е законът за растенето на човека: за най-малката придобивка да благодари. За страданието пак да благодарите. Когато страдате, да видите, че е могло много повече да пострадате, и да благодарите, че не сте пострадали повече, отколкото трябва.

Само светлият път води към Истината. В Истината е скрит животът.

Светлината води към Истината.

9. беседа, 9 декември 1938 г., София, Изгрев

ТЪРПЕНИЕ

Отче наш

Имате ли зададена тема? (– *Нямаме.*) Какви бяха положенията в миналата лекция? (*Отговаря се.*)

Ако ви запитат каква е разликата между кисело и сладко, какво ще отговорите? Аз бих искал геометрически да ми изобразите разликата между киселото и сладкото. Достатъчно е да дадете на някого да изяде един лимон или една сладка круша, за да видите какво изражение ще добие човешкото лице от киселото или от сладкото. Когато човек яде нещо кисело, това веднага придава известни очертания на лицето, една промяна става с него. Не само това, но по чертите на лицето може да се познае и какви качества има човек. Търпеливият човек има особени черти; милостивият човек има особени черти; кроткият човек има особени черти; страхливият човек има особени черти; смелият човек има особени черти – щом имаш чертите на смелостта, смел си. Тънки наблюдения могат да се правят.

Понякога вие слушате лекциите както приемате някоя закуска. Както виждам, един бонбон сте лапнали и го дъвчете. Закуската никого не ползва, яденето ползва. Когато човек иска да се освободи от гостите си, да не седят дълго време, даде им по лъжичка сладко и чаша вода, че да си вървят; когато иска да ги задържи за по-дълго време, дава им угощение. Някой път, когато ви се говори за търпението, то като че ли много малко ви интересува. И милосърдието много малко ви интересува. Тогава кое е онова в живота, което ви интересува най-много? Силния кое го интересува най-много? Неговата сила. Онзи, който трябва да се бори, постоянно ще прави упражнения, ще следи колко силни са краката му, ръцете му, каква е издръжливостта на мускулите му. Ученика какво го интересува най-много? Много работи интересуват ученика. Казвам, че трябва да ви интересува едно нещо специфично, трябва да имате един център, от който да изхождате.

Има такъв закон: когато човек няма достатъчно храна за кокошки, не си струва да му се измътват пилета. Защото по-добре е пилетата да стоят затворени в яйцето въпреки голямото неудобство, в което се намират, отколкото да се измътят и навън да нямат храна. Говорим за търпението. Търпението може да се намира в зачатъчно състояние в своята черупка, пък може и да се е развило. Кога то е излюпено? И в какво положение е търпението на човек, който няма никакви мъчнотии? Щом нямаш мъчнотии, търпението ти е вътре в черупката, в яйцето. Вие искате да бъдете търпеливи – това търпение първо трябва да се излюпи. Представете си, че търпението във вас е в зачатъчно състояние както яйце или както семка, или както костилка. Щом се тури костилката в земята, тя ще изникне, но след изникването идват други мъчнотии, те са вече при растенето. Например може да няма достатъчно влага или сушата да е голяма и тогава това, което е посято, да не може да се развие, но да изсъхне. Питам: ако няма външни условия, при които тази костилка да развива ония стремежи, които природата е турила в нея, намясто ли е нейното посаждане?

Казвам: търпението е нещо, което може да се добие. Първото качество на търпението какво е? Издръжливост, доизчакване. Търпението доизчаква нещата, търпението издържа. Какво се случва с онзи, който няма търпение? Човек трябва да издържа. Какво разбирате под думите *да издържа*? Например една ос издържа, защото има сила в себе си. Когато оста е хоризонтална, казваме, че е яка. Яката ос подразбира, че в нея има търпение. Якотата подразбира търпение, издръжливост на известна тежест, която се поставя върху известна ос.

Да се намира човек в неблагоприятни условия, какво подразбирате под това? Как бихте изяснили вие безпаричието на човека? Нямаш пет пари в джоба, странник си в някой европейски град, пък не знаеш и езика там – какво ще чувстваш в дадения случай? Ще се яви в тебе едно отрицателно чувство. Колко други чувства ще се явят? Кое ще дойде на помощ при безпаричието? Страхът ще се яви на помощ. Да помага на безпаричието най-първо иде страхът. С какво може да ти помогне той? Като нямаш пари, тогава сърцето ти трепва, изплашваш се. С какво може да ти помогне страхът в дадения случай? Може ли психологически да обясните защо това негативно чувство се явява на помощ на безпаричието? Например ти си

гладен. В тебе най-първо се явява страх, че може да умреш от глад, след него се явява едно положително чувство – смелост. Гладния най-първо го е страх, а после се изменя положението – той става смел, нахвърля се да вземе насила онова, от което има нужда. Коя е подбудителната причина на страха? Да кажем, един ученик в училище не си знае урока. В него веднага се явява страхът, че може да го вдигнат, той да не си разкаже урока и да му пишат ниска бележка. Какво прави тогава ученикът? Например вие сте този ученик – нали тъй ще седнете, че да не ви види учителят? Пък учителят гледа към такива ученици. Ти търсиш някакъв начин за прикриване, искаш да избегнеш погледа на учителя, да не те види, да не те извади на дъската; искаш незнанието на урока да мине, тази работа да се свърши като че и ти си учил. Най-първо се явява страхът, после идва една малка лъжа – искаш да се прикриеш, да не те видят, да не те хванат.

Вие говорите за култура. Но какво значи *култура*? На български как да преведем тази дума? *Култура* значи работа, значи да обработваш нещо. Казвате: „Той е културен човек“. Какво подразбирате под думите *културен човек*? Всеки човек, който работи, е учен, а под думата *култура* разбираме вече някаква придобивка. Културният човек има някаква придобивка. Може да се каже, че придобивките седят в културата. При онзи земеделец, който е културен, има нововъведения – тях културата ги е внесла. Статично положение в културата няма. В нея има динамичен смисъл, нещата в нея продължават.

Ученикът може ли да бъде културен? В културата ученикът трябва да придобива. Най-първо той трябва да се учи на прилежание, да се учи да работи и да работи усърдно. Вие трябва да имате находчивостта поне на онзи българин, който не разбирал от математика, от геометрия и аритметика, но станал учител в Америка, започнал да преподава на първи клас в прогимназията. Другите предмети ги знаел, но аритметиката не я разбирал. Започнал той да търси начин за излизане от мъчното положение. Изваждал на дъската само най-способните ученици, задавал им някоя задача и им казвал: „Как се решава тази задача?“. Ученикът решавал задачата, а учителят го наблюдавал как работи, но така, сякаш разбирал. После питал другите ученици: „Правилно ли е решил задача-

та, кажете? Да не е направил някаква грешка?“. Като се произнасяли другите ученици, българинът по този начин учел. Така след една година той вече научил аритметиката. Казвам: и вие трябва да бъдете толкова находчиви, та след една година да знаете да смятате.

Ако изучавате търпението, трябва да го приложите. Търпението има практическо приложение. Например вие сте учител по музика, музикалният ви слух е развит и като пее някой, ако нямате търпение, изведнъж ще кажете: „Не е вярно, така не се пее!“. (*Учителя прави грубо тази забележка.*) Ако сте търпелив, как ще направите забележката? Вие всички все режете с нож, казвате грубо: „Не е вярно, така не се пее!“. Че как се пее? Невъзможно е да се пее фалшиво. Като поставим на едно място две същества, които не се обичат, те не могат да се търпят и все ще си намерят погрешките. Има и такива гами, които нямат обич помежду си. Когато ти пееш в една гама, в друга гама, те се срещат и веднага влиза един дисонанс. Именно този дисонанс дразни понякога ухото ни.

Например една дума може да е обидна. Майката често казва за детето си „нашето магаренце“, но тъй го казва, че като го чува, детето не се обижда. Какво има да се обижда? Защо думата *магаре*, или *магаренце*, да е обидна? Кое е това в думата *магаре*, което обижда човека? Има в нея нещо, което дразни. На турски магаре е *ешек*. Къде е лошавината в думата *ешек*? И в нея има нещо, което дразни. *Шек* е това, което дразни в думата, *шек* е нещо материално, което произвежда едно раздрусване. Има думи, които са груби сами по себе си. Къде е лошото в българската дума *магаре*? Коя е буквата, която понижава думата *магаре*? Първата сричка е *Ма*, но грешката не е в нея. Като дойдеш до *Г*, това е интригантът, който започва да пошепва. Идва после *А*, проводникът. След това е буквата *Р* – тя е шепотник. Ще кажеш, че тази работа не е хубава. Аз казвам: онзи, който е измислил думата *магаре*, ѝ е турил една гама немузикална, гама на дисонанс. *А*-то тук е натоварено, не е турено право; *Р*-то е, което дразни, и то не е турено право; и *Г*-то не е намясто. В бъдеще трябва да се яви друг композитор, да даде друго, положително музикално съдържание на думата *магаре*. Майката, като казва *магаренце*, изменя думата. Ако каже *магарище*, думата се усилва, тук *Щ* я прави съвсем неправилна.

Колко хиляди години ще минат, докато се измени думата *магаре* у българите, да стане приятна? Цяла една реч може да държиш за думата *магаре*. Например един оратор държи реч и всичко върви много добре, но като каже една дума не намясто, тя може да развали всичката реч. Една дума може да развали всичко. Колко внимателен трябва да бъде човек в съдържанието! Сега вие изтърпявате тази дума, ние правим един опит извън класа с нея. Искам да ви покажа как трябва да отличавате някои думи и да ги държите на разстояние, да видите каква динамическа сила имат. Има думи, които трябва да отбиете, да се пазите от тях. И ако сте умни, трябва да можете да смекчите една дума в себе си. Да можете да смекчавате думите! Магарето може да го прекръстите, да стане например *магумер*. Ако им кажете *магумер*, ще се обидят ли хората? Или може да прекръстите магарето на *магороз*, или на *розмагор*. Като кажем някому *розмагор*, значението се изменя, друг род движение даваме.

Аз искам да ви наведа на закона на мисълта. Мислите трябва да се изразяват и понеже думите са реални, колко внимателен трябва да бъде човек с думите! Англичаните употребяват думата *donkey* (*данки*), което значи магаре. Немците казват *danke* (*данке*), което значи благодаря, *ich danke* (*их данке*) – аз благодаря. Английската дума *donkey* (*магаре*) на немски означава *благодаря* (*danke*), значи английското *магаре* е немското *благодаря*. В природата има известни влияния. Всеки един звук, всяка една дума трябва да има само едно значение. Първоначално всички думи имат само едно значение в съзнанието. Всяка правилна дума има едно значение. Човек трябва да се учи. Всяка правилна дума, произнесена, оказва известно влияние върху мускулната система. Микроскопическо е това влияние, но като се употреби много пъти думата, ще остави известни оттенъци на лицето на човека. Ако произнесеш например думата *скръб*, скръбта ще ти повлияе. Неверието, скръбта правят известни оттенъци на лицето на човека. Даже и да си радостен, като кажеш думата *скръб*, тя ще остави известни следи на лицето ти. Или като произнесеш думата *радост*, и тя ще остави известни оттенъци върху лицето ти. Казвам: от думите иде влиянието.

Някой пита: „Как можем да си помогнем?“. Ти започни да си казваш така: „Аз съм даровит“. Какво се подразбира под

думата *даровит*? Тази дума е с двойно значение. Някои думи са двузначни. Думата *дар* е двузначна. Като са преминавали тия слогове през разните народи, като е преминавала тая дума през много съзнания, тия съзнания са я обрали и са ѝ дали разни оттенъци, изменили са характерните ѝ черти. На български *дар* значи да даваш, а на турски значи *тясно, стеснение*. Защо тази дума при българите значи *да даваш,* а при турците значи *много широко не давай, по-малко давай, да не осиромашееш*? Ако вземем думата *дари*, тук има два слога – *да* и *ри*. Съгласната *Р* означава нещо, което си хванал, а *И*, което иде подир *Р*, показва, че това, което си придобил, ще се изплъзне от твоите ръце. Слогът *ри* винаги показва, че ти ще придобиеш нещо (например в думите *ридая*, *ритъм*, *рикая* слогът *ри* показва, че си хванал нещо в ръката си). *И* показва, че това, което си хванал, ще го изгубиш. Например в думата *учение* съгласната *Ч* показва, че ти приемаш нещата, а гласната *Е* показва, че трябва да има условия за това, което приемаш. Ученето е полезно, когато има растене. Онова, което човекът е научил, трябва да расте в него.

Да допуснем, че ти искаш да усилиш гръбначния си стълб, да имаш стабилен гръбнак. Тогава трябва да произнесеш думата *търпение*. Не можеш да усилиш гръбначния си стълб с думата *нетърпение*. Сега ти не знаеш как да кажеш *търпение*. Като казваш тази дума, трябва да се изправиш като войник, който стои на пост. Някой изговаря думата *търпение*, пък е заел една поза, в която нищо не може да издържи. Търпеливият човек може да издържа всичко. Той не се прегърбва, не се и изпъчва. Вие говорите за търпението, пък позата ви не е поза на търпението. Щом кажеш *търпение*, заеми позата на търпелив човек. Като кажеш *смел човек*, каква поза ще заемеш? Ако си смел, ще заемеш позата на смелостта. Ако искаш да изявиш смелостта, ще я покажеш. Казвате: „Като идем в училището, трябва да бъдем смели“. Че как ще бъдете смели? Ако се сгушиш, няма да можеш да учиш. Преди да идеш в училище, трябва да се окуражиш от уроците, които си научил, да си готов веднага да ги защитиш. Смелият човек защитава уроците си. Учителят ще ги укорява, той ще ги защитава. Ако не ги защитиш, те ще ти се разсърдят и като се върнеш вкъщи вечерта, уроците ще ти кажат: „Ти ни изложи днес“.

Педагози сте, казвате: „Да възпитаме човека“. Вие нямате начин на възпитание. Говори се за ум, но не се знае какво е умът. Говори се за душа, но не се знае какво е душата. За всичко се говори, но как трябва да се направи, никой не знае. Казвате: „Трябва да бъдем търпеливи“. Каква е позата на търпението? – „Трябва да бъдем милостиви.“ Как ще изразите милосърдието? Имате ли някаква идея за думата *милосърдие*? Другия път искам някои от вас да дадат позата на страха, да изразят страха, после да дадат позата на вярата или на доверието, да изразят какво нещо е доверие, да му дадат един израз. Да кажем, вие сте актьори и трябва да изразите на сцената мъчение, да покажете какво нещо е мъчението. Как ще го изразите, тъй че да го разберат другите? Или как ще изразите какво е да си болен, как ще дадете фигурата? Само внимавайте, като изразявате болестта, да не станете самите вие болни. Като изразявате болестта, трябва да мислите, че това е на шега. Като кажеш думата *богат*, да можеш да дадеш позата на богатия; като кажеш *сиромах*, да можеш да дадеш позата на сиромаха.

Думата *сиромах* е неразбрана в българския език. На английски *сир* (*сър*) значи учен господин, а *мах* значи голям човек, силен човек. Много хубава дума е *сиромах*. Тя значи учен, велик човек, пък българите под *сиромах* разбират човек, който няма пет пари в джоба. На сиромаха главата е пълна, сърцето е пълно, този човек отвън нищо няма, но отвътре всичко има. Много хубава е тази дума, но тя е изопачена. Турците, като не я разбират, казват *сюрмах* – това значи „чисти, изнася навън“ (като думата *сюрмек*). На турски *сиромах* е фукара – *фу* значи „много духа“, а *кар* значи „студено“. Това, което духа, и това, което изстудява, то е фукара. Турското разбиране на думата *сиромах* страда от това, което духа, и от това, което изстудява. А пък българинът от много знание и от голямо величие се е изстудил и е осиромашал. Той, след като е придобил голямото богатство и знанието, не е знаел какво да прави; дали са му власт – не е знаел как да я употреби. Сиромахът е изгубил доверие в себе си. Сиромахът е човек, на когото е дадена известна дарба, но не знае каква е тя и затова седи и се чуди. Който е сиромах, той се пита защо е осиромашал, чуди се защо са му дали всички тия работи, които не може да изпълни. То е същото като да те сложат за капелмайстор, пък ти

да не разбираш нищо от музика – чудиш се какво да правиш. Онези, които ръководиш, повече от тебе разбират и така ти се излагаш, нямаш музикално приложение.

Под думата *сиромах* аз разбирам човек, който има условия вътре в себе си, но отвън няма условия да прилага. Сиромах е този, на когото природата е дала дарби, но той не може да ги приложи. Сиромашията показва, че известни дарби са дадени, но човекът не знае как да ги приложи. Така отличаваме сиромашията от богатството: сиромахът съдържа богатство в себе си, но отвън няма условия; богатият отвън има условия, но вътре в себе си няма. Следователно, за да разрешат хората въпроса, трябва да се съберат богат и сиромах. Затова именно сиромасите и богатите се търсят. Богатият казва: „Ти си вътрешно богат“, сиромахът казва: „Ти си външно богат, вътрешно беден“ – и двамата си помагат. Сиромахът и богатият трябва да си помагат. Казвам: аз психологически разглеждам сиромашията на едно съзнание. Сиромахът съзнава, че има известни дарби, но няма условия да ги прояви. Богатият разбира, че има външни условия, но усеща, че му липсва нещо вътрешно. Следователно богатите търсят сиромасите, те да им уреждат отвън работите с вътрешното си богатство. Защото външните работи се уреждат чрез вътрешното богатство.

Този, който има една външна мъчнотия, не може да я уреди, ако не е умен, ако не е търпелив, ако не е силен. А вътрешните препятствия в живота не могат да се уредят, ако човек няма външни възможности. В това отношение условията и възможностите се допълват. Условията са външни усилия, възможностите са вътрешни усилия – една обмяна става. Кои са положителните – условията или възможностите? Условията са минус, възможностите са плюс. Ако възможностите в даден случай са плюс, в друг случай те са минус, а тогава условията стават плюс. Какво е търпението – плюс или минус? Търпеливият чака да му дадат нещо – това е минус. Търпението върви по женска линия. Вие разбирате, че има добродетели, които вървят по линията на живота. Има известни добродетели, които вървят по линията на сърцето, на чувствата, а известни добродетели вървят по линията на ума. Следователно в даден случай, когато става дума за добродетелта, трябва да се знае по кой начин може да се даде тя. Една добродетел се нуждае от външни условия и вътрешни възможности, за

да се прояви. Считайте една добродетел като едно семе, което трябва да се посее. Казват за Бог, че бил дълготърпелив, че имал голяма опитност. Без търпение в света нищо не може да се постигне. Търпението възприема нещата, задържа ги, знае как да ги използва.

Сега идваме до думите. Известни думи трябва да имат съдържание. Като говориш за търпението, веднага да заемеш позата на една канара, която хиляди години стои изпъчена на височината и гледа гордо. Това е търпението. Човек, който не може да представи търпението като една планина, като една скала, която хиляди години стои и гледа и чака, той не разбира търпението. А когато говориш за силата, да имаш предвид Земята – от милиони години като се движи в пространството, като се върти около себе си и около Слънцето и ни най-малко не се е спряла, тя показва сила. И Слънцето се движи от милиони години. Колко грамадна е тази сила! Силата ще си представиш като нещо, което постоянно действа. Ако така не си я представиш, ти нямаш понятие за нея. Казваш: „Аз искам да бъда силен човек“ – тогава трябва да поставиш нещата в движение.

Вие често страдате от едно статично положение. Казваш: „Безсилен човек съм, нямам сила“. Щом си безсилен, как ще разрешиш въпроса? Или казваш, че си гладен – щом си гладен, гледай птичките какво правят. Наблюдавали ли сте вие птичките какво правят? Стои птичката, разглежда нещата; клъвне, пак разглежда. Гладният, за да разреши въпроса, трябва да гледа къде са ония условия, откъдето гладът може да се задоволи. Или ти ще мислиш по кой начин да задоволиш онзи вътрешен глад, който имаш. Защото гладът може да е на физическото поле, но може и да е глад на сърцето, може и да е глад на ума. И сърцето страда от глад, и умът страда. Знанието, което придобиваш, е храна за твоя ум. Чувствата са храна за сърцето. С постъпките, с работата, която можеш да свършиш, ще храниш волята – и нея трябва да храниш. Ако вие не работите, вашата воля ще отслабне. Трябва да храните волята си, трябва да храните съзнанието си. Ако храните вашето съзнание, волята ви ще уякне. Ако човек не храни своето съзнание, волята му не може да бъде силна.

Някой казва: „Трябва да имам търпение“. Какво съдържа търпението? Представете си, че ви поставят на следния изпит: три дена да стоите гладен, след това да ви дадат един хубав

обяд и вие два часа да чакате, преди да се наядете. Казвате: „Воля трябва да има човек, да се въздържа“. Не воля, но търпение трябва да има. Този изпит се издържа с търпение. Аз уподобявам търпението на един забит колец, до който яденето е оставено. Какво нещо е силата? Силата е нещо, което може да се движи. Търпението ще те задържи да не ядеш. Ако имаш воля, пък нямаш търпение, ще се намериш при яденето. Волята като дойде, яденето в паницата изхвръква. Търпението въздържа волята. Казвам: има две сили, които едновременно действат в човека – воля и търпение. Търпението е, което въздържа волята. Защото волята иска да изпълни желанието на господаря си – на яденето да му се намери работа. Дадена ти е работата да търпиш, два часа само да гледаш тази храна и в дадения случай търпението ще въздейства върху твоята воля.

Ако направите един анализ в себе си, ще дойдете до едно противоречие. Представете си, че са ви дали едно хубаво ястие да ядете, но са ви вързали ръцете и краката с две въжета. Питам: как ще ядете? Вие сте свободни само ако се развържете. Някой път казваш: „Не мога да търпя, ще ям“. Как не можеш да търпиш? Ако ти вържат ръцете и краката, тогава ще търпиш, но това не е търпение, това е неволя. Има една такава фаза на търпението, когато са завързани ръцете и краката на човека и той се измъчва в себе си, че не може да се приближи до храната. Човек има желание, но не може да го изпълни – това е неволя. Природата връзва ръцете и краката на някои хора и туря яденето пред тях – туря неволята. На други хора развързва ръцете и краката, но туря търпението като колец и казва: „Ще чакате“. Кой от тях разрешава въпроса? Как ще определите свободата? Аз така определям свободата: свободен е онзи човек, който няма никакво препятствие да яде, но въпреки това си дава яденето; това е законът на свободата.

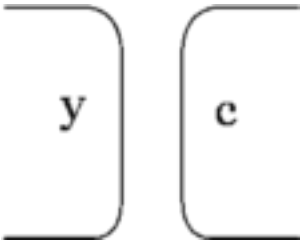

Фиг. 1

Тук, в дадения случай, имаме плюс и минус, обмяна на енергиите, или другояче казано, имаме един човек, на когото и умът, и сърцето едновременно действат (*фиг. 1*). Когато в човека си хармонират неговият ум, неговото сърце и неговата воля, тогава в нещата няма да има спънка, те ще вървят хармонично. Това е хармония

в живота. Затова човек трябва да дойде в онова положение, при което умът му да бъде в съгласие със сърцето му, а умът и сърцето да бъдат в съгласие с волята му. Тогава всичко, което той прави, върви гладко, всичко се постига. Когато умът и сърцето не са в съгласие, оттам произтичат всичките противоречия. Щом го има най-малкото несъгласие, щом го има колебанието в ума, човек не може да постигне това, което желае.

Изяснявам ви причината, поради която някои хора са нещастни в живота си. Това се дължи на тия три фактора: на човешкия ум, на човешкото сърце и на човешката воля – има някакво стълкновение вътре в човека, има нещо неуредено. Ти отиваш някъде и желаеш нещо, например влизаш в едно село, искаш хората там да ти заколят кокошка, но те са толкова бедни, че нямат кокошки. Искаш да ти опържат яйца в масло, но те яйца нямат, пък и масло нямат. Ти си недоволен. Тези хора имат само боб, турят го да се готви в гърнето с малко лук. Понеже не си много умен, казваш: „Как тъй да няма тук една кокошка, пък да няма яйца и масло? Какво е това село?“. Умният човек ще започне с най-малкото, ще поиска боб. Бобът не е толкова глупав, даже е много умен, идеалист е той. Че е умен, се показва по това, че прасетата не го ядат. Ако ще го яде някой, човек да го яде. Как мислите, прост ли е бобът? Ни най-малко не е прост, не позволява прасетата да го ядат.

Всички трябва да имате нови начини на самовъзпитание в новата култура. Старите начини са отживелици. Казвате: „Да имаме вяра, да имаме надежда, да имаме любов, да бъдем богати, къщи да имаме“. Всичко това се говори, но в нас то няма приложение. По новия начин как трябва да се говори? Ние събираме в щерната капка по капка нещата и след това те се проявяват. Новата култура, която иде, прилича на един извор, който извира. От изобилието трябва да започнем. Новата култура започва от голямото, не от малкото. Сега казваме, че човек трябва да има надежда, после трябва да има вяра и най-после, в края, трябва да има любов. Не, в бъдещата култура ще започнем от любовта: ще имаме любов, после ще имаме вяра и най-после ще имаме надежда. С любовта трябва да се започне, за да се разрешат всички въпроси правилно. Всяка една дума, която произнесеш без любов, тя е от старата култура. И всяка една дума, която произнасяш, трябва да я произнесеш

с любов. За да бъде търпението мощна сила, трябва и самата дума *търпение* да произнесеш с любов. Ако я произнесеш с надежда, пак ще свършиш нещо, но ако я произнесеш с любов, търпението тогава ще бъде мощна сила. Ако произнесеш *търпение* само с надежда, думата ще бъде много слаба.

Казвам: поставете любовта за основа и подтик на човешкия ум, за основа и подтик на човешката воля. Това трябва да стане: любовта трябва да бъде един велик стимул вътре във вас. Човек ще трябва да се освободи от всичките дрязги, страхове, колебания, които има; всичко това той ще трябва да остави настрана. Щом се колебае, той не е започнал с любовта. Щом е гладен, той не е започнал с любовта. Щом е безверник, той не е започнал с любовта. Щом е сиромах, той не е започнал с любовта. Кой осиромашава? Който надене надеждата, той облича една дреха, защото надеждата е дреха. Като му вземат дрехата, заминава и надеждата. Вяра е това, което извира. Идва един, отбива водата, колелото вече не се върти – вярата се изгубва. Взеха дрехата – отиде надеждата, отбиха водата – отиде вярата. Кое остана? Любовта остана.

Любовта е светлината, която Слънцето изпраща. Кой може да отбие светлината? Аз разглеждам въпроса психологически, светлината – любовта, е нещо, което никой не може нито да ти вземе, нито да го отбие. Трябва да започнем с любовта, за да имаме една стабилна основа в живота. За любовта всеки трябва да мисли, че е нещо, което слиза отнякъде. Няма място в света, където да я няма любовта. Където действа любовта, там у никого не се явява желание да ти направи пакост. Хората на любовта всички са богати и всеки иска да даде нещо от себе си. Там, където действа любовта, никой не мисли да прави зло, никой не мисли да вземе, а всеки иска да даде, понеже има преизобилно. В надеждата и вярата все таки има един недоимък, но в любовта всичко има. Та казвам: първата идея, която трябва да влезе в ума ви, е, че Любовта е онзи Божествен извор, който никога не пресъхва, никога не оскудява, който никой не може да обере, от който никой не може да вземе. Затова дръжте любовта като основа в живота си. Върху тази любов да съградите живота си, или върху тази любов вашият живот да се проявява.

Как ще се лекуваш, щом се обезсърчиш? Вие как се лекувате от сиромашията? Сиромахът е сиромах, понеже той ходи

инкогнито, не с името си, и банката не го познава. Тогава, за да изтегли влоговете си, той трябва да мине с истинското си име. Докато си сиромах, никой не ти вярва – то е да си инкогнито. Ти трябва да престанеш да бъдеш сиромах. Ще ви приведа един пример. Веднъж Аделина Пати* отишла в Ню Йорк, но нямала пет пари в джоба. Имала един чек за 25 хиляди долара и отишла в пощата да си вземе парите. Там ѝ казали: „Не ви познаваме. Нека някой да гарантира за вас, да подпише, че сте вие“. Тя обаче не познавала никого в Ню Йорк, затова се изправила насред станцията и запяла. Като пяла, тогава я познали и наредили да ѝ се дадат парите. Казвам: всеки, който носи любовта в себе си, нека да я изяви веднага – без гаранция става тази работа. Ако Аделина Пати нямаше този глас, трябваше да отиде да търси познати и така можеше да мине цяла седмица, докато намери един свидетел, който да потвърди, че е тя. Обаче нейният глас казва, че е тя. Друг не може да пее така, само тя може.

Да ви дам един метод, един начин да не се обезсърчавате. Щом се обезсърчиш, ще кажеш: „Аз имам сърце“. Ако мъчнотията не се махне, ще кажеш: „Аз имам ум“. Ако тази мъчнотия все още не се маха, ще кажеш: „Имам и душа“. Най-после, като кажеш: „Аз съм човек, имам и дух“, веднага всичката мъчнотия ще изчезне. Като кажеш: „Аз имам сърце, аз имам ум, аз имам душа, аз имам дух“, всички мъчнотии, които имаш, ще изчезнат. Намираш се например в едно голямо противоречие – в ума си ще кажеш: „Аз имам сърце, аз имам ум, аз имам душа, аз имам дух“. Като произнесеш тези четири неща, всичко веднага ще изчезне.

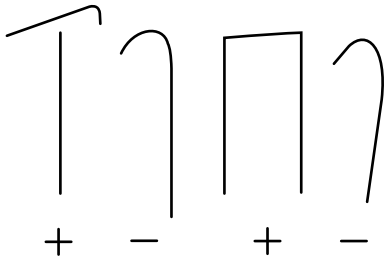

Фиг. 2

Имате тук плюс и минус, пак плюс и пак минус (*фиг. 2*). Това е духът, това е душата, това е умът, това е сърцето. Човешкият дух, човешката душа, човешкият ум и човешкото

* Аделина Пати (1843 – 1919) – една от най-известните оперни певици в световната история. Колоратурно сопрано, отличаващо се с невероятна топлина на тона, чистота и красота на гласа.

сърце заедно всичко разрешават.

Колко положения разбрахте? И кое може да се приложи? Колко основни положения има, които могат да се приложат? Като произнасяте *търпение*, изправете се – един перпендикуляр да има от центъра на Слънцето към центъра на Земята. Сега вие ставате и се свивате, нямате никакво търпение.

Колко думи имате да представяте образно? Един художник трябва да знае как да рисува. Първоначално всички думи са имали едно значение. След това ударението им е започнало да се мести. Сега имаме думи, които имат няколко значения.

Да изпеем песента „Давай, давай“.

Само светлият път на Мъдростта води към Истината. В Истината е скрит животът.

10. лекция, 16 декември 1938 г., София, Изгрев

ТРИТЕ ЗАКОНА

Отче наш

Имате ли зададена тема? (– *Нямаме.*) Тогава всеки да пише върху една свободна тема. (*Изпява се песента „Духът Божи“.*) Какви бяха положенията на миналата лекция? (*Отговаря се.*)

Основната черта на търпението коя е? Търпеливият човек е волеви. Човек без воля търпелив не може да бъде. Човек без организирано тяло търпелив не може да бъде. Често смесват неволята с търпението; казват *търпелив човек* за тоя, който търпи някаква неволя. Неволята всички я носят. И да има ум, и да няма ум, всеки носи неволята. В неволята всички са гениални. Талантливи и гениални са хората в носенето на неволята. Голямата неволя значи, че този човек има много да учи.

Откъде е дошло в ума на човека да казва *не-воля*? Неволята иде от волята. Има един, който налага неволята. Тя идва, понеже някой налага своята воля, а друг изпълнява не своята воля, но чуждата. В неволята имате този закон: плюс и минус. Плюс и минус какво дават? Представете си, че аз не зная нищо по математика, профан съм – сега можете да ме осветлите. В неволята има противодействие. Минусът представлява едно пасивно състояние, човек, който седи на едно място и казва: „Оттук не мърдам“. Болният казва така: „Оттук не мърдам“. Че той и да иска да мърда, не може; може да се мърда насам-натам, но не може да ходи. Човекът, който носи неволята, няма своя воля. Следователно онзи, който му налага тази неволя, иска да развие в него волята. Защото волята отпосле е дошла, тя е дошла от неволята. Един човек, който дълго време е бил в неволя, който е страдал, той става активен.

Привеждам един пример. Един млад момък, ням, бил изпратен от майка си за дърва в гората. Отишъл той в гората и насякъл дървата. Дошъл горският и му казал: „Кой ти позволи да сечеш? Дай позволителния си билет!“. Момъкът бил забравил билета си, но понеже не можел да говори, гледал горския и мълчал. Тогава горският започнал да го бие и така

го налагал, че немият проговорил, казал: „Не ме бий!“. А в обществото никой не могъл да го накара да проговори. Връща се момъкът, вече е проговорил. Значи, като го бият, този момък иска да се освободи, казва: „Няма защо да ме биеш“. Често и вие така не знаете да говорите. Някои хора изобщо не говорят. В това отношение страданията в природата служат за усилване на хората. Всички хора със слаба конструкция трябва да страдат, за да се усилят. Но страданието трябва да дойде постепенно, не изведнъж. Постепенно когато идат страданията, те усилват човека. Онези хора, които постепенно са страдали, техният организъм е много по-жилав. Всякога, когато страдате, намерете една причина за вашето страдание и търсете един изходен път.

Всяко страдание в природата, в органическия живот, може да дойде по няколко причини. Страданието може да дойде от една крива мисъл, може да дойде от едно криво чувство, може да дойде от една крива постъпка, някой път може да дойде от една силна воля и от една слаба воля. Пък страданието може да дойде и когато в човека е развита естетиката, когато обича хубавото и красивото. Допуснете, че ония хора, които обичат красивото, изящното, винаги имат желание да носят по-тънки дрехи. Те не обичат дебели дрехи, но тънки, изящни, такива, които прилепват по тялото. Представете си още, че те излизат навън с тези тънки дрехи, за да бъдат угледни, и изведнъж температурата пада 20 градуса под нулата – какво ще стане с тях тогава?

Някой път се проповядва учението, че трябва да имаме добро мнение за хората. Добро мнение за кои хора ще имаме? Мислите ли, че всеки, който носи глава, е човек? Или мислите ли, че всеки, който прилича на човек, е човек? Под *човек* ние разбираме разумно същество, което не обича да греши – то е човек. Човек е този, който иска да живее по закона на Любовта – един човек, който няма желание да използва никого. Казвате: „Трябва да обичаме всичките хора“. Как ще обичаш една змия, която хапе? Как ще обичаш една отрова, която разрушава човека? Как ще обичаш един мухлясал хляб? Или как ще обичаш онова, което изгаря? „Да обичаме хората.“ Обичай – под това разбирам да обичаме всичко онова, което е разумно в света. И в себе си обичай всичко онова, което е разумно – законът е същият. Казвате: „Човек трябва да обича себе си“.

Обичай в себе си всичко онова, което е хубаво, красиво, добро, изящно, но като намериш нещо, което не е хубаво, изпъди го навън. Как може да обичаш един нетърпелив човек или един недоволен човек, един мърморко? Каквото и да направиш, този човек все ще е недоволен.

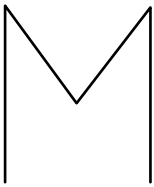

Фиг. 1

Сега, в XX век, нали ще се научите да мислите? В буквата *М*, както се пише на български, има четири линии (*фиг. 1*). Какво означава първата линия вляво, която отива нагоре? Втората линия къде отива? Вдясно. Третата е вляво и четвъртата пак е вдясно. Питам: какъв е ефектът в геометрията на тия линии, които отиват вляво, и какъв е ефектът на тия линии, които отиват вдясно? Например вие вървите по пътя и залитате. Какъв ще бъде резултатът, ако паднете на дясната страна, и какъв – ако паднете на лявата страна? Представете си, че не е възможно да не паднете и падате. Като се навеждате наляво и надясно – на едната и на другата страна, в това навеждане вашето тяло се упражнява, вие правите две упражнения. Във всяко едно наклоняване, което правите в природата, вие или ще изхарчите, или ще придобиете – плюс или минус ще имате. Като се навеждате на една страна, там вие давате, от другата страна възприемате нещо.

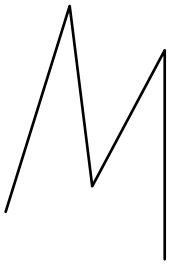

Фиг. 2

Ако буквата М се напише геометрически така (*фиг. 2*), какво изяснява? Първата линия е издигната по-високо, последните две са по-ниско. Графологията дава обяснение, че когато първият крак на тази буква е издаден по-нависоко, този човек мисли повече за себе си, на първо място поставя себе си, а другите поставя на второ място. Такъв човек не е демократ, но е аристократ; аристократизмът тук е на първо място, демократизмът е на второ. Ако буквата *М* е написана така, че вторият ѝ крак е по-нависоко, тогава този човек е демократ – при него на първо място е демократизмът, на второ място е аристократизмът. Питам: ако ти поставиш себе си на последно място, първото място с какво ще бъде заето?

Казваш за някого: „Давам му първо място в науката. Той отговаря на това място, учен човек е“. Лингвистите знаят по седем-осем езика. Аз мога да кажа, че знам десет езика, но ако

говаря само по 4 – 5 думи от тях, зная ли наистина тези езици? Като каже някой едно изречение на френски, това означава ли, че знае езика? Думата *говоря* на български започва с *Г*, на френски започва с *P* (*parle* – бел. ред.), а на английски започва с две съгласни – *S* и *P* (s*peak* – бел. ред.). С две съгласни ли трябва да започне думата, или с една съгласна? Какви могат да бъдат различните съображения? Съгласната *S* в английския език показва гъвкавост в практиката, да знаеш как да опериращ наляво и надясно, а след като знаеш как да опериращ, трябва да знаеш как да държиш нещата (*P*). Французинът казва, че е потребно само да знаеш как да държиш едно нещо. Англичанинът казва: трябва не само да държиш едно нещо, но и да бъдеш гъвкав, да знаеш как да го употребиш. Англичаните знаят как да постъпват, много са гъвкави в постъпките си, тяхната политика е изящна. Ако две съгласни произнесеш хубаво, значи ти си гъвкав човек. Тези от вас, които не са гъвкави, които нямат дипломация, трябва да произнасят *SP*.

Някои от вас казват: „Аз съм откровен човек“ – значи те са без запушалка. Със запушалка или без запушалка трябва да бъде човек? Ако си откровен – без запушалка, тогава всичко, каквото сложиш вътре, ще излезе. Какво разбирате под думата *откровен*? Това означава човек, който нищо не крие. Откровен човек е онзи, който няма никаква задна мисъл да скрие нещо, да направи някакъв капан. В откритията човек всичко виждаш, не можеш да се боиш. До дупката на мишката има капан, хубав, лъскав, пък в него има и нещо за ядене. Какво мисли мишката, като излезе от дупката си? Че провидението нещо ѝ е донесло. Започва научно да го разглежда, казва: „Божието провидение“, влиза, после излиза. Идва друга мишка, и тя казва: „Дойде едно голямо благословение за нас“. Какво благословение? Кашкавал е турен вътре. Като го обикаля, мишката казва: „Чакай да видя“ – Божието благо иска да откъсне. Като го откъсне, затвори се капанът. Най-първо капанът беше отворен – откровен, после стана затворен – „закровен“. Дяволът всякога в началото е откровен. По-откровено същество от него няма, но в края на краищата то се оказва „за-кровено“. Открит е, значи, а като те хване, казва: „На мое разположение си“.

Веднъж гледах една котка как беше хванала една мишка. Тя седи, аз разсъждавам, гледам я в очите. Като ме поглежда, тя започва да се опасява да не би да стана съучастник в тази работа. Казва: „Хванах мишката, но знаеш ли колко време ми взе, докато я хвана? Пък сега ти искаш да участваш“. Аз ѝ казвам: „Това, малкото мишле, го пусни на свобода“. – „Как така да пусна мишката? Да не е била толкова глупава! Аз искам да си поиграя малко с нея.“ После котката продължава: „Имам си някакво намерение, ще я пратя да се учи в котешкия свят“. Пак казвам: „Пусни я“. – „Не искам да я пусна.“ Аз обаче зная слабостта на котките каква е. Отрязвам едно парче прясна риба, хвърлям ѝ я. Тя пуска мишката и хваща рибата, започва да яде. Мишката седи и гледа, пък аз ѝ казвам: „Не чакай да видиш какво ще стане с рибата. Няма какво да си мърдаш муцуната“. След това тя се скри. След като изяде рибата, котката започна да ходи насам-натам, да търси мишката. И ние сме от същите тия същества в света, когато не искат да извършат волята на Природата, Божията воля. Хванал си една работа, стоиш и мислиш, казваш: „Всичко зависи от тази работа“. Дали зависи от тази работа, или не, то е въпрос. Казват ти: „Пусни тази работа“, но ти не искаш да я пуснеш. Казвам: всяка една мисъл, която минава през вашия ум, вижте дали може да остави едно качество във вас.

Всяко едно страдание е дотук (*фиг. 3*). Щом мине отгоре (*фиг. 4*), страдание вече няма, тогава се образува движение. Там, където има движение в природата, страданията изчезват; където се спъва движението, има страдание. Всякога, когато се спъва движението му, човек се дразни. Направете един опит. Дори и най-спокойният човек, като върви по пътя и вие спрете движението му, ще се подразни, веднага ще се зароди в него едно неприязнено чувство. Ако вие затънете, докато вървите, но знаете как да направите една линия, изведнъж да се завъртите с единия си крак, така че да не паднете, тогава във вас няма да се зароди страдание. Ако изгубите вашето равновесие и паднете на земята, ще имате страдание – там, където сте се ударили, ще чувствате малка болка. А като се завъртите с единия си крак, вие ще избегнете страданието.

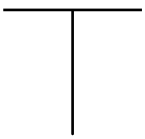

Фиг. 3

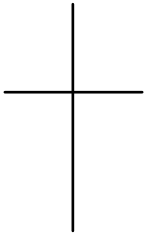

Фиг. 4

Казвам: не трябва да се движите много бързо, но в бързината ви да има съответствие. Трябва да разбирате и следния закон. Да кажем, вие всички се спирате на едно място и образувате един кръг. Ако близо до вас седне човек, чувствата на когото са обратни на вашите, няма да можете да го търпите, понеже той е в дисхармония с вас. Той може да е близо до вас, но неговите мисли и неговите желания са съвсем други – не можете да го търпите. За да търпите един човек, неговите мисли трябва да са хармонични с вашите – не еднакви с вашите, но да се движат в същата посока. Защото около вас има постоянно движение, пък и вие самите се движите. Казвам: когато в човека се произведе едно вътрешно раздвояване, то се дължи на същия закон. Ако вашето сърце не върви в една и съща посока с ума ви, ако вашите желания не държат посоката на ума, тогава става един разрив в сърцето, ражда се една вътрешна борба: мислиш едно, сърцето желае друго. А някой път волята държи трета посока; то вече е най-голямото страдание, което може да дойде в човека.

На първо място координирайте вашите движения. Да координирате движението на вашия ум с движението на вашето сърце, движението на вашето сърце с движението на вашата воля – това е възпитание. Във възпитанието трябва да се координират вашите мисли, вашите чувства и вашите постъпки. При координираните мисли човек винаги е способен, винаги има достатъчно светлина. Когато мислите ви са достатъчно координирани, ще видите, че ще имате достатъчно светлина. Когато чувствата ви са координирани, вие ще имате изобилно топлина. Когато вашите постъпки са координирани, ще имате сила. Най-първо трябва да се яви светлина, после топлина, след това силата на волята. Силата на волята се явява от координираните действия; тогава се проявява силата на човешката воля. Когато постъпките ни не се координират, силата не може да се прояви.

Например някой път вашата памет отслабва. Паметта отслабва по причина единствено на малкото светлина и малкото топлина. Във вашия мозък има по-малко светлина, отколкото трябва. Следователно трябва постепенно да се усили светлината на ума ви и мислите ви да започнат да се координират. Концентрацията не е нищо друго, освен осветляване на един предмет в ума. Да се концентрираш върху някой предмет в ума

си, това значи този предмет да е добре осветлен. Един красив извор трябва да може да привлече вниманието ти, тогава се спираш при него, мислиш, съсредоточаваш се. Ако този извор не е тъй открит и местността не е тъй красива, твоята мисъл няма да се привлече към него.

Казвам: за да се усили вашата памет, непременно трябва да внесете мисли, които са добре осветлени. За да се усили вашето сърце, трябва да внесете чувства, които са добре стоплени. Под думата *топлина* разбираме онази нормална топлина, през която животът се проявява. Под думата *светлина* разбираме онази нормална светлина, през която животът се проявява. Под думата *сила* разбираме онази сила, чрез която животът идва вътре в човека. Силата е потребна, за да се прояви животът. Мисълта, чувствата и силата, това са условия, при които животът може да се прояви тъй, както ние искаме. Ако мисълта не е права, има една малка светлина. Ако чувствата не са прави, има една малка топлина. Ако постъпките не са прави, има една малка сила. В постъпките трябва да има сила. Тази постъпка, която няма сила, не може да постигне своето предназначение.

Да допуснем, че вие сте със слаба воля. Щом сте със слаба воля, започнете да пишете работи, които не разбирате. Или да допуснем, че ви е страх да не се простудите или да не би това, което не обичате, да се случи. Може например да ви е страх да не се изгорите. Тогава сипете гореща вода в един съд, бръкнете с пръст в нея и бързо го извадете. Втори път бръкнете по-надълбоко. Веднъж, дваж, триж направете това упражнение, така ще получите поне един вътрешен стимул от страха от изгаряне. Но трябва да бъдете внимателни. Тази, голямата топлина, ще внесе нещо във вас.

Вие ще придобиете качествата на всяко нещо, от което ви е страх. Ако ви е страх от мечка, постепенно ще придобиете качествата на мечката. Ако ви е страх от заек, ще придобиете качествата на заека. Това, което обичате, и неговите качества ще придобиете. Тия качества ще бъдат в негативен смисъл. Вие ще придобиете качествата на мечката и от тия качества ще придобиете нещо. Какво ще придобиете от качествата на заека? Например някой тропне и вие трепнете – то е заешко състояние. Значи във вас всякога ще има една реакция. Първо ще се изплашите от нещо, а после ще се смеете на страха си.

Наскоро четох един пример, даваха го във вестниците. Група жени отишли при Хитлер, за да искат нещо от него. Сред тях имало една млада госпожица, която носела в себе си бомба и я взривила. Като се взривила бомбата, всички други трепнали, а само Хитлер са поусмихнал. Значи него не го е страх от такива книжни бомби, самообладание има той, казва: бомбата ви е много хубава, тя стимулира държавните мъже. Героят си е герой. Във вашия живот все таки някоя мома ще пусне някоя бомба или някой кавалер ще пусне някоя бомба – какво ще направите тогава?

Казвам: всичко онова, което става в природата, е само с цел самовъзпитание – умствено самовъзпитание, духовно самовъзпитание и самовъзпитание на човешката воля. И в трите свята ние се усилваме: усилваме волята си, усилваме чувствата си, усилваме мисълта си. Всичките противоречия произтичат от това, че не разбирате закона, по който човешките мисли се движат. Някой път мисълта ви потъмнява и вие казвате: „Едно време ние бяхме идеалисти“. Идеалисти са ония, които имат достатъчно светлина. Материалистите влизат в гъстата материя – мъгляви са. Под думата *материалист* разбирам малко светлина.

Казвате за някого, че е станал груб, студен човек. Аз казвам: топлината на сърцето му се е намалила. Какъв е церът? Малко въглища. Сърцето си има една печка, която трябва да изтърсите, да извадите пепелта от нея. Сърцето, след като гори няколко години наред, трябва да се почисти. Защото, колкото и правилно да гори нашето сърце, всякога в горенето остава малко пепел. Колкото и правилно да гори нашият ум, тази светлина, която се развива, оставя малко пепел. Често трябва и човешките мисли да се почистят, и човешките постъпки. Човек всеки месец трябва да прави по една генерална баня – баня за ума, баня за сърцето. В месеца човек може да прави четири бани. В годината може да прави 52 бани за пречистване. Това е хубаво за човешкия ум, да си дадеш един отчет.

Много пъти вие сте неразположени, имате някаква мрачна мисъл, гледате: цялото ви бъдеще е тъмно. Казвате: „Нищо светло не виждам в живота си“. Та как е възможно в един светъл свят, където всички хора се радват на онова, което Бог е създал, вие да сте единственият човек, за когото няма никакво светло бъдеще? Откъде се излюпи това яйце за вас, къде го намерихте? Аз ви казвам така: един ваш неприятел, докато

сте спали, ви е сложил черни очила и сега вие всичко виждате черно. Свалете очилата си! Може ли едно същество, което Бог е създал, да няма бъдеще? Може ли един велик художник да създаде една картина и тази картина да няма никакъв смисъл, да не струва нищо? Голяма цена имат картините на онези, великите художници. Пък и всяко нещо, което човешкият гений е създал, има цена. Питам: вие, които сте създадени от Бога, може ли да нямате никаква цена?

Питате защо Господ ви е създал. Да ви кажа защо: за да разнесете светлината Му по света. И силата Божия да разнесете по света. Да разнесете Божията светлина, Божията топлина, Божията сила по света. След това какво възнаграждение ще имате? След като си ги разнесъл, след като си работил за тия трите, тогава ще ти дадат един хубав обяд – значи ще си заслужил да ти дадат хубаво ядене. Когато един човек умре и иде в другия свят, ако е разнесъл светлината и топлината, нему дават отличен обяд. Това, което наричат щастие, то е приятното ядене, което ще ви се даде като възнаграждение за работата, която сте свършили на Земята. Този, който не е разнесъл светлината и топлината, ще го вкарат в обора и ще му дадат да яде слама, както на говедата им дават слама. Казвате: „Когато иде човек в другия свят, там като говедо ли ще го хранят?“.

Сега ви давам посока на мисълта. В света човек е създаден да носи онази Божествена мисъл. Светла трябва да бъде мисълта и по възможност да е най-хубавата. Мислете за най-хубавите работи. Щом мислите за тях, във вас ще влиза най-хубавият стимул. Представете си, че ви дават една такава задача: да завършите университет, без да имате и пет пари. По кой начин ще го завършите? Трябва да влезете в университета, трябва да платите. Сега аз няма да ви обяснявам темата как ще завършите университет без пет пари, вие пишете каквото знаете. Казвате: „Няма смисъл животът, няма смисъл да се родиш и да умреш“. – „Защо трябва да се роди човек?“ Да ви отговоря. Аз отварям вратата на една къща, а вие питате: „Защо я отваряш?“. Аз съм вън от тази къща и отварям вратата, за да вляза вътре. Хубаво, след като вляза вътре, защо затварям вратата? За да не изляза навън. Значи, вие отваряте вратата, за да влезете вътре; затваряте вратата, за да не излезете навън. Ние сега отваряме отвътре вратата и излизаме, но в природата законът не е такъв. Да кажем, известно коли-

чество вода слиза от горе надолу. Тази вода може ли по същия начин да се върне нагоре? Като се върне нагоре, тя ще има друга посока, но и друго състояние. Тя ще се вдигне нагоре във формата на пари, ще се сгъсти, после пак ще дойде долу, ще образува един кръг на движението. Та водата може да мине по този кръг в твърдо, в течно и във въздухообразно състояние. Една ваша мисъл може да бъде в покой, в твърдо състояние, после може да се движи, да образува един кръг; може да придобие по-голяма енергия вътре в себе си, да е в състоянието на пара. Ако вашите мисли се изменят, то значи, че се изменя състоянието им. Например вие имате една мисъл, която е идеална, но постепенно вашата идеална мисъл изгубва цената си, слиза по-надолу, в по-гъстата материя. След това трябва да измине по-дълъг период, докато започнат вашите мисли, вашите идеи да се пречистват. Вие не сте забелязали това движение на мисълта.

Практическата страна на въпроса е вие да държите онази светлина, която внася подтик в ума ви, в мозъка ви. Защото здравословното състояние на мозъка зависи от светлината. Човек, който иска да бъде здрав в умствено отношение, той трябва да храни най-светли мисли. Мислете си за учените, за гениалните хора, за писателите. Даже само прегледайте съчиненията им, за да може тази светлина, при която те са живели, да проникне във вашите умове. За всичко хубаво в човека мислете. Най-после вие трябва да влезете във връзка с природата, за да виждате тази разумност, която съществува навсякъде. Книгите на природата са всякога затворени, понеже ние не разбираме нейната азбука. Вижте колко години учи един геолог, докато разбере цената на скъпоценните камъни. Един обикновен човек, като види някой скъпоценен камък, не може да се произнесе кога в далечното минало се е образувал той, при какви условия, как е кристализирал; той счита този камък за една хубава гледка. Ученият човек прозира в миналото.

Като погледнете някой човек, за вас той е обикновен, а ученият, гениалният, като погледне тялото му, лицето му, вижда тези ред поколения в миналото, през които е минал, вижда как той е достигнал до степента, на която сега се намира. Ученият може да прочете неговото минало, пък може да знае и неговото бъдеще. Физиогномистите могат да прочетат характера на другите хора по чертите на лицата им. И

себе си като видят в огледалото, могат да разгадаят характера си. Защото човек, като се види, не може да познае себе си, не може да види някой дефект в себе си. Че е така, е хубаво, понеже за себе си никой няма право да се произнесе. Вие може да се произнесете за нещо, което сте направили. Вие сте едно произведение и за себе си не можете да кажете дали сте лош, или добър – то е работа само на Онзи, Който ви е създал. Ако кажете, че сте лош, тогава вие предизвиквате Този, Който ви е създал. – „Много лош човек съм.“ Ще ви кажат: „Къде е вашата лошавина? Кой ви направи така?“ и после ще ви прегледат.

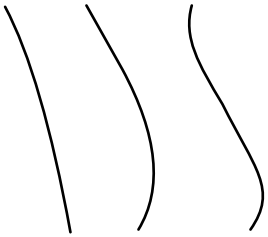

Фиг. 5

Вие казвате, че на някое място вашата картина не е довършена. Да допуснем, че не харесвате носа, който имате. Как ще докажете научно на Онзи, Който ви е създал, че носът ви не е намясто? Питам: кой нос е намясто? Коя е най-хубавата форма за нос, коя е нормата? Има хубави носове, изобщо разни носове има (*фиг. 5*), но коя е нормата, кой е правилният? Тия носове, те са условия.

Когато изисквате от живота да нямате много влага, какво ви трябва? Понякога хората страдат от много влага. Има носове, които са малко завъртени накрая. Такъв нос има повече влага, нещата в него не гният. Причината е там: завъртян ли е накрая носът, тогава има повече влага, повече вода. Защо да не харесваш носа си? Ако носът ти е прав, ти ще бъдеш въздържан. Ако махнете вглъбнатините на един нос, той ще остане без влага и ще се махне, но тогава и вие ще се махнете от света. Ако тия неща се махнат от вас, и вие ще се махнете от света. Благодарете на тази, вглъбнатата страна – тя продължава живота. Не е хубаво носът да бъде широк, но не е хубаво и да бъде много тесен, та да се очистят съвсем тия гънки. То е като при термометъра: ако живакът не се мърда ни нагоре, ни надолу, тогава за какво ще ви служи този термометър, какво ще научите от него? Ако на лицето ви не стават никакви промени, какво ще бъде положението ви? Не се бойте от промените, които стават.

Често мнозина от вас се страхуват, че не са разположени духом, че имат много дефекти. Вие благодарете за всички ония промени, които стават във вас. Считайте, че каквото

става в ума ви, в сърцето ви и навсякъде, то е за ваше добро. В природата, ако при големия прах дойде влага, много по-лесно ще се образуват дъждовни капки. Ако искате температурата да бъде еднообразна, няма да има дъжд. Да кажем, вие не искате да има студено течение. Но едно студено и едно топло течение образуват дъжд. Като дойде топло течение и не дойде противоположното, не може да падне дъжд. Трябва да дойде едно студено течение най-първо, после противното, за да се образуват водните капки.

Вие искате само да е топло. Въпросът е право ли е всякога да ви бъде топло? Ако искате всякога да ви бъде топло, трябва да слезете в центъра на Земята – там никога няма да изстинете. Но питам: каква култура може да имате в центъра на Земята? Никаква култура не може да имате. Културата е на повърхността на Земята, където смените между топлината и студа правилно стават: топлината работи отвътре, студът отвън, а после топлината работи отвън, студът отвътре. Нали Земята отвън е студена, а отвътре е топла? Слънцето отвън е топло, а отвътре е студено. Като говоря така, под *студ* какво разбирам? Студът е мощна сила, при която всичката сила се изразходва, няма условия да се развие топлина. При студа вие може да произведете топлина само ако знаете закона.

Нека да си послужим с едно обяснение. След като се изхвърли от дулото на оръдието граната, която е студена, при бързината, с която се движи, срещне ли тя съпротивление и се удари, веднага се образува топлина. Енергията, с която се движи студът, е грамадна. Ако се качите горе, в пространството, там няма да намерите топлина, но ще намерите такава ниска температура, при която никакъв живот не може да съществува. Но там, в това пространство, където съществува този голям студ, се разнасят енергиите на природата. Крайната топлина, и тя е противоречива. В Евангелието се говори за вечния огън. За кого е създаден той? За лошите духове. Лошите духове са такива по единствената причина, че са станали много студени. За да ги поправи Провидението, Бог е създал вечния огън. Той ги туря в него да се стоплят – целта е вечният огън да ги поправи.

Всеки човек, който е егоист, е студен; всеки човек, който е алтруист, е топъл. Ако искаме по закона на еволюцията да се поправи светът, тогава една студена жена трябва да се оже-

ни за топъл мъж, да стане преобразуване в поколението, да се подобри то. И обратно, ако някой е много горещ, той трябва да се ожени за студена жена – непременно трябва да му турите тази студена другарка, да урегулира голямата му топлина. По същия начин се примиряват студът и топлината. Човекът живее между две крайности: крайна горещина и крайна студенина; като се съединяват, те образуват живота. Ако лишите живота от тия две противоречиви сили, той престава да се проявява и тогава имате само страдания, или това, което не обичате. Страданията са студът, радостите са топлината. Но да благодарим, че след радостите пак идат страдания и след страданията пак идат радости – смяна става. Всичките противоречия си имат добрата страна.

Сега на предмета: в ума си поддържайте една естествена светлина. Щом дойдат мрачни мисли, изпъдете ги. Щом в сърцето дойдат мрачни чувства, изпъдете ги. Щом дойдат мрачни постъпки, и тях изпъдете, не ги дръжте дълго време. Вие как се лекувате от мрачните състояния? Аз да ви дам един метод: ако сте мрачен, крайно неразположен, а навън е лято, накарайте един ваш приятел, както си вървите, да излее върху вас една кофа студена вода – тогава изведнъж ще се смени цялото ви състояние. Или един богат човек е недоволен от живота (има такива милионери, които са недоволни). Как ще се смени състоянието му? Като му кажете, че цялото си богатство е изгубил, всичките му мрачни мисли ще изчезнат веднага.

Трябва да знаете: мрачното ви състояние, мрачните ви мисли, мрачните ви чувства и мрачните ви постъпки са отражение на цялото човечество, на всички ония хора, които днес живеят. Във вас има мрачни мисли, които не са ваши. Да допуснем, че имате радио и слушате как някъде се свири и пее – като че при вас се свири и пее, а то е на 4 – 5 хиляди километра далеч. Вашият мозък е едно радио. Някой път на 4 – 5 – 6 хиляди километра далеч някой е недоволен, вие попадате на неговата станция, вашето радио я улавя и самият вие ставате недоволен. Завъртете ключа на радиото си и намерете някоя станция, която е щастлива, защото природата е пълна с нещастни и с щастливи станции. Като търсите станциите на щастието, ще попаднете и на такива, където него го няма. Не че Господ ви е създал да бъдете с мрачни мисли, но понеже

вие сте станали учени хора, оперирате с радиото си и хващате понякога мрачните мисли.

Като обикаляте този свят, вие попадате на много станции. Някой път попаднете на станция, където са мрачни мислите, и започнете да мислите защо Господ е създал така света. А може и да попаднете на една станция на дявола. Какво ще ви каже дяволът? Той ще ви каже тъй: „Животът няма никакъв смисъл“. – „Че как да няма смисъл?“ – „Празна работа е! И ученията няма никакъв смисъл. Всичко е празно.“ Каквото и да кажеш, той ще тури отрицателното. Най-после ще те запита: „Като си станал учен, какво си спечелил? Твоите прадеди, които бяха учени, какво направиха, не измряха ли? Ние сме ги проверили. И не е ли заблуждение, че си учен? Ти нищо не знаеш“. Какво ще му кажеш тогава? Дяволът понякога прилича на язовец. Също като язовеца, той има една жлеза*, с която хубаво ще те нацърка, ако се приближиш до него, та целия ден няма да можеш да се освободиш от неприятната миризма. Като дойдеш близо до дявола, със седмици не можеш да се освободиш, затова казвам: при задницата на дявола не стой, далеч стой от него.

Не разрешавайте въпроса с естеството на лошите мисли в света. Една лоша мисъл е като язовец. Като сте близо, язовецът ще ви нацърка. Не че нарочно го прави, не че жлезата му е направена заради вас, но той иска да се запази. Когато вие се обезсърчите, значи някой язовец ви е нацъркал. Обезсърчението показва, че сте се приближили при някой предмет, който не съответства на вашето естество. Вие не знаете как се раждат лошите мисли. Представете си, че вървите някъде и сте в добро разположение. Пред вас се отваря една каса със скъпоценности, с пари и една мисъл се заражда: не може ли да си взема от всичко това? След това във вас се заражда борба. Вие не вземате нищо, оставяте касата и си заминавате, но вашето настроение се изменя, казвате си: „Що ми трябваше да пожелая да откраднa нещо и да го употребя за себе си?“. Така тази каса веднага изменя вашето състояние. Представе-

---

* *Също като язовеца, той има една жлеза...* – характерна особеност на язовеца са неговите мускусни жлези. Тези анални жлези се активират вследствие на изпитан страх или възбуда, като усещането за опасност стимулира тяхната секреция.

те си друго положение: аз вървя и съм съвсем неразположен. Гледам, един човек е паднал на пътя, навехнал си е крака. Притичвам, давам му първа помощ, наемам каруца, закарвам го в дома му. След като се отделя от него, усещам една радост в себе си. Този човек нищо не ми е дал, но аз придобих нещо от него. Този човек стана причина да сменя своето състояние.

Казвам: хората в света служат за смяна на състоянията. Има хора, които те срещат и сменят състоянието ти: ако то е радостно, ще се смени с мрачно, някой път от мрачно ще стане радостно. Следователно зимно време носете дебели дрешки, лятно време носете тънки дрешки. Като срещнете един добър човек, отворете ума си – да влезе светлината му във вашия ум. Като срещнете един лош човек, ще се затворите, не ви трябва неговата топлина. Някой път лошите хора имат повече светлина и по-малко топлина. Затова добрите и лошите хора трябва да живеят заедно, да се обменят. Лошият човек, понеже светлината му е малка, ще иде при добрия човек, който пък има малко топлина, и ще му каже: „Ти ще ми дадеш от твоята светлина, аз ще ти дам от моята топлина“. Една обмяна да стане между хората.

Този закон приложете и в себе си. Когато сърцето ти има по-голяма топлина, тогава ще обмениш топлината със светлината. Когато твоята мисъл има малко топлина, тогава ще направиш обмяна със своите чувства. Постоянно трябва да правим една обмяна. Сърцето трябва да прави обмяна с ума, с мислите; мислите в даден случай трябва да правят обмяна с топлината на сърцето. Умът и сърцето трябва да правят обмяна с постъпките, или с човешката воля. Значи, най-първо трябва да правите обмяна между ума и сърцето, тогава умът и сърцето трябва да правят обмяна с волята. То е проявлението на човека, тогава имаме един човек, който е възпитан, тогава имаме хубави мисли, хубави желания и хубави постъпки. Хубава е всяка една постъпка, която има достатъчно сила да се прояви.

Какво бихте приложили вие? Ако сте болни, как ще се излекувате? Какво ви липсва при болестта? Една болест може да се образува от недоимък на светлина, една болест може да се образува от недоимък на топлина, една болест може да се образува от недоимък на сила. Ако имате недоимък на светлина, внесете повече от нея. Прочетете някоя книга, която е

оптимистична, изпълнена със светли мисли, и веднага ще се измени вашето състояние. Ако страда сърцето, тогава ще кажеш: „Бог е любов“ – любовта е цяр за сърцето. Имаш малко светлина – ще кажеш: „Бог е мъдрост“. Мъдростта носи светлина. Силата в човека е истината. Истината е резервоар за сила. Всеки човек, който иска да бъде силен, той трябва да обича истината. Всеки човек, който иска да има нормална топлина, той трябва да обича любовта. Всеки човек, който иска да има светлина, той трябва да обича мъдростта, знанието.

Вие казвате: „Защо ни е любовта?“. Любовта е, за да поддържа естествената топлина на сърцето. Мъдростта е, за да поддържа естествената светлина на ума. Истината трябва да поддържа естествената сила на човешката воля. Или човешката воля се поддържа от истината; човешкото сърце се поддържа от любовта; човешкият ум се поддържа от мъдростта.

Като ви дойде едно голямо противоречие, направете един малък опит, вижте доколко ще бъде сполучлив. Някой казва: „Не мога да пея“. Щом не можеш да пееш, малко топлина имаш. Щом имаш малко топлина, дръж любовта и ще започнеш да пееш. Казваш: „Този предмет не го разбирам, тъмен ми е“ – малко светлина имаш. Тогава дръж мъдростта. Като дойде мъдростта, предметите ще ти станат ясни. Всякога, когато няма достатъчно светлина, предметите са тъмни, отношенията не можеш да видиш. Да ви дам едно отношение: *Х* се отнася към *У*, както 17 към 9. Числото 17, това е положителната черта на лошия човек, а 9, това е положителната черта на добрия човек. В пета глава на Посланието към Галатяните е посочено, че лошият човек има 17 качества, а 9 са качествата на добрия човек. Лошият разполага със 17 качества, добрият разполага с по-малко качества – отношение има. Тогава, ако кажем тъй: *Х* се отнася към 9, както *У* към 17, право ли ще е? Как ще примирите това?

Между добрите и лошите хора става обмяна. Всякога в природата става обмяна. Има един начин за трансформиране, но трябва голяма наука. Не е лесна работа човек да смени в себе си едно състояние. Не е лесна работа да бъдеш добър човек, цяла наука е. Казваш: „Аз искам да бъда добър“. То е алхимия. Алхимията е нещо голямо, познание се иска. Да смениш едно свое лошо състояние, наука се изисква. Да смениш едно свое лошо разположение, то е много мъчно. Има

лоши хора, които носят богатство в себе си, но им е сложена горчива обвивка. Често лекарите си служат с горчиви хапове, които са обвити със сладка обвивка. Ако горчивото е отвън, едно дете няма да вземе този хап, затова той отвън е сладък, отвътре е горчив. Понякога на вас ви дават същия хап – отвън сладък, отвътре горчив. Но има и други хапове в света – отвътре сладки, отвън горчиви. Питам: защо едните хапове ги направиха отвътре горчиви и отвън със сладка обвивка, а другите – отвътре сладки, отвън с горчива обвивка? Какви са били намеренията? Има хора в света, които, без да имат пари, се препоръчват за богати, а има и богати, които казват, че нямат нищо – те не се препоръчват за богати. Всички те имат своите съображения.

Главният въпрос седи в този закон: използвайте любовта за развитието на вашето сърце, използвайте мъдростта за развитието на вашия ум, използвайте истината за развитието на вашето тяло, на вашата сила. По това се отличава новото учение. Онези, които могат да оперират с тия трите, великите в света, те са вече на правия път, животът за тях има смисъл. Разбира се, това е една теория, която трябва да проверите. Вие нямате една опитност, върху която да застанете, за да сте готови. Казвате: „Ние не знаем дали е тъй, или не е тъй“. Може да не е тъй. А пък за природата е тъй. За мене 101 процента е тъй; и едва ли едно на 101 процента не е тъй.

Не е лесна работа човек да се убеди в истината. Най-мъчното нещо в света е да повярваш в истината. На любовта полесно се вярва и на мъдростта по-лесно се вярва, но на истината най-мъчно се вярва. Като се научи човек да вярва на истината, той е надделял над всички мъчнотии в света. Сега на вас ви трябва вяра в любовта. Втората фаза вече е знанието. В знанието вече ще добиете вярата на мъдростта. Култура, университети, училища, просвета, писане на книги – това ни въвежда в знанието. Едва сега ние влизаме в истината. Малко са хората, които са влезли в училището на истината – да добиват истината, да изучават истината, да влязат в истината.

Само светлият път на Мъдростта води към Истината. В Истината е скрит животът.

11. лекция, 23 декември 1938 г., София, Изгрев

СКРЪБ И РАДОСТ – ЕДНО ЦЯЛО

Отче наш
Духът Божи

Имате ли зададена тема? (– *Имаме.*) Четете. (*Няколко души прочитат свободната тема.*)

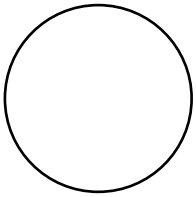

Фиг. 1

Какво разбирате под думата *отношение* (*фиг. 1*)? Ето една свободна тема. Какво разбирате под думата *отношение* при различните връзки? Слугата има едно отношение, господарят има друго отношение (*фиг. 2*).

Какви са отношенията на слугата към господаря и какви са отношенията на господаря към слугата? Кой е господар и кой е слуга, по какво се отличават те (*фиг. 3*)?

$$\text{Г:О} = \text{С:О}$$

Фиг. 2

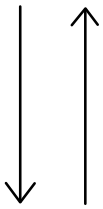

Фиг. 3

Това, което слиза, е господар, това, което възлиза, е слуга. – „Защо е така?“ Много проста работа е, и децата трябва да я знаят. Питам: къде е противоречието в тези линии? Ако ги разглеждате статически, ще има противоречие, но динамически щом ги разгледате, те съставят едно цяло. Господарят е човек и слугата е човек – къде е различието сега?

Къде е различието, когато страдате и когато се радвате? Къде е противоречието? Противоречието произлиза от това, че ние разглеждаме страданието отделно и радостите отделно, а те съставят едно цяло. Например процесът на растенето и процесът на гниенето са един и същи процес. Това, което не гние, не може да расте и това, което не расте, не може да гние. Къде е противоречието? Растене без гниене не може. Най-първо иде процесът на гниенето и после иде процесът на растенето. Къде намирате противоречие? След като едно семе се посее в земята, какво става с него? То започва да гние, но в гниенето се разширява, дават му се условия след това да започне растенето. От онези гниещи елементи семето се туря в една нова форма. Нали и вие за строежа на едно

здание най-първо вземате нахвърления отвън материал – то е гниене. След това иде процесът на растенето, на творчеството, на съграждането на къщата – взема се материалът, нарежда се по известни закони и се прави зданието. Противоречията във вашия живот, противоречията във всички хора, те са разхвърленият материал, от който трябва да се съгради нещо.

Ти едновременно си и господар, и слуга. Ти не можеш да бъдеш слуга, докато не си бил господар, и не можеш да бъдеш господар, докато не си бил слуга. Вземете като пример един прост процес, ходенето. Стъпвате на десния крак, левия го вдигате – кой е господарят и кой е слугата? Тежестта на тялото е върху десния крак, вдига се левият, престъпвате напред – кой е господарят? Господарят е този, който почива, слугата е този, който работи, който носи тежестите в дадения случай. Това, върху което стои тежестта, то е слуга. Слугата носи онзи, който почива – господаря. В следващия момент онзи, който е почивал, той ще носи тежестта, а другият ще почива.

В природата съществуват смени на отношенията и смени на състоянията. Например имаш едно тягостно състояние – то е слугата, който работи. Казваш: „Защо да страдам аз?“. Ако ти не страдаш, кой да страда вместо тебе? Кой да носи товара? Ти отделяш другите хора – искаш ти да не страдаш, те да страдат. Това е неразбиране. Това е процесът на отделните линии. Има и втори процес. При условията в хамбара зърното може ли да израсне, да види Слънцето, да се зарадва на онези работи, които Бог е създал? Не може. То трябва да излезе от това положение, от тия условия в хамбара и да влезе в една съвсем друга среда. То казва: „Там, в хамбара, съм между своите си“. Между зърната обаче няма влага, а щом отиде в земята, между чуждите, влагата ще дойде, ще го намести. Всичкият му фасон, царската дреха, с която е облечено, мантията, короната, скиптърът – всичко това ще изчезне, ще се снеме от него. Ще кажете: „Отиде всичко това!“. Но при неблагоприятните условия се явява онзи, Божественият живот – зърното започва да расте.

Следователно всяко страдание е един признак, че в света започва нещо ново, което ти трябва да научиш. Всяко страдание показва, че ти си излязъл вече от едно потенциално състояние и влизаш в едно динамично състояние, или в едно критично състояние, за да научиш нещо ново. Така като се

схванат нещата, те имат смисъл. Не казвай: „Дотегнаха ми страданията“. Страданието трае само един момент, продължителен е отзвукът. Да кажем, вие вземате един тон на цигулката. Като дръпнете опънатата струна, тя дълго звучи. В един момент сте дръпнали, но дълго звучи. Та и страданието е само в един момент. Ти страдаш по-дълго, но то е отзвук на страданието – чуваш този отзвук 10, 15, 20, 30 минути, един час и ти се струва, че много страдаш. При радостта законът е същият. Радостта трае само един момент, после имате отзвук на радостта. Растенето е този отзвук на радостта. Радост, която не расте, не е радост. Скръб, която не се намалява, не е скръб. Определено това разбирайте. Скръбта, като се увеличава, става на радост и радостта, която се намалява, става на скръб. И затова, когато се смалява, човек трябва да разбира страданието, когато се увеличава, трябва да разбира радостта.

Процесът на радостта е процес на разширение, процесът на скръбта е процес на смаляване. Където скръбта се смали, там тя вече няма какво да прави, тогава иде радостта и подема нейната работа – скръбта слиза, радостта възлиза. Щом скърбиш, ти трябва да мислиш. Скръбта е господар, радостта е слуга, който възлиза. Злото е господар, доброто е слуга. Религиозните хора, които не разбират това, разглеждат злото статически. Бог е казал: „Не яжте от плодовете на дървото на познанието на добро и зло“. Не разглеждайте нещата отделно, защото ще създадете злото. Не разглеждайте слугата и господаря отделно – ще създадете злото. На слугата казваш: „Ти си слуга, оправдан си“. На него говориш едно, на господаря говориш друго – ти създаваш злото. Говори за тях, че те съставят едно цяло. И слугата е необходим, и господарят е необходим; нито без господар може, нито без слуга може. Колкото е важен господарят, толкова е важен и слугата. И двамата са еднакво важни. Краката кого носят? Тогава нали идва равенството? Кога поставяме равенство? Щом сме на два крака, и господарят, и слугата са равни. Като вървим, единият е слуга, другият е господар, а щом се спрем, двамата са равни. Понякога пак има едно малко различие: единият крак е стъпил на земята изцяло, а на другия крак пръстите са повдигнати. Кой човек е справедлив? Който и на двата си крака стои. Твърдият човек е справедлив, той стои на едно място. Следователно твърдостта, това е равенство, равенство между господар и слуга – тогава стремежите са еднакви.

Някой път вие се разочаровате и казвате: „Аз не искам да вярвам в нищо“. Може ли да имате вяра извън страданието и радостта? В какво ще вярвате извън страданието и радостта? Кажете ми сега нещо, което е извън радостта и скръбта. Измислете нещо, което да не се включва в радостта и в скръбта. Ако кажете: „Почивката“, почивката е господар, работата е слуга. Ако кажете: „Загубата“, загубата е господар. Този, който е загубил, той е дал нещо, господар е, а този, който е взел, е слуга. Обраният е господарят; този, който обира, е слугата. Кой е този, който може да направи добро – господарят или слугата? И кой от двамата ще направи престъпление? Когато греши човек, какъв е? Когато прави добро, какъв е? Искаш ли да бъдеш господар, прави добро.

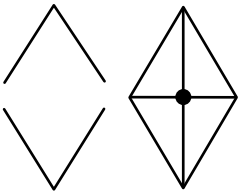

Фиг. 4

Геометрически може да се представят господарят и слугата (*фиг. 4*). Когато се съединят, тогава става примирение. Само тогава ти можеш да се примириш в себе си. Геометрически представено, това е примирението. Но сега вие намирате противоречие, казвате: „Не си струва човек да страда, то е лошо нещо“. Но знаете ли, че страданията на един са благо за други? Ако нямаше хора, които да боледуват, знаете ли колко лекари щяха да измрат от глад? Ако хората не правеха престъпления, знаете ли колко адвокати щяха да измрат от глад? Ако майките не страдаха, за да родят децата си, какво щяха да правят учителите? Всички учители щяха да бъдат без работа и кой щеше да им плаща?

Казвам: страданията създават условия в живота. Страданията и радостите, това са две течения в ромба, а животът е в центъра (*фиг. 4*). Където се прекръстосват двете течения, там се образува животът. В света няма живот без противоречия. Хармоничният живот е над живота на страданията и скърбите. Щом разбираме смисъла на страданията и радостите, ние вече идваме до онзи, силния живот, и ставаме силни. Тогава иде другото положение: силен е човекът, който е разбрал какво нещо е страданието и какво нещо е радостта и ги впряга на работа. Страданията и радостите са две сили. При тях има поляризиране.

Сега, според вашите схващания, всеки бяга от страданията. Като избягате от страданията, вие ще избягате и от радо-

стите. Който бяга от страданията, изгубва и радостта. Всеки, който търси страданието, намира радостта. И всеки, който търси само радостта, намира страданието. Отглеждайте страданието, за да намерите радостта. Ако така не мислите, вие ще бъдете обикновени хора, ще имате състоянието на животните – рога и копита ще ви пораснат и козина ще ви изникне. То е пак хубаво, рогата не са лошо нещо. В древността на великите хора туряха по един рог, на лошите хора по два рога туряха. Два рога са това!

Дяволът е същество, което мисли да подчини всички хора на себе си. Той мисли, че за всичките негови несполуки човекът е причина. За всички свои нещастия дяволът счита за отговорен човека, затова се занимава с хората. Мисли, че всички му правят зло. Може би положението на дявола е като положението на онзи гръцки свещеник, който не знаел да чете. На Великден той слагал кандилницата на земята, прескачал я три пъти и казвал: „Христос воскресе“. Една година в черквата влязъл един гражданин, свещеникът започнал да обикаля и току да каже „Христос воскресе“, но като го било срам и страх от този гражданин, не казвал нищо. Минали два часа, а той все не казвал „Христос воскресе“. Селяните го попитали накрая: „Дядо попе, кога ще дойде „Христос воскресе“?“. – „Докато е тук онзи дявол, „Христос воскресе“ няма да дойде.“ Така и вие във вашия живот намирате някой такъв гражданин.

Разбиране трябва. Законът на Любовта е закон за примирение между доброто и злото в света; но да оставим доброто и злото – примирение между страданията и радостите. Любовта е закон, с който да разберем страданията и радостите на физическото поле. Човек е дошъл на Земята, за да разбере смисъла на страданията и радостите – те са състояния на човешката душа, най-вътрешни състояния. Всеки от вас е имал това неразположение – да му е мъчно, да не му се живее, да каже: „Дотегна ми вече, не искам да живея“. След няколко часа обаче Слънцето изгрява и човек казва: „Пак съм радостен! Има смисъл животът, има радост“. Щом Слънцето залезе, веднага идва скръбта.

Противоречията на живота произтичат от закона на възпитанието. Има нещо внесено от миналите векове, цели системи, които са се заблудили. Цялото човечество върви в крив

път. Хората са влезли в задънена улица и сега се връщат назад. Коя е задънената улица? Що е инволюцията? Задънената улица е неразбраната еволюция. След като дойдеш до края на задънената улица, какво ще правиш? Пътят, по който си дошъл, по него не може да тръгнеш, значи по крива линия ще се придвижиш. Инволюция, която не се сменя с еволюция, не е разбрана и еволюция, която не се сменя с инволюция, не е разбрана. Ако не излизаш от дома си и не влизаш в него, какво ще донесеш? Едно нещо се поддържа от излизането и влизането. Щом излизаш от вкъщи и щом влизаш вкъщи, ти живееш. Така е с нас. Какво е дишането? Като вдишваш, ти влизаш вкъщи, като издишваш, излизаш от вкъщи, после пак навътре, пак навън. Дишането е един процес да се учиш – да излизаш вън от себе си, да влизаш вътре в себе си.

Вие казвате, че човек е в тялото. Но кажете: на кое място в тялото е човек? От толкова време живеете във вашата къща, затова кажете: в коя стая на тялото живеете? Ще отговорите: „В главата“. Но на кое място в главата? Може да имате само едно място. Аз наричам щастливи хора тия, които знаят, че имат определено място в главата. В главата ти сега може да бъдеш един слуга, нямаш още определено място. Като станеш господар, ще имаш една стая някъде в мозъка. Когато започнеш да разбираш, ще имаш място в главата. Докато си кираджия вътре в себе си, положението ти е неразбрано. Ти гледаш някой път ръцете си и не ги харесваш – господар ли си? Ти не можеш да управляваш ръката си, не можеш да управляваш мислите си или чувствата си – господар ли си? Искаш да бъдеш господар на външния свят, разискваш защо Господ го е направил така криво. Ти себе си не разбираш, своите чувства не можеш да уредиш и своите мисли не можеш да уредиш, пък се занимаваш с грандиозни мисли. Тия въпроси ги остави настрана. Най-първо стани господар на своите мисли.

Дойде ви едно страдание, една болка и вие веднага търсите лекар да ви помогне. Какво лошо има в това, че те е заболял например кракът, защо ще викаш лекар? Болката е едно благо за крака ти, защото той трябва да си почине. Цяла година си го карал да работи, заболял те е, нека сега да си почине. Какво лошо има? Кракът ти казва: „Господарю, ще ми дадеш един месец отпуск. Не съм взимал отпуск, дотегна ми да работя“. А някой път трябва да дадеш отпуск на ръцете си. Някой

път трябва да дадеш почивка на своите мисли, да направиш една мисъл трезва. Под *почивка* разбирам да дадеш право направление, права посока на мислите си, но не такава посока, каквато онзи стрелочник в Румъния дал на един трен. По една линия пътувал един трен, по същата линия стрелочникът дал свободен път на друг трен и като се настигнали, 100 души били убити, а други 300 били ранени. Няма да пускаш по една и съща линия два трена, трябва да бъдеш много внимателен.

Сега вие искате да влезете в новата година. Наред ли са вашите пътища до идната година? Едно ви трябва на вас: да образувате правилни отношения с Бога. Вие трябва да разбирате пътищата на Бога и да сте умни. Не можете да разберете живота, без да оценявате Божията любов. За новата година, която иде, препоръчвам на всинца ви да оценявате любовта, която Бог ви е дал, да оценявате очите, ушите, ръцете, краката, яденето, въздуха, светлината – всичко, което Бог ви е дал. Да направите една оценка, да видите колко е велик светът, в който вие живеете. Да се учите, да знаете как да управлявате слугите си. Всинца сте такива господари, които не знаят как да се отнасят със своите слуги.

Вие имате приблизително триста милиарда жители в тялото си на физическото поле – не им знаете имената, но те са доста разумни. Имате десет милиона слуги, които работят във вашия стомах. Много голямо предприятие е това, с десет милиона работници, и ако на всеки от тях плащате по един лев на ден, ще имате бюджет от десет милиона лева на ден само за ядене. А за сто дена колко ще бъде? Какъв грамаден бюджет само за яденето! Ще мислиш за тия десет милиона работници, защото трябва да им се плати. Те работят в стомаха и ти ще им изпращаш своята любов, ще одобриш работата, която са свършили там вътре. И като ядеш, ще благодариш на Бога, че ти е дал условия да ядеш. Казваш: „Това ядене не е хубаво“, но че трябва да се плаща на десет милиона слуги, за това нищо не мислиш. Какъв господар си ти, след като нищо не плащаш на слугите си? Казвате, че ви е дотегнал животът. Но ако аз заведа едно дело против вас, какво ще правите? Защото тия работници ще кажат: „Толкова много години господарят не ни е плащал!“. Колко години биха ви трябвали, за да изплатите дълга си на слугите, които са работили във вашия стомах? Вие не разбирате. Вие имате някаква странна идея, че ви липсва някакво перце, което да се размахва отзад, и за него

ще повдигнете цял въпрос. Перо от камилска птица сте нямали, да ви се размахва отзад! Или ще повдигнете цял въпрос, че обувките ви не били такива, каквито искате, че апартаментът ви бил много малък, не бил много широк, пък стаята ви била два метра, не била три или четири, или пет метра. Една къща от два метра аз я считам скандална. Скандалните неща са от два метра. Един метър къщи са къщи на притесненията, три метра къщи са свободни, а тези от четири или пет метра са още по-свободни. Ако имате една къща десет метра широка и десет метра дълга, каква ще бъде тя? Не ви трябват много големи къщи.

Питам: колко е голяма вашата къща – вашата глава, в която живеят 3 милиарда и 600 милиона жители? Ако ви кажа, че тя има дължина 19 сантиметра, право ли ще е? Главата може да е дълга 19, 20, 21, 22 сантиметра. А мога да ви кажа, че има 25 сантиметра широчина, но съществува ли такава глава? Ние продължаваме опашката на лисицата също както онзи проповедник, който казал, че опашките на лисиците във времето на Гедеон били по три метра. Един негов приятел му дал знак да намали дължината, понеже това не било вярно. Тогава той казал: „Предполагам, че три метра е много, но два метра и половина може да са били“. Онзи пак му дал знак. Проповедникът намалявал, намалявал, но като дошъл до половин метър, казал: „Повече не съкращавам“. Сега ние ще съкратим опашките на 19 сантиметра. Къщата, в която сега живее човек, или главата, в която се помества мозъкът, има 19 сантиметра дължина, 15 сантиметра широчина и 15 сантиметра височина. Това е един апартамент. Но в тази малка къща какви ли не велики работи се строят! Аз, когато не харесвам някоя къща, излизам и отивам при Господа. Излизам в природата, казвам: гост отивам на Господа и колко е хубав Неговият апартамент, колко е широк! После се връщам в себе си. Като ми дотегне, като ми стане тежко, на Господа ходя на гости. Отвън някой път си казвам: да не би да се загубя из голямата къща на Господа? Тогава пак се върна в моята малка къща. Като ми стане тясно, пак отивам на Господа на гости.

И вие трябва да ходите често на гости на Господа. Като излезеш навън, там има цветя, реки, морета, въздух, звезди – ти се движиш. Като се уплашиш, върнеш се в твоята къща. Като ти стане тежко, ще знаеш, че си в дома си, в себе си. В твоя апартамент е бедно, не е като при Господа – при Господа

всичко има. Като ти стане тежко, излез навън, иди на гости на Господа. Не е лошо да се ходи на гости. Според мене, когато човек се връща в себе си, той скърби, когато отива на гости на Господа, той се радва. Хубаво е човек да бъде в себе си, но по-хубаво е да бъде на гости – там всичките работи се уреждат. Сега поставям нещата във фигуративна форма. Вие непременно трябва да имате отношение към великото в себе си, към Божественото, което живее във вас, трябва да го държите с всичкото почитание и уважение. Да уважавате себе си, да уважавате Божественото в себе си, което расте. Божественото е, което расте; човешкото е, което се смалява.

Постиженията в света стават само в Божественото. Когато зачитаме в себе си само Божественото, всичко можем да постигнем, то е най-важното. Когато човек влезе в човешкото, там се приготвя материалът. В човешкото се приготвя материалът, в Божественото се реализира материалът – това са два процеса. Вие ще знаете законите. При страданията само приготвяте материала, а при радостите започвате Божествения градеж. Тъй щото колкото повече страдания имате, толкова повече възможности се явяват в Божествения свят да се реализира това, за което сте копнели.

Какви искате да бъдете: учени или невежи? Никой не може да бъде учен, докато не е бил невежа. Забележете: изучавате природата, правите сравнения, цял ден ходите сред нея и се радвате на всички блага, които тя има – така се стимулира вашият мозък. Като се уморите от всички впечатления, които са натрупани в мозъка ви, усещате едно обременяване и искате почивка. Дойде вечерта, легнете на кревата, затворите очи, покриете се и всичко, каквото сте събрали, започнете да отбивате – във вас все таки трябва да настане едно успокоение, тази постоянна възбуда трябва да се спре. Постоянно да е във възбуда човек не е хубаво, той трябва да затвори очите си поне за малко. Вие се намирате в положението на онзи рибар, който влязъл в морето да лови риба и започнал да се моли на Господа. В мрежата му попаднало едно човешко око и той го занесъл на царя. Попитал го царят колко да му плати за това око. Рибарят поискал толкова злато, колкото тежи окото. Поставили окото на едното блюдо на везните и започнали да слагат злато на другото блюдо. Сложили един, два, три, пет, десет килограма злато, но все не се вдигало блюдото, на което било окото. Всичкото богатство на царя турили, окото пак

не се вдигнало. Царят се намерил в чудо. Той нямал повече злато, не можел да плати за това око, не знаел какво да прави. Повикал един мъдрец да дойде, да го посъветва. Мъдрецът избавил царя, като казал: „Трябва да се тури на окото малко прах“. Като го посипали с малко прах, то замижало и тогава блюдото се вдигнало нагоре. Някой път трябва да сипеш прашец на окото, за да се задоволи, иначе все нещо ще искаш. Хубави са желанията, но човек се товари с ненужни желания. Цялата вечност е една възможност за постигане на човешките желания. В дадения случай на тебе ти трябва много малко. Като реализираш едно твое желание в дадения момент, ще знаеш, че всеки един момент носи своите възможности за постижение. Благодари за постижението в дадения момент. Следващият момент ще има възможности за същите постижения. Всичко, каквото става, е за добро.

Сега трябва да се учите. В музикално отношение какво е напрежение? А какво е движение? Трябва да превеждате думите. Напрежението е *до,* движението е *ре*. Фасонът какво е? Фасонът е *ми*. Казва се: пооперил се е той. Какво е това? Това е *фа*. Разцъфтял е, разхубавил се е – това е *сол*. Узрял какво е? Узрял е *ла*. Седнал е да яде – *си*. Ето го смисъла: седнеш да ядеш с благодарност, слезеш в *си*. Във *фа* слизаш и в *си* слизаш. *Фа* и *си* са две врати, през които се влиза и излиза.

Изпейте сега една песен с напрежение. (*Учителя пее думата „напрежение“.*) В гръцкото пеене е така. (*Учителя показва гръцко църковно пеене.*) На гръцки има една песен – „Да възлезе молбата ми към Тебе, Господи“. Как ще изпеете по сегашен начин „Да възлезе молитвата ми към Тебе, Господи“? Да кажем, че ви дадат тази композиция – откъде ще започнете? Ако имаш желание, ще вземеш *до*, ще дадеш ход на *ре* и тогава ще дадеш формата. „Да възлезе към Господа“ трябва да има хубава форма, красива форма, трябва да има и съдържание – трябва да има *до*, *ре*, *ми*; ти ще ги размесиш. Зная, че не си музикант, много мъчна работа е.

Например вие искате да поканите един ваш приятел музикант на гости. Как ще му кажете музикално: „Ела ми на гости през празниците“, как ще го поканите? Има един начин: както желаете вас да поканят, така поканете и вие другите. Постъпете по същия начин, който за вас е приятен. Защо да е правилно вас да ви поканят добре другите и защо да не е правилно вие да ги поканите по същия начин? Колко думи трябва

да употребите, като каните един ваш приятел, и коя дума ще е първа? Вие как каните вашите приятели? Как каните светлината? Как я посрещате? Очите ви няма да са затворени, като я посрещате. Като срещнете един ваш приятел, погледът ви няма да е към земята, но ще е повдигнат малко нагоре, после ще се яви една малка усмивка на лицето ви. Ръцете ви как ще бъдат? (*Учителя си отваря ръцете.*) Добре е да присъства художник, когато посрещате някой ваш приятел, защото позата е много хубава за рисуване. Очите са много хубаво отворени, усмивката на устата е много хубава и само един художник може да изрази това положение. После, като се върне човек в обикновеното си състояние, той пак е тромав. При хубавото положение всичките мускули са нагласени много добре. Това аз наричам весело състояние.

Казваш: „Щастлив бях един ден“. В щастливото положение ти очакваш някого. Като го видиш, радостен си. Като изгубиш това положение, пак ставаш нещастен. Дотогава, докогато виждаш красотата с едно съдържание, с един смисъл, ти си щастлив, ти разбираш нещата. Щом изгубиш красотата, съдържанието и смисъла на живота, ти ставаш нещастен. Красотата е нещо живо вътре. Тя е външен израз на реалността. Съдържанието е това, което носи в себе си вътрешния смисъл, то е животът. Ако един живот няма красота в себе си, ако няма съдържание в себе си и ако няма смисъл в себе си, той не е живот. Живот е това, което има красота, което има съдържание и смисъл. Всяка една мисъл, всяко едно чувство, всяка една постъпка трябва да бъдат красиви, съдържателни, осмислени. Всяко едно чувство трябва да бъде красиво, съдържателно, осмислено. И всяка една мисъл трябва да съдържа нова идея. Всеки един от нас трябва да носи тази идея. Това са новите времена. Следващата епоха, която иде, като влезете в нея, ще бъдете готови.

Направете живота си красив без страх. Направете живота си съдържателен без страх. Направете живота си осмислен без страх.

Само светлият път на Мъдростта води към Истината. В Истината е скрит животът.

12. лекция, 30 декември 1938 г., София, Изгрев

ОСНОВНИ ПОЛОЖЕНИЯ НА ЖИВОТА

Добрата молитва
Духът Божи

Ще говоря върху основните положения на живота.

Какво разбирате под думата *точка*? Точката сама по себе си е неопределена, тя не завзема почти никакво пространство. Каква е разликата между точка и център? Когато пишете писма, понякога поставяте редица от точки – многоточие. Какво се разбира, като се постави многоточие? Неща, които не са изказани. Във всяка една от точките може да се постави каквото искате. Но по какво се отличава точката? Какво е нейното свойство? Точката е нещо постоянно, тя стои на едно място.

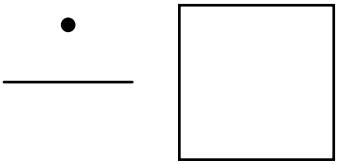

Фиг. 1

Под думата *човек* как разбираме точката? Разбираме човек да е съсредоточен в себе си. Ако искате да изразите една точка, ще се съсредоточите в себе си и няма да се движите. Правата линия показва една посока на движение (*фиг. 1*). Правата линия подразбира, че има две точки, защото, за да се образува движение, трябва да има две точки: една, от която се излиза, и друга, към която се отива. Под *права линия* разбираме това движение. А какво разбираме под *плоскост*? Разбираме, че правата линия се е разширила. Самата права линия, която е образувана от двете точки, е започнала да се движи в друга посока, която дава разширение. Казвате, че човек трябва да се разшири, но вие трябва да разбирате закона на плоскостта. Не можете да се разширите, ако не разбирате закона на плоскостта. Трябва да разбирате какво е свойството на точката, какво е свойството на правата линия и тогава да влезете в плоскостта, в разширението. Плоскостта може да се измери. Сама по себе си тя какво представлява? Тя е място на действие на сили. В плоскостта силите на един център винаги вървят по права линия.

Силният човек трябва да има посока на движение. Ти не можеш да бъдеш силен, ако нямаш посока на движение. Представете си едно езеро, което няма изходен пункт, не се оттича, затворено е в себе си. Това езеро представлява една точка. Ако вие му дадете изходен пункт, ако тази вода, която е насъбрана, се подвижи, тя ще образува права линия. Реката е права линия, но права линия, която не е в статично положение, а е в движение. Да допуснем сега, че в себе си вие имате нещо насъбрано. Учили сте, знаете какво значи „насъбрано“. Знаете ли какъв е процесът на събирането? Кое се събира? Всичко в света може ли да се събере? И може ли да се извади? Може. Светлината може ли да се събере? Може. Здравето може ли да се събере? Може. Добре тогава, какъв процес е здравето – процес на събиране или на изваждане? На събиране. Кога започва процесът на изваждането? Щом се изважда здравето, човек се разболява. Щом се изважда болестта, човек оздравява. Защо в единия случай, като се изважда здравето, човек заболява, а в другия случай, като се изважда болестта, оздравява? И в двата случая има един и същи процес на изваждане, но с два различни резултата.

Питам: кое състояние е по-добро – здрав ли да бъде човек, или болен? Зависи. Ние разглеждаме здравето в известно статично положение. Добре е човек да е здрав, но при известни положения е добре да е болен, следователно това е нещо относително. В какво седи неприятността на болестта? Болестта е много тщеславна. Като влезе в тебе, тя започва да те занимава, по цял ден да говори само за себе си. Тщеславие е това. Ще ти каже: „Не знаеш ли, че аз много мисля за тебе, за твоето добро?“. Тогава ще започне да ти търси някакъв недостатък, ще хване крака ти, ще каже: „Тук има някаква погрешка“. Ще влезе в ръката ти някъде, ще каже: „Не е направена както трябва“. Където и да влезе, все ще намери погрешки, ще каже: „Тук трябва да се поправи“. Болестта е един инспектор, който ревизира. Кой учител е доволен от инспектора, който му прави ревизия? Учителят държи лекции и инспекторът седи, гледа критически на въпроса. Онзи учител трепери, а инспекторът ще даде някаква резолюция за лекцията, която е слушал в училището, ще се произнесе върху нея. Питам сега: присъствието на инспектора здравословно състояние ли е, или болезнено? Ние разглеждаме психологически това, което става в природата.

Точката представлява акумулирана енергия. Тя може би с хиляди години седи в едно положение и в нея има вътрешно напрежение. Тази точка търси първо посока, в която да се прояви. Правата линия не е нищо друго, освен проявление на тази сила. Второто положение е плоскостта или квадратът – една малка област, в която човек може да се прояви. Казвам: вие имате доста точки, доста насъбрана енергия. Едно ваше желание е като една точка – искате да го реализирате. Но за да се реализира вашето желание или да се реализира вашата мисъл, вие трябва да знаете в каква посока да тръгнете. Представете си, че искате да станете музикант: тогава трябва да знаете пътя на музиката. Как ще съберете енергията на музиката? Трябва да знаете как да я съберете. Във вас има желание, но вие трябва да съберете енергията на музиката. Музиката се събира. Един тон ще го чуеш, ще го събереш. Колко пъти трябва да събираш в себе си тия тонове, докато се образува нещо в тебе! Тези малки трептения ще започнеш да ги чуваш в ума си. Ти не можеш да бъдеш музикант, докато не започнеш да слушаш тоновете да вибрират в мозъка ти, в ума ти. Или пък как ще изучавате естествени науки? Кои науки спадат към естествените? Какво представляват растенията? Същества, които са излезли из един център. Но каква посока на движение са взели те: нагоре или надолу? Посоките нагоре и надолу как ги разбираме? Всяко нещо по-долу от главата е долу и всяко нещо по-горе от главата е горе. Нашата глава ще покаже дали нещо е горе, или е долу. Нашата глава е център. Поради това ние считаме, че нещата, които са над главата, се намират горе, а тия, които са под главата, се намират долу.

Нашият ум съставлява точка. Умът е насъбрана енергия, която иска да се прояви, следователно всичките мисли са проявление на ума, на тази насъбрана енергия в човека. Вие казвате, че точката не завзема никакво пространство, а това значи, че тя не се е проявила. Под думите *никакво пространство* ние разбираме, че нещата не са се проявили още. Когато нещата се проявят, те завземат известно пространство. Казвам сега: правата линия е проявление на точката, на онази акумулирана енергия, която се проявява в движение. Казваме: точка, права, плоскост. Ако ги превърнем в психологически понятия, плоскостта, това е разширение. Вие искате да се разширите, но под думата *разширение* разбирате да сте свободни, да не сте ограничени. Искате да се разширите, без да

се ограничите. Вие не разбирате: не може да се разширите, докато не се ограничите. Като се ограничите, ще се разширите. Ако разбирате закона на ограничението, ще знаете, че то е разширение: ще излезете от ограничението на правата линия и ще влезете в ограничението на плоскостта.

Казвате: „Аз искам да бъда свободен“. Но що е свобода? Свободата е разумно ограничение. Значи, ти си в точката и събраната в точката енергия иска да се прояви. Първото проявление, това е правата линия, в нея твоята свобода ще се прояви. Тогава ти искаш да се разшириш, да излезеш от ограничението на правата линия и да влезеш в свободата на плоскостта. Но и плоскостта сама по себе си е ограничена. От колко страни? От четири. От колко страни е ограничена правата линия? От две. Следователно в живота вие имате един приятел – правата линия. Приятелството е закон на правата линия. Щом имате двама приятели, какво съставлявате с тях? С тях вие образувате един триъгълник. Щом имате трима приятели, какво образувате? Ако имате трима приятели, вие образувате един квадрат. По същия закон вървят и вашите мисли, и вашите чувства. Те се редуват по същия начин. Вие може да образувате права линия с един ваш приятел, ако двамата се разбирате, ако имате известни тежнения един към друг. По кой начин ще познаете дали можете да завържете приятелство с някого? Научно как ще го определите? Как ще познаете, че един предмет свети? (– *По това, че при него можем да четем*.) Право е, че ще можем да четем, но онзи, който не може да чете, как ще познае, че предметът свети? Където можем да ходим, там има светлина. Защото светлината дава възможност, дава движение. Там, където има движение, има светлина. Светлината дава първия подтик на движение. Топлината дава разширение.

Следователно казваме: точка, права линия, плоскост (разширение). Не може да се разширите, ако не разбирате закона на плоскостта. Ние говорим сега само за точката, правата линия, плоскостта и аз искам да се спрем върху онази акумулирана енергия. Да кажем, в даден случай имате известно желание – трябва да определите това желание точка ли е, права линия ли е, или плоскост. Преведете тогава точката. Ако искате да дадете на едно ваше чувство стабилност, какво трябва да направите за него? Стабилността зависи от това да разби-

рате закона на точките. Точките дават стабилност на нещата. Правата линия дава енергия. Плоскостта дава разширение, възможност и условия, при които може да има проява. Всичките условия вие ще ги намерите в плоскостите. То е само един метод.

Някой казва: „Аз нямам добри условия“ – значи той е от правата линия. Казвам: насъбраната от хиляди години енергия във вашия ум и насъбраната от хиляди години енергия във вашето сърце, това са две точки. Казваш, че искаш да живееш. Как ще започнеш да живееш? Щом се посади едно житно зърно в земята, каква посока ще вземе? То ще пусне коренчета и клончета. Значи при житното зърно имаме същия закон: корените представляват желанието на това житно зрънце, чрез тях то ще черпи сокове. На чертежа с *C* е означено житното зърно, то е център, *AC* са корените, *BC* са клоните (*фиг. 2*). Горната линия *BC* показва ония енергии, които житното зърно може да вземе от Слънцето, *AC* са енергиите, които житното зърно ще вземе от Земята. То трябва да разбира едновременно законите на Земята и на Слънцето.

Фиг. 2

Човек е посят на Земята. Вие ходите на Земята, имате допирни точки с нея; взимате нещо от нея, но същевременно и от вас се взима нещо. Да допуснем, че вие имате някакво неразположение на духа. Това неразположение на духа не е нищо друго, освен земните енергии, които са насъбрани във вас – с тях трябва да се справите. Има едно течение от центъра на Слънцето към Земята и друго, което е от центъра на Земята към Слънцето. Ти, за да се освободиш от това тежко състояние, ще намериш ония течения, които идат от Слънцето. Ще се оставиш на тях и тогава слънчевата енергия, като мине през тебе, веднага ще препрати насъбраните гъсти земни вещества към центъра на Земята и ти ще се освободиш от тежестта. Трябва да се свържеш със слънчевата енергия, за да се освободиш от тежестта на Земята. В живота си имаш един кредитор – кредитирал те е той и ти му дължиш десет хиляди лева. Този, на когото дължиш, е Земята. Кредиторът казва: „Плати ми!“. Ти нямаш и пет пари, тежко ти е на сърцето. Самата идея за кредитора те гнети, измъчва те. Какво трябва да направиш? Имаш един приятел – Слънцето, отиваш при него

и казваш: „Имам да давам десет хиляди лева на един човек. Измъчва ме той“. Твоят приятел изважда десет хиляди лева, дава ти ги, ти плащаш на своя кредитор и се освобождаваш. И това всеки ден става.

Земята е кредитор, банкер, даденото с лихви си го взима. Ако мислиш, че тя даром дава, лъжеш се. Няма какво да възхваляваме Земята, голям банкер е тя. Ще ти направи каквато и да е милост, но след 80 години ще си вземе всичко, което ти е дала, ще каже: „Да си вървиш! Тук всичко ще оставиш. На добър път“. Като си мъничък, говори ти, храни те, но щом речеш да тръгнеш на екскурзия някъде, за път нищо няма да ти даде, но ще каже: „Всичко тук ще оставиш, нищо не давам!“. Докато живееш на Земята, тя всичко ти дава, но ако поискаш да я напуснеш, да тръгнеш за странство, никакъв кредит не ти отпуска за разходки. Сега ние изучаваме онзи, който ни кредитира. Щом в нас се зароди желание да напуснем Земята, да излезем на разходка другаде (все на нея не можем да живеем, ще идем на гости и на други места), тя намира, че идеята ни е крива. Ако вие решите да тръгнете на екскурзия за Америка, ще вземете ли говедата си, овцете си, къщата си и други неща? Не би било умно това. Като тръгнете, ще оставите всичко, ще вземете само толкова средства, колкото ви трябват за из път.

Казвам: идеята за Бога не е нищо друго, освен идея да напуснем Земята. Идеята за Бога не е идеята да живеем на Земята. Да живееш за Господа, то значи да не живееш на Земята. Когато решим да се разхождаме, тогава мислим за Господа. Някой път ти искаш да постигнеш хубавото, красивото, искаш да станеш силен. Докато седиш на Земята, силен не можеш да станеш. И докато Земята седи в тебе, ти ще имаш разни понятия. Ако се движиш само с понятията на Земята, ти ще бъдеш само една точка, ще бъдеш съсредоточен в себе си, енергията няма да може да се прояви. Ако мислиш да си уредиш живота на Земята, да си поживееш, ти ще изгубиш живота. Има хора, които 20 години спестяват, за стари години да имат, но като насъберат пари, развали се стомахът им и не могат да ядат. Какво ще ядат те на стари години? Някои казват, че събират пари за черни дни. Пари за черни дни на нас не ни трябват. Черните дни, това е смъртта, тя не се нуждае от пари. Смъртта е един обирник, който ще ти вземе всичко, като дойде.

Трябва да разберете тези психологически състояния, насъбраната енергия трябва да се прояви. Правата линия е първото проявление. Трябва да знаете как да постъпите право. Правотата, това е отношение. Като обичате някого, най-първо ще започнете с правата линия – трябва да имате право отношение. Ако не постъпите право, това движение ще има обратна посока. В съвременния живот ние страдаме от обратната посока на движението. Като хвърлите един предмет нагоре в пространството, какъвто и да е той, с каквато и сила да сте го хвърлили, ще иде ли до Месечината? Предметът може да стигне до тавана, след това ще се върне назад. Вие проектирате някаква мисъл – например недоволни сте от някого. Не разбирате, че като я проектирате, тя ще се върне към вас. Или казвате, че еди-кого си не го обичате – психологически какво се разбира под тези думи? Този човек не се намира в една и съща гама с вас, вие нямате хармония помежду си. Трептенията на вашите чувства и на вашите мисли не си хармонират и вследствие на това не може да се обичате. Например един пее криво, а аз имам хубаво музикално ухо, не мога да слушам това пеене. То е пискане и ухото ми не възприема това пискане.

Казват ми: „Трябва да обичаш“. Мога да обичам само хармоничните работи, другите мога да си представям, че ги обичам, но то ще е насилие. Аз мога да накарам всички вас да ме търпите, ако разбирам вашето състояние и постъпя тъй, както вие искате – тогава ще се образува една връзка. Така никому зло не причинявам, и не само че зло не причинявам, но съм и полезен. Представете си сега, че всинца сте гладували 2 – 3 дена. Като вляза тук, в класа, и не нося нищо, само ще ме изгледате, но ако нося най-хубавите кифли, пък и кошница с круши, ябълки и други хубави плодове, тогава ще се заинтересувате от мене, понеже нося нещо за всички вас. Хубавите човешки мисли представляват плодове. Хубавите чувства, и те са плодове на сърцето. Следователно ти не можеш да бъдеш обичан, ако твоето сърце не ражда сладки плодове; и в умствено отношение не можеш да бъдеш приятен на хората, ако твоята мисъл не свети. Плодове са това! Светлата мисъл е един зрял плод, който хората ще възприемат. Казвам: разумно е създаден светът. Ония отношения, в които сега живеете, трябва да ги разбирате. Човешките умове ползват човешките сърца и човешките сърца ползват човешките умове.

Какво разбирате под думата *любов*? И любовта може да бъде точка. Като казваме сега, че е точка, говорим не за същината на любовта, но разбираме онази насъбрана енергия, която трябва да се прояви. Любовната насъбрана енергия трябва да се прояви по един или друг начин. Един от начините за проява на любовта е правата линия. Ти, за да проявиш правата линия, трябва да намериш едно лице, с което да направите обмяна – обмяна на твоите мисли и на неговите мисли, на твоето сърце и на неговото сърце, на твоето тяло и на неговото тяло. Какво представлява тялото, плоскост ли е? Щом живеем в плоскостта, ние имаме само отражение на нещата. Печката плоскост ли е? Плоскостта може да ни даде отражение, но не може да ни даде топлина. Да имаме плоскост, то значи да имаме отражението на нещо. Като влезем в тялото, имаме нещо по-реално, не отражение. Казвате някой път: „Аз не искам илюзии“. Илюзии дават плоскостите, телата дават нещо по-реално. Под думата *илюзия* какво разбирате? Илюзия е, когато мислим за нещо, че е тъй, а то не е тъй; когато даваме на един предмет по-голяма цена, отколкото той действително има. Намираме един обикновен камък, мислим, че е скъпоценен, че струва милиони, пък той струва едва няколко стотинки – илюзията е там. Или вие намирате някой косъм, мислите, че е свещен, и го туряте в джоба си. Всички имате такива свещени косми. Имате и свещени цветя – някое малко листенце сте прибрали, консервирали сте го, носите го за спомен. Някой път имате и свещени листове с написани на тях 3 – 4 думи.

Къде седи силата на една свещена дума? Какво е *обич*? Обичта се отличава по това, че дава клонищата. Обичта е възвишен живот. В обичта растат клонища, в обичта и цветове има. Когато говорим за любовта, разбираме, че тя винаги пуска корени. Обич и любов се различават: любовта създава корените, обичта създава клонищата на живота. Следователно то е поляризиране на енергията. Ако вие не разбирате закона на любовта и закона на обичта, не можете да се ползвате от тях. Единият закон – на любовта, създава корените на сърцето, а обичта влияе повече върху ума. Та казвам: ако вие едновременно любите и обичате един предмет, ще имате два различни процеса, които обаче едновременно ще вървят. Ако развивате вашето сърце, знаете ли какво ще стане? Вие

някой път казвате: „Да се обичаме“, пък под това разбирате любовта. Ако корените се развиват, но нямат изходен пункт, да излязат, да се прояви стеблото, тогава каква полза могат да допринесат те на растенията?

Много пъти и вие нямате изходен пункт, намирате се в запушени кръгове. Например някой казва: „Аз не мога да вярвам в Бога“ – тогава ти си запушен човек. Да вярваш в Бога, то е отдушник, то е едно спасително положение. Вие може да направите този опит: всякога, когато се намирате в безизходно положение, мислете за Бога. В безизходното положение трябва да имате достатъчно търпение да чакате един ден, докато се реализира това, което желаете. Аз не ви карам да чакате цяла година или цял месец, но 12 часа да чакате, за да се реализира каквато и да е ваша идея. Трябват ви 12 часа, защото те са завършен кръг, в който този процес ще се прояви. В положението, в което се намирате, вие насочете ума си към Бога и това, което желаете, след 12 часа ще се разреши. Каквото и да е то, но ще имате изходен пункт. В този затворен кръг, най-малкото, ще намерите правата линия. В правата линия имате разрешение на един въпрос. Щом имате права линия, ще имате плоскост, после и едно тяло. Щом влезете в тялото, вие вече ще имате възможност за други постижения.

Ако не можете да излезете от точката, от този затворен кръг, в който се намирате, и ако не намерите правата линия, тогава въпросът остава неразрешен. Ако не се образува права линия, вие сте затворен в този кръг като едно божество. Казвате: „Аз не искам да дружа с никого“ – станали сте едно божество в себе си и тогава природата ще иска да ви каже, че вие сами не можете да живеете. Казвате: „Аз нямам нужда от хората“ – то е едно заблуждение. Ти имаш нужда поне от едного в света. Този, единият, кой е? За детето кой е единият? Майката. За ученика кой е единият? Учителят. За слугата кой е единият? Господарят. За тялото кой е единият? Главата. А за главата кой е единият? Тялото. Главата без тялото не може, но и само тя, главата, дава разрешение на тялото. Тялото намира своето разрешение в главата и главата намира своето разрешение в тялото.

Сега вие разглеждате въпроса и казвате: „Защо ще вярвам в Бога?“. Защото Той е разрешение на живота. Бог е разрешението на живота. Твоят живот може да се разреши само като

мислиш за Бога. Бог е разрешение за тебе. Бог е възможност за твоя живот. Ти, като мислиш за Него, можеш да постигнеш всичко. Някои мислят за Бога, че Той е само за да Му се молят. Това е детинско разбиране. Да постигнеш всичко, това е Бог. Знаете ли какво нещо е да постигнеш всичко? Какво разбирате вие под думите *да постигнеш всичко*? Да постигнеш всичко в облеклото, то значи дрехите ти да са без никакъв недостатък, да имаш хубава шапка, хубав костюм, хубави обувки и ръкавици; ако е зимно време, да са по-дебели, ако е лятно време, по-тънки да са. *Добре облечен* значи: аз съм доволен от себе си, като погледна шапката си, дрехите си, обувките си, приятно ми е. Но това е само външната страна.

За да бъда здрав, кои неща ми трябват? Студена глава, топло сърце, здрави крака, здрави ръце, здрави мускули, здрав стомах, достатъчно храна, достатъчно въздух – това е здравето на човека. Но и това не е всичко. След като човек има всичките тия работи, още нещо му липсва. Какво още? Допуснете, че имате всичкото желание да бъдете учени, да съберете знание. Сега вие събирате, акумулирате знание и един ден ще имате една област, в която да го проявите. Трябва не само да го проявите, но и да има хора, които да го оценят. Това знание трябва да даде плод, за да може вие да се радвате на онова, което сте дали. Онзи земеделец, който сее житото на нивата, той трябва да има плод. Ако житото не даде никакъв плод, земеделецът остава разочарован. Законът е същият и във всяка една област, в която работим: трябва да имаме известен плод. Питам: щом не постигате във вашия живот това, което искате, къде седи погрешката? Погрешката седи в това, че вие искате да живеете без Бога. Там е злото. То е все едно аз да кажа, че мога да живея без глава. Заблуждението е там. В това положение, в което сега се намирате, ще считате Бога като един изходен пункт за вашите постижения. Не зная какво мислите вие за Него, но самата идея за Бога не трябва да е в едно статично положение. Казвате, че мислите за Бога най-хубавото – какво разбирате под *най-хубавото*?

Обичта седи в това: ние обичаме този човек, който ни дава възможност в негово присъствие да се проявим, без да ни ограничава, а след като се проявим, ни дава най-добрата оценка. Аз така разбирам обичта. Можем да обичаме човек, в присъствието на когото можем да се проявим, който ни

дава възможност да се проявим. Такова същество е например Слънцето, то ни дава възможност да се проявим. Само понякога прави погрешката да почерняваме от него, но това не е от зла воля. Черният цвят какво показва? Като почернява човек, е хубаво, защото черният цвят акумулира. Слънцето изпраща своите енергии и като почерняваме, това показва, че акумулираме неговите енергии. Ако не почернееш, значи ти не си събрал енергии. Почерняването е един подпис, че си взел от Слънцето. Щом побеляваш, от Слънцето нищо не си събрал, нищо не се взел. Та обичта е законът, който ни дава свободата да можем да се проявим. Бог иска да ни остави свободни да се проявим навсякъде, каквото и да вършим – затова ние мислим за Него. Такова същество е Бог: Той винаги се оттегля, за да се проявим ние. И затова ние не Го виждаме. Ние проявяваме доброто и злото. Като намислим да направим нещо добро, Бог се скрива (говоря по човешки). Като намислим да направим нещо зло, Той само ще каже: „Ти тази работа обмисли ли я хубаво?“.

Откъде се явява във вас другото чувство, чувството на обезсърчение? Проявили сте се и в едно от вашите проявления се обезсърчавате. Какво нещо е обезсърчението? Гледам, често в онова, което пишете, има обезсърчение. Трябва да има налягане, без налягане не може. Какво казва съвременната физика? За да може машината да върви, да не спира, трябва да има известно налягане. Налягане трябва да има, за да се образува една плоскост. Само налягането дава възможност да се образуват плоскостите. Плоскостта дава възможност човек да бъде свободен. Нещата са тежки в психическия, или в разумния свят. Но тежки са само ония неща, които ние не разбираме. Всички ония неща, които разбираме, са леки. Тежестта произлиза от неразбирането на нещата. От какво зависи тежестта на Земята? Туриш на гърба си една раница от 30 – 40 кила, тръгнеш на екскурзия. От какво произлиза тежестта? От твоето неразбиране. Колко кила ти трябват? Едно-две кила, другото е излишно. Колко кила енергия ви трябват? Защото енергия трябва да се акумулира. Идеите са акумулатори на енергия. Ако нямате една здрава идея, не можете да акумулирате енергия. И ако искаш да акумулираш известна енергия, ти трябва да имаш една основна идея. Казвате, че идейният живот не струвал. Онзи идеен живот, който не може да аку-

мулира енергии, той не е идеен. Идейността е акумулиране на енергии. Идейни хора трябва да има в света. После могат да дойдат другите хора, които да се проявят.

Как ще проявите вие енергията, която се е насъбрала във вас? Как ще образувате права линия? Да допуснем, че имате пет точки – коя от тях ще изберете? Свободни ли са те? В дадения случай тия точки не са свободни, те представляват една група. Да обясня въпроса. Имате пет деца, едното от които е на една година, второто е на две, третото е на три, четвъртото е на четири и петото е на пет – кое дете ще изберете? Тъй като ще искате да го учите на нещо, ще изберете най-голямото. Детето, което е на една година, ще плаче, ще ви ангажира, ще трябва да го носите на ръце, да го къпете – изобщо ще му бъдете слуга. Двегодишното дете е започнало да лази, по-свободно е; тригодишното дете се е изправило на краката си; на четири-пет години вече е големичко. Ако, да речем, изберете детето, което е на една година, ще си създадете работа. Като се намерите в едно общество, психически за вас хората там са като една точка, не знаете тяхната възраст. След като се запознаеш с някои хора, ще се ангажираш с тях, както се ангажираш да гледаш едно дете. Разумният живот изисква хората да са възрастни, или да са поне на 5, 6, 7 и така нататък до 12 години. Тогава животът може да върви.

Има начин за постигане на вашите идеи. И в музиката има начин за работа. Един музикант какво постижение ще има или един поет какво постижение ще има? Да кажем, вие пишете така: „О, мрачна нощ на живота!“. Аз продължавам: „О, ясна нощ на живота, която ми даде възможност да видя всичката красота на небето, аз те поздравявам тази вечер!“. Следователно мрачната нощ на живота е едно заблуждение. Ако нощта е мрачна, облачна, пълна с гръмотевици, е едно, но ако е ясна, тогава е друго. В ясната нощ може да видите звездите. Ще нагласите тръбата, ще разгледате звездите, ще влезете в съобщение с невидимия свят – то е едно благословение. Мрачната нощ на живота не всякога е лоша, тя има и друга, хубава страна, защото в такава нощ ти можеш да си починеш. Цял ден си работил – не е ли хубаво да има една мрачна нощ, да си починеш от дневния труд? Под думите *мрачна нощ* разбираме насъбрана енергия. Идеята, която е в умовете на хората, когато кажат *мрачна нощ*, е следната: няма изхо-

ден път, човек се намира в един затворен кръг. Но все таки мрачната нощ показва, че цялото небе е осеяно със светлина. Небето показва, че са безбройни възможностите за човешкия живот. И когато вечерно време излезеш и погледнеш нагоре към звездите, небето ти казва: „Не бой се, ти едва сега си започнал! Имаш възможности да постигнеш всичко“. Тогава всичкото ти обезсърчение се махва. Небето показва, че имаш възможности да постигнеш всичко в живота. Разбиране трябва! А като стане ден, като изгрее Слънцето, това показва, че в света единство трябва да има. Вечерно време ти се намираш сред много точки, не знаеш коя да избереш и в тебе все ще се зароди един вътрешен спор коя звезда да избереш. Щом изгрее Слънцето, ти нямаш избор. Щом стане ден в човека, той няма избор, но има само една възможност.

Следователно, когато говорим за Бога, ние подразбираме деня на живота. Кой е Господ? Един е Господ. Вечерно време ще имате много звезди, но денем ще имате само едно Слънце. Когато говорим за Бога, разбираме една възможност, която може да реализира всичко, което ти си видял през нощта. В едната възможност ще можеш да реализираш всичко. Казвам: анализ трябва да се прави. Денят показва начина, по който можем да реализираме нашите копнежи. Вечерта показва скритите възможности. И наистина, то са векове, то са милиони години за в бъдеще, то са все възможности за постижения. Слънцето ти показва как може още в същия ден да се реализира идеята, която имаш.

Даровитият музикант, който иска да напише някоя творба, какво може да направи през нощта? Като изгрее Слънцето, той веднага може да напише нещо; от сутринта до вечерта може да пише музикални произведения. Като се напишат тия произведения, може да се изсвирят, да се събере публика. По същия начин вечерно време звездите ще ти бъдат на помощ, като ти дадат възможности. Като влезеш в един салон, нали там има светещи звезди, които дават възможност да стане концертът? Ние в нашия салон имаме четири звезди. Звездите показват пътя на възможностите. Една мисъл е като една звезда; втора, трета, четвърта мисъл, те са все звезди. Като дойде Слънцето, ще разберем закона на Любовта. Щом дойде любовта, тогава вече идат всичките постижения. Любовта и обичта как ще ги определите, на какво ще ги оприличите –

коя от тях е Слънцето и коя е Месечината? Имаме две тела: едното е Месечина, другото е Слънце. Къде ще турите обичта и любовта? Обичта е Месечината. Всичките растения вечерно време растат, Месечината въздейства върху тях вечерта. Денем растенията акумулират енергия, вечерно време израстват с по три, четири, пет сантиметра.

При обичта вие трябва да растете. А при любовта вие трябва да събирате енергия. Растенето е вторият процес, най-първо трябва да акумулирате енергия. Любовта е, която акумулира енергия. Като мислите за любовта, казвате: „Какво ме ползва тя?“. Ти без любов, без тази насъбрана енергия, не можеш да се проявиш. Все трябва да се яви възможност насъбраната енергия да се прояви. Любовта е един вътрешен процес на събиране. Вие разбирате любовта като процес на проява, но тя акумулира енергия – при любовта ще възприемаш, ще се напълниш. Всичко като се напълни в тебе, тогава тази любов ще се прояви. Докато ти не се напълниш, не давай любов навън. Тук имаме едни скачени съдове. Могат ли тези съдове да дават, ако не са напълнени? Те трябва да се напълнят. На Земята всичките хора са скачени съдове. Като се напълним, искаме или не искаме, ще дадем. Любовта така върви в света. И в неразбирането на този закон идат всичките противоречия. Вие искате механически някои неща, пък той, човекът, като се напълни, тогава ще ви обича, за него ще е без разлика какъв сте. Като идете на една чешма, тя ще направи ли разлика? Какъвто и съд да носите, водата ще го напълни, няма да направи разлика. Какъвто съд занесете на чешмата, все ще го напълни. Любовта, каквото и да намери, ще го напълни.

Каква е сега основната мисъл? Точката означава да се акумулира най-първо любовта, а правата линия означава първата възможност любовта да се прояви. Някой казва: „Не зная“. След *не* сложете запетая, кажете: „Не, зная!“. Когато някой ми каже, че не знае, разбирам, че в дадения случай на него не му изнася да знае. Ако в дадения случай му изнася да знае, ще каже: „Зная“. Когато човек има да дава, тогава не му изнася да знае, а когато има да взема, изнася му да знае. В живота какво имаме? Животът е една енергия, насъбрана във вашите тела. Тази енергия трябва да се прояви. Насъбраната енергия, това е точката. Първото проявление в съществуването, то е правата линия. Плоскостта е вече възможност – това дете започва малко да пъпли. След това идва друга възможност.

Три положения взимам аз: точката, правата линия и плоскостта. Самата плоскост образува едно тяло – в тялото влизаме в разбирането, изучаваме законите на светлината и топлината. Чрез плоскостта изучаваме отраженията на нещата, привидното. В живота изучаваме отраженията, затова казваме: „Всичко е илюзия“. Илюзия е, понеже е плоскост. Щом говорим за духовния живот, разбираме тела, които дават светлина и топлина, там ние вече имаме вътрешна опитност, вътрешен опит. Какъв опит може да направите с плодовете в една картина? Може да придобиете ясна представа, може да се събуди желание, но никакъв опит не може да направите на плоскостта. За да можете да направите опит, трябва да минете от плоскостта в телата. В телата имаме първия опит за реалното. Това, което можем да опитаме, то е тялото. Тялото е възможност. Излезли сме от областта на илюзиите, влезли сме в живота на реалното. Нещо, което можем да опитаме, то е реално. Всяко нещо, което не можем да опитаме, то е в плоскостта, то е илюзия. Илюзорните неща не се опитват. Това, което можем да опитваме, то е реалното.

Какво определение давате на реалното? В какво седи реалността? Щом опиташ реалността, в тебе ще настане една малка промяна. Ако тежиш десет грама, като опиташ реалността, щезапочнеш да тежиш с една хилядна от грама повече. В реалността човек винаги придобива, в илюзиите нищо не придобива, но в тях олеква. Всеки човек, който се занимава с илюзии, олеква. Всеки, който се занимава с реалността, придобива, натежава. Това, което ни придава енергия, то е реалността; и то е, което внася в нас живота. Животът, който се внася в нас, е реалното. Животът, който се отнема от нас, е илюзия. Реални неща са тия, които внасят енергия, живот. Реално е това, което оставя нещо в човека. Всяко нещо, което оставя нещо в тебе, то е реално. Това, което нищо не оставя в тебе, то не е реално.

Учете се да събирате енергиите на живота. Всякога трябва да намерите изходен пункт на точката, след това трябва да влезете в закона на плоскостта. Това е законът, с който можете да се освободите от илюзиите, от сенките. При сенките винаги трябва да ни покажат пътя към реалността. Защото илюзията е един образ на реалността, а самата реалност седи извън тази илюзия. Що е обезсърчението в живота? Обезсърчението е илюзия. За какво си се обезсърчил? Ти мислиш, че не мо-

жеш да постигнеш нещо. Това е заблуждение. Онези, които имат глава, защо трябва да се обезсърчават? Откъде знаете, че няма да постигнете това, което желаете? Да допуснем, че на един планински връх има много насъбрана енергия, цяла топка. Защо насъбраната енергия не може да се прояви? Не може да се прояви, понеже има студ, температурата е минус 25 градуса. После температурата става плюс 25 градуса. Какъв ще бъде процесът тогава? Какво ще стане с топката, ще се изгуби ли тя? Трябва ли да съжалявате, че този сняг ще изгуби формата си? Той ще измени цвета си, ще се стопи, ще се превърне на вода, а тази вода ще иде в разните растения, навсякъде ще се прояви.

Казвам: няма да се обезсърчавате. Вие някой път се обезсърчавате, че сте изгубили формата си. Що е растенето? Детето, което първо е малко, а после започва да расте, трябва ли да съжалява, че расте, че изменя формата си? Откъде иде растенето на детето? То е започнало да се топи, родило се е, започнало е постепенно да расте. В природата ако разгледате ония, които умират, и ония, които се раждат, ще видите вътрешна връзка. Сега вие не можете да видите връзката между този, който е умрял, и този, който се е родил. Умрелият е семето, което се посява в земята. Казват: „Изгнил е той“. Семето, като изгние, започва да расте. Има един живот, който от онова, изгнилото, събира частици и образува растенето нагоре. Семето само възкръсва. От умрялото семе излиза онова, което после живее. Може да направите следния опит: да забележите, че като умре един добър човек, в умовете на всичките му близки хора повече светлина се явява, значи този човек се развива като светлина. В дома му всички се обикват, между тях се явява повече светлина и топлина – умрелият е влязъл в тях като светлина и топлина. Кое е по-съществено: външната форма или светлината и топлината? Като умре един лош човек, и той ще се прояви. Като се прояви, ще има по-голямо изстудяване, по-голям мрак. Някой път, като умре някой, настава тъмнина – значи той не е от праведните.

Какво е прераждането? Прераждането е едно проявление, то не е съществено. Вие му давате съвсем друго значение, но прераждането е само път, по който тръгвате. В преработената работа какво съществено има? Като преработиш някое масло, какво става с него? В прераждането ти оставаш същият,

какъвто си бил. Като се прероди една котка, тя остава котка. Като се прероди един човек, той остава човек. Котката е котка, човекът е човек. Вие мислите, че в прераждането котката може да стане човек. Прераждането е закон да се появиш такъв, какъвто си. Често вие давате съвсем друго значение, мислите, че като се прероди, човек ще стане друг. Един ден или десет дни, или сто дни да си живял, законът е един и същ. *Пре-раждане – ради* какво значи? *Ради* значи работи. Прераждането е закон. Щом една работа остане недовършена, дава ти се възможност да дойдеш втори път, да я довършиш – това е прераждането. Един ден, когато няма да имаш работа за довършване, няма вече да се прераждаш.

Не мислете, че прераждането е идейното в света. Да ви обясня какво е прераждането. Представете си, че изливате едно шише вода в едно езеро. Какво става с тази вода? Изгубва се. Но в шишето ли има тя повече възможности да се прояви, или в езерото? В езерото. Прераждането е, значи, едно малко шише. Да се преродиш от едно шише във второ, в трето, в четвърто, то не е много нещо. Като влезеш в езерото, вътре в него имаш повече възможности. Прераждането е възможност да се постигне нещо. В този смисъл, как идва прераждането? Казвате, че то е кармично нещо. Прераждането следва кармически, с него хората бързат да поправят живота си. Някой ден, като няма вече какво да поправят, те няма и да се прераждат. Някой ден трябва да останем без карма, защото тя има съвсем друг смисъл. Питате: „Какво ще стане с хората?“. Нека да ви дам едно пояснение. Представете си, че един цигулар е заставен да свири, за да си изкара прехраната. Нали е трудно това положение? Представете си сега, че на този цигулар в различни градове му устройват концерти, на които се събират по 10 – 15 хиляди души и всички те го приемат много добре. Кое положение е по-хубаво: първото, което е прераждане, или второто, което не е прераждане? В прераждането има мъчение. Където има нещо, което те мъчи, то е прераждане. Кое е по-добро: да се прераждаш с мъчение или да се прераждаш без мъчение?

Сега всички трябва да излезете от прераждането на мъчението, трябва да разбирате този закон. С насъбраната енергия трябва да знаете какво да направите. Като дойдете на Земята, трябва да намерите поне едного, когото да обичате, да ви даде

той всичките възможности да се проявите. Вие трябва да обичате едного, за да се проявите. И като се проявите, да сте доволни от вашето проявление. Какъв е смисълът на поета? Да напише книга с поезия, от която той сам да е доволен и всички други хора да са доволни. Какъв е смисълът на музиканта? Като напише нещо, той сам да е доволен и всички други да са доволни от неговата музика. Какъв е смисълът на живота? Да сме доволни от живота, пък и самият живот да е доволен от нас. Това е смисълът на живота.

Само светлият път на Мъдростта води към Истината. В Истината е скрит животът.

13. лекция, 6 януари 1939 г., София, Изгрев

ОРГАНИЗИРАН И НЕОРГАНИЗИРАН СВЯТ

Добрата молитва
Махар Бену Аба

Имате ли някаква зададена тема? (– *Нямаме.*)

Каква е разликата, когато човек живее в един организиран или в един неорганизиран свят? В неорганизирания свят вие не знаете как да поставите предметите и от това се поражда неуспехът. Имате едно желание и не можете да го постигнете, казвате: „Невъзможно е“. Някои неща не се постигат, но в даден случай някои неща са възможни. Казвате, че един човек е здрав или че друг е болен. На какво се дължи здравето и на какво – болестта? Болестта организирана ли е? Болестта се дължи на един по-нисш живот. Когато висшият живот стане господар на нисшия, или когато нисшият живот се подчини на висшия, имаме здраве. Когато висшият живот се подчини на нисшия, тогава имаме болест. Вземете тоя прост пример: когато някой човек боледува от холера, известни микроскопически същества така бързо се размножават в него, така ядат и пият на общо основание, без да плащат, че човек умира от нечистотиите, които те оставят в неговия организъм. Тези същества оставят всичко разхвърляно. Като уморят един човек, търсят да хванат друг, затова тръгват по гости, посещават този и онзи. Където и да влязат, все уморяват човека. Това са общи заключения. Ако вие допуснете една лоша мисъл, тя ще се размножи и може да ви причини болезнено състояние. Една лоша мисъл и едно лошо чувство имат формата на един нисш живот. Ако на лошата мисъл дадете възможност да се размножи, вие ще се намерите в трудно положение. Или ако на едно лошо чувство дадете възможност да се размножи, значи не сте му господар, то ще влезе във вас и ще направи каквото си иска.

Сега всички разсъждавате: природата защо допуска това, защо допуска онова. Вие се намирате в положението на богатите хора, които питат защо слугата не е направил това или онова, защо не е свършил работата. Питате – трябва да си от-

говорите. Защо слугата не е свършил работата на господаря си? Първо, тук имате две положения, които не са естествени. Откъде-накъде единият да се счита господар, а другият – слуга? В природата винаги се става слуга, първоначално е така. В неорганизирания свят силният е господар, а слабият е слуга. В организирания свят слабият е господар, а силният е слуга. На пръв поглед, на вас ви се вижда неестествено човек да бъде господар, когато е слаб.

В един царски дом се ражда дете, което е слабо, но нему трябва да се отдават почести. Ако се беше родило в циганski дом, никакви почести нямаше да има, но понеже се е родило в царски дом, на това слабо дете ще се отдават почести. Като мине покрай количката му някой войник или офицер, ще отдаде почит, защото светът е организиран така. Като влезете в един съвременен университет и носите на главата си цилиндър или друга шапка, вие сте длъжни да ги свалите – морално така е прието. Не можете да влезете в клас с цилиндър. Казвате: „Аз съм свободен да си махна шапката или да не я махна“. Навън може да носите шапка, но като влезете вътре, не може, трябва да я свалите. Или някой път ви се случи да сте неразположени. Вие не сте изучавали неразположението на какво се дължи. Ако минете през една нива с циганski тръни, във вас ще се яви вече неразположение, няма да искате да ходите из нея. И как ще искате – имате най-малко десет тръна в краката! Ако вървите много внимателно, ще имате малки одраскания, но ако не внимавате, непременно ще има тръни в краката ви.

Понякога ви наблюдавам как говорите. Вие ни най-малко не си давате отчет за думите си. Някоя дума може да има произхода на циганските тръни. Някое ваше желание, и то може да има произхода на циганските тръни. Къде е лошото на циганските тръни? Ако се търси философски, тия тръни са защитна мярка. Има причини, които са ги заставили да направят бодлите си. Има и крушови дървета, които са си направили тръни. Някое дете, като няма опитност, се качва на такава трънеста круша и тръните се забиват в ръцете му, то не може да мръдне и започва да плаче. Тогава друг трябва да се качи на стълба, за да го свали оттам.

Казвам: при сегашните условия психологически трябва да се изучава законът на човешката мисъл, законът на човеш-

ките чувства и законът на човешките постъпки. Когато искаш да постъпиш по някакъв начин, трябва да се запиташ какви са подбудите ти. Вземете това просто обяснение: някой път искаш да изпееш една весела песен, защото си весел, имаш разположение, пък някой път искаш да изпееш една минорна, тъжна песен, защото си неразположен. В какво седи неразположението на човека? Считайте неразположението за една присадка. Тя трябва да се отдели от човека. Всякога трябва да бъдете силни да отделите едно неразположение от себе си. Но може и в пет минути да го присадите и тази присадка да израсне, да даде плод. Някой ти е казал нещо обидно, например: „Колко си лош!“. Какво представлява обидата, какво произвежда тя? Има известни думи, от които се обиждате. Като ви кажат *лъжец*, обиждате се. Кой създаде думата *лъжа*? Мислите ли, че ако влезете в един благороден свят, ще намерите там думите *лъжа*, *кражба*? Ако влезете в един нисш свят, където хората не живеят добре, там ще има такива лоши думи. Където хората живеят добре, там ще я има думата *добро*; където не живеят добре, където не чувстват добре, там няма да я има. Питам: в мравешкия свят има ли я думата *добро*? В света на мравките понятието *добро* има ли го?

На какво се дължи известно право? Право има всеки, който се задължава да извърши някаква работа. Представете си, че по закон ви задължат да напишете една книга. Дават ви хартия, ако се ангажирате да напишете нещо, ако не се ангажирате, не ви дават, пък и мастило не ви дадат, и перо не ви дадат. Или представете си, че ви позволяват да ходите, но за да ходите, трябва да свършите някаква работа. Движението е свързано с известен обект. Ти, за да се движиш, най-първо трябва да имаш известна прицелна точка. Ако човек нямаше нужда от въздух, щеше ли той да работи? Защото дишането е една принудителна работа, но същевременно и приятна. Ти си принуден да дишаш, понеже, ако не дишаш, ще се намериш в трудно положение. Ти си принуден да се храниш, понеже, ако не се храниш, ще се намериш в затруднение. Може да откажеш да ядеш два-три дена, но най-после самата нужда ще те застави. Ти трябва да работиш – да сложиш храна в устата си и да я дъвчеш. Това е работа. Ако нямаше разположение и ако нямаше нужда, ти не би се заел да работиш. Човек обича спокойствието. Всички обичате и търсите добрия живот. Но

добрият живот не е най-лесният живот. Вие искате да прекарате живота си с колкото може по-малко работа, с колкото може по-малко движение, искате да седите на някой стол и да давате заповеди със звънец – този да се погрижи, онзи да се погрижи, всички да се погрижат, а вие да стоите на едно място като един център.

Това понятие, обидата, от милиони години съществува. Ти може да обидиш и едно животно. Животните също се обиждат. Ако побутнеш котката, тя веднага ще те одраска. Ако стиснеш опашката ѝ, тя веднага ще остави своето благо, ще се обърне и ще ти каже: „Ти нямаш право да ми стискаш опашката“. Къде трябва да стиснеш човека, за да почувства и той същото, каквото котката чувства, когато я стиснеш за опашката? В сегашния век, в сегашната култура хората са се объркали. На сегашните хора идеите са неорганизирани. Светът, в който живеем, е неорганизиран свят, ние постоянно се намираме в едно противоречие.

Като дойдохме най-първо тук, на Изгрева, поляната беше свободна. Всички, накъдето и да тръгнеха, можеха свободно да минават. После започнаха да турят телове и сега не можеш да минеш направо, трябва да търсиш уличка, по която да тръгнеш. Първоначално всичко беше свободно, по поляната можеше свободно да се минава, а сега срещаш сто препятствия, докато идеш някъде. Защо? Защото хората туриха тия огради. Вие и в себе си туряте такива препятствия: телове, телове. Дойде някой човек, каже: „Едно време направо вървях, сега не може“ – ти си турил тия огради. Кое е по-хубаво: с огради или без огради? В даден случай без огради е по-хубаво, а в даден случай – с огради. Ако нашият салон нямаше тия огради, тия ограничения, какво щеше да бъде положението? Вятърът някой път щеше да си дава думата от единия до другия край. Но сега има огради – прозорци, за да ограничават вятъра да влиза и да ни безпокои. Следователно всичките огради, които съществуват, трябва да бъдат целесъобразни.

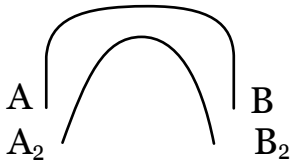

Фиг. 1

Какви са свойствата на двете криви линии – *AB* и A_2B_2 (*фиг. 1*)? Тия линии показват човешката глава. При първата линия умствените сили са развити, при втората личните чувства са раз-

вити. Този човек, чиято глава има линията A_2B_2, всякога ще мисли за своето честолюбие. Той вечно ще се намира в противоречие, с всичкия създаден свят все ще бъде в стълкновение. Този му казал обидна дума, онзи му казал обидна дума – навсякъде ще намери думи, от които да се обиди. За обиждането причина е неговото ухо, което е така развито, че навсякъде ще намери обидни думи. Този човек, главата на когото има първата линия – *AB*, той е с малко по-широк ум, той не се занимава изключително с обидите.

Като вървиш и вятърът ти вдигне шапката, става ти неприятно, но не се обиждаш. Ако един човек ти вземе шапката и я хвърли, както вятърът прави, какво ще бъде положението, какво ще чувстваш в дадения случай? Ти веднага ще се докачиш. Защо от вятъра не се докачаш? Защо не му се обиждаш, а само ти става малко неприятно? Някой път вятърът така отвлича шапката ти, че не можеш да я намериш, не знаеш кому да се сърдиш. Представете си, че аз мога да направя два меха толкова силни, че като прекарам движението през тях, шапката ви да отхвръкне. С меховете мога да ви отнема шапката, без да се докачите. Ако взема с ръка шапката ви и я хвърля, ще се обидите. Представете си сега, че носите една стара шапка, която е окъсана, има десетина дупки по нея. Аз идвам, махам я и слагам на главата ви една нова шапка, при това хубава. В този случай вие няма да се докачите. Значи, ако онази, лошата шапка, я заменя с по-добра, няма да се обидите, но ако направя обратното – взема новата ви шапка и туря на главата ви друга, скъсана, тогава ще има докачане. Защо е така? Същият закон е.

Боли ви някъде кракът. Защо? Така е направен – боли. Болестта е предпазна мярка. Всякога, когато чувствате болка, това е предпазна мярка. Чувствате топлина – и това е предпазна мярка. Когато се усилва топлината, вие може да си изгорите например ръката и за да не я изгорите, усилва се усещането ви за тази топлина като една предпазна мярка. Личните чувства в човека са една предпазна мярка. Следователно умният човек не се приближава много. Всякога, когато човек се приближи повече, отколкото трябва, той ще се обиди. В един организиран свят нещата са поставени на известна дистанция, тъй както в музиката всеки тон е поставен на известна дистанция от другите. Всеки тон трябва да се постави на свое-

то място. Тогава между един тон и друг тон има съчетание, съответствие. Ако го няма това съответствие на тоновете, ражда се дисхармония и вие казвате: „Песента не е хубава“.

Представете си, че ви дадат задача да влезете между хора крайно честолюбиви и да не се скарате с никого; тъй да влезете, че да се спогодите с всички. Какво трябва да направите? Вие искате изведнъж да влезете между добрите хора – там е лесна работата. Искате да живеете между най-добрите хора – въпросът е лесен там. Да влезете между крайно честолюбиви хора, които са като взривни вещества, като динамит, като барут и навсякъде могат да произведат някакво стълкновение, знаете ли каква трудна задача е то? Представете си, че сте чиновник и вашият директор е крайно честолюбив. Какво ще правите? Или вие сте учител и инспекторът ви е честолюбив човек, взискателен, всички учители треперят от него. Как трябва да постъпите? Природата е маскирала нещата, турила е носа на главата, дала е изглед като че всичко е намясто. Линията, която тръгва от основата на носа и минава нагоре през средата на челото, през теменната част, през тилната част и стига до врата, показва какво е състоянието на човека. Ако главата горе е спитена, плоска като земя, а отстрани е широка, тия хора са жестоки. Вижте главата на змията – отгоре е почти сплесната, плоска е, но е широка. Змията е жестока, като хване някоя жаба, нагълтва я. Жабата кряка, а змията е спокойна, даже ѝ става приятно от крякането и я поглъща цялата. Ако главата отгоре е плоска и разстоянието до ухото е голямо, то е добър признак. Колкото по-близо е плоскостта до ухото, толкова по-нисш е животът. Главата на човека може да се раздели на три етажа. Някои животни имат само един етаж, вторият етаж при тях още не е изработен, няма го. Някои животни имат и втори етаж, но едва у човека имаме едно здание от три етажа. Човешката къща е на три етажа, по това се отличава. Всякога човекът има триетажна къща.

Сега ние се намираме в един свят на резултати. При създаването на човека са работили други разумни същества и този живот, който хората сега имат, е в резултат на тяхната работа. Ние живеем в този разумен свят и се учим. Понеже излизаме от един неорганизиран свят, намираме много противоречия. Какво трябва да се прави? Да допуснем, че огънят е много горд – всякога, когато направиш погрешка, ще те из-

гори. Какво трябва да правиш? Трябва да си направиш един голям железен дилаф, че отдалеч да го пипаш, с почитание. Няма да пипаш огъня с ръка, той не обича да го пипат (по човешки казано). И ако го пипаш, ще те изгори. Питам: какви са вашите дилафи, когато пипате един честолюбив човек? Как трябва да се бута там? Вие сте учител и имате един много честолюбив инспектор или сте чиновник в някое министерство, където началникът ви е честолюбив – какво ще правите?

Аз съм наблюдавал, когато две мъжки котки се срещнат, какво правят. Те си имат етикеция, разглеждат се, едната си движи опашката и другата си движи опашката. Ако едната е по-миролюбива и не иска да води война, стои настрана; ако ли не, току и двете вдигнат опашките си нагоре, хванат се лице в лице, прегърнат се с предните си крака (задните крака са слънчевият възел), изскубнат си козина. Ако едната котка не иска да се бие, подвива опашка и сяда, издава един миролюбив, минорен тон. Другата вдига опашка, обикаля, обикаля, издава мажорен тон, но най-после си заминава. Ако едната котка си завие опашката, рядко се случва другата да ѝ се нахвърли. Първата казва: „Да бъдеш тъй добра, аз искам да живея в мир и съгласие“, а втората: „Да помниш, че аз съм директор!“. Щом си тръгне директорът, онази стане и си вдигне опашката. В тия две котки има един морал: ако едната не си свие опашката, тя ще опита задните крака на директора. Казвам: хиляди години като са страдали, те са дошли до това положение. Като се срещнат, едната отдалеч още знае, че директорът иде, и веднага си свие опашката, започне да издава умилкващи тонове. Другата обикаля, обикаля, тържествено си върти опашката, за да покаже, че е с власт. Хората правят същото. Когато някой вдигне дърво, за да те бие, ти се свиеш, търсиш някой голям камък, зад който да се скриеш. Движенията са почти същите, само че са моделирани – в човека те са малко по-гъвкави.

Вие имате два свята в себе си и единият от тях е организиран. Но вие излизате от неорганизирания свят и се намирате в едно крайно противоречие. Казвате за някого: „Защо се отнася така с мене?“. Той не може да се отнесе другояче. Все едно да питате защо огънят гори. С киселината нали трябва да бъдете внимателни? Ако докоснете ръката си до азотна киселина, веднага ще усетите изгаряне. Киселина е това! Някои

неща в света са като киселините. Злото в света е като киселина, то гори навсякъде. Нещо активно е злото. Доброто какво е? Доброто не е киселина. Когато казваме, че злото е потребно, разбираме, че то, като е киселина, може да разтвори известни елементи. В известни условия, в организирания свят злото, като една киселина, е потребно. И на един златар са потребни киселините. Те са необходими за изчистване. Казвам: в дадения случай злото не като понятие, но като сила е потребно и вие трябва да знаете как да се справите с него. Как се справяте със злото? Някои от вас казват, че се справят с тояга – то е непослушание. За в бъдеще децата в училище ще бъдат разпределяни в класове според способностите им – ще има деца първокласни, второкласни, третокласни; първостепенни в първия клас, второстепенни във втория клас.

Наскоро при мене дойде една майка с детето си, момиче, което мудно се развива, закъснява в развитието си. Аз виждам къде е причината: долната част на челото върви по мъжка линия, главата е ниска, не е израснала, обективният ум чрезмерно е развит, скулите са силно развити, брадата – волята, е слабо развита, личните чувства са по-слабо развити – имате дете, изостанало в своето развитие. Майката иска да знае кои са причините за изоставането. Казвам ѝ: „Тя върви по мъжка линия. Някъде някакво отклонение е станало в развитието“. Майката започва да ми разправя, че дядото обичал да пие. Понеже върви по мъжка линия, това момиче носи последствията от пиянството на дядото. Това, че е слаба в ума, се дължи на нещо, което ѝ препятства. Преди сто години дядото е ял и пил и детето сега плаща последиците. Някой път и даровити деца вървят по същата линия. Децата носят последствията на миналите поколения. Бъдещите поколения ще носят последствията на онова, което вие сега свършите. Добро или зло, всичко това се предава. И добрият живот се предава от едно поколение на друго. Можем да уподобим наследствеността на следното: онези хора, които отиват на Северния полюс, си оставят провизии по пътя и като се връщат, ги намират. Човек, като се връща, ще намери онова, което е оставил. Сегашните хора мислят, че каквото се направи, се изгубва. Каквото човекът направи, то остава, потребно е.

Сега вие трябва да се освободите от едно ограничение. Намирате, че условията са лоши, седите и търсите причина-

та вън от човешкия живот. Не знаете как да излезете от тия лоши условия. Представете си, че се намирате в една планинска хижа, в огнището на която са сложени дърва – имате възможност да запалите огън, но нямате кибрит. Представете си и другото положение: кутия кибрит имате, но дърва нямате. В един разумен живот и кибрит трябва да имате, и дърва трябва да имате – едновременно двете неща да поставите в действие. Подбудителната причина, и тя трябва да съществува. Аз бих ви препоръчал това при самовъзпитанието. Вашето съзнание не е будно, външна обхода нямате.

Ние говорим за любовта, но един любовен свят е крайно организиран. Човек трябва да бъде крайно организиран. Той трябва да счита интересите на другите хора като свои интереси, във всеки един човек трябва да вижда себе си. Както спрямо себе си е внимателен, тъй да е внимателен към другите, да гледа на тях, както гледа на себе си, да не причинява болка никому. Ти ни най-малко няма да вземеш чука, да си държиш пръста под него и да се удряш. Ти не си удряш пръста, защото, ако го удариш, ще почувстваш болка. Ако удариш с чука палеца на друг човек, той ще почувства болка, ти няма да я почувстваш, но ще кажеш: „Да търпи!“. Щом препоръчваме търпение на другите хора, значи болката не е наша. Най-първо трябва да направите опит със себе си, та всяко чуждо страдание да е като ваше. Светът така може да се поправи.

Вие трябва да имате разумност. Като искаш да свириш, няма да свириш с краката си. Допуснете, че вашите крака имат самосъзнание, казват: „И ние искаме да свирим“. Кому ще дадете право да свири? Краката трябва да отстъпят на ръцете да свирят. Щом дойде въпросът до ходенето, ръцете да отстъпят на краката. Ходенето е работа за краката, свиренето е работа за ръцете. Щом дойда до ходенето, давам право на краката, понеже в това изкуство те са учени. Щом дойда до свиренето, то е работа на ръцете. В природата всичко е определено. Щом се дойде до гледането, очите имат право. Щом се дойде до слушането, ушите имат право. Щом се дойде до обонянието, носът има право. Щом се дойде до яденето, устата има право. Ако устата не иска да работи, ще останеш гладен. Ако ушите не искат да слушат, ако не си свършат работата, ти ще паднеш в най-голямо нещастие. Кавам: трудът е разпределен. В ума има още по-голямо разпределение. Вашата интуиция ще ви

покаже в дадения случай как трябва да постъпите. Например ако вземете в ръцете си едно растение, което има афинитет към някой метал, и ако наблизо се намира този метал – сребро, желязо, злато, растението веднага ще се огъне към него.

На сегашните хора им трябва самовъзпитание. Всички трябва да работите, да се самовъзпитавате. Хората търсят всичко вън от себе си и казват: „Нямаме условия“. Един човек със слаба памет, и в най-хубавата стая да го поставиш, няма да може да учи, защото причината е в главата му. Ако имаш отлична глава, където и да си, ти ще учиш добре. Ако твоята глава не е организирана, и в най-хубавата стая да си, пак ще си същият. Способният ученик и в най-лошата стая ще учи. Хубава, отлична глава трябва да има човек. Вие трябва да знаете да организирате главата си, а всички външни условия сами по себе си ще дойдат.

Казвам: някои от вас трябва първо личните си чувства да възпитават. Едно лично чувство, за да се възпита, трябва да има от елемента на милосърдието. Едно лично чувство, за да се възпита, трябва да има от елемента на вярата, от елемента на надеждата и от елемента на разумността; трябва да има и от елемента на музиката; после да има мистични схващания; после да обича чистотата. Едно лично чувство показва областта, в която се намира човекът. Личните чувства показват правата, които природата е дала на човека. Тия права са много, не са само в едно направление.

В какво седи поезията на един поет? Поезията се дължи на Месечината. Поетът трябва да има грамадно въображение. Той описва едно малко минзухарче, едно малко кокиче с такива качества, каквито ние не виждаме в тях. Това малко цвете се усмихвало, било облечено като царска дъщеря – какво ли не вижда поетът в него, говори му то! Че говори – говори, но за кого? За поета говори. Ако слушате едно съвременно радио, то ли ви говори? Поетът вижда едно кокиче и то му говори, но то е радио. Разумното съзнание не е в самото кокиче, което израства. Кокичето говори, но зад неговия говор виждаме разумната станция, която предава тия вълни. Като видя едно кокиче, първата песен, която то ми пее, е тази: „Без чистота в света животът не може да съществува“. Нищо повече! Под думата *чистота* ние разбираме най-хубавите условия, при които можем да се проявим. Що е чистота? Най-добрите

условия, при които човек най-добре може да се развива. Вън от това чистотата, като понятие, е безпредметна. Като едно условие да се добие нещо, чистотата е намясто. Чисти трябва да бъдем, и то при условията, които ни се дават. Трябва да пазим чистотата, понеже, ако не я пазим, ще спънем нашето развитие. Щом не пазиш чистотата на своите мисли, на своите чувства и на своите постъпки, ти веднага ще се спънеш.

Ще ви дам едно упражнение. Сутрин, щом се събудите, направете опит със себе си, да видите доколко сте обикновен човек. Представете си, че има още един човек, който ви казва: „Иванчо, стани!“. Речеш да станеш, но оставаш да се повъртиш още малко в леглото. Господар е онзи, който, като се каже: „Стани!“, веднага става и започва работа. Щом започнеш да се обръщаш насам-натам и не ставаш, ти си още от неорганизирания свят. Някой път казваш: „Аз ще направя тази работа“, а после: „Още не му е дошло времето“. Стани веднага, направи тази работа! Казваш: „Няма да я направя!“. Стани, направи я, ти ще си създадеш един характер. Или казваш: „Днес ще постъпвам с всички хора добре“, но като дойде някой, удариш го. Тогава кажеш: „Тези хора не разбират, трябва да им се натрие носа“. Ти ще натриеш техния нос, други ще натрият твоя нос – ще се върнеш неразположен.

Като срещнеш един човек, кажи му тъй: „Днес виждам в тебе нещо особено, нещо хубаво“. Когото срещнеш, кажи му: „Изменил си се“. – „Как да му го кажа, когато не е така?“ Там е работата, трябва да го прецениш. А като идеш някъде, ще кажеш на себе си: „Иванчо, последното място ще вземеш“. В човека има две същества: едното е господар, другото е ученик, който се учи. Казват, че човек е двояк – старият и новият човек. В човека има едно същество, което е мърморко. Седи то и мърмори, постоянно лошата страна вижда, постоянно нещо подозира; каквото и да направят другите, все ще намери опакото. И да го убеждаваш, че не е така, то казва: „Ти не разбираш, още не знаеш какви са хората. Внимавай!“ – започва и да те учи.

Казвам: ако челото ви не е добре развито, направете си едно хубаво чело; ако религиозното ви чувство не е развито, повдигнете главата си. Ако издигнете един перпендикуляр от ушите до горната част на главата, тази линия ще покаже какво е религиозното чувство. Колкото по-висока е тази ли-

ния, толкова по-развито е религиозното чувство. Или кривата линия от ухото до средата на главата показва какво е религиозното чувство. Относително е вярно това, трябва да вземете предвид и много други съображения. Казвам: направете си най-хубавото чело, да стане едно малко преобразуване. Вие искате другите хора да направят нещо за вас. Може и другите да направят нещо. Майка ви, когато ви раждаше, ако имаше това знание, можеше със своята мисъл да ви създаде една прекрасна глава. Понеже майка ви не е имала знание, главата ви е останала такава, каквато е сега.

Ако искаш да бъдеш добър художник, трябва да знаеш изкуството да рисуваш добре. Ако си обикновен художник, ще рисуваш обикновени картини. Сега вие искате да създадете новия живот. Новият живот изисква познания. Като ви говоря, можете да преобразите себе си. Вечерно време, като си лягаш, ще кажеш: „Искам с една десета от милиметъра да повиша главата си“. То е много малко, толкова все може да израсне главата ти. И ако това, малкото подобрение, стане, то ще е един придатък. Ако искате да бъдете умни или да имате сила, или да развиете паметта си, внушавайте си това. Казвайте си например: „Искам да имам силна памет“. Ако искате да развиете музикалността си, казвайте: „Искам да бъда музикален“. И така след ден, два, три, четири дни, след година, след пет години музикалността се развива. А сега вие много малко мислите за музиката. Всяко нещо трябва да се подхранва. Човек трябва да подхранва чувството на дружелюбие, на приятелство, трябва да подхранва своите лични чувства, въображението си. Ако не е твърд, твърдостта си трябва да подхранва. Трябва да подхранва и своята вяра. Това са все чувства и човек трябва да ги подхранва. Ако не ги подхранва, те не могат да растат, да се развиват. Според вас какво трябва да пише един поет? Ако той е мистик и развива вътрешното съдържание на поезията, какво ще пише? Или ако е лирик, какво ще пише? По какво се отличава лирическата поезия?

Всички чувства и способности, които има човек, са му дадени като условия за саморазвитие. В материалния свят способностите са дадени като органи, от които човек да се ползва. И човек трябва дълго време да изучава своите стремежи. Тия органи, които човек има, трябва да бъдат нагласени, както едно пиано се нагласява, за да може пианистът да свири.

На човека всичко трябва да е нагласено, за да може той да работи. При някои хора съзнанието е пробудено, пък не могат да помнят. Някой път паметта е недоразвита, а някой път е развита, но има млечна киселина, която ѝ препятства да се прояви. Затова най-първо трябва да се създаде едно спокойно състояние. При създаването на една временна връзка да не се безпокоите, защото отвън ще имате голямо безпокойство. Вие трябва да постъпвате като ония, които строят един кораб. Те имат предвид не да се премахват препятствията, но да дадат един вътрешен устой на кораба, та тия препятствия да не го засягат. Те построяват кораба така, че да издържи на всички препятствия, които могат да се явят. Така трябва да е устроен параходът, че където и да се намира, както и да се клати, да бъде в равновесие, да не се обърне. Казваме за някого, че е неустойчив в характера си. Един параход, и да се клати, трябва да е устойчив, да върви, да държи една линия, да не изгубва своето равновесие. Че се разклаща на една или на друга страна, то е само за избягване на препятствието. В това накланяване наляво и надясно, напред и назад, той трябва да има един и същи път.

Ние искаме да сме като Земята. Мислим, че тя не чувства. Не, Земята е разумна. Ходим по нея, плюем по нея, какво ли не правим, а тя мълчи и търпи. Както Земята търпи, така и ние трябва да търпим. Ти ходиш по Земята, плюеш по нея и не ти идва на ума, че тя може да не е доволна от тебе. Представи си, че носиш на гърба си един свой приятел, а той постоянно плюе и се секне върху тебе. Казвам: съвременните хора нямат възпитание. Те плюят на земята, но като дойдат до себе си, искат да имат всичките удобства, като че са божества. Едно божество трябва да бъде внимателно – като върви, по възможност да има най-малки аварии и откъдето мине, да не причини никаква пакост.

Вие още не сте изучавали закона, не знаете с кого сте свързани. Вие принадлежите към някаква група от същества, представител сте на тази група. Съществото, което е обидило вас, обижда и цялата група. Като обиди вас, и да не иска да обиди другите, цялата група се обижда. Някой път, като дипломатите, ще смекчите работите, ще кажете: „Едно изпитание е това“. Но като представите работите както не са, може да ги влошите. Или вземете идеята, че всички хора са създадени

от Бога. Като обидите един човек, вие не обиждате само него, но и Този, Който го е създал. Казваш: „Какъв голям простак си ти! Глава имаш, но ум нямаш“. Така не се говори, ти обиждаш Онзи, Който е създал човека, започваш да се произнасяш за Неговата работа. Ти се произнасяш за картината на този художник, казваш му: „Разбираш ли ти от изкуство?“. Няма да се мине много време, и Господ ще те хване за ухото: „Този човек как трябва да го направя? Я го направи ти!“.

Понеже всички хора критикуват Господа, Той всичките ги е турил да правят хора. Всички вие сте създадени по Божествен модел и по човешки модел. Два модела имате: единият е Божествен, другият е човешки. Всичкият спор е за човешкото. Някои мислят, че това не е хубаво. То е човешки модел. Казват: „Не може тъй да е направен човек“. Ако човек е много твърд, ще прилича на камък; ако е много мек, ще прилича на кал. Ако човек е много горещ, ще прилича на огън; ако е много влажен, ще прилича на вода. Питам сега: какъв трябва да бъде човек? Не трябва да бъде нито много влажен, нито много сух, не трябва да бъде нито много глупав, нито много умен. Да е умен човек, това подразбира да използва в даден случай известни практически условия. Той трябва да знае как да живее. Да знае как да живее за себе си, то ни най-малко не е идеал. То е хубаво, но е една трета от истината, то се отнася за личните чувства. Човек трябва да бъде разумен, а това е друга област – той трябва да бъде разумен в своите постъпки.

Казвам: понеже човек се е намесил в Божествената работа, сега трябва да оставите да се прояви във вас Божественият човек. Когато говорим за Божествения човек, той изведнъж няма да се прояви. Всички едновременно нямате еднакви стремежи. Като разгледаме цялата природа, какво виждаме – еднакви ли са растенията, които растат по планините и които растат в долините и полетата? Понякога ние искаме планинските растения да растат в полето. Някои от планинските растения могат да растат в долините, но някои не могат. И растенията, които растат в долините, не могат да растат по планините. Има тропически растения, които не могат да растат на север. А някои растения могат до известна височина да растат. Боровете растат до две хиляди метра височина, оттам нагоре има други растения. По най-високите места какво расте?

Същият закон е и вътре в човека. Понякога имаме големи стремежи към нещо, искаме някои растения величествено да растат по върховете на планините. Там те не могат да растат, но долу, в долините, могат. Ние искаме при неблагоприятните условия нещо грандиозно да израсне в нас. Какво може да израсте в сиромашията? Аз уподобявам сиромашията на висок планински връх – там може лишеи да растат. Богатството е долина, там могат да растат грандиозни работи, там всичко има. – „Защо е така?“ Другояче не може да бъде. Благодарете, че е така. Сиромасите дават всичкото богатство на богатите, да го развиват долу. Ако така не разбирате нещата, вие ще влезете в едно голямо противоречие. Питаш защо си сиромах. Защото си в планината. Ако искаш да станеш богат, слез долу. Щом дойдеш в долината, ще станеш богат. Богатството и сиромашията са две положения. Та ако вас ви направят касиер на една банка, няма ли да бъдете богат? На ден може по няколко милиона да минават през вашите ръце. Но идеята е, че тия пари не са ваши. Казвате: „Тия пари са на банката, онези са мои“. Каква е разликата? Банката е един колективитет, в който фигурират много хора. Парите на банката не са мои лични, те са на много хора; те не принадлежат на зданието на банката, а на хората.

Засега природата ни дава един пример, ние всички сме чиновници в нея, нищо не е наше. Отиваш при един извор. Всичката му вода е за тебе, но можеш ли да я използваш всичката, можеш ли да я вземеш със себе си? Ти си чиновник, ще вземеш малко вода. От друг извор пак имаш право да вземеш, но и там всичката вода не е твоя частна собственост. И половината от нея не можеш да си налееш, да я изпиеш. В дадения случай ти изтегляш от банката на природата. По същия начин ние разполагаме и с въздуха: в дадения случай разполагаме с едно малко количество. Другите хора, и те разполагат с тази банка. Казваш, че въздухът е твой. То е криво разбиране, заблуждение. Въздухът е на твое разположение, но в дадения случай ще използваш една малка част от него.

Разсъждавайте сега. Намирате се в свят, където са ви дадени възможности да се ползвате. Вие искате да станете господари и всички чиновници да са ваши подчинени. Радвайте се, че тази банка съществува и ви дава възможност да се проявите. Вие имате необходимото. Представете си, че при-

тежавате една тапия, че Земята е ваша. Какво ще се ползвате от това? Най-първо, вие не може да убедите хората, че имате тапия. Вие носите вашата Земя в главата си. Вашият мозък е създаден по подобие на Земята. С тази Земя във вас като се справите, другата ще бъде на ваше разположение. Считайте, че сте в един разумен свят, и се ползвайте от това, което ви е дадено. Колко работи не сте изучили! Вие напускате вашата глава, без да сте се запознали с нея. Дойде някой чужденец, само премине през България, като отиде от София до Варна, и при това напише някъде в странство, че е посетил България. И вие, като направите една линия на Земята, казвате: „Разбрах живота“. Нищо не сте разбрали! Или станали сте учител. Какво е това да бъдете учител? Една права линия сте направили вие. Да бъдеш на Земята, значи да си преживял живота на всички същества – от най-малките до най-големите, значи да си бил във всички частици, от които Земята е създадена – във всеки атом, във всяка молекула, във всички пластове, в центъра на Земята да си бил, навсякъде да си преминал. Това значи да си живял на Земята. Сега ти си минал само по кората на Земята и казваш: „Всичко познавам тук, на Земята“. Няма философия в това.

Казвате за живота, че нямал смисъл. Ти не си бил вътре в живота. Не си бил вътре в стомаха, да видиш как стават процесите там, не си бил на мястото на работниците в него. Не си бил на мястото на работниците в мозъка, да видиш онези процеси, които стават в главата. Безброй същества има, които работят за тебе. Ти се ползваш от техния труд, без да си влязъл в положението им. Ти минаваш като царски син, заповядваш това и онова, но никакво знание нямаш. Като седите сега, влезте в положението на ония работници във вашия стомах. Най-първо им дайте малко отпуск, защото за стомаха три часа работа е достатъчна. На дробовете давам повече работа. На мозъка давам умствена работа, но не пресилена. Та най-първо във вас да се яви благодарност, че ви е дадено едно тяло, в което вие сте господари, че сте в един университет, където се учите. Сега вие се учите. Зданието на един университет може да е боядисано с бяла или с цветна боя и тя е само външната краска, тя може да се измени. Има нещо в човека, което не може да се вземе.

Казвам: изучавайте себе си. Това, което ви е дадено, изучавайте го. Изучавайте какво може да направите с главата, която имате, със сърцето, което имате, с тялото, което имате. Казваш: „Тялото ще се вземе“. Няма да се вземе, но ще излезеш от своето тяло. Вие в кой клас сте на човешкото развитие? Като станете един ден съвършен човек, ще искате ли да имате това тяло, което сега имате? Защо ще ви е то? При сегашните условия това тяло е потребно. За в бъдеще тялото ще има съвсем друго устройство, ще се различава от това, което сега имате, линиите ще бъдат други. Вие още не сте изучавали вашето тяло, като пипнете кожата си, да разберете до каква степен на развитие сте достигнали. Някой път нали пипате стъпалата си? Кожата на стъпалата не трябва да бъде груба, защото нашите възприятия от краката са много слаби.

Само светлият път на Мъдростта води към Истината. В Истината е скрит животът.

14. лекция, 13 януари 1939 г., София, Изгрев

НАЛЯГАНЕ И НАПРЕЖЕНИЕ

Отче наш
Духът Божи

Пишете върху темата: *Външни и вътрешни условия на здравето*. Какви бяха основните мисли на миналата лекция?

Един пътник бил на пътешествие. Хванали го разбойници, вързали му очите и започнали да го развеждат по планините. Като се върнал, хората го питали: „Какво видя?“. – „Нищо не видях.“ Някой път човек е вързан отвън, някой път е вързан отвътре. Като е вързан отвън, отвън нищо не вижда; като е вързан отвътре, отвътре нищо не вижда. Два вида хора има: едни, които отвън всичко виждат, отвътре нищо не виждат, и други, които отвътре всичко виждат, отвън нищо не виждат. Две крайности.

Вие трябва да си изработите един научен метод за изследване. В двадесетия век сте – какви са вашите научни методи? В какво седи научният метод? Всеки човек може ли да стане естественик, зоолог? Не може. Всеки човек инженер може ли да стане? Не може. Всеки човек песнопеец може ли да стане? Не може. И всеки човек духовен не може да стане. Всеки човек може ли да живее? Някой не може да живее. Животът не е нещо произволно. Ако вие отнемете сърцето на човека, може ли той да живее добре? Не може да живее добре. Ако отнемете чувствата на човека или ако отнемете ума му, може ли той да се прояви? Не може.

Сега ние твърдим общи положения. Казваме, че интелигентността се намира в главата на всички същества. Тогава защо всички глави се различават? Наистина, човешките глави се различават. Ако започнете да ги изучавате и теглите един перпендикуляр към основата на челото, ще видите, че главите на хората от разните раси различно са отклонени от този перпендикуляр (*фиг. 1*). Най-близо до перпендикуляра е бялата раса, после е жълтата раса, после са другите раси – колкото по-

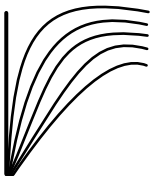

Фиг. 1

нататък отивате, толкова повече челото се отдалечава от този перпендикуляр, намалява се ъгълът, образуван между основата на челото и линията на наклона му. Защо се намалява този ъгъл? Казвате, че нисшият живот е причината. Нисшият живот е резултат, той не обяснява причините.

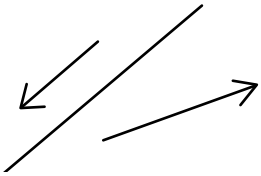

Фиг. 2

Ако един ъгъл (*фиг. 2*) се движи с върха напред и срещне съпротивление – едно тяло, в което влиза, тогава този ъгъл ще се намали. Но ако същият ъгъл се подвижи в противоположна посока и пак срещне съпротивление – пак едно тяло, в което влиза, той ще се отвори, ще стане по-голям.

Вие мислите, че в природата всичко е хармонично и можете да си позволявате каквото и да е. Даже си давате мнението защо нещата се случват по определен начин. Защо се случва така, че някой се удавя? Не е знаел да плува – то е едната причина, другата може да е, че е бил много тежък и затова е потънал. Ако човекът беше лек като лист, да стои върху водата, щеше ли да се удави? Патиците давят ли се? Не се давят. Защо? Защото са по-леки от водата. Патицата е по-лека, не може да измести толкова вода, колкото тежи нейното тяло; тя измества по-малко вода, затова остава на повърхността.

Казвам: всичките несрети, които хората имат, се дължат на това, че те са по-тежки, или на това, че не знаят да плуват. Да допуснем, че един ученик не може да помни, паметта му е слаба. На какво се дължи слабата памет? Тя може да се дължи на първото поколение преди него – на баща му или на майка му; може да се дължи на второто поколение преди него – на неговата баба или на неговия дядо. Или причината за слабата памет може да е в третото поколение преди него – в неговия прадядо или в неговата прабаба, може да е и в четвъртото поколение преди него. Значи възможно е майката на този ученик да е имала слаба нервна система, да не е могла да подхрани тия способности. Паметта е една способност, която е останала недоразвита. Тя е склад и вследствие на недоразвиването ѝ много малко неща сега могат да се поберат в склада – човек не може да помни.

Някой път човек няма светлина в ума си. Иска да си спомни нещо, но в ума му е тъмно. Когато си спомни, явява се свет-

Фиг. 3

лина. Казвате, че някой имал памет. Къде се намира паметта? Само обща идея имате за това. Насред челото се намира един специфичен център, той е центърът на паметта, мястото, което се занимава с паметта. Когато паметта е развита, тази част на челото е издадена (*фиг. 3*).

Когато паметта е слаба, насред челото има една малка вдлъбнатинка (направил съм това на чертежа само за да ви дам идеята). Тази вдлъбнатина някой път е доста малка. Щом е вдлъбнато, значи налягането отвън е голямо. В някои от родовете в миналото е имало такова налягане отвън, че челото се е спитило, вместо да изпъкне. Сега учените казват, че Земята е сплесната на полюсите. При въртенето ѝ на полюсите има по-голямо налягане, затова на екватора тя е изпъкнала, а на полюсите е спитена. Учените общо обясняват, че това се е получило от въртенето. Получило се е от въртенето, но е действало и друго налягане. Полюсите са място, където се развива голяма деятелност, значи има по-голямо налягане отвън. Налягането отвън там е по-голямо, отколкото напрежението отвътре, което е по-слабо – вследствие на това Земята при полюсите се е сплеснала. Понеже напрежението отвътре при екватора е по-силно, а налягането отвън е по-слабо, затова там Земята е изпъкнала. Казано научно, това, което е вярно за Земята, е вярно и за човека. Къде е екваторът на човешката глава? Къде са полюсите? Екваторът е обиколката на главата над ушите, северният полюс е отгоре на главата, а южният полюс е отдолу.

Южното полушарие на Земята е по-тежко от северното, вследствие на което оста ѝ е наклонена. Ако двете полушария бяха равни по тежест, тогава щяхме да имаме хоризонтално положение на Земята. Да кажем, оста е наклонена така (*фиг. 4*).

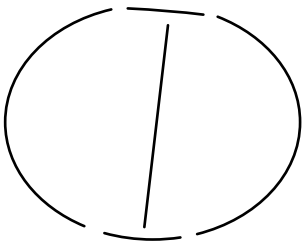

Фиг. 4

Вследствие на по-голямата тежест на южното полушарие, при въртенето на Земята то е по-близо до полето на плоскостта, в която тя се

движи. Понеже силите протичат по тази плоскост, полюсите са се сплеснали. Сега ние обясняваме, че южното полушарие е по-тежко, вследствие на което оста на Земята се е наклонила. По-напред, когато са били равни двете полушария, оста е била перпендикулярна, равна с еклиптиката. След време поради причини в движението се е натрупала материя в южното полушарие и вследствие на това оста се е наклонила. Когато оста е била перпендикулярна, Земята е имала много добри климатични условия. По-късно някакви причини, които учените не знаят, са отклонили оста на 23 градуса. В това отклонение напрежението отвътре се е изменило. Сега тук имате не само външна тежест, но и тежест на силите, на напрежението. Напрежението има една тежест, която се дължи на силите в природата, които действат.

Например колко тежи един килограм сила? Един килограм материя и един килограм сила равни ли са? Вие как си представяте силата и как си представяте материята? Нали в науката прилагате сила и материя? Научните понятия за тях какви са? Материята се счита инертна, а силата каква се счита? Какво е сцеплението на материята? По какво се различават в проявите си силата и материята? Материята е неподвижна, силата е подвижна. И силата сама по себе си е невидима. Когато преместим материя от едно място на друго, казваме, че това движение става по единствената причина на силата, която действа. Да допуснем, че има някакво налягане отвън. Откъде може да дойде това налягане, от безкрайното пространство ли? Етерът от безкрайното пространство какво налягане образува върху един квадратен сантиметър? Етерът е вещество, което има свое налягане. Някои обясняват, че привличането на телата не е нищо друго, освен едно налягане на етера. Етерът, като причинява това налягане, в един квадратен сантиметър в какво ще се изяви то? Значи, тежестта не е нищо друго, освен налягане на етера. Претегляме един килограм – това е налягането на етера, който се стреми към някакъв силов център. Следователно тежестта се определя в силовото налягане на материята в безкрайното пространство. Етерът е, който наляга отгоре, и така ние теглим една тежест.

Какво е налягането на въздуха върху човешкото тяло? Проверете данните, те не са абсолютно точни, приблизителни са. Но ние се интересуваме от законите, по които става това

налягане. В природата има налягане отвън и напрежение отвътре. Следователно и човешката глава е подложена на същото нещо. Когато религиозното напрежение в главата е слабо, тогава тя е спитена отгоре – полюсите са спитени. Хората, главите на които отгоре са спитени, не са религиозни, не са духовни хора. Те са много студени – какъвто е северният полюс, такива са и те. Те имат живот на екватора, много са горещи на екватора, но на екватора има много месоядни животни. Екваторът е много богат на месоядни животни. В религиозните хора полюсите са развити и затова са издадени, а екваторът при тях е сплеснат. Главите на светските хора са сплеснати, както Земята при полюсите, а екваторът при тях е издаден. Например у вълка екваторът е доста издаден; в лъва, в тигъра, в котката е същото. Като дойдете до тревопасните животни, в тях екваторът е сплеснат. Това са частични общи заключения, но казвам: същото е вярно и по отношение на човека.

Човек, ако не мисли, казва: „Не ме интересуват религиозни въпроси“. Нас може да не ни интересуват формите на религиозния живот, но религиозният живот като сила съществува. Следователно духовният живот трябва да ни интересува, понеже той има голямо влияние. Вие може да кажете, че и светският живот не ви интересува. Ще ви интересува, понеже сте под влияние на този живот. Вас ще ви интересува и светският, и духовният живот, какъвто и да е живот ще ви интересува, понеже той има известно влияние върху вас. Вие не можете да се избавите от влиянието на живота. Не можете да се избавите от влиянието на светлината. Дали я разбирате, или не я разбирате, то нищо не значи, вие не можете да се избавите от нейното влияние. Ти трябва да разбираш законите, по които светлината действа, и законите, по които тъмнината действа, за да вземеш предпазни мерки за тъмнината и мерки, с които да използваш светлината.

Същото е и по отношение на музиката. Ако изучавате челата на всички музикални гении, ще намерите къде се намира центърът на музиката в челото на човека, ще видите по какво се отличават гениите в музиката. Ако изучавате философските гении, и в техните чела ще видите къде се крие философията. Казват, че над челото има известни места, които определят гениалните философи. Философията е една сила в света, която действа. Музиката, и тя е една сила. Музиката спада към

способностите, не към чувствата. Само умният човек може да пее. Глупавият не може да пее, той само църка.

Има известни положения, които вие не разбирате. Някой път казвате: „Защо природата е създала света така?“. Природата е сбор от разумни същества, които проявяват своята деятелност. Питаш защо един художник се занимава цял ден с четката и цапа по платното с бои. Ти намираш, че художникът си играе, като цапа с четката по платното, но той се учи да рисува. Той разбира от геометрия, пък разбира и закона на сенките. Някъде върху някой образ тури повече сенки, някъде тури повече светлина – той изучава сенките. Един цигулар, и той постоянно размахва ръката си, движи лъка на цигулката. На вас ви се вижда размахване, пък той се упражнява – в това движение на ръката има цяла наука. Като гледате как си движи ръката, казвате: „Той си играе“, но в тази игра има нещо разумно. Ако онзи, който не знае как да държи лъка, вземе цигулката, няма да може да свири. Не само това, но има известни движения напред и назад, които трябва да знаеш, после трябва да намериш и позициите. Работа трябва. Кой ще те научи да вземаш вярно тоновете на ръчката на цигулката? Каквото и да ти казва един учител, той не може да те научи къде да поставиш пръстите си. Вземането на тона, то става моментално. Ти имаш една вътрешна интуиция, която ти казва къде да поставиш пръстите си, за да вземеш верен тон.

Съществува един музикален магнетизъм. Когато човек обикне цигулката си, всички тонове стават центрове. Когато обикнеш музиката, твоите пръсти започват да се привличат от тоновете като от центрове. Както магнетизмът привлича железните стърготини, така и музикалните тонове привличат пръстите ти, те падат точно намясто. Щом го има този музикален магнетизъм, лесно се взимат тоновете – и диезите, и бемолите. Щом музикалният магнетизъм го няма, ще свириш невярно, един вътрешен недостатък ще има в свиренето ти. Това е една теория. Като я знаеш, какво ще те ползва тя? Не е ли хубаво човек да знае някаква теория? Да допуснем, че вие изучавате френски език, но слухово, без да изучавате азбуката – научавате се да говорите, но не и да пишете. Като не разбирате писмената реч, не владеете хубаво френски език. Та казвам: има една музика, която е слухова, има една музика, която е писмена. Коя е музикалната писменост? Човек може да сви-

ри, без да разбира нотите, а може и да свири, като разбира музикалната писменост. Има хора, които са музикално самоуки, и други, които са завършили музикално образование.

Така и вие може да изучавате живота, без да разбирате неговата писменост. Животът си има своя азбука. Можеш да живееш и без да знаеш азбуката на живота, но по-хубаво е да я знаеш. По-хубаво е да разбираш живота и външно, и вътрешно – *външно* значи слухово каквото си разбрал, само каквото си чул, а *вътрешно* значи писмено каквото си научил. Вие сега искате да знаете по кой път и защо природата така е създала нещата. Защо природата така създаде човека? За да имаш ясна представа за известен предмет, който е изработен, трябва да го проучваш дълго, да видиш неговите съобразности и несъобразности. Ти някой път не можеш да си обясниш нещата и казваш: „Не съм направен тъй, както трябва“. Как трябва да бъде направен човек? Казваш: „Аз не съм богат“. Но щом не си богат, това показва, че не ти стига ума да уредиш живота си. – „Аз съм сиромах.“ На тебе не ти стига ума да уредиш сиромашията си. – „Аз съм болен.“ И на тебе не ти стига ума. – „Мене всички хора ме мразят.“ И на тебе не ти стига ума. Някои от вас казват още: „Аз не съм учен човек“. Ако не си учен, това какво показва? Защо не си учен? Защото не си учил, не си искал да учиш.

Природата е поставила тези неща така: ти трябва да работиш. Природата иска работници. Тя те е поставила в света и ти трябва най-първо за нея да работиш. Вие идвате на Земята и искате да работите за себе си, да бъдете щастливи. Че кой е онзи господар, който ще ви даде заплати, ще ви уважава и почита, без да сте работили? Кой учител или професор ще има уважението и почитанието на учениците си, ако не покаже своята наука, ако не разбира нищо? Или ако един цигулар не знае да свири, как ще му ръкопляскат хората? Вие искате природата да прояви особено внимание към вас, но какво сте ѝ дали, какво сте направили, за да ви зачита тя и да задоволи вашите стремежи?

В Индия има известен род факири, които дълго време са изучавали характера на рибите. Някои англичани, които търсят бисери в морето, ги наемат, защото понякога водолазите биват нападани от акули. Един такъв факир седи на брега, мисли и докато мисли, акулите никого не нападат. Със своята

мисъл той влияе на акулите в известен район от морето. Като се умори факирът и престане да мисли, те атакуват когото и да е. Питам: по какъв начин тези факири влияят на акулите? Те не си издават изкуството. Как ще обясните вие това влияние? Ако един факир може да влияе на една акула отдалеч, защо и вие, като имате известни неприятности, да не можете да се справите с тях? Защо да не можете да изучавате същите закони, кажете ми?

Ще ви приведа един пример. В къщата на един богаташ дошли разбойници, хванали сина му и го вързали, искали да го отведат със себе си. Богаташът обаче заколил едно младо теле, опекъл го, занесъл им и вино и ги нагостил. Те, като се наяли и напили, заспали. Богатият тогава заповядал на слугите си всичките разбойници да завържат, а сина му да развържат. Питам: като дойдат разбойниците във вашата къща, вие какво трябва да направите? Ако този богат човек беше започнал да кърши ръце, какво щеше да стане? Този пример дава един метод за справяне с лошите хора. А ако дойдат добри хора, какво ще правите? Да кажем, идват едни добри хора и искат да вземат вашия син, да го заведат в странство да се учи. Тогава този метод – да заколите теле, да ги нахраните и напоите и после да ги завържете, полезен ли ще е? Ако при добрите хора приложите същия метод като при разбойниците, ще имате съвсем друг резултат. И във втория случай трябва да има ядене, но няма да има пиене. В света, в който се намирате, всичките неприятности, които се случват в живота ви, са нарочно устроени. На вас ви се слагат препятствия, за да се научите да работите. Страданията в живота са разумни препятствия, които природата поставя на пътя на разумните същества, за да опита отвън доколко разумността им е развита. Тя иска да види могат ли тези разумни същества да използват тия препятствия, или не.

Ще ви разкажа един случай, който скоро на мене ми разказаха. Твърдяха, че е верен. Това се случило в университета. Един студент минал два-три семестъра по математика и трябвало да му се разпише книжката. Професорът не бил в университета и студентът отишъл да го търси в дома му. По това време професорът работел нещо навън и бил облечен с дълга дреха, която не била така видна, пък бил и с брада. Студентът, като го видял, казал: „Старче, тук ли е професорът?“. – „Тук

е.“ – „Занеси му тази книжка да я разпише.“ Професорът взел книжката, занесъл я вкъщи и после я върнал на студента, който от бързане да свърши тази работа и да си тръгне, не я погледнал. Като се прибрал, студентът видял, че професорът не е разписал книжката, но е написал следното: „Да се анулират всичките семестри, понеже не познава професора си“. Природата действа по същия начин. Като не я познаваш и ѝ кажеш: „Хей, старче, тази книжка я дай на професора!“, тя пише: „Да се анулират семестрите!“. Ще познаеш, че това е професорът, няма да го наречеш „старче“. Ти мислиш, че работата така ще се уреди. Освен че няма да се уреди, но всичките ти семестри ще бъдат анулирани. Това нещо постоянно се случва. Ти казваш на природата: „Какво си играеш с тия работи?“, тя пише: „Да се анулират всичките семестри“.

Вие се плашите от живота и мислите, че в това има смисъл. Страхът е нещо хубаво, не е лош той, но е само едно проявление на човека. Соломон е казал, че страхът е начало на Божията мъдрост. Така е било преди две хиляди години, сега Соломоновото правило не е вярно. Сега законът е друг: начало на Божията мъдрост е разумността, страхът не е важен елемент. По какво се различават разумността и страхът? Страхът има предвид само личното, ти се страхуваш за своя собствен живот. Разумността има съвсем друго начало, тя разглежда нещата изобщо. Разумността разглежда не твоя индивидуален живот, но твоите отношения с всички същества какви трябва да бъдат. Страхът разглежда в дадения случай твоето положение. Разумността разглежда общо, изцяло нещата.

Разгледайте и едно друго положение. Вие искате да имате уважението и почитанието на вашите другари. Каква е разликата между уважение и почитание? На български като кажеш: „Их, Данке!“, на немски това значи *благодаря* (*ich danke* – бел. ред.). Каквато е разликата между българския израз *их, Данке* и немския израз *ich danke*, такава е и разликата между уважение и почитание. Когато майката каже: „Их, Данке!“, значи дъщерята не е направила нещо както трябва и с това възклицание майката иска да каже: не можа ли да го направиш по-хубаво? Същото това „их данке“ на немски език е „благодаря“. Казвате: „Уважавам еди-кого си и почитам еди-кого си“. Кое е по-силно – уважението или почитанието? Тук вие се намирате като пред думите *обич* и *любов*. Имайте предвид, че

тези думи са от два различни характера. Обичта е минус, любовта е плюс – произходът им е различен. Така различни са уважението и почитанието. Почитта прилича на плод, който зрее на слънце и има изработена форма. В почитта има нещо специфично. Уважението е по-широко. Ти уважаваш някого, защото е от княжески род. Ти почиташ някого, понеже е написал някакви съчинения. И не само почиташ този, който е написал съчиненията – нещо специфично, но имаш и уважение към неговия труд. Например в българския език има една дума за време, в английския език са две думи: *time* и *weather*. Как ще преведете *weather* на български? В английския пък нямат думата *свирене*, вместо това се казва: *играе*. Ние за игра имаме особена дума. Думата *свирене* в английския език е както думата *време* в българския език. Англичаните имат особена дума за времето и друга дума за психическото време.

Казвам: вие трябва да изучавате вътрешния живот. Понякога мислите, че природата е точно като вас своенравна и каквото ѝ скимне, това прави. Но тя е направила нещата много разумно. За всяко същество има книжка и на всяко същество дава толкова, колкото му трябва. Тя е много справедлива, дава точно – ни повече, ни по-малко. Всичко това, което е определила, е вярно. Всякога главата на човека е построена според това как той е живял. Носът е построен съобразно това как човек е работил. Очите са построени според това как човек е гледал. Устата е построена според това как той е ял. Ръцете са построен според това как той е работил в миналото. Външната форма на човека е копие на деятелността му в миналото. Според това как сега работи човек природата ще му даде една нова форма. Един ден той ще има резултатите от това, какво-то сега работи.

Ти седиш и се безпокоиш за нещо – това безпокойство се пише. Щом се безпокоиш, щом се тревожиш или роптаеш, природата пише така: „Да се анулират всичките семестри“. Нищо повече! Ще повтаряш пак семестрите, докато научиш уроците. Сега това не е лично, природата няма лично неприятни чувства към когото и да е, но тя обича съществата да бъдат прилежни. Тя обича в умствено отношение, в духовно отношение, във всяко едно отношение човек да бъде прилежен – не да се пресилва, но прилежен да бъде. За всеки предмет, който е дала да се проучи, тя е дала и известно време за това

проучване – за да не остане нищо непроучено. Прилежанието в какво седи? По какво се отличава един прилежен ученик? Българинът тепърва има да се учи на прилежание, защото той по естество не е много прилежен. Всичките лоши условия в живота не са нищо друго, освен едно принудително заставяне на човека да прилежава, да се учи. Щом дойдат неблагоприятни условия, надигне се в душата ти цяло едно роптание. Когато си поставен в тях, ти трябва да развиваш прилежанието си, известен материал трябва да го прочетеш, да си дадеш малко труд да го разбереш. Да кажем, един народ има свои учебни заведения: начални училища, прогимназии, гимназии, университети, както и други, специализирани. Защо са тия заведения? За да се подготвят членовете на държавата, понеже държавата има нужда от тях. Та и природата има учреждения, и тя има учебни заведения, и тя иска онези, които ги завършват, да ги тури на работа. Първо природата ще ви тури като чиновници на Земята, след това ще ви тури като чиновници в нейните учреждения.

Вие мислите, че учението се свършва, като го свършите на Земята. Не, нищо няма свършване. За думата *свършване* вие имате криво схващане. Казват: „Нашата работа се свърши вече“. Като се свърши една работа, нова започва. И докато не свърши една работа, друга не може да започне. Завършваш първо отделение – свършила ли се е работата? Не се е свършила, ти влизаш във второ отделение. Завършиш второ отделение, но работата пак не се е свършила. Влизаш в трето, в четвърто отделение, казваш: „Моята се свърши вече!“. Това, което ти търсиш в първо отделение, ако не го намериш там, ще го търсиш във второ отделение, после в трето, в четвърто и така нататък. И в университета ще го търсиш, защото все някъде ще го намериш. Може и в осми клас да го намериш или пък, като излезеш навън от училище, там да го намериш – все ще го намериш някъде. За всички въпроси има разрешение. Но ще търсиш в отделенията, в прогимназията, в гимназия, в университета и най-после ще търсиш в живота. И на Слънцето да идеш, и там ще търсиш. Такъв мироглед ще имате: това, което желаете, е постижимо. Но не мислете, че ще го намерите в първо отделение. Свършите вие четирите отделения и кажете: „Няма го това, което исках“, а може да свършите и прогимназия, и там пак да го няма. Но това е само за обяснение. Известни неща в живота може да се добият.

Казвате: „Четирийсет лазарника навърших!“. Като те е пратила природата на Земята, и на 70 години да станеш, ти си ученик в училището. Ти си на 60 години и не си минавал всяка година по един клас, но всеки клас си повтарял по много години, по 4 –5 – 10 години. Затова може, като 60-годишен, едва да си свършил отделенията. Казваш: „Много се наживях“. Живял си живота на четирите отделения, защото на 50 – 60 години си свършил едва тези четири отделения. – „Много съм разбрал.“ Какво разбиране си добил в четирите отделения, какво познание? В отделенията учениците не знаят защо Земята е сплесната при полюсите, даже и в прогимназията не знаят – едва в гимназията учителят ще загатне някои общи неща, чак в университета ще изучат този въпрос.

Сегашните условия са най-добрите, при които вие да се учите. По навик от вашето минало, което изпъква, казвате: „Нямаме условия“. Условия може да нямаш, но възможности имаш – тогава чрез възможностите създавай условията. Или може възможности да нямаш, но да имаш условия – чрез условията създай възможности. По двата начина работи. Ако нямаш условия, значи имаш възможности и с възможностите ще създадеш условията – то е право на човека. Пък може да нямаш възможности и да имаш външни условия – от външните условия създай вътрешните възможности. А ако имаш и вътрешни възможности, и външни условия, въпросът върви по-добре – тогава приложение ти трябва, не отлагай! В Борисовата градина в София седи една дама, добре облечена, с капела, с пръстени, и държи един френски вестник – уж чете, но го е обърнала наопаки, заглавието надолу, опашката нагоре. Минава един господин и ѝ казва: „Госпожо, вестника не държите право“. Дамата казва: „Извинете“, след което го обръща; научила е, значи, как да го държи.

Всеки един от вас има една специфична добродетел, която трябва да развива в себе си. Всеки човек има да развива една специфична добродетел. Понякога вие не можете да търпите някой човек и се чудите как Господ го търпи. Вие работили ли сте с боите на художника? Някои от тия бои са отровни. След като е работил с тях, много пъти художникът оставя четката и отива да се разходи. Неприятно му е, те издават известно ухание, дразнят носа му, но няма какво да прави човекът, трябва да работи с тия бои. Той остави четката, поразходи се, върне

се, пак я вземе, пак работи. Неприятни са боите, но чрез тях ще стане виден художник. Ако с тия бои нарисува нещо хубаво, те ще го повдигнат; ако не може да търпи тяхното ухание, ще остане невежа.

Като започнеш да се учиш да свириш, ти вземеш някой път неверен тон и оставиш цигулката. Ухото ти се дразни, сам ти не харесваш тона, но не знаеш къде точно да си поставиш пръстите. След като оставиш цигулката, пак я вземеш, после пак я оставиш. Причината не е в цигулката, причината е в тебе. Ти ще търпиш! Научи къде да вземеш основния тон *до*, намери го на цигулката. Учителите по музика много добре правят – като нагласят цигулката на ученика, той най-първо свири струна *сол*, после струна *ре*, *ла*, *ми*. Много добре е направено в музиката, че се започва с един основен тон – тона *сол**. *Сол*, това е да се въодушевиш, това е разцъфнало цвете, което можеш да нарисуваш. Като цъфне цветето, има какво да те привлече да го рисуваш. Ако искаш да станеш обилен в характера си, да въздействаш на другите да имат хубаво мнение за тебе, пей тона *сол* в първа октава, после във втора и в трета октава, ако можеш. В първа октава ти ще развиеш само напрежение. Ако в първа октава вземеш тона *сол*, ти ще разрешиш своите мъчнотии само с напрежение. Като го вземеш във втора октава, ще разрешиш мъчнотиите си с движение, а в трета октава ще им дадеш известна форма. Какво разрешение дадох аз на физическия тон, на духовния тон и на Божествения тон? И кои са те? Но важно е човек да има прилежание.

Човешката глава на много места е спитена. Много спитени работи има в нея, които трябва да се поправят. В някои глави мястото на съвестта е спитено, значи съвестта в този човек не е развита. Някъде страхът е развит. Страхът не е способност, той е едно чувство. Справедливостта, и тя е едно

---

* *Много добре е направено в музиката, че се започва с един основен тон – тона сол* – тук Учителя най-вероятно има предвид използването в нотописа на ключа сол, който показва мястото на нотата сол от първа октава. Нотният ключ определя мястото и октавната принадлежност на всички ноти. Ключът има две разновидности: виолинов/цигулков и старофренски. Днес се използва само сол цигулковият ключ. На него се нотират партиите на цигулката, високите тонове на виолончелото, пианото, арфата, акордеона, почти всички духови инструменти и други.

чувство. Любовта в Божествения свят, това е най-голямата разумност, която съществува в света. В човешкия свят любовта е едно чувство. Любовта в човешкия свят прилича на едно дете, което се учи да пъпли. Вие всички разбирате любовта като пъплене. Ако бихте разбрали любовта такава, каквато е в Божествения свят, щяхте да знаете как да се обхождате – да имате идеална обхода един към друг, и щяхте да имате един идеален свят. Понеже на Земята нямаме обхода и хората не се обичат, дойде ли любовта между тях, започват всичките кавги. Щом хората се възлюбят, спорът, кавгите, лошите думи започват. Най-лошите думи ще ти каже онзи, който те обича, ще те надяла на общо основание. Като не те познава човек, нищо не ти прави, а като те познае, като те обикне, и лошо, и добро ще ти каже, но тъй, че да го помниш.

Любовта не е способност, но е най-разумен свят. Човек сега се учи да пъпли и като си движи ръцете, изцапва се в кал-та. Вие сте падали на земята, окалвали сте си ръцете, знаете, че до каквото се допрете след това, и него окалвате. Понеже нашият ум пъпли в материята, като се повдигнат тия чувства, кал има; и каквото той пипне с любовта, окалва го. Но поне се учете сега. Едно правило ще ви дам: щом двама се скарате, стоплете вода, измийте си ръцете със сапун и си наквасете главите. Това е едно лечебно средство. Вие се каляте. Аз не съм против калянето, но трябва да знаете как да си наредите думите. Като се скараш с някого, да му продължиш живота; лошо му направи, но да му продължиш живота. Лошо като му направиш, да му тръгне напред; и добро като му направиш, да му тръгне напред. Защото има такова едно зло, че като го направиш на човека, скъсяваш му живота. И има такова едно добро, че като го направиш на човека, скъсяваш му живота. Аз не препоръчвам това. Аз препоръчвам лошото, което продължава живота, и доброто, което продължава живота. То е само една временна обстановка.

Някой човек може да ти каже нещо лошо и то да е намясто. Да ви приведа един пример. Мусолини обичал да се вози на мотоциклет и често карал по шосетата. Веднъж пътувал с голяма бързина и като минавал покрай един кабриолет, блъснал се в него, счупил го, но си заминал. Онези италианци в кабриолета наговорили много лоши работи по негов адрес. Когато разбрали, че това е Мусолини, си казали: „Втасахме я сега!“. Обаче на другия ден Мусолини се явява при тях с един

нов кабриолет и се извинява. Справедливост проявява той, поправя погрешката си. Казвам: умен е, не отива да ги осъди, че са говорили лошо за него, но като е причинил повреда, им дава нов кабриолет – поправя погрешката си. Някой път природата те закачи, като мине покрай тебе със своя мотоциклет, и ти викаш след нея. Но после тя се явява и изправя погрешката. Така и вие, като направите погрешка, изправете я. Както и да мърморите, изправете нещата. Не е мърморенето, което изправя работата, то с нищо не помага. Във всяко едно мърморене да има изправяне на погрешката. Всичко, каквото сте казали, изправете го.

Изпейте сега „Мога да кажа“. (*Учениците изпяват песента.*)

Пасажът „Грей, мощно Слънце, да учим ний добре“ как е правилно да се изпее? Каква линия трябва да се даде на пеенето? С израз трябва да се изпее. Представете си, че държите изпит. От това как изпявате „Грей, мощно Слънце, да учим ний добре“ зависи да ви подпишат дипломата, да завършите. Как ще изпеете този пасаж? Вие трябва да моделирате движението, такава музикална линия да му дадете, греенето така да пада, че да даде подтик на всички да учат добре. Грубата сила на светлината, която е мощна, така да се разложи, че да бъде приятна, всички да бъдат разположени. Хайде втори път да изпеете „Грей, мощно Слънце, да учим ний добре“, но да се образува една музикална линия. Всеки да го изпее, както намери за добре. Защото една дреха може да се направи криво-ляво, както и да е, но по-добре е да се направи хубаво. В Божествения свят, или в света на хармонията, външната форма винаги съответства на вътрешното съдържание. На Земята не е така – в съвременния живот формата не съответства на съдържанието.

Като се изучава човешката глава, с кривините по нея и как е закръглена отгоре и отзад, може да се съди на каква степен на развитие е човек и какво е благородството на религиозното му чувство. Тук има няколко различни вида планински върхове (*фиг. 5*) и ако ти се качиш на първия от

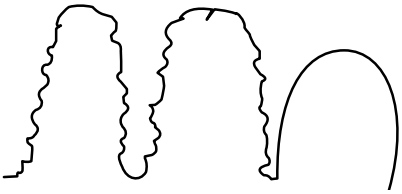

Фиг. 5

тях, ще си счупиш главата. Формата на последния връх има един правилен тон, другите могат да бъдат колоритно пеене. Слушал съм колоритно пеене, но то не е било никак колоритно. Не знаете какво нещо е колорит, това е цяло художество в музиката. Да направиш тия цветове така, че да преливат един в друг. За в бъдеще ти трябва да станеш господар на своя ларинкс – да възпиташ гласа си, да те познава. Да бъдеш господар на гласа си. Сега ти на гласа си не си господар, че искаш навън да бъдеш господар! Като кажеш нещо на гласа си, той трябва да те слуша.

Ти трябва да превъзпиташ своите способности, за да те слушат. Сега, като поискаш от паметта си да си спомни нещо, тя ти казва: „Нямам време!“. Ти си ѝ господарят, а тя ти казва: „Друг път ще дойда!“. Всяка способност трябва да ти каже: „Господарю, на твое разположение съм“ и да ти даде каквото искаш. Казваш на паметта си: „Кажи ми кога стана известно историческо събитие“, а тя казва: „Чакай!“ – слугите се разполагат, господарят трябва да чака. Невъзпитан и неук човек е този, слугите на когото се разполагат, а той, който е господарят, чака. Възпитан и учен човек е този, слугите на когото чакат и почиват, а той, господарят, работи. Той, ученият господар, казва: „Иване, в еди-кой си шкаф се намира тази и тази книга“. Иван не е авторитет, той, който е слуга, веднага трябва да иде и да я извади. Така прави ученият господар. Неукият казва, че слугата трябва и да намери книгата. Природата дойде и ти каже, че нещо се намира на еди-кой си номер, на еди-коя си лавица, а ти не можеш да намериш номера, не можеш да намериш и лавицата. Ти не си се занимавал и само си губиш времето. Искам да ви кажа, че вие се намирате пред един професор – природата, който е много взискателен. Поблагороден професор от нея не може да намерите, но и повзискателен не може да намерите. Тя мълчи, но ви опитва. Най-малката задача ако не можете да разрешите, природата веднага ще си направи заключение за вас.

В миналото имаше един пророк, при когото дойде един ангел и му каза да иде в Ниневия, да свърши една работа. Ангелът е изпратен от горе, обаче пророкът казва: „Аз съм ял такава попара“ и се качва на един кораб, за да избяга. Какъв урок му дават? Вдига се буря в морето, вълнува се корабът, ще потъне. Най-после пророкът се изповядва, казва на моряци-

те: „Аз съм причина за бурята, хвърлете ме в морето, вие да не се удавите“. Хвърлят го в морето, нагълтва го една риба, той седи в нея три дена и учи урока: ще слуша или няма да слуша каквото му каже Господ. Кое е по-хубаво да направи? Ако беше отишъл в Ниневия, нямаше да е по-опасно. Той имаше в ума си едно препятствие: „Не може, не отивам, там са културни хора, какво ще ми кажат?“. Като седя обаче три дена в утробата на кита, каза: „Отивам, отивам в Ниневия!“. Ще отиде, че и оттатък ще мине! Та в света степените на злото са безкрайни. Тази лествица, трябва да знаеш, край няма.

Имайте отношение към природата, гледайте да бъдете изправни към нея. Където някои неща са човешки, изхвърлете ги, но щом дойдете до един Божествен импулс, никога не реагирайте. Дойде ли Божественото вътре във вас, никога не реагирайте. Защото, ако реагираш, ще се намериш в утробата на кита. Няма изключение, две мнения няма. На човека може да реагирате. Ще го слушате само ако е умен. Щом дойде Божественото, изпълнете го. Умен човек е онзи, който се подчинява на Божественото, а критикува човешкото. Човешките неща вземете под съображение – ако са умни, изпълнете ги, ако не са умни, не ги изпълнявайте.

Божественото всички трябва да изпълним. Ако не изпълним Божественото, губим. Ако всички Божествени работи изпълним, печелим. Ако всички човешки работи изпълним, губим. Затова в човешкото ние трябва да обмисляме нещата – тогава не можем да губим. Но в Божественото загуба няма. Бъдете верни на онези Божествени импулси във вас, с които сте родени. Аз говоря за онези импулси, с които сте родени, които постоянно действат – те са Божествени. Не говоря за моментните, преходните импулси.

Само светлият път на Мъдростта води към Истината. В Истината е скрит животът.

15. лекция, 20 януари 1939 г., София, Изгрев

ОРГАНИЗИРАН И НЕОРГАНИЗИРАН ЖИВОТ

Отче наш

Имате ли зададена тема? (– *Имаме.*) Каква е? (– *Външни и вътрешни условия на здравето.*)

Как бихте представили болестта и здравето картинно? Каква картина бихте дали на болестта и каква – на здравето? Каква картина бихте дали на неорганизирания живот и каква – на организирания живот? Ако поставите в една камера светлина, тя, без да знае, рисува. В това отношение вие сте фотографи. Трябва да изучавате това изкуство, понеже имате една камера с две отверстия и всичко се фотографира от нея. Вечерно време се фотографират само някои неща, а денем – повече. Денем с всяко едно мърдане на очите се фотографира. Вие сте фотографи, по цял ден фотографирате. А като заспите вечерта, какво правите? Тогава започвате да проявявате образите. Онези, които не са заспали, те все фотографират, казват: „Много работа имам, тежест усещам, неразположен съм“. След като е ходил цял ден да фотографира, такъв човек е неразположен – много работа е имал, и то умствена работа. Какво трябва да се прави при тази работа на фотографите? Тя е ужасна – искаш-не искаш, работиш. Аз ви привеждам един факт, то не е нещо измислено.

З Д Р А - В Е

Б О - Л Е Н

В какво седи разликата между здравия и болния? Кои са елементите на здравето? В думата *здраве* имаме няколко съгласни и няколко гласни. *З* е един елемент, *Д* е друг елемент, пък и още елементи има. В какво седи различието между тях? Ако ти повтаряш: „Здрав, здрав“, веднага ще станеш здрав. Ако повтаряш: „Болен, болен“, веднага ще станеш болен.

М О Щ - Н И Я

С И Л - Н И Я

В какво седи разликата между мощния и силния? Геометрически, аз бих разрешил въпроса така: в силата има паралелни движения, в силата има плоскост, а няма дебелина; в

мощта има дебелина. Какво се разбира под думата *мощния*? Щом има дебелина, мощта е от три измерения. Силата е от две измерения. Силата действа в плоскостта, мощта действа в огъването, в пространството. Ако искаш да огънеш себе си, трябва да имаш мощ, ако искаш да се движиш, сила ти трябва.

В какво седи един неорганизиран живот и в какво – един организиран живот? Неорганизираните хора всички наведнъж крякат, а пък организираните един по един говорят. Всички онези, които не са организирани, наведнъж си дават мнението, наведнъж вдигат шум, тъй както пясъкът, сипан в една бутилка, при всяко бутване на бутилката вдига шум. В един организиран живот това не става. Ако поставите парче плат в шишето, пак ще има шум, но каква ще бъде разликата? При пясъка всички говорят, дават си мнението, а платът е организиран, при него много малко шум се вдига – само от покрайнините. И в човека, понеже е едно организирано същество, само покрайнините вдигат шум – ръцете, краката, устата, очите, ушите; всички те изявления правят.

Казваш: „Да превърнем в музика силния и мощния“. Как ще им дадем музикално движение? Бързо ли трябва да е темпото, или бавно? То е една задача. Не може да е бързо темпото. Ти имаш да свършиш една работа и искаш да приложиш мощта. Как ще я приложиш? Искаш да дадеш съдържание, да го почувстват хората – къде ще туриш мощните думи? Има начин. Вие понякога се спъвате със завършените процеси. Този, завършеният процес, ви спъва. Искате, като кажете нещо, то да е завършено. Всички страдаме все от завършени работи. Защото, като счупиш едно шише, нали това е завършена работа? И като паднеш на земята, нали е една завършена работа? Всякога в завършените работи ще чувстваш или скръб, или радост. Като паднеш и се удариш, ще почувстваш скръб. Като станеш и потриеш крака си, ще се зарадваш, че той не е счупен и не си претърпял някаква голяма авария при падането.

Какъв глас бихте дали вие на мощния и на силния? Музиката представлява нещо органическо, защото само органическият свят пее. Неорганическият свят издава само шум, слаби са неговите трептения. Недоволството всякога е неорганизирано, радостта е организирана. Вярата е организирана, безверието е неорганизирано. Любовта е нещо организирано,

безлюбието е нещо неорганизирано. Следователно поради това се различават постиженията им. Знанието е организирано, невежеството е неорганизирано. Като говорите за невежество, вие събуждате неорганизирана материя във вас – без да искате, повдигате в себе си прах, който е неорганизиран.

За да изправите едно състояние на човека, вие трябва да знаете на какво се дължи това състояние. То се дължи или на неговата организирана материя, или на неговата неорганизирана материя. Има организирана сила, има и неорганизирана сила. Има организирани мисли, има и неорганизирани мисли. Има организирани чувства, има и неорганизирани чувства. Има организирани постъпки, има и неорганизирани постъпки. Постарайте се да спазвате законите, по които стават процесите вътре в живота. Неразположен си – тази материя е неорганизирана. (*Учителя взима цигулката и я настройва.*) Питам: цигулката организирана ли е? (*Учителя пее: „Мощният, силният, да помага Той“.*) Да помага, това е Неговата работа. Но като помага Той, вие какво трябва да правите? Светлината грее, ами топлината какво прави? Каква работа върши във вас топлината? При топлината нещата зреят, а пък светлината ги грее.

(*Учителя пее: „Болният, здравият“ и „Здравият, болният“.*) Каква е разликата? Болният какъв става? (*Учителя пее: „Болният здрав става, здрав става, болният здрав става, здрав става“.*) А здравият какъв става? Здравият болен става. Болният или сяда, или ляга; здравият или става, или започва работа – има движение. (*Учителя пее: „Болният здрав става“. Думата „болният“ я пее интензивно.*) Думата *болен* се пее интензивно, понеже страдаш, усещаш неприятност. Щом затихне болестта, не пееш силно, понеже вече имаш мощ. Нали знаете, колкото повече те боли нещо, толкова повече кряскаш; щом затихне болката, по-тихо пееш. (*Учителя пее думата „болният“ силно, думите „здрав става“ пее тихо, после „болният“ – тихо и „здрав става“– тихо.*) Когато пееш тихо, ти си несигурен. Не смееш да изпееш силно: „Здрав става“, но тихо го пееш, несигурен си, не искаш болният да те чуе. Защото болният е жив и ще те пита: „Какво искаш да кажеш?“. Много хубава ария може да се създаде с думата *болният*. (*Учителя изпява: „Болният здрав става“ с много вариации в тъжен народен мотив.*)

Щом започнеш да пееш на болния, той ще оздравее. Думата *болен*, то е лечебно състояние. Щом кажеш думата *болен*, значи има изходно положение, има разрешение на въпроса. Разрешението трябва да бъде в *О* и *Е*. Условията, които трябва да се турят в движение – това е *О*. Колелото на живота се е спряло и ти трябва да накараш това колело да се движи. *О*, това е закон за работа. *Е*, това е закон за разширение. *Е* означава разширение – ти трябва да приемеш отвън някакъв материал. Болният трябва да яде, нужна му е храна, защото се е изтощил. При това изтощение е изгубено нещо от тялото. При всяка болест човек изгубва от онова вещество, което го има в здравето. Това е закон. Тъй че *О* ще даде условията, а при *Е* ще ги приемеш – тогава болният ще стане здрав.

Забележете, гласната *Е* минава в думата *здрав* отпред, но се обръща, става вече *З*. Защо в единия случай – в думата *болен*, тя е гласна, а в другия случай – в думата *здрав*, се обръща и става съгласна? Понеже буквите в арийските езици имат геометрическа форма, това обръщане е тяхно свойство. В думата *здрав* имате и буквата *А* – здравият човек трябва да има с какво да се занимава. Всеки човек, който няма с какво да се занимава, е болен. Всеки, който има с какво да се занимава, е здрав. Какво е отчаянието? Отчаяният човек няма с какво да се занимава; или като няма с какво да се занимава, човек е отчаян. Че и безпаричието на какво се дължи? Щом бръкнеш в джоба си и намериш с какво да се занимаваш, силен си. Като бръкнеш в джоба си и там няма нищо, като няма с какво да се занимаваш, обезсърчиш се. Турете вие едно левче в джоба си, та като го пипнат пръстите ви, да има с какво да се занимават – тогава веднага ще се насърчите. Така и в човешките мисли, и в човешките чувства и постъпки всякога трябва да има нещо на разположение. Не оставяйте ума си празен. Болният създава материал. Като се разболееш, ти започваш да страдаш, а в страданието има с какво да се занимаваш.

Заболи те например корем и тогава ти за първи път поставяш ръцете си върху него – така ще се научиш да бъдеш милосърдна сестра. Ще се извиниш на онези работници в корема. Досега ти не си влизал в тяхното положение, но като те боли коремът, ще кажеш: „Влизам напълно във вашето положение, работата ви не е оценена“. Хващаш се за корема, значи оценяваш вече работата им. Вие считате тия неща за

безпредметни, но като те заболи нещо, тогава за първи път се отнасяш човешки с него. Заболи те ръката – ставаш внимателен с нея. Преди не беше внимателен с нея, но като те заболя, поставяш я навсякъде внимателно. Като те заболи ухото или окото, ставаш внимателен и с тях. Болестите са начин за самовъзпитание: да станеш нежен, да образуваш онова хубавото, благородното, възвишеното в себе си; да постъпваш, както се постъпва с болни хора, една хубава обхода да имаш. Здравите хора пипат малко грубо. Здравият силно пипа, разтърсва (и то е хубаво).

Вие трябва да разбирате вътрешния смисъл на думите в съвременната реч. Никога не употребявайте една дума без съдържание. Произходът на буквата *Я* какъв е? В английския език *A* се произнася по 6 – 7 различни начина – като *А*, като *О*, като *Е* и така нататък. (*Тук Учителя пее: „Мощният, силният, да помага Той“.*) Как ще дадете най-голям израз на движението? *Мощният* може да го вземете от *ре* или от *сол*. Буквата *Шин* от еврейската азбука представлява цвят, който цъфти (ש). Тази буква е създадена в природата именно от цвета. Тя означава едно материално състояние. Като се отвори този цвят, всякога възприема светлината и топлината, възприема нещо от природата.

Понякога казвате: „На нас материални работи не ни трябват“. Материални работи ни трябват, но организирани, а не неорганизирани. Всичкото зло в материята седи в неорганизирането. Организираната материя е едно благо. Всяка материя, която е добре организирана, е едно благо. Всяка материя, която не е добре организирана, е едно зло. Всяка неорганизирана материя е зло, всяка организирана материя е добро. Всяко неорганизирано желание е зло, всяко организирано желание е добро. Всяка неорганизирана мисъл е зло, всяка организирана мисъл е добро. Затова човек трябва да работи да се организира. Човек трябва да си създаде работа. Каквато и да е работа си създайте. Създайте една приятна работа или на ума си, или на сърцето си – най-малката работа.

В изпълнението на песента „Тъги, скърби са богатство“ трябва да се внесе динамика. Ти можеш да пееш хубаво, но се стесняваш. Трябва да мислиш за това, което пееш, да виждаш образите. Като пееш за бъдни добрини, да виждаш бъдещето. В пеенето трябва да си създаваш картини, които да виждаш,

да чувстваш. Скрити картини като виждаш, тогава пеенето е хубаво. Пък сега ти пееш, но светлина не виждаш, никаква динамика няма и кажеш: „Няма смисъл“. Щом дойде болката, ти ставаш динамичен; бил си мълчалив, но сега си приказлив.

Пазете се никога да не преувеличавате и никога да не намалявате нещата. Старайте се да представяте нещата в тяхната реалност – болестта да я представиш тъй, както е, и здравето да го представиш тъй, както е. По възможност всичко представяйте тъй, както е.

Да изпеем сега другата песен – „Тъги, скърби вдигай, слагай“. С песента „Мощният, силният, да помага Той“ ще изразите едно състояние. Човек никога не бива оставян да седи на едно място, той е в динамично положение. Той ще мине по правата линия, по плоскостта, по огъването и по растенето. Четири процеса стават: човек върви по права линия, изкривява се по плоскостта, огъва се и после, като се огъне, започва да расте. Растенето е работа. Красивото в живота е да започне човек да мисли. С мисълта започва красивият живот. Ще минеш по права линия, ще минеш по плоскост – ще се изкривиш в плоско движение, после ще има огънато движение и след това ще дойде организираният живот – растенето. Онези, първите три процеса, са подготвителни, а като започне растенето, то е работа.

Научете се да имате чувство на благодарност към онази причина, която ви е пратила – живата причина. При най-лошите условия, в които може да сте попаднали, намерете едно малко добро, за което да благодарите. И в най-лошите условия има едно микроскопическо добро – намерете го и благодарете. То е човекът. В най-лошото състояние, в което се намирате, да благодарите за най-малкото добро в човека. Аз виждам, че като вървиш в тъмната нощ, имаш една малка свещица, с която всяка твоя стъпка се осветява, за да не паднеш в някоя дупка. Голямото благо е дневната светлина, най-малкото благо е малката свещица, която показва една-две стъпки, осветява ги.

Необходимо е някой път вие да се поставите в една мрачна нощ. Ако всички бяхте така щастливи, както искате, то щеше да бъде най-голямото нещастие. Трябва да знаете, че когато сте щастливи, вашето щастие се дължи на нещастието на другите. Ако те не бяха нещастни, нямаше да може вие да бъдете щастливи. Защото всякога едно щастие се дължи на нещасти-

ето на други. Или разумно преведено: нещастието, страданието, това е работа, която трябва да извършим, а радостта, това е плодът, почивката от работата – ние ядем от плода на това, което сме изработили. След като човек дълго време е работил, посаждал е дървета, сега сяда да яде набраните плодове – то е радостта. Радостта, това са плодовете, които опитваме от миналите страдания. Страданията са работата, която сме свършили. Може би някой път работата е неразумна, но каквато и да е, все таки е работа. Може да е работа, наречена мъчение, може да е работа, наречена труд, а може и да е работа, наречена работа; или имаме: мъчение – работа, труд – работа и работа – работа. Като дойдете до работа – работа, дошли сте до най-хубавото положение. И в мисълта имаме същото: мисъл – мъчение, мисъл – труд и мисъл – работа.

Благодарете. Вие седите и не благодарите. (*Една сестра в този момент пада.*) Като падне някой плод от дървото, децата гледат и се смеят. Веднага трябва да благодарите, че плодът е паднал. Във вас има неорганизирани състояния. Всинца страдате все от такива неорганизирани работи. Човек не е господар на своята мисъл, не е господар на своите чувства, не е господар на своите постъпки – тогава все ще се случи нещо неприятно. Вие трябва да се организирате. И змията, като върви, се увива. Защо се увива? Заставена е да се увива – крака няма, ръце няма. Ако имаше ръце и крака, съвсем другояче щеше да върви.

Та първо се учете да благодарите. Турете на работа вашите очи и уши, вашия нос, вашата уста; турете вашите ръце и крака на работа – да не остане някой без работа. Всички на работа турете, да не остане нещо неорганизирано. Ако едно чувство го лишите от правилна форма, то става разлато, съдържанието не може да се изяви. Ако има красива форма, пък няма съдържание, ще бъде празна кратуна, която само шум вдига. Ако има и съдържание, и форма, благо ще бъде. Музикалните тонове трябва да имат красива форма и съдържание, но и израз трябва да имат – три качества.

Ако аз бях професор по пеене, най-първо бих ви казал така да пеете: лявата ръка отзад на кръста, горната ѝ част допряна до гърба, дясната ръка на слънчевия възел, с долната ѝ част към тялото; после да се сменят ръцете. Така да си турите ръцете вие и така да пеете *ре, сол.* (*Учителя пее тези ноти.*

После пее: „Животът е благо“.) Аз ценя това Божие благо. Някой изговаря думите *аз ценя това Божие благо*, като слага ударението на *ценя* и повишава в същото време гласа си на тази дума. Движение няма в пеенето, липсва му нещо музикално, то е изкуствено движение. Естественото движение е да слезеш долу и като слезеш, оттам да преценяваш. Когато сте инертни, дайте съдържание на тона *ре* или дайте съдържание на тона *сол*. Доминантата е *сол*. Тонът *си* вече е духовната страна на нещата – стигнал си до края, ще се върнеш назад. Нагоре от *си* не можеш да идеш, трябва да слезеш, да се върнеш. *Си*, това е отворена врата, през която да слезеш в материалния свят и после наново оттам да се качиш. Но то е толкова стръмно, че ще направиш едно завъртване. И птиците правят кръгове.

Изпейте сега „Мощният, Силният“. (*Всички изпяват песента няколко пъти.*)

Неорганизираната материя създава работа. Трябва да се работи, трябва да има нещо, което да се организира. В света новите идеи трябва да се приемат. В съвременния свят всички страдате, понеже сте пълни с неорганизирани идеи. Трябва да ви давам образци как да се организира материята, как да се организира един динамичен свят. Знанието е организиран свят. Свободата е организиран свят. Всичко онова, което е хубаво и възвишено, което е Божествено, то вече е организирано, има тия качества. Щом страдате, вие сте в един неорганизиран свят, който трябва да се организира. Щом страдате, значи от невидимия свят са ви намерили достойни за известна служба. Страданието трябва да се превърне в радост – работа ви дават. Както пеят някои певци, запушва се гърлото им и не могат да продължат, трябва да се изкашлят, за да може пак ципицата да вибрира, да трепти. Някой път в ума ти се набира прах и ти трябва да размърдаш този прах, да го раздвижиш. В чувствата ти някой път кал има и ти трябва да я размиеш. На постъпките ти груба материя се е наслоила и ти тези тежки камъни трябва да ги отхвърлиш, за да може да се движиш свободно, да бъдеш проникнат от онази велика идея.

Външният организиран свят показва онази любов, която Провидението, или Бог, има към нас. Вие седите и се питате: „Какво е моето предназначение?“. Да мислиш, значи да организираш нещата. Най-първо иди да намериш един човек, който мисли, и се учи от него. Иди при един добър човек, учи

се от него – той носи един организиран свят. Казваш: „Как да стана добър?“. Ти, който не си добър, си неорганизиран. Иди при онези, които са организирани, от тях да се учиш. Казвам: правата мисъл е закон за организиране на всички наши мисли. Мислите ни трябва да се организират. Едно чувство трябва да е като един тон, да можеш да му чуеш тона. И тогава, като запееш песента: „Мощният, силният иде да помага“, Той ще мисли, че го викаш, и ще помага, ще организира в тебе, а ти веднага ще се насърчиш. Сега философстваш: „Той с мене ли ще се занимава?“. Щом ти мълчиш, и Той ще мълчи. Ти си един неорганизиран човек – на мощния ще дадеш условия Той да те организира. Работа ще му дадеш и Той ще се радва, че има какво да работи.

Още веднъж изпейте „Мощният, Силният“. (*Учителя пее и дава края: „Мощният, силният, да помага Той“.*) Тук има вече завършена форма – *ми*, има съдържание – *фа*, има движение – *сол*. Всичко се съгласува. (*Учениците изпяват песента.*) Хубаво е Той да помага. Като пеем, ние повдигаме целия музикален свят. Сега всички те взеха участие: дойдоха, заинтересуваха се, нагласиха. Ако не бяха дошли да вземат участие, щяхме да си мънкаме. Те дойдоха и оттук бутнаха, оттам бутнаха – помагат.

Казвам: вярвайте в онова, което организира, вярвайте в Божественото. Има нещо, което организира. Нашата радост, нашата надежда – има нещо, което ги организира. Има нещо, което организира нашата вяра. Има нещо, което организира нашата любов – новите фази на любовта, не старата любов. Има нещо ново, което сега организира. То е подмладяването. Подмладяването е закон на организирането. Остаряването е закон на детонирането.

Нещата са нагласени. Старите са разгласени, пък трябва да се нагласят. Едни казват: „Остарях“, други казват: „Остарях“. Едните са остарели, защото не са имали хубави условия, другите са остарели, защото не са мислили. И едните, и другите са остарели, само причините са били различни – при едните външните условия са липсвали, а другите не са мислили.

Само светлият път на Мъдростта води към Истината. В Истината е скрит животът.

16. лекция, 27 януари 1939 г., София, Изгрев

ОСНОВЕН ТОН

Отче наш

Какви бяха основните положения на миналата лекция? (– *Организиран и неорганизиран живот.*) Светът на красотата към кое спада – към организираното или към неорганизираното? (– *Към организираното.*) Грозотата спада към неорганизираното. Злото спада към неорганизираното, доброто – към организираното.

Към кой свят спада една точка? Има видими и невидими светове. Кои неща са видими и кои са невидими? В обикновения живот хората се движат, значи имат математическо отношение. *A:B* – това е едно отношение. Как може да преведете това отношение в геометрична форма (*фиг. 1*)? Каква форма имат отношенията?

Сега вие се натъквате на една мъчнотия. Говори се за изкуство, но в какво седи изкуството? Един художник трябва да има линия в изкуството си. Например Борис Георгиев* има линия в своето художество. В изкуството му има една деликатна линия. И всичкото негово изкуство седи в линията. Красотата седи в линията. Някой човек има красиво лице – значи то е художествено направено. Линията е първата степен на красотата. Тази красота трябва да има и съдържание. Ние сега си служим с аналогия, но аналогията сама по себе си нищо не доказва, с нея доизясняваме само до известна степен.

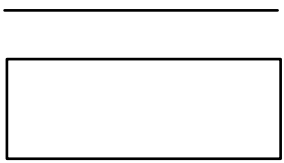

Фиг. 1

Да кажем, вие имате едно красиво шише и ви е приятно да го гледате. Но после не ви интересува само външната форма на това шише, интересува ви и какво има вътре в него. Пи-

* Борис Георгиев (1888 – 1962) – български художник, чието изкуство се отличава с изящен линеарен стил. В този стил изключително прецизно художникът изгражда поетични, нежни и красиви композиции.

там: ако това красиво шише е празно, какво ще ви ползва? Всички имате глава, имате и лице. Това е външната страна. Но с какво е пълна главата ви? В главата ви има мозък. В мозъка ви какво има? Имате външна коруба, имате и вътрешно вещество. В това вещество трябва да се намери друго нещо, което е важно. Динамика трябва да има във веществото, където се произвежда човешката мисъл. Защо ви е една глава, в която няма мозък, в който няма никаква динамика? Да си послужим с аналогия, другояче да уподобим нещата: имате свещ, която е добре направена, но не гори. Защо ви е тя? Какво е предназначението на свещта? Да гори. Ами изгорялата свещ защо ви е? Има ли престъпление, когато е изгоряла? Ако свещта гори и вие четете книга, тази свещ е намясто. Но ако не гори, вие не можете да четете – тогава тази свещ не е на своето място, тя няма предназначение за вас. Свещта е важна дотолкова, доколкото може да ви служи. Тя може да е хубаво направена, но да не гори – тогава няма отношение към вас.

Казвам: вие сте влезли в света на отношенията. Един човек дотолкова има отношение към вас, доколкото може да ви бъде полезен в даден момент. Какво наричаме *момент*? Това, което е част от времето, но е неизмеримо, то е един момент. Когато кажете, че нещо става моментално, значи то става за време, което не може да се измери. Моментът се взима като единица мярка, с която вие мерите отношенията на хората към вас. За един момент някой може да бъде разположен или неразположен спрямо вас – това време вие нито сте го видели, нито сте го почувствали. Кой е видял този момент? Виждали ли сте кога се запалва огънят? Вие виждате едно нещо – резултата, запаления огън. Онзи момент, в който дълбоко във вас се заражда една мисъл, виждали ли сте го? Казвате: „Искам да имам огън“ – но виждали ли сте го? Имате някаква идея за огъня, след това започвате да мислите как да го произведете. Взимате една кибритена кутия, вадите една клечка – имате някакво понятие как се палят клечките, затова ще имате резултат.

Казвате: „Аз искам да мисля“. Какъв е законът на мисълта? Същият е законът, аналогията е същата. Как се мисли? Мисли се тъй, както се палят печките. Ти, за да мислиш, най-първо трябва да имаш един обект. Нали вие казвате някой път: „Може ли човек да мисли, без да има някакъв обект?“. – „Не може.“ – „Защо?“ Това вече е философски въпрос. Каз-

ваме: „Отвлечено може да мисли човек“. Трябва да има известен предмет, трябва да има някаква реалност, върху която човешкият ум да се спре. Ние говорим за любовта от много време. Любовта видима ли е? Кой досега я е видял? И каква форма можем да ѝ дадем? В любовта на майката, в любовта на брата, в любовта на сестрата вие имате само един външен резултат. От резултата съдите за някакво си отношение, което някой си човек има към вас. Какви са най-елементарните отношения на онзи, който ви обича? Какви са най-елементарните отношения на гладния към хляба? Какви са отношенията на бедния към парите? Какви са отношенията на невежия към знанието? Невежият има отношение към някой професор. Казвате за някого: „Той е невежа“. Какво означава невежеството? Как си го представяте конкретно?

Аз разсъждавам сега много конкретно, казвам: контраст има между слабия и силния. Същото отношение го има между невежия и учения. Невежият е слаб. Ученият какъв е? Ученият е силен. Понякога вие определяте: „Този е невежа, нищо не разбира“. Едно дете може да е невежа. Каква дума можем да турим вместо тази? Децата учени ли се раждат? Хората добри ли се раждат? Сега ти, слабият, искаш да станеш силен. Усещаш, че си невежа. В какво отношение си невежа? Ако човек е невежа, има ли нещо лошо в това? Знаете как децата си играят на „сляпа баба“: завържат очите на едно дете, след това скрият една клечка някъде и то трябва със завързани очи да намери къде е скрита клечката. Нали сте играли тази игра? Не е голямо нещастие, ако някой от вас не я е играл. Доколкото детето е прозорливо, то ще намери къде е скрита клечката. Светът прилича на тази игра. Много неща в света са скрити и вие, които сте със завързани очи, сега трябва да ги намерите. Търсите къде е скрита клечката и ако я намерите, минавате за сведущ по предмета.

Какво отношение има една точка към правата линия, какво отношение има правата линия към плоскостта и какво отношение има плоскостта към тялото? Как ще изразите отношението? Двама души имат отношение помежду си – имате две успоредни линии (*фиг. 2*).

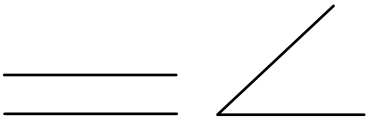

Фиг. 2

Първите две линии са успоредни, но другите две успоредни ли са? Философски може да се докаже, че и вторите две линии са успоредни, но в действителния живот ще има едно изключение. В практическия живот така ли ще е? Вторите две линии не са успоредни. Защо? Пресичат се. Ако двете се пресекат и с трета линия, тогава ще се образува фигура – един триъгълник (*фиг. 3*).

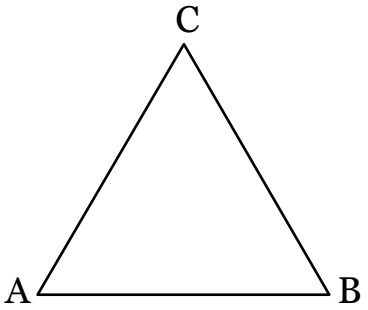

Фиг. 3

Това сега е непонятно, понеже поставяме движението в една и съща посока и искаме да има три пресичания. Как ще станат тия пресичания? Допуснете, че имаме отношението *A:B*, казваме, че *A* се отнася към *B* – но в какви отношения могат да бъдат те? *A* може да бъде твърдо тяло, може да бъде течно тяло, може да бъде и въздухообразно тяло. В какво отношение ще се намират тогава *A* и *B*, те твърди тела ли ще са?

Триъгълникът *ABC* какво показва? *ABC* в дадения случай е резултат. Тия три линии, които се пресичат, те са три живи същества, които образуват триъгълник. Какви ще бъдат техните отношения? Допуснете, че в този триъгълник *A* е учител, а *B* е ученик – какво е тогава *C*? Или допуснете, че в този триъгълник *A* е майката, *B* е бащата, а *C* е детето. Бащата и майката като разгледате, разбирате, че те са на физическото поле. Следователно на физическото поле имате твърди тела. Между учител и ученик не е такова отношението, както между баща и син. И ако *A* е учител, а *B* е ученик, в дадения случай *C* е знанието, което е добил ученикът – знанието е синът. В един ден ако се учиш и не можеш да се научиш, какъв си ти тогава? Ако шишето не може да се напълни, какво е това шише? Ако едно шише се пълни и изпразва само по себе си, какво понятие ще имате за него? Ако го напълните, запушите и после видите, че се изпразва, въпреки че е запушено отгоре, какво мнение ще си съставите за него? Шишето да е изпило водата, не може, да я е продало някъде, не може, да е злоупотребило с нея, не може. Какво е станало с водата в шишето? Изтекла е. Значи шишето е било пукнато. Къде е погрешката? В шишето има ли някаква погрешка?

Вие сте дошли до едно положение, където разглеждате въпроса на физическото поле – *A* е равно на *B*. Как ще обясните Божествения свят? Ако формата предсавлява физическият свят, ако съдържанието представлява духовният свят, тогава смисълът на нещата, силата, която се съдържа във веществото, представлява Божественият свят. И ако кажем, че формата се отнася към съдържанието, тъй както съдържанието се отнася към смисъла, как ще представите това отношение? Ако ви кажа: „Нарисувайте един учен човек“, как ще го нарисувате?

Нека засегнем и един друг въпрос. Как се пише двойката? II, 2 – има две форми. Тройката се пише така – III, 3 – значи пак има две форми. В природата къде е двойката? В очите. Къде е единицата, къде е тройката? А четворката? При четворката имаме четири единици. Млекопитаещите представляват четворка, защото имат четири крака. Но къде е тройката? Явното доказателство къде е? Тройката представлява един резултат: 1+2=3, а 1+2+3=6. В 3 имаме един триъгълник. В 6 имаме още един триъгълник, но обърнат – това е пак резултат, но точно обратен на първия (*фиг. 4*).

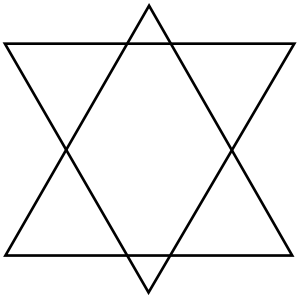

Фиг. 4

Триъгълникът, който е с върха нагоре, е Божествено състояние, движението тук е нагоре, а пък при другия триъгълник движението е точно обратното – надолу. Вие всякога искате да имате едно високо поетическо настроение, едно много добро настроение, но то ще се съедини с едно противоположно движение. След една голяма радост всякога ще дойде скръб в душата ви. Вие сега искате да се освободите от скръбта. Не знаете, че скръбта е една необходимост в живота, посока на движение е тя. Защото може ли вие да се движите само нагоре и да не се движите надолу?

Допуснете, че някой е тръгнал от една плоскост и се движи нагоре (*фиг. 5*). Като се движи нагоре, казвате: „Той е на високо положение“. Ако се движи надолу, ще го считате унизен. Вие мислите, че ако се

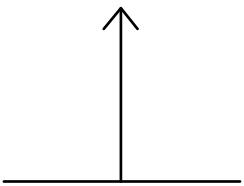

Фиг. 5

движите към Бога, то е възвишен живот, а ако се движите надолу, то е унижение. Откъде-накъде ще мислите така? Обосновете се защо. Ако се движите нагоре и надолу, къде е лошото? Имате понятията добро и зло – какво е отношението? Доброто е организирано, злото не е организирано. Злото е неорганизиран свят. Следователно, когато ставате лоши, вие се дезорганизирате, отслабвате, губите сила. В неорганизирания свят човек всякога губи силата, губи знанието, светлината, губи здравето. В света на злото човек постоянно губи. Като се каже, че човек не трябва да прави зло, подразбира се, че той не трябва да губи това, което има. Злото е това, което лишава човека от неговите блага.

Питам: когато вълкът изяде една овца, лиши я от живота, от тази възможност, тогава къде е овцата, продължава ли тя да съществува? Ако вие направите някаква смес от половин кило желязо и половин кило чисто злато, мислите ли, че златните частици ще станат железни? Представете си, че желязото изяжда златото. Къде е тогава златото? Мислите ли, че един вълк може да изяде една овца? Той се лъже, овцата си остава овца. Казвате: „Ние знаем, че вълкът изяде овцата“. Той само формата ѝ е разрушил, но не е съумял да преобрази овчия живот, та да заприлича той на вълчия. След като изяде овцата, вълкът става кротък и спокоен като нея и си казва: „Защо я изядох?“. Сега това са философски разсъждения. После, като дойде отново в него гладът, понеже е ял вече овца и я е обикнал, той казва: „Чакай да намеря онази овца, която ми даде хубаво разположение. Аз бях неспокоен, имах лошо разположение, а като я изядох, станах спокоен”. Обаче онази овца се е освободила вече от него, заминала си е и вълкът казва: „Трябва да намеря друга овца да ми даде същото разположение“.

Не става ли и във вас същото понякога? Вие вървите, дойдете до някой студен извор – загоряло е лицето ви, изпръхнало е, наквасите го с вода, стане ви приятно. Като изсъхне отново, казвате: „Чакай пак да се наквася, пак да си напръскам лицето“. Къде е лошото, ако вие напръскате лицето си с вода? Ето къде е моралът: човек няма право да разрушава това, което не е създал. Престъплението на вълка седи не в това, че е изял овцата, но че е разрушил една форма, която не е създал. Следователно в света нямаме право да разрушаваме това, кое-

то не сме създали. Това, което ние сме създали, можем да го изменим, но това, което ние не сме създали, нямаме право да го пипаме. Или другояче казано: нямаме право да разрушаваме Божествената форма, тази форма, която Бог е създал.

Кое е правилното положение? Ако за едно празно шише кажеш, че е празно, има ли престъпление в това? Никакво престъпление няма. Като кажеш на един: „Шишето ти е празно, трябва да се напълни“ и на друг: „Шишето ти е пълно“, в кое шише е преимуществото? На празното шише е по-малка цената, на пълното шише е по-голяма. Като ти кажат, че си лош човек, ти си празно шише, следователно в дадения случай цената ти е по-малка. Като ти кажат, че си добър човек, ти си пълно шише, следователно цената ти е по-голяма. Какъв е философският извод? Какво трябва да кажеш на себе си, когато ти кажат, че си лош човек? Ти ще кажеш на себе си тъй: „Много си прост, голям простак си“ или: „Ти си празен“. Какво трябва да направиш? Ще си кажеш: „Ще станеш учен“, а то значи: ще се напълниш. На себе си ще кажеш не че си лош, но ще си кажеш: „Трябва да бъдеш добър“.

Или например грозен си. Какво означава грозотата? Неорганизиран свят. Щом си неорганизиран, организирай се. Онзи, който не е учен, да каже на себе си: „Трябва да учиш“. Под думите *трябва да бъда добър* се разбира наука. Под думите *ти трябва да бъдеш богат* се разбира наука. Всички тия динамични процеси показват организиране. Да се учиш, то е процес на организиране. Когато се занимавате с малките деца, които не знаят да четат, нали най-първо им откривате буквите, след това пристъпвате към това да ги учите да съединяват буквите. То е като изучаването на химия: елементът *Б*, съединен с *А* или с *С*, или с *Д*. Една дума, която вие казвате, от колко елемента е направена? Думата *добро* от колко елемента е направена? От пет елемента: *Д*, *О*, *Б*, *Р*, *О* – по веднъж са елементите *Д*, *Б* и *Р* и два пъти е елементът *О*.

На химически език как ще кажете от колко елемента е направена водата? Ще кажете, че има два атома водород и един атом кислород. Казвам: „Добро“ и „Добър“. Какво се разбира под думите *добро* и *добър*? Казвате: „Той е добър човек“ и „Доброто в нас“. Доброто е динамично, доброто е динамика. *Добър*, това е статично положение. Добрият човек е твърд човек. Питате: „Как човек да стане вода?“. Щом ти тръгваш в една

посока, щом се движиш, това движение е вода. Водата се движи. Мисълта е, която има движение. При всяка една мисъл, която е в статично положение, вие се измъчвате, понеже не сте в движение, а имате желание да се движите, да направите нещо. Ти имаш желание да пееш и не можеш да пееш – намираш се в едно статическо положение. Щом започнеш да пееш, вече има динамика.

Казваш: „Добър човек съм“. Доброто показва, че трябва да се организираш. Доброто е процес на движение. Злото е един разбойник на пътя. Какво прави то? Който и да е разбойник, като срещне пътник в гората, ще му каже: „Стой, дай каквото имаш в джобовете си!“. Разбойникът е доста благороден човек, така иска да каже на пътника: голям товар имаш, но аз ще ти услужа; дай ми товара си, хляба си, парите си и така ще вървиш по-лесно, няма да се уморяваш в дългия път. Питам: всъщност разбойникът мисли ли тъй? То е наше тълкуване сега. Откъде е дошло желанието на разбойника да ни вземе парите? В нас не става ли същото? Вие, като идете в училището, нямате ли желание да вземете знанието на учителя? Не обирате ли учителя си? На общо основание го обирате. Да оберете учителя си, учени да станете, това не го считате за лошо. Като обереш един човек в гората, ти ставаш престъпник. Защо в единия случай обирането да е престъпление, а в другия случай да не е престъпление?

Във всинца ви има желание вашите съкласници в училище да имат добро мнение за вас. Това е един добър почин, един добър подтик. Кога вашите другари могат да имат добро мнение за вас? Когато сте един от най-способните ученици в класа. Ако сте способен, каквото и да преподава учителят, веднага го разбирате и тези ученици, които не са го разбрали, ще ви карат да им обяснявате. Например някой не е разбрал нещо по математика и ти започваш да му обясняваш – тогава съучениците ти ще смятат, че си способен, ще имат уважение към тебе. Щом искаш да имаш доброто мнение на другите, трябва да бъдеш най-способният в класа. Допуснете сега, че вие всички сте способни в еднаква степен. Какво отношение ще имате тогава едни към други? Ще образувате едно трио, ще образувате един квартет, ще образувате един оркестър. Някои мислят, че хората, като станат съвършени, вече няма какво да правят. Като станат съвършени, именно тогава за-

почват да работят. Защото само съвършените хора работят. В съвършенството няма еднообразие, в съвършенството има разнообразие. Човекът, който е съвършен, навсякъде ще си намери работа. Вижте как онзи учен грънчар взима пръст, мачка я, суши я, прави хубави съдове, продава ги навън, сближава се с хората – от нищо нещо прави. Или вижте как онзи учен художник взима един лист и един молив и рисува, прави нещо смислено. Ученият човек осмисля нещата навсякъде.

Казвам: за да бъдете учени, всякога трябва да можете да разрешите една мъчна задача в живота, трябва да можете да излезете от едно мъчно, трудно положение. Да ви дам един пример. Представете си, че през зимата се намирате в една хижа, където има дърва, но разполагате само с една клечка кибрит. Вие трябва да бъдете много внимателни, защото имате само една клечка кибрит. Няма да бързате да я драснете, но ще се уверите, че не става никакво течение, че няма никаква влага, изобщо ще вземете всичко предвид. След това с най-голямо внимание ще драснете клечката и ще гледате да запалите огъня. Ако направите това, работата е сполучлива, огънят се запалва – тогава и топла вода ще имате, и ориз ще сварите, ще приготвите нещо за ядене. Но ако изгасне клечката, работата не е сполучлива.

Следователно, ако вие в живота имате само една светла мисъл, тя е една клечка кибрит. Ще попитате защо ви е тази клечка. От тази клечка зависи вашето щастие. Ако поставите тази мисъл в динамично положение, ще имате и вода, и сварен ориз. След това ще пристъпите към процеса на ядене, ще се освежите и ще бъдете готов за път. А вие казвате: „Какво може да направи една кибритена клечка?“. Добре, да предположим, че имате само един молив. С него вие можете да направите и голямо добро, и голямо зло. Ако напишете няколко сладки, приятелски думи, от този молив ще изкарате добро, а ако напишете най-лошите думи, ще изкарате зло. Вашето щастие седи във вашия молив, във вашето перо. С него вие можете да си създадете и щастие, и нещастие. Вашата ръка в дадения случай може да ви причини и най-голямото добро, и най-голямото зло. Вашето око, вашата уста, вашият нос могат да ви причинят и голямо зло, и голямо добро. Всичко може да употребите и за добро, и за зло.

Казвам: използвайте условията, които ви е дал Бог. Използвайте ръката си, направете най-хубавото с нея. Вие става-

те сутрин и казвате: „Господи, защо така ме създаде, да страдам?“. Такова писмо като напишете на Господа, какво ще ви бъде? Като Му кажете, че светът е лош, знаете ли какво ще ви бъде? Вие, старите, имате такъв метод: искате да сплашите Господа. Като кажете: „Аз вече не вярвам в Бога“, искате да Го заставите да ви каже: „Чакай, не може!“. Оставете този прийом. Ти искаш да заставиш твоя учител да ти говори – ти нищо не знаеш, а искаш да го накараш той да знае. Това е първото нещо: научете се да използвате всеки един случай, да оценявате благата, които имате.

Например имате едно неразположение в себе си. Неразположението е най-малкото препятствие, което може да ви се случи в света. Пък то е и потребно. Човек е неразположен всякога когато се намира на границата на някаква опасност. Неразположението е една граница, зад която седи голяма опасност. Това неразположение идва, за да те спре. Щом се спреш, значи пред тебе има голяма опасност. Неразположението спасява от едно голямо зло. Ти казваш: „Защо ми се случи това неразположение? Аз трябваше да бъда разположен“. Ако ти беше разположен, щеше да си създадеш най-голямото зло. Ти ще се спреш и ще мислиш: щом си неразположен, трябва да се върнеш назад. Как ще ме разберете, когато казвам *назад*? Посоката, в която се движиш, не е правилна и ти трябва да спреш.

Нали често, като решавате една задача по един начин, виждате, че така не може да се реши, и тогава избирате друг метод. В музиката се определя, че интервалът от тона *до* до тона *ми* е терца, от *ми* до *сол* е също терца; обратно от *сол* до *ми* е терца и от *ми* до *до* е пак терца. От *до* до *ми* – тук съществува интервал от физическия свят до духовния; от *ми* до *сол* – от духовния свят до Божествения. После се връщате назад – от *сол* до *ми* е от Божествения свят до духовния и от *ми* до *до* е от духовния свят до физическия. Има ли някакво престъпление, като се върнете назад? Сега тук всички сте писатели, поети, всички сте литератори, няма нито един от вас, който да не е литератор – по едно писмо все сте написали, а то е едно съчинение. Натопиш перото, след това пишеш, изливаш съдържанието. Съдържанието изтича от перото. Перото, като остане празно, казва: „Не мога да работя“. За да го накараш пак да работи, ти го натопяваш отново в мастилото. Какво означава това топене? Топенето на перото в мастилото е хране-

не. Перото казва: „Ако ме нахраниш, ще работя“. На него му е приятно, че го храниш, и като го нахраниш, то вече работи.

Казвам сега какъв е законът. Онзи закон, върху който трябва да построите живота си, е толкова елементарен и прост, че ако всички бихте вървели по този път, нещата нямаше да бъдат трудни, каквито са сега. Вие си мислите: „Защо природата не е надарила и мене така както другите хора?“. Откъде знаете, че не ви е надарила? Ако всинца беше еднакво надарила, какво щеше да стане с вас? В разнообразието е именно смисълът. Не може да намерите двама души с еднакви способности, много тънко различие има между хората. Хубостта на живота седи в голямото различие, което съществува между хората.

Един човек може да е посял някога една семка, от която израства бор. След 120 години идва друг човек и отсича това дърво. То съхне още 120 години. Като минат и още 120 години, един майстор го взима и прави от него музикален инструмент. Значи, поне 300 години е времето от посяването на семката, през израстването на един голям бор, отсичането му, изсъхването му, до изработването на един музикален инструмент от този бор. По-късно, 400 години след посяването на семката, виждаме, че на това дърво някой свири. Сега вие искате, след като се посее семката и израсне, нещата да стават механично. И аз бих желал да го има този свят, който вие искате. Светът на тия възможности съществува, но ходили ли сте вие в него? Например някой ден вие имате прекрасно настроение, въодушевен сте, пеете, всичко около вас пее, мислите, че сте щастлив. Появява се една малка причина и целият ваш свят се срутва, изчезва съдържанието, всичко хубаво изчезва, заминава и вие вече се отчайвате, не искате да живеете. Питам: къде отиде вашият свят? Сега вие сте в света на замръзналото. Нали зимно време се появяват замръзнали цветя по прозорците? Минавал съм зимно време през гората, след като е валял сняг – тя цялата е окичена със снежни цветя и аз си казвам: да имах един фотоапарат! Към обед, като огрее Слънцето, всичкото това украшение, което струваше милиарди, започва да капе и се изгубва. Природата си играе като някой художник, тя рисува и сменя своите картини.

Помнете, един закон има: след всяко страдание, което природата ви дава, тя ви готви нещо по-хубаво и след всяко благо, което ви отнема, тя ще ви даде нещо по-хубаво. Сменя

се сцената. Природата взема една картина, за да ви даде друга, и ако остави старата, новата няма да дойде. Вашето заключение е, че като ви е взето нещо, сте лишени от едно благо. Но когато човек се лишава от едно благо, тогава му дават друго, по-голямо. Трябва да се учите. Трябва да разбирате закона на материята. Вие не сте изучавали себе си. Не сте изучавали мозъка си, не сте изучавали сърцето си, не сте изучавали тялото си. Вие не знаете закона на вашето сърце. Не разбирате езика на вашето сърце, не разбирате и езика на вашия ум. Тепърва има да се учите да разбирате езика на вашето сърце, засега само оттук-оттам знаете по някоя дума. Приличате на някой, който не знае френски език, но казва: „Парле ву, парле ву...“ – то са само забавления. Да можеш да кажеш едно изречение на френски, е хубаво, но това не значи, че знаеш езика.

Казвате: „Имам добро разположение на сърцето си“. Това не е езикът на сърцето. Езикът на сърцето, това е цяла култура. Ти трябва да знаеш какво да говориш, тъй както една домакиня, която взема брашно, масло, сирене, точилка, знае как да направи една хубава баница. Щом домакинята знае да прави баница, на тебе веднага ти става приятно. Тогава питам: с езика на сърцето не е ли все същото нещо? Ти познаваш буквите, но не знаеш как да ги наредиш, не знаеш какво да наточиш с тях. Каква баница ще направиш с буквите? Една умствена баница, едно съчетание. Казвам: тепърва има да изучавате законите на формите, законите на съдържанието, законите, които осмислят нещата. Ще проучвате главата си, мозъка си, ще проучвате и сърцето си, ще проучвате и тялото си. Например ако вашите пръсти ви слушат, всеки един от вас ще може да седне на пианото и да свири като виртуоз. Като каже на пръстите си: „Я ми посвирете!“, те веднага ще го послушат, ще започнат да свирят. Ако знаеш езика им, каквото парче искаш да ти посвирят, пръстите ще знаят как точно да го изсвирят. Всеки пръст знае как да вземе тона – като му кажеш да вземе *до*, той го взима; каквото кажеш, прави го. Това е Божественият свят. Ти какво искаш? Казваш: „Аз искам да стана добър човек“ – никакъв няма да станеш. Специфично в дадения случай трябва да определиш какво искаш.

Първо, научете се да вземате основния тон. Кой е основният тон на живота? Можете ли да го вземате? Основният тон е при най-лошите условия на живота си да не изгубиш разположението си – това е *до*. Казваш: „Невъзможно е“. Изискват

се опити, опити. Привеждал съм ви и друг път един пример, пак ще ви го приведа. Аз съм гледал акробати, които ходят по въже. Опъват едно въже над Ниагарския водопад и един акробат минава по него първо с вървлина. Какво равновесие се изисква! При най-малкото изменение той ще се намери долу в пропастта. Втори път този господин минава по въжето, но вече без вървлина. На третия път качва на гърба си още един човек и така двамата минават. Кой е по-сръчен – този, който върви по въжето, или този, който е качен на гърба му? Какво доверие трябва да има в другаря си този човек, който е качен на гърба му! Пък и онзи, който ходи по въжето, какво доверие трябва да има в себе си, колко отмерено трябва да стъпва, за да минат двамата над водопада! Ако един акробат може да направи това, ние ще кажем ли, че не можем да го направим? Още по-хубаво ще го направим. То е знание. Онзи човек се беше учил да пази равновесие. Като го гледах, казах: „Браво!“.

Казвам: всички вие сте горе на въжето, акробати сте. Понеже не сте научили това изкуство, често падате, изпоплашили сте се пак да се качите. Аз ви съветвам: не слагайте въжето нависоко. Най-първо го опънете на половин метър височина, качете се върху него на ниското. Трябва да се научите да вървите по него на ниското, а после малко по малко го повдигайте, докато дойдете до най-голяма височина. Не се упражнявайте изведнъж на десет метра, то е опасна работа. Най-напред на ниско, на 25 сантиметра ще сложи човек въжето – така лесно ще се научи да стои върху него.

Сега бих ви попитал: възможно ли е вие да имате една майка много добра, много учена и здрава, а като плачете и имате нужда от нея, тя да си седи спокойно, да не се интересува от вас? Това е невъзможно. Можем ли тогава ние, които сме в света, да мислим, че Бог, Който е създал всичко, си седи спокоен, когато страдаме? Някой път Той ти показва пътя, но ти не искаш да тръгнеш. Каквото ти каже Бог, направи го, тръгни малко напред. Започнете да възпитавате вашия език. Някои хора, и като мълчат, пак говорят. Да се възпита езикът, то е много мъчна работа. Някой мълчи, но вътре в устата си мърда езика, мърмори. Ще възпиташ езика си, тъй както ученик се възпитава, ще му диктуваш хубаво. Не допускайте езикът ви да произнася никакви празни думи, ако искате да бъдете човек в пълния смисъл на думата. Човек много пъти ще произнася думи, за които ще плаща. Ние сме говорили и

говорили такива празни думи, за които сега плащаме глобите. Обидил си някого, дошъл стражарят, глобил те. В Америка и в Англия веднага глобяват този, който не се подчинява. Ако не плати, глобата се увеличава. Американските стражари са взискателни. Онзи стражар е шест лакътя висок, вдига 50 – 60 килограма с едната ръка и ако ти се противиш, ще ти каже: „Не може така! Който е дошъл в Америка, трябва да се подчинява. Какъв си бил, това нас не ни интересува. Порядките в Америка трябва да се спазват“.

И в природата има глоби – като направиш погрешка, ще платиш. Природата, и тя казва: „Ти си дошъл на Земята да се подчиняваш“. Ако не се подчиняваш, ще те набие. Питаш я: „Защо ме биеш?“. – „Защото не слушаш.“ Казвам: подчинявайте се доброволно на онези закони, по които вашият ум работи, подчинявайте се доброволно на онези закони, по които вашето сърце работи, изпълнявайте законите, по които вашето тяло работи. Това е едно благо. Има закони, които регулират вашето тяло, има закони, които регулират вашето сърце, има закони, които регулират вашия ум. Изучавайте тия закони. Характерът на човека се образува, като намери тези три закона. Да знае техните тънкости, да знае как да се обхожда, то е човекът.

Сега какво разбрахте? Ще кажете: „Така се говори, но ние ще живеем тъй, както разбираме“. Казвам: ако сте в движение, 2 е пътят към 1 и 3 е пътят към 2, следователно 2 ще иде до 1 и 3 ще иде до 2. Ако по този път не вървиш, ще те сполети някое зло. Двама души може да се карат само ако се движат един срещу друг, ако не отиват в една и съща посока. Двама души се карат, понеже отиват един срещу друг. Ако единият е двойката, а другият е единицата и ако двамата вървят към тройката, животът има смисъл. От физическия свят ще се движиш към духовния, от духовния – към Божествения. От Божествения свят имаме слизане към физическия свят. Постоянно имаме едно хармонично движение. След като си се качил към Божествения свят, онова, което си придобил, ти го поставяш в действие. После отново трябва да слезеш във физическия свят, да вземеш материал, веднага да го обработиш, да влезеш в духовния и в Божествения свят. Това е едно колело, в него има постоянно слизане и възлизане. Този процес навсякъде го има в природата. Това виждаме и в растенията: соковете от корените отиват в клонищата и от клонищата сли-

зат в корените, има една постоянна обмяна. Благодарение на тази обмяна се раждат плодовете. Ако тази обмяна не ставаше, никакви плодове не биха се родили.

Казвам: успехът на човека зависи от здравословното състояние на тялото, от здравословното състояние на сърцето и от здравословното състояние на мисълта. Значи, когато мозъкът функционира правилно, когато симпатичната нервна система функционира правилно, човек е здрав и способен за всяка деятелност, за всяка работа. Когато органите не функционират правилно, тогава се раждат големи противоречия. Някой път не знаеш какво да мислиш, някой път не знаеш какво да чувстваш. Имаш тъмнина в ума си – това е неправилно състояние на твоята мисъл. Или някой път се заражда едно инертно състояние в тялото, органите нямат простор за движение. Тогава законът казва тъй: не можеш да изпълниш волята Божия без любов. Щом изпълниш волята Божия без любов, вече има насилие. За да изпълниш волята Божия без насилие, трябва да имаш любов по свобода. Ние определяме любовта като свободен процес за човешката мисъл, свободен процес за човешките чувства и свободен процес за човешките действия. Това е любов. Това, което дава свобода на чувствата, това, което дава свобода на действията, това, което дава свобода на мисълта, то е любов. Една сила, която освобождава човека от противоречията, които се явяват в живота като необходимост.

Изпейте песента „Мощният, Силният“. Петолинието го имате на ръката си. Пръстите на ръката представляват петолинието. Под Меркурий кой тон се намира? – „Ре.“ На първата спомагателна линия е тонът *до*. Между Меркурий и Слънцето е *фа*. На Слънчевата линия е доминантата *сол*. Между Слънцето и Сатурн е *ла*, а на Сатурн е *си*. Между Сатурн и Юпитер е *до*. На Меркурий е *ми*. Меркурий се занимава с терцата. Той е много практичен, търговец е. Терцата е първата хармония между трима души, тя е един триъгълник – трима души трябва да имат съдружие. Втората терца е от *ми* до *сол*, от Меркурий до Слънцето. Вие трябва да разбирате закона на хармонията. Искате да имате едно хубаво разположение – тогава трябва да дойдете на Слънчевата линия. Казвам: аз поставям доминантата *сол* на третия пръст, безименния, пръста на Слънцето. *Ми* е на Меркуриевия пръст. *Ре* е под Меркурий,

отдолу, в материалния свят. Спомагателната линия е в гъстата материя, отгоре имаме *ми*. *Фа* е между Меркурий и Слънцето. Всичките блага се раждат на Земята, а от едната страна отгоре е Слънцето. Всичките плодове – ябълки, круши, сливи, череши, те са все *фа*. Всинца сте запознати с тях, няма някой сред вас, който да не е ял плодове. И след като сте ги яли, вие имате известно разположение.

Всякога го има следното отношение: на способния ученик му е приятно учителят по музика да му преподава; този, който не е способен, се страхува. Най-първо учителят нагласява цигулката и ученикът прекарва лъка върху струните: *сол*, *ре*, *ла*, *ми*, след това иде другото изкуство – да започнеш да съчетаваш тоновете на тия струни. Да вземеш *до* на спомагателната линия е доста трудна работа. В живота *до* е основният тон – и при най-лошите условия да не изгубиш своето разположение за работа. Най-трудно е да вземеш *до*. И при най-големите болки трябва да можеш правилно да вземеш *ре*. Като вземеш тона *ми*, той е спасителното положение. Меркурий спасява положението, при него умът започва да работи. В тона *ми* ти ще излезеш от две противоречия: от противоречието на *до* и от противоречието на *ре*. Какво е разрешението на противоречията и на страданията в живота? Има една разлика. Ще хванеш малкия си пръст – Меркурий, и ще му кажеш: „Много ти благодаря“. Малкият пръст казва: „От големи страдания останах малък, не можах да порасна. Трябваше аз да помагам, а тези, другите пръсти, израснаха, не са били поставени при тия страдания“. Той е работил повече, казва: „Колко много опъвах, докато се спра!“.

Сега при най-лошите условия имате да вземате *до*. Това значи и при най-големите страдания да не се поколебае вашата воля, да не изгубите надеждата си, да дойдете до любовта. Веднъж стъпи ли кракът на любовта, то е светът, от който идат всичките блага, които съществуват на Земята.

Вярвам, че отсега нататък вие ще станете по-добри музиканти.

Само светлият път на Мъдростта води към Истината. В Истината е скрит животът.

17. лекция, 3 февруари 1939 г., София, Изгрев

ЕДИН ОПИТ

Отче наш

Имате ли зададена тема? (– *Нямаме.*) Напишете едно поетично произведение върху карамфила – три куплета. Един от вас да опише как се ражда карамфилчето, втори – как израства и вижда за първи път Слънцето, трети – как майка му го отглежда, как отива в училище с буквареto, а после свършва университет, накрая как става стара баба. Опишете живота му, песента да минава от една държава в друга. (*Някои ученици се засмиват.*) Кое е онова, което произвежда хумор? Това ви се вижда малко несериозно: карамфилчето отива в училище с буквареto, свършва университет, става стара баба. Стар мъдрец става то с всичкото си знание.

Ето каква е идеята в думите *стара баба*. *Старост* значи, че човек вече проявява знание; *баба* значи, че човек вече е израснал и никой не може да го побеждава. Пък вие подразбирате под *стара баба* един човек, който е остарял и за нищо не го бива. С бабата никой не може да се бори. Следователно вие сте изопачили думата и тя е изгубила своя смисъл, обезценила се е. Под *баба* вие разбирате вашата стара баба, а значението на думата е съвсем друго. *Баба* на турски език, като преместим само ударението, значи баща. Какво лошо има, ако карамфилчето стане баща?

Всякога, когато човек влиза в свят, където материята е по-гъста, всичките му представи се изменят, не са ясни, не са отчетливи. Представете си, че вие нямате идеята за сладко – живеете в някаква местност, където няма никаква сладчина, никакви сладки плодове. Можете ли тогава да говорите за сладкото? И да ви говорят философски за него, какво ще разберете? На човека може да му се говори за онова, което той е опитал, за реалността. Може да говорите за реалността, която отвътре излиза и се проявява отвън. Трябва да опитаме това, което отвън се проявява. Това, което отвътре се проявява, трябва да го изявим.

Вие тръгвате в живота и всички най-първо имате желание да ви обичат. То е невъзможно. Как ще познаете, че някой ви обича? Какво доказателство може да ви даде някой, че ви обича? Обичта е един абстрактен, отвлечен свят. Само в някои случаи човек се убеждава, но после пак се разубеждава. Кое е съществено качество, което доказва, че някой ви обича? И кое е по-хубаво: да обичате или да ви обичат? (– *Да обичаме.*) Защо? Човек не трябва да обича само по причина, че другите го обичат. Понеже човек е дошъл и живее, неговият живот е резултат на една друга любов, следователно той любовта я има и сега отвътре трябва да я прояви. Тази любов отвън е дошла, създала го е и сега той трябва да прояви любовта отвътре, да я прояви към другите. Онзи, който проявява любовта си, е всякога по-силен. Онзи, който обича, е всякога по-силен от онзи, когото обичат.

Всичките противоречия в живота произтичат от факта, че ви обичат. Когато обичаш, противоречие не може да има, ти можеш да регулираш своята любов както искаш. А когато те обичат, ти не можеш да регулираш нищо. Когато те обичат, не си господар на положението, нямаш думата. Вие се месите, когато ви обичат, давате разпореждания и заповеди как да ви обичат – значи не разбирате закона. Още от създание мира Адам не е разбрал, Ева не е разбрала и всякога всичките поколения не са разбрали закона на Любовта. И от това произтича цялото противоречие.

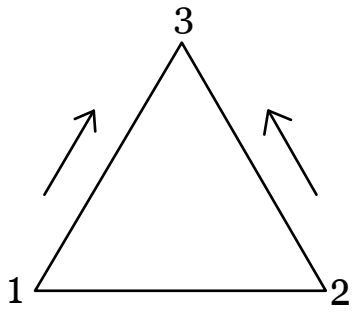

Фиг. 1

Имаме на чертежа триъгълник с върхове *1,2,3* (*фиг. 1*). По какво се отличава тук *2* от *1*? В дадения случай какво се е увеличило? Линията *1–2* на кое принадлежи – на *1* или на *2*? Линията *1–2*, това е пътят, който е извървян от *1* до *2*. Накъде се движи сега *1*, коя му е посоката? То се движи към *3*. И *2* се движи в същата посока, към *3*. Пътят на *1* и пътят на *2* се срещат, пресичат се в точката *3*. Какво число е *3*?

Какви са сега числата в същия триъгълник (*фиг. 2*)? Числото 3 тук става на 4 (защото 3 плюс 1 прави 4), 2 плюс 3 пра-

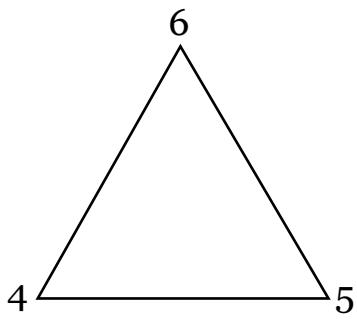

Фиг. 2

ви 5, а 3 плюс 1 плюс 2 прави 6. Това положение е статично. В този триъгълник се показват възможностите в три разумни същества, които живеят в зависимост едно от друго – 1 представлява разумно същество, 2 представлява разумно същество и 3 представлява разумно същество. Тогава ние казваме: 1 на какво може да се уподоби? Числото 1 може да се уподоби на киселина, 1 е това, от което излиза енергията. Числото 2 е това, което възприема – то е основа. Числото 3, това е резултат – то е солта, или то е законът на равновесието. Думите *равновесие* и *сол* са синоними. Солта пази равновесие, при нея нещата не гният. Когато дойдем до числата, трябва да разбираме закона, по който те се проявяват. Някой път казвам: числото 3 пази равновесието. Някои хора са нервни по силата на това, че числото 3 е слабо у тях. Сприхавият човек губи равновесието си. Да кажем, металите се окисляват. Златото най-малко се окислява, а желязото – повече. От старо време и до днес съществува науката как металите вътрешно да се облагородят, да добият едно вътрешно равновесие.

Човек трябва да изучава себе си. Казвам: както и да го разглеждате, човек има физическа страна – тялото. Имате човешкото естество: неговото сърце, неговата глава, неговия стомах. Здравето на човека зависи от действието на стомаха, от действието на дробовете и от действието на главата. Стомахът е 1, дробовете са 2, главата е 3. В следващия момент енергиите се изменят. Тогава 3 става активно, става 4, защото 3, събрано с 1, става киселина. Числото 2, събрано с 3, дава основа. Всички, събрани заедно, стават сол. Тогава, ако в даден случай стомахът влезе в съприкосновение с мозъка, той се превръща на едно активно число, придобива активна енергия. И ако мозъкът не даде подтик за храносмилането, то не може да стане правилно. Стомахът, за да стане активен, трябва да образува връзка с числото 3. Тогава, в основата, ще дойде до симпатичната нервна система.

В съвременната психология играят роля динамичните числа. Но човек трябва да разбира тази идея. Ако не разбира закона, той ще се намери в това положение, в което се намира и сега – за него числата няма да имат смисъл. Като кажем: една ябълка, един кон, числото 1 показва количеството. Но една ябълка, един кон – това едни и същи неща ли са? Една граната, един народ, едно слънце, една планета, една вселена или пък една песъчинка – това едни и същи неща ли са? Еднакъв смисъл ли има числото 1 тук? Ако имаме едно житно зърно, това число 1 вече става динамично. *Едно житно зърно* – то може да расте, *едно животно* – то може да се движи, *един човек* – той може да мисли. В дадено положение 1 може да е без съдържание, в друго положение 1 може да показва нещо, което расте или което се движи, или което мисли.

С числата вие можете да смятате, но когато изучавате ония съединения, първоначалните елементи, знаете ли какво представляват те? Нали първоначално мислеха, че атомът не се разлага? Сега се оказа, че атомът може да се разложи. След време може би ще могат да разложат йона, който сега считат за неразложим. Елемент е това, от което може да се произведат другите форми. Елементът всякога служи като основа за произвеждане. Казвате: „Елементарно знание“. Но елементарното знание е винаги като основа. Питам: къде трябва да се постави числото 1? Представете си, че онзи триъгълник е в движение и има един център – тогава това 1 ще се премести. Вие сте забелязали, че някой път сте активни, въодушевени, пълни с вяра, с надежда, мислите, че всичко можете да направите. След това ставате тихи и спокойни, казвате: „Няма защо да се безпокоя“. Най-после ставате неутрални. Всеки ден вие ставате основа, киселина, сол. След това тази сол пак се разтапя, изгубва своето равновесие.

Под думата *основа* ние разбираме нещо, върху което може да се гради. Под думата *киселина* ние разбираме материал, който може да гради върху тази основа. Под думата *сол* ние разбираме общия резултат от основата и от съградено върху нея. Завършената форма ние вече наричаме *сол*. Цялата къща съградена, тя е сол – онова, върху което вече можеш да живееш. Понятието *сол* има и друг смисъл. Вие казвате: „Да се осоли яденето“ – това е само едно специфично състояние на солта. Под тези думи ние разбираме едно специфично

състояние на солта. Ако се посоли едно растение, всеки процес на растене престава. Солта вцепенява нещата, но им дава друг един резултат. Онези хора, които са много консервативни, имат много сол. Консерваторите имат повече сол, а тогава демократите какво имат? В демократите солта започва да се разтопява и да осолява другите.

Казвам: за да може мисълта ви да бъде правилна, вие трябва да турите тия три единици в действие – числото 3 съставя една основа за вашата мисъл. И не може да се прояви някаква деятелност във вас, ако не турите тия три единици в действие. Най-първо във вас ще се роди едно желание, то ще се яви във вашия стомах. След желанието на стомаха ще дойде онзи процес на действие, вашите дробове ще започнат да функционират. После ще започнете във вашата мисъл да разсъждавате. В друго отношение вашият стомах ще започне да действа по причина на вашия ум, по причина на числото 3. Умът е, който стимулира стомаха да достави материал за работа. А пък числото 2 – дробовете, то е процес на съграждане. Чрез дробовете мисълта се съгражда. Чрез стомаха се събира материал за мисълта, а чрез самия ум мислите се прокарват в действие, добиват ценност. Мисълта дава ценност на нещата. Тъй определяме ние правата мисъл. Във всяка мисъл има движение, една определена посока на движение. Това движение трябва да се обуслови от известно малко количество топлина, а пътят на движението трябва да се определи от светлината.

Казвате, че човек трябва да има идеал. Кой да бъде този идеал? Това, което виждаме, какъв идеал може да бъде? Идеалът, това е светлината, посоката, в която човек трябва да се движи. Идеалът може да бъде Бог. Идеалът е Бог. Идеалът на човешкото сърце са чувствата. Идеалът на човешкия ум са мислите. Идеалът на стомаха е храната. Три идеала има човек. Лишете стомаха от идеала му, от храната – обезсмисля се животът. Лишете дробовете от въздух – обезсмисля се дишането. Лишете ума от човешката мисъл – и той се обезсмисля. Разбира се, ние се връщаме от онзи идеен свят, от който човек е излязъл не тъй, както сега се намира. Сега, като погледне себе си, човек намира, че дрехите му са скъсани, обувките му са скъсани – сам не може да се познае, съвсем се е изменил. Той е минал през тази опитност: първоначалната красота, която е имал, се е изгубила.

Да допуснем, че вас ви смущава нещо. Откъде произтича смущението на човека? Например нямате пари. Кое е онова, което ви смущава, когато нямате пари? Смущава ви, че може да нямате храна, може да нямате обувки, може да нямате къща, в която да се приютите. Всички тия неща, като влязат в ума ви, ви смущават. Разсъждавайте тогава: парите доставят ли храната? Казвате, че човек трябва да има пари. Ако разбирате закона, всичко е в човека; извън човека няма нищо. Парите извън човека не съществуват. Човекът е и светлина, и топлина, човекът е всичко в света. Следователно, когато не ти достига един лев, ще намериш човек, който ще ти го даде. Човекът е този, който ти дава парите, единият лев излиза от него. Този лев отговаря на едно чувство, на една мисъл, която той има. В това отношение чувството определя колко да дадеш. Дойде един просяк, извадиш два лева, виждат ти се много – дадеш му един лев. С това показваш, че толкова го обичаш, за един лев го обичаш. Някой изважда и дава два лева на просяка, следователно обичта му към него е за два лева. И ако вие искате да опитате колко ви обичат, представете се за просяк, за да видите с колко ще ви оценят. Аз тъй ще се представя на когото и да е и веднага ще разбера колко ме обича той. То вече е опит. Във вашите опити вие ще намерите различие.

Сега се заблуждавате, мислите, че някой много ви обича. Как ще определите на какво основание ви обича? Каква е основата? Основата е, че иска да ви обича. Колко иска да ви обича? Каква е мярката, с която мерите голямата любов? Законът е: ако много обичате, много ще ви обичат, ако малко обичате, малко ще ви обичат. Големите прозорци възприемат много светлина, малките – по-малко. Сега аз разглеждам любовта не отвлечено, но както вие я разбирате. Всички хора са прави в това отношение: трябва да ги обичат, защото ако няма любов, смъртта ще дойде. Безлюбието ражда смъртта, а любовта ражда живота. Всеки един от вас иска да живее. За да живееш, трябва да те обичат – трябва да те обичат, но трябва и ти да обичаш, това са два момента. Да обичаш, да те обичат, да се обичате. Да те обичат, то е едно, да обичаш, то е две, да се обичате, то е три. Който не разбира този закон за проявата на любовта, той всякога има безброй страдания в света. Някой казва: „Да ме обичат“ – то е две. Да обичаш, то е едно. Да се обичате, то е три. Тогава аз казвам така: едно е равно на две.

Две плюс едно прави три. Колко полушария има Земята? Две. Двете полушария не са ли равни на една Земя? Вие ще кажете: „Това са половинки“. Че Земята от какво е създадена? Може ли тя да се дели на половинки?

Казвате: живот, движение. Може ли животът да се раздели? Под думата *деление* какво разбирате? Ако ти отделяш нещо от своите чувства, губиш ли нещо? Отделяш, даваш – губиш ли? Става една промяна. Да допуснем, че носиш десет килограма злато. Като те теглят със златото, може да тежиш 60 килограма. Започнеш ли да раздаваш от него, ще поолекнеш. Ще поолекнеш, а при това и цената ти ще се намали. С десет килограма нераздадено злато струваш повече, отколкото с пет килограма раздадено – тогава ще се намали цената ти, ще се измени и тежестта ти. Пък и хората, като знаят, че ти пет килограма злато си раздал, ще изменят своето мнение за тебе. Да представим друго положение: вие сте в положението на човек, който има десет килограма жито и пет от тях е посял на нивата. След като се пожъне следващата година това жито, петте килограма ще се увеличат. Ако житото даде десеторно, колко килограма ще имате? 50 килограма. Значи в даден случай загубата е необходима. Ти трябва да изгубиш нещо, за да го намериш. След като намериш нещо, ти започваш да го цениш. Най-първо един предмет не е така ценен за тебе, а след като го изгубиш и намериш, става ти ценен. Нещата, като се изгубят и намерят, добиват известна цена.

Да дойдем до обяснението на сегашния живот. Това, което ви смущава, е, че вие се намирате в едно специфично състояние. Представете си, че имате един отворен съд, напълнен с вода, и друг съд, напълнен с твърда материя, не жидка. След време ще видите, че водата в съда ще се окаля. Щом съдът е отворен, водата ще изгуби своята ценност, ще проникне някаква кал в нея. Ако другият съд е пълен със злато, в златото няма да стане тази промяна, каквато стана във водата. Значи ако във вас, във вашия живот, е станала някаква промяна, вие приличате на онази вода, окаляли сте се. Как си се окалял? – „Изведнъж отвътре се окалях.“ Щом се каляш, какво е това твое състояние – злато или вода? – „Вода.“ Тази вода се е окаляла отвън. Щом се е окаляла, ти трябва да я филтрираш през пясък и тогава тя ще стане пак така чиста, както е била първоначално. Ако златото отвън се окаля, какво трябва да се на-

прави? (– *Трябва да се измие.*) Ако не може да се измие, тогава да се стопи. За златото трябва огън, а за водата трябва пясък.

Тогава аз правя едно сравнение: някои хора, които са направени от вода и са се окаляли, на тях природата им дава едно богатство – пясък. Тяхното богатство е пясък; те с пясък се занимават. Всичките колелца, те са пясъкът на природата. Като мисли за колелцата, този човек се въодушевява, добива подтик да работи, да услужи на този, на онзи. Богатият с пари ще го накараш да работи. Ученият с какво ще го накараш да работи? Книги ще му дадеш, той веднага ще започне да учи, ще дойде знанието. За да накарате онзи човек да работи, какво трябва да направите? Той трябва да влезе в света на чувствата. Три обмени има в света. Чувствата са обмяна на сърцето. Мислите са обмяна на ума. Следователно, като влезете в умствения свят, с мисли ще плащате. Мисълта е разменна монета. Като влезете в духовния свят, чувствата там са обмяна. Като влезете в човешкия живот, постъпките са обмяна. Сега тук вместо постъпките златото служи за обмяна, не само златото, но и други метали – те са станали разменна монета.

В човешкия живот постъпката е същинската разменна монета. Някой път за златен еталон имате книжните пари, но книжните пари изгубват своя смисъл. Като се обезцениха парите в Германия, там прекараха една епоха като от „Хиляда и една нощ“ – трябваха 45 милиарда марки, за да си купиш един обяд. Най-първо бяха 10 хиляди марки, после 1 милион, 10 милиона, 100 билиона и най-после 45 милиарда за един обяд. Смешно положение: 45 милиарда ще дадеш, за да се нахраниш. Това са неща, които германците не могат да разберат. Може някои историци в бъдеще да извадят цял един роман. Сегашния живот сме го обезценили, както германците обезцениха книжните пари. Вие сте обезценили целия ваш живот. Като се гледаш, гледаш, казваш: „От мене нищо няма да стане“. Колко години ще ви трябват, за да спечелите злато за 45 милиарда? Всичкото злато, което е на Земята, възлиза на около 120 милиарда, значи близо половината от него трябва да спечелите. Каква лакомия е това да похарчиш за ядене 45 милиарда! То е баснословно разточителство. За по-голямо разточителство човек не може да мисли.

При сегашните условия трябва да дойдете до златния еталон, да оперирате не с книжни пари, но да оперирате с по-

стъпки, с чувства и с мисли. Може да направите опит за една седмица, за да проверите: цяла една седмица да имате идеални постъпки. Тъй да сте цяла седмица, че никой да не може да ви извади от равновесие, каквото и да ви направят, да сте тихи и спокойни, като че милиарди имате, и като ви обидят, все едно комар ви е ухапал. Какво има да се обиждаш, ако една муха е кацнала на шапката ти? Какво има да се обижда един слон, ако една муха е кацнала върху него и той я е носил десет километра? Той даже не е усетил, че е носил тази муха. Мухите може да си приказват, че слонът ги е носил, но това на него не му влиза в работата. За една седмица вие бъдете като слона: всичките обиди носете, както слонът носи мухите. Мухите нека да приказват, но дали има мухи по вас, това вие да не чувствате. Доста сериозна работа е това.

Всичките млекопитаещи, като кацат мухите по тях, стоят спокойни, нищо не казват, носят ги, не мислят за това. Някой път обаче някоя муха започва да човърка животното и тогава то удря с опашката си (това е умът му), казва: „Иди да работиш, не да ме чоплиш тук“. Всички мухи разбират от волска опашка. Като размахате опашка, те по-скоро ще излязат, ако ги гоните с кърпа, не бягат. Направете опит, да видите как те разбират. Онези от вас, които са герои, да направят опита за цяла една седмица. Една седмица да не се разтревожиш – и като спиш, и като си буден, да бъдеш тих и спокоен. После следващата седмица вдигай врява, колкото искаш. Като направите този опит, ще има у вас желание да се отпушите, доста енергия ще съберете. Това е начин за събиране на енергия. Ако направите опита за една седмица, ще видите колко енергия ще съберете и после ще искате да се отпушите нанякъде. Ако ви питат във време на опита как се усещате, ще минавате, като че нищо няма, ще бъдете съсредоточени в себе си. Тия опити са потребни, понеже произвеждат известни физиологически въздействия. Ако един човек не може да контролира своите постъпки, ако не може да контролира своите чувства и мисли, той всякога е изложен на вътрешни промени. Трябва да бъдете съобразителни.

Разправяше ми един лекар американец как в Ню Йорк го преследвал един апаш, иначе добре облечен, който чакал удобен момент да го обере. По едно време лекарят извадил кесията си и я обърнал надолу. Като я обърнал надолу, апа-

шът тръгнал в друга посока. Той само обръща кесията надолу и онзи тръгва в друга посока. Някой път трябва да отворят кесията си, за да ви покажат вашите заблуждения. Тази кесия, която гоните, в нея няма нищо. Сега се заражда една мисъл: как може да стане това? Може да направите следния опит. Вземете първо вода, която е с температура един градус над нулата, и капнете от нея една капка на ръката си. После си капнете вода, която има температура 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 15, 20, 25, 30, 35, 40 градуса, да видите колко ще издържите, да дойдете до едно положение, което ще ви е приятно. Отначало вие няма да сте свикнали с топлината и ако веднага си капнете вода от 45 – 50 или 60 градуса, тя ще ви опари. Като направите 10 – 20 опита, ще започнете да издържате топлината. Организмът ще започне да се приспособява и даже при 90 градуса ще издържате, дори може да ви бъде приятно топло.

Същият закон е и при обидата, тя е като топлата вода. Има една обида топла, има и една обида студена. Може да опитате обида от 2 – 3 градуса до 90 градуса. И действително, човек може да дойде до едно положение, където може да издържа. Има известни обиди, които не можеш да издържаш, те са силни – мисълта, като удари, пробива. Казват ти да търпиш, но има неща, които не могат да се търпят, те пробиват. Човешката мисъл руши. Всяко нещо, което те руши, не можеш да го търпиш. Но аз сега говоря за онези обиди, които правят разтривки, които мажат. Аз говоря за онези, съграждащите мисли. Не се обиждайте. Има обиди, които трябва да избягвате. Какъв ще бъде резултатът? Има закон на природата: никога не желайте другите хора, с които дружите, да бъдат като вас.

Човекът може да се уподоби на празно шише, чувствата може да се уподобят на съдържанието, което наливаме в празното шише, а мисълта е, с която внасяме това съдържание вътре. Казвате: постъпките. Всяка една постъпка трябва да има съдържание – чувство, и всяко съдържание трябва да има смисъл. Или разумност трябва да има във всяка постъпка. На какво уподобяваме чувството? Откъде излиза думата *чувство*? Онова, което чувствате, трябва да го разбирате. Чувството се занимава с онова, което възприемаш – ти трябва да го оценяваш. Възприятията идат отвън, мисълта е процес отвътре. Мисълта е вътрешна работа. Постъпката, това е едно изявление, една външна страна. Възприятията стават чрез се-

тивата, обработват се чрез мисълта, а изявлението е чрез постъпките – разрешавате един важен въпрос.

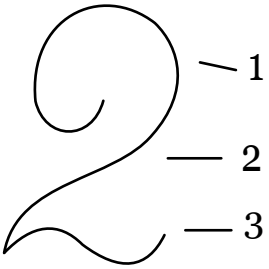

Фиг. 3

Тук, както е написано числото 2 (*фиг. 3*), главичката му представлява човешката глава, ченгелчето долу – човешкият стомах, а кривата линия долу е мисълта, която влиза в стомаха, защото всяко нещо, което твоята мисъл схване, ти искаш да го опиташ. Имате трите, закона на трите. Ти гледаш някой предмет, значи искаш да го опиташ. Всяка мисъл, която излиза от главата, единица е първоначално, двойката се проявява отпосле. Човешката мисъл показва това, което човек чувства в света.

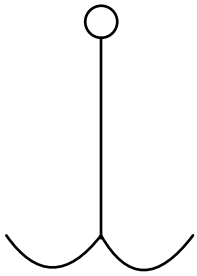

Фиг. 4

В котвата са турени три числа – 1, 2, 3 (*фиг. 4*). Котвата представя триъгълник, събран в едно. Надеждата е това, което събира, изявява човешката мисъл, човешките чувства и човешката воля в едно. Резултатите – това наричаме надежда. Проявената мисъл, проявените чувства и проявената воля, сила – това наричаме надежда. В материалния свят, за да можеш да се проявиш, трябва да се проявят мислите ти, трябва да се проявят чувствата ти, волята ти, постъпките ти – тогава ти си на физическото поле, във външния свят. Опити правете. Да кажем, усещате се неразположен. Тогава направете всевъзможни маневри. Представете си, че сте учен човек, идва един ваш приятел и вие му давата да чете една книга, но той цяла година не ви я връща. Поради това вие сте забравили данните в нея. Ще идете да търсите вашия приятел и като намерите книгата, ще станете пак учен. Едно време сте бил много учен, но понеже сте дал книгите си тук и там, сега се чувствате невежа. Трябва да съберете книгите, тия професори, които ви учат. Като вземате книгите, ставате пак учен. Така разглеждайте въпроса. Понеже другите са обикнали тези книги, казват ви: „Подарете ни ги, вие ще си намерите на друго място“. Като нямате друга работа, направете си такава маневра.

Питам сега: един професор какво знае повече от вас? Мравката се намира при същите благоприятни условия, както човека: Слънцето е същото, въздухът е същият, всичко това действа върху нея. Само че човек използва благата, които са му дадени, мравката не може да ги използва. Тя казва: „Кога ще дойде това време, да ми се дадат благоприятни условия?“. Казвам: вие приличате на мравките. И вие имате същите условия, всичките условия, но казвате: „Нищо не мога да направя“. Ако просветне умът на мравката, тя ще започне да работи. Някой казва: „Не мога да пиша, не мога да пея, не мога да чувствам добре“. Ти се намираш в един свят, в който, за да чувстваш добре, трябва да дишаш добре; за да чувстваш добре, трябва да се храниш добре. – „Как да се храня?“ Светът е пълен с храна. Като имаш един мек език, един сладък език, навсякъде всеки ще ти даде храна. Кажи една сладка дума и всеки ще ти даде. – „Ще се урони моето достойнство.“ Ако не ядеш, два пъти ще се урони твоето достойнство. Ако не дишаш, три пъти ще се урони твоето достойнство. Ако не мислиш, четири пъти ще се урони твоето достойнство. За да не уроniш достойнството си, мисли. За да не уроniш достойнството си, чувствай. За да не уроniш достойнството си, постъпвай. Тури волята си сега на работа.

Всичко в света е тъй добре наредено! И всичката погрешка в света произтича от нас. Светът е предметно учение. Твоят пръст е предметно учение – да имаш с какво да се занимаваш. Вождите, очите, космите, всичко това е предметно учение. Ти трябва да изучаваш най-първо себе си. Ти не знаеш, твоето щастие някой път зависи от това да направиш само едно движение с пръста си – ако би знаел да го направиш, всичко щеше да дойде. Като направи господарят едно движение с ръка или като каже: „Иване“, всичко дохожда. Ученият човек може да претегля само като тури ръката си. Мислите ли, че като направите известно движение, като завъртите едно копче, ще изчезне светлината? Природата е направила всички удобства. Ти завъртиш нещо в ума си, стане ти тъмно; завъртиш го пак, светне ти. Като завъртиш ключа и изгасиш лампата, става тъмно. Завъртиш го надясно, светва, завъртиш го наляво, изгасва. Като изгаснат лампите и не можеш да светнеш, чакаш да дойде някой електротехник, който разбира законите на електричеството. Той съединява жиците, завърта ключа и тогава пак светва.

Казвам: ние се намираме в един свят, където криво тълкуване сме дали, криви данни имаме. Като ходим из природата, ние имаме погрешни данни, търсим нещо там, където го няма. Трябва да имаме верни данни, всяко нещо да намерим на мястото му: доброто да намерим на мястото му и злото да намерим на мястото му. Накъдето идеш, ти трябва да намираш нещата на местата им. Сега вместо доброто ти намираш злото, вместо любовта – безлюбието, вместо вярата – безверието, вместо надеждата – безнадеждието.

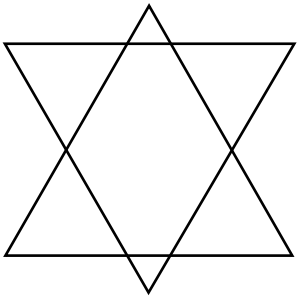

Фиг. 5

Как ще приложите този триъгълник, който е с върха нагоре (*фиг. 5*)? След като го приложите, той няма да бъде обърнат нагоре. Във втората фаза вие ще имате точно обратното: ще е обърнат надолу. В третата фаза пак ще се обърне нагоре. Вие се боите от онези промени, които стават в природата. Природата прилича на едно колело, което слиза в гъстата материя, поема, излива водата и после пак се качва горе. Вас ви смущава този процес. Защо да слизате в гъстата материя? Това е един процес временен. Трябва да се върти колелото, докато се полее градината. Като се полее градината, водата пак се издига. Някой път трябва да слезете, да полеете нещо. Не е лошо да се разсърди човек. Като се разсърдиш, като се излее водата, тури я на работа – сръднята тури на работа. Сръднята е един добър слуга и като го извадиш, тури го на работа. Виж онзи чук, не е ли той сръдлив? Ако не можеш да чукаш с него, ще се получи ли нещо, ще се натрошат ли камъни? Взел си брадвата, но ако тя не сече, ще може ли да се насекат дървата?

Ние искаме един много миролюбив свят. Къде са миролюбивите хора? Казвате: „Трябва да бъдем много културни“, но като вземете хляба, какво ли не го правите – дъвчете, дъвчете, мачкате. Ако той имаше съзнание, щеше да каже: „По-жестоки хора от тези не съм виждал“. Когато го дъвчете с любов, хлябът казва: „Мед ми капна на сърцето! Много се радвам, че дойдох в тази благословена уста“. Ако го дъвчете без любов, казва: „Откъде ме тури Господ в тази уста?“. Аз ви казвам: дъвчете вашите мисли с любов, дъвчете вашите чувства с любов, дъв-

чете вашите постъпки с любов. Всяко нещо, което направите с любов, дава сила на човека, всяко нещо, което направите без любов, обезсилва човека. Тази философия може да се приложи в сегашния живот. Трябва да се приложи, за да победите.

Да победим света, това значи да турим в ред и порядък нашия свят. Аз мога да ви насърча, да избера трима души от вас и за една година да развия тяхната чувствителност, да прогледнат, да виждат златото и скъпоценните камъни, които се намират в земята. Можем да направим трима души да виждат заровените в земята съкровища. Какво ще направите вие сега? Всичките възможности са във вас, но погрешката е там, че не вярвате. Вярата във вас е много ограничена. Вие сте слезли долу, в конуса, където се намирате в ограничение. Казвам ви: „По-горе се качете“. Казвате: „Дотегна ни да се качваме нагоре“. Търсите своето щастие надолу. Ако излезете горе, знаете ли какво ще бъде вашето положение? Не разбирате, вие се намирате в един конус. Трябва да излезете от конуса, да се качите горе, при свободното движение. Животът е един кръг и колкото по-нагоре излизате, толкова повече този кръг се разширява, свобода и по-широк простор дава.

Ако ви кажа, че човек може да се подмлади, какво ще помислите? – „Как може да се подмлади човек?“ Ако забрави всичките обиди, ако забрави сиромашията, болестите, несгодите, да не мисли за тях. Ти мисли, че всичко имаш. – „Как да мисля така?“ Вие сте чудни! То е най-лесната работа. Човек може да се концентрира в себе си така, че да не чувства никаква болка. Най-първо ще образувате една мрежа около себе си, ще повишите температурата си най-малко на хиляда градуса, ще се скриете вътре в себе си. Нека тогава да дойде някоя муха да ви хапе. При хиляда градуса нека дойде някой разбойник да ви обира – кой ще посмее? При сто градуса може да те оберат, но ако нагорещиш на хиляда градуса една каса, обира ли се тя? Ако в джоба ти температурата е хиляда градуса, кой ще е онзи, който може да те обере? Сега питате: „Как може да стане това?“. Налягане трябва. Ако на Земята нямаше налягане, каква машина бихте могли да създадете? Ако вие нямахте тия мъчнотии, които имате сега, знаете ли какво щеше да стане от вас?

Вашите чувства се дължат на налягането, което имате в чувствения и във физическия свят. Вашият организъм е съг-

раден по причина на налягането – налягането, което гради. Често вие си създавате едно налягане вън от него, налягане, което руши. Премахнете от вашия живот неестественото налягане, което сами си създавате. Никакъв външен товар! Тръгнеш ли по пътя, нищо не взимай, носи само един килограм на гърба си. Защо са ти още 30 – 40 килограма? Носи 200 – 300 грама товар или половин килограм, или най-много един; вземи един хляб под мишница и ще имаш един килограм и 200 грама. Ти туриш 30 – 40 килограма на гърба си, внесеш една мисъл, която не е ни в клин, ни в ръкав: обидиха ме, скъсаха ме, взеха ми парите, взеха ми живота. Това са само заблуждения, никой нищо не ти е взел. Ама вечерно време те били обрали. Какво са ти взели? Никой нищо не ти е взел, никой не те е обрал. Ако вие всички вярвахте в Бога, тъй както аз разбирам – да вярвате, че има разумност в онова, което е създала природата, да усещате присъствието на Бога и да благодарите – никой не ще можеше да ви обере. Да усещаш присъствието на Бога и при най-големите противоречия, няма нищо по-хубаво от това. Дойде дъжд – този дъжд е намясто; дойде буря – и тази буря е намясто, тук има нещо разумно. Бурята може да започне и да спре моментално. Отивате при един железар, виждате, че той духа с един голям мех и така разгаря огъня. Какво ще каже огънят – че има голяма буря ли? И тази буря навсякъде ли е? Тя е за някаква работа турена. Спреш меха, престане и духането. Ако вятърът духа, то е, за да върши някаква работа.

Всички мъчнотии в света са за това да усилят вашата вяра, да можете да вярвате. Аз съм ви привеждал примера за онзи, който минава по едно въже над Ниагарския водопад. Водата пада, бучи, а той минава смело, смело по въжето, като държи в ръцете си една върлина. След това минава без върлина. Какво равновесие! Има нещо, на което този човек уповава, за да върви така по въжето, без върлина. И трети път минава над водопада, но този път качва на гърба си едного. Такива герои трябва да бъдете: първо с върлина, после без върлина и третия път с едного на гърба си. Вие сте герои, то е триъгълникът. Ще туриш триъгълника на гърба си: при първия опит ще си с върлина, при втория опит ще си без върлина, а при третия опит ще носиш човек на гърба си.

Кой вярва повече? Който е качен на гърба на другия, той има по-голяма вяра. Вие трябва да имате по-голяма вяра от онзи, който ви носи. В света вас някой ви носи на гърба си. Имайте непреодолима вяра, че той разбира изкуството да върви по въже и ще ви изкара докрай. Но каква смелост се изисква! Като гледаш надолу, бученето на тази стихийна вода е страшно, страшно е и въжето да не се скъса, този, който те носи, да не изгуби равновесие. Казвам: какво присъствие на духа има този човек! Представете си един орел, който е грабнал една жаба и я е понесъл във въздуха – ще падне ли този орел някъде? Казвате, че от въжето може да се падне, но един орел, който носи жаба с ноктите на краката си, ще падне ли? Никак няма да падне той.

Казвам: човешката мисъл е онзи, който минава по въжето, тя е и орелът, а този орел по никакъв начин не може да падне. Онзи, който те държи така здраво, той няма да те пусне. Орелът ни най-малко няма да пусне тази жаба, ще я занесе там, където трябва. Има един орел, който не разкъсва жабите. Ако не вярваш в този орел, като стигнете до дадено място, той ще те изяде; ако вярваш в него, ще те пусне, няма да те закачи. Щом те намери безверник, орелът те изяжда.

Докато човек не започне да мисли, нищо не става лесно. Разправяха ми един пример. На пристанището във Варна войници товарят двеста магарета в един параход. Фелдфебелът отива при майора и казва: „Господин майор, магаретата не влизат в парахода“. Майорът казва: „Аз ще дойда да ги натоваря“ и отива на пристанището. Там казва на фелдфебела да хване едно магаре за юлара, а сам той го хваща за опашката и започват да го теглят. Така магарето започва да върви напред. За един час тези двеста магарета са натоварени на парахода. Фелдфебелът отпред, майорът отзад – магаретата влизат.

Само светлият път на Мъдростта води към Истината. В Истината е скрит животът.

18. лекция, 10 февруари 1939 г., София, Изгрев

НЕДОВОЛСТВОТО

Отче наш

Имате ли зададена тема? (– *Имаме.*) Четете. (*Прочита се темата за карамфилчето.*) Какви бяха положенията на миналата лекция?

На една фотография кои предмети се отпечатват по-ясно? Казвате: „Този иска да се покаже, пък другият не иска да се покаже“. Каква е разликата между тях двамата?

Когато един ручей слиза от планината, защо не е мълчалив, ами откъдето мине, все разправя по нещо? В това разправяне има ли нещо съзнателно? Изворът съзнава ли нещата тъй, както човек ги съзнава? Гледаш шумящия ручей – той съзнава ли като човека?

Да направим и друго едно сравнение. Един цигулар свири на цигулка – цигулката ли иска да се покаже, или цигуларят? Представете си, че цигуларят само натиска струните и тегли лъка. Струните издават някакъв тон, препоръчват цигуларя, но правят ли го съзнателно? Можем да кажем, че ако един цигулар знае да се обхожда добре с цигулката, с четирите струни, с лъка, те ще го препоръчат на цялата публика. Хората ще имат добро мнение за него, ще го считат за един добър цигулар по препоръката на цигулката. Тогава можем да теглим една аналогия: човешкото тяло е един инструмент и ако ти знаеш да свириш на него, ако знаеш как да постъпваш с него, онова, което направиш с тялото си, ще те препоръча. Сега допуснете, че публиката не оценява онзи цигулар. Той трябва ли да се разсърди на цигулката си? Работата е там, че всички цигулки не са еднакво направени. Малко цигулки са хубави, малко цигулки са способни да свирят на свят.

Каква беше основната мисъл на миналата лекция? (*Отговаря се.*) Какво разбирате под думата *обич*? В какво се показва вашата обич към нещо? Обичате например един кон или едно дърво, или една градина; обичате водата или въздуха, или светлината. За да се яви светлината, вие ли я предизвиквате с вашата обич? Допуснете, че сте астроном и зимно вре-

ме искате да наблюдавате небето. Ако е облачно, как ще го наблюдавате? За да наблюдавате небето, времето трябва да е ясно. Ако изучавате въздуха, какво трябва да наблюдавате? Ако изучавате времето, а през цялата година имате еднаква температура, еднакво тихо време, какво ще наблюдавате?

Всеки човек понякога е недоволен от живота, от онези промени, които стават в него. Недоволството всякога има причина. Човек някой път трябва да бъде недоволен, но от какво? В природата има постоянни процеси. Има го и процеса на яденето, но ти трябва ли постоянно да ядеш? Представете си, че ви заставят със закон да ядете постоянно. Ако човек би ял постоянно, непрекъснато, от сутрин до вечер, тогава каква приятност би имало в този непрекъснат процес? Някой път вие сте недоволни от смените, които стават. Във всяка една смяна има нещо приятно. Във философията какво се разбира под *смяна*? Смяна на живота или смяна на умственото състояние, или смяна на чувствата, или смяна на деятелността на човека, или смяна на учението.

Представете си, че ви запитат: „Какво ви трябва?“. Нещо ви трябва, но какво? На болния какво му трябва? Ако попитате болния човек какво иска, как ще отговори? Здраве иска той, но какво здраве? Здраве е много общо казано. Ако попиташ гладния какво иска, той ще каже: „Хляб“. Ако попиташ жадния какво иска, той ще определи: „Вода искам“. Попитай онзи, който слабо диша, какво иска и той ще каже: „Искам да дишам добре“. В какво седи доброто дишане? В свободното влизане и излизане на въздуха от дробовете.

Говорим за свободната мисъл. В какво седи свободата на мисълта? Някой казва: „Мога да мисля каквото искам“. Той може, но трябва ли да мисли каквото иска? Малко разсъждение трябва. Право ли е човек да диша какъвто и да е въздух? Ако диша какъвто и да е въздух, ще бъдат ли резултатите на дишането еднакви? От качеството на въздуха зависи какви ще бъдат резултатите на дишането. Така и разните мисли, които минават през ума, произвеждат разни резултати в самия човек.

Често хората казват: „Човек не мисли, но чувства“ – смесват чувствата с мислите. Някои искат да имат едно приятно разположение. Но приятното разположение не е мисъл. Когато ядеш, мислиш ли? Чувстваш нещо приятно от храната. Храната ти е приятна, понеже с езика си усещаш нещо, което

ти допада. Някой път известни мисли могат да ти произведат приятно усещане. Минава някаква мисъл в ума ти някъде, произведе една приятност, но ти не знаеш откъде иде приятността. Например как проверявате сладчината, откъде иде усещането за нея? Усещането за сладчина не иде от пръстите, не иде от носа, но иде от езика. Езикът е, който опитва сладките работи, той има това специално чувство. За вкусните храни езикът е авторитет. Ако искаш да знаеш дали един звук е приятен, дали има съдържание, ухото е авторитет. Ако не го възприемаш чрез слуха си, какво понятие ще имаш за един звук?

Красотата с какво най-първо се познава? С очите, нали? Кое ще ни застави да обичаме красотата? Кое е онова в красотата, което заставя човек да я обича? Като кажете *красив човек*, какво се разбира под тези думи? Писателите какво подразбират под думата *красота* – умът ли е красив, сърцето ли е красиво, душата ли е красива? В дадения случай красотата не ви интересува, но ако зависеше вашето бъдеще само от нея, щяхте да се заинтересувате. Вие имате общо понятие за красотата. Какво представлява тя? Тя не принадлежи на физическия свят. Проявява се на физическия свят, но не принадлежи на него. Красотата е едно явление не от физическия свят, но ти можеш обективно да я изразиш.

Казвате: „Той има красиви очи“. В какво седят красивите очи? – „В погледа му има нещо красиво.“ Значи, красотата съдържа известна симетрия, има едно хармонично съчетание. Така като нарисуваме красотата, стенографски, тази част на челото е по-дълга. (*Тук Учителя е нарисувал три фигури, които после е изтрил, както става ясно от текста по-долу* – бел. ред.) Какво показва челото? В първата от следващите две фигури горната устна е издадена, а във втората фигура долната устна е издадена. За онзи, който разбира, това има специфично значение. Долната устна показва какво е състоянието на човека. Вторият образ е по-красив от третия, но къде е красивата му страна? Красотата му седи в устата, при него горната устна е издадена интересно. Тук, на брадата, има една линия, която дава един нюанс. Физиогномистът от тази кривина на брадата ще извади своите заключения. Горната устна показва активност – този индивид иска да даде нещо от себе си. Долната устна е в пасивно състояние, опитва онзи, който дава нещо. Какво е положението тогава? Този човек седи и наблюдава дали онези, на които прави нещо, са доволни. Ко-

гато някой така седи и наблюдава, оттегля се малко навътре, дава един особен поглед. Това са състояния, които вие имате, намирате се понякога в едно положение на очакване. Едно хубаво разположение не е лесно да се предаде. Много художници има, но не е лесна работа да нарисуваш човека. Много мъчно е да предадеш едно човешко състояние – малко да измениш някоя линия, и се изменя изражението. Сега, като заличих първия чертеж, той почти не може да се повтори.

Казвам: често трябва да се наблюдавате. Трябва да се наблюдавате при всички положения как поставяте главата си. Някои от вас, като седят, държат главата си наведена наляво или надясно, напред или назад. Кои са подбудителните причини така да си държат главата? Има известни правила как да се държи главата, които човек трябва да знае. Първото положение на чертежа показваше човек, който седи и само наблюдава света, още не е сигурен как иска да се постави. Както го направихме после, той вече е сформирал едно гледище, взел е в себе си решение, че иска да се постави както трябва. По-напред седеше и наблюдаваше, сега показва, че е готов да вземе участие в разговора. Тук вече той идва до едно разрешаване на въпроса, иска да вземе участие в разговора. Как ще нарисувате това, че човекът иска да вземе участие? Гледам, някой карикатурист е направил една карикатура, но тя не е на свят. Карикатурата трябва да има идея. То е един контраст, една своеобразност. Много карикатури нямат идея, безидейни са. В какво седи специалността на карикатуриста? Да представи един човек такъв, какъвто не е, да го изобличи. Карикатуристите всякога ще те заблудят, ще представят нещата както не са. За следния път намерете историята на думата *карикатура*.

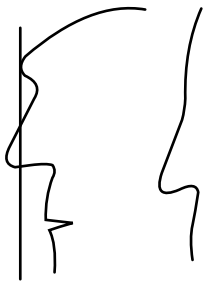

Фиг. 1

Човек наблюдава, гледа нещо с очите си. Ако дълго време този човек наблюдава живота, без да се вглъбява в себе си, тогава долната част на челото му – областта над веждите, изпъква навън и челото става полегато. Когато само наблюдателността е силно развита, перпендикулярът, спуснат отгоре, не се допира до челото на човека, но само до областта над веждите (*фиг. 1*). Образуваният ъгъл между перпендикуляра и челото показва, че умствените способности са слабо развити.

Когато започнат да се развиват умствените способности, линията на челото започва да се издига, докато дойде до перпендикуляра. Тези линии са основни. Когато умствените способности са добре развити, челото се приближава до перпендикуляра, а устните се отдалечават. Защото, ако устните се приближават, а челото се отдалечава, имаме една несъразмерност. Като се изучава геометрически това изкуство, вижда се, че има известни математически отношения. Ако искаш да начертаеш една права линия, да спуснеш един перпендикуляр, но се колебаеш, ще се получи едно малко изкривяване (*фиг. 2*), затова трябва да имаш самоувереност.

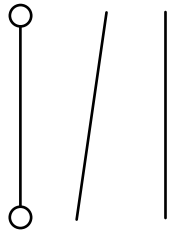

Фиг. 2

Имате два центъра, те са цели два свята. Много зависи от това какво е отношението на едно лице към тия два свята – какво е отношението на неговия ум, какво е отношението на неговото сърце и какво е отношението на неговата воля. Така се определя: горната част на лицето – челото, това е областта на ума, средната част на лицето е областта на сърцето, а областта на волята е брадата. Областта от вглъбнатината на носа до края на брадата показва вашата воля как е действала, или това е областта на вашето физическо тяло. Казвам: всяка една деятелност се отразява върху лицето. Има известни течения. Функциите на волята се отразяват от носа надолу, те строят долната част на лицето; сърцето строи средната част на лицето; умът строи горната част. Когато перпендикулярът се отдалечава от устата, приближава се към челото (*фиг. 3*). Когато перпендикулярът се приближава към устата, отдалечава се от челото – значи този човек е заинтересуван само от ядене и пиене. То е една карикатура, тук са развити известни желания, които не са под контрола на волята, на ума.

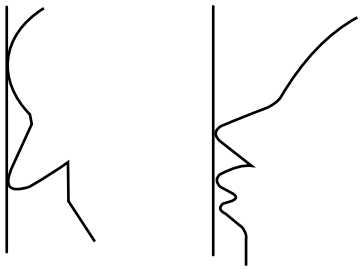

Фиг. 3

И животните имат такива желания. Поставете една риба пред някоя котка и ще видите дали тя ще бъде господарка на

своето положение. Котката веднага ще изгуби равновесие, в нея ще се зароди едно желание, което хиляди години е упражнявала. Тя е ловила риби и сега, като гледа тази риба, казва: „Време е да я хвана“. Като я хване, ще иска да избяга. Но представете си, че сте завързали рибата за опашката, държите я. Котката не може да я отнесе и попада в едно противоречие: не разбира, че държите рибата, и се чуди как така не може да я вземе.

Казвам: всяко едно действие може да се отрази или в челото ви, или в носа ви, или във веждите ви. Веждите са граница. Носът, и той е граница. Устата, и тя е граница. Човек винаги наблюдава неща, които са за ядене. Между очите и храната има известно правилно отношение, значи те си хармонират. Човек всякога наблюдава нещо с оглед на това, че трябва да се ползва от него. Наблюдаваш известна храна – имаш предвид да я опиташ, искаш да я вкусиш. Очите и храната са паралелни, хармонични. Очите по същия начин възприемат и светлината. Но има известен паралел и между веждите и устата. Веждите и устата хоризонтално са положени. А защо именно носът е поставен между веждите и устата? И защо е поставен отвесно?

Имате два свята, които са отделни: светът на зрението е един свят и светът на храненето е друг свят. Те имат само прилика. Носът е, който съединява тия противоречия, той е мост. Носът, този мост, съединява физическия свят с Божествения. Без носа между физическия и Божествения свят няма връзка. Значи умът е, който съединява, свързва Божествения свят и физическия. Ако го няма умът, няма да има връзка, тия два свята ще бъдат отделни. Но всичко онова, което става във физическия свят, се отразява в Божествения свят и всичко от Божествения свят се отразява върху физическия свят. А духовният свят трансформира. Поглеждаш носа, питаш: „Какво нещо е носът?“. Носът е онази връзка, която свързва Божественото с физическия свят.

Земният живот само чрез ума може да дойде в пълен контакт с Божественото. Само като мислим, можем да разберем донякъде смисъла на живота. Щом го няма умът, животът на Земята ни се вижда разпокъсан, всичко онова, което вършим, ни се вижда разпокъсано – то е без смисъл, без връзка. Щом дойде умът, той показва връзката. Колкото по-правилно

е развит носът, толкова по-правилно е разбирането. Когато носът е правилно развит, тогава разбиранията са правилни. Носът е резултат на общото усилие на умствения свят да тури един мост, една връзка между физическия и Божествения свят. Тогава, щом ние сме недоволни от живота, причината е в нас. Затова е хубаво, като си недоволен, като изгубиш равновесие, да потупаш носа си с показалец, да го побутнеш малко. Кажи му: „Дай ми сведения“. Бутни си носа веднъж или дваж, или три, или четири пъти – до десет пъти го побутни, после наблюдавай какво ще стане в тебе. Природата някой път по изкуствен начин ви заставя да бутате носа си – има нещо, което трябва да извадите навън. Някой отвътре ви заставя да вземете кърпа и да извадите нещо от носа си. Благодарете на това, понеже по този начин вие уравновесявате работата. Като си неразположен, извади кърпата си, побутни си носа. В природата нещата не са безсмислени. Човек трябва да влиза в контакт, но зависи как пипа своя нос. Трябва да знаете как да хващате носа си, вие понякога го хващате с два пръста, после с три пръста. Голямо благо е, ако пипате деликатно носа си.

Като ви говоря така, не искам да дойдете до суеверие, но казвам: всички неща в природата са съобразни. Долната част на носа е израз на човешката чувствителност. Колкото по-развити са ноздрите, толкова по-развита е чувствителността. Тези малки гънки показват развитието на човешката чувствителност. Когато носът е сплеснат, това има отношение към дробовете. Колкото по-хубаво са развити дробовете, колкото по-широки, по-правилни са те, толкова по-правилно са развити и тези гънки. Мисълта има отношение към правилността на носа, към дължината му. Широчината му пък зависи от хубавото състояние на дробовете. Ако носът се сплесква, това показва, че дробовете не функционират правилно. Като диша, човек подсъзнателно има условия за мисълта. Представителите на животинското царство, без да знаят, със своето дишане приготвят път за онази, правилната мисъл – трябва да се даде материал за мисленето.

Понякога смесвате чувствата с мисълта. Казваш: „Недоволен съм“. То не е мисъл. Мисълта е правилно разрешение на всички противоречия, които се явяват временно в живота. Вие се намирате в един разумен свят, където нарочно ви създават някои мъчнотии. Представете си, че един учител има предметно учение с децата. Той взема една къщица, която е

направена от малки частици, разхвърля ги и казва на децата: „Наредете сега къщата“. Показва им правилата, по които трябва да се построи тази къща, и после разбърква всичките частици. Тогава децата започват да търсят частиците, за да съградят къщата. Вие се намирате в един свят, където частиците са разхвърляни, а учителят казва: „Я съградете къщата!“. Време се изисква, докато се съгради тя. Децата нареждат изкусно, знаят кое къде да турят, така съграждат цялата къща. Или някое животно, направено от частици, пак знаят как да го наредят. Казвам: противоречията в живота са разхвърлени числа, които трябва да съедините.

На какво се дължи неразположението? То може да се дължи на това, че нямате хляб или вода. Може да се дължи на това, че нямате обувки или дрехи, или хубав креват, или юрган. Неразположението може да се дължи на това, че нямате книгата, която търсите, или нямате пари, или приятелят ви не е дошъл. Хиляди неща могат да произведат недоволство във вас. Вие трябва да знаете откъде произтича вашето недоволство: от Божествения свят, от духовния свят или от физическия свят. В какво седи вашето недоволство? Имате известно неразположение, но то е намясто. Вие можете да го разрешите. Че сте недоволни, не е нещастие, това е едно благо, една привилегия. Вие казвате: „Обосях, бос съм“. Питам: кокошките обути ли са, птичките обути ли са? Те нямат обувки като нашите. Ако трябваше да носят обувки като нас, какво щеше да бъде положението им? Конят има ли обувки? Котката има ли? Ако вие турите на котката обувки, ще спасите птичките; с тия обувки тя няма да може да ги хваща.

Казвам: недоволството е една подбудителна причина, разхвърлени са нещата. Вие имате да разрешавате доста задачи. Вашата задача може да е в Божествения свят – да е в съприкосновение с вашите сили, с това, което наричат религия или морал; вашата задача може да е в съприкосновение с вашия ум или с вашата воля. Представете си, че вие сте студент в университета и имате един професор, който ви е нарочил. Дойде ли се до изпит, все ви къса, къса ви веднъж, два пъти, три, четири, пет пъти. Има причини така да ви къса. Вие сте станал положителен като него, играете ролята на професор. Той казва: „Тук има нужда само от един професор, не от двама. За да стана професор, аз 30 години съм посветил, а ти едва от една година си дошъл в университета и за тази година искаш

да станеш професор“. Студентът, който не разбира законите, ще каже: „Този професор е груб“. Това е външната страна, не е научното разрешение на въпроса. Има една причина и тя е, че студентът иска да бъде професор, а това произвежда една реакция в неговия професор. Хубаво, какво трябва да прави този студент? Ако той е способен, ако има отлична памет, ако знае всичко, как ще го скъса професорът? Професорът къса всякога слабите студенти. Слабите студенти, които мислят, че са силни, тях къса. Един професор не къса силните студенти, но слабите. Като види силни студенти, той се покланя. То е закон в природата: силното нещо не можеш да го спреш.

Давам ви едно обяснение. Чули паяците, че слонът ще посети тяхната държава, но не били разположени и казали: „Не искаме да идва“. Викат всичките си инженери, за да поставят прегради, и те ги правят, наслояват улиците с паяжина. Казват: „По никакъв начин слонът не може да мине, не може да скъса тези прегради“. Но като минал, слонът само махнал с опашката си и разпокъсал всички прегради. Философите на паяците казали: „Какво ли сътресение произведоха в слона тези нишки?“. А той казал: „Не усетих никакво сътресение“. Та казвам: ако твоето знание е като знанието на паяците, слонът ще мине. С паяжини слон не се спира. Трябва да имаш нещо съществено, на което да се облягаш.

Всякога, когато дойде във вас недоволството, отделете го от себе си. То се дължи на някакво чувство, не се дължи на ума. То се дължи или на вашите лични чувства, или на вашето чувство за приятелство, или на семейното ви чувство, или на чувството ви за стяженолюбие. Откъде произтича недоволството? Има нещо, което ти липсва. Например искаш да ядеш, но не ти дават ядене и ти си недоволен. Минаваш покрай един градинар, който има хубава градина с плодни дървета, казваш: „Много добър човек, но нищо не дава“. С този градинар какво трябва да правиш? Какво трябва да правите, като минавате през една градина? Природата всякога е готова да задоволи твоето желание, ако говориш нейния език. Щом не говориш нейния език, тя не удовлетворява твоето желание. Силният човек в света може да намери своето място. Мястото на слабия не е при силния. Под *силен* разбирам такъв човек, който знае езика на природата. Природата обича да ѝ говориш конкретно. Ако ѝ кажеш нещо конкретно, тя е готова да

ти го даде. Целият свят е създаден за човешките души. За душите всичко е предвидено. Всяка душа може да получи това, което иска, но ти трябва да знаеш как да го искаш.

Има хора, които, като заболеят, забравят думата *обич*. Представете си, че искате един предмет, който обичате, но сте забравили името му. Искате да кажете: „Дайте ми един кон“, но не помните името, казвате: „Дайте ми това, отгоре на което човек се качва“ – и трябва другите да се досещат. Има едно положение, едно място в човека, което се нарича *човешко сърце*, нещо, което чувствате дълбоко под лъжичката. Нещата, които почувствате дълбоко под лъжичката, в това място – човешкото сърце, те се изпълняват. Имаш една мисъл, едно желание, но то не се изпълнява. Всяко нещо, което не произтича от дълбочината на твоето сърце, не може да се постигне. Нещата се раждат в сърцето, отглеждат се в ума, а се опитват в света. Физическият свят е опит. Това, което се е родило, това, което се е отгледало, то ще дойде на Земята да се опита. Понякога вие се възмущавате, че нещата не стават. Може да станат, направете един опит, втори, трети, четвърти. Щом се намерите при един човек гениален, не ставайте и вие гениални, бъдете в отрицателно състояние.

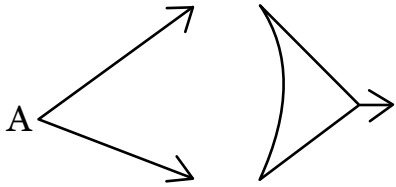

Фиг. 4

Какво разбирам аз под *положително*? *А* е положителното, противното на *А* е идеята за отрицателното състояние в човека (*фиг. 4*), то всякога възприема. Другото всякога дава. Следователно, ако двама души само дават, те нямат съотношение – единият трябва да дава, другият трябва да възприема. Но за да дадете, каква черта трябва да имате? Кой трябва да ви застави да дадете? Най-първо, за да говориш, ти трябва да възприемеш въздуха, трябва да се роди едно желание. В какво седи говорът? След като си приел въздуха, ти трябва да дадеш навън, да туриш нещо в този въздух. И без да говориш, въздухът пак ще излезе, но какво ти коства да туриш в него няколко красиви думи? Да поработиш с езика си, като изпращаш въздуха, да използваш някои по-особени начини – не да духнеш въздуха, но да го изпратиш с особена, специална каруца. Ще поставяш езика си нагоре и надолу, ще го приближиш към устните, ще направиш известно пресичане на въздуха.

Ти произнасяш думата *казвам*. (*Учителя произнася всеки звук отсечено, отчетливо.*) *Каз* на турски значи *гъска*, *вам* на руски значи *на вас*. *Казвам* – значи давам някому нещо. В казването ти ще дадеш нещо, от което хората имат нужда, следователно ще им станеш òбичен. Или пък някои хора не ви зачитат, а вие искате да имате тяхното уважение. В десет години може да накарате хората да мислят за вас. Вземете четири-пет декара земя, насадете я с плодни дървета – десет реда ябълки, круши, череши и така нататък. Който мине, ще започне да обръща внимание на плодовете, ще иска да му услужите. Ако нямате градина, вие не можете да се препоръчате. Трябва да има нещо, с което да се препоръчате. Следователно умът е една градина, волята е друга градина. Три градини има, с които може да се препоръчате в света. Имате богато място за работа. Умът е място за работа, сърцето е място за работа, волята е място за работа. Така трябва да мислите, да работите разумно в трите свята.

Има различни методи. Ако работите в духовния свят, ще имате едно отлично сърце, една отлична дихателна система. Ако работите в умствения свят, ще имате отлична глава, отлични дробове и отлично тяло. Няма нищо невъзможно в света. При хилавото тяло, при хилавото сърце и при хилавия ум нещата са невъзможни. При добре организирания ум, при добре организираното сърце, при добре организираното тяло всички неща са възможни. Желайте да имате един отличен ум, едно отлично сърце и едно отлично тяло. Това трябва да бъде идеалът ви. Но не може изведнъж да ги постигнете, много години има да работите. Сега за вас важното е да работите, не да мислите, че вече сте остарели. Никой не трябва да се обезсърчава.

Другия път, като ви попитам коя е основната мисъл, какво ще кажете? Всяко нещо е на своето място. Щом имаш едно недоволство на физическото поле, това недоволство можеш да го разрешиш само със своето сърце и със своя ум. Недоволството в умствения свят можеш да го разрешиш във физическия и в духовния свят. Трябва да знаеш къде да разрешиш недоволството. Ако вие не можете да смените едно ваше състояние, къде ви е силата? Ако ви дам едно въже, в което са съединени хиляда нишки от обикновена макара, ще можете ли да го скъсате? Представете си, че всяка нишка я късате за една минута. Колко време ще ви вземе да скъсате хиляда нишки? Хиляда минути колко часа правят? Направете едно пресмя-

тане. (– *16 часа*.) Ако сте завързани с едно въже от хиляда нишки, много ли са 16 часа, за да се освободите от него? Не са много, другояче вие ще да изгубите живота си. Не считайте, че това е празна работа.

Всяка една мъчнотия, разрешена, показва свобода. Като разрешавате правилно мъчнотиите, вие се освобождавате. С всяка мъчнотия, която е правилно разрешена, вие сте се освободили. Всички мъчнотии, които сте разрешили, показват, че сте добили свобода. Но зависи човек колко мъчнотии е разрешил. Някои от вас може да са разрешили десет мъчнотии, а някои – 15, 20, 30, 40, 50, 100. Колкото повече мъчнотии разрешавате, толкова по-свободни сте. Който е разрешил повече мъчнотии, е по-силен. Ние сме дошли до това заключение: по формата на главата на човека може да се съди колко мъчнотии е разрешил. Правилната форма на главата съответства на правилното разрешение на мъчнотиите. Челото се е образувало от разрешаването на мъчнотии в умствения свят.

Та казвам: всяка една деятелност, която вие проявявате в който и да е свят, ще се отрази върху вашето лице – или върху челото ви, или върху носа ви, или върху устата ви. Всяка една деятелност ще се отрази или във формата на очите, или в строежа на очите. Всяка една деятелност ще се отрази върху ухото – или горе, или долу, или по средата. Затова казвам, че има едно съответствие между тялото и самия човек. По ухото можеш да познаеш един човек какъв е; по носа, по челото, по устата можеш да познаеш един човек какъв е. Който разбира, може да го познае. Това показва доколко човек живее съобразно със законите на природата.

Хубаво е ние да живеем разумно. Всяко неразрешаване на какъвто и да е природен закон оставя един дефект някъде в лицето. Тъй щото остават дефекти. Ние трябва да живеем добре, за да имаме едно сърце добре построено, трябва да живеем добре, за да имаме един мозък добре построен. Защо трябва да живееш добре? За да имаш добре построено тяло, за да имаш добре построено сърце и за да имаш добре построена глава. Щом имаш тия три неща, другото е лесно, всичко в света се постига.

Само светлият път на Мъдростта води към Истината. В Истината е скрит животът.

19. лекция, 17 февруари 1939 г., София, Изгрев

ЦЕННОСТ, СЪДЪРЖАНИЕ И ФОРМА

Добрата молитва

Имате ли зададена тема? (– *Нямаме.*) Пишете върху темата: *Разлика между органическа и неорганическа материя.*

Изпейте една песен. (*Изпява се „Иде, иде“.*)

В какво седи качеството на една мисъл? Да допуснем, че вие мислите за един голям човек или за едно малко дете. Казвате, че единият е малък, пък другият е голям. В какво седи разликата между големия и малкия? На малкия формата е малка, а на големия формата е голяма. Малкият заема по-малко пространство, а големият – по-голямо. Но не само по форма се различават те; и съдържанието на малкия е по-малко от съдържанието на големия. Но и смисълът на малкия е по-малък, отколкото смисълът на големия. В думата *смисъл* аз разбирам ценността на един предмет в даден случай. Смислени неща са тези, които имат цена. В природата се цени разумното. Това, което не е разумно, то е обикновено, няма цена в себе си.

Например вие често обръщате вниманието си върху красотата. В какво седи красотата? По какво се отличава красивият от грозния? По ценността. Грозният материал не е ценен, красивият е ценен. Човек сам по себе си трябва да бъде разумен – ония материали, с които той борави, да бъдат ценни. Ако борави с ценни материали, човек забогатява, ако борави с обикновени материали, огрубява. Може да направите наблюдение: ако ред поколения са обръщали внимание на яденето и пиенето, ако техен култ е било да си угаждат, ще намерите, че това се е отразило в известна част на главата. Храненето оказва известно влияние върху формата на главата. Говорим, че ако ред поколения са обръщали внимание на яденето, слепоочната част на главата става по-изпъкнала. Изобщо това оказва влияние на слепоочната част, понеже центърът на яденето се намира там. Същевременно този център ще окаже влияние на стомаха и стомахът ще бъде по-добре развит. Като се измерва такъв човек около кръста, и там е повече развит,

стомахът му е обемист. Аз говоря за организирането на стомаха, не за ония наслоявания, които се натрупват после.

Ако човек търси причините на нещата, защо някои от тях стават, а други не стават, и ако ред поколения са разсъждавали, мислили върху причините, ако са имали тази философска мисъл, да вървят от причините към последствията, то това се отразява на главата. Казваме за такъв човек, че е философ. По какво се отличава един философ? Той търси причините на нещата, подбудителните причини. Философът търси причините за вярата на религиозния човек в Бога. Той иска да знае какво нещо е Бог сам по себе си. Как определят философите какво нещо е Бог? Сегашните философи как го определят? Нали знаете някои философи – какви са техните мисли? Ако една къща изгори, кои са причините за това изгаряне? Ако един човек умира, кои са причините за умирането? Ако един човек се ражда, кои са причините за раждането? Ако един човек осиромашее, кои са причините за осиромашаването? Ако един човек стане учен, кои са причините за учеността? Ако един човек изгуби здравето си, кои са причините за изгубването? Или ако придобие здраве, или ако стане красив, или ако погрознее, кои са причините?

Всяко нещо си има причини. Една причина се обуславя от външни условия, обуславя се и от вътрешни възможности. В природата има положителни възможности и отрицателни възможности, положителни условия и отрицателни условия. Сега изобщо казват, че човек е щастлив, когато вземе. Щом се наядеш, ти си по-щастлив, отколкото когато не си ял. Но ти си щастлив при две условия: ако възможностите на храната, която си приел, и условията на храненето са хармонични. Ако храната, която си ял, е хубава и ти си в хармония с нея, има известно съответствие между тебе и храната. Има вътрешни възможности и външни условия, които храната носи със себе си. Външните условия на храната са, че тя ще ти даде това, от което се нуждаеш. Вътрешните възможности на храната са, че ще те задоволи с нещо.

В тебе има едно напрежение, едно неразположение, но ти не го знаеш вътрешно къде е. Щом се наядеш, ставаш разположен. Къде е неразположението? Вие, които сте били толкова пъти неразположени, знаете ли къде се намира неразположението? Къде ще го локализирате? Някой път неразположе-

нието може да се локализира. Боли те ръката – неразположен си. Къде е локализацията на неразположението в ръката? Някой път причината за неразположението може да е в стомаха, някой път може да е в сърцето, в рамото, в ухото, в някой пръст. Но има и вътрешни неразположения. Например някой се усеща убит духом, както вие казвате. В българския език го има този израз: убит духом. Какво разбирате под *убит духом*? Това е израз, който няма съдържание. Духът може ли да се убие? Млякото го очукали хубаво, та му изкарали маслото. Какво лошо има, че са очукали млякото? Като изкарат маслото от млякото, какво остава? Турците казват, че остава айрян, на български се казва мътеница.

Като казваме, че духът на някого е убит, искаме да кажем, че този човек е неразположен. Това е вече едно пасивно състояние. Той е изгубил смисъла, казва: „Мене нищо не ме интересува“. Не само че от нищо не се интересува, но какво още има в убития дух? Тази философия вие я знаете. Младите много често са с убит дух и трябва да се съживяват. Върви някой ученик и нищо не го интересува, вече три-четири дена не е ял, окъсан е, обувки няма, пари няма за книги – убит е духом. Не си държи ръцете отзад, защото то е чорбаджилък, и не знае къде да ги сложи, неразположен е. Ако вие се приближите и без той да забележи, пуснете в джоба му 4 – 5 златни английски лири, каква промяна ще видите в този ученик, след като бръкне в джоба си и ги напипа? Най-първо знаеше, че нищо няма в джоба си, а сега, като бръкна, намери 4 – 5 английски лири. Той е в едно стреснато състояние, започва да се чуди дали това, което напипва, е въображаемо, или е нещо физическо. Аз описвам неща, които са верни. Същевременно, ако го наблюдавате, ще видите, че лицето му става много интересно, когато пипа парите. Известно движение се явява на лицето му, той разсъждава дали всичко, което се случва, е вярно. Това е един процес психологически. Човекът напипва нещо и иска да знае дали то не е някаква илюзия, иска да го опита, да го види.

Представете си, че същият човек е завършил гимназия и сега е първа година в университета, научил се е психологически да разсъждава, казва: „Дали пък не е нещо земно? На пари прилича“. Валчесто е онова, което той напипва, иска да го извади навън, да види какво е. Като извади парите и ги

погледне (пък нали знае английски език), прочита, че това са лири стерлинги и веднага се зарадва. Обръща ги от обратната страна да ги види, да не би да има някаква илюзия. Поглежда краката си, обувките си, шапката си – усмихва се; бръква пак в джоба си – онези лири стерлинги са там. После, гледаш, влязъл в някоя дрехарница, купил си нови дрехи, шапка, нагласил се хубаво. Какво ще бъде сега състоянието му, разположението му? Тези пет лири живи същества ли са? Казал ли му е някой една дума? Писмо не е получил, но е пипнал и е видял с очите си. Питам: как се е предала тая мисъл, как е минала от тия магически лири стерлинги в него, та веднага да се измени неговото състояние?

Представете си обратния пример: бащата на едного му е изпратил пет английски лири, той ги е турил в джоба си, мисли да си купи с тях шапка, обувки. Бръква този човек в джоба, където ги е турил – няма ги. Сега неговото психологическо състояние какво ще бъде? Знае, че ги е пуснал в джоба си, започва да се чуди защо ги няма. Току изведнъж наведе главата, погледне надолу. Защо гледа надолу? То е естествено състояние, казва: „Отидоха обувките!“. После поглежда нагоре, казва: „Отиде шапката!“. Той е мислил да си купи шапка и обувки и започва да търси парите в единия джоб, после в другия. Чуди се къде може да са: дали няма някоя дупка в джобовете му, дали не са паднали; дойде му някоя идея, спре се. Представете си сега, че някой си е направил шега с него, взел му е парите, но после се приближава и отново ги пуска в джоба му. Онзи си върви, пак бръкне в джоба си, вдигне глава нагоре – намерил е парите. Това е друго състояние: той си мисли, че парите са били някъде в джоба му, пък преди не ги е намирал.

Тия неща често стават с вас, всеки ден. Психологически разгледани, тия явления имат своя философска причина. Всякога една промяна в човека ще стане или по закона на любовта, или по закона на безлюбието. Две неща са определящи. По закона на любовта условията ще пристигнат в джоба, по закона на безлюбието някой ще извади тези условия. В дадения случай аз наричам парите условия. Казвам: страданията на човека в живота се обуславят от неговото излизане от областта на любовта. Когато излезеш от условията на любовта, тогава идат страданията, идат всичките изпитания.

Да кажем, вие влизате в един свят на безлюбие (разбирайте го в широк смисъл). Как схващате думата *безлюбие*? Мислите ли, че кокошката живее в свят на любов? Един земеделец има 100 – 150 кокошки – мислите ли, че те живеят в областта на любовта? Те са хранени много добре, но онзи, който ги храни, ни най-малко не се интересува те да бъдат добре, той има съвсем друго намерение. Стопанинът иска кокошките да бъдат щастливи дотолкова, доколкото той може да бъде щастлив, иска тяхното щастие да бъде подкрепа за неговото щастие. Един ден той хване една кокошка и макар че тя се моли, кръцне ѝ главата, оскубе я, после хване втора, трета... Питам: ако тия кокошки можеха да разсъждават философски, как щяха да обяснят причините, поради които човек ги яде? В дадения случай човек не може без кокошчици – яде яйцата им, яде и тях. Кои са причините, които го заставят да ги яде? Може да вземете същите подбудителни причини. Има една вътрешна нужда, една необходимост, която тласка човека. Той да се нуждае от известни вещества, те са необходими за неговото съществуване. Понеже ги намира в житото, в кокошките, той всякога ще си позволи да вземе една кокошка и да извади това съдържание, което му трябва. Питам: когато човек яде кокошки, има ли тук безлюбие? Къде седи безлюбието му? Кокошката счита, че причината е жестока, защото тази причина ѝ причинява страдание. Но кокошката, след като е изядена от човека, изгубва ли нещо? Тя престава да живее в тази форма. Кокошият живот в тази форма е престанал. След като е влязла в човека, кокошката престанала ли е да живее? Една същина се е изгубила, съдържанието се е изгубило, но кокошката изгубила ли се е? Не се е изгубила.

Във вегетарианството често се поддържа, че някоя храна не е здравословна. Има здравословни и нездравословни храни. В какво седи здравословността? Например ако ядете свинско месо, ще страдате. В какво седи страданието? Това месо не е здравословно. Свинските клетки са крайни индивидуалисти, те много обичат живота. Свинята много обича удоволствията. По корема много обича да я погладиш. Като я погладиш, веднага ще издаде един звук, ще каже: „Още малко, много ми е приятно“ или пък ще легне в калта. Свинята, колкото и да е лоша, като я погладиш по корема, отваря се, много приятно ѝ става. Казвам: всичките клетки на свинята

са много индивидуализирани и мързеливи, не работят. Свинята иска с много малко да постигне много; само с нос като рови, много работи иска. Тя е доста интелектуална. Тя е като някой жалбописец или адвокат, който, щом напише 10 – 12 реда, казва: „Дай 500 – 600 лева!“. Един работник, който е работил цял ден – десет часа, едва изкарва 30 – 40 или 50 лева, а адвокатът, като напише няколко реда, иска 500 лева. Свинята има този характер. Като порови тук-там, иска много.

Когато човек яде свинско месо, хваща тия клетки за работници в тялото. Но за да накараш една свинска клетка да работи, трябва да туриш трима души слуги да я пазят, да не избяга някъде. Следователно разходът за пазенето ще струва повече, отколкото работата, която ще ти свърши клетката. Ти ще имаш един дефицит на годината от десет хиляди лева и ще ходиш да го търсиш, но ще изгубиш процеса. Лекарите сега казват, че някоя храна е нездравословна. Има някои растения, които са в хармония с човека. Като влязат клетките им в човека, работят. Казвам: здравословна е оная храна, клетките на която си хармонират с твоя живот. Свинските клетки не си хармонират с твоя живот. При първия удобен случай те заминават и тогава започват болезнените състояния.

Има известни мисли, известни чувства от същата категория. Те не са в хармония с човешката мисъл и не допринасят нищо. Има такива мисли, които ви смущават, например мисълта, че ще умрете, или мисълта, че един ден ще осиромашеете. Много работи вас ви смущават. Но каква представа имате вие за старостта? Всички съвременни хора изучават патологичната страна на старостта. Слабият човек е стар. Вие изучавате и патологичната страна на сиромашията. А има и патологично богатство. Човек може да е богат и здрав, може да е сиромах и пак да е здрав, а може да е богат и болен. Богатите ядат повече от сиромасите, но сиромасите имат по-здрави стомаси от тях. От преработването се разваля стомахът на богатите хора. Богатите работят повече, отколкото трябва. Когато казваме, че човек не трябва да е много богат, трябва да имаме предвид именно последствията. Можем да направим едно философско разсъждение колко трябва да бъде богат човек. Щом станеш много богат, роботиш повече.

Да предположим, че вие имате сто-двеста милиона. За вас това е много, кажете тогава колко искате, кое число ви е при-

ятно? Имате ли едно любимо число? Нека да са десет милиона лева – имате ги, но не сте ги турили в банка. Представете си, че в областта, където живеете, има сто души разбойници, апаши, крадци. Какво ще бъде тогава вашето състояние? Парите ви постоянно ще ви занимават, ще се безпокоите, защото навсякъде може да ви оберат, да ви убият. Може да хванете четири-пет души да ви пазят, но същевременно ще имате това вътрешно безпокойство. В сегашния живот има улеснение, може да вложите парите си в банка и тогава тази грижа няма да я имате, няма да ви е страх. В Америка модерните гангстери, като хванат някой милиардер или някой милионер, искат 200 – 300 хиляди долара, за да го пуснат, и той трябва да ги извади от банката. Казват му: „Ако не дадеш парите, ще те претрепем“. Американските милионери сега ги пазят по 4 – 5 души и при това понякога пак ги убиват, има статистика за това.

Какво е условието на богатството? Човек трябва да бъде богат, но богатството седи в онова красиво съчетание на неговата мисъл, неговите чувства и неговата воля, неговата сила. Човешката мисъл не може да бъде ценна, ако тя няма за подбудителна причина любовта. Любовта е, която дава ценност на човешката мисъл. И ценността трябва да има в себе си съдържание – чувствата дават съдържание на човешката мисъл. И това съдържание трябва да има известна форма, в която да е поставен изразът. Затова казваме, че човешкото тяло е външната страна, формата, която е създадена, за да държи в хармония съдържанието на човека. Съдържанието, което неговото сърце носи. Съдържанието трябва да има и ценност в себе си. Всичко това трябва да е организирано. Ценни неща аз наричам тия, които не умират. Ценни неща са тия, които никога не губят своето съдържание и своята форма. Разумните неща в света никога не губят своето съдържание, никога не могат да изгубят своята форма, никога не могат да изгубят своята цена. Това е разумното в света. Тази трябва да бъде идеята ви. Ценността, която постоянно расте, съдържанието, което постоянно се увеличава, силата, която постоянно се увеличава, то е разумното. В света само разумното е, което расте и което се развива. Това развитие не е така голямо, защото, за да бъде човек щастлив, не се изисква много.

Представете си, че в една тъмна нощ сте изгубили пътя си. Какво ви трябва? Много малко: една батерийка или една свещ. Когато видите свещта, тя ще ви причини радост. При други условия тази малка свещ може да е нищо за вас, но в тъмната нощ, като я запалите, веднага се окуражавате и намирате пътя благодарение на нея. Следователно в съвременния живот една хубава, една светла мисъл е тази, която може да покаже пътя на човека – тя е ценна. Хубавите мисли, хубавите чувства и силата на човека са ценното. Всяка мисъл, която може да ти послужи, ще ти причини известна радост. Всяко чувство, което в даден случай може да ти послужи, ще ти причини радост. Чувствата са ценни заради услугата, която могат да ти направят. Ценна е силата, която може да ти помогне. Другояче казано, силата, която имаме, постоянно трябва да я поставяме в действие в три посоки: или да работи за себе си, или да работи за обществото, или да работи за невидимия свят, Божествения свят. В три посоки човек трябва постоянно да работи. Тия три посоки са необходими. В едната посока се създава формата на нещата, във втората посока се представя съдържанието на нещата и в третата посока се добива смисълът на нещата. Три пътища има. За себе си трябва да работите, за ближните си трябва да работите и трябва да работите, за да добиете ценността на нещата, разумността. За ближните трябва да работите, за да добиете съдържанието на нещата. За себе си трябва да работите, за да добиете красивата форма на нещата. Тъй разгледан, животът вече добива смисъл. Както и другояче да го разглеждате, животът няма смисъл.

Питаш: „Защо да работя?“. Ще работиш, за да добиеш ценността на нещата – ценност, която не се губи. В тази ценност ще бъдеш всякога свободен. Ценността на нещата носи в себе си човешката свобода. А пък съдържанието носи приятност – да чувстваш онова, което разумното може да ти даде в съдържанието. Ние имаме благото, което ценното може да ни даде. Чувствата не са нищо друго, освен едно благо, което ни се дава в даден случай. Без това благо животът не може да се прояви. А формата дава свобода, за да можеш ти да се изявиш. Формата дава свобода на действие. Трябва да работите за себе си, за да сте свободни във физическия свят. Трябва да работите за ближните, за да сте свободни в духовния свят. Трябва да работите за Бога, за да сте свободни в Божествения

свят. Свободата в Божествения свят дава ценността, свободата в духовния свят дава съдържанието и свободата във физическия свят дава красотата. Следователно, ако сте грозни във физическия свят, старайте се да станете красиви. Ако сте изгубили вашето съдържание, вие духовно сте отслабнали – законът не е ли същият? Щом богатият изгуби съдържанието на парите си, той олеква и вече никой не го зачита. Ако една книга изгуби смисъла си, няма ценност в себе си, няма никакво съдържание. Ако книгата изгуби ценността, която носи, тогава тя се обезсмисля.

Казвам: три посоки дръжте, за да бъдете силни в света, за да постигнете свобода. Човек е дошъл на Земята да постигне онова, което той желае, онова, което ближните желаят, и онова, което Бог желае – това са трите посоки. Работете за главата си, работете за гърдите си, работете най-после за стомаха си. Ние казваме *стомах*, а руснаците какво разбират под думата *живот*? На руски *живот* значи стомах. Ние под *живот* разбираме едно, а руснаците разбират друго. И те са прави, и ние сме прави. Животът, това е стомахът, значи стомахът е физическата страна на живота. Това е първата форма. Според тази философия човек трябва да се научи да мисли правилно. Да кажем, някой иска да стане учен – с какво трябва да се занимава? Ако някой иска да стане религиозен, с какво трябва да се занимава? Или ако някой иска да стане химик, или ако иска да стане пророк, или ако иска да стане астроном, с какво трябва да се занимава? Музикант иска да стане някой, но с какво се занимава музикантът? Седем са елементите, с които се занимава. Какви съчетания, какви гами, или колко форми имат тия седем елемента? Музикантът не може да вземе правилно тона *до*, ако няма едно напрегнато състояние. Правилността на основния тон се постига чрез напрежение. Музикантът, ако не е напрегнат, не може да вземе правилно *до*. Напрежение трябва да има. А след напрежението, ако ти нямаш известно състояние на движение в себе си, тонът *ре* правилно не можеш да вземеш.

Казвам: всички състояния, през които минавате, са намясто. Защо се менят вашите състояния? Менят се, защото са необходими. Състоянията са гами, през които трябва да минете. Вие се чудите някой път защо сте тъжни или защо сте радостни. Тъга или радост, това е едно състояние. Ако вие ня-

мате това състояние, не можете да разберете живота. Можете ли да ми опишете как чувствате едно неразположение? Може да имаш такова неразположение, при което не искаш да говориш или не искаш да спиш; може да имаш неразположение, при което искаш да се скараш с някого или пък да се затвориш в стаята си, сам да бъдеш. В това неразположение на духа ти ще добиеш нещо. Какво ще добиеш? Ако имаш това неразположение – да искаш да се караш, тогава карай се. Не мисли, че е лошо да се караш. Обаче музикално трябва да е карането, да не пресилваш работата. Искаш да работиш – работи, но гледай да не се пресилиш, да не изхарчиш много сила във физическата работа. Работи, докато ти е приятно; щом престане тази приятност, престани да работиш. Всичката работа не можеш да свършиш. Малко разкопай, но добре го разкопай.

Кой е основният тон на карането? Искаш да започнеш да се караш – от *до* ли ще започнеш, или от *ре*, или *ми*, или от *фа*, или от *сол*, или от *ла*, или от *си*? Каже ти някой: „Голям мазник си ти!“. Думата *мазник* значи намазан. „Много голям мазник си“ – значи обичаш да се грижиш само за себе си. Започва сега разговорът: „Голям мазник си!“. – „Ти си два пъти мазник.“ – „Как два пъти да съм мазник? Аз ти казах, че си мазник един път, а ти казваш, че аз съм два пъти. Не говориш право!“ Спорят тези двамата кой не говори право. – „Ти казваш, че два пъти са ме мазали, а то веднъж са ме мазали. Толкова съм мазник, колкото и ти си мазник.“ Прав е, подвел се е онзи. – „Ти си се подвел, под чуждо влияние си. Някой ти е казал нещо и ти не си разбрал тази работа, преувеличил си.“

Казвам: в караницата двама души най-първо започват с една дезорганизирана музика. След като се покарат, започват един дует. Дует е това! След като са си казали едни приятелски думи, започват да се разбират добре, сприятеляват се. – „Ще ме извиниш, не съм научил добре тази пиеса, не можах да я изпея.“ – „И моето парче не беше толкова хубаво.“ Отидат двамата в гостилницата, седнат да ядат, започнат да учат музика. След като са си казали един на друг *мазник*, седнат – единият от едната страна, другият от другата страна, поядат хубаво. Тракат паниците, казват: „След такова едно пеене струва си такова едно ядене!“.

Казвате вие, че човек не трябва да се кара. Нали така се казва: „Карат животното“. Караница трябва в света, но му-

зикална караница. И без свада не може. Какво значи *свада*? Няма да изследваме сега филологически думата. Всякога, когато се събере излишна енергия, това е един капитал. Като се е събрал този капитал, на човек му е неприятно и той търси разрешение как да го предаде някъде. Някой път в човека се явява желание да говори, или в него се е събрала излишна енергия, която иска храна. Щом се задоволи това желание за ядене, този момент престава. Ако в човека няма излишна енергия, не му се говори. В него може да се яви още желание за четене. Той иска да чете, любознателен е, но като се задоволи това чувство на любознателност, то престава. В човека има подбудителни причини, които го тласкат да върши различни работи.

Човек трябва да проучва себе си, защото има едно разнообразие в човешката деятелност. Еднообразието е това в света, което донася всичките нещастия. Казвам: психологически, когато във вас дойде някакво състояние, разсъждавайте правилно, сменете го. Дойде едно тягостно състояние – разсъждавайте правилно, сменете го. Като дойде тягостното състояние, турете противното, разгледайте въпроса от всяка една страна. Не е лошо човек да бъде сиромах, понеже ще научи състоянието на сиромасите. Не е лошо човек да бъде богат, понеже ще научи състоянието на богатите. Не е лошо човек да бъде учен, понеже ще научи състоянието на учените. Не е лошо човек да бъде религиозен, понеже ще научи състоянието на религиозните хора. Всички тия фази човек трябва да ги примири.

Казва някой: „Аз съм религиозен“. Има степени на религия. Всички хора имат религия. Няма човек в света, който да е без религия. Всички хора имат религия, но тя е на степени. Всеки човек е учен, но има степени на учеността. Всеки човек има сила, за да опита това състояние, да опита какво е силен човек. Някой път трябва да опиташ състоянието на слабостта. Слабостта е едно преходно състояние. След всяко отслабване, което човек почувства, веднага ще се яви по-мощна сила. Някой път, когато мускулите на човека отслабнат, а те в болните хора отслабват, болният мисли, че няма никаква сила. Но това е състояние на почивка. След всяка почивка в него се заражда едно опресняване на силите. Понякога вие мислите, че умът ви е отслабнал. Не, вие си почивате. След това ще чувст-

вате ума си опреснен. Казвате: „Изчезна мисълта, изгубил съм нещо“. Нищо не сте изгубили, но трябва да почивате. Ако разбирате закона правилно, ще знаете, че след тази почивка прониква една нова светлина и тогава вие ставате малко по-деятелен.

Всички положения, през които минавате, са за ваше добро. Млади сте вие! Пътя, по който вървите, трябва да го наблюдавате, да знаете в какво седи младостта. Младостта е живот, в който влагате вашия капитал. Вие пласирате вашия капитал в младостта. В старостта имате придобивките от този капитал – това е вече знанието. Аз считам, че в младините човек влага капитала си, а в старините събира приходите – той е банка. Сега на младостта се дава друго съдържание. На младини хората искат да правят сметка на приходите. Каква сметка ще правиш, когато нищо не е вложено? Най-първо трябва да вложиш, да приложиш. След това прилагане на стари години ще събираш, ще направиш сметка. Влагане и събиране трябва. Не можеш да събираш, ако не си вложил.

Вие трябва да вложите нещо в умствения свят, трябва да вложите нещо в духовния свят, трябва да вложите нещо във физическия свят. Младият трябва да има сила да вложи и това трябва да бъде мощна сила. Младият трябва да посее нещо някъде. Като е посял нещо, след време ще дойде да го събере. Тогава вече животът става естествен. Щом не си вложил, не можеш да вземеш. Трябва да се осмисли животът ви. Онова, което ви е дадено, трябва да се приложи. Дадени са ви много неща, които трябва да вложите. В ума си трябва да вложите знанието. В сърцето си също трябва да вложите нещо, във волята си трябва да вложите нещо. Работа трябва да вложите във волята, тогава ще дойде втората фаза. Младият ще започне с външните условия и с вътрешните възможности, а старият ще започне с вътрешните възможности и с външните условия. Впрегнете ума си на работа. Някои ще започнат да разсъждават какви могат да бъдат подбудителните причини за това. Разни могат да бъдат те. Каквато и да е подбудителната причина, вложете я в ума си, заставете ума си да мисли.

Ако сега ви кажа да ми дадете едно описание на Слънцето, откъде ще започнете? По какво се отличава Слънцето? Най-първо по това, че изпраща светлина на Земята и целият свят става светъл, после по това, че всички неща при него стават

топли, всички неща добиват движение. Щом в Слънцето има светлина и топлина, тогава минаваме в друга фаза. Това, което дава светлината, е разумно. Това, което дава топлината, дава съдържание. Това, което дава движение, дава сила. Движи се само онзи, който има сила. Следователно една мисъл не може да се прояви без светлина. Но една мисъл сама по себе си не може да бъде ценна, ако няма съдържание. А една мисъл, която няма съдържание, няма и форма. Формата пък дава силата. Всички ония неща, които придобиват форма, имат сила. Следователно силата се проявява при формата. Съдържанието се проявява при смисъла. Само ония неща имат съдържание, които имат смисъл. А при какво се проявява смисълът? Ако формата зависи от съдържанието, а съдържанието зависи от смисъла, тогава от какво зависи смисълът на нещата? Това на вас ще оставя да го мислите.

Ти не можеш да бъдеш красив, ако нямаш съдържание. Ти не можеш да имаш съдържание, ако нямаш едно хубаво разположение на духа, ако в ума си не държиш смисъла на нещата, ако не оценяваш нещата. Само онзи, който знае да цени нещата, може да бъде радостен. Кое е онова, което ви дава радост? Поглеждате в огледалото формата на главата си – виждате една отлична глава. Поглеждате формата на лицето си – зарадвате се. Поглеждате ръцете си, поглеждате цялото си тяло, добивате известна радост. Хубаво е човек да се оглежда. Като се погледне, да види, че във всички линии на лицето, на главата и на тялото има едно вътрешно съответствие.

Бог е вложил подбудителни причини в тялото ни, в изражението ни, във външната ни форма, за да се насърчаваме. Защото, който не се обезсърчава, той не се насърчава. Всякога трябва да се обезсърчиш, за да се насърчиш. Обезсърчението произтича от сравнението. Всякога ще се обезсърчиш заради някого, който е по-учен от тебе. Именно като се сравняваш с него, ще се обезсърчиш. Като срещнеш човек, който е по-невежа от тебе, ще се насърчиш. Вие се насърчавате и обезсърчавате. Питам сега: къде печели човек повече – в насърчаването или в обезсърчаването? Виждаш един слаб човек, той е обезсърчен. При неговото обезсърчение ти се насърчиш. Защо, като срещнете слабия, вие се насърчавате, как ще го обясните? Като срещнеш този, който е по-силен от тебе, ти се обезсърчаваш. Питам: защо се обезсърчаваш? Защото той

има по-голяма сила. Какво ти е дал тогава слабият човек, че ти при него се насърчаваш? Значи този, слабият, не е слаб. Слабият ще те насърчи, силният ще те обезсърчи – как ще обясните това психологически?

Има един анекдот. Заекът, като се обезсърчил едно време, казал: „Не мога да се спася! Всички ме гонят. Навсякъде все мене гонят“. И тръгнал да се дави, да се освободи от тия страдания. Като дошъл до брега, всички жаби се хвърлили във водата и той казал: „Има и по-слаби от мене. Няма да се давя“. Питам: жабите уплашили ли са се? Те му казват: „Ти искаш да се давиш, но можеш ли като нас да влезеш във водата?“. Аз давам друго тълкуване. Жабите се хвърлили във водата, но заекът, който никога не се бил гмуркал във вода, казал: „Това изкуство не мога да го науча. Не искам да се гуркам“. Като се отказал заекът, жабите излезли пак на брега, казали му: „Не започвай една работа, която не знаеш как да направиш. Работата, която знаеш, нея я прави“. Заекът се научил и оттам насетне казвал: „Ще правя онази работа, която аз зная“.

И на вас казвам сега като на заека: правете онази работа, която знаете; не правете работи, които не знаете.

Само светлият път на Мъдростта води към Истината. В Истината е скрит животът.

20. лекция, 10 март 1939 г., София, Изгрев

БЛАГОПРИЯТНИ И НЕБЛАГОПРИЯТНИ УСЛОВИЯ

Отче наш

Имате ли зададена тема? Четете. (*Чете се темата: „Разлика между органическа и неорганическа материя.“*) Пишете върху свободна тема.

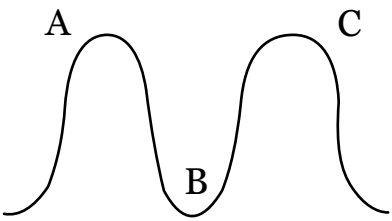

Фиг. 1

Представете се, че *A* и *C* са планински върхове, а *B* е долина (*фиг. 1*). Какви ще бъдат условията там? Ония явления, които ще стават в *A* и *C*, от какво ще зависят? Каква разлика ще има между тия вещества, които са на върховете, и тия, които са в долината? Всичките вещества, които се намират на върховете, ще изчезнат. Някой път зимно време се набират материали по върховете. Зимата там ще бъде много щедра, лятото ще бъде скържаво. Какви ще бъдат условията в долината? По тия, високите места, лятно време ще има недоимък на вода, а в долината и лете, и зиме ще има изобилие.

Някой казва, че човек трябва да бъде самостоятелен. По-самостоятелни хора от високите върхове няма. По-унизени хора от долините няма. В долините всички същества живеят, пък на върховете, по тия стръмнини, рядко някоя птица ще се качи. Кои са причините? Има една причина, която вие не знаете, но която създава света. Вие не я знаете. Казвате, че ученитe знаят. Учените обясняват нещата по един съвсем механичен начин. Представете си, че имате една научна книга, която оставяте отворена на вашата маса и заминавате. Първоначално тя е чиста, но като се върнете след десет години, върху тази отворена книга има два пръста прах. Вие обяснявате научно, че някое същество е дошло и е нацапало книгата отгоре. Кое е това същество? Вятърът е духал отвън, през малките пукнатини е влизал и е наслоявал прахта върху книгата. Обяснявате,

че някое същество е направило това. Кое същество? Вятърът. Къде е сега то? Каква е вашата представа за вятъра? Разумен ли е вятърът сам по себе си? Когато палите печката, и там има едно духало, става едно течение. Някой път вие духате, някой път печката сама духа, но как обяснявате това духане? Студеният въздух се нагорещява, става по-лек, излиза нагоре, на негово място иде студеният въздух, който е по-тежък – обмяна става.

След като обясните едно явление, какво добивате? Имате например двама ученика, единият от които е работил и затова му плащат с шестица, а другият не е работил и на него му плащат с единица. Аз приемам, че като учи, ученикът работи. Като му пишат шест, то е неговата заплата. На способния ученик това е заплатата. Няма ли шестица, няма заплата. Някой път учителят плаща за работата на ученика с шестица, някой път плаща по-малко – пише му нула, това рядко става, но става. Все таки, като напише учителят единица, не е малко. Единият ученик постоянно се учи и винаги получава шест. Другият прогресира: първо има единица, втория месец има двойка, третия – 3, четвъртия – 4, петия – 5, шестия – 6. В този ученик има прогресивност и той дохожда до шестица.

Как ще обясните това явление? Обяснявате, че първият е прилежен ученик. Понеже вторият учи по-малко, по-малко му плащат. След като сте дали обяснение, тия двама ученици какво придобиват? Обяснявате, че единият учи повече, другият учи по-малко или пък изобщо не учи, следователно не им плащат еднакво. Като обяснявате как става явлението, какво придобиват учениците? Някой път учителят към единия ученик има повече симпатия, случва се това. Но както и да е, да обясним явлението. Защо единият учи и получава шест и защо другият не учи? Коя е причината, как бихте го обяснили? Единият ученик по математика се учи, другият не се учи. Вие ще кажете, че вторият е мързелив. Някой път той учи, но не разбира нещата. Като не ги разбира, не знае как да ги представи, следователно малко му плащат.

Представете си, че единият от тия двама ученици работи на хубава почва, а другият работи на камениста почва. Еднаква ли работа ще изработят? Най-после този, който работи на каменистата почва, се обезсърчава и казва: „Не си струва тук да се работи, да си блъска човек главата“. Който работи на ху-

бавата почва, него наричат *трудолюбив*, а другият, на каменистата почва, го наричат *мързеливец*. Какво разбирате под *мързеливец*? При мързеливото състояние няма нещо, което да стимулира ученика. Ученикът няма стимул отвътре. Няма какво отвътре да го застави да учи. Кое е онова, което заставя човека да яде? Мислите ли, че ако гладът не съществуваше, че ако в човека нямаше желание да яде, той би ял? Някой път на човек не му се яде. Понеже има закон за глада, този глад му казва: „Ще ядеш!“. Мислите ли, че гладът излиза от самия човек? Не излиза от самия човек. Има нещо, което отвън го заставя да яде. Казвам: има в природата една подбудителна причина.

Някой път вие казвате, че човек трябва да бъде свободен. Свободният човек сам си е господар. В най-простия смисъл, свободния никой не го заставя. Той върши по свобода ония неща, които обича. Няма кой да го застави да направи нещо. Този, който е слуга, е заставен сутрин да става рано. Господарят е определил той да става в 4 часа и в 5 часа да иде на работа. Друг не е слуга, спи си в леглото, не става толкова рано. Единият добива навик в 4 часа вече да е накрак, а в 5 часа да е на работа. Другият не е зависим, погледне часовника, каже: „Рано е още“, като мине 5 – 6 часа, тогава става. Единият става рано, другият става късно. От какво зависи ранното ставане на единия и късното ставане на другия?

Питам: ако всички хора бяха господари, ако светът беше оставен на хората, те да го уреждат, те да го управляват доброволно, какъв изглед щеше да има този свят? Понякога вие се възмущавате от лошите условия в живота. Прави сте. Понякога се радвате на добрите условия. Кое е по-хубаво: човек да има винаги добри условия или да има винаги лоши условия? Две крайности са това. Под *лоши условия* разбираме следното: човек иска да направи нещо, пък няма възможност за това. А някой път човек има възможност. При добрите условия всякога трябва да има възможност.

Казвам: сегашният ви живот е преплетен от редица ваши навици. Например чувството „страх“ как е произлязло? Как ще го обяснят сегашните учени хора? Страхът у заека, у жабата откъде е произлязъл? От лошите условия, при които те са живели. Заекът, където и да минава, навсякъде вижда лошото и взема предпазни мерки. При всяко побутване в храстите

той подскача, хроникира в себе си, че голяма опасност му се е случила. С подскачането той едва ли би могъл да се освободи. Често и вие, при най-малките причини, сте неразположени. Появи ви се малка болка, малко цирейче някъде, и вие изведнъж започвате да мислите, че това може да се превърне в живеница*. Така си създавате едно голямо препятствие: малкото страдание ще принесе живеница. Или някой път сте се уболи с игла, после сте чели в някоя научна книга, че има микроби, или нечистотии, които при убождане могат да влязат в кръвта и човек да се зарази. Започвате да се боите да не би да сте се заразили и да се е получила инфекция.

Някои от вас страдат от болки в гърба или пък в слабините. Вие как си обяснявате тия заболявания? Някой път пръстите ви имат някакво заболяване. И него как си обяснявате? Често перачките страдат от болки в пръстите, казват: „Едно време ръцете ни бяха здрави, сега ни болят“. Научното обяснение за това кое е? Перачките започват с топлото, всички те много обичат любовта. Накрая завършват със студеното, с омразата. Най-първо казват: „Много ви обичаме, ние излизаме от топлото“, а после са напуснали топлото и са влезли в студеното. Аз зная, някои сте специалисти, но защо, след като сте прали с топла вода, туряте накрая студена? Щом перете, трябва да знаете, че от топлата вода капилярните съдове се разширяват, а от студената вода те се свиват. Като се свият капилярните съдове, кръвообращението не става правилно. От такова неправилно кръвообращение след пет-десет години около ставите на пръстите се натрупват нечистотии – полуорганически вещества, които не са организирани. Когато стават резки промени, от тия вещества се образува известно триене и така се образува известно малко възпаление. Умният човек разбира тия работи, пази се. Казвам: не минавайте от топлото рязко към студеното и от студеното рязко към топлото. На мода беше, след като сте се окъпали с топла вода, да се полеете със студена, за да се калите. Това не е толкова умно.

Законът е същият във вашия ум: и там често стават такива резки промени. Въодушевил си се от идеята да помогнеш на човечеството, мислиш, че ще направиш всичко, но след това

---

* живеница *диал.* 1. Туберкулозно заболяване на лимфните жлези по шията; скрофули. 2. Изобщо тежка болест.

топло състояние, след тази сантименталност рязко идва студеният душ и веднага изстиват т чувствата ти – вече мислиш, че тия неща няма така да станат. При някои хора виждаме, че в началото са оптимисти, а като прекарат много големи изпитания, стават песимисти, казват: „Светът така не може да се поправи“. Има работи в света, които няма какво да се поправят. Например по кой начин можем да поправим студеното време? Вие имате един ваш метод: правите си къща с четири стени, туряте в нея печка, наклаждате огън, слагате на огъня вода и веднага имате онова, което искате, следователно възпитавате зимата. Но навън зимата се разполага както иска. Един ден и тази зима ще се реформира. Сега, макар че вече сме в третия ден на пролетта, зимата още не си отива. Защо зимата не си ходи? Не си ходи, защото малко топлина има. Тя си отива при топлината. Щом топлината е малко, зимата седи и се потрива.

Да дойдем сега до вътрешните разбирания. Казвам за ония двама ученици: кои са подбудителните причини, поради които единият учи, а другият не учи? Ако почвата, в която сеете, дава повече плод, тя е богата; ако дава по-малко плод, тя е бедна. Как обясняват учените това, че едната почва е богата, а другата е бедна? Който много има, той много дава, който малко има, той малко дава. След като сме обяснили, че единият ученик е прилежен, а другият е ленив, какво сме придобили? Допуснете, че един учител има 50 – 60 ученици и знае кои от тях са прилежни и кои са лениви. Какво придобива учителят? Каква ще бъде разликата, ако преподава на способни или на ленивите ученици? Като преподава на способни ученици, той ще бъде разположен и учениците му ще бъдат разположени, а при ленивите ученици и учителят ще бъде неразположен, и те ще бъдат неразположени. Тогава прилежните ученици ще кажат, че учителят е много благороден, и той ще каже, че учениците са благородни – и учителят ще е разположен, и учениците ще са разположени. Другите ученици ще разправят, че учителят е намръщен, че има тояга, ще казват: „Хич не си поплюва той, удари ми две плесници на дъската!“. Дали е вярно това? По какъв закон вие си го обяснявате тъй? Казвате: „Удря учителят“. Учителят не удря, но казва: „Знаеш ли колко те обичам?“. Удари те по едната страна, по другата страна, то значи: „Ти си учен човек“. Питам: защо не тълкувате така не-

щата? На вас, които гледате нещата отвън, кое ви дава повод да мислите другояче? Представете си, че клетките на лицето на ученика мислят. След като учителят го цапне от двете страни на лицето, тия клетки отвътре как ще обяснят процеса, как ще обяснят събитието? Може да се предполага как.

В природата има такива явления, за които учените се стремят да дадат известни обяснения. Те могат да се обяснят донякъде. Вземете например онзи ситен прах, онези малки частици, които вятърът вдига в пространството. Като вървиш някъде, този прах влиза в очите ти и те започват да смъдят, да произвеждат сълзи – мият се очите ти. После, гледаш, времето се заоблачава, идва дъжд, започва да вали. От този дъжд дърветата се радват, а ти плачеш. Когато има прах във въздуха, ти плачеш. Като се издига прахът нагоре, около него се образуват дъждовни капки. Като пада после по тревите, те се радват. Ти казваш: „Много лошо“, тревите казват: „Много добре“. Защо тревите мислят по този начин, а ти мислиш по друг начин? Ти не се ползваш от праха. Човек се възмущава от праха, понеже той идва като един моралист, който казва: „Трябва да дадеш, закон има в природата“. Много скържав човек си, трябва да дадеш, този прах ще изкара 3 – 4 капки вода от очите ти. Като излезе водата от очите ти, прахът ще каже, че си дал нещо. Даване е то.

Аз наричам плачещите хора щедри. Щедри са, защото дават вода. Онези, които не плачат, са скържави – от техните очи в десет години едва ли ще капне и една сълза. Питам тогава: защо обвинявате онези, които плачат? Каква е идеята ви за плачливите хора? Че са много мекушави, неспособни за работа. Ами тогава всичките извори, които плачат, какви са? Кой извор е по-хубав – който плаче или който не плаче? Кои реки са по-хубави – които плачат или които не плачат? В природата има друг закон: когато трябва, да плачеш и когато не трябва, да не плачеш. Ако цялата Земя плачеше, какво щеше да бъде? Когато едната част плаче, а другата част не плаче, то е намясто. Когато всички плачат, е лошо. Когато никой не плаче, пак е лошо. Когато всички плачат, какво се образува? Кал. Когато всички не плачат, какво се образува? Прах. Сега ние си представяме така природата, но каква е тя сама по себе си, не знаем. Казва се: „Много кал произвежда“ – калта е произведение. Образува се кал и природата иска да пласира това

нещо някъде. Как го пласира? Чрез образуването на голяма топлина прахът се вдига, изпраща се в пространството нагоре – да се пласира тази стока. Щом се пласира, постоянно става наслояване, този прах се пренася от едно място на друго.

Казвам: по същия закон и във вас има две състояния, едното от които е влажно, а другото е сухо. Понякога вие не можете да се справите с вашите влажни състояния, понякога не можете да се справите с вашите сухи състояния. В човека може да се образува сухота. Някой път кожата става много суха, а някой път става много мека или влажна. Има разлика между меката и влажната кожа. Кожата може да е мека и влажна, а може да е мека и суха. Но има едно здравословно състояние: кожата не трябва да бъде чрезмерно суха и не трябва да бъде чрезмерно влажна. Сухотата и влажността на кожата са във връзка с две течения в природата. Влагата е свързана с магнетизма, тя е поле за живота. Без влага никаква растителност не може да се прояви. Щом дойде влагата, семената растат. Влагата образува възможности за всичките онези малки семенца, които са паднали в земята, да израстат. Но казвам: където влагата е много, в тия места се образува химическият процес гниене. Някои растения не могат да растат при голяма влага, при нея те гният, но други растения могат да растат. Казвам: ако във вас има повече влага, отколкото ви трябва, ще се спре процесът на вашето растене. Да кажем, че чувствата във вас придобиват по-голяма влага. Човек не трябва да допуска голяма влага в чувствата, тази влага вие я наричате сантименталност.

Хората казват, че трябва да се обичат. Но законът на обичта е един разумен закон, там всяко нещо е намясто, няма никакъв излишък. В един свят, където хората се обичат, недоимък не може да има, нуждите на хората са правилно задоволени. При всичките хора, които се обичат, недоимък няма, страдание няма, противоречие няма. Има едно малко противоречие, което произтича от любовта: че любовта на едни дава повече, на други – по-малко. Това не е от зла воля. Къде любовта дава повече? Зимно време на върховете дава повече. По високите върхове се натрупват изобилно съкровища. После всичкото събрано слиза долу, в долините. И там има голяма опасност да се образуват мочурливи места. Мочурливите места са изобилие на любов. На мочурливите места им

дотяга от любов, казват: „По-малко да ни обичат, не ни трябва толкова любов“.

Представете си любовта в този смисъл: вие имате един господар, който много ви обича и иска на всеки час да ядете. Ако не ядете, той казва: „Ще отслабнеш“. Но ако на всеки час ви заставя да ядете, какво ще стане с вас? Вие ще се считате щастлив, когато започне по-малко да ви обича, когато ви остави да ядете на два-три часа или на четири-пет часа. Като разделите 24 часа на 3, получава са на осем часа да ядете. Вие сутрин закусвате в 7 часа, обядвате след 5 часа – в 12 часа, след приблизително 5 – 6 часа вечеряте. Но между вечерята и сутрешната закуска има по-голямо разстояние – защо? Защото през нощта вие трябва да идете на разходка надалеч. По известни съображения това влиза в програмата: вечерта заминавате, сутринта се връщате; това е тъй нареченият сън. Насън човек отива в някоя друга област и докато се върне, минава време. Тази е причината.

Нещата може да се обяснят и по друг начин. Да допуснем, че някой е пътувал три часа и е извървял сто километра, друг е пътувал десет часа и е извървял трийсет километра. Този, който е минал за три часа сто километра, е пътувал с влак или автомобил, а този, който е минал за десет часа трийсет километра, е пътувал пеш. Когато в малко време се свършва повече работа и когато в много време се свършва малко работа, какви са заключенията за света, в който живеем? Където превозните средства са удобни, светът е културен, добре уреден. Където превозните средства не са уредени, светът не е културен.

Казвам: единият от двамата ученици – този, който има шестица, е културен. Ученикът с единицата не е културен, пътува горкият десет часа, за да измине трийсет километра, а другият минава в три часа сто километра. На този, който има единица, учителят казва: „Как не намери автомобил, на който да се качиш? Защо не взе превозно средство?“. – „Господин учителю, не можах да намеря.“ – „Защо си спал? Защо не взе навреме автомобил?“ Като намерим някоя погрешка, ние обясняваме нещата някой път несправедливо. Има такива неща: много да учиш е погрешно, но и малко да учиш е погрешно; много да ядеш е погрешно, но и малко да ядеш е погрешно. Някои ядат малко, за да спестяват, искат да им останат пари в джоба, да си купят някои неща. Пестеливият

малко яде, а друг яде малко по други съображения. Духовните хора не ядат много. Понеже многото ядене спъва духовния живот, те, за да прогресират духовно, ядат малко, постят по два дена. Ако един обикновен човек пости 24 часа, колко ще спести?

Яденето е процес. На физическото поле броите колко храна ще влезе във вашия организъм. А в умствено отношение какво правите? Всяко едно ядене в умствения свят е един плод. Вие ядете във физическия свят, а в причинния свят вече имате един богат обяд. Та вие никак не ядете тук, вие мислите само, че ядете тук. Яденето става в причинния свят. Ако ядеш и не разбираш смисъла на яденето, ти не си ял. Яденето е в причинния свят. Като четеш някоя философска книга, ти се възхищаваш от хубавото ѝ написване. Всеки обяд е едно съчинение, което трябва да се чете. Като напише някой поет десет хубави куплета, нали трябва да се намери друг, който да ги чете. Поетът може да бъде оценен само от друг поет. Някой ученик написва хубава поезия и учителят му казва: „Много хубаво, думите са наредени като мъниста, всяка е турена намясто по смисъл. И в музикално отношение звучно вървят“.

При сегашните условия човек трябва да вижда онзи вътрешен смисъл, онази сила, която е скрита в храната; да вижда живота, който е скрит в храната. Доколкото вие можете да възприемете този живот, да влезете във връзка с него, за да се обнови и вашият живот, дотолкова яденето може да се нарече ядене. Чрез храната ние постоянно влизаме във връзка с живата разумна природа, за да се поддържа организмът ни. Ако човек не се поддържа така отвън, от природата, той веднага ще се изтощи и ще трябва да напусне този свят, в който живее. Когато ти в себе си разбираш една идея, можеш да разполагаш с нея. Ти си я разбрал – тогава можеш да се ползваш от нея. Всяка идея, която имаш и от която не можеш да се ползваш, не е разбрана от тебе. Човек може да познае само онова, което може да тури на работа. Всяка идея, която може да ти служи, да ти бъде в услуга, ти си я разбрал.

Казвам: знанието избавя човека от много нещастия. Знанието е, което те избавя от лошите условия. Един цигулар, доста знаменит, тръгнал да си прави през зимата екскурзия, взел си и кутията с цигулката. Дошло му наум да си направи екскурзия в снега, но не му дошло наум, че вълци има. По

едно време, както вървял, глутница вълци се приближили към него, започнали да му заграждат пътя. Казал си: „То се е видяло, всичко ще се свърши“. Понеже обичал музиката, извадил цигулката и започнал своето последно парче. Като засвирил, въодушевил се. Върви той и свири, а вълците са наоколо, вървят след него. Като наближава до някакви хора, те виждат цигулар с една тайфа вълци около него и казват: „Този шашкънин* концерт им дава“. Питат го: „Каква е тази ексцентричност, да си играеш с живота?“. – „Оставете – казва им той, – аз зная колко ми струва този концерт.“ Исках сега да ви приведа примера, че благодарение на своята музика този човек спасил кожата си. Той не знаел, че вълците обичат музика. Вълкът е доста музикален.

Често и ние се намираме при лоши условия на живота, те ни заставят някой път да извършим лоши работи. Казвам: при лошите условия на живота ние трябва да имаме знание, което да използваме. Знанието при сегашните условия трябва да бъде едно спомагателно средство. Върху всичко онова, което ви се случва, трябва да мислите, а не да се безпокоите заради него. Цигуларят не трябва да се безпокои, че ще го изядат вълците. Казва: „Нека аз да си посвиря“, въодушевява се в своето свирене и върви по пътя, забравил, че има вълци. А вълците тръгват след него, разположил ги е той. Невежеството в света, това са вълците. Докато не засвириш на невежеството, то не те слуша.

Използвайте, употребявайте онези сили, които имате в себе си, и си дръжте един вътрешен концерт. Именно тогава, при най-лошите условия в живота си, човек може да опита истината. В дадения случай знанието е силата, с която той разполага, затова не трябва да се колебае, не трябва да казва: „Тази работа не е за мене“. Всякога, при всичките условия на живота, употребявайте вашата сила, защото, ако не я употребявате, вие я губите. Колкото повече човек употребява своята сила, толкова повече тя се увеличава. Всички трябва да имате сила. Каквото и да дойде в живота на човека, вие не го обяснявате, като казвате: „Този колко е мързелив“. Ученикът, който има постоянно шестици, мисли, че работите лесно вървят. Този, на когото пишат единици, той може да прогресира.

---

* шашкънин – *разг.* Луд човек, нестандартен, различен, забавен.

Като полага усилия, като му пишат след единицата 2, 3, 4, 5, 6, в края той придобива повече сила от онзи, който постоянно получава шестици.

Тъй щото считайте, че ако вървите от нисшето към висшето, вие печелите. Ако всичко във вас върви по мед и масло, не мислете, че ще бъдете щастливи. Да започнете от единицата, то е по-хубаво, после да идете към 2, 3, 4, 5, 6 – така повече прогрес има. Защото, ако имате постоянно 6, с тия шестици все едно и също число смятате. Във философската школа на Питагор учениците са изучавали числата от 1 до 4 – общият сбор на тези числа е 10; в тази школа са разбирали десетичната система.

Зимно време лошите условия са високите върхове, добрите условия са долините. Вие казвате: „Защо са лошите условия?“. Ако на Земята нямаше лоши условия, ако нямаше високи върхове, тогава и долини не щеше да има. Лошите условия съставят добрите условия. И добрите условия съставят лошите условия. Един човек, който е страдал, оценява по-добре от онзи, който никак не е страдал. След като някой е страдал, после това страдание се сменя. Онзи, който постоянно е бил щастлив, изгубва хубавото схващане, притъпяват се неговите чувства. Затова е необходимо човек да преминава от страдание към радост. Ние считаме преминаването от неприятните неща към приятните за един правилен процес в природата, защото така не се изгубва онази, хубавата пластичност, която се намира в човешката душа.

Само светлият път на Мъдростта води към Истината. В Истината е скрит животът.

21. лекция, 24 март 1939 г., София, Изгрев

ТРИТЕ ПЕРПЕНДИКУЛЯРА

Отче наш

Имате ли зададена тема? (– *Имаме свободна тема*.) Как сте я развили, обективно или субективно, вътрешно или външно? Да прочетат някои от вас темите си, ще ви критикувам. (*Един брат прочита тема, която е за възприемчивостта*.)

Колко пътища има възприятието? Един ли е пътят, по който възприятието иде, или са много пътищата му? Вие не трябва да вземате позата, която взема клиент в гостилница: да влезете и да чакате да ви донесат прибори, кърпа, ядене, после да оставите паниците и да си излезете. Това е изкуствено положение. В природата такива работи не съществуват, но съществуват в човешкия живот. Отивате в някой магазин, искате да си купите дрехи. Оглеждате, казвате: „Дайте ми тия дрехи“, вземате ги и си отивате. Мислите ли, че редът на нещата е този? Ще кажете, че дрехи трябва да имате. Как си фабрикуват птиците дрехи, от кой магазин ги вземат? Сега превеждайте думите ми.

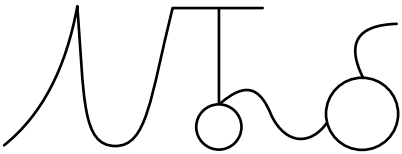

Фиг. 1

Тия геометрични фигури какво означават (*фиг. 1*)? Означават разни положения. Да допуснем, че тук имаме тялото *А*, което първоначално е произлязло – има ли единство в него? Имаме един център, който после се е поляризирал и е започнал да излиза в една посока, в друга посока – това движение какво показва? Например този кръг, това същество вече се е раздвоило (*фиг. 2*).

Тогава, ако направим превод, тук (*фиг. 1*) имаме почвата. Перпендикулярът показва семето, което е посято. Това семе не е само в статично положение, то се движи. Ако стои само в статично положение, ще трябва да го търсят, да го изровят. Но в него има

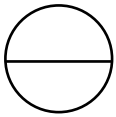

Фиг. 2

желание да се покаже, да се види, че съществува някъде. Виждате след това движението му – какво показва то? Това движение не е правилно, има много гъста материя, много голямо съпротивление.

Като разглеждате вашия живот, мислите ли, че се движите в празно пространство? Вие се движите във въздуха, но същевременно във вашия мозък съществува една мъчнотия. Двама души са движат, единият върви изправен, а другият си е навел главата. Защо единият е с наведена главата, а другият е изправен? Или единият върви, пък другият се е спрял и наблюдава – защо? Този човек, който си е навел главата, минава в чувствения свят. Например в индуската философия съществува терминът „пракрити“ – най-гъстата материя. Земята е такава материя. Тя се движи в по-рядка среда, наречена „прана“ – слънчевата енергия.

Допуснете, че вие влизате в един модерен магазин, доста е тежестта в джоба ви и искате по някакъв начин да се освободите от тази неприятност. Искате да направите обмяна, за да се освободите. В магазина са окачени някакви материали: един материал, който наричате връхна дреха, друг материал, който наричате шапка, трети, който наричате обувки. На български се казва: обувките се обуват, както и: панталоните се обуват. Защо българинът е турил една и съща дума – обуване, и за обувките, и за панталоните? За палтото се казва, че се облича. Българинът, понеже е материалист, предметно говори. Обувките от долу нагоре се слагат и панталоните от долу нагоре се слагат, посоката е една и съща, затова той е турил една и съща дума: обува си обувките, обува си и панталона. При обувките и при панталона в една и съща посока става движението. Обличането на горната дреха не става по същата посока. Ти не обуваш палтото. Каква е посоката на движението при палтото? Вземеш го на широчина, пъхнеш си ръката в единия ръкав, после в другия. При обличането на палтото има кръгообразно движение. „Обличам“ – в широчина, „обувам“ – от долу нагоре.

Можеш ли да кажеш, че обуваш нещо, когато движението е от горе надолу? Тогава казваш: „Турям си шапката“. Под думата *турям* какво разбирате вие? Българинът казва още: „Налагам си шапката“. Значи той сам си заповядва, сам си налага нещо отгоре. Нещо, което се обува, то се слага от долу

нагоре. Налага се това, което е от горе надолу. Обувките ще ги налагате или ще ги обувате? Ще ги обувате. Шапката ще я налагате. Тогава, като я налагате на главата си, ще се познае колко сте учен. Ако един човек наложи на главата си десеткилограмова шапка, мислите ли, че той е умен? Какъв бихте го считали? В турско време във Варна симидчиите рано сутрин пълнели една голяма торба с гевреци и симиди, после туряли едно кръжило на главата си и върху него – табла с част от тези гевреци и симиди. Върви симидчията по пътя с таблата на главата, също като една дама с шапка с голяма периферия, върви и вика: „Гевреци, симиди!“. Този човек шапка носи, но от тази шапка изважда и продава.

Ако вие във физическия свят товарите главата си, тази голяма тежест може да я осакати. Най-възвишените, най-благородните чувства, които имат центрове отгоре на главата, ще пострадат, а самата глава ще се сплесне. Ще оставите главата си свободна. Мисля, слабо развитото религиозно чувство на българина се дължи на кожените калпаци, които той носи. Като ги налага на главата си, кожата им спира висшите центрове, мозъкът не може да възприема достатъчно храна, не приема енергията отгоре и това чувство не може да се облагородява. Ако вие поставите едно цвете на северната страна на къщата си и едно на южната страна, ще видите каква разлика ще има между тях. Което е на северната страна, няма да е така добре развито както онова, което е на южната. Някой път вие туряте големи шапки, големи тежести на главата си – големи, гъсти мисли. Кажеш: „Тази работа няма да я бъде“ – значи имаш голяма спънка на главата си. Ти си сложил един чадър над главата си и не можеш да възприемеш благородното. Хубаво е чадър да носиш, но той не допринася никаква полза. Аз казвам: никога не допускайте една мисъл, която ще ви спъне. Ти допускаш известна мисъл, но най-първо разсъждавай тази мисъл разумна ли е, или не, има ли си място, или не.

Сега някои от вас пишат с мастило, а някои – с молив. Какви са съображенията ви, кое е по-износно? По-практично е писането с молив, но написаното лесно се изтрива. С мастило по-мъчно става, но и по-мъчно се изтрива. Някой път пишете с черно мастило, друг път със синьо. Кое мастило обичате повече, черното или синьото? Гледам книгите си, печатани са все с черно мастило, тук-там със синьо.

Казвам: трябва да изучавате някои науки, които ще ви ползват. Трябва да дойдете до онази наука, която ще ви даде едно правилно разбиране на живота. Когато човек върви, в какво положение се движи? Краката се движат в едно положение, ръцете се движат в друго положение. Като вървите, тялото образува една плоскост, която се обръща на една и на друга страна, краката се движат по права линия, а ръцете вървят кръгообразно, правят известен ъгъл. Тялото има праволинейно и криволинейно движение. Понякога и главата прави някакви движения при вървенето, тя може да се движи като някоя гемия. Например някой върви и не си мърда главата. Защо? Морето му е тихо. От морето зависи в каква посока ще се движат вълните, отпред на парахода ли ще идват, или отстрани. Човек, който доста се клати, докато върви, има доста вълни в своя мисловен и чувствен свят. Тогава, при вълните, това движение е намясто, той се приспособява, за да запази своето равновесие. Ако вълните идват на едната страна, той ходи наведен на другата – да пази равновесие, да не падне. Ако краката на човека се движеха тъй, както се движат у птиците, съвсем друг щеше да е процесът. Птиците, като летят, простират краката си назад; те употребяват за ходене във въздуха своите крила.

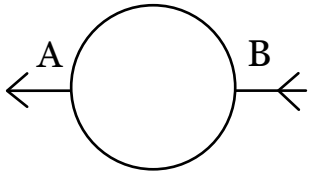

Фиг. 3

Вие искате един особен свят: всичкият свят да се приспособи според вашата мисъл. Някой път усещате едно тягостно състояние. На какво може да се дължи то? Тягостното състояние може да произтича от две положения. Представете си, че живеете в този кръг (*фиг. 3*). Имате желание да излезете навън в посоката *A*, но срещате препятствие – тогава ще усетите неразположение. Или от посоката *B* искате да се върнете в кръга, но пак срещате препятствие. На излизане препятствие и на връщане препятствие.

Вие искате да учите, но не ви пускат на училище и ви става мъчно. Отивате в училището, но работата и там не върви: не си знаете урока, получавате слаба бележка. Излизате от училище, връщате се вкъщи, пак сте неразположен. Като не ви пуснат на училище, неразположен сте; и като ви пуснат, пак сте неразположен. Кои са причините? За едното неразполо-

жение има причини и за другото има. Причината на първото неразположение е в баща ви и майка ви – те нямат средства, не ви пускат на училище, искат вкъщи да работите. Те мислят, че не ви е нужно да получите по-голямо знание. Щом идете в училището, там учителят има други съображения, той иска способни ученици. Казали сте нещо, той ви е писал единица или двойка. Вие мислите, че отговорът е много добър, учителят мисли, че не разбирате предмета.

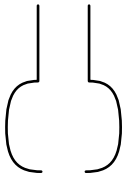

Фиг. 4

Да кажем, вие рисувате един човек и правите носа му така (*фиг. 4*). Носът на едни отдолу е спитен, а носът на други е изпъкнал. Ако носът е тесен, дишането е слабо, дупките са по-малки. У някои хора носът е по-широк, гърдите са по-добре развити, значи те дишат по-добре, повече въздух приемат. И не само последните поколения, но 15, 20, 50, 100, 200 поколения назад са дишали много добре, вследствие на което носът се е развил, станал е плътен. Това се дължи на физическата страна на дишането. Но тези поколения са влагали в дишането и известна интензивност, чувствата са се развивали. Развитието на чувствата се отразява и на носа. Тази малка кривина на ноздрите е направена от симпатичната нервна система. Най-първо човек е мислил с първия си мозък, който се намира под лъжичката. Първият мозък, с който вие сте мислили, е под лъжичката. Някой път усещате болка на това място, там е мисълта. Сега вече имате поляризиране. В главата е новият мозък, отпосле е дошла главата. При мекотелите тази чувствителност е в целия организъм (*фиг. 5*). По-късно този организъм започва да се диференцира.

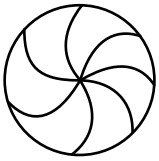

Фиг. 5

Щом си създадете един навик, вие трябва да му слугувате. Да допуснем, че имате навик много да ядете. Да ядете, то е естествено, но защо обичате много да ядете? Каква е мярката за яденето? Същият закон е и при печките. Където горенето не е пълно, там може да изгорите сто килограма въглища. С някоя друга печка може да изгорите десет или дори пет килограма въглища и за целия ден да имате толкова топлина, колкото първата печка дава при сто килограма. При първата печка горенето не е пълно. Следователно всички ония наши мисли и постъпки, които не са обмислени, поглъщат много енергия.

Думата *обмислени* означава да гориш добре, пълно горене да има. *Да гориш добре* и *пълно горене*, това са синоними. Ние се стремим към пълното горене. Където има много кадене, то показва, че там мисълта е слаба. Хората колко въглища трябва да слагат в печката, за да си отоплят стаята? Умните хора икономисват въглищата.

Природата е много икономична. В нея няма никакъв излишък, няма и никакъв недоимък. В природата всичко има, но няма складирани неща, няма никакъв излишък. От всяко нещо се дава толкова, колкото е необходимо за деня. Вие често имате доста излишъци в себе си. Виждате, че някой е даровит, и във вас се заражда желание да бъдете даровити. Ако е музикант, искате и вие да сте музиканти, без да съобразявате, че този човек е работил трийсет години. За прочутия цигулар Франciскати* един друг цигулар, който го слушал, казал: „Аз не мога да си обясня как взима тия тонове“. Не можел да си представи как взима известни тонове – и двойни, и тройни акорди, и то много вярно, много прецизно. Но това е техническата страна на въпроса. Този цигулар знае как да взима тоновете, за него това е много лесно. И един човек, който не знае как се вдигат тежести, ще се наведе, но много мъчно ще вдигне известна тежест. Има майстори, те леко вдигат тежестите. Как се вдига известен товар?

Да ви приведа един пример. (*Учителя показва своето ножче.*) Някой път тия ножчета много мъчно се отварят, понеже по тях се набират прашинки и ръжда. Трябва да се очисти ножчето, да се намаже с масълце. Ти не си го чистил цяла година и то не се отваря. Поизчисти го, намажи го, тогава ще се отвори. Така не сте намазвали и вашия организъм, цяла година не сте почиствали себе си, затова работите не стават тъй, както трябва. Или да кажем, не сте се упражнявали, а има една координация, която трябва да се упражнява. Ако не упражняваш ръката си в писане, тя няма да може да пише. Като дойдеш до писането, ще се смущаваш. Можеш да пишеш на чужд език, но някоя дума като не знаеш как се пише, започваш да се колебаеш.

---

* Франciскати – най-вероятно става дума за Зино (Рене-Шарл) Франческати (1902 – 1991), френски цигулар виртуоз. Отличава се с лирико-романтичен маниер на изпълнение, топъл и мек звук.

Сега вие разсъждавате, задавате въпроса: „Защо природата така е направила човека, да ходи?“. Според вас как трябваше да го направи? Казвате: „Защо трябва да ходи?“, намирате някакъв дефект в ходенето му. Кое е по-хубаво: да си удряш петите, като ходиш, или да ходиш на пръсти? Защо да не е хубаво да си удряш петите? Хората, които си удрят петите, са много упорити, твърди. Като погледнеш обувките им, отзад са изядени. Щом са изядени отзад обувките на някого, пази се от него, той е като английско магаре. Защото, ако е английско магаре, е един чешит, а ако е турско магаре, е друг чешит. На английски език магаре е *ас* (*ass – по-скоро като жаргонна форма* – бел. ред.), на турски език е *ешек*. Всякога английските магарета много ги товарят. Турските магарета са тертиплии, считат ги *ешек – ешек* и *шик* е едно и също.

Трябва да се върнем към първообразния живот, от който човек се е отдалечил. Всичката задача на сегашния живот е да се научи човек на три неща: да мисли правилно, да чувства правилно и да постъпва правилно. Изисква се дълго време, докато човек се научи да мисли правилно. За да мисли правилно, той трябва да изучава законите на светлината. Ако не разбира светлината, ако не разбира свойството на цветовете, той не може да мисли правилно. Ако човек не може да координира в себе си топлината в даден случай, тогава може да се изопачат чувствата му. Ако ръцете ви са студени, чувствата ви ще бъдат в едно състояние; ако краката ви изстинат, съвсем други чувства ще имате. Ако главата ви е топла, а ръцете и краката ви са студени, ще имате едно разположение; ако главата ви е студена, а пък ръцете и краката ви са топли, съвсем друго разположение ще имате – зависи в какво отношение се намират органите, които са свързани с човешкия ум. Понеже умът борави с всички тия органи, те трябва да бъдат в изправно състояние. Ако стомахът ви е в неизправно състояние, ще се изменят вашите чувства. Онези хора, при които храносмилателната система е в неизправност, те стават кисели, сприхави, недоволни от всичко. Онези, при които дихателната система е неизправна, те стават много мнителни.

Щом си кисел, изчисти стомаха си. Щом си мнителен, подозрителен, оправи дробовете си. А пък ако не знаеш да мислиш, тогава не знаеш правилно да ходиш, да се движиш. В движението трябва да има отмереност. В ходенето мисълта

трябва да взема участие. Ти безразборно харчиш енергия при ходенето. В твоите движения умът трябва да присъства. Като ходиш, да ти е приятно, че ходиш, и умът ти да взема участие. Във всяко движение умът ти да присъства. Аз ви давам едно здравословно правило: който иска да бъде здрав, нека, като ходи, да мисли за ходенето, нека да му е приятно, че ходи. Щом никак не мислиш за своето ходене, лесно може да се разболееш. Тези неща може да ги наблюдавате. Някой върви и разглежда гората, цветята, къщите, не мисли за своите движения. Както върви, удари си някъде крака. Като не внимавате, с всеки удар, с всяко стълкновение става сътресение на нервната система. Понеже вие търсите здравето, затова казвам: научете се да ходите. Така да ходите, че прах да не вдигате. Научете се така леко да стъпвате, че като се приближавате към някого, той да не ви усети, да не ви чуе, а щом дойдете до него, да подскочи.

Вярвайте: съществува един разумен свят, художествен свят, където всички неща са турени намясто. Движенията на очите и погледът да бъдат отмерени, движенията на ръцете да бъдат отмерени, изобщо всичко да бъде отмерено – това трябва да ви бъде идеал. Човек може да ходи както иска, може да размахва ръце както иска, но онези, които разбират, като го видят, ще знаят вече този човек ще успее ли, няма ли да успее. Тръгнал някой, размахва ръце, върти се, като ходи – той нищо няма да направи. Друг върви бързо-бързо – и той нищо няма да направи. Не са естествени такива движения. Този, който бързо се движи, не е търпелив. Изисква се време, трябва да почака, а той едва пет минути е чакал и казва: „Не искам да чакам повече“. Казва, че другият е обещал да дойде. Обещал, но закъснял. Понеже човекът мисли, че другият бързо се движи, казва: „Не мога да го чакам повече“. Не може да чака и работата му остава недовършена.

Като не можете да решите една задача, вие току хвърлите книгата, не чакате да я решите. Някой музикант започва да свири някое мъчно парче, после го оставя. Художникът взема да рисува нещо, после, погледнеш, оставя четките, отлага го. Казвам: за всичките неща се изисква търпение. Има една търпеливост нормална. Една мярка има в природата и тя е следната: като разглеждате един предмет, има едно положение, от което може ясно да го видите. Това положение трябва да дочакаш, това положение е нормалното (ф*иг. 6*). Ти трябва

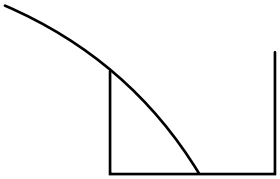

Фиг. 6

да дочакаш да дойдеш до това място, където ще виждаш най-добре предмета. Ако гледаш отдалеч, предметът не е ясен, като се приближаваш, става все по-ясен, докато дойдеш до едно положение, където е най-ясен. Ако се приближиш повече, отколкото трябва, предметът пак става неясен.

И в ума ви някой път има идеи, които, ако се приближат много, стават неясни. Ако много се отдалечат, пак стават неясни. И едно чувство, ако много се приближи във вас, става неясно, ако много се отдалечи, пак е неясно. Има едно естествено положение, до което чувството може да се приближи. Тогава е нормално, тогава вие може да изучавате неговата умствена и чувствена страна, може да разбирате много неща. Когато се говори за търпението, ще знаеш, че трябва да бъдеш търпелив предметът да дойде до онази точка, където ще стане ясен. Учените имат микроскопи, които увеличават 3 – 4 – 10 хиляди пъти. Колкото по-силно е увеличението, толкова по-внимателен трябва да бъдеш. При малкото помръдване на микроскопа образът се изменя, не е така ясен. Трябва да стоиш спокойно, след като микроскопът се нагласи, за да бъде всичко ясно и да можеш да го изучаваш.

Казвам: трябва да проучвате всяка една мисъл, всяко едно чувство, трябва да изучавате тяхното естество като учен човек. За да се яви едно чувство, за да се реализира една мисъл, има пътища за това. Чувствата не се раждат произволно. Чувствата и мислите в света са като цветята. Те може да ви се виждат произволни, но в природата има един закон, който ги регулира – някъде има повече, някъде има по-малко цветя. Затова трябва да изучавате нещата.

Тук има един прав и един остър ъгъл (*фиг. 7*). Каква е разликата между правия и острия ъгъл? Тази разлика има практическо приложение. Ако падате под прав ъгъл, това падане ще бъде по-бързо и за вас препятствието ще е голямо. Ако се хлъзгате по наклона на острия ъгъл, тогава ще е по-безопасно. Като дойдете до правата линия, трябва да правите големи усилия. Ако по една наклонена площ се връщате към центъра, по-лесно ще се върнете.

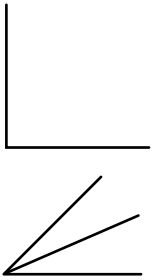

Фиг. 7

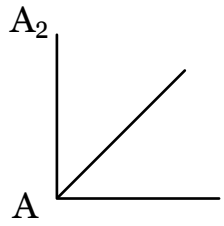

Фиг. 8

Ако от центъра *A* нещо излиза навън към A_2 и при същите условия се връща от A_2 към *A*, при излизането или при влизането ще му бъде по-лесно (*фиг. 8*)? Но мислите ли, че ако нещо е излязло от *A*, то по същата посока ще се върне? В природата нищо не е в застой. Този ъгъл е в движение, при връщането няма да го намерите в същото положение – той ще се измени. Вие ще имате опитността на един англичанин, който бил на 21 години, когато се сгодил. Тръгнали на разходка с трен с неговата възлюбена, но станало сблъскване с друг трен и при злополуката той полудял, изгубил си и зрението. Прекарал в тъмнина 16 години, през което време помнел своята възлюбена такава, каквато била, когато се сгодили. След тези 16 години неговото съзнание започнало да се възвръща, а и зрението му се възвърнало. Като видял отново своята годеница, зачудил се тя ли е, не е ли тя – не била същата както преди 16 години. Значи, изменят се работите. Вие ще ги намерите не тъй, както сте ги оставили, ще ги намерите съвсем други. Защо се изменят? От големи тревоги. Онзи човек не вярва, че това е неговата възлюбена, казва: „Може ли така да се измени? Това е някое друго същество“.

Често вашите идеи, вашите чувства посърват, не можете да ги познаете. Вие имате едно чувство хубаво, красиво, а след 16 години намерите, че то е заприличало на стара баба. Вие не сте причината. Обстоятелствата са се сложили така, вие не сте го искали нарочно. Виновен е тренът, виновен е машинистът, виновни са онези, които са правили пътя; много неща са виновни. Ние сме виновни, че не сме избрали времето, когато е трябвало да тръгнем. Казвам: в един разумен живот човек трябва да вземе много работи в съображение. Той трябва да вземе в съображение законите на човешката мисъл, законите на човешките чувства и законите на човешките постъпки. Постъпките са свързани със силата, чувствата са свързани с интензивността, мисълта е свързана с простора, с широчината. За да мислите, всякога трябва да имате достатъчно количество светлина. Ако светлината не е много, не можете да мислите. Ако светлината е слаба, ще имате едни постижения, ако е много силна, ще имате други постижения, а ако е нормална,

тогава ще имате истински постижения на нещата. Този закон важи и за чувствата: постиженията на чувствата ви ще бъдат различни при малката и при голямата топлина.

Пак същият закон е, когато силата ви е голяма или малка. Казвам: трябва да имате една нормална сила, която при всички условия да бъде равномерна, отмерено да действа. Да допуснем, че вие не разбирате един предмет, например геометрията. Някой умен човек, който разбира от геометрия, е написал учебник, дал е всичките тези чертежи, изчисления, обяснения. Вие ще се помъчите малко, но с тях ще си помогнете. Този човек ще бъде като правило за вас, ще ви покаже правия път. Или вие искате да развивате търпение. Ще намерите тогава някой човек, който е търпелив, ще намерите учебниците по търпение. Ако искате да бъдете смел, ще намерите учебниците на смелостта, да знаете какво нещо е смелият човек.

По какво се отличават смелият и търпеливият човек? Смел човек, за когото се говори в в Стария завет, е Давид. Като бил овчар, дошъл един лъв и му взел една овца. Давид го настигнал, извадил овцата от устата му, после хванал двете му челюсти и ги разчекнал. Този човек е смел, не се спира да мисли, че има лъв насреща си. А лъвът се уплашил. Смелите хора имат силни трептения. Някой път може човек да е послаб телесно, но понеже неговият ум действа, неприятелят му се уплашва. В живота трябва да бъдете смели. Вие седите и решавате една задача, изплашвате се и казвате: „Няма да я реша“. Вашата задача е един лъв: хванете го за устата и разчекнете челюстите му. Разрешаването на задачата аз наричам изваждане на овцата от устата на лъва. Всяка разрешена задача е извадената от устата на лъва овца. Ако не освободите вашата овца, тя ще бъде изядена. Тогава ще останете без овца.

Растенията твърди ли са, или са постоянни? Растенията хиляди години са изучавали постоянството. Постоянство има в тях. Като наблюдаваш едно растение, виждаш, че се клати. След като се е клатило сто години, то извървява едва два метра. Но тези два метра разстояние на него му се струват като хиляди километри. От нашето гледище ние казваме, че това са два метра, но в неговото съзнание двата метра колко усилия му костват! Представете си, че това растение е живяло десет хиляди години, или хиляда века. Какво разстояние ще извърви за това време? Ще извърви две хиляди метра, или

за десет хиляди години растението извървява два километра. Следователно аз казвам тъй: след като е извървяло два километра, то е живяло сто хиляди години; това усилие се дължи на стоте хиляди години.

Казвам: природата, и тя обръща внимание на онова, което трябва да изработите – колко сте извървели, каква енергия сте употребили, какво сте научили. Не мислете, че растенията са прости, много учени са те. Растенията знаят тайната на дългия живот. Сред тях има такива, които живеят 5, 6, 8, 10 хиляди години. Казвате, че това е дарба. Това не е само дарба, но те знаят как да живеят дълъг живот. После, растенията много лесно си поправят раните. Каквато рана се появи, те я поправят, имат един начин за поправка. Когато искате да научите какво нещо е търпението, трябва да мислите за растенията. Те се отличават с много голямо постоянство и много голямо търпение. Да търпиш ти хиляда века, за да минеш две хиляди метра разстояние! Но при изминаването на тия два километра за хиляда века едно растение много работа свършва.

Внимавайте да бъдете винаги в изправление. Когато руските изследователи бяха на Северния полюс*, те постоянно имаха радиовръзка. Човек постоянно трябва да бъде във връзка с разумния свят, да приема и да се ориентира, защото условията, при които живеем, са много неблагоприятни. Бяха ли благоприятни условията на Северния полюс за онези изследователи? Не, но те имаха радиовръзка. Казвам: по същия начин и вие трябва да изучавате природата. Понякога си мислите, че никой не се грижи за вас, защото нямате никакви съобщения. Затова поне едно радио трябва да имате. Ако скъсате всички съобщения, вас ви очакват големи страдания. Колкото по-големи са страданията на човека, толкова по-слаба е връзката. Колкото страданията се намаляват, толкова връзката се усилва. Трябва да се усили връзката, за да се премахнат страданията. Не че вие нямате връзка, но ако тази връзка е силна, по-лесно ще се справите с мъчнотиите в живота.

За да се справяте, дишайте дълбоко, хранете се добре, мислете добре. Дръжте главата си изправена, не я навеждайте

---

* *Когато руските изследователи бяха на Северния полюс* – става дума за експедицията, водена от Иван Папанин, продължила от месец май 1937 г. до февруари 1938 г.

на една или на друга страна. Главата по възможност дръжте винаги перпендикулярно. Някой път може да я навеждате назад-напред, но тя винаги трябва да е в отвесно положение, перпендикулярно. Който мисли право, той има перпендикулярно положение. Който мисли криво, перендикулярът му не е изправен. Който чувства правилно, има перпендикуляр в чувствата си. Който постъпва правилно, има перпендикуляр във волята си.

Следователно има три перпендикуляра: перпендикуляр на правата мисъл, перпендикуляр на правите чувства и перпендикуляр на правите постъпки. Щом изгубиш перпендикуляра си, ще изгубиш и равновесието си. Някой път, като дойдете до едно противоречие, нямате достатъчно търпение. На Земята се намират много търпеливи, много умни хора, затова свържете се с един търпелив човек. Той може да е англичанин, може да е американец, може да е китаец, може да е който и да е, но тия хора, които имат търпение, си приличат навсякъде. Търпението не признава народност. И овчарят, и царят могат еднакво да го имат. Също така и в царя, и в овчаря търпението може да го няма. То не се обуславя от положението на човека. Ти може да си облечен в най-хубавите дрехи и да нямаш търпение, да не си разумен. А може да си облечен много скромно, да си със скъсани дрехи, но да имаш това, което богатият няма.

За предпочитане е човек да има един златен перпендикуляр, аз го наричам златен. Всички трябва да имате по един златен перпендикуляр. Един златен перпендикуляр на ума, един златен перпендикуляр на сърцето, един златен перпендикуляр на постъпките – той е идеалният живот на Земята. От злато да бъде този перпендикуляр, не от желязо, не от бакър, не от сребро. От злато да бъде! Колко карата има чистото злато? (– *24 карата*.)

Само светлият път на Мъдростта води към Истината. В Истината е скрит животът.

22. лекция, 31 март 1939 г., София, Изгрев

ДАЙТЕ СВОБОДА

Отче наш
Всичко в живота е постижимо

Зададена тема имате ли? (– *Нямаме*.) Каква беше последната тема? (– *Свободна*.)

Да кажем, че имате свободната тема: „Защо живее човек“ – как бихте я развили? Когато зрее един плод в природата, какво постига той? Когато парата се издига от земята към небето, какво постига? А когато после пада на капки, какво постига? Като погалите едно дете, то се радва, като му плеснете две плесници, то плаче – защо? Излизате зимно или лятно време навън, срещате студен въздух, недоволен сте. Духа студен вятър, изстива лицето ви, казвате: „Лош е вятърът“. Ако духа приятен, мек, топъл вятър, казвате: „Топло беше времето“. В какво седи лошото? Защо студеният вятър е лош и защо топлият вятър е добър? По какво се отличава топлото от студеното?

Донасят на една домакиня чувал брашно, също и масло, сирене и веднага в нея се явява един творчески подтик, започва да мисли какво да направи с тях. Тя стопля вода, взема от ситно смляното брашно, слага го в нощвите, замесва тесто, после започва да го точи, прибавя му сирене, масло – прави баница, която слага да се пече. Питам: какво подбужда тази домакиня да направи баница? Един е смлял брашното, събрал е тия безброй малки частици. Никой досега не е броил колко са частиците, статистика нямаме колко милиона са те. След като се опече хляб, всички пристъпват към ядене. Кое подбужда една домакиня да направи хляб? Тя иска да бъде миротворка. Вади брашното от чувала и нали е миротворка, започва да проповядва морал на онези частици, казва: „Не трябва да се делите от народа, но трябва да бъдете благотворни, полезни и на другите“. След това, без брашното да е поискало, тя го взима, сипва в него вода, замесва частиците и всичките ги пъха в нагорещената пещ. Защо хлябът не се пъха в студена пещ, защо трябва пещта да е гореща? Много

упорити глави са тези частици. Всички частици от чувала са сърдити, понеже са минали през едно триене. Те чакат само да повее малко вятър, за да излязат от вкъщи. Домакинята сипе вода в брашното, запали огъня – това е любовта. Какво е познанието на брашното? Поезия, философия има.

Казвате: „Тя меси“. Така е много просто казано, без съдържание. Какво значи *меси*? Поетично трябва да се изкажете. Тази домакиня казва на частиците: „Аз влизам във вашето положение. Много голяма неправда са ви сторили, виждам, че сте страдали“ и тогава започва да ги милва. Сипва им вода, меси ги – примирява ги, държи им дълга реч. Вие нали сте месили? За колко часа се омесва тестото? За половин час може ли? Разбира се, защото на някого му е дошло наум да смели брашно. Какви са били съображенията, подбужденията да се мели брашно? Първоначално човек не е бил запознат с брашното, то после е дошло като култура. Хората не са знаели и как да месят. С векове някои велики хора са мислили какво да направят от това смляно брашно. И досега тази култура съществува. Като се смели брашното, какво се прави от него? Хляб се прави, също и нещо точено.

Мнозина от хората са недоволни от живота. От какво произтича недоволството, на какво се дължи? Човек може да е недоволен от средата, в която се намира, или от условията, в които е поставен. Ако извадите рибата от водата, тя ще е недоволна. Вие някой път мислите, че можете да направите много работи. Някой път мислите, че не можете да ги направите, и във вас се заражда едно песимистично чувство. Така че някой път се насърчавате, някой път се обезсърчавате. Ако сте гладни и ви дадат един съвършено изгорял хляб, мислите ли, че ще е безопасно да го ядете? Яли ли сте хляб, който се е превърнал на въглен? Какво би трябвало да направите, ако сте гладни, а хлябът е станал на въглен? Какво прави природата? Ние трябва да дойдем до нейните методи. Природа има начин на разсъждение. Когато стане хлябът сух, какво прави природата? Тя е приготвила вътре в човека известни жлези, които, щом хлябът е сух, пускат водица – слюнка. Сухата хапка се обръща и постепенно става мека. Има съображения за това: като влезе мека хапка в стомаха, работата може да стане полесно. Ще попитате: „Не може ли без слюнка?“. Природата, като е направила опити, е намерила, че без слюнка не може да

върви работата. Сега ще попитате още: „Защо човек трябва да живее добре, защо трябва да говори добре?“. Аз питам: защо човек трябва да дъвче храната, защо трябва да я смесва със слюнка? Ако я няма тази слюнка, храната няма да може да се смила добре и човек ще усеща болка в стомаха си. Като поеме три-четири пъти сух хляб, той ще се убеди, че сухият хляб без слюнка не може да се яде.

Казвам: природата иска да застави човека да мисли. След като е мислила безбройни векове, тя е дошла до едно заключение. Формите, които е създала, сега тя ги учи как да живеят. Понякога вие мислите, че не трябва да живеете, защото още не знаете как да живеете. Вие страдате и тези страдания показват, че не знаете как да живеете. Радвате се, изгубвате радостта – пак не знаете как живеете. Някоя хубава радост, която ви е дала природата, я имате един ден или само няколко часа, после я изгубвате, не знаете как да я задържите. И със скръбта не знаете какво да правите. Радостта лесно се обижда. Щом не я оцените, тя си заминава. А скръбта е крайно безочлива. Можеш да я хокаш колкото искаш, но тя остава вкъщи, казва: „Не си мърдам крачето оттук!“. Какво ще правиш за тази скръб?

Да допуснем, че вие сте учител и имате в класа упорито дете – какво правите тогава? Тояга употребявате. Малките деца може да се стреснат от тоягата, но може ли учителят да я употреби за някой 21-годишен момък? Упорството, твърдостта в човека на какво се дължи? Каква полза има от това, че някои хора са упорити? Какво преимущество имат онези, които са упорити, или онези, които не са упорити? Някой път вие се инатите, не искате да отстъпите; като ви кажат да направите нещо, не искате да го направите, имате някакви съображения за това. Защо съществува твърдостта в човека? Всяко нещо трябва да принесе полза.

Сега започнете със себе си. Всеки човек е първото дете, с което той трябва да започне. Понеже ние започваме с другите деца, затова работите не вървят. Разсъждавали ли сте какво е твърдост? Твърдостта, за която вие говорите, не е твърдост, но тук влизат честолюбието, тщеславието. Вие трябва да определите твърдостта като едно специфично чувство. Човек, който е твърд, не иска да се мръдне от мястото си. Такъв човек казва: „Тук съм поставен, не искам да се мърдам от мястото си, нищо

повече!“. Може да му покажете, че това не е благоразумно, а той ще каже: „Мене не ме интересуват тия работи. Аз искам тук да седя!“. Някой път вие имате тази твърдост: не искате да се измени вашето състояние. Никой не иска, като е радостен, да стане скръбен. И всеки, като е скръбен, иска да стане радостен – защо? Има някаква придобивка. Каква е разликата? Вие трябва да си служите с известни аналогии. Да кажем, дават ви се неща, които са сладки, и други, които са горчиви. Едните от тях обичате – защо? Сладките неща обичате, понеже си хармонират с вас; горчивите не си хармонират с вас и вие не ги искате. Горчивината може да бъде физическа, духовна, а може да бъде и умствена. Една мисъл може да бъде горчива, неприветлива. Има мисли приветливи, сладки. Онези, които не са приветливи, са горчиви. Сега, горчивината в света свива човека. Нещата или се разширяват, или се свиват. Ние сме свикнали с неща, които ни дават разширение. Тях обичаме повече от онези, които ни свиват, които ни ограничават.

Как бихте разбрали психологически радостта? Какви са качествата на радостта и какво донася тя в живота? Радостта е чувство, което има здравословно влияние върху организма. Радостните хора са винаги здрави. Онези, които са скръбни, винаги са по-слаби, организмът им не е така силен. Хората на радостта са по-силни, хората на скръбта са по-слаби. Но хората на скръбта са много по-умни от хората на радостта. Хората на радостта не са толкова умни. Човек, който е минал през големи скърби, е много умен – това се нарича компенсация. Скръбта се компенсира. Трябва да носим скръбта, понеже тя увеличава човешката интелигентност. Радостта ни е потребна за здравето, скръбта ни е потребна за ума. Тук има изключения. След всяка скръб трябва да дойде радост. Първо трябва да дойде скръб, после – радост. Това е естественият път, за да може да се направи едно сравнение между скръбта и радостта. За да започне човек да мисли, трябва да има две състояния, да се смени едно състояние с друго.

Да допуснем, че вие искате да станете учен човек – искате да излезете от състоянието, в което се намирате, и да влезете в друго. Неученият и ученият по какво се различават? Ученият много знае, неученият малко знае. В какво седи хубостта на знанието? В това да знаеш как да употребиш наученото. Например някой знае нещо теоретично по музика, учи и други-

те, но не знае да пее. Трябва, като кажеш *до*, да изпъкне в тебе тонът *до*. *До* не е само една дума. След *до* имате *ре*, имате *ми*. Къде е тонът *ми*? В природата как са се образували тоновете? Природата не гледа на музиката като на едно средство за препитание, както ние гледаме на нея.

За да се запознаеш с тона *до*, ти трябва да знаеш, че този тон има много качества. Като изпееш *до*, някой път ще се скараш с някого, някой път ще се примириш с някого; някой път ще осиромашееш, ще изчезнат парите ти, а някой път ще дойдат пари, ще се напълнят джобовете ти; някой път ще разрешиш някоя мъчна задача, а някой път ще ти стане по-тъмно. Опасни работи има. Българите имат някои обидни думи. Ако кажеш някому *магаре*, това е обидна дума, но ако му кажеш *магаренце*, това не е обидно. Бащата казва на своето момче: „Моето магаренце“. Частицата *нце* е музикална. Какво значи *нце*? *До* е метод на разширение, а *нце* показва, че нещата се събират, не са разхвърляни. Като се каже някому *магаре*, не се постига целта, а звукът *Н* в края придава нещо. Думата *магаре* хората са я взели като символ. Кажат ли за някого, че е магаре, разбират човек, който е натоварен с много работи, но няма никаква полза от тях. Напива се някой, изхарчва парите си, хората казват: „Магарешка работа“. В какво седи магарешката работа? Едно магаре, и да е натоварено с кошове грозде, като го накацат няколко конски мухи, никак не може да ги търпи, ляга на земята и започва да се търкаля, за да се освободи от тях. Освобождава се от мухите, но гроздето заминава. После идва господарят и го налага. Магарето не казва на господаря си: „Има една муха, която ме безпокои. Махни я от мене“, но само разрешава въпроса. Заминава гроздето, понеже магарето само разрешава въпроса – ляга на земята и започва да се търкаля, за да се освободи. То разбира психологията на тия мухи, знае, че не обичат прахта, и като се търкаля в прахта, ги изгонва от себе си.

Като се каже, че някой е извършил една магарешка работа, това означава, че той не е мислил – също като магарето, което заради една муха прахосва всичкото грозде. Някои деца на село хващат такива конски мухи и когато някой дойде да продава грозде с магарето си, те ги пускат върху магарето и то се разревава. Казвам: в живота има такива немирни деца, които ви пускат някоя конска муха. Някой учител се разбо-

лява от туберкулоза – пуснали са му тази конска муха, и той хуква да бяга, забравя учителстването, казва: „Туберкулозен съм“. Човек трябва да знае как да се справи, когато му пуснат една конска муха. Заради една такава муха магарето започва да реве, а конят, който има 30 – 40 на гърба си, казва: „Ще се носят тия мухи!“. Казвам: не си струва заради една муха да легнеш на замята и да започнеш да се търкаляш.

При сегашните условия на Земята човек трябва да има присъствие на духа. Много малко хора имат присъствие на духа. Идва една мисъл, при която човек спира да мисли. Дошла е мухата – какво ще прави сега? Магарето има юлар, натоварено е с грозде и като дойде мухата, не може да я хване, затова започва да издава своето недоволство – да реве. Вие се смеете на магарето, но като ви дойде някаква малка тъга, някаква неприятност, и вие не можете да я носите, започвате да разправяте за нея на едно място, на друго място. Не е ли това същият характер? Магарето има право да каже, че не обича конските мухи: „Муха, която ходи при коня, аз не искам. Конски мухи не искам“. Психологически какво трябва да се прави с ония неща, които нам са неприятни? Има начини, по които може човек да се освободи. Ако един певец публиката не го обича, коя е причината? Гласът му е причината, той не може да пее. Певецът търси причината другаде, казва: „Тази публика е невежа, не разбира нищо от музика. Тя не разбира модерната музика“. Каквото и да разправя той, публиката си има особени правила, по които оценява кой може да пее и кой не може. Право или криво, но публиката казва: „Този певец не го искам“.

И децата понякога не обичат учителя си. Влезе учителят в клас нервен, неспокоен, за най-малкото нещо хваща някое дете за ухото, говори му каквото трябва и каквото не трябва, всички деца настройва против себе си. Доста шегобийци има сред децата. Учениците във варненската гимназия веднъж решили да си направят смешка с един от учителите, който се страхувал от жаби. Той преподавал геометрия, а те, като не искали да слушат урока, пуснали десет жаби в катедрата му. Иде учителят в клас, отваря катедрата, за да вземе дневника и да отбележи кои ученици отсъстват, но тогава вижда жабите и веднага изскача навън. Повиква той директора. – „Кой тури жабите?“ Никой не знае, учениците мълчат. Тогава учителят

започва да им държи лекция: не е хубаво така да крият жаби, защото той не е разположен към тях, особен страх има. Откъде им е дошло на ума на тия деца да турят жаби в катедрата?

Не само българските ученици, и американските студенти са много духовити. Един професор от колегиите в Бостън обичал да седи дълго в клас. След удрянето на звънеца продължавал работата още 15 минути, пък на студентите това не им било приятно. Затова един ден те намазали стола му с туткал. Сяда той на стола, после иска да стане, но не може. След този случай професорът не се застоявал повече от определеното време. Какво нещо е туткалът? Той ще ви създаде малка неприятност: ако седите дълго на стола, няма да можете да станете. Има и други анекдоти. В един от големите американски университети губернаторът на щата отишъл да посети ректора, за да говори за сина си. Оставил навън коня си с едно малко файтонче, но като излязъл след половин час, видял, че файтонът му е качен на покрива на университета, а конят е долу. Това нещо студентите го направили майсторски. Губернаторът поискал да се намерят хора, които да свалят файтона долу, и тогава се явили пак студенти да услужат. Питам: какво са искали да кажат тези студенти? Че са доста учени хора, че могат да качат файтона на покрива. Губернаторът се удивлявал как за 15 минути са могли да изнесат този файтон горе и така скоро да го сглобят. Казвам: често и в природата се случват неща като на този губернатор и като на този професор – доста смешки има.

Ние имаме доста трудни задачи. Когато не знаем как да постъпим, винаги се намираме в трудно положение. Най-

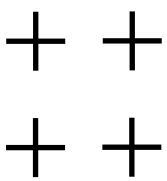

Фиг. 1

първо се спирайте върху вашите състояния, не върху това как живеят хората, но вие как трябва да живеете. Пишете една свободна тема върху идеалния живот от вашето лично гледище. Според вас какъв трябва да бъде идеалният живот? Вие как го разбирате? Противоречията в живота произтичат от какво? Тук имате положително противоречие (*фиг. 1*), а тук имате отрицателно противоречие (*фиг. 2*).

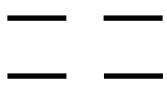

Фиг. 2

Две положителни качества винаги се отблъскват и две отрицателни качества винаги се отблъскват, следователно тряб-

ва да ги размените – да бъдат едно положително и едно отрицателно качество, защото те се примиряват. Казвам: ако искате всякога да бъдете положителни, какво ще добиете? Нервният човек е положителен. Той е стегнат, свит, ръцете му са напрегнати, готов е за работа. За да излезе от това положение, трябва да дойде едно негативно състояние, едно състояние на почивка. Почивката е негативно състояние. Човек трябва някой път да си почива. Затова идеята, която ви напряга, трябва да я отстраните. Ако дълго време мислите върху едно и също нещо, ще си напакостите.

Законът е такъв: ако вие държите един предмет близо до очите си, не можете да виждате другите предмети. След като сте държали този предмет пред очите си известно време, турете го настрана, той сам ще се реализира. Има начин, по който предметът да се реализира. Ако дълго време носите в джоба си семето на някое плодно дърво, какво ще добиете от това семе? Пъхате го в джоба си, изваждате го, пак го пъхате, пак го изваждате – няма никакъв резултат. Оставете това семе настрана, не мислете за него и то само ще си израсте. Като израсне, ще имате едно плодно дърво. Всяка ваша идея посейте там, където може да расте, не я носете в джоба си или в друго скришно място. Къде трябва да се носят идеите? Къде трябва да се посаждат, на коя нива?

Ако искаш милосърдие, ще го посееш в предната част на главата, горе над челото, в средата. Ако искаш набожност, ще я посееш в горната част на главата, на темето, на най-високото място. Ако искаш справедливост, ще я посееш от двете страни на главата, пак горе. Ти трябва да знаеш как да обработваш мозъка си. Всяко нещо, което не посееш, то не може да расте. Вследствие на това някои хора, които живеят в механическата култура, имат семена, турени в хубави кутии. Те държат в кутиите и пеперуди, буболечици, бръмбари. Като отидеш при тях, извадят едно семе, покажат ти го, както се показва скъпоценен камък. Покажат някой бръмбар на децата, после пак го приберат с иглата. Всяка година изнасят тия бръмбари. Не зная вие употребявате ли тия бръмбари, когато изучавате насекомите. Някой има и препарирани зайци, лисици. Извади той една препарирана лисица или един препариран заек, покаже ги.

Вие имате една препарирана мисъл – какво ще ви ползва тя? Казвате: „Да бъдем добри“. *Да бъдем добри* – това е една препарирана мисъл. *Трябва да бъдем твърди* – това е препарирана мисъл, хубава е за предметно учение. „Да бъдем добри“ – може лекция да държиш върху това, но то не е една мисъл, с която можеш да си послужиш. *Да се обичаме* също е препарирана мисъл, предметно учение. А в истинския живот, за да опиташ любовта, ти непременно трябва да я посадиш, за да израсне и да опиташ плода. Това е ученията. Това, което човек не е посадил, което не е израснало, което не е цъфнало, което не е узряло, което не е опитано, то не е реално.

При сегашния живот нещата трябва да се опитат. Всяко нещо трябва да се опита. А човек трябва да знае къде да го посее. Нивата на човека, това е неговият мозък. Човешкият мозък и човешкото сърце, те са нивата. Ако знаете как да посаждате нещата във вашия мозък, вие ще прогресирате. Ако не знаете как да посаждате нещата във вашия мозък, винаги ще имате противоречия. В мозъка растат и бурени, те винаги растат повече и по-лесно. Да кажем, вие искате да бъдете кротки. Кроткият човек по какво се отличава? Премерете колко е широка при ушите главата на ония хора, които са буйни, колко е дължината на диаметъра там. Ако на един 22-годишен човек широчината на главата при ушите е 14 сантиметра, значи той е миролюбив, не е войнствен. Ако има 16 сантиметра широчина при ушите, този човек е войнствен, лесно кипва, гневи се, може да се скара с тебе.

Някой е неустойчив. Мозъкът е, който дава устойчивост. Твърдостта е място на устойчивост. За да бъде човек устойчив, да можеш да разчиташ на него, той трябва да оре, да сее в мозъка си. Музиката ще я сееш на челото. Където е центърът на музиката, там е нивата. Въздух трябва да има музиката. Кой е въздухът? Музиката трябва да има основа, трябва да има и движение, подтик. Казвам: при сегашните условия ти не знаеш къде да посееш тона. Ако не знаеш да посееш всеки тон на мястото му, не можеш да бъдеш музикален. От ухото, с което се слуша музика, до нивата на музиката има 10 – 12 сантиметра. От ухото до центъра на музиката, където ще посадиш едно музикално семе, има 12 сантиметра разстояние.

Даден ви е мозък и вие трябва да го проучвате. Ако знаете как да се отнесете с мозъка, как да сеете в него, всичко ще ви

тръгне напред. Ако не знаете как да сеете в мозъка, всичко ще ви тръгне с главата надолу. Ние имаме да разрешаваме много трудни въпроси на миналото. В човешкия живот има много работи, които са присадени. Много присадки трябва да се счупят, да се оставят нещата по един естествен начин да бъдат. Вземете например робството. Когато един човек дълго време е бил подчинен, в робство, тогава той губи, в него се развива страхът. Робството убива твърдостта. В робството се убива онова благородно чувство на уважение и почитание. Към онзи, който те измъчва, ти не можеш да имаш хубаво чувство, към него ще имаш чувство на омраза. В тебе ще има и желание за отмъщение. Вследствие на това робството само по себе си убива хубавото в човека. А в онези, които измъчват другите, се ражда едно озлобление, така те сами себе си спъват. Хора, които са под робство, трябва да разбират вътрешния закон, да не се озлобяват, но постепенно да развиват мощна сила в себе си.

Ти се намираш в неблагоприятни условия, но не казваш: „Ще ги преодолея“. Докато преодоляваш мъчнотиите, какво придобиваш? Детето до каква възраст може да се бие от учителя, от бащата или от майката? Те могат да го бият най-много до 21-годишната му възраст. Като стане на 21 години, не могат вече да го пипнат. Един баща, който побийвал сина си, ми разправи веднъж следното: „Един ден синът ми ме хвана за ръцете като с клещи и каза: „Татко, не ти позволявам да ме биеш. Аз имам глава, с която да мисля. Едно време имаше място за дърво, но сега моята глава започна да мисли. Кажи ми какво трябва да направя и аз ще го направя, но да ме биеш, не позволявам!“.

Ще напуснете старите методи. Вие обичате да биете себе си. Самоосъждате се – то е бой. Няма какво да се осъждате. Ще говорите разумно на вашия син, на вашата дъщеря – на вашите способности. Вашата способност сама ще разреши въпроса. Остави на твоята твърдост сама по себе си да разреши въпроса. Остави на твоето милосърдие само да разреши въпроса. Остави на твоята набожност сама да разреши въпроса. Остави на твоята смелост сама да разреши въпроса. Няма какво да разрешаваш ти. Ако би оставил нещата да вървят по един естествен път, много по-добре би било, отколкото да искаш да бъдеш твърд. Ти остави твърдостта сама да се проявява. То значи свобода.

Дайте свобода на вашата мисъл, на елементите, от които тя е създадена – мисълта сама по себе си се изправя. Оставете вашето сърце свободно, то само по себе си ще оправи нещата. Вярвайте. Трябва да вярвате. Вие казвате, че ще дадете свобода на сърцето си, но сами не вярвате в това. Вие трябва да вярвате в това. Бащата трябва да вярва в сина си, понеже синът е роден от него. Бащата трябва да знае, че синът му правилно ще разреши въпроса. Ако мисли, че синът не може правилно да разреши въпроса, тогава той не е негов син. Защото, както бащата разрешава въпроса, когато се намира в дадено положение, по същия начин и синът, който е излязъл от баща си, ще разреши въпроса.

Казвам: ние трябва да вярваме в ония способности, които имаме, трябва да вярваме, че те ще разрешат въпроса. Способностите ще разрешат въпроса. Трябва да вярваш на своята сила, трябва да вярваш на своя ум, трябва да вярваш на своето сърце. Трябва да вярваш на своята воля, защото волята сама по себе си разрешава въпроса. Не се месете в тяхната работа.

Първото нещо е: дайте свобода на своите мисли, на своите чувства, на своите постъпки. Не на някакви механични, но на ония живи мисли, на ония живи чувства, на ония живи постъпки, които са разумни, дайте свобода. Като ви говоря, аз подразбирам разумните мисли в човека, разумните чувства в човека и разумните, живите постъпки в човека. Те сами разрешават въпроса.

Само светлият път на Мъдростта води към Истината. В Истината е скрит животът.

23. лекция, 7 април 1939 г., София, Изгрев

ЕДИНИЯТ ЗАКОН

Отче наш

Изпейте „Махар Бену Аба“. Имате ли зададена тема? (– *Имаме.*) Четете. (*Чете се темата: „Идеалният живот от нашето лично гледище“.*) Пишете по темата: *Икономия в природата.*

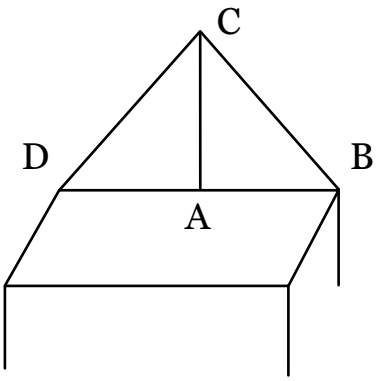

Фиг. 1

Какъв триъгълник е *ABC* (*фиг. 1*)? Кой триъгълник се нарича правоъгълен? Какво е свойството на правия ъгъл? Колко градуса има той – 90 градуса.

Ако прехвърлим правоъгълния триъгълник от другата страна, къде ще се пренесе правият ъгъл? По какво се отличава правоъгълният триъгълник? Двойният триъгълник *DBC* какво представлява? Това е вече понятие за света. За да имаме понятие за физическия свят, трябва ни поне една точка. Пробуждането на човешкото съзнание е точка. Правата линия е първоначалният път, по който човешкото съзнание излиза в някакво направление. В дадения случай точката *A* е пробуденото съзнание, което се придвижва към точката *B*. Това е най-възможната посока, в която съзнанието може да тръгне. Ние наричаме това съзнание праволинейно, или едноизмерно. В такава посока на движение на съзнанието не стават никакви сблъсквания в човешките чувства, в човешките мисли и в човешките постъпки – хармония има.

Да кажем, това съзнание иска да се разшири. Представете си, че *A* е неговата къща, *B* е неговата градина, то излиза от къщата си, отива до градината и се връща, разхожда се. Вие наблюдавате това съзнание отвън, от един друг свят, и искате да знаете какво прави. Защо ходи по този път от *A* до *B*?

Не можете да разберете това, докато нямате една трета точка – *C*. Точката *C* е мярката, с която може да познаете защо това съзнание ходи от *A* до *B*. Какво се образува с третата точка? Образува се плоскост. Значи в закона на съзнанието третата точка е за познаването на съзнанието. Опознаването на това съзнание в геометрията се нарича ограждане на пространството. Следователно, когато искаме да разберем едно пространство, ние трябва да го оградим. Каква е оградената фигура? Нашето съзнание е в триъгълника – в това пространство то е оградено.

Ние сега разглеждаме психологически въпроса. Три точки са необходими, за да имаме понятие какво нещо е плоскост. По какво се отличава плоскостта? По това, че е равномерна, без никаква грапавина. Следователно в една плоскост никой не може да се спъне, изключено е спъването там. На една гладка плоскост никога не можеш да паднеш. Казваш, че може да се хлъзнеш. Законът на хлъзгането е друг: самата плоскост е наклонена, значи има друго движение. Една плоскост няма грапавина. Как се обяснява плоскостта по друг начин? Тя се определя от три точки, които са хармонично поставени и са толкова близо една до друга, че няма грапавина. За да има грапавина, трябва да има и друга точка. Каква грапавина ще образуват трите точки? Представете си, че те са крайните предели на пространството. В тази плоскост, в този свят, всякога ще правите по една крачка, като минавате от една точка до друга – от *A* до *C*, от *C* до *B*. С три крачки вие ще обикаляте целия този свят. Питам: като прекрачиш три пъти, къде ще се спънеш?

Вие някой път мислите, че имате спънки в живота. В едно пространство, което има три точки, къде ще турите спънката, може ли изобщо да турите някъде някаква спънка? В това пространство не може да съществува никаква спънка, понеже човек там е в хармония със себе си. Спънката винаги произтича отвън, не произтича отвътре. Когато човек поради едно заблуждение напусне вътрешното си равновесие, тогава се заражда някаква спънка. Представете си сега, че както стоите прави, изведнъж се навеждате в някакво направление – тогава може да паднете. Питам: какви са подбудителните причини за вашето навеждане? Ако едно дърво го наведете повече, отколкото трябва, то ще се счупи. Или да се счупи един клон

на дървото, кой е причината? Сам клонът може ли да се счупи? Причината най-първо е вятърът. Подбудителната причина за счупването е вятърът. Втора причина: на дървото може да се качи някое животно или някой човек и да счупи някой клон. Но първата причина е вятърът. Вятърът имал ли е намерение да счупи този клон?

Ако ние направим следното разсъждение – да уподобим вятъра на човешката мисъл, тогава само човешката мисъл дава условия да се пречупи някой клон. Следователно вашата мисъл може да ви даде подтик да измените вашето направление. Да кажем, вие мислите нещо, вървите в известна посока, но като се зароди друга мисъл, тя може да измени посоката на вашия път. Когато тази посока не е хармонична, тогава става пречупване. Дървета, които хиляди години са имали тази опитност, са направили клоните си гъвкави. Както и да ги увивате, дори цял кръг да направите, те не се чупят, но за това се изисква да направят едно голямо упражнение, някое акробатство. Онези, които не могат да направят акробатство, се пречупват, а това пречупване се счита за вреда. Растението, което е правило хиляди пъти тия упражнения, е станало толкова гъвкаво, че клоните му започват да се превиват. Онази крива линия, която се получава, показва гъвкавост: колкото и да се превиват, те не се чупят. Ако човешкият характер може да се пречупи, това какво показва? Показва, че не е гъвкав. Характер, който се пречупва, не може да устои на външните условия, не може, също като растенията, да устои на духането на вятъра.

Да се върнем сега към триъгълника. Вие излизате от *A* и отивате до *B*, имате вече едно понятие за света. Тогава, ако вземете *AB* като мярка, тя представя какви трябва да бъдат вашите физически отношения на физическото поле. *BC* показва какви трябва да бъдат отношенията в духовния свят и *AC* показва какви трябва да бъдат отношенията в умствения, или Божествения свят. Значи ние разглеждаме фигурата *ABC* така: *AB*, това е границата на физическия свят, *BC*, това е границата на духовния свят, *CA*, това е границата на умствения, или Божествения свят. Следователно вие имате един триъгълник, който граничи с трите свята. Ако линията *AB* се увеличава, кой свят влияе повече върху вас? Какъв е законът? В един правоъгълник, или в един остроъгълник, при кой ъгъл

имаме по-голяма линия, по-голяма граница? При правия ъгъл имаме по-голяма граница. При по-голям ъгъл имаме по-голяма граница. При по-голям ъгъл линиите са по-дълги, а при по-малък ъгъл линиите са по-къси. Когато правият ъгъл се увеличава, накъде се увеличава и триъгълникът? Перпендикулярът показва, че ъгълът се е удвоил (*фиг. 1*), тук са два прави ъгла. Ако прокараме удвоения ъгъл в една крива линия, в една окръжност, той ще е извървял половината път на окръжността – 180 градуса.

Казвате, че сборът от ъглите в един триъгълник е равен на два прави ъгъла, но това е в количествено отношение. Когато този триъгълник е в движение, вие вече излизате от областта на триъгълника. Тогава имате четири точки, а петата точка е отвън (*фиг. 1*), те ви дават понятие за един друг свят – свят, който е триизмерен. Сега, този триъгълник идеален ли е, или е произволен? Откъде е дошла идеята за триъгълника в ума на човека? Идеята за триъгълника е взета от този образ, от носа. Двата триъгълника на чертежа показват, че човек, като е слязъл на физическото поле, най-първо е започнал със своето тяло. Двата прави ъгъла показват, че той, като е започнал да се занимава с физическия свят, първо е започнал със строежа на тялото.

Вие искате да станете по-духовни. Казвам: не можете да станете духовни, докато не сте работили на физическото поле, да разберете законите на физическия свят. Ще разберете законите на физическия свят и тогава ще разберете *BC* – законите на духовния свят. След като поработите върху вашето духовно тяло, ще разберете законите на Божествения свят – от *C* към *A*. Като изучавате триъгълника, страните *AB* и *AC* какво представляват? Те са двата катета, които са равни помежду си. Щом катетите са равни един на друг, и острите ъгли ще бъдат равни. Ако се измени равенството на катетите, ще се измени равенството и на ъглите, възможностите ще се изменят. Нали казвате, че двата остри ъгъла в правоъгълния триъгълник са равни на правия? То е така. Тогава, ако трите граници на триъгълника станат равни една на друга, какъв триъгълник ще имаме? Равностранен. За да се придобие това равенство, какви са законите? Там е всичката мъчнотия.

Когато държите ръката си простряна напред и я свивате, умствена или физическа сила развивате? Детето, като вземе

една ябълка и я стисне в ръка, каква сила развива в себе си, физическа или някаква друга? Коя линия развива то в триъгълника? Линията *BC*. Като извадиш онези малки семена, които се намират в ябълката, и ги посадиш в земята, тогава развиваш линията *CA*, или *AC*. Каква разлика има, ако посочим линиите така: *AC*, *CB*, *BA*? Зависи откъде сме започнали. Може да започнем от *A* към *C* или от *C* към *A*. Като дадем една посока от *A* към *B*, тя показва движение към крайния предел на физическия свят – *B* е крайната точка на физическия свят. Към *C* ако се движиш, имаш вече двуизмерен свят, влизаш в духовния свят. *BC* е граница на духовния свят.

По какво се отличава духовният свят? Как определяте вие духовния свят? Едно елементарно понятие дайте, не някакво физическо понятие, но едно елементарно понятие. Как ще обясните на едно дете какво нещо е духовният свят? Когато близнеш нещо с език, какво усещане добиваш? Вкусът е плоскост. Мислите ли, че в Божествения свят има вкус? Там в какво седи вкусът? В Божествения свят тия възвишени същества не вкусват ябълки, но вкусват вашите мисли. Едно същество от един възвишен свят, като вкуси твоята мисъл, ще почувства дали е сладка. Вие не можете да вкусите вашата мисъл. Обаче в Божествения свят човешките мисли се вкусват, опитват ги дали са сладки, или горчиви. Затова, като вкусят една ваша мисъл и тя е сладка, казват: „Вие мислите добре“. Ако не е сладка, изхвърлят я, казват, че не е добра. Вашата горчива мисъл не може да отиде на този пазар, не може да отиде на това изложение, защото на едно изложение може ли да се тури някаква карикатура? Художниците представят някой път карикатури, но какво ще бъде това изложение? Вие можете ли да се представите на изложение в Божествения свят? Кой би ви взел, за да ви изложи? В тази форма, в която сте, не могат да ви изложат, то е невъзможно. Комисията, която приема картините, няма да ви приеме, всеки един от вас ще бъде върнат. Вие може да кажете: „Баща ми, майка ми така са ме създали“, но там ще ви кажат: „Тук не се приемат такива картини. Не са художници тия, които са изработили тази картина“. За да влезе нещо в Божествения свят, то трябва да е изработено художествено, безпогрешно, трябва да бъде една хубава картина.

Една мисъл, за да влезе в Божествения свят, трябва да има сладчина. Сладчината, това е красотата на Божествения свят. Следователно нещата, които на Земята са красиви, в Божествения свят са сладки. Или нещата, които в Божествения свят са сладки, в духовния свят и на Земята те са красиви. Ние говорим за тия три свята, които съставят методи или начини за самовъзпитание, за саморазвитие на човечеството. Сега вашата мисъл е, че искате да бъдете духовни. Искате да бъдете духовни, без да знаете как да започнете. Искате да имате нещо Божествено, по някой начин да влезете в Божествения свят. Ако ти не си работил от *А* до *В* – ако не си работил в тялото си, не можеш да работиш и в чувствата си. Ако ти не си работил в чувствата си, не можеш да работиш и в ума си. Или другояче казано, ако ти не си работил във физическия свят, не можеш да имаш отношение с духовния свят. Ако не си работил с духовния свят, не можеш да имаш отношение и с Божествения свят. Ако не си работил с Божествения свят, не можеш да имаш достъп до физическия свят.

Сега, за да дойде човек на Земята, или има право на това, защото е работил, или пък някой го изпраща през граница. Ако вие можете да слезете на физическия свят на ваши разноски, значи сте работили. Пък може да сте дошли на физическия свят други да ви издържат. Тъй както аз виждам, почти всички сте на издръжка, няма нито един, който да е на собствени разноски. Все имате благодетели в Божествения свят, които ви изпращат тук да учите. Говоря фигуративно, но това е вярно. Тъй щото на физическото поле вие сте ученици, изпратени от Божествения свят в странство да учат. Следователно трябва добре да учите, защото тези, които горе са заинтересувани от вас, често питат как се учите на Земята, от какво се интересувате тук.

На физическия свят кое ви интересува най-много? Кажете ми нещо, което ви интересува конкретно. Сега някои ще ми покажат някоя карикатура. Не, хубави неща има на физическото поле. Като се движи човек от *А* до *В*, първото нещо е да направи една хубава стъпка, да я вземе хубаво. Да се научиш да стъпваш хубаво, то е една голяма магия, то е една възможност. Като протегнеш крака си, за да стъпиш, то е вече математика, то е един математически предмет. Защо в математиката се занимават с онази отмереност, с която силите и мислите

действат? Математиката е наука от Божествения свят, която определя силите: да изчисляваш с каква сила да проектираш своята мисъл или да се подвижиш. Изисква се много тънко изчисление – да не е нито много слабо, нито много силно, но да бъде точно изчислено. Значи, първото положение е да се премести кракът, а второто положение, което ти научаваш на физическия свят, кое е? Да знаеш как да хванеш с ръката си, да знаеш как да се лекуваш. Вторият предмет е да знаеш как да се лекуваш. Първият предмет, първото предметно учение на физическото поле е да знаеш как да си движиш краката. Второто предметно учение е да знаеш как да употребиш ръката си.

Следователно двете неща, с които хората започват на физическия свят, са: движението на краката и движението на ръцете. Има и други движения. Сега покажете движението на чувствата и движението на Божествения свят. Помислете си, размишлявайте върху тия работи. Те са дадени и вие трябва да ги възприемете. Има един закон в човека: всяко нещо, което е вярно на физическото поле, всяко нещо, което е вярно в духовния свят, и всяко нещо, което е вярно в Божествения свят, то всякога придава сила на човека, придобивка има от него. Всяко нещо, което не е вярно на физическото поле, всяко нещо, което не е вярно в духовния свят, и всяко нещо, което не е вярно в Божествения свят, от него имаме загуба. Тъй щото щом губиш, нещата са неверни. Щом има печалба, нещата са верни. Щом нещо е вярно на физическото поле, то е вярно и в духовния свят, вярно е и в Божествения свят. Щом нещо не е вярно на физическия свят, то не е вярно и в духовния свят, не е вярно и в Божествения свят. Щом нещата са верни в духовния свят, те са верни и в Божествения свят, верни са и на физическия свят. Това, което е вярно в Божествения свят, вярно е и на физическото поле, вярно е и в духовния свят.

Казвам: това, което е вярно, винаги принася една микроскопическа придобивка. Това, което придобиваш, то е мярката. Щом имаш придобивка с каквато и да е мисъл, щом имаш придобивка с каквото и да е чувство, щом имаш придобивка с каквато и да е постъпка, значи това чувство, тази мисъл, тази постъпка е права. Щом имаш вътрешна дисхармония, не си доволен, значи трябва да се заемеш да се изправиш, да дойдеш до правата посока, да се движиш правилно. Но как трябва да се постъпи? Коя е правата постъпка? Правата постъпка е,

като се подвижиш, да не изхарчиш повече енергия, отколкото трябва. Погрешката може да е, че харчиш повече. А някой път погрешката може да е, че икономисваш повече. В природата такива икономии няма, в природата всяка сила, която е дадена, трябва да се изхарчи – ни повече, ни по-малко. Нищо не трябва да задържиш за себе си, в следната минута ще дойдат други сили. Всяка сила трябва да бъде употребена намясто. Щом в тебе се зароди желание да икономисваш или да харчиш повече, ти си в кривата посока.

Това е нов начин на възпитание. Аз ви давам един метод много прост. Вие, съвременните хора, казвате: „Да имаме един гениален ум, едни гениални постъпки“. Ако знаеш да постъпваш право, тази постъпка е гениална. В ръката на човека правилата ги имаш. Този човек трябва да има едно Божествено желание. Това желание трябва да бъде благородно, трябва да бъда справедливо, после трябва да бъде красиво и не трябва да има никакъв недоимък. Всичко това показва ръката. Когато малкият ви пръст е окъсял, значи много сте харчили. Като започнете да икономисвате, малкият пръст се удължава. От много харчене побелява главата на човека. Той насила е харчил, харчил, после са го глобили и от тези глоби малкият пръст се е скъсил. Несъзнателните погрешки на хиляди поколения са скъсили малкия пръст.

Сега какво разбрахте? Правото във физическия свят е право в духовния свят. Правото в духовния свят е право в Божествения свят. Правото в Божествения свят е право във физическия свят. Правото е едно във всички светове. Господства един закон.

Само светлият път на Мъдростта води към Истината. В Истината е скрит животът.

24. лекция, 14 април 1939 г., София, Изгрев

САМОВЪЗПИТАНИЕ

Отче наш

(*Изпява се песента „Той иде“.*) Имате ли зададена тема? (– *Имаме темата „Икономия в природата“.*) Четете тогава. За другия път пишете върху темата: *Предпазливост и страх*, за разликата между предпазливост и страх. Изпейте „Махар Бену Аба“.

Ако бих ви дал темата „Самовъзпитание“, как бихте я развили? Думите *възпитание* и *отхранване* са спомагателни думи: да отхраниш нещо, да възпиташ нещо. Самовъзпитанието значи да знаете как да се справите със себе си. Човек, който не знае как да се самовъзпитава, не може да се справи със себе си. Ако съберете в един клас всички плодни дървета, с какви дрехи ще ги облечете? Изберете сега десет различни плодни дървета. (– *Ябълка, круша, череша, праскова, дюля, слива, портокал, грозде, смокиня, лимон.*) След като им дръжите една лекция и ги пратите на работа, как ще започнат всички те работата? Каква дреха ще облече черешата? (– *Червена.*) Крушата каква дреха ще облече? (– *Жълта.*) Както и да им говорите, всяко растение ще започне посвоему. Черешата ще започне посвоему това, което си знае. Тя ще слуша всички, но ще си остане пак череша. Дюлята, крушата, смокинята същото ще направят. В какво ще прогресират тогава?

Всички вие нямате едно състояние, не мислите еднакво. Някой от вас мисли за прехраната си. Къде е деятелността на ума му тогава? (*Учителя посочва долната част на челото.*) Някой казва: „При тази работа аз трябва да бъда малко потвърд“. В този случай коя част на главата е деятелна? Частта зад темето. Някой мисли за своето достойнство – и неговият ум е деятелен в задната част на главата. Някой мисли да направи някое добро – умът му е деятелен отпред и отгоре на главата. А пък някой е предпазлив – умът му е деятелен отстрани на главата. Този, който е предпазлив, какво мисли? Когато пише своята теза, той внимава какви думи употребява, защото мисли, че ще има критика, и го е страх. Някой път

той иска да покаже, че знае, и тогава слага бомбастични думи: *субстанция*, *интеграл*, *концепция*. Онзи, у когото милосърдието е развито, за какво ще пише? Ще пише за нежни работи, ще пише как цветята пръскат благоухание. Който е войнствено настроен, ще говори за водопади, за силни течения, за вятър, който духа, за големи здания, за големи камъни.

Някой път хората казват: „Да живеем в природата“. Как разбирате вие природата? Природата, това е учреждение от безброй същества, събрани на едно място по известни закони. Под думата *природа* разбирам същества, които са дошли до положението да разбират тези закони и са взели да направляват другите, които не ги знаят. Тези същества, които учат другите как трябва да живеят, тях наричаме *природа*. Те ги учат да работят. Думата *ради* значи: ратува човек, работи. За да работиш според законите на природата, ти трябва да разбираш какво ти е определено в дадения случай. Гладен си – какво ще работиш? Щом си гладен, ще работиш в храненето с устата си, с ръцете си, с очите си. Очите няма да вземат участие в тази работа, ако човек е сляп. И ако не вземат очите участие, то е един недостатък. Кое още взема участие в яденето? Обонянието. Без обонянието не може да се събуди в човека онзи стимул за ядене. Ако лишим човека от обонянието и вкуса, едва ли ще му дойде наум да яде. И след като човек се наяде, у него се явява желание да работи, стимул му се дава. Най-първо у вас се явява един стимул да четете, да учите, да пишете поезия. Всички не сте еднакво разположени да пишете поезия, тъй както от яденето всички не се интересувате по един и същи начин.

Например вълкът от какво се интересува? Ако му дадеш да яде трева, той ще каже: „Това не ме интересува“. Ако на овцата дадеш месо, тя ще каже: „Това не ме интересува“. Но и вълкът, и овцата мляскат, като ядат. Двамата си приличат по това, че употребяват устата си. По какво се отличават в яденето? Как яде овцата и как яде вълкът? Вие не сте ги наблюдавали. Някой път, когато имате време, наблюдавайте как се хранят вълците и как – овцете. Наблюдвайте как се хранят вегетарианците и как – месоядците. Какво ще видите, каква е разликата в храненето им? Как хваща вилицата и ножа месоядецът? Също както ги хваща вегетарианецът. Но има едно различие: месоядците в яденето са по-сръчни, има една сръч-

ност в тях. Всички тези, които се хранят с месо, са малко нетърпеливи, малко сприхави. Даже у вегетарианците е останал този навик. Ако някой вегетарианец е сприхав, значи скоро е станал такъв. Който е роден вегетарианец, той е малко поспокоен, не бърза.

Казвам: при самовъзпитанието вие трябва да проучвате своя ум. Някой път се безпокоите. От какво произтича безпокойството? Или пък някой път сте неразположени. Коя е причината за неразположението? В дадения случай трябва да си дадете отчет какво ви безпокои в съзнанието ви. Може да ви безпокоят например обувките ви. Има едно стечение на обстоятелствата: поръчали сте си нови обувки, а обущарят ги е направил малко по-тесни. Учителят в клас говори по някоя тема, вие мислите, но мисълта ви е между темата и обувките. Щом мислите за обувките си, вие влизате във връзка с кожата, от която са направени. Тази кожа е жива, тя може да е от овца, от теле и прочее. Ако е от овца, тя ще започне да блее. Като блее овцата, кожата казва: „Помогни ми сега“. И тя взима участие в стягането. Коя е причината за стягането на краката ви? Овцата ли е причина, майсторът ли, който е направил тези обувки, или вие, който сте ги поръчал? Кой е виновен за тесните обувки? Първо, виновен сте вие, второ, виновен е обущарят и трето, виновна е овцата за това, че кожата ѝ не е по-мека. Може би кожата, от която са направени обувките, не е мека, не е еластична, не може да се разтяга. Какво трябва да направите в дадения случай? Сега ви приведох това като една аналогия.

Смущава ви известна мисъл. Щом ви смущава, тя има към вас същото отношение, каквото обувките имат към вашия крак. А вашият крак има отношение към вас. Всякога, когато една мисъл не е поставена на своето място, тя смущава човека. Например имате мисълта, че искате да ядете. Ако тая мисъл е поставена добре, ако сте сигурен, че храната ви е готова и е хубаво сготвена, че имате всички удобства, тогава вие сте разположен. Ако в ума си имате съмнения, че храната ви не е приготвена или не е хубава, то ще имате и известно безпокойство. Представете си, че на един човек с изкуствени зъби му дават да яде лепкава халва – тези зъби ще се залепват за халвата. Често вътре в човека има изкуствени работи. Често в живота се заражда същото положение, както при тая, лепкавата

халва, и това показва, че зъбите са изкуствени. Разбира се, с изкуствени зъби човек не може да дъвче така, както с онези, естествените зъби, които природата е направила. Но зависи много и от дъвкането. Ако дъвкането е правилно и нормално, то и храносмилането е правилно и нормално. Ако дъвкането не е правилно, и храносмилането не е правилно. Защо не е? Защото се дава на стомаха една работа, която не му подхожда. Най-първо храната трябва да премине през зъбите, да се сдъвче. Стомахът не е създаден за дъвкане, а за храносмилане. Това е външната страна на въпроса.

Вие може да възприемете във вашето съзнание една мисъл, която не е сдъвкана. Несдъвканата мисъл не може да се възприеме лесно, тъй както несдъвканата храна не може да се възприеме лесно. Законът е все същият: ако в съзнанието ви проникне една мисъл, която не сте разбрали, у вас ще се създаде болезнено състояние и ще искате да я изхвърлите. Когато дойде такава мисъл, трябва да се спрете и да разсъждавате да я възприемете ли, или да не я възприемете. Не само мисъл, но и всяко едно чувство, което дойде, трябва по-рано да го проверявате. Ако пуснете една мисъл недобре сдъвкана, тя ще ви повреди. Тя трябва да премине през разсъдъка на човека. Разсъдъкът, това е мястото, където трябва да се прегледа мисълта, да се види дали трябва да се възприеме. Или като възприемате едно чувство, което ще пращате във вашето сърце, пак трябва да го проверите по-рано. И ако го пращате в сърцето не такова, каквото трябва, ще си създадете неприятности.

В стомаха трябва да пращате не каква да е храна, а такава, която е необходима за целия организъм. В ума трябва да се праща не каква да е мисъл, а само такава, която е за общо благо. В сърцето трябва да се праща не какво да е чувство, а само такова, което е за общо благо. Вие сега не разбирате това и си създавате ненужни страдания. Страданията могат да бъдат умствени, сърдечни, могат да бъдат и в постъпките. Една лоша постъпка ще произведе във волята същата дисхармония, каквато една лоша мисъл произвежда в ума.

В самовъзпитанието си човек как трябва да постъпи? Например имате да развивате темата „Милосърдие“. Милосърдието само по себе си има отношение към хората. Как ще развиете въпроса? В какво седи милосърдието? Може ли да

говорите върху тази тема, ако сами не сте милосърдни, ако нямате тази вътрешна опитност? Вие ще започнете от себе си. Ако обувките ви са тесни, значи не сте взели мярката на крака си. Затова ще развивате милосърдие спрямо вашия крак. Ако не сте милосърден спрямо крака си, това ще се отрази на състоянието ви зле. И обратното: ако е добре на крака ви, ще бъде добре и на главата ви. Вярно е и това: когато сте си поръчвали обувки и сте мислили само да бъдат модни, а не сте мислили, че тези обувки трябва да бъдат добри, удобни, това ще бъде зле за крака ви. Ако при поръчването им не сте мислили добре, ще бъде зле за крака ви, а след това не ще бъде добре и за главата ви.

Някой път вие сте раздразнени. Коя е причината на гнева? Как бихте определили какво нещо е гневът? Един прост пример да ви дам: вървиш по пътя, удряш се в един камък, заболява те. У тебе се явява възмущение и ритваш камъка като че искаш да му кажеш: „Ти на пътя ми да не стоиш!“. Но ако този камък е голям, като го ритнеш, пак ще те заболи, затова втори път ти не го риташ. Същият закон важи и за вашите мисли. Когато някоя ваша мисъл ви препятства някъде, когато прави известен отпор, тогава се разсърдвате. При механическия пример с камъка вие го ритвате и той отхвръква нанякъде, обаче понякога трябва да направите стратегията да отидете назад.

При самовъзпитанието вие трябва да знаете как да се справяте с всичките условия, при които сте поставени. Трябва да знаете как да се справите с една ваша мисъл. За обяснение ще ви дам един пример. Представете си, че носите в джоба си кесия с пари. Едно малко дете бръква в джоба ви, за да ви обере парите (да кажем, то упражнява този занаят, за да прекара по-лесно живота), и вие му хващате ръката. Какво трябва да правите с това дете? Как бихте постъпили с него? Ако не сте от миролюбивите, като му хванете ръката, ще му ударите една плесница, ще си вземете парите и ще ги пъхнете обратно в кесията. Питат ви: „Защо удари детето?“. Вие казвате: „За да не бърка в джоба ми“. Но представете си сега, че в джоба ви бръква един човек, който е три-четири пъти по-силен от вас, раздрусва ви хубаво и ви взема парите. Какво ще направите? Ако речете да си вземете парите от него, ще дойде обратното: той ще ви удари, а тези пари ще останат у него. Ако на тоя

силен човек не му дадеш парите, той ще ти удари плесница. Питам: защо дойде плесницата върху тебе?

Оттук може да извадите един закон. Като дойде малкото дете, ще му кажеш: „Ти трябва да се подчиняваш на закона. Ако не се подчиняваш, плесницата иде“. А пък този, силният, е извън закона – на него ти ще се подчиняваш, иначе плесницата иде. При силния парите не са твои, пък при слабия са твои. На силния ще му кажеш: „Заповядай, заповядай, аз за тебе мислех!“. Аз ви говоря за неща, които се случват. Те психологически трябва да се обяснят. Някой път разбойникът ти каже: „Горе ръцете!“ и после бръкне в джоба ти. Ако ти не си държиш ръцете горе, тогава идват неприятни работи в живота ти. Това става не само отвън, но и в умствения свят на човека.

Казвам: когато дойде една мисъл във вашия ум, вие трябва да знаете как да се справите с нея. Допуснете, че във вас дойде някоя мисъл на страх. Страхът е чувство, но при страха ти влизаш в разсъждение. Онова дете, което иска да бръкне в джоба ти, може да е малко по-умно, затова чака да се захласнеш някъде, да не го усетиш, но същевременно взима и предпазни мерки – ако се досетиш, че иска да ти вземе парите, да може да избяга. Щом ги хванат, децата бягат, ако могат. Ако не могат да избягат, тогава заемат друго положение. Аз съм гледал какво правят деца, които влизат в чужда градина. Качват се те на някое дърво за плодове, а като наближи пъдарят, бягат. После, като се поотдалечат малко, се смеят. Някой път обаче пъдарят е умен, изненадва ги, идва под дървото и застава там с тоягата си. Тогава децата горе отварят уста, започват да се молят, да обещават, че няма вече да се качват. Ако пъдарят се случи добър, казва им само: „Слезте!“, но ако не е добър, щом слязат, ще ги удари няколко пъти по задницата с тоягата си.

Това е вярно и за вътрешния живот. Има у вас такива мисли и чувства, които са чужди. Вие сте се качили на едно чуждо дърво и ако видите, че пъдарят идва, може да се спасите, като избягате. Тогава е лесна работата. Но пъдарят може да се появи под дървото изведнъж. Някой казва: „Много пострадах от тази мисъл“ – значи пъдарят е дошъл под дървото. И тогава, понеже според законите му е дадена тази власт, той ви дава известно възпитание. Вие не се спирате да размислите, но

казвате: „Не е право това, пъдарят няма право да ме бие, той не е човек“. А човешко ли е да се качиш на дървото? Колкото ти имаш право да се качиш на дървото, толкова и пъдарят има право да те бие. На същото основание и пъдарят, без да те пита, ще приложи своя закон върху тебе. Тогава ще дойдат тия, ненужните страдания.

От кое всички вие страдате? Някой път страданията са толкова непоносими, че човек даже не иска да живее. В сегашния живот проверявайте всяка една мисъл, която идва във вашия ум; и всяко едно чувство, което влиза във вашето съзнание, проверявайте. Изпитвайте каква полза може да принесе тази мисъл или това чувство. Питам: ако сте с изкуствени зъби, твърдата халва трябва ли да я ядете? Щом зъбите ви са развалени, тогава онези твърди храни не ги яжте, но яжте меките храни. Храната изисква дъвкане. Дъвкането подразбира мислене: да разсъждава човек, да мисли. Който не може да мисли, неговите зъби не са здрави. Ти трябва да разсъждаваш от причините към последствията. Ако не разсъждаваш от причините към последствията, ще имаш много несгоди в живота си.

Например кучетата помнят. Ако си ударил едно куче с камък, то ще запомни и като минеш друг път край него, ще те познае, ще те залае. Има кучета, които дори три-четири месеца след като си ги ударил, като те срещнат някоя вечер, ще те хванат за крака, ще те ухапят и ще си заминат. Такова куче иска да каже: „Да знаеш друг път да не ме целиш с камъни“. У всинца ви има такива навици. Кажат ти някоя дума и у тебе вече има желание да си отмъстиш. Вие сте набили някого, а искате той да не ви хапе. Възможно ли е това? Възможно е, но само при един човек разумен. Който не е разумен, той ще ви ухапе на общо основание.

Има такива мисли, които са взривоопасни. Какво ще правите с тях? Носите една бомба, която много лесно може да избухне – тогава трябва да бъдете много внимателни. Ако не сте внимателни, тя може да се пръсне, да се възпламени, а вие да пострадате. Онези, които носят такива бомби, много внимателно ги носят, за да не става сътресение. Като влезете в една сграда, в която има взривни вещества, и запалите цигара, може да мислите, че сте в безопасност, но там най-малката искра ще причини избухване. Някой път най-малката причина

може да измени вашето състояние. При сегашните условия, както сега живеете, трябва да бъдете много разумни.

Вие казвате, че сте неразположени. Неразположението ви може да произтича от това, че не дишате добре. Неразположението ви може да произтича от това, че не се храните добре – не че нямате храна, но не я дъвчете добре. Когато се храните, вие не мислите върху храната, умът ви не присъства в яденето. Когато дишате, същото е. Ако човек иска да бъде здрав, при дишането трябва да присъства умът. Ако сте неразположен, докато дишате, това не ви ползва. За да дишате правилно, умът най-малко 5 – 10 минути на ден трябва да мисли върху онова, което правите при дишането. Често хората заболяват, когато техният ум не взема участие при дишането. Ние сме длъжни да вземаме участие с мисълта си най-малко 5 – 10 минути на ден: да мислим в това време върху самия процес на дишането. Вие мислите върху някои други работи, когато дишате. Някой път този процес става правилно, а някой път става неправилно и това носи много неприятности. При яденето законът е същият. Понякога трябва да се спирате, като ядете, за да усетите вкуса на храната, приятно да ви стане. И в умствения свят е същото: необходимо е да съзнаваш присъствието на една мисъл, да съзнаваш какво благо може да донесе тази мисъл. Същото е и при чувствата. Ако ти съзнаваш благото, което чувствата носят, и благото, което мисълта носи, тогава ще имаш добри резултати. Иначе могат да се случат много нежелателни работи.

Сега всички вие страдате от непроверени работи. Казват ви, че в гората са се появили две мечки. Вие искате да ги видите, тръгвате, но през целия път се безпокоите. В гората няма никаква мечка, едва някой заек се показва. Това са непроверени работи. Или казвате: „Труден е животът, лош е. Опасно е да се живее. Сегашните условия са трудни. Как ще прекарам този живот?“. Това е един страх неестествен. При какви условия мечката може да нападне човека? Мечката е голям табиетлия*. Тя има особено разположение на чувствата, сърди се, ако ѝ се наруши спокойствието. Когато си върви, тя размишлява и ако ѝ развалиш спокойствието, ще те нападне. Затова,

* табиетлия – произлиза от турската дума табиет, която означава обичай, навик.

щом усетиш, че иде отнякъде в гората, трябва да се отдалечиш.

По отношение на мислите законът е същият. Някои мисли имат мечешки характер, някои имат вълчи характер, други имат общ характер. Някоя мисъл, като дойде у тебе, може да произведе едно неприятно състояние. И чувствата имат различен характер, и те не са еднообразни. Разнообразие има в чувствата. Природата е пълна с голямо разнообразие. Та при самовъзпитанието ще изучавате мислите си, ще проучвате чувствата си и постъпките си. Всяка една твоя постъпка ще проучваш. Ако я проучваш, може да се ползваш. Ако не я проучваш, могат да се случат много големи неприятности. Усложненият живот седи в това, че ние не проучваме естеството на мислите си, на чувствата си и на постъпките си. Защото има постъпки наши, а има и постъпки чужди. Един ден нашите постъпки по отражение ще влияят на другите хора, които идат след нас – това са влияния, които идат от нас. А и ние се влияем от постъпките на хората, които са били преди нас, не сме толкова независими. Ако вятърът духа, чия е тази постъпка? На какво се дължи духането на вятъра? Науката обяснява, че известни пластове на въздуха са студени, а други – топли. Топлите пластове са по-леки, студените са по-тежки, следователно студените пластове слизат надолу, а топлите се качват нагоре и от това се образува течението на вятъра.

Питам: на какво се дължат теченията във вътрешния живот на човека? Чувствата пораждат топлина. А където има изстиване, там има развита мисъл. Мисълта произвежда изстудяване. Следователно, когато в природата има студени течения, това става там, където разумни същества са взели силно участие със своята мисъл и са изстудили въздуха. С чувствата на хората се образува топлина. Чрез мислите и чувствата на хората се образува движение.

Вашият ум ще произведе едно студено течение във вас, вашето сърце ще произведе едно топло течение във вас и от тези две течения ще се образува един вртеж, едно движение. Това движение носи правилния живот и в това е вътрешното кръвообращение на човека. Когато чувствата са правилни, нормални, те развиват естествена топлина. Когато умът е нормален, развива се нормално изстудяване. И тогава се образува нормален живот. Понякога умът образува по-голямо изстудя-

ване, отколкото трябва, понякога сърцето развива по-голяма топлина, отколкото трябва – там е всичкото противоречие.

При самовъзпитанието се изисква да имаме малко изстудяване и малко затопляне и да се образува едно движение. Изучавайте себе си, изучавайте вашите мисли и вашите чувства, и вашите постъпки. Тогава ще имате по-малко страдания, отколкото сега.

Само светлият път на Мъдростта води към Истината. В Истината е скрит животът.

25. лекция, 21 април 1939 г., София, Изгрев

ОПИТВАНЕ, ПРОВЕРЯВАНЕ И ПРИЛАГАНЕ

Отче наш

Имате ли зададена тема? Четете. (*Прочита се темата: „Предпазливост и страх“.*)

Вземете долно *до*. Може да вземем който и да е тон, и той да е все *до*. Който и да е тон може да е все *ре*. Но това е така, когато човек е вещ в музиката. Когато човек има една определена точка, от нея се измерва пространството. За да мериш, трябва да имаш една основна точка, откъдето да започнеш. Оттам ще измериш какво място си извървял. Ако нямаш тази точка, няма да знаеш колко си извървял. Сега вземете *до*. Ако го премерите с определена точка в музиката, ще намерите, че в дадения случай липсва едно трептение. *До* е напрежение (*Учителя пее с напрежение тона до*), *ре* е движение (*Учителя пее ре*). Каква е разликата? Ти искаш да направиш нещо, искаш да идеш някъде, напрягаш се – това е *до*. Искаш да идеш някъде, пък не можеш. В изходно положение си, мислиш дали да тръгнеш, или да не тръгнеш, но най-после решаваш. Като вземеш първата точка, то е движението – става *ре*.

„Предпазливост и страх.“ Предпазливостта е процес. Ти искаш да започнеш нещо и го обмисляш. Предпазлив си всякога, когато искаш да направиш нещо. Страхът се явява при една свършена работа – ти вече си загазил и мислиш как да излезеш от това затруднение. Човек загазва, затова у него се явява страх. Понеже първоначално не си имал тази предпазливост, понеже веднъж вече си загазил, следващия път ти си предпазлив, внимаваш като първия път да не загазиш. Предпазливостта те предпазва, кара те да бъдеш внимателен: да не би някой елемент да не си взел предвид, да не би в живота ти или в мислите ти, или в чувствата ти, или в постъпките ти да се роди нещо, което да те спъне. Щом се роди страх, значи нещо вече е свършено.

Ако едно дете е яло от сладкото в гърнето, сърцето му започва да тупа, когато майка му влезе вкъщи и се приближи при гърнето. Детето мисли какво да прави, намира си някак-

ва работа и излиза навън – има движение, то е *ре*. Страхът започва да те кара да излезеш навън (*Учителя пее ре*) – *ре*, движение. Какво разбирате вие при това движение? Аз разбирам, че гърнето е пипано и тогава майката може да употреби пръчката. Имаме движение навън от вратата. Кой път ще хване сега детето? По кой път то трябваше да изяде сладкото? Майката става капелмайстор, употребява пръчката, като удря с нея наляво-надясно. Тя иска да каже с тия удари, че детето трябваше да попита ума си дали да яде от сладкото, трябваше да попита и сърцето си. Ако беше попитало тия двамата, те щяха да кажат: „Трябва да попиташ майка си“. Какви движения са тези? Движенията показват, че майката е умна, ако удря така, че да изхарчи най-малко енергия. Ако тя изхарчи много голяма енергия, след това ще усеща болка в ръката си. Щом майката прекали, ръката я заболява.

Този закон действа навсякъде. В даден случай някой е направил една малка погрешка пред тебе. Ти искаш да го поправиш, казваш му една дума, но не употребяваш справедливостта – ударил си повече. Като си тръгне този човек, усещаш, че не си постъпил справедливо. Когато майката я заболи ръката, след като е ударила, значи тя е прекалила. Казвам: когато дойде едно страдание във вас, то показва, че по закона на сърцето не сте постъпили справедливо и по закона на мисълта не сте постъпили справедливо. Когато не постъпваме справедливо, изгубва се светлината, настава тъмнина.

Трябва да разчленявате темите, които ви се дават. Напрежението какво е? Вие имате желание да постигнете нещо – това е едно напрежение. По кой начин ще вземете тона *до*, ако имате напрежение? Напрежението страх ли е, или предпазливост? Напрежението се ражда от известни желания, които идат отвътре. Желанието е една вътрешна възможност. На тебе ти трябва един извор. Не е лошо, че желаеш, но и всичката погрешка може да излезе от желанието. Какъв път ще избереш с постижението на твоето желание? Например ти искаш да станеш музикант. Имаш тази дарба, но какъв път ще избереш за музиката? Или искаш да станеш художник – какъв път ще избереш за художеството? Или искаш да станеш архитект – какъв път искаш да избереш за архитектурата? Но тези науки са обективни. Значи ти трябва да опитваш нещата

Фиг. 1

и да ги проверяваш. Каква е разликата между проверка и опит? Коя е геометрическата разлика? *П О*, *О П* – ако се добави *Е* и стане *ОПЕ*, буквата *Е* откъде ще е взета? На онзи, гениалния, откъде му е дошло на ума да създаде буквата *Е*, и то така да я създаде? Имате главно *Е* и малко *е* – каква е разликата между тях? Главното *Е* опитва нещата, малкото *е* ги проверява. Ами това е човешката уста, отворената човешка уста (ф*иг. 1*).

Имаш някакво състояние на болка. Тази болка ти се дава, за да мислиш. Боли те например крака – тази болка се явява в съзнанието, тя произтича от предната част на мозъка, при челото. Понеже мозъкът там има едни бели нишки, които са събудени, затова оттам получаваш болката. Това съзнание, от предната част на мозъка, показва къде е болката. Щом знаеш къде е болката, ти можеш да я лекуваш. Някой път усещаш, че те боли, но не можеш да локализираш къде е болката – да е в крака ти, не е; да е в рамото ти, не е; да е в пръстите ти, не е; да е в лакътя ти, не е. Не можеш да кажеш къде е болката, мъчно ти е навсякъде. Но някой път болката става конкретна, проявява се в някой орган, тогава ти трябва да намериш от коя част на мозъка иде. Има известни болести, които се раждат от страха. Човек може да стане нервен от страх, пък може и от страх да се кали, да се приспособи към условията. Така се е получило при заека: от страх са се проточили ушите му нагоре. Заекът е много страхлив, от всяко шумване трепва. Предпазлив е той и откъдето мине, все се ослушва за някоя опасност. От непрекъснатото ослушване ушите му са порасли – кръвта храни ушите и те стават големи. Щом чуе шум, заекът се изправя на крака, започва да оглежда наоколо. Като види, че няма опасност, снишава се. Като мръдне нещо, пак се изправя на крака, пак се оглежда, после пак се снишава, започва да си пасе. Мине някъде, бръсне го някое растение, изправя се, разглежда наоколо като някой учен човек. Ти го гледаш и си казваш: „На какво ли си играе този заек?“. Той си прави комедии – подскочи, изправи си ушите, обърне се на една страна, на друга страна, пък лицето му е валчесто, изглежда все едно се смее. Ушите му са се проточили вследствие на страха, но той не е станал неврастеник. Зайците имат една хубава черта в характера си: не са неврастеници. Някой път и вие може да се шегувате като тях.

До – напрежение (*Учителя пее до*). *Ре* – движение (*Учителя пее ре*). А тонът *ми* какво е? Казвам: когато човек има някакво неразположение, някакво безпокойство, музиката може да смени това състояние. Гневен си, сядаш на пианото, започваш да удряш с пръсти по клавишите. Сърдиш се на тези клавиши, удряш ги, но понеже те издават хубави, хармонични звуци, постепенно, докато свириш, започваш да се разполагаш. Хубаво е някой път да имате на разположение едно мълчаливо пиано, от дъска направено. Разгневиш ли се, посвири си на него, както онзи заек направи едно упражнение. Ще кажете: „То е глупава работа“. Глупаво е, значи, да си местиш ръцете по клавишите, без те да издават звук, но е умно да изговориш 10, 20, 60, 100 думи, които нямат смисъл. *Заек*, *говедо*, *лисица*, *магаре*, още и *помия*, *глупак* – нали все такива думи казвате, когато се гневите.

Ти си изхарчил много енергия, като си се разгневил. Но природата икономисва. И всичко се хроникира. За да изкажеш думата *магаре*, изисква се известна енергия. Веднага се записва колко енергия си изразходил, като си казал *магаре*. Кажеш ли и друга дума, веднага се записва колко енергия си изразходил. Като кажеш *лисица*, *вол*, *тигър*, *помия*, ще ти турят една глоба от хиляда лева за изразходваната енергия. Природата казва: „Ти си изхарчил енергия за хиляда лева. Ще платиш!“. Като не плащаш, ти започваш да усещаш някаква болка. Боли те нещо – това е плащане. Сърцето плаща за ума. Не мислете, че не се плаща – плаща се! И за доброто се плаща, и за лошото се плаща.

Вие сега мислите, че като кажете на човека една дума, не се плаща. Казвате на някого, че е дърво. Умен човек сте, не изяснявате защо му казвате, че е дърво. С това дърво искате да кажете, че не му стига умът. Какво разбирате под думата *дърво*, когато я употребявате за някого? Разбирати или че той не мисли, или че трябва да го набият. Значи една погрешка може да се изправи с дърво. Може да я изправите тъй, както растенията изправят своите погрешки. Казвате: „Трябва да започнеш да мислиш, да те посеят в земята“. Тази погрешка само чрез дървото можеш да я изправиш. Ще пуснеш корени дълбоко в почвата, ще израснеш нагоре и въздухът ще те разлюлява. Като прекараш няколко години в това положение, ще забележиш какво е отношението на корените, какво

е отношението на листата, какво е отношението на природата към тебе. Онзи, когото си нарекъл дърво, те пита: „Защо ме наричаш дърво?“. – „Аз искам да ти кажа научно, че си направил една погрешка, която можеш да изправиш само по начина на дървото – то спуска корените си в земята, издига своите клонища горе във въздуха, цъфти, завързва, дава плод на хората, става знатно.“ Който пита: „Как смееш да ме наричаш дърво?“, той е човек, който не разбира думата *дърво*.

Да допуснем друго положение. Кажеш на някого: „Ти си лисица“. Какво разбирате под думата *лисица*, как я тълкувате? Лисица е този, който се избавя от мъчнотиите. Какво прави лисицата? Когато я гони някоя хртка, някой копой, тя нахохорва опашката си, по този начин я прави по-голяма и започва постоянно да я върти на една страна, на друга страна. Копоят, който иска да я хване, върви отзад след опашката ѝ в крива линия, а тя върви отпред в права линия. Тя употребява ума си, да не я хване копоят за гърба, защото, ако я хване, ще стане много зле. Сега вие не разбирате, казвате: „Ти си лисица“. Но от тази погрешка, от тази опасност, която те очаква, ти можеш да се избавиш само като лавираш. Лавирането какво е? Лисицата лавира с опашката си наляво и надясно. Ти трябва да знаеш как да лавираш. Ако не знаеш как да лавираш, мъчнотията ще дойде. Какво значи думата *лавира*? В нея имате основния тон *ла* и частицата *вир*. *Ла* е основен тон на движение в природата. В тона *сол* има движение нагоре, а в *ла* има движение надолу. Следователно в тона *сол* вие сте свързани с материалния свят, напрежението от центъра на Земята излиза нагоре. Всичката енергия, която *сол* е възприел от Слънцето, се предава нагоре. В тона *ла* движението се обръща от Слънцето към Земята. *Сол* е движение към Слънцето, *ла* е движение към центъра на Земята. Като отива към центъра на Земята, движението се превръща в *ла*.

Ако вие се спрете в дадения случай, тогава в живота ви ще се яви известна катастрофа. Всяко страдание произтича от спирането. Ако се движиш по-бързо, отколкото трябва, ти ще страдаш, ако се движиш по-медлено, отколкото трябва, пак ще страдаш. Разликата каква ще бъде? При бавното движение, например ако си на една биволска кола, страданието ще бъде по-малко. Защото с биволска кола катастрофа може ли да стане? Ако пътуваш в един автомобил със скорост 200 –

300 километра в час, какво може да се случи при това бързо движение? В бързото движение има опасност. Ти ще постигнеш целта си много по-скоро, но трябва да бъдеш много учен, понеже инциденти с автомобила могат да се случат. Понякога вие бързате, но за предпочитане е някои работи да ги свършите с биволски кола.

Вие седите и разсъждавате защо Господ е направил света така. Вие боравите с вашите хипотези и теории, които са прави, но във всичките си работи постоянно имате спънки. Човек мисли, когато нещата вече се свършени, а не мисли, преди да ги свърши. При свършени неща той започва да мисли, но тогава се намира пред един свършен факт. Вървиш по пътя, удряш си крака на някой камък, започваш да мислиш: „Аз не трябваше да си удрям крака. Кой тури този камък тук? Нямаше ли друго място, тук ли трябваше да го турят? Какви са тези хора? Те са невежи“. Ти разсъждаваш, а трябваше, докато вървиш, да гледаш, да мислиш. Ти си тръгнал и не мислиш, търсиш своето щастие по небето. Като се удариш в камъка, казват ти: „Онова твое благо от небето слезе на земята“.

Сега ще ви приведа примера за онзи философ, който, докато вървял по пътя, бил зает с разрешаването на една велика задача в живота си. Блъснал си той крака в един камък, спрял се и започнал да мисли: „Кой е турил този камък тук?“. Боли го кракът, търси причините. Казва: „Болката е слаба, причината е камъкът“. Разсъждава: защо са турили камъка на пътя, пък и защо се е блъснал в него. После идва другата мисъл: да вдигне или да не вдигне камъка и ако го вдигне, какво ще стане. Стои той и мисли, гледа нагоре, гледа надолу, разсъждава. Бил много беден, осиромашал от философия човек. Скъсани били обувките му, скъсани били и дрехите му, но философствал, разсъждавал: „Разумно е да вдигна камъка, защото и друг човек като мене ще се блъсне. Той, ако не знае да разсъждава, ще си счупи крака. Аз ще направя едно добро, да избавя хората от едно голямо нещастие“. Напъва се, напъва се, търкулва камъка и вижда под него една торба. Интересува се какво е скрито в торбата, поглежда вътре – злато. Започва отново да философства: „С какво може да ми услужи тази торба? Как е право да постъпя?“. Поглежда обувките си: „Обувки нямам, краката ми страдаха досега“, после поглежда дрехите

си: „Окъсани са дрехите ми. Срамота е, трябва да се облека“. Тогава той взима торбата.

Питам: ако не беше философ този човек, ако не разсъждаваше, щеше ли да вдигне камъка, да поправи своето положение? Щом се блъснеш в една мъчнотия, спри се, започни да разсъждаваш защо е турена на пътя. Тази мъчнотия ще стане причина да измениш своето положение. Имаш едно страдание, мъчно ти е – някой път може да знаеш защо страдаш, пък някой път може да не знаеш, защото има и страдания чужди. Когато ще умре някой, който ти е ближен, някой твой близък роднина, когото обичаш, ти усещаш болка, чувстваш неговата болка. Не ти умираш, друг умира, но този човек през въздуха изпраща страданието си и ти по своето радио го приемаш. Който страда при умирането, той не е готов за смъртта. Казва: „Знаеш ли, че един твой роднина умира, но не е готов, не иска да умре. Един ден искаш ли и ти да умреш като него?“.

Страданието всякога може да дойде. Никой не е изключен от страданието. Никой не е изключен от това, като ходи в пътя на живота, да си удари крака някъде. И малки, и големи страдания ще дойдат, но всички трябва да мислите. Всяко едно страдание, стига да го разгледаш, ще ти донесе силата, която е скрита. Под този камък ще намериш злато и тогава обувките ти ще се поправят, дрехите ти ще се поправят, храната ти ще се поправи. Тогава книги ще си купиш, пиано ще си купиш, автомобил ще си купиш, аероплан ще си купиш, ще си избереш хубаво място, където да живееш. Сега седите и се чудите какво трябва да правите. Вие имате разрешението на въпроса. Един начин за разрешение на въпроса са вашите крака. Човек е двоен: две същества са свързани в едно същество. Пръстите на ръцете са дълги, а пръстите на краката са къси. Пръстите на ръката показват умственото развитие на човека, силата на неговата мисъл. Дланта показва развитието на сърцето. Вътрешната страна на дланта показва вашата чувствителност. Като мисли човек, образуват се пръстите, чрез сърцето се образува дланта, чрез волята се образува цялата ръка до рамото. Тъй щото умът е взел участие в създаването на пръстите, сърцето е взело участие в създаването на дланта и волята е взела участие в създаването на останалата част на ръката – до рамото. Пръстите са работата, която умът е свършил. Дланта

е работата, която сърцето е свършило. Останалата част на ръката е работата, която волята е свършила.

Както и да разглеждате въпроса, всички ония най-умни същества хиляди години са работили, за да създадат тялото на човека. Хиляди години са работили, за да се създаде сегашната форма на човешкото тяло. Учените едва сега разглеждат по какъв начин се е градила тази къща, как са се диференцирали клетките, как едни клетки са създали краката, как други клетки са създали стомаха. Учените намират, че белите дробове най-късно са създадени. Та казвам: вие не сте запознати със себе си. Очи имате, но не знаете как са направени очите. Език имате, не знаете как е направен езикът. Уши имате, не знаете как са направени ушите. Това са апарати, които вие отвътре трябва да изучавате, защото сте като малките деца: ако речете да ги пипнете, ще ги развалите.

Ако ви заболи например първият пръст (*показалецът* – бел. ред.), какво трябва да правите? Тази болка психологически произтича от задната част на главата, но горе, към темето. Заболи ви вторият пръст (*средният* – бел. ред.) – причината е големият страх, който съществува в човека, или страхът на неговото съзнание. Съзнанието произтича от съвестта. От три точки може да те заболи средният пръст; ти не употребяваш както трябва съзнанието, съвестта и се страхуваш повече, отколкото трябва. Или заболява те безименният пръст – той е пръстът на изкуството. Ако те заболи този пръст, ти не си употребявал слънчевата енергия, а това зависи от предната част на главата, при челото. Ако не мислиш, ще се яви болка в средния ти пръст. Като започнеш да мислиш, идва повече кръв и тази болка веднага изчезва. Ако ти не обичаш красивото в света, ако не си избираш думите (красота е да знаеш как изящно да говориш, да не употребяваш груби думи), направил си престъпление с този пръст. След това у тебе ще се яви болка като една глоба, ще се яви едно малко неразположение. Може да ти излезе цирей на третия пръст. Причината е в цялата умствена област. Ти трябва да се научиш да мислиш правилно. Някой път може да се яви болка в кутрето ти и ти не знаеш тази болка откъде иде. Малкият пръст ще те заболи, когато в реалния живот не разпределяш нещата правилно.

Но има и друго, ти някой път гледаш ръката си и не я харесваш. Не може да имаш хубави пръсти, ако нямаш хубави

и благородни чувства. Не може да имаш хубав среден пръст, ако не си справедлив. Като постъпваш справедливо, това се хроникира в тялото. Не може да имаш хубав безименен пръст, ако в тебе чувството за красиво не е развито. Не може и малкият ти пръст да бъде хубав, ако в материалните си работи ти не знаеш как да имаш такт с хората. Най-после, ако ти нямаш Божественото, хубавото в себе си, не може да имаш един хубав палец, не може да имаш воля. Когато започнеш да съзнаваш Онзи, Който е създал света, Онзи, Който е създал тялото ти и живота, който имаш, тогава започва да се формира палецът, волята се калява, силна става. По палеца ще познаеш какъв е човекът, има ли религия, оценява ли с ума си всичките богатства, които има.

За да живеете добре, вие трябва да сформирате добре дланта си. Дланта някой път може да е суха, някой път може да е влажна; някой път може да е корава, някой път може да стане чрезмерно мека отвътре. Кои ръце са по-хубави: сухите или влажните? Това са специални работи. Ти искаш да станеш добър певец. Тогава най-първо трябва да почувстваш имаш ли глас, или нямаш. Ще спреш мисълта си върху своето гърло. Певецът трябва да мисли. Ще започнеш да мислиш най-хубавото за това, което имаш. За всеки човек ще мислиш хубаво, ще бъдеш много внимателен, ще имаш най-деликатни отношения. Ще се отнасяш много добре с ларинкса си, с гърлото си. Люти храни няма да ядеш и кисели храни няма да ядеш; леденостудена вода няма да пиеш и много гореща вода няма да пиеш – ще бъдеш много внимателен. Като станеш, ще разтриваш гърлото си, ще съсредоточиш всичката си деликатност към него. Онези от вас, които искат да станат певци, ще пазят гърлото си, ще му казват: „Колко хубаво знаеш да пееш! Я си покажи изкуството, покажи ми какъв ангелски глас имаш!“, после ще го поглаждат.

Ти казваш, че така да се говори, е глупава работа. Тогава говори нещо умно. Може да кажеш: „Аз не съм способен, не съм даровит“. Кое е по-хубаво: добре ли да мислиш за себе си, или зле? Бог те е създал красиво същество, създал те е да станеш ангел, да развиеш ума си, сърцето си, гениален да бъдеш. Ако мислиш зле за себе си, ти вземаш мястото на едно говедо – където и да ходиш, ровиш земята с краката си, грешиш и после роптаеш. Това не е разумно. Сега аз ви давам

един начин да говорите на гърлото си. Като попеете така, ще станете първокласни певци. Който пее лошо, той не мисли. Всеки един звук е стъпало на една култура. Като започне да плаче един човек, по гласа му може да познаеш дали е велик, гениален човек, или пък е голям простак. Като минаваш вечерно време някъде, където има кучета, и си мълчиш, те стоят надалеч. Щом издадеш глас, те познават дали те е страх, или не и ако те е страх, нахвърлят се върху тебе. Следователно мъчнотиите на живота ти, това са кучетата на природата, които, щом усетят, че си страхлив, ще се нахвърлят върху тебе.

Като дойде едно страдание, кажете си: „Герой съм“ и мълчете. Като дойде една мъчна задача, кажи си: „Мога да я реша“, макар че не можеш да я разрешиш. Въпросът е да не кажеш: „Невъзможно е“. За онова дете, което е на една година, е невъзможно да вдигне сто килограма, то и десет грама не може да вдигне. Но като порасне и стане на 21 години, това дете е левент момък, големия товар може да го вдигне – значи е въпрос само на време. Няма мъчнотия в света, която човек да не може да разреши, то е въпрос на време.

Сега казвам: започнете да мислите, не да проверявате. Опитвайте с мисълта си, със сърцето си проверявайте. Понеже досега със сърцето сте опитвали. Със сърцето проверявайте, а с волята прилагайте. Опитвайте с ума, проверявайте със сърцето и прилагайте с волята.

Само светлият път на Мъдростта води към Истината. В Истината е скрит животът.

26. лекция, 28 април 1939 г., София, Изгрев

СВОБОДА НА СЪЗНАНИЕТО И ЧИСТЕНЕ НА СЪЗНАНИЕТО

Отче наш

Имате ли зададена тема? (– *Имаме.*) Пишете по темата: *Неопределени идеи.*

Някой път искате човек да се определи. Каква е разликата между един, който се е определил, и друг, който не се е определил? Кое е по-добро: да се определи или да не се определи човек? Зависи в дадения случай какво разбира под думата *определяне*, каква е мисълта, или каква е идеята, която занимава ума му.

Пишете по втора тема: *Свобода на съзнанието.* Определете темата с няколко думи. Свободата на съзнанието, това е цяла наука. От свободата на съзнанието зависи характерът на човека. От свободата на съзнанието зависи мисълта на човека, зависят и чувствата, които той има. Усетът, здравето на човека зависят от свободата на съзнанието. Свободата на съзнанието значи то да не е обременено, в него да няма нищо непотребно. Да кажем сега: вие трябва да се освободите. Всинца сте заети с неща, които са ви непотребни в дадения случай. Няма нито един от вас, който да е свободен. Все има нещо, което те безпокои, което ти е неприятно. Някой път погледнеш дрехите си, кажеш: „Тия дрехи не стават“. Друг път погледнеш обувките си, кажеш: „Скъсани са“. Не си свободен. Бръкнеш в джоба си: „Няма нищо в джоба ми“. Огледаш се в огледалото: „Много съм пожълтял“. Измени се времето, и веднага станат промени в тебе. Промените на състоянията в природата се отразяват и на вас, обременява се съзнанието ви. Някой казва, че човек трябва да има ясно съзнание. Свободата на съзнанието е един процес динамичен, а не статичен. Щом човек остане в статично състояние, веднага съзнанието му се обременява. Щом човек престане да мисли както трябва, щом престане да чувства както трябва и щом престане да постъпва както трябва, съзнанието постепенно изгубва своята свобода.

Да допуснем, че вие имате известна болка и търсите начин да се лекувате. Как ще се лекувате, ако болката е във врата ви? Ако имате една болка отзад, на врата, значи в тази част кръвообращението не става правилно. Капилярните съдове там са стеснени, получава се триене при циркулацията на кръвта и вследствие на това чувствате една малка болка. Всяка болест е една малка дисхармония. Тогава имаш една тежест в съзнанието си, то не е свободно. Ако можеш да освободиш съзнанието си от тази болка, тя ще изчезне. Първото нещо е: ще се стремите да освободите съзнанието си. Трябва да знаете на всяка една мисъл дали ще дадете място в ума си. Защото една мисъл може да обремени съзнанието ви. Ако ви кажат, че едикой си е умрял, какво произвеждат тези думи у вас? Казват: „Петко Стоянов е заминал за другия свят, умрял е“. В смъртта нещата са определени. Онзи, който е определен, той си има име. Казват понякога, че някой е дошъл инкогнито, името му не се знае. Онзи, който умира, всякога има име.

Питам тогава: кои идеи са по-силни, определените или неопределените? Някой казва: „Аз искам да се определя“. Ти искаш да се определиш, но в дадения случай какво можеш да направиш? Всеки ден трябва да се самоопределяш. Днес какво можеш да направиш? За днес какво можеш да определиш? Ще трябва днес да свършиш три работи: като станеш сутринта, ще работиш с ума си, ще работиш със сърцето си и ще работиш с волята си. Вие как работите с ума си? Човек трябва да работи с ума си. Ако поставиш една мисъл на нейното място, това е една добра работа. Какво разбирате под думата *работа*? Докато е ден, човек трябва да работи, защото иде нощ, когато никой не може да работи. Питаш: „Как да работя?“. Докато е ден, докато има светлина, ти работи, понеже иде нощ, иде тъмнина, в която не може да се работи. Работи, докато имаш светлина в ума си. Работи, докато имаш топлина в сърцето си. Работи с волята си, докато имаш сила. Защото иде време, когато, и да искаш, няма да можеш да работиш. Умрелите могат ли да работят? Волята в умрелия е парализирана и той не може да работи, даже и да иска. Представете си, че един човек е заровен в земята и съзнава това – какво ще прави той?

Всеки човек, който се е научил да освобождава съзнанието си, на когото съзнанието е свободно, той е свободен и от смър-

тта. Човек трябва да се приготви да освобождава съзнанието си, да не допуска в него непотребни мисли. В съзнанието да не стъпва кракът на една непотребна мисъл, да не стъпва кракът на едно непотребно желание и да не стъпва кракът на една непотребна постъпка. Съзнанието е свещено място, в което човек трябва да бъде свободен. Човек трябва да бъде свободен.

Някой казва: „Аз съм болен“. Щом си болен, обременено е твоето съзнание с непотребни работи. „За мене животът няма смисъл“ – обременено е твоето съзнание с непотребни работи. „Не мога да уча“ – обременено е твоето съзнание с непотребни работи. „Не мога да пея“ – обременено е твоето съзнание с непотребни работи. „Не мога да рисувам“ – обременено е твоето съзнание с непотребни работи. „Не мога да ходя“ – обременено е твоето съзнание с непотребни работи. „Не мога да ям“ – обременен си с непотребни работи. „Не мога да спя“ – обременен си с непотребни работи. Ако не можеш да спиш, ще махнеш онази мисъл, която не ти дава спокойствие. Сънят е почивка. Организмът трябва да си почине, за да може човек да акумулира известна енергия, която му е потребна.

Как трябва да се освободите от един товар? Ако аз туря на гърба ви един чувал с 60 килограма захар по такъв начин, че да не можете да го свалите, какъв метод ще употребите, за да се освободите от товара? (– *Ще се потопим във вода.*) Това е един от добрите методи, ако има вода. Но ако няма? Намираш се в пустинята, където няма вода – какво ще правиш с тези 60 килограма захар? При това положение трябва да имаш знание, за да предизвикаш природата да ти даде вода, да ти прати дъжд, който да вали три-четири часа. Тогава ще се стопи захарта и ти ще се освободиш. Питам: като завали дъжд, трябва ли да оставиш да се стопи всичката захар? Например 600 килограма захар, по 25 лева килото, колко струват? Струват 15 хиляди лева. Какво трябва да правите? Ако ядете толкова много захар, по 500 – 600 грама на ден, ще заболеете. 500 грама захар знаете ли какво могат да направят? Когато хората стават нервни, това показва, че повече захар остава в кръвта им. Всички нервни хора имат в кръвта си повече захар, отколкото онези, които са разположени.

Първото нещо е да освободите съзнанието си от всички непотребни мисли. Да дойдем до динамичната страна на нещата. Останал е нечист въздух в дробовете ти – как можеш

да го изхвърлиш? Нечистия въздух можеш да го заместиш с чист. Нечистото всякога може да се замести с чисто. Обремененото съзнание подразбира, че в него има известни нечистотии, които трябва да се заместят с нещо чисто. Казвам: нечисто е съзнанието на човека. И не самото съзнание е нечисто, но човек има нечисти мисли, нечисти желания, нечисти постъпки – те трябва да се заменят с чисти. Дайте ми една нечиста мисъл. Има степени на нечистите мисли, затова дайте една най-малко оцапана мисъл. Представете си една най-малко оцапана мисъл. – „Краде ми се.“ *Краде* означава нещо по-различно, хубаво е да се пооткрадне някой път. Още повече това се отнася за *взема ми се*. Например думата *изяждам* чиста дума ли е, как мислите? „Изяждам го този човек“ – не е чисто това. Трябва да знаете кои думи са чисти. Кажеш: „Този е мръсен, онзи е мръсен“. Като говориш за омърсяването, така ти омърсяваш съзнанието си. Кажеш: „Този е лош, онзи е лош“ – и така се оцапваш.

Като мислиш за лошите хора, ще се оцапаш. Онзи, който мисли за лошите хора, трябва да бъде като лекар, който аутопсира умрелите. Той трябва да бъде концентриран, защото при най-малкото порязване може да се зарази; може някой да е умрял от заразна болест и лекарят да се инфектира. Много пъти хората, които имат опетняване на съзнанието, изгубват живота си. Казвате: „Лошо е времето“ – чиста ли е тази мисъл? Не е чиста. Може ли времето да бъде лошо? То е лошо по отношение на нас. Или някой каже: „Изгори ме“. Колко вида изгаряне има? Младата мома казва: „Изгори ме“. Вие съвсем неправо мислите. Как може любовта, най-хубавото в света, да изгори човека? Как е възможно? Бог е Любов – и това най-хубаво нещо да изгори човека? Който казва *изгори ме*, той е пренесъл мисълта много алегорично, тъй както онези, които пишат нещо, слагат многоточие. Какво означава многоточието? Когато вие пишете и слагате многоточие, каква е мисълта ви? „Желая да дойда у вас, но...“ Или представете си, че сте длъжник и пишете на кредитора си следното: „Действително обещах да се срещна с вас, но... не ми е възможно сега“. Каква е невъзможността ви? Какви причини може да има, за да не ви е възможно да се срещнете с него? Коя можеше да бъде определената мисъл? Вие трябваше да напишете тъй: „Аз ви обещах да се срещна с вас в 10 часа идния ден, но понеже нямам пари да ви се изплатя, отлагам идването си“.

Вие някой път туряте в ума си мисълта да свършите нещо и след това отлагате, казвате: „Но...“. Един американски проповедник проповядвал върху съюза *but* (*но*). Избрал си един стих и започнал да проповядва: „Може да направим това и това, но... Може да направим баница, но брашно няма, масло няма. Може да захванем търговия, но пари няма. Може да учим, да свършим университет, но... Може да идем на работа, но...“. Най-после един от членовете на църквата – понеже той държал проповед, за да го назначат за проповедник в тази църква – му казва: „Много се радваме, много добре проповядвате. Имаме желание да бъдете наш проповедник, но...“. Добре, какво трябва да турите след съюза *но*?

Казвам: трябва да имаме начин за чистене на съзнанието. Онези от вас, които искат да работят съзнателно, трябва да знаят как да чистят своята мисъл. Това не е лесна работа. Например дрехите на мнозина от вас имат петна, не са чисти, защото вие не им обръщате внимание. Някой от вас, като има леке на дрехата си, ще го изчисти, друг само ще го погледне. Някой поглежда обувките си и не ги изчиства. Всяка сутрин вие не вземате четката, не си избърсвате обувките. Ако възнаграждаваха за петна по дрехите, някои от вас много щяха да спечелят. Ако плащаха награда от сто лева за едно петно, те щяха да станат доста богати – сто петна по сто лева, това са десет хиляди лева. Или пък ако имаше глоба от сто лева за петно, тогава за сто петна те много голяма глоба щяха да платят.

Закон има в природата: всякога, когато обременяваш съзнанието си, тебе те глобяват. Никой не може да се освободи, при всяко обременяване на съзнанието има глоба – една справедлива глоба. Това, което вие считате неразположение на духа, то е една глоба за обременяване на съзнанието с непотребни работи. Някоя малка непотребна мисъл имаш – ще платиш една малка глобичка. Обремениш сърцето си – пак ще платиш глоба. Обременената мисъл има проекция в съзнанието. Обременената мисъл се проектира като на един екран. Обремененото сърце, и то се проектира като на един екран. Обременената воля, и тя се проектира като на един екран. Следователно ти трябва да намериш път, по който да освободиш своята мисъл, своето обременено съзнание.

Допуснете сега, че като ставате сутрин, имате задължението да пеете. Ти казваш: „Не мога да пея“. Отиваш на училище, не си знаеш урока. Какво трябва да правиш? Трябва да го на-

учиш. Казваш, че не можеш да пееш, но това ни най-малко не те освобождава, така нищо не разрешаваш. На тебе ти е дадена тази способност и ти трябва да пееш. Трябва да имаш една минута на ден за пеене, повече от това не може да се намалява. Ако намалиш това време, започват да те глобяват. Ако не искаш по добра воля, насила ще те накарат, ще започнеш да пееш: „Ох, олеле, олеле“. Пеене е това! Онзи, който охка, пее. Когато дойде страдание, винаги охкате.

При всичкото противоречие, което имате, вие искате да изправите живота си. Как ще си поправите живота? Каквото и да се тури, знанието трябва да има определени качества. Знанието трябва да внася светлина в ума, знанието трябва да внася топлина в сърцето, знанието трябва да внася сила във волята. Това е знание. И като говорим за наука, това разбираме. Като говоря за работа, някой казва: „Дотегна ми да работя“. Дотегнало му на човека да работи. Но от работа човек не може да се умори. Работата никога не уморява. Свири ли някое музикално парче, човек не може да се умори. След като приключи, той излиза с едно приятно впечатление. Свирил си едно хубаво парче, излезеш, слушаш тази музика в мозъка си, продължават обертоновете да се носят. Или извършил си една хубава постъпка, после тръгваш по пътя, а в съзнанието ти има нещо хубаво, приятно ти е. Прегрешил си някъде с една малка постъпка, вървиш, а в съзнанието ти нещо те съди, казва: „Не е хубаво това“. И ти казваш: „Не е хубаво това, което направих“. Същото е, когато не си научил урока си.

Който не знае как да пее, какво трябва да прави? Ако аз бях на ваше място и не можех да пея, ето какво щях да направя. Щях да намеря някой добър певец, който пее хубаво, и да му кажа: „Може ли да ми направиш една малка услуга? Може ли само да ми пипнеш гърлото? Пипни ми гърлото, за да се науча и аз да пея“. На този певец ще му кажа още: „Само постави двата си пръста на челото ми, там, където е музикалният ми център“. Ето по този начин във вас ще се събуди музикалното чувство. Някой е изгубил своята жизненост, отслабнал е, казва: „Отслабнал съм, болен съм, не съм устойчив“. Аз му казвам: „Побутни се зад ушите, поразтрий се“. Ако си болен, ако си неразположен, като станеш сутрин, поразтрий се зад ушите с два пръста – оттам може да се изпрати енергия. Кажи на себе си: „Юнак си ти, друг като тебе не съм виждал в света“.

Най-първо, не туряйте нищо като отрицателна мисъл. Дойде у тебе мисълта: „Не мога да пея“, но ти кажи: „Мога да пея“. После дойде: „Не искам“. Ти отхвърли това *не* и кажи: „Искам да пея“. Отстранявайте и всичките отрицателни чувства. Винаги изхвърляйте всички отрицателни частици на речта. Думата *не* може да те спъне за цяла година. Не вземайте това в крайност. Един човек отишъл да се оплаква на един княз, че е беден и не му върви. Князът бил много умен. Той взел една голяма кесия с пари, отишъл на моста, по който бедният щял да мине, намерил един голям камък и затиснал кесията с този камък насред моста. Искал да провери дали този беден човек ще се заинтересува какво има под камъка, след като го види. Бедният дошъл при моста и казал: „Толкова години съм минавал с отворени очи, хайде сега да бъда със затворени очи, да опитам дали ще мога да мина пипнешком“. Този пример е малко пресилен. Често и вие, с вашите отрицателни мисли, мижешката минавате по пътя.

Едно щастие има за вас, а вие обременявате съзнанието си. Ще се зароди у вас желание, с което ще обремените съзнанието си. Вие минавате по пътя и не виждате онези благоприятни условия, онова благо, което Провидението е турило на пътя ви. После пак ще се оплаквате. Като минава бедният по моста със затворени очи, князът казва: „Този човек не е за едните пари. Умен е, нему пари не му трябват“. След това князът оставя на камъка един чувал с брашно. Бедният поглежда чувала и си заминава. Казва князът: „И за едното брашно не е този“. Най-после поставя на пътя едно куче – булдог, който да не го пусне да мине. Вие знаете ли какъв е характерът на булдога? Ти пускаш, той не пуска – такова нещо са тези английски кучета, булдозите. Та човекът искал да мине по пътя, но булдогът му се нахвърлил, затова той се обърнал и се върнал вкъщи. Отива пак да се оплаква на княза, казва: „Не върви тази работа“. Не върви работата, понеже на пътя му имаше един камък, покрай който той мина слепешката. Като вървя слепешката, блъсна се, удари си крака в камъка, каза: „Кой будала е турил този камък тук?“ и си замина. Пита го князът: „Защо не вдигна камъка?“. Бедният отговаря: „Нямам работа да вдигам чуждите камъни. То не е работа за мене“. – „Втория път като мина, онзи чувал защо не го вдигна?“ – „Не е моя работа да вдигам чували.“ – „Ами твоя работа ли беше

да бягаш от булдога? Защо не го хвана за врата?“ – „Бягах, защото можеше да ме ухапе.“ Да направим сравнението: парите и брашното, това са условията; кучето, това са големите мъчнотии и несгоди в живота, които някой път ще те накарат да си починеш.

Искаш да работиш, да станеш богат. Като станеш богат, ти ще се обремениш. Писанието казва: „Богатите няма да влязат в Царството Божие“. Ти ще обремениш ума си със златото. Туряш си мисълта да имаш сто милиона лева в злато. Знаете ли сто милиона в злато колко тона ще излязат? Пресметнете. Получават се 500 тона. Вие 500 тона не можете да носите, то е едно голямо напрежение. Хората искат да бъдат богати, но богатството е голям товар. В притчата за талантите се казва, че на единия роб господарят дал пет таланта, на другия дал два таланта и на третия – един талант. Първият роб, с петте таланта, спечелил още пет и като дошъл господарят, искал веднага да се освободи. Вторият, който взел два таланта и спечелил още два, и той искал да се освободи. А онзи, който взел един талант, казва: „Тежка е работата, зарових го в земята“. *Зарових го в земята* – подразбира се, че той е ходил само да яде и да пие, не е работил. Като дошъл господарят, третият роб му казал: „Имам толкова, колкото взех, връщам ти го“. Господарят казал: „Защо не си го турил в банката, поне лихва да получа, придобивка да има“. Казвам: онези, които имат един талант, те не са работили, но са яли и пили. Затова вземете единия талант от този, който не е работил, а е ял и пил. Петте таланта са на главата, двата таланта са на сърцето, а онзи, с единия талант, с волята, той не е работил.

Първото нещо е: трябва да се научите да освобождавате съзнанието си. Никога не дръжте отрицателни мисли. Щом дойде една отрицателна мисъл, заменете я с положителна. Разсърдиш се – какво трябва да направиш? Сръднята не е лошо нещо. За гнева има малко място. Без гняв не може. Но на ден колко пъти трябва да се разгневиш? Три пъти: веднъж за ума си, веднъж за сърцето си и веднъж за себе си. Щом се разгневиш повече от три пъти, то е анормално. Три пъти да се разгневиш – веднъж за ума си, понеже не си мислил както трябва, веднъж за сърцето си, понеже не си чувствал както трябва, и веднъж за себе си, понеже не си постъпвал както трябва – това е намясто. Ще кажеш: „Не трябва тъй да се мисли, не трябва тъй да се чувства, не трябва тъй да се постъпва“.

Чистете съзнанието си, за да се повиши качеството на вашия ум. Чистете съзнанието си, за да се повиши качеството на вашите чувства. Чистете съзнанието си, за да се повиши качеството на вашите постъпки. Всички хора, които са сполучили в света, са научили този закон, без да знаят. Човек не може да успява в живота, ако не знае как да чисти съзнанието си, понеже в каквото и да е предприятие се изискват светли и чисти мисли, изискват се светли и чисти чувства, изисква се силна воля. Само при едно чисто съзнание човек може да има силна воля, само при едно чисто съзнание може да има светъл ум и само при едно чисто съзнание може да има добро сърце, да се прояви това сърце в него. Казвам: дръжте съзнанието си чисто от всевъзможни петна, постоянно го чистете. Не се безпокойте, но чистете.

За една седмица чистете съзнанието си. Имайте една тетрадка, в която да записвате на ден по три очиствания на ума си, три очиствания на сърцето си и три очиствания на волята си.

Само светлият път на Мъдростта води към Истината. В Истината е скрит животът.

27. лекция, 5 май 1939 г., София, Изгрев

МУЗИКАЛЕН ЖИВОТ

Добрата молитва

Всяка работа, която човек не може да свърши, каква работа е тя? Това, на което не можете да турите граница, е неопределено. Каква идея е яденето, дишането, слушането? Идея – мисловният свят. Идеята е онзи елемент, от който светът е създаден. Ако единицата я разделите на десет части, какво получавате? В единицата имате една основна идея за създаване на числата.

Музиката принадлежи на умствения свят. В твоите разумни чувства има музика. И в постъпките ти, и във волята ти, когато постъпиш хубаво, има музика. Вие не можете да бъдете музикални, ако не мислите, не чувствате и не постъпвате добре. Щом не мислите, не чувствате и не постъпвате добре, не учете музика. Музиката дава един правилен начин как човек да постъпва. Това, което наричаме добро, е отмерено, музикално. Всеки един тон е мярка, съчетание. Човек сам по себе си е арфа с няколко милиона струни – ключове има. Вие сте музиканти, които не знаят как да свирят. Човек мисли добре, ако бутне правилно една правилна мисъл. Не постъпва ли добре, значи не знае да свири. Ако не чувства добре, не знае как да нагласи арфата си. Дойде ли се до постъпките, човек пак не знае как да постъпи, не знае как да командва.

Казваме: определени и неопределени идеи. Лошите хора употребяват позлатяването, а добрите хора употребяват златото. Добрият човек никога не позлатява, той всичко прави от злато. Позлатените работи са фалшиви, а златните работи са истинските. Всички промени във вас се дължат на позлатените идеи. Вие съжалявате за изтритите ваши позлатени работи – дали са ви нещо за златно, а то е било само позлатено. Болестите се дължат на неорганически вещества, които се натрупват в организма. Има и неорганически мисли, и неорганически чувства, и неорганически постъпки – те като се натрупат, става потъмняване. Щом живееш един позлатен живот, ще кажеш: „То е лош живот“.

Човек е една книга, написана с много ситно писмо, което и най-учените хора едва могат да четат. Следователно на вас, като сте се родили на Земята, са ви дали нещо, което трябва да прочетете. Казваш: „Еди-кой си човек е даровит“. И ти имаш тази дарба, но не си работил. Този човек е посял своята семка, а твоята седи още в хамбара. Животът е почва, в която нещата се сеят. Мисловният свят е почва, в която мислите се сеят. Вие не сте опитвали да пеете някой път на някоя ваша болест. Например коремоболието се образува или от повдигането на вашата диафрагма, или от набирането на отровни газове от храната, или пък от разширение на стомаха. Като ви заболи корем, започнете да му пеете. Взимате първо *до, до, до, до, до, до, до,* после *ре, ре, ре* – болката не минава. Продължете тогава: *ми, ми, ми..., фа, фа, фа...* Там, където изчезне болката, запишете си: коремоболието се лекува с тона *до*, с тона *ре*, с тона *ми*; подготвителни елементи има при *фа* и болката минава.

Като влезете в този свят, вие се заблуждавате от външността на хората, казвате: „Колко е здрав човек“. Здравето съществува на тази единствена база: хармония в мислите, хармония в чувствата и хармония в силите на човека, в неговия организъм. Не можем да бъдем здрави, ако няма хармония в ума ни, ако няма хармония в чувствата ни, ако няма хармония в действията ни – това са три елемента, необходими за здравето. Щом не мислиш правилно, на твоя тон му липсва едно трептение, щом не чувстваш правилно, липсват му две трептения, щом не постъпваш правилно, три трептения му липсват. Ако на един тон му липсват три трептения, получава се пропукване и съдържанието на този тон изтича. Тогава имате кухи тонове, черупки без съдържание.

Днешната работа никога не отлагай за утре. Щом ти дойде една идея, в колкото и малък размер да е тя, свърши тази работа. Дойде ти наум, че трябва да следваш музика, тогава ще намериш един музикант, ще вземеш един тон – това е начало на музиката. Дойде ми в ума идеята да си направя къща, нямам сега възможност, но взимам едно камъче, турям го на земята и казвам: полагам основата на моята къща.

Всички велики хора са минали през големи изпитания, през големи несрети.

Белият цвят показва щедростта, изобилието, това, което дава. Като даваш и се радваш на своето даване, това е същин-

ският бял цвят. Като вземаш и пак се радваш, това е същинският черен цвят. Хубаво е да вземаш, затова ще се радваш. Но като вземаш, ставаш тежък, опасно е да не потънеш на дъното на океана. Всеки човек, който иска да се освободи от робството на живота, трябва да дава. Всеки, който иска да се зароби, нека взема. Във вземането трябва да бъдеш по-умен, отколкото в даването, защото вземането носи опасност.

Умът, който Бог ви е дал, турете намясто. Всеки ден чрез ума си изпращайте една хубава мисъл. Кажете: „Желая светът да бъде добър, тъй както аз съм добър“. Или кажете на себе си: „Желая да бъда добър, тъй както Господ е добър“. Някой не знае как да се моли. „Желая да бъда тъй добър, както Господ е добър, желая да бъда тъй благ, както Господ е благ, ама мога ли?“ – ще каже някой. Мога, в микроскопически смисъл – мога.

Когато човек работи върху една своя дарба, тя се развива. Всяка мисъл е свързана с някоя дарба. Мислите са резултати на човешките дарби и идват като подхранване на онова, което расте в нас и се развива. Всички възможности на днешния ден използвайте. Което приложите тази година, приложено е. Утрешният ден има свои нови възможности. В законите, които Бог е положил, всичко е възможно, а извън тези закони всичко е невъзможно.

Само светлият път на Мъдростта води към Истината. В Истината е скрит животът.

28. лекция, 12 май 1939 г., София, Изгрев

БЕДЕН И БОГАТ

Отче наш

Имате ли зададена тема? (– *Нямаме.*) Ако ви се зададе темата: *Защо рибите плуват, птиците хвъркат и растенията растат*, как ще я разгледате? Или темата може да бъде такава: *Защо човек яде, защо диша, защо мисли, защо чувства?* Може да се зададе и въпросът: „Защо сте недоволни в даден случай?“.

Недоволството е много обширно. Недоволен си от какво? Човек може да е недоволен от това, че не е богат. Може да е недоволен, защото не е здрав или не е учен, или не е силен. Недоволството има много причини. Някой път ние вземаме една дума в много обширен смисъл. – „Аз съм недоволен.“ Може ли човек да бъде недоволен от всичко? В даден случай той не може да бъде недоволен от всичко. Ако е недоволен от сиромашията, значи е доволен от нещо друго. От какво е доволен? Той говори против сиромашията, но като говори против нея, има предвид богатството. Като говори човек против насилието, какво има предвид?

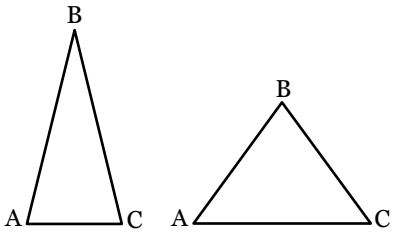

Фиг. 1

На чертежа има два триъгълника, които представят двама души (*фиг. 1*). Първият триъгълник, това е сиромахът, вторият е богатият. Къде седи сиромашията в първия триъгълник? В основата. Основата му е много слаба, там той е сиромах. Вторият триъгълник е богат на основа. Имате един човек със слабо здраве – сиромах е на здраве, постоянно се оплаква: „Гърбът ме боли, краката ме болят, пръстите ме болят“. Той се оплаква, защото е сиромах. На какво е сиромах? На здраве, на жизнена енергия. Сиромах е само в страната *AC*. Да допуснем, че вие имате физическо здраве, но не го цените. Какво ще произлезе от това? Или да допуснем, че нямате

здраве, пък ценените здравето. Тогава по кой начин ще го придобиете?

Богатият не цени богатството. Цени го само в едно отношение: той яде хубаво, облича се хубаво и спи хубаво. Богатият казва: „Другите работи мене не ме интересуват“. Сиромахът яде каквото намери. Изобщо той много малко яде, не се облича добре и не спи добре – точно обратно на богатия. Сиромахът цяла нощ е буден, лежи в размишление, казва: „Не спах, размишлявах“. За какво е размишлявал цяла нощ? Да обясним. Да допуснем, че вие сте търговец. Търговията е една обмяна, която става между хората. Искате да си купите кон, но пари нямате. Това е един ваш копнеж и където ходите, конят е в ума ви; като спите, сънувате го, като ставате, пак за него мислите. Един ден виждате някъде, че един кон се продава за десет лева. Евтино се продава, но пари нямате, не можете да го купите. Вие ще започнете да разправяте, че сте срещнали един кон, за десет лева се продавал, но не сте имали пари да го купите. Ще казвате: „Отиде хубавият кон! Не можах да го купя, пък евтин беше“. Може би десет години след това ще разправяте за онзи кон и за вашето желание. Аз вземам примера като обяснение за несбъднатите идеи. Кон искаш да яздиш. На какво е символ конят? Конят засега е символ на обективния, природния ум на човека. Когато човек иска да има кон, той започва да употребява своя природен ум.

Дават ви два камъка – единият е скъпоценен, а другият не е скъпоценен, но вие не можете да направите разлика между тях. С какво се отличава скъпоценният камък? С неговата твърдост. Скъпоценните камъни се нареждат според твърдостта си на степени – от първа до десета степен. Ония, които са най-твърди, са най-скъпи, но зависи и от чистотата на камъка, как той пречупва слънчевите лъчи. Колкото кристализирането на камъка е по-правилно – без никакви примеси, колкото по-добре пречупва той слънчевата светлина – без никакъв вътрешен дефект, толкова по-скъп е. Диамантът се отличава с най-голяма твърдост сред скъпоценните камъни. Ако приложите тези степени на твърдостта към човека и вашата твърдост е от трета или от четвърта, или от пета степен, към кой камък спадате вие? Ако вашата способност има твърдост в десета степен, тогава вие ще имате разбирането на диаманта, ще бъдете скъпоценен. Да допуснем, че човек има

числото десет в своята твърдост. Тази твърдост аз я взимам в човешкия ум, в човешките чувства и в човешката воля. Да кажем, вие се обезсърчавате при най-малките мъчнотии – тогава твърдостта ви каква е? Разболеете се, уплашите се, че може да умрете. Човекът, който има твърдост десет, не се плаши от болест, не се плаши от сиромашия, от мечка не се плаши и от змия не се плаши. Той е смел и решителен. Щом кажем *смел*, ние минаваме в друга област. Твърдостта означава, че онова, в което мисълта е непоколебима, в него капитал има. Твърдостта показва, че има един огромен капитал, който не е турен още в обращение. За да вярва човек в себе си, той най-първо трябва да има твърдост, то е едно чувство постоянно. Нали трябва да вярваме в онова, което е реално?

Представете си, че вие сте силен човек. Съзнавате, че имате грамадна сила, но не сте я проявили. Отвън някой, като ви гледа, казва: „Ти нямаш никаква сила“. Трябва ли да започнете да му доказвате, че сте много силен? Представете си, че можете да вдигате само с едната си ръка десет тона. Каква тежест е вдигнал Херкулес, един от героите в гръцката митология? (– *Вдигнал е Земята на гърба си*.) Като е можел да вдигне цялата Земя, значи ти зависиш от него. Ти, който можеш да вдигаш десет тона с едната си ръка, можеш онзи човек да го хванеш за крака, да го вдигнеш във въздуха и да му кажеш: „Силен човек ли съм аз, или не съм силен?“. Като го вдигнеш така, какво ще каже?

Този опит всякога трябва да го правите. Като ви кажат, че от математика нищо не разбирате, вие кажете: „Дайте ми една от трудните задачи“. Ако аз мога да разрешавам най-трудните задачи, тогава разбирам ли, или не разбирам от математика? Каже ми някой, че нищо не разбирам от химия. Хубаво, но ако аз за един час химически мога да превърна един прост метал в скъпоценен, тогава разбирам или не разбирам от химия? Двама души се препират. Казват ми: „Ти нищо не разбираш от психология“, но аз, като ида при тях, в пет минути ще ги примиря и двамата. Как ще ги примиря? Лесна работа, аз зная как. Виждам, че причината за свадата са сто лева – единият е дал сто лева на другия. И двамата са се опетнили, и двамата са извадили револвери. Единият казва: „Ще ми върнеш сто лева“, другият казва: „Няма да ми искаш сто лева“. После първият казва: „Ако не ми ги дадеш, ще те убия“, а дру-

гият: „Ако ми ги искаш, аз ще те убия“. Представете си сега, че аз ида при тях с трети револвер. Казвам и на двамата: „Ако не се примирите, и двама ви ще убия“ (взимам това в преносен смисъл). Една малка смешка да ви кажа. Един учител пише заявление до министъра да го назначи, но той не го назначава. Отива учителят при него един път, втори път – нищо. Разказва после: „Влизам един път с револвер в ръка. Казвам на министъра: „Или ще ме назначиш, или ще те убия“. Като му теглих един куршум десети калибър, каза: „Не ме убивай, ще те назнача“. Един куршум десети калибър му дал той и министърът го назначил.

Да се върнем към двамата, които се карат. Питам ги: „Вие защо се карате?“. – „Сто лева му дадох, тези пари ми трябват.“ Изваждам пари и казвам: „Аз имам да давам на вашия длъжник, затова заповядайте, давам ви сто и десет лева с лихвите. Хванете си двамата ръцете, поздравете се“. Как се примиряват тези двама души? Примиряват се, като давам сто и десет лева. Аз имам да давам на единия и плащам вместо него. След това те се здрависват. Следователно, ако вие искате да направите някаква услуга, трябва да дадете нещо от себе си.

Пита някой: „Как да примирим хората?“. Това, от което в дадения случай хората се нуждаят, дайте им го. Да ви представя сега същия пример в друго отношение. Двама души са жадни, но самo единият носи малко шишенце с вода. И двамата започват да го дърпат, и двамата казват: „Аз пръв ще пия“. Тия хора нямат воля. Единият не иска да даде и другият не иска да даде – и двамата са силни, всеки иска неговата воля да бъде. Карат се за едно малко шише, кой пръв да пие вода от него. Те си нямат доверие, един на друг не си вярват. Всеки казва: „Ако той пръв пие вода, за мене нищо няма да остане“. Но аз ги примирявам. Нося една голяма българска стомна от десет кила, питам ги: „Какъв е спорът?“. Започват те да разправят, че и двамата са жадни, три дена не са пили вода, затова спорят за водата в едно 50-грамово шишенце. Тогава слагам пред единия чаша от 250 грама, напълнена с вода, и пред другия слагам същата чаша, казвам: „Пуснете вашето шишенце“. Така примирявам тия хора.

Вие как примирявате себе си? Защото понякога вие сте в стълкновение със себе си. Понякога се гневите на себе си. Недоволен сте например, че не сте учен. Аз когото и да е от

вас мога да направя учен за един час. Да кажем, вие искате да декламирате едно стихотворение от някой виден поет. Учили сте го веднъж, имате идея какво е, но го нямате написано. Искате да декламирате идеята, но формата на стихотворението я нямате – вие минавате за невежа. Аз нося книгата на този поет, давам ви я, вие намирате на коя страница е стихотворението и веднага започвате да го декламирате. Учен човек сте в дадения случай, стига да имате книгата. Питам сега: какво ви дава повод да бъдете недоволен от себе си? Някой от вас казва, че не е силен. По кой начин се добива силата? Ще каже друг, че не е добър. По кой начин се добива доброто? Или казвате: „Аз не съм умен“. По кой начин се добива умът? Има си начини за всичко това.

По кой начин се добива здравето? Здравето на човека зависи от неговата мисъл. Здравето на човека зависи от неговите чувства. Здравето на човека зависи от неговите постъпки. Здравето зависи от дишането, зависи от храната, зависи от мисълта. Човек, който добре се храни, добре чувства, добре мисли, винаги ще бъде здрав. Човек, който не е доволен от яденето, който не мисли добре, той всякога ще боледува. Общо принципът е верен. Да допуснем, че вие сте се хранили цял един месец с грах. Това нещастие ли е за вас? Аз веднъж четох една книга, в която авторът разказваше как шест месеца се е хранил с грах. В тия шест месеца той бил най-щастлив, вътрешно се усещал много разположен и физически, и умствено, и сърдечно. Шест месеца ял човекът грах, но от този, млечния.

Да допуснем, че вие имате едно недоволство, чувствате, че сте беден. Какъв е цярът, като сте беден? Този въпрос е разрешен. Цярът за беднотията е работата – работа умствена, работа сърдечна, работа физическа. Ти веднага трябва да започнеш да работиш. Мисълта е работа в умствения свят. Да мислиш, това значи ти да си в един свят на най-малко съпротивление. В мисловия свят всякога можеш да работиш, не можеш да кажеш: „Аз нямам работа“. И в сърдечния свят, в духовния свят, всякога можеш да работиш. Мъчнотията остава на физическото поле, но и там можеш да работиш. Различава се работата в степените. Някой път работата е приятна.

Ти си сиромах – откъде трябва да започнеш? Кои са причините на осиромашаването? Човек може да осиромашее от

безразборно ядене. Човек може да осиромашее от безразборно чувстване. И от безразборно мислене може да осиромашее. Един американски богаташ, който имал сто милиона долара, имал слабост към растенията и искал да обикаля цялата Земя, за да събира изключителни екземпляри. Той притежавал богата колекция. Най-после изхарчил всичкото си богатство само за растения, за цветя, поради което осиромашал. Когато умрял, го погребали на общински разноски. Да допуснем, че вие искате да бъдете красив и постоянно мислите за вашата красота. Какво ще добиете от вашата красота? Тя е различни екземпляри. Ако красотата не можете да я пренесете в мисловния свят, ако не можете да я снемете в духовния свят, както и на физическото поле, значи не разбирате нейните закони. Вие трябва да имате не статична, но динамична красота. Динамичната е, която може да ви ползва.

Коя красота е статична? Имате една хубава статуя, но желаете ли да бъдете хубав като нея? С какво ще се ползвате от статуята? В статуята имате само една фаза на красотата. В какво седи красотата на гръцката Венера? В какво седи красотата на Херкулес? Красотата на Венера седи в кривите линии, а красотата на Херкулес седи в правите линии на силата. Но тази красота е в едно статично положение. Как бихте ми представили статичното положение на един беден човек, който стои пред някой богаташ и му се моли умилно? Как ще ми представите едно 12-годишно дете, което е застанало пред богатия човек и му се моли да му помогне? Можете ли да направите умилния поглед на това дете? Вие как се молите на Господа? Като деца ли Му се молите? Не само да сте събрали пръстите на ръцете си, но имате ли израза на лицето, който има това дете?

Ако се наблюдавате, ще видите, че като срещнете един ваш приятел, когото обичате, веднага ще заемете – или инстинктивно, във вашето подсъзнание, или във вашето съзнание, или във вашето самосъзнание, или във вашето свръхсъзнание – една поза особена. Като срещнете някого, когото не обичате, веднага ще заемете друга поза. Ти даже не чувстваш, че си артист, казваш: „Не съм артист“. Срещнеш човек, когото не обичаш – заемаш една поза, срещнеш другиго, когото обичаш – за него заемаш друга поза. Казваш, че не си артист, но ти си първокласен артист. Не си артист в това отношение, че

ако започнеш да се рисуваш, не можеш да се нарисуваш. Не си артист да въплатиш нещо, но ти можеш да си го представиш. Питам: онова дете, което се моли, как ще си го представите, с коя дума ще започне то? Или вие сте музикант и искате да му свирите – с кой тон ще започнете, откъде ще започнете? Мъчни работи са тези.

Ако някой път сте недоволни, то е, защото не разсъждавате за това къде трябва да се бутнете. Щом не разсъждавате, какво трябва да си кажете? Казвате на себе си: „Груб съм, не зная как да постъпвам“. В какво седи грубостта на човека? Грубостта на човека седи в неговия език. Човек не знае как да огъва езика си. Грубостта му седи и в неговата ръка. Човек всякога изразява грубостта си или чрез ръката си, или чрез езика си. Коя е най-грубата дума, която вие сте чували, дума, която ви е обиждала? Един македонец казал тъй: „Той не само че ми каза *ешек*, но ми каза и *магаре*, а това не се търпи“. *Ешек* може да се търпи, но *магаре* не може да се понесе. Думата *ешек* не е обидна в турския език, няма лошо значение. Представете си, че някой ви срещне и ви каже: „Ешек“, но зад този ешек ви дава един наполеон. – „Хайде, за здравето на един ешек да ти дам една златна английска лира.“ В ешек има разширение, ешек никога не лъже. Лошият човек, като направи нещо, казва: „Аз го направих. Може да ме съдите“ – това значи *ешек*. А някой път магарето скрива малко погрешката си. Скрива я и трябва дълго време да мине, докато се открие. Това е тълкуване на две думи; то е в разбирането им.

Има думи, които не ни обиждат, има и думи, които ни обиждат. Българинът казва на детето си: „Моето прасенце“, но той употребява думата в мека форма. Или някой казва на сина си: „Моето пиленце“. Кой би желал синът му да бъде пиленце с кокоша глава? В какво седи мекотата на думата *пиленце*? Този слог *пи* сам по себе си има нещо хубаво и красиво. *П* в дадения случай означава плод, който зрее – като го погледнеш, това е пилето, което зрее хубаво. Като го гледаш, наслаждаваш се, че ще може един ден да го опиташ. Значи бащата, като каже думата *пиленце*, вижда известни способности в детето си, чувства ги. Казва: „Виждам, че в тебе има нещо, което един ден ще узрее“. Идеята вътре в детето е скрита. Детето разбира и чувства вътрешния смисъл. Като каже бащата: „Моето прасенце“, пак е същото. По какво се отличава думата

прасенце? Имате слога *пра* – какво означава *пра*? Означава *чисти*. Какво имате в слога *се*? *Прасе* означава *чисти се*. Какво лошо има в това прасе? Този човек се чисти, той се „пра“. Иска се философия. От трептението на една дума зависи нейното вътрешно съдържание. Ти произнасяш думата *добро*, но доброто зависи от трептенията на думата. Като произнесеш думата, какви трептения има тя? Произнасяш думата *любов*, но зависи какво съдържание влагаш в тази дума – тя се разбира според нейното съдържание.

Казвам: когато сте недоволни, анализирайте себе си, анализирайте вашето недоволство. Имате едно неразположение, анализирайте го. Имате една крива постъпка, анализирайте я. Анализирайте нещата всякога. Всичко в природата служи като един възпитател. Човек не може да остане в едно положение. Всичко онова, което ви се случва, е една необходимост за вашето развитие. Мислите ли, че ако идете в планината и ви задуха вятър, то е едно нещастие? Мислите ли, че ако ви завали сняг, то е едно нещастие? Разбира се, тия неща се различават. Ако зимно време ви вали дъжд, тогава значението е едно, ако през месец май ви вали дъжд, значението е друго – при най-хубавите дрехи, които носите и може да намокрите, нищо няма да изгубите. Едно майско наквасване в здравословно отношение е много приятно, дрехите ви може да загубят, но вие ще спечелите. Или мислите ли, че е едно нещастие, ако сте в планината и срещнете мечка? Тази мечка вие ще я срещнете когато и да е. Всички хора срещат мечки. Че по-страшна мечка от смъртта има ли? Хората бягат от нея, но тази мечка ще те срещне. Може да те срещне, когато си на 10 години, може да те срещне, когато си на 20, на 30, на 40, на 120 години – ще те хване тази мечка, ще те постави на земята, ще те потъпче хубаво. След като те потъпче, хората ще кажат за тебе: „Замина за другия свят“. Мечка го е тъпкала човека, нямало е кой да го измъкне. Каква е разликата между грешните и праведните? Праведният ще се качи на гърба на мечката и така ще иде в другия свят, тя ще го занесе. А грешника мечката ще го влачи по земята. Праведният се качва отгоре, на гърба на мечката, а грешникът е влачен от мечката в другия свят – тази е разликата. Единият се радва, другият скърби, че умира.

Когато скърбите, това показва, че не разбирате дълбокия смисъл на живота. Когато се радвате, това показва, че мъчнотиите за вас имат смисъл. В това отношение животът в своите проявления трябва да бъде за вас една радост. Както и да се прояви животът, той да бъде една радост. Добрият живот трябва да представлява една радост за вас и в най-лошата си форма. Да ви приведа един пример и ще свърша. Един богат човек, който не разбира живота, минава покрай един беден човек. Богатият, понеже не обича бедни хора, го блъсва и казва: „Свиня“. Този беден човек пада, става му мъчно. Отива богатият при един кладенец, който бил със слаба дъска, и пада в него. Този, когото той блъснал, взема едно въже и го изважда. Щом го спасява, богатият му казва: „Ще ми простиш, ще ме извиниш, аз постъпих нечовешки“. В него веднага става една промяна. Сега, ако този богат човек не беше паднал в кладенеца и ако сиромахът не го беше извадил навън, какви щяха да бъдат отношенията им? Богатият все щеше да има презрение към сиромаха и все щеше да казва: „Свиня“. Като падна в кладенеца и бедният го извади оттам, богатият вече мисли, че онзи е умен човек. Защо се случва това? За да се познаят хората. Богатият ще се изяви и сиромахът ще се изяви. Като се изявят, ще се разберат.

Вие трябва да се разбирате. В разбирането е животът. Когато хората се разбират, животът има смисъл. Ако хората не се разбират, животът няма смисъл. Ако не се разбирате и вървите в две противоположни посоки, тогава и богатите са нещастни, и сиромасите са нещастни. Пък ако се разбирате и вървите в една посока, тогава и богатите са блажени, и сиромасите са блажени.

Онзи, който постоянно ви изважда от всички мъчнотии, е Божественият Дух. Като загазите, той все ще спусне това въже да ви извади. Да му благодарите!

Само светлият път на Мъдростта води към Истината. В Истината е скрит животът.

29. лекция, 19 май 1939 г., София, Изгрев

ЧИСТИ МИСЛИ, ЧИСТИ ЧУВСТВА И ЧИСТИ ПОСТЪПКИ

Отче наш

Имате ли зададена тема? (– *Нямаме.*) Пишете върху темата: *Службата на светлината, на въздуха, на водата, на земята*. Не мислете, че е лесен въпрос, та изведнъж да напишете темата, както едно стихотворение. Каква е службата на светлината? Как бихте я описали? Трябва да помислите малко.

Ако ви зададат един практически въпрос, например каква е службата на обувките, какво бихте отговорили? Каква е службата на човешкия език? Една проста работа: езикът има служба като на кашавар, който обърква манджата в котела. Втората му служба е на инспектор: той подписва какво да влезе в стомаха. Третата му служба е на оратор: той държи речи, ораторства. Езикът има три служби, които изпълнява. В трите свята човешкият език взима участие: във физическия, в духовния и в Божествения свят. Някой път езикът става лош от това, че е недоволен от кашаварската работа. Когато вие сте недоволни от живота, тогава сте на мястото на езика, кашавар сте. Значи, щом човек е недоволен, той изпълнява службата на езика, кашавар е някъде – от такава работа никакво благо няма. Като работи, той ще се окаля малко, след това ще отиде да се чисти.

Сега всичките хора имат за живота такова понятие, каквото той не съдържа в себе си. Някой път вие искате всичко от живота. Всички искате да бъдете щастливи, искате да бъдете здрави, искате да бъдете умни. Може, но има закон, който регулира здравето. Колко елемента има, при които здравето може да дойде? Да кажем, вие трябва да развиете една лекция. Тя се развива тъй, както при рисуването се развива една линия. Какво значи тази линия? Допуснете, че първата линия е човешкото чело, втората линия е човешкият нос. Мислите ли, че това е художество? (*Фиг. 1.*) Донякъде темата ви върви правилно, но долу брадата не върви, няма съответствие, пропорция няма. И в една лекция вие някъде турите повече тежест,

Фиг. 1

отколкото трябва. Казвам: когато тази част на езика стане по-голяма, той е недоволен. То са големи разноски. Недоволството произтича от едно силно желание, което не се задоволява. Или незадоволяването на едно силно желание произвежда недоволство. Ти имаш много малко храна – ядеш, но си недоволен, понеже не можеш да задоволиш глада си. Храната винаги трябва да съответства на глада.

Има хора с такава брада, тя е почти нормална (*фиг. 1*). Как мислите, такъв човек слабоволев ли е? Не е слабоволев. Човек с такава брада има силна, грамадна воля.

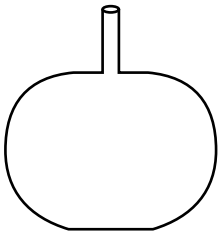

Фиг. 2

Мога да ви представя същата идея другояче. Представете си, че тази форма е от злато и вие трябва да я вдигнете (*фиг. 2*). Как мислите, ще можете ли да я вдигнете веднага? Представете си, че формата има 60 сантиметра широчина и 70 сантиметра дължина – колко ще тежи, ако е от злато? Кой от вас би се наел да я вдигне? Човек трябва да опитва. Първо, на вас много идеи не са ви ясни. Казвате: „Да направя едно добро“ или: „Човек трябва да бъде истинолюбив“. Но когато ти искаш да кажеш истината, ще се яви едно раздвояване в съзнанието ти, ще се явят посторонни ограничения, защото ти имаш предвид да не се компрометираш. Тази истина ще я кажеш тъй, както ще бъде полезно за тебе.

Допуснете, че едно дете счупва една стомна. Как ще каже за това на майка си? Отишло е то за вода и като се е връщало, както си е вървяло по пътя, друго дете го е бутнало, то е изпуснало стомната, затова се е счупила. По закона на правдата можем да кажем, че детето има външна причина за счупването на стомната, за направената погрешка. Майката няма да тури всичката вина на своето дете, но ще тури половината на другото, ще каже: „Какво невъзпитано дете е то! Да блъсне така моето, че да се счупи стомната!“. Ако другото дете не го беше блъснало, това дете щяха да го бият.

Когато адвокатът защитава някого по едно дело, той все ще намери едно такова дете, което е блъснало другото – да

се види, че този човек, когото обвиняват, ни най-малко не е искал да направи престъпление, но външните условия са го накарали. Подобно е в един анекдот, който не е верен, но за изяснение ви го давам. Дали един циганин под съд, защото откраднал един кон. Той започнал да се защитава: „Господин съдия, аз се бях качил на една круша и ядях круши. Под нея имаше един кон. Клонът, на който седях, се счупи и като паднах, озовах се на гърба на коня. Той хукна да бяга и за да се избавя, аз го закарах вкъщи“. Тези работи са неверни, възможността да се случат така е едно на сто, но пък са смекчаващи вината обстоятелства.

Обвиняват едно дете, че е крало череши. То казва: „Имах другарчета, които браха черешите, пък ме караха аз да ги ям. После те избягаха, оставиха ме аз да отговарям“. Като дошъл господарят, хванал този, който е ял черешите. Сега, ако вие сте на мястото на съдията, как ще отсъдите работата? Че е яло детето насила, не е вярно, не са му пъхали черешите насила в устата. В България има обичай да се угояват гъските или пуйките – напъхват им се в гърлата цели орехи, те ги гълтат, така стават много тлъсти. Ако хванат един пуяк, виновен ли ще е той, че са му напъхвали орехи в гърлото? Като го хранят така десетина дена, гребенът му стане червен, започне да вдига повече шум, казва: „Орехи ядох“. Този пуяк сам по себе си никога няма да вземе орех, но като го пъхнат в гърлото му, гълта го. Сега аналогията каква е?

Някой път, когато развиваме една реч, ние употребяваме подходящи думи, а някой път думите ни не са намясто. Дойде някой да се оплаква: „Боли ме кръстът“. Защо се оплаква? Че го боли кръстът, какво ме интересува мене? Аз нямам никакво понятие какво представлява болката в кръста. И да искам да вляза в положението му, не мога, мене кръст не ме е болял. Пита ме: „Не знаеш ли някой цяр?“. – „Не зная.“ Или друг казва: „Хълбоците ме болят“. Мене досега хълбоци не са ме болели. Сега аз ви привеждам тия примери, защото всяка една болест е предметно учение. Болката си има своя причина и ти трябва да намериш причината. Ако аз вървя по пътя и по невнимание си блъсна крака в някой камък, след това палецът ще ме боли. Кои са причините за болката в пръста ми? Причината е, че като съм тръгнал по пътя, съм бил замислен, пък пътят не е гладък, камъни има по него и аз, вместо

да вдигна крака си над един камък, блъсвам се в него, ритвам го. Този камък, и той ме ритва, казва: „Да знаеш, че не трябва да ме риташ“. Коя е причината за болката в пръста? Причината е, че не си внимавал. Трябва да внимаваш. Вие кажете някому една обидна дума и той веднага ви отвърне с две. Коя е причината?

Някои певци, като искат да се упражняват, пеят гласните *А*, *О*, *И*, *Е*, *У*. Защо употребяват гласни букви при упражняването си? Ако искаш тоновете ти да бъдат мощни, да имат сила, ти трябва да употребиш гласната *А*. На всеки тон трябва да му се даде широчина, кръг. За да дадеш широчина на тона, трябва да употребиш гласната *О*. За да дадеш сила на движението, да падне тонът точно намясто, трябва да употребиш *И*. За да има този тон разширение в себе си, трябва да пееш гласната *Е*. Пък за да постигне тонът своето предназначение, ти ще пееш *У*. Най-мъчно се пее гласната *У*. Тук е крайната цел, затова певците пеят най-мъчно *У*. Като дойдат до нея, прескачат я, заместват я с *Е* или с *И*. Пък ти трябва да изпееш *У*. Законът на *У* е друг. *У* – единият човек слиза на Земята, иска да си уреди работите на Земята, а другият иска да си уреди работите на небето, понеже на Земята е в противоречие, тук има вземане и даване – от долу нагоре отива той, това е еволюция.

Вземете всички *А* (*до*), *О* (*ми*), *И* (*сол*), *Е* (*горно до*), *У* (*ла*). Изпейте сега гамата. В тона *до* имате *О*, в тона *ре* имате *Е*, в *ми* имате *И*, във *фа* – *А*, в *си* – *И*, само *У* липсва. Но те не вървят в естествения ред. На *до* се определя формата на тона. На *ре* се определят възможностите в пътя на движението. Щом певецът се упражнява с *А*, *О*, *И*, *Е*, *У*, при какви условия той може да употреби *А*? При мъчните условия трябва да употреби *А*. Онези, които вдигат тежести, знаят как да ги вдигат. Някои хора често правят голяма погрешка: една тежест изведнъж я вдигнат, но така може да се осакатят. Има един правилен начин на движение и онези, които го знаят, ще направят една крива линия, няма да вдигнат тежестта направо нагоре. Някои искат изведнъж да изтеглят нещо – така не се изтегля. Мъчнотиите в света не се поправят лесно. Знаете ли, че ако не поставяте намясто *А* и ако не поставяте намясто *Я*, вие може да си създадете цяло едно нещастие? Ако турите една съгласна пред *А* или пред *И*, ще получите нещо приятно. Ако турите пред *А* съгласната *М*, после след *А* турите *Г*, след *Г* – *Р*

и *И*, какво ще стане? От съчетанието на тези звукове може да създадете цяла една музикална катастрофа. Трябва да знаете как да направите такова съчетание, че да не става катастрофа. Звукът *М* трябва да знаеш с кои звукове се съгласува в дадена комбинация. Звуковете *М*, *Г* и *Р* никога не ги сдружавайте, защото са една компания, която може да ви създаде цяло нещастие. По възможност разединявайте *М*, *Г* и *Р*. Щом при тях повикате *А* и *И* на помощ, веднага ще създадете един скандал.

Казвам: цяла наука е да знаете *А* с кои букви се съгласува, с кои съгласни си хармонира и при какви условия. Понякога хората казват за някого, който не пее хубаво: „Той пее като магаре“. Прави са, защото магарето не пее много добре. Казват още, че пияницата пие като магаре. Но магарето пие само вода, то познава хубавата вода. Като кажат: „Той пие вино като магаре“, значи този обича виното, познава кое е хубаво. Вие сравнявате, но криво тълкувание давате. Както магарето познава хубавата вода и я пие, така и пияницата познава хубавото вино и го пие. Онези, които не разбират сравнението, казват, че някой пиел като магаре. Как може да пие като магаре? Противоречието къде седи? Както магарето има желание за хубава вода, така и пияницата има желание за вино. Еднакви са желанията, но резултатите са различни: когато магарето пие вода, то поумнява, когато пияницата пие виното, той оглупява. Желанието на магарето е по-правдоподобно, по-добро, отколкото желанието на онзи, който пие вино.

Кое е по-хубаво да имаш – навика на магарето, вода да пиеш, или навика на пияницата? Аз считам, че е по-добре да имаш навика на магарето, понеже то знае да избира хубавата вода. Хората са му турили други качества, никога не го вземат за авторитет. Но аз казвам, че то пие хубава вода. Като казвате вие, че някой се е напил като магаре, какво разбирате под това? Под думите *като магаре* вие разбирате, че този човек е изгубил своето съзнание. Магарето изгубва ли своето съзнание? Не го изгубва, но ето къде е погрешката му: след като се напие с хубавата вода, то започва да се търкаля по земята. Магарето има съзнание, приятно му е, че се е напило с вода, затова се търкаля. В пияницата, след като се напие, това съзнание го няма. Трябва да се разбира в какво се различават те. Магарето никога не се търкаля в калта, то се търкаля в прахта. Като се напие със студена вода, магарето избира едно празно

място, където да се търкаля, казва: „Отлична е водата“. Пияницата, като пада, няма това съзнание да избира мястото.

Две състояния има в хората: някои работи те правят несъзнателно, също като пияния човек, и други работи правят съзнателно. Всеки, който е опитал прахта, която магарето вдига, казва: „Магарешка е тази работа“. В живота си винаги трябва да правите сравнения. Ние мислим, че едно магаре не може да създаде нещо хубаво. Вярно е, магарето няма човешка форма, но в някои отношения то има по-добри черти от човека. Представете си, че в тази магарешка форма съществува едно разумно същество – толкова разумно, колкото и човекът. Но представете си още, че това същество няма условия да се прояви. Едното същество – човекът, има условия да се прояви, другото няма условия. Ние сега правим криви заключения, мислим, че това същество, което няма условия да се прояви, е неразумно.

Един човек, когото бият, нищо не казва, а друг, когото бият, вика. Кой от двамата е по-разумен: този, който вика, или този, който не вика? Направете сравнение. Биете един тъпан от кожа и удряте една дъска – кой глас ще бъде по-силен? Онзи, който вика, той на физическото поле се намира в затруднено положение. Всеки човек, който иска помощ от другите, в дадения случай не е господар на условията. Той силен човек ли е? Да обясня. Едно дете бие друго, по-малко от него. По-малкото дете кряска. Минава един голям, снажен юнак, чува го и отива, та набива другото, голямото дете. Набива го, прах вдига от дрехата му, но детето не вика. Малкото дете кряска, голямото не кряска. Слабите винаги кряскат, силните никога не кряскат. Щом кряскаш, ти не си силен. Пръчката е мъчнотията. Ако ти не можеш да вземеш една пръчка и да нашариш мъчнотията, която тебе те шари, значи си слаб човек. Ако вземеш пръчката и нашариш мъчнотията, ти си вече герой. Казват за някого: „Той много кряска“. Слаб човек е. „Той не кряска“ – силен човек е.

Не съжалявайте за ония погрешки, които правите. Много пъти вие имате задачи. Дохожда в съзнанието ви една мисъл или едно чувство, или пък една ваша постъпка се проявява – то е задача, която имате. Вие сте недоволни от една мисъл, която минава през ума ви, лоша е тази мисъл. Така е по отношение на вас. Аз ви казвам: „Дайте на този човек сто лева,

услужете му" и на вас ви стане неприятно. На вас, на които казвам: „Дайте му сто лева", ви е неприятно, а на онзи, на когото давате парите, му е приятно. Питам: защо на вас ви е неприятно, а на онзи му е приятно? В дадения случай вие давате, а той приема. Къде седи злото? Във вас има една много неприятна мисъл: трябва да направите услуга. Тази мисъл е неприятна, защото трябва да дадете нещо от себе си и вие считате, че това е нещастие.

Един закон има: това, което направите, то ще се върне пак при вас. Искам да ви обясня. Вие се намирате в един Божествен свят, където с вашите коментари създавате всичките нещастия. Никога не коментирайте зле Божествения порядък на нещата. В Божествения порядък различавайте вметнатите неща. Защото хората видоизменят Божествените блага. Ако един златар прави златна верижка и тури в нея примеси от други, неблагородни метали, погрешката къде е? Погрешката е в златаря, защото той продава тия неблагородни метали за благородни; златото не е виновно. Каква е мярката на златото? С карати се мери то – 14 карата е мярката, пък има и 18 карата. Чистото злато е 24 карата.

Казвам: има мисли в нас, които са с цената на златото. В една мисъл, която е чиста, много малко окисляване става. Чистите мисли се отличават с една вътрешна устойчивост. Чистите мисли са потребни за здравето на човека. Или здравето на човека се обуславя от неговите чисти мисли. Ако искате да бъдете здрави, трябва да имате чисти мисли. Пропорция има: ако чистите мисли преобладават, вие ще бъдете здрави, ако нечистите мисли преобладават, вие ще боледувате. Ако чистите чувства преобладават, вие ще бъдете здрави, ако нечистите чувства преобладават, болестта ще дойде. Ако чистите постъпки преобладават, вие ще бъдете здрави, ако нечистите постъпки преобладават, винаги болестта ще дойде. Това е мярката. Този закон може да го приложите във всяко отношение в живота. Каквото ви се случва в живота, то зависи от вашите чисти мисли. Не ви върви – това се дължи на вашите нечисти мисли, те са, които ви спъват. Не върви вашият живот – нечистите желания ви спъват. Може тези нечисти желания да сте ги наследили от дедите си и прадедите си. Дали вие съзнавате, или не, но те са една спънка в живота. Затова ще увеличите добрите си желания.

Както хората изкопават злато и скъпоценни камъни и ги използват, така и вие ще изкопаете, ще намерите ценните мисли, ценните желания и ценните постъпки. Щом ги намерите, ще ви тръгне в живота. Чистите мисли откъде се добиват? От Божествения ум. Чистите желания откъде се добиват? От Божественото сърце. А чистите постъпки? От Божествената воля. Този закон ще знаете: от Божествения ум, от Божественото сърце и от Божествената воля ще добиете чистите мисли, чистите желания и чистите постъпки. Когато казваме, че добре трябва да мисли човек, ние трябва да разбираме онзи Божествен ум, с който всичките неща в света са се създали. Когато говорим за любовта, за чувствата, ние трябва да разбираме Божественото сърце, от което излизат всички чисти желания. Когато говорим за чисти постъпки, разбираме Божествената воля, където всяка постъпка е намясто. Това трябва да бъде възпитанието за вас, ако искате да се справите с мъчнотиите в живота си, да ги преодолеете. Има места, където никой не може да ви помогне. Като дойде време да заминете за другия свят, никой не може да ви помогне. Помогни си сам, за да ти помогне и Господ.

В една седмица отбелязвайте колко чисти мисли, колко чисти желания и колко чисти постъпки сте имали. В тази една седмица, като се намерите в трудно положение, веднага повикайте една светла мисъл. Не се спирайте да разсъждавате какво трябва да мислите в даден случай. Да мислим тъй, както Бог мисли. Виждаш един човек, който крещи. Какво трябва да правиш? Той върши една много добра работа, но не знае как да я върши. Когато пияницата се напие, като го видиш, ще кажеш: „Много добре си направил, че си се напил, но не си пил от хубавото вино. Ти трябва да намериш виното на магарето“. Единствено това му кажи: „Много хубаво си се напил, но другия път да се напиеш с виното на магарето“. Пък като видиш магарето да се търкаля, какво трябва да му кажеш? Ще му кажеш: „Внимавай, когато минават благородни хора край тебе, да не се търкаляш“. Някой път вие искате да покажете, че знаете нещо. Но онези, на които искате да се покажете, знаят повече. Когато се намираш в обществото на пияници, които знаят много добре да пият, не искай да пиеш, не искай да се научиш по-хубаво да пиеш. След като магарето се е търкаляло и е вдигнало прах, вие ни най-малко няма да одобрите него-

вата постъпка. Ако това магаре си стоеше, без да се търкаля, щяхте да кажете, че то е доста умно магаре.

Когато срещнете един способен човек, то е едно благо за вас. Когато срещнете един умен човек, то е едно благо за вас. Когато срещнете един човек, който добре постъпва, то е едно благо за вас. Добрите хора не се срещат често. Слънцето сутрин изгрява на едно място, вечер ще го търсиш на друго място. Добрите хора са като Слънцето, любещите хора са като Слънцето, истинолюбивите хора са като Слънцето – те изгряват и залязват. В тях законът е такъв: слънце, което залязва и изгрява, то е слънце; слънце, което залязва и не изгрява, то не е слънце. Когато срещнете един добър човек, считайте, че като залезе, той пак ще изгрее.

Кой никога не загасва? Добрите хора, умните хора, истинолюбивите хора, любещите хора са тези, които никога не загасват в света. Те са благото на света, в което Бог се изявява. Благото седи в тяхното присъствие. Това е един алхимически закон. Алхимията е вътре в човешката мисъл. Съчетайте мислите, чувствата и човешките постъпки.

Само светлият път на Мъдростта води към Истината. В Истината е скрит животът.

30. лекция, 2 юни 1939 г., София, Изгрев

БЯЛ И ЧЕРЕН КЮП

Отче наш

Имате ли зададена тема? (– *Имаме*.) Четете. (*Прочита се темата: „Службата на светлината, въздуха, водата и земята“*.)

Какво означава понятието *черно*? Как се обяснява черното на космоса? Ако трябва да се справите с черното, какъв практически метод ще употребите? С бялото как ще се справите? Как ще се справите с твърдото и как – с течното? Когато някой казва, че сърцето е твърдо, какво може да се направи, за да стане то меко?

Ако ви дадат темата литературно да определите какво нещо е Земята, как бихте я определили? Практически, лесно е да се определи. Земята е майка, която носи своите деца на гърба си. Тръгнала е тя на разходка из широкия свят и всичките ги носи на гърба си при тази разходка. А как ще определите поетически водата? Водата е готвачка, която приготвя храна за децата. Всички тия деца искат да ядат, вдигат много голям шум на големия параход, на който се возят, и тя постоянно им приготвя храна, за да млъкнат. Въздуха поетически как ще го определите? Въздухът разнася храната. Той е служител, който разнася храната на тия деца. Ами светлината? Тя пък назначава местата им, показва им кой къде да седне.

Що е чернота? Конкретно как ще я определите? Това, което поглъща, е чернота. Всяко нещо, което поглъща, което само взема, то е чернота. Що е белота? Обратното: това, което дава, е белота. Това, което постоянно дава от себе си, което постоянно тече, то е белота. Следователно бял човек е онзи, който постоянно дава, черен човек е онзи, който постоянно взема. Какво отношение има неразположеният човек към черното? Неразположеният на кого е дете? На чернотата. Ами на обезверения коя му е майката? Чернотата. На обезнадеждения? Чернотата. На ленивия? Чернотата. На скърбящия? Чернотата. Следователно, щом един човек служи на черното, в него ще се зародят не положителни, а отрицателни черти, нега-

тивни. В чернотата има нещо ненаситно – човек никога не е доволен от живота, нещо все не му достига.

Има един разказ за един княз, който повикал един беден селянин и му казал, че колкото земя може да обиколи за един ден, всичката ще му я даде. Казал му още, че трябва да се върне навреме и ако не се върне навреме, не само че нищо няма да му даде, но ще го накаже. Селянинът си очертал един много голям кръг. От страх, че не ще може да го обиколи и да се върне навреме, той цял ден тичал. Спазил той времето, но като пристигнал, паднал от умора и умрял. Питам: ако вие завършите една работа със смърт, какво постигате? Какво постига лакомията?

Какво може да постигнете с вашето обезверяване? Казва някой: „Аз се обезверих“. Човек може да се обезвери в себе си, може да се обезвери в другите, може да се обезвери в живота си, във всичко може да се обезвери. Какво показва обезверяването? Показва, че човешката мисъл – тази сила, която е текла и е била на разположение на човека, се е прекъснала и той вече няма ресурси. Кога се обезверява търговецът? Когато изгуби капитала си, стоката си, здравето си. Тогава той казва: „Работата вече не е за мене“. Ако искаш да закъсаш, обезвери се. Човек ако искаш да станеш, трябва да имаш вяра. Ти ще приложиш вярата като една основа, върху която можеш да градиш. Казва някой: „С вяра не се живее“ – то е неразбиране на принципа. С вяра се живее.

Ако ви въведат в един салон, където има ядене, и ви кажат: „Седнете да ядете“, какво трябва да правите? Безверие или вяра ви трябва? Ако кажеш: „Аз не мога да ям“, какво ще стане с тебе? Ще имаш вяра в себе си, ще имаш увереността, че онова, което ти е дадено, можеш да го свършиш. Какво ти коства да свършиш тази работа – да ядеш? Яденето е една работа, с която са ангажирани живите същества. Или какво ти коства да дишаш – да поемаш въздух и да го изпускаш? И то е една работа. Яденето е работа, дишането е работа, ходенето е работа, самата работа е работа. Какво трябва да разбирате под думата *работа*? Работи онзи човек, който е хванал нещо с ръцете си, натоварен е с него. Имаш известна тежест и за да се освободиш от нея, трябва да измислиш начин, по който това да стане. Най-после трябва да си създадеш такива условия, че да не те товарят. Вместо ти да носиш товара, ще намериш

един кон и него ще натовариш. Ще му сложиш юлар, сам ще го натовариш – конят отпред, ти отзад, ще се справите.

Питам сега: кой е вашият кон, който може да впрегнете на работа? Той е вашият ум. Тази работа, която вие сами не можете да свършите, за нея ще ви помогнат други. Защото има работи, които с ръце не можеш да направиш, има работи, които с крака не можеш да направиш – за тях един кон ти е дала природата, и това е човешкият ум. Затова ще впрегнеш този кон, ще му сложиш един добър самар. Какво разбирате под думата *самар*? „Семер“ – казват турците, те имат този поетичен израз: „семер-кемер“. Можете ли да го преведете? „Семер-кемер“ е същото, както един неук и един учен човек разговарят: ученият показва на неукия един пръст, неукият му показва два пръста. Какво казва ученият, като показва един пръст? Той казва: „Има един Господ, Който дава светлина на хората“. Простият пък разбира, че му казва, че ще му извади едното око, затова показва на учения два пръста, казва: „Аз и двете ще ти извадя“.

Безверникът не вярва, че известни работи съществуват в света. Откъде знае, че не съществуват? Например някой казва: „Няма светлина в света“. Откъде знае, че няма? Може ли да отричаш това, което не съществува в света? Ти можеш да се обезверяваш само в реалността, в небитието никога не можеш да се обезверяваш. Можеш да се обезверяваш в това, което е, но в това, което не е, не можеш да се обезверяваш – нищо повече! Това са две различни понятия. Как ще се обезверяваш от това, че нямаш пари, ако в живота ти не е имало никога пари? Може ли една птица да мисли, че няма пари в джоба си? Птиците имат ли понятие за парите? Това понятие те го нямат. Те не знаят какво представлява това да имат пари в джоба. Че храна нямат в стомаха си, това го разбират, имат тази опитност, но ако им кажеш, че джобът им е празен, че пари нямат, това няма да го разберат. Колкото и да разправяш това на някоя птица, тя ще те гледа и ще се чуди, ще казва: „Не разбирам тази работа“. Или как ще обясниш на една птица да се напръска с парфюм, тъй както дамите се пръскат? Тя няма понятие за парфюма. Има въпроси, понятни за птиците. Има и въпроси, за които те нямат понятие.

Трябва да се проучват някои въпроси. Например какво е вашето понятие за доброто? Доброто конкретно представлява основа. Доброто е твърдата почва в духовния свят. Без добро

ти не можеш да градиш. Стабилността на мислите, тяхното вътрешно съдържание, това е доброто. Ако не е доброто, ти не можеш да разполагаш с едно твое чувство, не можеш да градиш. Добро е това, върху което можеш да градиш. Една мисъл, която не е добра, ти не можеш да градиш върху нея. Едно чувство, което не е добро, ти не можеш да градиш върху него. Една сила, която не е добра, и върху нея не можеш да градиш. Но какво се разбира под думата *твърдост*? Твърдостта е едно качество, едно чувство на устойчивост. Само твърдите неща могат да устояват, на тях можеш да разчиташ.

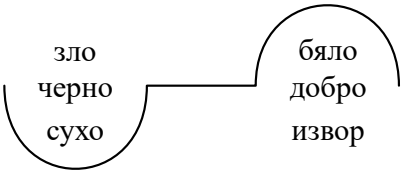

Фиг. 1

На чертежа (*фиг. 1*) имате бяло, имате и черно, имате добро, имате и зло. Злото винаги взема. Следователно, щом си неразположен, то е, защото няма откъде да вземеш. Щом си разположен, ти си добър, имаш в себе си преизобилно и вадиш навън – значи ти си извор. Противоположното на извора кое е? Сухотата. Питам: кое е сухо? Което поглъща в себе си. Сухотата повече светлина приема в себе си. Това са външни понятия, но те играят важна роля.

Човек, който не знае как да постави нещата в ума си, който не знае как да постави нещата в сърцето си, който не знае как да постави природните сили във владението на волята си, той винаги се намира в противоречие. Ако станеш твърд повече, отколкото трябва, какво свойство ще придобиеш? Най-голяма твърдост сред минералите има диамантът – десета степен на твърдост*. Съществува и по-голяма твърдост – от степен 12, 13, 14, 15, 16, 17, 20, 30, 40, 50, 100, хиляда, десет хиляди, сто хиляди, един милион, десет милиона, сто милиона. Можете да си представите каква е тази твърдост. Най-после има една твърдост, която нищо в света не е в състояние да помръдне от мястото ѝ.

---

* десета степен на твърдост – твърдостта на диамантите се определя по така наречената скала на Моос. Създадена е от Фридрих Моос през 1812 г. Десет еталонни минерала са подредени в степени според способността на всеки да драска стоящите пред него и да бъде драскан от стоящите след него в скалата.

Ние наричаме устойчивите идеи твърди. Има неща, които не могат да се разложат химически, тяхната твърдост остава. Има хора, които не могат да се обезверят. Кой човек не може да се обезвери? Този, който вярва в Бога, който вярва в себе си и който вярва в ближния си. Него никоя сила не може да го обезвери. Който не вярва в Бога, намалява се вярата му, който не вярва в ближния си, и неговата вяра се намалява, а който престане да вярва и в себе си, той е пълен безверник. Какво е положението на един пълен безверник, който не вярва в Бога, не вярва в ближния си и не вярва в себе си? Какво ще бъде състоянието на човек, който не вярва в нищо? Човек трябва да има конкретно разбиране за нещата. Да кажем, днес времето е хубаво. Знаете ли довечера каква промяна ще стане? Вие, като гледате сега какво е, мислите, че целия ден ще бъде светло. Предполагаш нещо, но някой път то не става. Кое дава повод да се развали времето? Кое дава повод един ученик да развали отношенията си със своя учител? Това, че той не учи. Учителят може да има най-добро мнение за тебе, но ако два или три пъти не си научиш урока в едно тримесечие, веднага ще изгубиш разположението му, той ще започне да гледа другояче на тебе. Учителят ще каже за тебе: „Добър е, но не учи“. Човек, който не учи, не е добър. Или този учител ще каже: „Той е способен, но е малко лош“. Способният лош не може да бъде. Ученикът, който се учи добре, лош не може да бъде. В дадения случай умът му е тъй зает, че няма място за лошавина в него. Онзи, който не се учи, той може да стане лош. Който може да се учи, винаги става добър. И когато казвам някой път: „Учете се“, под това аз разбирам: проявявайте доброто.

Да допуснем сега, че някои са под влиянието на Венера. Венера има влияние върху човека: едни хора ги прави да са прилежни, други ги прави да са лениви; едни ги прави по-добри, а други – по-лоши. Тя има два бояджийски кюпа. Дойде някой, тури го в белия кюп – извади го бял. Дойде друг, блъсне го в черния кюп – извади го черен. Вие какви искате да ви боядиса Венера, бели или черни? Ако носите чернотата, това показва, че вие сте човек, който не се учи. Доброто е белият кюп, злото е черният кюп. Всички ония хора, които не се учат, са в черния кюп. Всички хора, които се учат, са в белия кюп. Във всички планети има само по два кюпа. Венера е, която дава, тя е богиня, която дава, тя разрешава този въпрос. Всич-

ки са взели от нея: и Меркурий, и Луната, и Марс, и Юпитер, и Сатурн. Тя продава тия кюпове. Венера е първото божество, което е научило всички на бояджийство. По-лесен занаят от бояджийството няма – потапяш някого в белия кюп, изваждаш го бял; потапяш го в черния кюп, изваждаш го черен. В природата само бояджилък има. Всички минават през кюповете на Венера.

Казвам ви: не влизайте в черния кюп на Венера, макар и даром да иска да ви боядиса в него. Искайте да ви боядиса в белия кюп. Дори да ви поиска голяма сума за белия кюп, дайте ѝ я. Ако ви боядиса в бяло, всичко може да постигнете, няма нещо, което да не може да постигнете. Всичките учени хора са минали през кюповете на Венера. Като срещнете някого, кажете му: „В кой кюп си бил ти – в белия или в черния?“. Ако си бил в белия кюп, всичките врати са отворени за тебе. Ако си бил в черния кюп, всичките врати са затворени за тебе. Тогава въпроса може да го разрешиш тъй: като дойдеш един ден и си неразположен, ти вече си турил нокътя си в черния кюп; сега едва малко те докосва черното, затова се пази да не се боядисаш целия, гледай да не влезеш вътре в кюпа.

Умният човек как може да използва бялото и черното? Той може да използва тези два кюпа. Онова в тебе, което не се учи, ти по същия начин, като Венера, черно ще го боядисаш, за да го знаеш. Онова в тебе, което се учи, бяло ще го боядисаш. Щом опиташ нещо, което не се учи, в черния кюп го боядисай, да го знаеш. Още отдалеч като видиш бялото и черното, да ги различаваш, да имаш нещо конкретно – бялото отдясно, черното отляво. Някои казват, че едни ще бъдат поставени отдясно, а други отляво. Отляво – значи в черния кюп ще бъдат поставени, черни ще бъдат. Онези, добрите хора, с бели дрехи ще бъдат, другите – с черни.

Казвам: черното състояние поглъща. Щом дойде черното в тебе, щом не искаш да учиш, ти поглъщаш своите сили, ставаш неспособен сам за себе си. Черното казва: „Не мога“. Мога, *М* – това е материалният свят, всичко онова, което е създадено. Бог, или Първата причина, Той е дал всичките възможности. Като на ученик в училището Той ти е дал всичките възможности, всичките пособия. Няма нещо, което да липсва в тебе, изисква се само да се учиш. Казваш: „Не мога“. За всичко онова, което ти е дадено, ще кажеш: „Мога“. Като кажеш: „Не мога“, ти влизаш в черния кюп.

Представете си следния пример. Вие сте в гостилницата и някой ви казва: „Вземи една филия хляб и я дай на мене“. Ако съм аз, вместо да искам чуждия хляб, ще дам от моя. – „Можеш ли?“ – „Мога.“ Аз ще взема една от моите филии и ще я дам на другия. Но да взема хляба на другия, това вземане е вече черният цвят. Човек, който иска да взема, не е разбрал закона. На тебе са ти дадени всичките условия, ти от себе си трябва да даваш. Един учител, щом ти е предал урока, ще те изпита. Ако си научил урока, ще го разкажеш. Ако не си го научил, не можеш да го разкажеш, черният цвят е в тебе. Казваш: „Аз не съм добър“. Право ли е, че ти не си добър? Може ли да кажеш, че нещо не е добро, когато имаш основа? Щом кажеш, че в света няма добро, ти разрушаваш основата, върху която е съграден светът, и един ден, като дойдат изпитанията, ще рухне всичко.

Между вас има някои, които казват, че не могат да пеят. Всеки може да пее – глас има, гърло има, въздух има. Въпросът е, че не всеки с пеене пари може да придобива. Но всеки може да пее. Под думата *пея* аз разбирам една права мисъл. Правата мисъл става по закона на пеенето. Ти не можеш да мислиш право, ако не можеш да пееш. Под думата *музика* разбирам правите мисли, правите чувства и правите постъпки. Това е музика. Ти не можеш да направиш добро извън музикалния закон. Доброто е само по себе си основата на музиката. Имаме гамата *до мажор* – под *до мажор* аз разбирам доброто в света, основата, от която започваш. Ти не можеш да дишаш, ако нямаш въздух. Ти не можеш да имаш понятие за света, ако нямаш светлина. Казвам: ще разберете даденото. Сега трябва да учите.

Отбележете си в една седмица по колко пъти на ден се обезсърчавате. За една седмица направете това наблюдение. Сутрин, като станете от леглото, наблюдавайте какво е вашето състояние – положително или отрицателно, в кой кюп сте готови да ви бутнат – в белия или в черния. После наблюдавайте към обяд и вечерта какво е състоянието ви. По три пъти на ден ще правите набюдения, общо 21 наблюдения, ще отбелязвате вашите положителни и отрицателни състояния. Тогава, като дойде отрицателното състояние, ще кажеш: „Не, в черния кюп не влизам!“. Като дойде доброто състояние, ще кажеш: „В белия кюп влизам!“. Щом дойдеш до черния кюп,

кажи: „В белия! Аз не искам в черния“. Венера ще те пита: „В кой кюп искаш да те боядисам?“. Не казвай, че не искаш да те боядиса, но ѝ кажи: „В белия кюп ме тури“.

Сега ще ви приведа примера за онзи американски богаташ, който си купил един пуяк и се пазарил с един беден човек да му го занесе вкъщи. Бедният поискал един долар, а онзи не искал да му даде толкова. Губернаторът на щата бил наблизо, чул какво си говорят, приближил се при богатия и му казал: „Аз ще ви занеса пуяка, а вие колкото искате ми дайте“. Губернаторът взел пуяка и тръгнали. Като пристигнали в дома на богаташа, последният извадил един долар и му го дал, защото този човек му се харесал. Тогава губернаторът извадил визитната си картичка и му я подал.

Често хората в света приличат на този американец. Всички са толкова умни, че за един пуяк не могат да се споразумеят. Трябва да дойде губернаторът, за да се разреши въпросът. Заслужава един пуяк губернаторът да го носи. Тук има малко поетическа ирония. Тази погрешка всички я правите: вие се обленявате в доброто. Колкото и малко да е доброто, в каквато и малка степен да е, никога не се обленявайте да го направите. Станеш сутрин – направи добро на себе си, пък услужи и на природата, помоли се да ти се даде възможност и на нея да направиш добро.

Питаш: „Защо трябва да уча?“. Ще учиш, ще си разкажеш урока, както си го научил. Какво разбрахте сега? Остава на вас да не влизате в черния кюп на Венера.

Само светлият път на Мъдростта води към Истината. В Истината е скрит животът.

31. лекция, 9 юни 1939 г., София, Изгрев

НОРМАЛНИЯТ ЧОВЕК

Отче наш

Зададена тема имате ли? (– *Нямаме*.) Какви бяха положенията на миналата лекция?

Бялото и черното, това са резултати. Бялата риза може да я боядисаш черна. Черният цвят е основа на бояджилъка. Той е основа, оттам започва изкуството бояджийство; художеството оттам започва. Художниците без черния цвят не могат. Като се разлага черният цвят, добиват се други цветове. Черната земя плод дава. Белият цвят, той е много беден. Да сееш жито в бялата пръст, не става. И пясъкът има бял цвят. Бялото е безплодно, черното е плодовито.

Казвате, че някой човек е добър, друг е лош. Как ги различавате? Кои са отличителните черти на лошия човек и кои – на добрия? В лошия човек милосърдието не е развито, съвестта не е развита, развито е разрушението, състезанието, личните чувства, яденето. Във вълка гладът е развит. Като намери някоя овца, разкъсва я, много малко милосърдие има той. Но най-немилосърдното същество е змията. Главата на змията е сплесната, намира се на една линия с гръбначния ѝ стълб, няма отклонение (*фиг. 1*). Лицето ѝ е сраснато с гръбначния стълб.

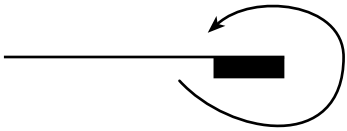

Фиг. 1

Когато съществата започват да се развиват, и техните лица започват да се отклоняват от гръбначния стълб. При жабата има повдигане на лицето на 45 градуса от гръбначния стълб, при слона повдигането е от 90 градуса, а в човека имаме вече 180 градуса. От ляво надясно се движи развитието на човека (*фиг. 1*). Човешкото лице е успоредно на гръбначния стълб, следователно образува се права линия. Нормален човек е онзи, който е извървял 180 градуса. Той е добър човек. А онзи, който не е извървял 180 градуса, е лош човек. Тъй щото, като се измери главата ви, може да се намери дефектът. Вие може да сте изминали 179 градуса – да ви липсва един градус,

а може да сте изминали 170 или 160, или 150 градуса. Главите на хората са един кръг.

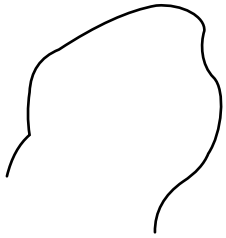

Фиг. 2

Това е главата на един честолюбив човек, в когото разрушителността е силно развита (*фиг. 2*). Има такъв разрушителен елемент в него, че за един лев може да те претрепе. Във вълка има едно разрушително чувство, което е силно развито, и когато в него се набере грамадна енергия, той усеща, че главата му ще се пукне. Тогава отива да воюва, да намери някоя овца и да я разкъса. Всички месоядни животни, като хванат жертвата си, най-първо я разтърсват, за да се освободят от набраната енергия. И у вас става същото. Когато някой път се разгневите на някого, казвате: „Иде ми да го разкъсам, да го раздрусам“. Да владее човек себе си, то значи да владее разрушителните елементи, които бушуват във всинца ви. Тези разрушителни елементи са вложени в тялото. Не всички клетки са възпитани. Да се възпита човек, значи всичките клетки в неговия организъм да дойдат в хармония със законите на Битието.

Не всички клетки в човека са музикални. Например зъбите не са още музикални. Човек, като се разгневи, хапе. Децата обичат да се хапят. И ноктите не са облагородени. Някой път човек по инстинкт драска с нокти. Казвате: „Дали човек е бил животно?“. Всички месоядни животни драскат. Децата, пък и възрастните, особено жените, обичат да драскат. Един инстинкт е драскането, който обаче много пакости може да направи. Има инстинкти, които са останали в човека от миналото. Като дойде човек в особени, в специфични състояния, показва се миналият характер, този на неговите деди и прадеди. Нали се казва така: има характер на котка, има характер на тигър, има характер на мечка, на вълк...

Човек още не е станал светия. За да стане светия, той трябва да знае как да се освободи от всички свои животински навици. Под *животно* аз разбирам живот на произвол. Възпитанието на човека не е нищо друго, освен освобождаване от първобитните произволи на битието. Всичките страдания произтичат от този хаос на битието. Това е безначалие. Едно животно пет пари не дава за страданията на другите, то чув-

ства само своите страдания. Животното се гневи на другите, когато му причиняват страдания, казва: „Това не е право“ – та кой смее да му причини страдание? Когато то причинява страдания на другите, мисли, че това е в реда на нещата, казва: „Така трябва да бъде“. Във всинца ви човекът се проявява трояко.

Аз веднъж наблюдавах две малки деца, двегодишни, които седяха в две колички. Гледам ги – доста хубави деца, ангелчета. Едното държеше ябълка, другото се протегна, хвана го за косата, раздруса го, пък му взе ябълката. Онова тури ръце на очите си и заплака. Плака, плака, пък по едно време и то се протегна, хвана другото за косата, разтърси го, взе си ябълката. Тогава и второто дете започна да плаче. Минаха няколко минути, те мислят, че са разрешили въпроса. Къде седи въпросът? В ябълката седи въпросът. Сега аз тълкувам, разсъждавам. Едното дете казва на другото: „Кой ти даде право да ядеш сам ябълката? Защо не я раздели, защо не мислиш като човек, та този морален закон да внесеш?“ – хваща го, раздрусва го. После другото дете казва: „Ами ти, като взе ябълката, защо не я раздели?“. И то го раздрусва. Тогава и двете деца плачат. Ябълката е причината, нищо повече. Възрастните учат същия закон. Всичкото правосъдие в света седи в това да разделят хората имането – тази ябълка. Всичката съдба става за една ябълка. Основата на съдопроизводството се дължи на тази ябълка. Спор има за ябълката, защото единият е взел повече. Ябълката трябва да се раздели, всекиму трябва да се даде правото.

Казвам: във всинца ви трябва да се създаде съзнанието да разсъждавате право. Например вие носите хляб, сядате някъде да ядете и един гладен човек, който няма хляб, сяда до вас. Тогава може да направите следното наблюдение: като започнете да ядете, в него веднага ще се зароди едно недоволство, а щом се наядете, турите хляба в торбата и си заминете, той ще каже за вас: „Много жесток човек“. Правото е да отрежете едно парче хляб за себе си и едно парче за него. Като отрежете второ парче за себе си, и за него ще отрежете второ, после – трето за себе си и трето за него. Колкото отрежете за себе си, толкова ще отрежете и за него. Така вие ще оставите впечатление в ума на този човек, че сте справедлив, че сте досетлив. То е правото положение в света. Законът на приро-

дата е такъв: каквото даде, дава го за един ден, ти не трябва да складираш за другия ден. За утрешния ден няма какво да мислиш, в природата този закон е изключен. В човешкия порядък този закон не е изключен, ти трябва да мислиш за бъдещето. Но в природата това е изключено. Всеки ден ти имаш хляб преизобилно, всеки ден имаш двойна порция дадена. Ти не можеш да изядеш това сам. Природата дава повече, та като дойде един приятел, на него да дадеш половината от дажбата, която имаш.

Да допуснем, че имате един кабриолет с един кон. Качвате се на кабриолета, в него има място още за един човек – кого ще турите? Вие как бихте разрешили този въпрос? Кого ще турите, умрелия или живия? Представете си, че искате да носите умрял човек в една каруца. Да се возите и вие в каруцата или да слезете и да оставите умрелия сам – кое е правото в дадения случай? Умрелите не обичат да ги развеждат с каруци, да ги разтърсват. Затова умрелия няма да го качваш на каруца, но ще го заровиш там, където е оставен, където му е изтекла кръвта – там му е животът, той не обича да го заравят другаде. Кои са умрелите хора? Една умряла идея защо ще я носиш в главата си? Едно умряло чувство защо ще го носиш в тялото си? Умрялата мисъл я остави, зарови я някъде. Да направим едно сравнение: умрялата идея е като един развален орех. Защо ще носиш десетина развалени орехи? Черупките са здрави, но орехите вътре са развалени, защо ще ги носиш?

Казвам сега: идеята е, че добър човек е онзи, който е извървял 180 градуса. Това е едно музикално състояние. В дадения случай (*фиг. 3*) тази глава има един малък дефект. Дефектът е в това, че има един ъгъл, който е малък. Правата линия, прокарана от веждите, трябва да мине над ушите. В развитието на моралните типове ухото слиза под линията на веждите. При животните ухото е вдигнато горе, над линията на веждите. Като изучавате главата на животните, ще видите, че тя е много ниска, височината от ухото до темето е малка. Когато ухото започне да слиза, главата се вдига нагоре – човек се развива. Когато ухото се качва нагоре, главата слиза – то-

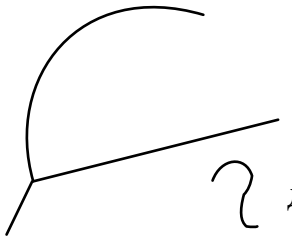

Фиг. 3

гава човек деградира. Казвам: всяка една мисъл, всяко едно нормално чувство, всяка една постъпка, колкото и микроскопически да са те, влияят върху строежа на всичките клетки на тялото. Като мислите, вие вече въздействате на себе си. Семейства, общества, народи, които мислят, типът им се изменя според мислите им и чувствата им. Съществуват народни типове. Евреите имат народен тип. Където и да срещнеш евреин, ще го познаеш; има нещо специфично в главата му, има нещо специфично в лицето му. Всеки народ може да се изучава с известни негови специфични черти. В природата съществуват правилни типове.

Всеки един от вас чувства, че не е такъв, какъвто трябва да бъде. Вие чувствате в себе си, че ви липсва нещо. Някой казва: „Аз не съм милосърден“ – той чувства това някъде в своя слънчев възел. Когато милосърдието в човека е развито, той възприема повече слънчева енергия, която е мека и приятна, и има приятно чувство в себе си, има доволство, радва се на нещо, макар и да не знае какво е то. Когато чувството на милосърдие в човека не е развито, той приема по-малко от тази слънчева енергия, студено е сърцето му, недоволен е от живота. Всякога, когато има недоимък в милосърдието или пък когато то действа по-осезателно, конкретно можеш да представиш това физиогномически. При развитото милосърдие мускулите на лицето имат особен строеж. Щом милосърдието не е развито, мускулите на лицето не са хармонични.

Философията седи в това да не се спирате върху частното, защото всички хора носят последствията на миналите векове. Някой път човек носи недостатъците на хората, които са живели преди него, тъй както един техник, като се качи на една стара машина, вижда всичките ѝ дефекти, мъчи се да я подкара насам-натам, но не става. Гледал съм какво правят някои автомобилисти: като спре колата им, излизат, изваждат разни инструменти, разни части, въртят ги насам-натам, отпред-отзад, докато най-после колата тръгне. Но в тази кола има много дефекти – върви малко, после пак спре. Така и ти вървиш в живота, стигнеш някъде, където не можеш да разрешиш въпроса, не ти стига умът, за да го разрешиш. Казваш: „Какво да правя? Хляб едва за себе си имам“. Дай на другия човек половината от хляба си. Защото онзи, който е дошъл при тебе, има право на половината. Макар половин хляб да

имаш, и от него ще дадеш половината на другия. Ти в деня можеш да изядеш един хляб, то е твое право, но щом дойде друг, нямаш право да изядеш целия хляб, ще дадеш половината. Ако имаш половин хляб и си сам, имаш право да го изядеш, но дойде ли друг, нямаш право да ядеш всичкия хляб, ще дадеш четвърт и ти четвърт ще изядеш. Ако не дадеш на другия, в бъдеще по същия начин и с тебе ще постъпят. Както ти постъпваш, така ще постъпят и с тебе.

Понеже нещата не са проверени, да допуснем, че един вълк, след като е изял хиляда овце, и той самият става овца. Ял е такъв материал, заприличва на овцете. Като става овца, отказва се да ги яде, но тогава другите вълци него започват да ядат. Колко пъти ще го ядат? Колкото пъти той е ял овца. Хиляда овце ако е изял, хиляда пъти ще го изядат. Той ще има същата опитност като овцете, които е изял. Сега ви казвам нещо, което не сте проверявали, но което можете да проверите. Ако направиш една погрешка, ще имаш опитността на едната погрешка, ако направиш десет погрешки, ще имаш опитността на десетте погрешки. Ако направиш едно добро, ще имаш цената на десет добрини. Така че всичко се възвръща – и добро, и зло. Каквото направиш, ще ти се възвърне, за да знаеш цената му. Човек трябва да опита цената на злото, трябва да опита цената и на доброто. В сегашната си форма вие опитвате в мека форма някои неща. Опитвате в мека форма сиромашията, опитвате в мека форма болестите, недоволството, някои мъчения, някои тъмни мисли или несрети в живота. Това са неща, които са резултат на вашето минало. Като погледнете, откъде започват мъчнотиите, които имате? Някъде вие сте станали причина да заколят някоя кокошка заради вас. Няма нито един от вас, за когото поне една кокошка да не е заклана. За някои от вас са заклани десет или двайсет кокошки – все за ваше здраве.

Божественият закон е да разберем онова начало на Божествена хармония. Представете си, че се намирате на едно място, където няма никакви плодове, никакъв хляб, само месо има – това са математически предположения, но какво ще правите тогава? Или представете си, че сте много честен човек, не обичате да вземате чуждото, но при вас идва един, който е обрал някого, турил е парите му в джобовете си – какво бихте направили? Аз разсъждавам много тънко. Дойде

един човек, започне да ме хвали за това, което не съм. – „Ти си един отличен художник.“ Аз не съм никакъв художник, но той маже сега, туря златните пари в джоба ми. Не, не, това са чужди пари, аз не съм такъв художник. Казва: „Пък като свириш, мед капе! Пък като запееш, гласът ти е като на един ангел“. Той те маже, но ти трябва ли да приемеш тези работи? Ще кажеш: „Имам за цел да пея като ангел, но не съм още като ангелите, пея още като жабите“. Аз съм слушам жабите, те са много музикални, много правилно вземат тоновете, оперно пеят и като пеят, правят движения на една страна, на друга страна. Трябва да идете да чуете колко оперно пеят жабите. Едната някак оперно казва на другата: „Съседке, времето е хубаво, какво ще стане?“. (*Учителя пее.*) Другата отговаря: „Право ли казваш, право ли казваш?“. (*Учителя пее.*) Те разговарят. Казва едната: „Съседке, на носа на нашата близка съседка кацна една муха, тя я хвана и я глътна“. – „Сладка ли е била мухата?“ Пеят един дует. Продължават така три-четири месеца, после напускат блатото, казват: „Другата година пак ще започнем да пеем“ и заспиват.

Принципно е вярно това. Съзнанието на жабите иде от един по-висш свят, където то действа. Аз представям тяхното съзнание така: имате перо и пишете с него на вашия приятел: „Любезни приятелю“ – къде е съзнанието, в перото ли? Аз разсъждавам за онзи жабешки дух, който седи горе и чрез жабите прави известни движения. Те са като колективно същество, в което духът работи, те нямат будно съзнание. Съзнанието на жабата е будно само когато се приближи до нея една муха. Ако туриш пръста си, жабата се изплашва, виждаш, че е будно съзнанието ѝ. Ако пристъпиш полека към нея, не можеш да забележиш някакво движение в тялото ѝ, но ако покажеш пръста си, тя схваща това и се плаши. В света и ние, също като мухите, се плашим от пръста, а не се плашим от онзи, на когото е пръстът. Дойде една малка мъчнотия, която е този пръст. По-голямата мъчнотия не виждаш, виждаш помалката, и с право, защото зад малката мъчнотия седи голямата. Ако човек може да избягва малките мъчнотии, може да избягва и големите.

Имайте тази идея: всеки човек, който е извървял 180 градуса, е нормален човек. Вие имате да вървите още. Като вървите, ще дойдете до идеята за спиралата. Сега гледайте да пеете

хубаво. Всеки човек, който пее, трябва да ражда музика. Ти, за да можеш да изпееш един тон, трябва да му дадеш съответна форма. На тона *си* трябва да му дадеш отличен нос, отлични вежди, после добре оформена уста, добра прическа, нормално чело, добра корона на главата, добре развито и оформено лице, добре развити крака, оформена мускулна система. Онзи тон, който е дрезгав, не е справедлив и ти се възмущаваш от него. А онзи тон, който е добре оформен, внася справедливост и не те дразни, ти усещаш една хармония.

Правете следния опит. Сутрин си казвайте тъй: „Аз обичам истината“. Като произнасяте думите, наблюдавайте какво чувствате, дали ви е приятно. Като кажеш, че обичаш истината, трябва да почувстваш една приятност, а не сякаш една тенекия ти говори. Докато не почувстваш една вътрешна приятност, като че мед ти капе от устата, когато произнасяш думата *истина*, дотогава ти не си произнесъл добре тази дума. Или когато произнасяш думата *милосърдие*, да почувстваш приятност, че си я произнесъл добре. Да ти е приятно, че си произнесъл думата! Говорете на себе си и нека хубави неща да слушате, не да слушате биене на тенекия.

Само светлият път на Мъдростта води към Истината. В Истината е скрит животът.

32. лекция, 16 юни 1939 г., София, Изгрев

ОБЕЗСЪРЧЕНИЕ И НАСЪРЧЕНИЕ

Отче наш

Имате ли зададена тема? (– *Нямаме.*) Каква беше последната тема? (– *„Службата на светлината, въздуха, водата и земята.“*) Пишете тогава по темата: *Ползата от служенето*.

Каква е разликата между мълчаливото говорене и гласното говорене? Човек често се обезсърчава. Кои са причините на обезсърчението? Аз бих желал да ми кажете какво нещо е обезсърчението. Когато човек няма пари, обезсърчава се. Когато търговецът отвори касията си и вътре няма нищо, обезсърчава се, че е сиромах. Ако в касата му няма пари, касата не се обезсърчава, той се обезсърчава. Или когато един ученик го изпитва комисия и го къса, комисията не се обезсърчава, той се обезсърчава. На вас тия работи ви се виждат лесни. Лесните работи трябва да се обяснят малко, за да станат ясни.

Трябва ли да се обезсърчава човек, или не трябва? Щом се обезсърчи, той трябва да се насърчи и щом се насърчи, трябва да се обезсърчи. Следователно и двете неща са необходими. Щом става нещо, то е необходимо. Обезсърчава ли се човек, има някаква причина, насърчава ли се, пак има някаква причина. Обезсърчението не трябва да взема повече време, отколкото трябва, и насърчението не трябва да взема повече време, отколкото трябва – времето и на двете трябва да бъде определено. Аз разглеждам въпроса органически. Ако човек постоянно яде, ще му бъде ли приятно? Млекопитаещите всичкото си време употребяват за ядене. Те си събират храна, преживят я и веднага започват да мислят откъде да добият още. Умът им постоянно е зает само с яденето. И от това ядене и на мъжките, и на женските са им израснали рога. Българите често казват: „Като направиш това, рога ще ти изникнат ли?“. След като животните направиха някои работи, рога им изникнаха. Например ти се скараш с някого, той те хлопне по главата и ти излезе рог. От какво излезе този рог?

Да се спрем върху естествения ход на нещата. Каква е разликата между насърчението и обезсърчението? Кое предше-

ства другото: обезсърчението или насърчението? Обезсърчението произлиза от човека. Кога е започнало да става ден и нощ на Земята? Когато тя е започнала да се върти около оста си. По две причини е започнало да става ден и нощ: въртенето на Земята около Слънцето и въртенето около оста ѝ. Ако Земята се въртеше само около Слънцето и не се въртеше около своята ос, от едната ѝ страна щеше да бъде вечен ден, от другата страна – вечна нощ; логически такъв е изводът. Понеже тя се върти и около своята ос, образували са се денят и нощта. Ако Земята се въртеше около Слънцето, а то, което е голямо по маса, не излъчваше светлина, тогава въпросът щеше да бъде друг. Защо Земята се върти около Слънцето? Защото то е по-голямо. В пространството всякога малките тела се движат около големите.

Сега въпросът е: може ли човек да се обезсърчи, без да се е насърчил? Може ли обезсърчението да го обезсърчиш? Съществува следното проявление: имате една малка болка някъде в пръста си и постоянно казвате, че ви боли този пръст, но ако например ви заболи много някой зъб, тогава малката болка вече не я чувствате – голямата болка в зъба поглъща малката болка в пръста. Когато болката превиши границата, до която човек може да издържа, той изгубва съзнание. Казваме: болката се увеличава постепенно, докато човек изгуби съзнанието си и престане да страда. Един учител казва на ученика: „Ти днес не си знаеш урока“, пише му единица. Къде седи причината на обезсърчението? В единицата ли седи, или някъде другаде? Ако един апаш бръкне в джоба ти и ти измъкне парите, без да усетиш, а ти после видиш, че ги няма, къде ще седи обезсърчението? В дадения случай апашът си е позволил да направи нещо, което според обществото не е право. Като те е обрал, той се радва, че е взел тези пари, пък ти, обраният, скърбиш, че са те обрали. След като хванат и накажат този, който е откраднал, а на тебе ти върнат обраните пари, тогава ти се радваш, пък апашът страда. За какво страда? Той страда за това, че е бил много невнимателен и са го хванали. Но щом някой е могъл да извади кесията от джоба ти, без да го видиш, къде е бил тогава твоят ум? Някой път направете този опит, турете в кесията си един лев и постоянно мислете за нея – тогава, и да има апаши около вас, ще ви оберат ли? Ако постоянно държите мисълта за кесията, мислите

ли, че ако някой рече да бръкне в нея, няма да го почувствате?

Представете си, че след като сте учили дълго време в училището, вие се обезсърчавате, казвате: „Това училище няма да мога да го свърша“. Или представете си, че някой добър човек казва на себе си: „От мене човек няма да стане“. Какво разбирате под думите *от мене човек няма да стане*? Каква е идеята, която се влага? Например вие имате един вол и един кон. По какво се отличава конят и по какво – волът? Конят си има съществени черти. А по какво се отличава един вълк? В какво седи съществената разлика между едно тревопасно и едно месоядно животно? Разликата седи в храната им, но същевременно и в устройството на храносмилателните им системи. По един начин са устроени зъбите, стомаха, червата на вълка, после и неговите крака, по друг начин са устроени тези органи в едно тревопасно животно.

Когато имате една мисъл, тя към кой род мисли спада – към добрите или към лошите? Какви са качествата на добрата мисъл и какви са качествата на лошата мисъл? Идва ти например мисълта да откраднеш. Кой може да е поводът? Поводът може да е гладът. Ти си гладувал дълго време, просил си от един – не дава, просил си от друг – не дава, казваш: „Тази работа няма да стане тъй“. Най-после в ума ти идва мисълта: „Трябва да измисля нещо. Ще откраднa!“. Когато минеш покрай една фурна и вземеш един хляб, фурнаджията, който е направил 500 топли хляба, счита това за кражба. Когато минеш покрай едно плодно дърво, което е родило например хиляда круши, и откъснеш една круша, изядеш я и си заминеш, това не се счита кражба. По какво се различават тия две постъпки? Крушата седи мълчалива, казва си: „От мене да мине“, а фурнаджията веднага ще те хване. Ако вземеш един плод от някое дърво, това се счита в реда на нещата. Ако вземеш един хляб от фурнаджията, това не е в реда на нещата – защо?

Някой казва: „От мене човек ще стане“. А по какво се отличава този, който казва: „От мене човек няма да стане“? Да разсъждаваме сега. Казва някой: „Аз ще стана хлебар“. Друг като каже: „От мене хлебар няма да стане“, какво трябва да се разбира под това? Трябва да се разбира, че фурна няма да има, брашно няма да има, хляб няма да има. Един казва: „Аз учен няма да стана“. Какво лошо има в това? Друг е станал учен естественик – в какво седи неговата ученост? Той е голям

познавач на насекомите, знае имената на всички видове, изучава качествата им, външната им форма, навиците им. В това седи неговата ученост. Или в какво седи учеността на един пчелар? Считат го за специалист, казват: „Много знае за пчелите“. Много знае за пчелите, но съществено не знае. Как се размножават те, как се раждат царицата, работниците, търтеите – всичко това знае, но онова, което пчелите знаят, него не знае. Пчелите знаят да намерят храна и как да направят царица, знаят да намерят храна и как да направят работници, знаят да намерят храна и как да направят търтеи. Пчеларят всичко знае, но как да направи една царица, не знае. Ако остане той да отхранва една царица, ще я умори, обаче казват за него: „Всичко знае в пчеларството, учен пчелар е“.

За някого казват: „Той е голям моралист“. Много знае за морала, но съществено в морала не знае. *Мор-ал – мор* означава *повече*, *ал* означава *да взема*. (На английски думата *more* (*мор*) означава *повече*, а на турски думата *almak* (*алмак*) означава *да взема* – бел. ред.) Да си моралист, то значи да вземаш повече. Всеки човек, който много взема и малко дава, е моралист. Някой път един ваш приятел е много мълчалив, а някой път започва много да говори и тогава вие казвате: „Страшно ме обиди!“. С какво те е обидил? В какво седи обидата? С езика си той е размърдал въздуха, нищо видимо няма. – „Той ми каза, че съм вол.“ Къде е волът? Произнесъл е думата *вол*, произнесъл е думата *лисица*, произнесъл е думата *вълк* и ти си се обидил. Къде е този вълк, няма го! Като го е казал, той само е разклатил въздуха.

Някой ти казва, че си много лош човек. Къде е лошавината ти? – „Ти много зле постъпваш.“ Кажете ми обективно какво е злата постъпка. Или ти кажат: „Ти мислиш като лисица“. Какво лошо има в това? Лисицата мисли да хване някоя кокошка, за да се нахрани, и ти мислиш да хванеш някоя кокошка. Лисицата мисли и хваща някоя кокошка, но и човек мисли и хваща някоя кокошка. Като ти кажат, че мислиш като лисица, то значи, че и ти мислиш да хванеш някоя кокошка. По какво се различавате? Лисицата ще оскубе перата и без да пече на огън кокошката, ще я изяде, а ти, културният човек, ще я оскубеш, ще я опечеш хубаво, ще ѝ туриш сос, ще вземеш нож, ще отрежеш едно парче и ще ядеш. Различавате се. Лисицата много бърза да се наяде, а ти, след като си се наял, ще пийнеш

и едно винце. Лисицата винце няма да пие, тя може би ще иде от някой извор да се напие вода – пак има различие.

По този начин като разсъждаваме, не можем да кажем кое е морално в даден случай и кое е неморално. Всяко нещо, което спъва прогреса на човешкия ум, е неморално. Всяко нещо, което спъва човешкия живот, е неморално. Всяко нещо, което спъва човешката сила – силата в добрия смисъл, е неморално. Всяко нещо, което те спъва да се проявиш като човек, е неморално. В живота си трябва да седиш настрана от ония неща, които те спъват. Нещата при тебе няма да дойдат, но ти отиваш при тях някой път. Бъчвата не отива при пияницата, пияницата отива при бъчвата. Кръчмарят ли отива при пияницата, или пияницата – при кръчмаря? Ти недей да ходиш в кръчмата, нищо повече.

Сега аз желая да ми дадете пример за обезсърчение, което да е хас* обезсърчение. Привеждал съм ви примера за онзи турски султан, който искал да му кажат една лъжа, но тя да бъде същинска. И на този, който му каже една същинска лъжа, обещал да даде голямо възнаграждение. Иде един, носи едно яйце и казва: „Майка ми едно такова яйце тури под квачката и от него излезе цяла камила“. – „Може да стане“ – казва султанът. Иде друг, носи един косъм от брадата на баща си, казва: „Този косъм баща ми го тури на Дунава и от него стана мост“. – „Може да стане.“ Не признава султанът, че това е една лъжа. Най-после иде един турчин, а с него заедно двама хамали, които носят на върлина един голям кюп, който събира 200 – 300 литра вода. Турчинът казва на султана: „Баща ти по време на войната с московеца взе назаем от моя баща този кюп, пълен с пари“. Султанът отговаря: „Не може да бъде това“. Ако каже, че може да бъде, трябва да върне парите. Когато не искаме да изпълним нещо, казваме: „Това е лъжа“.

Сега и вие ми кажете, като на този султан, едно същинско обезсърчение. В обезсърчението се намалява пулсът на сърцето с десет от обикновените трептения. Когато си обезсърчен, веднага иде един страх, че ще изгубиш нещо, което имаш – тогава сърцето започва да намалява трептенията си. Ако се увеличи пулсът ти с десет трептения, тогава ти си се уплашил.

---

* хас *диал. нар.* (ар.-тур.) 1. Чист, истински. 2. Струвам, интересувам се, обръщам внимание, влияя се, засяга ме.

В намаляването на пулса човек придобива едно състояние на обезсърчение, казва: „Тази работа няма да я бъде“. В увеличаването на пулса не иде обезсърчението, но иде страхът. Ако ти вземат нещо от товара на гърба, ти ще се обезсърчиш; ако те натоварят, ти ще се уплашиш. Та когато се товарите с ненужни мисли повече, отколкото трябва, вие се плашите; когато ви вземат от добрите мисли повече, отколкото трябва, вие се обезсърчавате. Следователно дръжте пулса на сърцето си в нормално състояние, или другояче казано: хранете добре сърцето. Добрият живот, това е храна за сърцето. – „Защо трябва да живея добре?“ Трябва да живееш добре, защото твоето сърце трябва да функционира. Ако функционира сърцето ти, значи имаш живот. Щом имаш живот, ще имаш постижения. Щом изгубиш живота си, този импулс, никакви постижения няма да имаш.

Казвам: при новите условия на вас ви дават известни задачи, които трябва да разрешите. Едно обезсърчение представлява задача, която трябва да разрешите. Например вашата памет е отслабнала и вследствие на това се обезсърчавате. Кажете ми сега: защо отслабва паметта на човека? Доста труден въпрос. Паметта отслабва, когато се разединява съзнанието, когато няма единство в него. Умът на някого е на две места – тогава паметта е слаба. Вие искате да станете богати, искате да станете и добри. Съвместими ли са двете неща, богатството и добротата? Сиромашията е несъвместима с добротата, но и богатството е несъвместимо с нея. Според мене и сиромашията е несъвместима с добротата, и богатството е несъвместимо. Те са външни понятия. Доброто само по себе си не се нуждае ни от богатство, ни от сиромашия. Онзи, малкият извор, има ли нужда от езеро или от някоя река, за да се насърчи? Че изворът ще стане река или езеро, за него това не е съществено. За извора, който извира, не е съществено къде ще се влее, в река или в езеро.

Някой път вие защо се сърдите, кому се сърдите? Не че сръднята е нещо неестествено. Да се разсърдиш, но на свят да е, че да свършиш някоя работа добре. Като си се разсърдил, да изучиш добре уроците си – тогава сръднята е намясто. Когато човек се сърди, но работа не свършва, тогава сръднята не е намясто. Настрадин Ходжа ходил по света и понеже никой нищо не му давал, дошло му наум да открадне. Купил си той

една пила, отишъл при дюкяна на един богат търговец, който бил затворен с един стар катинар, и започнал да реже катинара, за да си отвори и да вземе каквото му трябва. Попитали го: „Настрадин Ходжа, какво правиш?“. – „На цигулка свиря.“ – „Гласът ѝ къде е?“ – „Утре ще го чуете.“ Това е един турски анекдот. Ти мислиш нещо в себе си – търкаш, търкаш с пилата. Нали някой път, като мислиш нещо и някой те попита: „Какво мислиш?“, ти му отговаряш: „Ще видиш“.

Казвате за някого, че е добър човек. Кажете ми каква е характерната черта на добрия човек, дайте една негова външна черта. Или казвате, че някой е умен човек. Характерната черта на умния човек коя е? Умният човек никога не спи, това е едното негово качество. Второто му качество е, че никога не се обезсърчава. Това разбирам аз под умен човек. Щом обичаш да спиш, ти не си умен човек. Щом се обезсърчаваш, ти не си умен човек. Случва се нещо и ти се обезсърчаваш, че не можеш нищо да направиш. Умният всичко може да направи, няма нещо невъзможно за него. Той само да погледне, и ще каже: „Това така ще стане“. Онзи майстор, който знае да крои, така ще скрои плата, че няма да можеш да му намериш нито една погрешка. Умният майстор ще направи една отлична дреха. Ако човек не е майстор, много погрешки ще направи. В ума на майстора съществуват всички начини, по които може да скрои дрехата.

Когато човек не разбира работата, той се обезсърчава; когато я разбира, се насърчава. Ако се обезсърчавате, значи нещо ви липсва, вие не сте от умните. Щом се обезсърчиш, ще си кажеш: „Не съм от умните“. Значи, ще повишиш пулса на сърцето си, ще го възстановиш в нормалното му състояние. Аз мога да насърча който и да било обезсърчен. Например някой се е обезсърчил, защото една комисия, като го е изпитвала, го е скъсала. Отивам при тази комисия, казвам: „Пишете му пет, аз плащам“. Те веднага му написват петица, той веднага се насърчава. Всичко зависи от петицата. Като му напишат единица или двойка, опасно е, обезсърчението иде.

Разправяха ми един анекдот. Един царски син вижда една лисица и казва на учителя си: „Това е вълк“. Учителят му казва: „Обикновено така го наричат хората, но това е лисица“. Царският син не може да направи разлика между лисица и вълк и учителят, за да не го обиди, казва: „Обикновено го на-

ричат вълк, но научно се нарича лисица“. „Обикновено е скъсан, но всъщност не е.“ Да ви кажа онзи случай с един студент, мисля по право. Скъсва го професорът на изпит. Започва студентът да учи, но и втори път го къса. Той пак учи и като отива на изпит за трети път, понеже е безбожник, казва на професора си: „Два пъти ме къса и аз мислех, че не зная. Но ако сега ме скъсаш, ще те хвърля от прозореца“. Професорът му турил шест. Така и ти ще хванеш професора и ще му кажеш: „Два пъти ме къса. Аз не знаех, но сега зная и ако ме скъсаш, ще те хвърля от прозореца“. Ако ти намериш, че знаеш, и ако можеш да вдигнеш този професор, той няма да те скъса. Два пъти може да се обезсърчиш, но трети път не може.

Знаете онзи пример с американския проповедник: той проповядвал за един от еврейските пророци, който бил хванал 300 лисици. Този проповедник обичал да преувеличава и затова се уговорил с един негов приятел, който присъствал на проповедта, да му даде знак, да завърти пръста си, когато много преувеличи нещо, та така да го подсети да намали. Проповедникът започнал да говори и пак се увлякъл, казал, че опашките на лисиците били много дълги, по три метра. Тогава приятелят му завъртял пръста си, проповедникът го видял и казал: „Много е три метра, трябва да са били два и половина метра дълги“. Обаче приятелят му пак завъртял пръст и проповедникът намалил на два метра. Така постепенно намалявал, докато стигнал до половин метър. И на половин метър приятелят му завъртял пръст, но той тогава казал: „Не намалявам повече“. Като дойдем до факта, не можем повече да скъсяваме.

В света има една естествена големина. Естествената големина е тази, в която човек може да се прояви. И човешката интелигентност има сто хиляди степени, тя е като зазоряването – в началото е слаба, а после постепенно се усилва, усилва. Това зависи от обстоятелствата на Земята. Не е необходимо човек изведнъж да придобие интелигентност, това няма да бъде здравословно за неговата нервна система. Някой път човек трябва да бъде невежа. Невежеството е място на почивка. Да бъдеш невежа, под това се разбира да си почиваш. Да бъдеш учен, под това се разбира да бъдеш на работа. Когато някой път казвате: „Ти си невежа“, значи искате този човек малко да си почине. Когато искате работа, непременно знанието трябва да дойде.

Казвам: в природата обезсърчението е почивка, насърчението – работа. След всяко обезсърчение какво иде? След всяка нощ иде ден е след всеки ден иде нощ. След всеки изгрев иде залез и след всеки залез иде изгрев. Така следват те. Тогава помнете: след всяко обезсърчение иде насърчение и след всяко насърчение иде обезсърчение. Редуват се нещата в света. Сега съществено за вас кое е? Как бихте лекували обезсърчението с музика? Каква песен бихте му пели? На ленивия каква песен ще му пеете? Ще му пеете песента за прилежанието. На сиромаха каква песен ще му пеете? За богатството. На лошия каква песен ще му пеете? За добротата. На невежия ще му пеете за учения. Контрасти в света има.

Всякога, когато сте в едно състояние, изкажете противоположното състояние. Всички неща всякога имат два образа. Щом дойде един образ, вие трябва да имате друг образ, но трябва знание, че има и друг образ. Щом нещата имат само един образ, те остават неразрешени. Ако вие не прилагате закона на противоположностите, нямате разрешение. Много пъти в човека се натрупват мазнини, неорганически вещества. И ако така продължават нещата, може да спре сърцето му, да изгуби живота си. Затова, като хване болестта затлъстелия човек и го раздруса, за един-два месеца той изпосталява, придобива линия. Болестта в случая е една необходимост. Тогава какво лошо има в това, че човек е боледувал? Болестта тук е намясто.

Някой е забогатял, обича само да яде и да пие, да се разхожда. Като дойде сиромашията, впрегне се този човек на работа. Какво лошо има? Аз съм ви привеждал примера за една българка от Варненско – Минекша се казвала, не зная дали го помните. Тя била жена на един чорбаджия и постоянно боледувала, никаква работа не вършела. Не можела нито да готви, нито вода да си донесе и все по две слугини имала, децата ѝ други ги гледали. Случило се така, че мъжът ѝ пропаднал, изгубил всичкото си богатство. И Минекша, след всичките тези години, се научила и да готви, и вода да носи, и да тъче, и да преде. Дори на пет нищелки* се научила тя да тъче и да насновава.

* нищелка – част от тъкачен стан, която мести нагоре и надолу нишките.

Всеки човек има възможност, като го поставят при лоши условия, да прояви известни способности. Като поставят човека при лоши условия в света, той съзнава своите способности, които са му заложени. Добродетелите в човека при лошите условия се проявяват. Тъй щото, когато дойдат някои големи изпитания, то е само за да се проявят скритите сили, които природата е вложила в нас, просто за да ни застави Бог да развием хубавото в нас, на което ние не сме обръщали внимание.

Само светлият път на Мъдростта води към Истината. В Истината е скрит животът.

33. лекция, 23 юни 1939 г., София, Изгрев

ДАВАНЕ, ВЗЕМАНЕ И ПРИЛАГАНЕ

Добрата молитва

Имате ли зададена тема? (– *Имаме.*) (*Прочита се темата: „Ползата от служенето“.*) Пишете върху темата: *Качества на противоположностите.*

Вие не сте изучавали закона защо човек трябва да има самообладание или защо трябва да бъде господар на себе си, защо трябва да бъде богат или защо трябва да бъде учен. Но какво значи да има човек самообладание? Какво значи да е господар на себе си? Вие не можете да си представите какви усилия е вложила природата, за да научи човека прав да стои, да има той една правилна стойка. Някои от вас са със свити рамене, не знаят правилно да стоят. Както стоиш, такъв ще бъде и животът, който ще проявиш. Ти мислиш за Бога, но като дойдеш до практическия живот, не можеш да приложиш каквото мислиш, то остава само идейно. Идейно можеш да говориш за Бога, а в приложението ще направиш това, което Земята изисква.

Три неща се изискват, за да може човек да има един отличен живот: да знае как да взема, да знае как да дава и да знае как да прилага. Питат някои: „В какво седи философията на живота?“. Да знаеш кога и как да даваш; да знаеш кога и как да говориш. Да погледнем служенето сега. Колко елемента има служенето? *С* е първият елемент, вторият е *Л*, третият е *У*, а *Ж* е четвъртият елемент. В дадения случай първият елемент на служенето дава безграничност на понятието. Ще служиш специфично, и не на един човек, но някой път на едно бръмбарче. Ще услужиш на един лист, който е паднал някъде – той пет пари не струва, но ти ще се наведеш и ще го вдигнеш. Колко енергия ще изхарчиш за този лист? Ще изхарчиш една своя мисъл, ще иждивиш* част от времето си. Първият елемент *С* показва, че имаш достойнство, искаш да услужиш на един лист.

---

* иждивявам *църк. разг. остар.* Изразходвам, харча.

Какво означава падналият лист? Всеки човек, който не служи на Бога както трябва, той е паднал лист, който се търкаля из калта: този стъпи отгоре му, онзи стъпи отгоре му, трети го побутне, вятърът го вдигне, обърне го. Ти срещнеш този лист и кажеш: „Какво да те правя?“, вземеш го, поставиш го някъде и си заминеш. Каква услуга може да направиш на един лист? Да му помогнеш в страданието, невъзможно е, понеже той сам в себе си няма някакъв център, за който да се държи, няма смисъл в живота. Каквото и да му кажеш, ще ти отвърне: „Не знаеш ли, че аз страдам?“ – в дадения случай той съзнава своето страдание, но това страдание няма изходен път.

Вие никога не можете да се избавите от едно страдание, ако нямате център, за който да се държите. Когато скъсаме ония връзки, с които любовта иде, тогава иде страданието. То е първият акт, когато скъсаме връзките. Всякога страдаме за онова, което сме изгубили. Ти страдаш за нещо, което си изгубил. Ти си бил богат и си изгубил своето богатство. Искаш пак да спечелиш, да станеш богат – богатството за тебе не е нещо ново. Да допуснем, че ти си изгубил здравето си. Съжаляваш, страдаш – за какво? За изгубеното здраве. Какво нещо е здравето? Тъй както се пише думата *здраве*, в нея *З* е първият елемент. Да кажем, вие мислите, че идеята сама по себе си е ясна. Щом речеш да изясниш своята идея, тя става тъмна. Представете си, че вие сте учен човек, музикант, знаете да пеете хубаво. Аз ви завеждам в една стая вечерно време, загасвам всичките лампи и ви казвам да пеете, но ви давам нотите на една нова песен. Ако ви дам една песен, която сте изучили, все таки ще пеете, но аз ви давам една нова песен, която не можете да изпеете. Ако дойде светлината, вие ще започнете да пеете. Щом съм изгасил светлината, не можете да пеете.

На какво трябва да се служи? На дребни работи не се служи, то е невъзможно. Ти можеш да служиш само на великото в света. Единственото нещо, на което можем да служим, то е Бог. Извън Бога никому не можем да служим. Невъзможно е да служиш на дребни работи поради следните съображения: ти не можеш да хванеш с ръка една дребна прашинка, защото не можеш да я видиш. Това, което не виждаш, как ще го хванеш? Да служиш някому, то значи да го обхванеш, да го видиш. Може ли да служиш на това, което не виждаш? На един лист не може да служиш, на една капка вода не може да

служиш. Слуга може ли да станеш на листа? Значи само на великото в света, само на Бога може да се служи. *Бог* е една дума непонятна, но ти можеш да служиш на онова, което ти е дало живота. Можеш да служиш на онова, което ти е дало ума. Можеш да служиш на онова, което ти е дало сърцето. Можеш да служиш на онова, което ти е дало тялото, в което сега живееш. Можеш да служиш на онова, което те е оградило с всички блага в света. В момента, в който ти се поколебаеш да му служиш, ще дойдат всичките страдания върху тебе. При най-малкото колебание дали да му служиш, или не, ще дойдат всичките страдания, или ти съвсем ще изчезнеш от света, няма да те има никъде.

Да изпъдим от един клас едного, това значи, че той няма да съществува. Той отвън може да съществува, но тия блага, които са в класа, ще изчезнат за него. Ти ще изчезнеш за онзи порядък, който Бог е създал, ще излезеш извън него. Щом излезеш извън порядъка, който Бог е създал, ще дойдат всичките страдания. Щом вие страдате, значи сте извън Божествения порядък. Защо страдаме? Заради своето непослушание. Всеки човек, който страда, показва, че е непослушен. – „Много страдаме.“ – „Увеличило се е непослушанието ви.“ – „Страдам.“ – „Не си много разумен.“ Защото, ако този беше разумен, той веднага щеше да се изправи. Поканили го на гости, нагостили го хубаво. На сутринта го заболял коремът и поради това той страда. Кой е виновен? Този човек не е знаел как да яде. Как се яде? За да ядеш правилно, ти трябва да разговаряш с хляба, да го питаш откъде е дошъл – тогава ще го възприемеш. След като се запознаете и като се обичате, ще кажеш: „Заповядай в моя дом“, ще отвориш главната врата, или порта. Тогава тридесет и двама професори, облечени в белите си дрехи, изправени като войници, ще се отворят, ще кажат: „Добре дошъл“. Хлябът ще влезе, те ще го приемат – то е един свещен акт. Вие сега казвате: „Ще се яде, няма какво да се прави“, но то е един процес отрицателен. Човек може да си помисли за една чорба: „Ядене ли е това? Не е ядене. Само картошки разбъркани, смачкани“. В яденето трябва да има с какво да се запознаеш. Как ще се запознаеш с водата например, по кой начин? Кой е езикът на водата?

Най-после, кой е езикът на вашето страдание? Коя е първата дума, с която ще започнеш да разговаряш със страдание-

то? Страданието е много учено, на Земята по-учено от него няма. Сега питате: „Защо човек трябва да страда?“. За да станете учени. Който не страда, учен не може да стане. Който не страда, той и добър не може да стане, не може да употребява доброто. Защото доброто, то е услугата, за да те извадят от страданието. Страданието е велика задача, с която трябва да се справиш. Друг един възглед има за живота: всички страдания са задачи, които трябва да разрешите. След всяко страдание, ако правилно го разрешите, иде нова светлина, иде нова придобивка, облагородява се умът, облагородява се сърцето, облагородява се тялото на този, който страда.

Например вие искате да дадете някому един поглед. Как ще го дадете? Казвам сега: вземете един тон на щастието. Кой е тонът на щастието? Не тонът на самото щастие, но тонът на дрехата му. Първо, щастието си има една горна дреха, която носи – това е *сол*. Не че е сол българска, но е сол, с която се посоляват нещата. Солта ни избавя от едно зло. Българите много обичат сол, северните и западните народи много малко сол ядат. Много малко сол трябва на човека, микроскопично количество – колкото на върха на една игла. Готвиш чорба – колко сол трябва да туриш? Аз, ако съм готвач, ще извадя иглата, ще бодна на върха ѝ сол и толкова ще туря в яденето. Колкото се закачи на върха на иглата, това ще е солта. Често някои ваши думи са много осолени, не са безсолни. Всички хора страдат от осолените думи. Когато солта е много, тя изсушава. Всички, които съхнете, имате много сол. Онези от вас, които са надебелели, имат много излишна вода. Да имаш много вода, не е хубаво. Аз някъде колко вода бих турил? Пак с иглата. Казвате: „Колко вода?“. Колкото се закачи на върха на иглата, толкова ще туриш в яденето. Ако ви готвя ядене, ще туря една бодка от солта, една бодка от водата, после и една бодка от сладкото – три елемента. Как ще се освободите от водата? Има само един начин: чрез изпарение. Ако някоя долина няма излаз, а през нея тече една река, водата се набира и образува езеро. Щом се образува езеро, много животни ще дойдат да живеят там.

Помнете правилото: за да дадеш, трябва да знаеш как да дадеш; за да вземеш, трябва да знаеш как да вземеш; трябва да знаеш и как да прилагаш. Всички имате правото в себе си, но сте го занемарили. След някоя твоя дума ти стане мъчно, кажеш си: „Това не трябваше да го казвам“. Направиш някое

движение, кажеш: „Това не трябваше да го правя“. След някоя постъпка кажеш: „Така не трябваше да постъпя“. Някой път усещате едно вътрешно нарушение, за което ви се дава едно вътрешно наставление. Но след малко вие се оправдавате. В дадения случай ще изхарчите повече енергия, отколкото трябва. Знаете ли колко е мъчно да се събира енергията? В света има две неща, с които човек трябва да се справи. Някой път имаме повече време, по-малко енергия – енергията трябва да се пести. За да спестим енергията, трябва да употребим повече време. А някой път искаме да съкратим времето – тогава харчим повече енергия. Не съкращавайте времето. Нямате право да съкращавате времето. Нали знаете да съкращавате дроби? По кой начин се съкращават те? Излишното се съкращава. Ти никога не можеш да съкратиш времето. Че как ще го съкратиш? Но това са философски въпроси, да ги оставим сега.

За всички неща има определено време. Ти можеш да бъдеш добър само за времето, което е определено за доброто. Ти можеш да любиш само за времето, което е определено за любовта. Ти можеш да учиш само във времето, когато е определено за учене, защото, ако всякога учиш, ще ти побелее главата. Пък и ако всякога учиш, косми ще ти израснат навсякъде по тялото, ще станеш като животно. На животните от много учене им израснаха тия косми. Сега, като ви привеждам този пример, ще се запитате как може от учене да израснат косми. Човек, който отива на Северния полюс, се облича в шуба от меча кожа. Защо си слага шуба? Много учен е той, дълго време е мислил как да се справи със студа и е намерил, че дебелите дрехи, мечите кожи, ще му помогнат. Не е глупав човекът. Един ескимос знае как да се справя със студа, но ако отиде в топлите места, там, с неговите дебели дрехи, как ще се справи? В топлите места у него ще се зароди желание да се освободи от дрехите.

Тълкуването на онзи стих от Писанието: „Да се отрече човек от себе си“ е: да се отрече човек от своите мечи кожи, които е носил на Северния полюс. Щом си дошъл в топлите места, ти ще се отречеш от своите мечи кожи, от дебелите си дрехи, и ще се облечеш в тънки дрехи. Дебелата дреха може да е била тежка 15 – 20 кила, а като идеш в топлите места, ще останеш само с няколко кила върху себе си, ще облечеш тънки дрехи, леки, от платно само направени. Какво ще ста-

не тогава? Мечата кожа ще иде при мечките, вълната ще иде при овцете. Като се откажеш от себе си, всяко нещо, което си заробил, ще иде при своите си и ще се радва. Ще се отречеш от себе си – ще изпратиш всичките си слуги да идат при баща си и майка си, ще им дадеш отпуск, а ти ще станеш господар, който служи сам на себе си. Това значи да служиш на себе си: да дадеш отпуск на всички слуги, да дадеш свобода на своя ум.

Вие карате някой път ума си само за вас да мисли. Умът и за себе си трябва да мисли. Какво значи умът да мисли за себе си? По този начин, по който сега мислите, въпросите не могат да се разрешат, нищо не може да се разреши, нещата само относително ще ги имаш. Ти при сегашните условия на живота ще бъдеш един кираджия. Как се наричат тия, които наемат стаи? Кираджии. Като наемеш апартамент, голям наем ще искат хората, ти не можеш да плащаш сумата и ще те изпъдят. Ако пък вземеш един апартамент, който е неудобен, в тебе ще се яви недоволство и ще започнеш да търсиш друг. В първия случай ще излезе, че не можеш да плащаш, в другия случай ще излезе, че нямаш удобства – няма баня, няма хубава кухня, няма асансьор, с който да излезеш навън. Ще кажеш: „Асансьор ми трябва“, защото и един автомобил нямаш. Щом имаш един апартамент сред природата, автомобилите там са асансьори – качиш се, хвръкнеш надалеч, спестиш време.

Каква е разликата между ходенето и возенето с автомобил? Когато сам се движиш, ти си господар на себе си. Когато влезеш в един автомобил, ти не си господар, друг те кара, може да станат много аварии с тебе. Когато се качиш на един параход, ти пак не си свободен. Щом започнеш да мислиш с мисълта на другите хора, щом вземеш чуждите мисли, ти вече си в един автомобил, а автомобилите вървят където си искат. Ако си някой умен човек, ще излезеш от автомобила. Преди няколко дни наши приятели тръгнаха за Рила, но на пътя те намерили четирима души, убити, изхвръкнали от един автомобил, който се бил блъснал в един стълб. Приятелите трябвало да спрат и да отидат да съобщят на властите, че има убити на еди-кое си място. Често и вие тръгвате така, а на пътя виждате, че някой се е ударил в електрически стълб, станала е някаква авария. Тия сблъсквания стават във вас, тогава вие се спирате.

Питате: „Какво нещо е любовта?“. Любовта трябва да знаеш как да я възприемаш, да знаеш как да я даваш и да знаеш

как да я прилагаш. Ако не знаеш как да приемаш любовта, ако не знаеш как да я даваш, ако не знаеш как да я прилагаш, ти не можеш да знаеш какво нещо е любовта. Единственото нещо, което не се знае и което никога няма да се знае, то е любовта. Защото не можеш да я разделиш и да я видиш; тя е толкова обширна, че никъде граници не можеш да видиш. Представете си сега, че любовта е Слънцето и това Слънце свети. Защо свети? Защото ви обича. Като идете при него, то ще загасне и вие ще бъдете в тъмнина. Нали сега има противоречие? Слънцето като грее, ти си затваряш очите – то е опасно. Докато ти обичаш Слънцето, то ще те гледа. Щом престане да те гледа, ти не го обичаш, то вече е тъмно.

Сега аз ви навеждам на една мисъл: правилно да давате. Онова, което Бог ти е дал, ти трябва да го дадеш. Дай го някому, не го задържай за себе си. Служенето седи в това: Бог като ти дава нещо, ти да идеш да го дадеш някъде, да изпълниш Неговата воля. Ако ти, тъй както Бог изисква, дадеш това нещо, ще почувстваш една вътрешна радост. Когато дойде някой, който носи Божието благословение, ти да го възприемеш, да го оцениш – тогава пак ще се зарадваш. Имаме следния процес: от вземането и от даването изваждаме третото правило, прилагането.

Нека да попеем, остават още няколко минути. Часовникът тук е избързал. Някой път тоновете пристигат по-рано, някой път закъсняват. За да не закъснее, човек ускорява хода, пък за да не отиде по-рано, забавя го. Някой път не се позволява да дойдеш по-рано, но се позволява да закъснееш. Друг път не са позволява да закъснееш, позволява се да дойдеш по-рано. В природата не се позволява нито да идеш по-рано, нито да закъснееш. Няма да закъснееш и няма да идеш по-рано, но точно навреме, като англичанин.

Вземете сега тона *сол* от първа степен. (*Пее се „сол“.*) На *сол* му липсват няколко трептения. Откъде започва песента „Давай, давай“? От тона *ла*. Кой може да дава? Плодът. „Давай, давай“ от *ла* започва, понеже плодът дава. Ако дадеш един откъснат цвят, правилно ли е това даване? Щом аз ви давам откъснат цвят, значи казвам: „Можеш ли да дадеш живот на този цвят, можеш ли да го възкресиш? Учен ли си, да знаеш как да го възкресиш?“. Като ви се дават цветя, можете ли да ги възкресите? На младите моми, като се женят, тази

задача им дават. Все с откъснати цветя ги окичват, венци им правят от тях. Казват на момата: „Тия откъснати цветя можеш ли да ги възкресиш, да ги оживиш?“. Тя казва: „Мога, мога!“. Като започне да ги възкресява, тя започва и да страда, понеже всички цветя, които са на главата ѝ, трябва да ги оживи.

Всяка една мисъл, която не се прилага, тя е откъснат цвят. Ти трябва да обмисляш. Някой ти казва: „Служи!“. Ако ти не знаеш да служиш, вече имаш откъснат цвят. – „Как да служа?“ Как трябва да служи човек? Богатите хора са намерили средството, понеже имат пари. Дойде някой, богатият му казва: „Искаш ли да ми служиш? Давам ти един лев“. Онзи не се съгласява. Дава му два лева – не се съгласява, три лева – не се съгласява, четири, пет, десет лева – пак не се съгласява. Като дойде до четири английски лири на ден, човекът се съгласява, казва: „Ще служа“. Една английска лира е 500 лева, но курсът ѝ варира. Ако стане война, лирата изгубва своята цена, ако се подобрява положението на Англия, лирата се повдига. Та за нас, които имаме лири, ще е от значение дали на Англия е добре, или е зле. Ако е добре на Англия, и на лирата е добре, ако не е добре на Англия, и на лирата не е добре. Ако на лирата е зле, и на нас е зле. Лирата може да се котира различно: по 500, 400, 350 лева.

Изпейте песента „Давай, давай“. Вие много тщеславно пеете. Силното пеене е тщеславно. Не че е лошо тщеславието, но много енергия се харчи при него. Давай, давай, но не можеш ли да дадеш както трябва, повече енергия харчиш. Давай, давай, тихо като пееш. (*Учителя показва.*) Кое е по-хубаво? Помалко енергия и повече мисъл ще турите. Много енергия като харчите, ще обеднеете. Точно да бъде, да няма нищо излишно – любовта, както Бог ти я е дал, така да я дадеш на другите.

Изпейте „Давай, давай“ и хванете средния пръст на лявата ръка с дясната си ръка. Човек трябва да мисли, ако иска да пее. Един певец, който се учи, трябва да тури ръката си на челото, при разсъдителните способности, когато пее думите „давай, давай“. При думите „всичко давай“ показалецът да е отстрани на челото. При „чисто семе пшеничено“ пръстът да е на устата, защото от устата излиза слюнка, а тя оцапва всичко. Когато говорите, от устата ви излиза слюнка, оцапва човека. Нищо не трябва да излиза от устата ви, като говорите, нито една капка слюнка. Освен това, като говорите, вие изкарвате

въздуха толкова силно, че едно същество от невидимия свят, ако ви слуша, може да изхвръкне като бомба. Тъй тихо трябва да говорите, че това, което излиза от устата ви, да падне като нектар и да поглади ухото на другия. Всеки звук трябва да образува такова трептение, като достигне до ухото, че да се усеща една приятност. Когато другите говорят на тебе, и ти да усещаш една вътрешна приятност. И като произнесеш една дума, и като чуеш една дума, все да ти е приятно.

Много добре трябва да се учи човек да говори. Когато говорите, трябва да знаете, че има ангели, които ви слушат, най-малко трима души ви слушат. Един професор от невидимия свят, един от духовния свят и един от физическия свят – трима души приятели, които вие обичате, ви слушат. Като говорите, те ви пишат бележка – вие държите изпит. Може да ви напишат двойка. Казвам: когато говорите, когато мислите, знайте, че пред вас има същества, които ви наблюдават от трите свята; те и вашите мисли наблюдават, но не критически. Те са невъзмутими, тихо и спокойно ви наблюдават. След като ви напишат двойка, ще дойдат да ви потупат по рамото, ще кажат: „Гледай да учиш по-добре“. Казват още: „Ние трябва да бъдем справедливи“. Ако ти пишат по-голяма бележка, отколкото трябва, то е лъжа, пък лъжа не трябва да има. Те трябва да ти дадат онова, което заслужаваш. Двойката не е лошо нещо, с два вола се оре. Единицата, и тя е хубава, на един кон се язди. Щом ти турят единица, ти трябва да се качиш на нея. Който има двойка, той трябва да впрегне двата вола на нивата. Като ти турят тройка (нали има коли с три колела – триколки), на колата ще се качиш.

Казвам: давайте си хубава преценка за нещата, които мислите. Давайте си преценка, да имате уважение и почитание към себе си. Когато говорите, да знаете, че има един разумен свят, който преценява вашите постъпки. Не да се страхувате, но имайте желание всяка постъпка да е намясто. Онова, което вземате, да е намясто. Онова, което прилагате, да е намясто. Всичко да е намясто.

Само светлият път на Мъдростта води към Истината. В Истината е скрит животът.

34. лекция, 7 юли 1939 г., София, Изгрев

С ВЯРА, БЕЗ СМУЩЕНИЕ

Добрата молитва
Духът Божи

Ще прочета 14-та глава от Евангелието на Йоан.

Има нещо, с което вие сте много добре запознати, то е смущението. Единственото нещо, с което сте много добре запознати, но не знаете неговия произход. Гладният се смущава за хляба. Жадният се смущава за водата. Майката се смущава за своето дете, приятелят се смущава за своя приятел, бащата – за сина си, ученият – за науката си. Онзи, който обича, се смущава за любовта си. Онзи, който има знание, се смущава за светлината. Който има очи, се смущава да не изгуби зрението си. Който има уши, се смущава да не изгуби слуха си. Който има език, се смущава да не изгуби говора си, словото. Който има крака, се смущава да не би да се вържат те, да не може да ходи.

Питам сега: всичките тия смущения намясто ли са? Щом не са намясто, защо ги поддържате? Общо казано, поддържате ги. Не че човек желае да поддържа смущението. Смущението произтича от малко вяра. Всяко смущение показва, че вярата е слаба, показва едно невежество. Щом се смущаваш, ти си невежа. Какво значи *невежа*? Невежа е, който не знае. Щом се смущаваш, значи ти трябва да се учиш. Добрата страна на смущението е, че човек трябва да се учи.

Всички говорят за любовта. Но коя е първата стъпка на любовта? Как ще проявиш любовта? Някоя майка, след като е родила едно дете, съжалява, че го е родила. Много пъти ти, след като си завързал приятелство с някого, съжаляваш за това приятелство. Добиеш знание и после съжаляваш, че имаш това знание, понеже знанието безпокои. Вие искате да знаете всичко. Но ако знаеш, че твоят приятел, когото обичаш, обича другиго повече от тебе, ти ще се безпокоиш. Или да знаеш, че някой е по-силен от тебе, по-богат от тебе, пак ще се безпокоиш. Защо трябва да се безпокоиш, ако някой е по-богат от тебе? Каква е основата на това безпокойство?

Вие трябва да идете и да видите децата в първо отделение как започват с първата буква. С коя буква трябва да започнат хората? В еврейския език има един разказ: когато Господ искал да създаде света, повикал всичките букви, за да избере с коя от тях да го създаде. Дошла първата буква, *Алеф*, и поискала чрез нея да се създаде света. Казва ѝ Господ, че не може, понеже с първата буква се пише една лоша дума. Всичките букви се явили и дали своето предложение с тях да започне създаването на света. Бог се спрял на буквата *Б* (*най-вероятно става дума за буквата Бет* – бел. ред.), защото с другите букви се пишели все някои лоши думи. „В начало Бог създаде...“ Но то е един разказ. Какво означава това *Б*? В българския език думата *бой* се пише с *Б*. Мислите, че светът мирно се е създал. Голям бой е имало в света, когато се е създавал, най-големият бой, какъвто вие не сте и сънували. Какво разбирате под думата *бой*? Как се бият два народа или как се бият двама братя? Как майката бие детето си? Каква е идеята на майката, когато бие детето си? Някои от вас сте майки и като сте били вашите деца, каква е била мисълта ви? Първата ви мисъл – защо удряте детето, каква е била? Вие не сте я наблюдавали, инстинктивно сте удряли.

Аз съм ви разправял един случай от село Голица, което е към Черно море. Една мечка, майка, води петте си мечета на реката. Вдигне един камък, хване един рак, иска да даде на мечетата, но всеки път само едното от тях грабва рака, другите не могат да ядат. Извади майката един рак, то го вземе, извади друг, пак то го вземе. Най-после тя излиза от търпение и му удря такава плесница, че мечето ляга на земята и повече не става. Отива при него мечката, побутва го, поклаща го, то не става. Тя започва да реве. След това го оставя и си тръгва с четирите мечета. Защо реве тази мечка? Защото не знае как да бие. Често вие питате защо плачете. Плачете, защото не знаете как да постъпвате. Всеки човек, който не знае как да постъпва, ще реве като мечката, тоест ще осакати нещо. Тази мечка можеше така да бутне детето си, че да не остане то намясто. Тя излязла от търпение, ударила го, искала да му даде един урок, да му каже, че не трябва да бъде толкова користолюбиво: като вземе едно рače, да застане настрана, за да може майка му да даде и на другите; и след като вземат другите четири, тогава то пак ще вземе.

Казвам: при сегашните условия всички вие искате много знание. Защо ви е знанието? Колко хапки трябват на човека, за да се наяде? Не сте броили, толкова сте учени! Колко хапки ви трябват, за да се наядете нормално, без да преядете, и втори път да имате естествено желание да ядете? Един малък въпрос е това. Здравето на човек зависи от хапките. Ако изядеш 20 хапки, ти ще се научиш само да се караш с хората. Ако изядеш 13 хапки, ти ще бъдеш само подозрителен – кой каквото каже, няма да вярваш, каквато работа захванеш, няма да ти върви. Ако изядеш 15 хапки, ще си продаваш наследството, ще си мениш мнението. Ако изядеш 14 хапки, каквото направиш, все ще се развалят работите. 16 хапки ако изядеш, ще станеш ортак с дявола. Какво означава да си ортак с дявола? Да употребяваш неговите прийоми.

Влиза един на гости в един дом зимно време и трепери от студ. Питат го: „Как си?“, той отговаря: „Много добре съм“. Трепери, но казва, че е много добре. Като бил много добре, те го турили далеч от огъня. После казва: „Треперя, може ли да ми позволите да седна до огъня?“. Първо не иска да каже, че има нужда от огън, казва, че му е много добре – иска да мине за силен. Питам: когато ти е зле, а казваш, че си добре, и когато ти е добре, а казваш, че си зле, тогава ти истината ли говориш? В какъв смисъл да говорим истината? Да говориш истината, значи да съграждаш нещо. Ако не говориш тъй, както трябва, ти не можеш да съградиш нищо в себе си. Да говориш истината, значи да даваш на нещата онзи смисъл, който е турен в тях. Ако искаш да дадеш друго съдържание на буквата *А*, какъв смисъл трябва да ѝ дадеш – не в статичното ѝ положение, но в динамичното? Буквата *А* в динамично положение означава, че ти натоварваш един свой приятел – или го обичаш, или го мразиш; така употребяваш буквата *А*. Щом го обичаш, ти го натоварваш с любов, щом го мразиш, ти го натоварваш с омраза – и в двата случая го натоварваш. В първия случай това, което си му дал, има съдържание, във втория случай то няма съдържание. В първия случай ти си му турил на гърба злато да носи и той ще се ползва. Във втория случай пясък ще носи и с нищо няма да се ползва.

Казваш на някого: „Аз не те обичам“. С какво го натоварваш? Казваш: „Аз не мога да обичам този човек“. Щом не можеш да го обичаш, защо искаш тебе да те обичат? Искаш да те

обичат, за да се научиш как да разпределяш благата, които Бог е дал. Докато хората не те обичат, ти не можеш да се научиш да обичаш и докато ти не обичаш, те не могат да те обичат. Следователно другите трябва да те обичат, за да се научиш ти да обичаш; ти трябва да обичаш, за да се научат другите да те обичат. Като се обичаме едни други, ние се учим. Най-първо Бог ни обича, за да ни научи как да се обичаме. Ние трябва да обичаме Бога, за да се научим как да обичаме. Та сега вие казвате: „Аз обичам еди-кого си“. Питам: може ли да не обичаш себе си? Някой път може човек да не се обича. Щом дойде до това да не се обича, той се самоубива. Всичките самоубийства се дължат на това, че човек е престанал да обича себе си.

Сега ние идваме до въпроса: обичта има ли крайни предели? Тя не е безгранична, както вие мислите, в своите проявления. Казвате: „Безгранично да обичаме“. Любовта е гранична. В едно шише, което събира 5 литра, колко вода може да налееш? Щом се напълни, а ти продължиш да наливаш, тази вода ще влезе ли вътре? Ако обичаш един човек повече, отколкото той може да вмести, останалата любов се излива и образува кал. Водата, която се излива навън, ще образува кал около тебе. Често, когато вие обичате един човек повече, отколкото трябва, образувате кал около него и около себе си и си създавате неприятности в живота. Това не го знаете още.

Питам: какви са вашите подбуждения да обичате някого повече? Много естествено, користолюбие се крие там. Когато ида при един богат човек и започна да го хваля, да казвам, че баща му е благороден, то е обич, но каква е целта ми? Да отпусне някой кредит, да се отвори сърцето му, да даде повече. Когато каменарят отиде при един камък и с чука си започне да го удря, какво означава това удряне? Той го хвали. Като го удари веднъж, дваж, сто пъти, то е похвала, така с чука той говори на камъка. Камъкът, като разбере, че го обича каменарят, дава едно камъче. Каменарят гледа, гледа и пак започне да го хвали, да му говори, отчупи друго парче, вземе го. Най-после, след като го е хвалил, хвалил, усеща, че ръцете го заболяват. Те казват: „Стига вече, заболя ни да слушаме похвалите на този камък“.

И вие някой път отивате при даден човек да му се карате – това са похвали. Започваш да му казваш: „Ти си неразумен, ти си скържав“, но това са все човешки дарби. Ако искаш да ка-

жеш думата *неразумен*, сложи запетая след *не*: „Не, разумен си“. Казваш: „Много си лош“. Извади съгласната *Л* от думата *лош* – какво остава? Остава *Ош*. Какво означава това? Или казваш: „Ти си много нечист“. Сложи запетая след *не* и тогава става: „Не, чист си“. Какво разбирате под нечист човек? Българите много се гнусят от нечистия човек. И ако видят някой червей в сиренето, те го считат за нещо крайно нечисто. В Швейцария произвеждат известни кашкавали, в които има червеи, и така, с червейчетата, ги ядат, считат, че са чисти. Какво е понятието за чистота? Кашкавал, в който има благородни животни, швейцарците го считат чист, българинът го счита нечист. Българинът и един червей да види, изхвърля този кашкавал.

Питам: една погрешка не е ли един червей? Българинът, като види една погрешка, казва: „Много лошо“. В Швейцария, като видят погрешка, казват: „Много добре“, нагълтват кашкавала. Българинът изхвърля кашкавала навън, швейцарецът го нагълтва. Два метода имате – кой от тях е по-добър? Българинът казва: „Аз пращам този червей навън да живее, давам му свобода“. Швейцарецът казва: „Ти много си се измъчил в света, затова да те туря вътре в себе си. У мене ще живееш добре“. Питам: отвън ли трябва да държим хората, или отвътре? Оставям на вас да разрешите въпроса. Ако червеят е сиромах, вие ще го изхвърлите навън, ако е богат, ще го турите вътре.

Вие обичате някого – защо? Обичате го, защото е учен или защото е силен, или защото е богат – изобщо, защото има някои качества. Не е лошо това, но мярката за любовта каква трябва да бъде? Да дойдем пак до червеите в кашкавала: швейцарците ги турят вътре, българите ги турят отвън. Представете си, че червеят е едно житно зърно, турено в хамбар. Какво е предназначението на това зърно? Може да държиш житното зърно в хамбара, а може да го вземеш оттам и да му кажеш: „Върви си от хамбара, не трябва да седиш там“, после да го хвърлиш на нивата. В единия случай слагаме житото в хамбара, в другия случай го изваждаме от хамбара, понеже за идната година трябва да се сее. Житното зърно трябва да се извади от хамбара, да се хвърли на нивата, да се посее. Българинът обича да сее, швейцарецът обича да събира. Българинът мисли за идната година, като хвърля зърното в земята. Швейцарецът мисли, че това, което е хвърлено, е изгубило

смисъл. Идната година това, което е хвърлено, израства и дава един стрък с 60 – 70 зрънца. Онзи, който идва да види посятото, намира неговия вътрешен смисъл.

Казвам: някой път срещате един човек и го хвърляте, също както хвърляте житното зърно в земята, не разбирате какво може да се прояви в него за в бъдеще. После намирате съдържание в този, когото сте считали за нищо. Да кажем, дойде една скръб във вас и вие сте недоволни от нея. Защо сте недоволни от скръбта? Един човек, като умре, изгубва ли се? Не, той отива при Бога. На вас всеки може да ви създаде колкото искате изкуствени страдания. Представете си, че един учител ви пише оценка 6 и вие се радвате. След време той поправя тази оценка, намалява я на 2. Като видите, че оценката е двойка, става ви мъчно. То е негова работа, защо ще се безпокоите? Шестицата показва, че семето е посято в земята, започва да расте и плод ще даде идната година. Двойката показва впрегнат вол, не виждате какъв ще бъде резултатът, но трябва да теглите каруцата. Вие ще пренасяте житото като вол, после ще ви пратят в гората да пасете и ни най-малко няма да ви дадат от това жито, което сте носили. Прави са учениците, като им напишат двойка, да плачат.

Да кажем, дават ти като на войник пушка, да се упражняваш с нея, цял ден да я вдигаш и слагаш на рамото си. Какво ще придобиеш от вдигането и слагането на тази единица? Тази единица показва, че ти трябва да знаеш как да даваш и как отдалеч да стреляш с пушката си. Казвам: на един философ трябва да му туриш единица и той от тази единица да изкара нещо. На един обикновен човек ще му туриш шестица. Или другояче да обясня: на един обикновен човек, който не разбира живота, му дай една нива, да сее жито на нея; на един мъдрец сложи перо в ръката, да пише нещо с него. Не е ли намясто това: на земеделеца – нивата, на мъдреца – перото? Погрешката е там, че ние даваме на обикновения човек единицата, когато той не знае какво да прави с нея. На обикновения човек – нивата, в която да сее жито, на мъдреца – златното перо, с което да пише хубави неща. Вие всички имате по една единица. Вашият език е единицата, която седи в устата ви.

Казвам: ако искате да сте умни, ще знаете как да помръдвате езика си. Някои хора са много търпеливи. Гледам, седи някой със затворена уста, но езикът му вътре мърда, казва

нещо той. Ясен е този закон: като мърдаш езика си неразумно, създаваш най-голямото нещастие в живота. Ти държиш устата си затворена, а мърдаш езика си вътре. Казват за тебе: „Той не говори“. Как да не говори, мърда езика си вътре! Пък някой показва езика си навън. Отвори уста и каквото направи, всичко излиза навън. Питам: ако с перо напишеш думата *любов*, какъв ще бъде смисълът на написаното? Или ако с това перо напишеш *омраза*, *злоба*, *отмъщение*? Или ако напишеш *милосърдие*, *кротост*, *въздържание*, *мир*?

Представете си, че отивате в оня свят. Как ще ви съдят там? Ще покажете какво сте писали с езика си на цели тефтери. Ще кажете: „Господи, ние живеем на Земята“, а Той ще отвори книгата на живота, ще види какво сте писали. В тази книга е написано всичко, което сте говорили. Някой ангел ще започне да чете книгата и ти ще започнеш да се мъчиш от думите, които си написал. Ще станеш толкова чувствителен, че ще пожелаеш от оня свят да те пратят пак на Земята, да изправиш всичките си погрешки. Такова съчинение като твоето не може да се пише, ще се върнеш на Земята да поправиш тезата му. Тъй че там ще ви представят всичките ви мисли. Вие мислите, че лесно се влиза в невидимия свят. Лесно се влиза като гост. Три дена да седите в оня свят, ще ви приемат, но след третия ден ще ви намерят работа. Каква ще бъде работата? След третия ден пак ще ви пратят на Земята, да се въплътите, да работите тук наново.

Сега някои от вас искат да видят Христа. Хубаво е да видите Христа. Ако видите един ваш приятел и той носи всичките писма с лоши работи, които сте казали за него, какво ще бъде вашето положение? Вие колко пъти сте се съмнявали в Бога, в Христа: да не би да е лъгал, да не би да е казал нещо, което не е вярно, пък да не би да сте се заблудили, като сте приели Неговото учение. Един ми се оплаква: „Откакто приех учението ти, не мога да се освободя. Откакто започнах да чета Библията, бял ден не видях!“. Аз проповядвам за любовта, той нищо не разбира, а казва: „Откакто започна да проповядваш за любовта, не живея добре. Едно време живеех добре, сега съвсем не живея добре“. Не знаете какво нещо е любовта. Дойде някой, наговори ти всичко и ти се обидиш. Защо да не му кажеш: „Колко хубаво говориш, повтори още веднъж тези сладки думи“, пък после да си тръгнеш? Ако той ти говореше

на френски език, а ти не разбираше френски, щеше ли да се обидиш? Щеше да кажеш: „Колко хубаво говори той на френски, но нали главата ми не разбира!“. Ако те обиждаше на английски език, пак нямаше да се обидиш.

Трябва да дойдем до едно положение: никога не допускай една отрицателна мисъл за Бога нито в ума си, нито в сърцето си, нито в душата си, нито в духа си. Щом я видиш, щом я почувстваш, вън! За най-лошото, което може да ти се случи, кажи: „Не го разбирам това нещо“ – тук невежеството е спасение. По-добре човек да е невежа в лошите работи, а учен в добрите работи, отколкото да е невежа в добрите работи и учен в лошите работи, в злото. Някой път ти си невежа при доброто, а учен при злото. Но можеш да си учен при доброто и невежа при злото.

В 14-та глава на Евангелието от Йоан Христос казва: „Да се не смущава сърцето ви, вярвайте в Бога и в мене вярвайте“. „Вярвайте, че онова, което Бог е създал, е за ваше добро. Вярвайте в мене, защото аз съм дошъл да ви покажа истинския път, по който може да намерите живота. Вярвайте, че всичко, което Бог е създал, е за ваше добро и вярвайте, че аз съм дошъл да ви покажа пътя, по който може да намерите истинския живот.“ Казвам: тази вяра, която издържа при най-големите мъчнотии, тя е вяра. Една вяра, която не издържа при мъчнотиите, е слаба. Онзи конец, който и при най-големите тежести не се къса, той е силен, здрав.

Ние трябва да дадем един пример на себе си, на всички ония същества, всички ония души, които живеят в нас. Милиарди същества – души, живеят във вас и очакват да им дадете един пример на живота. Когато човек не знае как да яде, той създава мъчнотии в стомаха си, раждат се болести там. Когато не знае как да диша, той създава болести в дробовете. Когато не знае как да мисли, той пак си създава болести. Следователно здравословното състояние на човека зависи от яденето. Като ядеш, да ти е приятно, че ядеш. Трябва да знаеш колко хапки да изядеш: или 12, или 21 хапки, ни повече, ни по-малко. Питам: каква е разликата, ако изядеш 12 или 21 хапки? Децата изяждат 21 хапки, юнаците изяждат 12 хапки – големи парчета, но равносилни.

Ти ядеш, за да придобиеш живот. Трябва да се нахраниш, да започнеш да мислиш, то е правилното състояние. Две със-

тояния в дадения случай има: ядеш, за да възприемеш живота и за да проявиш навън този живот. Ако в яденето го няма този процес, това ядене няма смисъл, енергията, която влиза през храната, не отива на своето място. Така произтичат всички неестествени състояния, болезнени състояния, които съвременното човечество има. Някой казва: „Аз малко ям“, друг казва: „Аз много ям“. Ако малко ядеш и не мислиш, няма да се ползваш, ако много ядеш и не мислиш, пак няма да се ползваш. Разумност трябва: като ядеш, да възприемаш благата, които Бог е дал, и от благото, което приемаш, излишното да дадеш. Като се наядеш, ще изпратиш своята мисъл. Ако си близо до някои същества, като се наядеш, каквото ти остане, да го дадеш на тях; ако си надалеч, да изпратиш своята мисъл. На съвременния свят трябва да даваме – нали имаме песента „Давай, давай, всичко давай“. Питаш: „Какво ще остане за мене?“. За тебе ще остане твоят собствен живот. Ти тогава ще образуваш една връзка между Бога и себе си. Казано е: Божественият живот е близо. Ако не даваш, ти ще прекъснеш връзката: не даваш и Господ няма да даде на тебе.

Казвам сега: да се не смущава сърцето ви. Вярвайте! Смущението се премахва само с вярата. Някои четат: „Да се не смущава сърцето ви. Вярвайте в Бога и в мене“. Христос показва цяра: вярвайте в Бога и в мене вярвайте. По този начин ще премахнем смущението. Вярвайте, че Бог е създал всичко за добро. Ще вярваш, че този, който е дошъл от Бога, е дошъл да ти покаже истинския път, по който можеш да идеш при Този, Когото търсиш в света. То е естественото: да вярваме в Бога и да намерим пътя, този път, по който можем да идем при Отца. А Отца той ще ни Го покаже. Христос казва: „Никой не може да дойде при мене, ако Отец не го е привлякъл. И никой не може да иде при Отца, ако аз не му покажа пътя“.

Защо се смущаваме в света? Ние се смущаваме, защото вярата ни в Бога е слаба, защото вярата ни в Христа е слаба. Сега засилете вашата вяра. В днешния ден има ли облаци някъде? Какво ви препятства днес да вярвате? Може ли днес да се съмнявате в Слънцето? Виждате, то грее, всичко ви дава. Вие казвате: „Утре какво ли ще бъде?“. Веднага започвате да мислите за утрешния ден – той не влиза в програмата на днешния ден. Днешният ден е целта на живота. Щом дойдат облаци над вас, това показва, че сте слезли много надолу. Ако имате вяра, вие

ще се качите над облаците и пак ще бъде ясно. Мъчнотиите са облаци, които са дошли във вашия живот. Ако имате вяра, ще бъдете над облаците. С аероплан някои се качват на 2, 3, 4, 5, 6 хиляди метра над облаците – като се качат над облаците, небето е ясно.

С вяра ние ще се качим над мъчнотиите, които съществуват в живота. Желая ви с вашия ум и с вашето сърце да се качите над облаците, които засенчват вашето сърце. Вяра в живота, вяра в светлината, вяра в свободата.

Отче наш

35. лекция, 21 юли 1939 г., Молитвения връх, Седемте рилски езера

ТЪРПЕНИЕ

Добрата молитва
Духът Божи
Всичко в живота е постижимо

Хората на новата култура трябва да се отличават с търпение. Единственото нещо, което хората сега нямат, е търпение. Много рядко ще се срещне някой, който да е търпелив. Хората носят сянката на търпението, това е неволята, мъчението, страданието. Тях те издържат и мислят, че са търпеливи. Има едно вътрешно мърморене: търпи някой и е недоволен в себе си.

Питам: ако ви дадат програма да създадете света, как ще го създадете? Вие сте недоволни от света, но ако трябва да създадете един свят, как ще го създадете? Ако вие създавахте света, щяхте да турите себе си на първо място. Тогава другите хора къде щяха да бъдат? Всеки от вас има създаден свой свят, в който той е на първо място. Светът страда все от първенци. Двама души спорят, защото са първенци. Във вас става това: виждате, че някой не постъпва с вас така, както вие разбирате. Как трябва да постъпи човек? Ако в една мрачна нощ аз ви накарам да вървите и ви кажа: „Право ще ходите, няма да се спъвате“, ще можете ли вие да не се спъвате? Или ако ви пусна да минете пред една тъмна стая, където има столове, маси, как ще минете, без да се блъснете? Пък ако има и вази, и чаши, всичко ще бутнете на земята. Ще направите доста бели. Кой ще е причината? Не че вие искате това, но в тъмна нощ не трябва да се движите. Когато е тъмно, трябва да седите на едно място. И всякога, когато двама души се карат, те се намират в тъмна мебелирана стая. Понеже нямат светлина, блъскат се.

Ако живеете в един уреден свят, вие нямате никаква заслуга за това. Ако сте добър, тази добрина не произтича от вас. Когато на една каменна статуя някой велик скулптор даде хубава форма и всички я уважават, почитат, достойнството не е на самата статуя, достойнството е на този художник, който

я е направил толкова красива. Статуята е само едно обявление. Веднъж гледах един цар, който се разхождаше из град Бостън. Беше величествен, на ръст два метра, облечен в царска мантия, с корона на главата. Разхожда се той из улиците и никой от американците не му обръща внимание. Чудя се как тези американци, които са толкова любопитни, не обръщат внимание на царя. Като погледнах гърба му, видях, че целият беше изписан с обявления – разбрах каква е работата, той беше една царска статуя. Американците казват: „Ние сме свикнали, доста такива статуи имаме“.

Казвам: съществено в съвременния свят са хората, не статуите. Хубаво нещо са статуите, но в тях живот няма. Вътре в човека, колкото и скромен да е той, има една душа, има един дух, има един ум, има едно сърце, има една воля и тях човек трябва да обича. Та първото нещо за човека, това е търпението, онова съзнание, че и при най-големите несгоди на живота трябва да е умен, трябва да мине тъй, че да не направи пакост, и като поставя нещо, да го постави точно намясто. Като обърнете вашата дреха наопаки и излезете с нея между хората, те какво ще кажат? И някоя добродетел се носи някой път така, наопаки обърната. Това е нетърпението – една обърната добродетел. Някои хора са много нетърпеливи, значи търпението им е обърнато наопаки. Защото законът на търпението е такъв: ти трябва да се спреш на едно място. Търпелив може да бъдеш до време, не всякога. Докато има тъмнина в твоя ум, докато се премахнат всички препятствия, ще бъдеш търпелив. Ще чакаш да се махне тъмнината и тогава ще започнеш да се движиш. Нетърпеливите хора се движат в тъмнина. А в тъмнината се зараждат всички съвременни недоволства, които вие имате.

Да допуснем, че в човека има желание да се храни. Желанието, това е един неестествен живот. Яденето е закон на опознаване. Ти не можеш да опознаеш един плод, ако не го изядеш. Като изядеш плода, ще опознаеш обича ли те този плод, или не. Ако ти причини болка в стомаха, този плод не те обича; ако ти донесе радост в стомаха, този плод те обича и ти ще се запознаеш с него. След като те обича, той ще отвори място, ще влезе в мозъка ти, ще го разведеш в онзи велик свят. Този плод ще започне да се учи в тебе.

Казвам: онези хора, които не са търпеливи, причиняват големи смущения в невидимия свят. Затова всички хора, които са дошли на Земята, са от нетърпеливите. От невидимия свят всеки, който е нетърпелив, го изпращат тук, на Земята, да се прероди, да се учи. Тъй щото, като сте слезли на Земята, вие не сте от търпеливите. На Земята сте дошли да научите закона на търпението. И всичките несгоди на живота са училище, в което искат да ви научат на търпение. Защото всичко, което е създадено в света, е на мястото си. Едно ваше страдание е благо за другите. Нима мислите, че когато изям една ябълка, то не е благо за мене? Ако ябълката не разбира, ще страда. Как посрещаш ти ябълката? Отначало, като я погледнеш, ти си много мек с нея, поглаждаш я. После я стискаш със зъби, опитваш дали тя може да търпи. Чуваш един малък звук. „Колко е хубава любовта ти“ – казва тази ябълка. Зъбите представляват човешките добродетели. Ти посрещаш ябълката със зъбите си, казваш: „Добър ден, добре дошла, радвам се, че Господ те е изпратил при мене на гости“.

Мога да ви приведа един пример от живота на Епиктет*. Той бил роб при един римски патриций. Господарят бил много недоволен от своя роб, защото той никога не се оплаквал. Като биели другите роби, те охкали, викали, плачели, а когато наказвали този, той се усмихвал. Така Епиктет искал да каже на господаря си: „Макар да си патриций, внимавай, защото един ден и ти може да се намериш в моето положение“. Чудил се господарят на този упорит човек. Един ден, като искал да го накаже, започнал да му натиска крака, а Епиктет му казал спокойно: „Господарю, ако така ми натискаш крака, ще го счупиш“. Това е търпение! След като наистина му счупил крака, отношението на патриция се обърнало, той освободил Епиктет от робство, дал му една голяма сума и го изпратил да си иде в Гърция. Оттам насетне двамата станали приятели. Епиктет започнал да изнася много интересни беседи.

Питам: когато натискат крака ви, какво трябва да кажете? Аз съм виждал как някой, само да се приближи друг човек до него, казва: „Натискаш ме, не виждаш ли?“. Дреха-

* Епиктет – античен философ-стоик и мъдрец, живял в периода от около 50 година до около 120 – 138 година сл. Хр., основател на философска школа в Никопол, Епир.

та му е докоснал другият, толкова се е доближил, но той не може да търпи дори това. Тия камъни, върху които седим, са едни върху други, но какво мислите – те учат търпение. Каква тежест има отгоре им! Но те търпят спокойно. Камъните са много търпеливи. На Епиктет философията трябва да имате. Аз считам, че на човек, който няма търпение, му липсва едно качество: устойчивост, твърдост в характера. Без търпение ли е човек, значи характерът му няма основа. Твърдостта представлява едно от моралните качества на човека. Твърдостта е задна стража на Божествения свят. За Бога казваме, че е дълготърпелив. Бог, Който вижда всичките недостатъци на хората, взема в съображение само това – от недостатъците да изкара някаква добродетел.

Ти си нетърпелив. В какво седи нетърпението ти? Само в една малка частица, тя е частицата *не*. На английски език *не* е *по*, пак са две букви. Френското *не* (*non* – бел. ред.) с колко букви се различава от българското *не*? (– *С две.*) Нетърпението има два елемента. Едното нетърпение иде от жените, другото иде от мъжете. От *Н* на български е на жените, от *Е* на български е на мъжете. Жената прави мостове – *Н* на български. Където и да е жената, тя прави мостове, за да мине. *Е*, това е мъжът, който обича да заповядва. *Е* представлява закон на разширение. Мъжът, като се ожени, иска жена му да му се подчинява. А жената, за да създаде примирие, трябва да направи един мост. Кой е този мост? Той е човешкото благоразумие. Където има благоразумие, там противоречията в живота се уреждат лесно, където няма благоразумие, там противоречия има. Следователно жената се е явила в света, за да направи един мост, да внесе благоразумието в човека, да го научи как да бъде търпелив. Жената е създала най-голямото главоболие на мъжа. Мъжът и жената сега са разделени.

Под думата *мъж*, а тя е една санскритска дума, ние разбираме същество, което трябва да мисли. Но има един мъж на нетърпението, има и една жена на нетърпението. Тоя мъж и тая жена се карат по цял ден. Единият иска да гради мостове, но няма материал, не може да ги гради. Другият иска да се разшири, но няма място, няма кому да заповядва. Жената няма материал да направи мостове. Един мост ти трябва да направиш в себе си, да се примириш. Колко е мъчно хората да се примирят! Казвам някому: „Примири се.“ – „Не мога.“ Той

е нетърпелив. Казвам ви: примирете се. Трябва да примириш двата бряга на една река. Тия брегове няма какво да ги примиряваш, но като искаш да се примириш, ще направиш мост от единия бряг до другия. Двата бряга искат да се приближат, водата ги разделя. Казват: „Те са се скарали“. Как са се скарали? Те никога не са се виждали, водата ги разделя. Двама братя се карат, понеже вода е минала между тях. Разправят за двама философи аскети, които се състезавали кой по-голямо търпение има. Единият се отличавал с голямо търпение, другият казвал, че и той може да търпи като него. Един просяк се заел да ги опита колко могат да търпят. При единия деветнайсет пъти ходил да проси, а той все любезно го приемал и му услужвал. При другия пет пъти отишъл и на петия път той му казал: „Все с тебе ли ще се занимавам?“. Просякът му казал: „Не те бива тебе. Деветнайсет пъти ходих при твоя приятел, а той все ме посрещаше весел. Пет пъти при тебе като дойдох, ти кипна“.

Сега и вие се състезавате в търпението. Аз считам, че в света има само две същества: един мъж и една жена. Считам, че всички хора са копие на тия, тъй както в един дом децата са копие на бащата и на майката. Щом има баща и майка, има деца, щом няма баща и майка, няма деца. Щом има скулптури, има и статуи, щом няма скулптури, няма статуи. Ако има архитекти, ще има къщи, ако има земледелци, ще има ниви да се орат. Ако има писатели, ще има книги. Ако няма философи, няма да има философия в света. Следователно търпението ли съществува по-напред, или търпеливите? Търпението, това е едно от основните качества на любовта. Ти не можеш да обичаш, ако не търпиш.

Има едно неразбиране у вас. Вие всякога сте готови да приемете един богат човек, с четири очи гледате да дойде в къщата ви, защото той носи провизии, всичките си богатства. Ако дойде у дома ви един беден човек, не ви е приятно. Двама бедни на едно място не могат да живеят. Вие, които сте нетърпеливи, сте се събрали с други нетърпеливи хора. Нетърпението на мъжа се е събрало с нетърпението на жената и като са се събрали, не могат да се търпят. Търпението на мъжа се е събрало с търпението на жената и като са се събрали, могат да се търпят. Аз ви казвам произхода на търпението. Ти не можеш да бъдеш търпелив, докато нямаш една жена. Ти не

можеш да бъдеш търпелив, докато нямаш една сестра. Ти не можеш да бъдеш търпелив, докато нямаш една майка. Ти не можеш да бъдеш търпелив, докато нямаш един баща. Ти не можеш да бъдеш търпелив, докато нямаш един учител. Ти не можеш да бъдеш търпелив, докато нямаш един слуга.

Христос казва: „Ще изпратя духа си“. Щом дойде духът в тебе, той е мощното, силното, което ще създаде търпението. Ние видяхме как Слънцето изгря тази сутрин, как се показа. Учените казват, че то е една топка, един материал, че няма съзнание в него. То е горещо вещество, в което има бунт. Най-големите бунтовници са в Слънцето. Там стават големи избухвания на лава, на брой около 100 – 150 – 180, и то на 200 – 300 хиляди километра разстояние. Има нещо в Слънцето, което кипва, но то не е такова, каквото мислим. В Слънцето има един стремеж на любов, стремеж да изпрати своята помощ към онези, които се нуждаят, вследствие на което има едно вътрешно състезание – кой да иде по-напред да слугува. Ако можехте да виждате, вие щяхте да наблюдавате как хиляди и хиляди разумни същества излизат като слънчеви лъчи, облечени със своите мантии, тичат по Вселената и разнасят светлина, а после пак се показват в Слънцето. Има теория, че тия петна, които се явяват на Слънцето, са ангелите, които се връщат. Отварят се слънчевите врати, големи отверстия има. Ангелите са си свършили работата, затова те стават тъмни. Хората виждат само тъмните врати.

Понякога, когато вие седите и не виждате смисъл в живота, защо идат страданията? Те идат да ви дадат работа. Радостта е една работа външна, страданието е една работа вътрешна. Следователно, като питат защо са страданията, отговорът е, че те са една вътрешна работа. Страданието е една Божествена вътрешна работа. Ти още не разбираш Божиите пътища. Учителят ти дава за домашна работа една мъчна задача и ти започваш да я решаваш по един начин, по втори начин – не можеш да я решиш. Лягаш си вечерта, но не можеш да спиш, станеш, хванеш си главата, мислиш, пак легнеш. Като решиш задачата, стане ти радостно. Отиваш в училището, задачата вече ти е лесна. Страданията, това са домашни упражнения. От решаването на тия задачи зависи вашият прогрес.

Според вас какво искате вие? Ако няма страдание, няма и радост. Щом има страдание, ще има и радост. Щом има

радост, ще има и страдание. Който не разбира, ще счита, че страданието е зло. Страданието е най-голямото благо на съвременните хора. Христос, като дойде от Небето, с какво го посрещнаха хората? Направиха ли го цар? Имаше ли той апартамент? Носеше ли тога като римските патриции, или някой венец, някоя корона? Действително той имаше царска мантия – беше облечен с най-хубавата мантия на Любовта. Като дойде на Земята, беше много облечен, но продаде всичките си дрехи, за да помага на хората. Най-после даде и последната си мантия и си замина гол от Земята. Съблякоха го, всичко му взеха, така си замина – по човешки ви говоря сега. Някои проповядват, учат, че Христос се отличавал с голямо търпение. Има един такъв разказ: една жена чула, че Христос лекувал хората, и понесла своя син при него, да го излекува. Пристигнала, когато той бил вече закован на кръста, и започнала да плаче пред него. Христос се помолил да му отковат ръката, положил я на детето и то оздравяло. После пак му заковали ръката. Колцина от вас сте готови да ви отковат ръката, за да направите едно добро, и после пак да ви я заковат? Наблюдавам тук за какви малки работи се безпокоите. Че не погледнали някого хубаво, той се безпокои. Откъде знае, че не са го погледнали хубаво, каква наука има? Казва: „Криво ме погледна той“. Как измери този ъгъл? Казва: „Топлина няма в погледа му“. Как измери температурата, та реши, че топлина нямало в погледа му? С какъв уред измери, че човекът не го погледнал топло?

Да ви кажа самата истина как седи: не може хората да ви обичат, ако вие не ги обичате. Който пръв оценява любовта, той раздава любовта. Който втори оценява любовта, той приема любовта. Следователно в един и същи момент, едновременно, ти не можеш да приемеш и да дадеш Божествената любов от себе си. Ако не можеш да я възприемеш от другиго, ти не можеш да имаш любов. Това са два момента в характера на човека. Бог е скрит и в добрите, и в лошите хора, но да ви кажа сега: Бог е скрит в едно същество, наречено мъж (то си мисли, че е мъж) и Бог е скрит в едно същество, наречено жена. Мъжът е излязъл от областта на мисълта; жената е излязла от областта на живота. Събрали са се на едно място, за да бъдат мисъл и живот, влезли са в съдружие и мъжът завзел ума, а жената – сърцето. Карат се те сега кой да заеме първо място.

Питам: как ще примирите нещата – имате два крака, десният е пръв в единия момент, във втория момент как ще бъде? Във втория момент левият ще бъде пръв, а десният ще бъде втори, понеже движение трябва да има. Левият крак е жената, десният е мъжът – мъжът ще иде назад, жената ще иде напред. Кой ще бъде пръв? В един момент мъжът ще бъде пръв, после жената ще бъде първа. Какво се разрешава с този въпрос? С десния крак ще мислиш, с левия крак ще чувстваш. С десния крак ти ще говориш разумно, а с левия крак какво ще правиш? С левия крак ще утешаваш бедните, страдащите – ще ги прегърнеш, ще ги целунеш, ще ги лекуваш. С дясната ръка човек дава, с лявата ръка радва. С десния крак се туря общия капитал в една банка, с левия крак този капитал се разпределя – кому какво трябва да се даде. Ако сърцето в тебе не е развито, ти няма да знаеш как да раздадеш капитала, който имаш.

Сега вие сте се събрали тук, на планината, и аз искам да бъдете като тазсутрешното Слънце. Днес Слънцето е казало на вятъра: „Ще търпиш, ще дадеш добър пример“, защото вятърът е много сприхав. Като го разгневят някъде, започне да се кара, вие чувате шепота му тук-там. Мине покрай някое дърво, каже: „Какво търсиш тука?“, мине покрай някое камъче, вдигне прах. Мине покрай вас, вдигне ви дрехата, шапката, каже: „Защо сте дошли на планината? Махайте се оттук вече!“. Що е вятърът? Той е човешката мисъл. Някой път човек трябва да спре своята мисъл. Понякога до вас има човек, когото не можете да търпите. Казвате: „Нетърпим е“. Или ръцете му са много твърди, или няма хубаво ухание, или в очите му има някакъв дефект – има нещо в него, което ви смущава. Помнете: този човек е недовършена картина. Ако идете при един художник, който в момента рисува, ще видите, че има известни щрихи, които правят картината грозна, но след време тази картина ще стане отлична, милиони ще струва. Вие гледате един човек, когото Господ сега прави. Влезли сте в ателието на Бога, преди да е довършил тази картина. Не е ваша работа да я критикувате, картината не е довършена. Не си давайте мнението за картини, които не са довършени, защото там е вашата погрешка.

Казваш, че не можеш да търпиш някого, но помисли: ако самият ти си пред Господа, мислиш ли, че всичко онова, което

мислиш и чувстваш, Господ ще го одобри? Ти виждаш много дефекти в някого. Не е довършен човекът! Когато Господ създаваше Адам от пръст, Той го прави веднъж, дваж, триж – много рядка беше тази пръст. Един негър, като проповядвал как Гостод е създал човека от пръст, казал, че три дни на един плет го е сушил. Друг негър го попитал: „Ами плета кой го е направил?“. Проповедникът казал: „То не е ваша работа“. Едни казват, че първото същество, което е създадено, е човекът, тогава плетът кой го е създал? Все таки този плет съществува. Всякога нетърпението се ражда при един плет. Като се направи между двама съседи една преграда, един плет, те започват да спорят. На плета те се опознават. Питат: „Защо са поставили плета?“. Една врата в плета трябва да има.

Щом влизаш без любов в един дом, всякога ще те питат: „Кой ти даде правото да влизаш?“. Щом влизаш с любов, никой няма да те пита това. Хората на любовта са добре дошли, но хората на безлюбието никой не ги иска. Много естествено, ако ви дам един диамант, той е добре дошъл при вас, няма да ви обидя. Ако ви дам един диамант, голям колкото кокоше яйце, ще считате това за голяма привилегия. Ако ви дам едно паче яйце или един прост камък, това ще бъде обида за вас.

Същият закон е: ако ти отиваш в един дом, трябва да носиш подаръците на любовта. Като влизаш в който и да е дом, ще носиш скъпоценностите на любовта – тогава ще бъдеш добре дошъл. Ако носиш прости камъни, тях никой не ги иска. Ние сме богати на човешки подаръци, нямаме нужда от тях, трябва да се откажем от тях. За в бъдеще си подарявайте скъпоценните камъни, направени от любовта. Първият камък да бъде скъпоценният камък на вашето Божествено търпение. Имайте търпението на майката, която по десет пъти става за онова кречетало и като го погледне, помилва го и каже: „От тебе човек ще стане!“.

Казвам: слушайте, когато вашата майка ви говори. Благодарете на Бога за онова, голямото търпение.

Отче наш

36. лекция, 4 август 1939 г., Молитвения връх, Седемте рилски езера

ГОСПОДАР И СЛУГА

Добрата молитва
Духът Божи

Ще ви прочета 13-та глава от Посланието към коринтяните – една глава на мъглявата любов. Аз наричам „мъглява“ неразбраната любов. Мъглявата любов е както облачното време днес – в такова време, и да искаме да видим Слънцето, не можем.

Ако имаме всичкото знание, а любов нямаме, ще сме меч, що звънти, и кимвал, що дрънка. Любовта дълго търпи. Търпението е на физическото поле. Любовта е благосклонна. Любовта не завижда, не се превъзнася. Когато някой отпадне, мисли, че е загубил любовта си. Любовта никога не отпада – отпадне ли, значи не я е имало. Има едно небе, което не се засенчва от облаци, то е Божественото – никакви облаци няма там.

Да направим едно малко размишление.

Сега може да видите малко червена любов. (*На изток, под облаците, Слънцето е огряло полето в червен цвят.*)

Ще ви дам само няколко правила. Не трябва да правите погрешката на онзи виртуоз, който отишъл в Париж да даде един концерт. Събрала се много голяма публика да го слуша и той така се захласнал в свиренето, толкова дълго свирил, че накрая тази публика се уморила и напуснала залата. Най-после останал само един служител в театъра, който отишъл при виртуоза с един ключ и му казал: „Господине, когато свършите, заключете салона“. Сега може да попитате защо той е свирил толкова дълго време. За да покаже, че много знае да свири. Питам: ако вие сте били на такъв дълъг концерт, продължил 5 – 6 часа, втори път ще идете ли?

Сегашните вярващи току цитират какво е казал апостол Павел, какво е казал Христос или еди-кой си светия. Всички много добре са казвали, но тия светии свиреха много кратко. Те говореха много кратко, много малко и повече работа вършеха, пък сегашните светии се отличават с това, че говорят

повече, а вършат по-малко. Едно време светиите ядяха много малко, постеха. Имаше светии, които в седмицата взимаха само един обяд. По един обяд на седмица, това прави в месеца четири обяда. Сега ние по три пъти на ден ядем, в месеца взимаме 90 яденета, а при това имаме и извънредни закуски. С още една извънредна закуска на ден – 120 пъти в месеца ядем. Светиите взимаха за месец четири обяда, а ние – 120 яденета. Питам: в материално отношение каква е разликата, кой харчи повече? Ние сме много разточителни. За 120 хранения, по една английска лира всяко, общо 120 лири разход правим за месец, а светиите – четири лири разход. Тогава светиите работеха повече, взимаха по-малко. Онзи, който много яде, той много разточителства и малко работи, пък 120 лири да му плащат на месец само за ядене!

Питам сега: кой е по-умен – светиите или съвременните хора, които не са светии? Казва някой: „Аз не съм светия“. Светът страда именно защото хората не са светии. Ако всички бяха светии, светът щеше да се оправи. Влизаш в един дом, там се карат двама, мъжът и жената. Защо се карат? Защото не са светии. Влизаш в една църква, там двама свещеници се карат. Защо? Защото не са светии. Двама вярващи се карат. Защо? Защото не са светии. Сега учените са създали една теория, казват, че имало еволюция. Като се карат хората, с караницата те се възпитават, стават по-добри.

Един от турските султани дал обявление, че ще даде награда на онзи, който му каже една същинска лъжа, ще му плати за лъжата. Започнали да се изреждат разни хора и да му разказват истории. Турците наричат тези разкази *масали* – ще каже някой нещо забавно, което има някаква вероятност да е лъжа. Иде един, носи едно кокоше яйце и казва на султана: „Майка ми тури такова яйце под квачката и като се измъти, излезе цяла камила“. Султанът казва: „Може да стане, божа работа!“. Иде друг, носи един косъм от брадата на баща си и казва: „Този косъм от брадата на баща ми, когато султанът воюваше с московеца, го тури на Дунава, той мост стана и московците минаха по него“. Казва султанът: „Олабилир!“ (*може да стане* – бел. ред.). Изреждали се разни да му говорят, но султанът не признавал разказите им за лъжи. Най-после идат двама хамали, носят един голям кюп, който събира 500 – 600 литра вода. Този, който ги води, казва: „По

време на войната с московеца баща ми даде пари назаем на твоя баща, султана, и този кюп беше напълнен с тях“. Султанът веднага възразява: „Това е една лъжа!“. Ако каже, че това може да бъде, тогава трябва да плати дълга на баща си.

Питам: защо султанът искал да му кажат една същинска лъжа? В лъжата се съдържа нещо, което не е вярно. Ти казваш: „Аз съм господар на себе си“. Вярно ли е това? Ако си господар на себе си, ти ще бъдеш най-умният човек, ще си здрав, няма да страдаш, ще бъдеш независим. Щом си зависим, ти не можеш да бъдеш господар. Казваш: „Аз съм слуга“. И това не е вярно. Ако беше вярно, ти нямаше да се нуждаеш от това другите да ти слугуват. Ако си от онези, които знаят да слугуват, няма да имаш нужда от слугуването на другите хора. Когато лекарят отива да помага на някой болен, той му става слуга, но за да се случи това, първо човекът трябва да се разболее.

За в бъдеще, когато ти отиваш да слугуваш някому, трябва да му слугуваш от любов. От невидимия свят слугуват на някого от любов. И без любов никой никому не слугува. Единствено слугуването в света става по закона на Любовта, то е заплатата. Сега, когато хората слугуват със заплата, като ти дават повече пари, повече слугуваш, като ти дават по-малко пари, по-малко слугуваш. Дават ти по-малко пари – по-малко учиш, дават ти повече пари – повече учиш. Плащат ти по-малко – по-малко говориш, плащат ти повече – повече говориш. Този закон е верен и в духовния свят. Който много те обича, много му слугуваш; който малко те обича, малко му слугуваш. И господаруването е по закона на Любовта. Който много те обича, много му господаруваш; който малко те обича, малко му господаруваш; който никак не те обича, никак не му господаруваш. Който никак не те обича, и ти никак не му слугуваш. Това са максими.

Очаквате да се поправи вашият живот, питате как може да стане това. Същият закон е: ако ти не обичаш Бога, Бог на тебе не ти слугува. Нали казва Христос: „Син человечески не дойде да му слугуват, но да послужи“. Всички вие се оплаквате, че страдате от нещо. Защо идат вашите страдания? Страданията идат от две неща: от господарите и от слугите. Господарите и слугите са създали всичките страдания. Ти страдаш, понеже няма кой да ти слугува. Болен си и страдаш, понеже

няма кой да ти служи. Ти страдаш, понеже имаш господар, който те е ограничил, не те оставя свободно да мислиш. Ти страдаш, понеже си слуга и господарят не те оставя свободно да постъпваш, навсякъде ти слага ограничения. Да допуснем, че това става във външния свят. Но когато в себе си човек се безпокои, кой е причината?

Ако се смущаваш от това, че някои хора са казали нещо лошо за тебе, ти страдаш, понеже си ги чул. Ако беше глух, щеше ли да се смущаваш? Ти се смущаваш, че си видял нещо, но ако беше сляп, щеше ли да се смущаваш? Или страдаш, защото си ял и не си сдъвкал добре храната. Ако нямаше уста, щеше ли да страдаш? Сега кое е по-добро? И защо трябва да страдаме? Ти имаш уста, но тази уста ти носи страдания, защото още не е станала учена. Трябва да имаш учена уста, такава уста, която дълго търпи, която е благосклонна, която не завижда. Устата много завижда. Като сипеш ядене в чиниите на две деца, едното гледа в чинията на другото и се сърди, ако на другото е дадено повече ядене. А то даже и половината от това ядене не може да изяде. Погледнете съвременния свят: хората толкова много провизии имат, че в цяла година не могат да ги изядат, и пак мислят, че няма да им стигнат. Някои имат за сто години провизии, но мислят, че няма да им стигнат. Други имат един милион, два милиона, сто милиона лева и мислят, че няма да им стигнат.

Един английски милионер от Австралия, на име Едуард, който имал 350 милиона лири стерлинги, тръгнал за коронацията на кралица Виктория и се хвърлил в морето, понеже мислел, че парите няма да му стигнат. Всички вие, които ме слушате, сте толкова богати! Знаете ли колко струва вашият ум? Знаете ли колко струва вашето сърце? Знаете ли колко струва вашето тяло? Има известни нишки във вашия организъм, които са донесени от толкова далеч в пространството, че даже направата на една нишка струва един милиард на онези същества. Вие имате тяло, което струва милиарди, но като гледате себе си, мислите, че нищо нямате. Когато човек загуби тялото си, тогава вижда какво грамадно богатство е изгубил. Ако се освободите от физическото тяло, физическият свят ще се затвори за вас, всички неща от физическия свят няма да струват нищо. Благодарение на тялото, което ни е дадено, тези неща са ценни.

Сега всички вие искате да бъдете щастливи. В ума си имате нещо, а търсите щастието някъде, където го няма. Вие мислите, че като станете учени хора, ще бъдете щастливи. Вие мислите, че като станете богати, ще бъдете щастливи. Вие мислите, че ако сте силни, ако сте красиви, щастливи ще бъдете. Всички тия неща са вероятни само външно. При това вие сте заблудени: богати сте, но не съзнавате, че сте богати, търсите вашето богатство отвън. Всички знаете, че в Бога живеем и се движим и съществуваме. Проповедниците и досега цитират стиха: „В Бога живеем и се движим и съществуваме“. Бог е Любов. Бог е Любов, а при това ние страдаме. Как е възможно човек да живее в Бога и същевременно да страда, да е недоволен? Казваме, че любим Бога. Как е възможно човек да люби Бога и да бъде нещастен? От недоимъка на любовта човек страда. Апостол Павел схваща, че човек всичко може да има, но ако любов няма, той ще бъде като някой неодушевен предмет.

Едно правило ви трябва. Трябва да знаете с онова богатство, което Бог ви е дал – с ума си, със сърцето си, с душата си, с духа си, с тялото си, да се върнете при Бога и да Му благодарите. Като погледнеш ръката си, да благодариш на Бога. Като пипнеш ухото си, да благодариш на Бога. Като пипнеш устата си, носа си, веждите си, да благодариш на Бога. За всичко да благодариш на Бога. Да благодариш на Бога за сърцето си, за ума си, за душата си, за духа си, за всичко онова, което Той ти е дал. Това е новото учение. Който може да повярва в Любовта, той ще се освободи от всичко, ще се освободи, тъй както змията се освобождава от своята стара кожа. Той ще дойде до едно място, където старата кожа ще се изхлузи, ще остане новата кожа. „Стара кожа“ аз наричам всички наши недоволства, недоразумения, караници.

Човек може и със себе си да се кара, да си казва, че е голям невежа, че е прост, защото нещо не е направил. Единият в него е господар, другият е слуга. Господарят се кара на слугата, че не е свършил нещо. Слугата казва: „Ти не ми плати“. Господарят и слугата вътре в човека се карат. Виждали ли сте вие вашия слуга? Можете ли да нарисувате себе си като слуга и като господар? Когато си господар, ти заемаш такава поза, при която се изпъчваш, ставаш важен. Когато си слуга, свиваш се. Това аз наричам актьорство на сцената. Някой път

имаш ролята на цар – написал я е някой и ти се обличаш на сцената като цар, с корона, с венец, с мантия. Играеш тази роля, мислиш, че си цар, вълнуваш се. Колко плащат една вечер да играеш на сцената? Доста голяма сума плащат.

Да ви приведа един пример. Някой ангажирал Аделина Пати да пее в една опера. Понеже тя знаела, че директорът на тази опера не обича да плаща, изчакала публиката да дойде в театъра, да започне да ръкопляска и застанала само с една обута обувка, другия си крак държала необут, не излизала на сцената. Като ѝ платили 25 хиляди, тя обула и другата обувка и излязла да пее. Пее вече – защо? Защото са ѝ дали 25 хиляди лева за обуването на обувката. Казвам: всички вие каквото и да правите в света, все ви плащат. То не е лошо, то е хубаво. Ако Аделина Пати не беше направила тъй, аз нямаше да ви говоря това. Аз я похвалвам, че малко е попекла този директор, докато ѝ плати, понеже той искал да я използва. Тя казва: „Тогава и аз ще те използвам“.

Някой казва сега: „Ти не ме обичаш“. Плати 25 хиляди лева, да видиш как ще те обичам. И втори пример ще ви приведа за Аделина Пати, доста примери има за нея. Отива веднъж тя в Ню Йорк, където не познава никого. Трябвало да изтегли една крупна сума от пощата, но като не я познават, казват: „Дайте свидетелство, че сте Аделина Пати“. Тя се спира и започва да пее. Директорът на пощата тогава казва: „Дайте ѝ парите“. Като изпява една песен, ѝ дават парите – пак пее за 25 хиляди лева. Онзи директор на операта не ѝ дава парите, защото билетите в театъра са много скъпи и тя трябва да пее, за да ѝ платят. В първия пример, за да обуе втората си обувка и да започне да пее, директорът трябваше да ѝ даде 25 хиляди. Във втория пример директорът на пощата (а той е същият онзи директор) казва: „Не си Аделина Пати“ и тя трябва да пее, без да са ѝ дали 25 хиляди. В първия случай енергията, която тя ще употреби, за да си обуе обувката, струва 25 хиляди. Директорът на операта плаща, за да дойде тази енергия, да си обуе тя обувката и да започне да пее. Директорът на пощата казва: „За да заповядам да ти платят тези 25 хиляди, трябва да покажеш, че можеш да пееш, че си Аделина Пати“ и тя започва да пее.

Сега ви привеждам онзи Божествен закон: всички хора трябва да бъдат съвършени. Човек може да придобие съвър-

шенството само в любовта. Ние живеем в любовта и трябва да възприемем всичко онова, което Бог е създал, и да нямаме две мнения за живота. Сега ние заради един човек пренебрегваме Божията любов. Например дъщерята мисли, че със своя възлюбен ще бъде щастлива, и напуска бащиния си дом. Тя отива при един непознат, който ѝ казва, че е неин възлюбен. Може да е, но по какво ще познаеш един човек твой възлюбен ли е? По два начина ще познаеш. Ако той може да ти стане едновременно слуга и господар, значи е твой възлюбен. И ако ти на него можеш едновременно да му станеш слуга и господар, тогава вие сте един за друг. Но щом той не може да ти стане слуга и господар и щом ти не можеш да му станеш слуга и господар, вие не сте един за друг.

Сега ще ми кажете: „Как да разбираме това?“. Вечерно време няма да ходиш да копаеш на нивата. В мрачната нощ, когато отвън е 25 градуса студ, няма да ходиш да копаеш на нивата. Когато нямаш пет пари в джоба си, няма да ходиш да ядеш в гостилница. Когато нямаш пет пари в джоба си, хубави дрехи няма да си обличаш. Когато нямаш пет пари в джоба си, в отличен апартамент няма да живееш. Когато денят е светъл, иди да работиш. Когато денят е топъл, иди да работиш. Когато имаш всички благоприятни условия, иди да работиш. Или казано според новото разбиране: върши всяка работа с любов и от любов, от Бога и за Бога, от себе си и за себе си, от ближния си и за ближния си. Тази работа е много неразбрана. Има неща, които хората разбират, има и неща, които не разбират.

Ще ви приведа един пример. С козметика някои могат да направят лицето си много красиво, червеничко, беличко, пък и бръчките да ги няма. Но това е външна козметика. Ако им кажеш отвътре да се подмладят, те не знаят как – отвън знаят да се подмладяват, отвътре не могат. Знание ли е това? Козметиката е само за един ден. Сутринта ще си сложиш нещо, вечерта ще го измиеш, на другия ден наново трябва да го сложиш. Тъй щото в годината 360 пъти трябва да се подмладяваш, да си туряш козметика. Не е лошо това, хубаво е, но знаете ли колко трябва да плащате за тази козметика? Ходили ли сте в Париж, да знаете колко вземат, ако трябва отвън да ви гримират? Аз ги похвалвам.

Един млад момък се подигравал с една стара баба, но не с българска подигравка, а с парижка, френска подигравка –

много деликатна, фина, едва да я намериш. Бабата решила да си отмъсти на този момък. С козметика поправила лицето си, заприличала на млада мома и започнала да му хвърля много любвеобилни погледи, усмивки, това-онова, докато той се влюбил в нея. Загоряло сърцето му, започнал да ѝ пише писма, че не може да живее без нея, докато най-после тя се съгласила да се оженят. Оженват се. Той мисли, че е щастлив, но вечерта, като влиза при нея, бабата, за да му покаже истината, снема козметиката от лицето си, снема зъбите, всичко изкуствено. Като вижда това, той избягва от стаята навън. Аз ви привеждам един пример. Това става с нас. Всички хора ще видят своите заблуждения. В края на краищата ще видят, че за стара баба са се оженили. Старата баба, това е животът на плътта. Един ден, като видят колко е грозна, ще избягат от стаята навън, няма да ги има там.

Казвам: човек, като не търпи, става нервен, като не е благосклонен, създава своето нещастие. Като вижда, човек създава положителното в света. Виждате сега, че изтокът е свободен от мъглите, само около нас е тази мъгла. То сме ние. Ние сами на себе си препятстваме да видим истината надалеч, да видим как Слънцето грее и колко е красиво. За художника това е една хубава картина. Аз, ако имах време и ако знаех, щях да си взема четката, пък да я нарисувам.

Сега ви казвам две неща: благодарете на Бога за всичките ваши страдания, благодарете на Бога за всичките ваши радости. Благодарете на Бога за всичката ваша сиромашия, благодарете на Бога за всичкото ваше богатство. Благодарете на Бога за всичкото ваше невежество, благодарете Му и за знанието. За всичко Му благодарете. Вие считате, че сте невежи. В невежеството е скрито знанието и в знанието е скрито невежеството. В сиромашията е скрито богатството и в богатството е скрита сиромашията. Сиромашията, това е слугата; богатството, това е господарят. Двамата като се съберат на едно място – от господаря капитала, от слугата работата – тогава работата върви. Настоящето е богатство, миналото е сиромашия. Настоящата сиромашия е бъдещото богатство. Настоящото невежество е бъдещото знание. Сегашното знание е миналото невежество.

Понеже живеете в Бога, научете се на новото в света. Тази 13-та глава от Посланието към коринтяните аз наричам „гла-

вата на мъглявата любов“. Имате зазоряване, имате и мъглява любов. Над вас има нещо като тази мъгла, която е сега. Във всеки един от вас е тази мъгла. Над мъглата, на два-три километра нагоре, е ясно. Това е дълготърпението: трябва да търпиш, че се лишаваш от слънчевата светлина, пък трябва да бъдеш и благосклонен. Мъглите казват: „Почакайте да се постоплим. Ще бъдете добри да почакате, после ние ще отстъпим, пък вие ще се топлите“. Мъглата може да се разсърди и като се разсърди, ще започне да плаче. Снощи колко плакаха мъглите! Казват: „Позволете на нашите ученици днес да се погреят. Вие отдолу ще почакате“, аз казвам: „Тъй ще бъде“.

Вие сега мислите може ли човек да разговаря с мъглата. Това са все същества разумни, които са дошли днес на екскурзия. Те идат от невидимия свят на екскурзия в планината. Екскурзианти са те, искат да видят Слънцето как изгрява, защото друг път не са го виждали. Казват: „Ще оставим една малка врата, няма да виждате Слънцето, само светлината ще видите“. Днес ние трябва да се радваме в тяхната радост. На голяма почит сте вие. Когато Бог даваше закона на Мойсей, планината беше обвита с такава мъгла долу. Сега ви се дава един закон, но без гръмотевици – законът на Любовта. Закон се дава: без любов под мъглите, с любов над мъглите; без любов в сиромашията, с любов над сиромашията, в богатството; без любов в болестта, с любов над болестта, горе, в здравето.

Казвам: единственият закон, с който трябва да служите на Бога, е Любовта. Любовта никога не отпада. Имайте тогава пълна вяра, пълна надежда и пълна любов към Бога, защото всички ваши копнежи изведнъж няма да се постигнат, но вие имате велико бъдеще. Ще видите онази велика благост, която Бог е приготвил за вас. Гледайте добре да посрещнете съботата. Съботата е ден на любовта.

Отче наш

37. лекция, 11 август 1939 г., Молитвения връх, Седемте рилски езера

МЛАДИ, ВЪЗРАСТНИ И СТАРИ

Добрата молитва
В начало бе Словото
Мога да кажа

Има три вида хора в света: едните ги наричат деца, вторите – възрастни и третите – стари. Тези, които не разбират български, само ще слушат, както в музиката се слуша пеенето. Цигуларят, като свири, говори ли? Сега ще слушате един концерт на цигулката без думи. На едни от вас ще се пее, пък на други ще се свири. Едни ще запомнят думите, други ще запомнят само гласа. Ребус е това. Българите знаят толкова, колкото и французите; французите знаят толкова, колкото и англичаните. Всички хора знаят едно общо нещо: всички знаят да ядат, всички знаят и да спят. Сега ще кажете, че знаят и да ходят. Но какво е ходенето? В природата ходенето си има свой вътрешен смисъл. Ако хората знаеха как да ядат, много нещастия в света биха се премахнали. Ако знаеха как да ходят, много нещастия в света биха се премахнали. Ако знаеха как да работят, пак много нещастия биха се премахнали.

Сега може да разгледаме нещата от няколко положения. Някой казва: „Аз разбирам някои работи“. Той ги разбира хипотетично, смътно понятие има за тях. Например какво нещо е светлината? Хората казват, че знаят какво е светлината, и при това се спъват. Тогава, щом човек разбира светлината и се спъва, какво е неговото положение? То не е така изгодно. И вие мислите, че знаете някои работи. Хипотетично ги знаете.

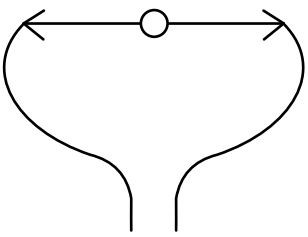

Фиг. 1

Теорията иде да обясни малко по-обширно хипотезата. След теорията иде науката. Казвате, че нещо е научно доказано. Чрез научно доказаното достигате до едно положение, където тази светлина се изменя. Какво получавате от това изменение? Получавате една форма, която съществува като чаша (*фиг. 1*).

Какво е предназначението на чашата? Да влееш нещо в нея, за да пиеш. Вие казвате, че знаете чашата как се прави, но тя си има свое приложение. Как ще излезе тази чаша в разменния свят, в света на желанията? Искаш да пиеш вода и затова трябва да имаш една чаша; тази чаша е устата. Желанията не са нищо друго, освен наливане в твоята чаша. Казваш, че имаш едно желание, което искаш да реализираш. Как ще го реализираш? Например имаш желанието да ядеш. Влизаш в един съвременен ресторант – гранд ресторант, какъвто имаме на Рила, посреща те келнерът: „Заповядайте, господине!“, после ти снемат хубавото палто и хубавия цилиндър, окачват ги, след това ти дават яденето. Щом се наядеш, работата се изменя. Като си тръгваш, пак ще ти дадат палтото, шапката, пък ако имаш ръкавици, ще ги извадиш от джоба си. Но ако речеш да излезеш, без да си платил, ти не си свободен. Ти си свободен да влезеш, но преди да платиш за онова, което си ял, не си свободен да излезеш.

Казвате: „Братски трябва да живеем“. Какво означава *братски*? Що е братството в света? Това е влизане, но щом тръгнеш да излизаш, практически тази линия не може да излезе (*фиг. 2*). Ти си свободен да влезеш, но не си свободен да излезеш по същата линия, по която си влязъл. Сега ще кажете: „Що е влизането в една къща?“. Всякога човек влиза през една врата и излиза през друга. Ти никога не можеш да излезеш през същата врата. Във физическия свят не можеш да влезеш и да излезеш през една и съща врата. Онези хора, които дишат през устата, а не през носа, не са здрави. Никой не може да бъде здрав, ако диша през устата. Ако устата е всякога отворена, това показва, че човек всякога е лаком за ядене. Ако през целия ден устата ти е отворена и ти непрекъснато ядеш, питам: как ще се свърши тази работа – храносмилането, в стомаха ти?

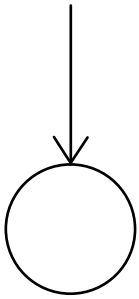

Фиг. 2

Ти казваш: „Аз имам право да живея“, но тук седи погрешката. Какво разбирате под думата *живот*? Животът е средство да се освободи човек от ония ограничения, в които е поставен. Раждате се в света – вие вече сте поставени в условия да се освободите. Човек идва на Земята да се учи, защото ученето е един метод да се освободи той от ония ограничения,

в които се намира. Първият метод за освобождаване от едно ограничение е топлината. Замръзването на водата например е ограничение. Ако ти искаш да се освободиш от студа, трябва да ти дойде на помощ топлината. Някой казва: „Човек трябва да има добри чувства“. Добрите чувства са топлина, която ще помогне на човека да се освободи от вътрешни ограничения, които съществуват в него. Сега вместо да се освободим, ние се ограничаваме.

Допуснете, че един съвременен господин минава за културен човек. В какво седи неговата култура? Външната страна е, че той има хубави обувки, хубави дрехи, после един хубав часовник, в джоба си има някое хубаво перо или някой хубав молив, косата му е добре сресана. Ако дрехите му са чисти, той знае какво нещо е чистотата. Има културни хора, които носят широки яки, проповеднически. Ако идете в Америка, ще намерите, че проповедниците там са с високи яки, затворени с рединготи, защото се счита за некултурно яката на един свещеник да е отворена. В културно отношение дрехите на мъжа имат съвсем различна форма от дрехите на жената. Защо жените носят широко отворени рокли, някой път и по-широки ръкави, а мъжете – тесни крачоли и тесни ръкави? На вас това ви се вижда смешно. Не е смешно, всичко има вътрешен смисъл. Не е лошо човек да се облича, но трябва да знае как да се облича.

Ако имаш цигулка, тя не само че трябва да е направена много хубаво, но трябва да знаеш и какви струни да ѝ сложиш. Има едни дебели струни, направени от метал, има и други струни, направени от материалите на някое млекопитаещо – от овца или друго животно. Тия струни малко отъняват, най-долната е най-тънка. Четири са струните: първата е *сол*, после са *ре*, *ла*, *ми*. Цигуларят трябва да нагласи цигулката. Има метод за гласене на цигулката в кварта, а някои цигулари, когато искат, могат да я гласят и по друг начин – в терца, в секунда. На цигулка много мъчно се свири. Да вземеш едновременно два тона на цигулката, то е много мъчно. И само един тон да вземеш, много мъчно е той да бъде верен, понеже трябва да имаш едно чувство за измерване. Цигуларят трябва да разбира отлично геометрията, математиката. Всичките цигулари не са такива майстори. Едно малко изместване, и тонът се изменя вече. В китарата тоновете са определени, но в цигулката не са определени.

Сега вие отивате в живота и искате да постъпвате съобразно вашите разбирания. Но когато човек дойде да постъпва съобразно своите разбирания, той трябва да свири на своята цигулка. Цигулката подразбира свободно разбиране на живота. В даден случай ти си някъде, знаеш как да постъпиш. На цигулката няма определено място за тона, че да знаеш къде се намира известен тон – ти трябва да го имаш в себе си. Онзи човек, който няма тона в себе си, той не може и да го произведе. Всички хора са започнали различно живота, понеже не са взели основния тон еднакво. Например когато са създадени рибите, един тон са взели, когато е създаден човек, вече тонът е съвсем друг. Ако ти в живота нямаш за основен тон една определена мисъл, едно определено чувство и едно определено разбиране, не можеш да вземеш вярно този тон. Като се взема един тон невярно, някои мускули на лицето се свиват и то се набръчква. Когато някои хора не могат да пеят, явява се дефект или в краката им, или в ръцете им, или в гръбначния им стълб, или в тяхната глава. Ако ти не пееш правилно, ще изопачиш целия строеж на своето тяло.

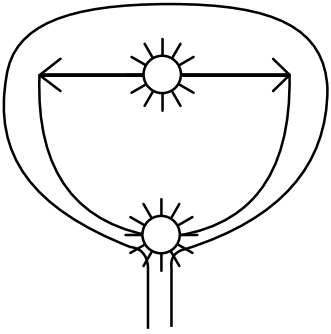

Фиг. 3

Вие се мъчите, страхувате се, питате: „В какво да вярва човек?“. Но вярата, това е човешкият ум. Ти не можеш да имаш вяра, ако нямаш ум. Ти не можеш да имаш надежда, ако нямаш сърце. Ти не можеш да имаш разумно разбиране, ако нямаш душа. Най-после, ти не можеш да обичаш Бога, ако нямаш дух. Някои от вас сега мислят, че разбират любовта. Ако човек умира, тогава какво е неговото положение? Питам ви: вашите бащи къде са? Майката на майка ви къде е? Ние ще сведем тия неща към сегашния живот. Майка ти може да бъде на дъното, а това е първоначалната причина, която е създала нещата. (*Фиг. 3*.) Това е човешкото сърце, което съответства на външното слънце, но това слънце е раздвоено.

Второто слънце в човека го наричат слънчев възел, или стомашен мозък; то има работа с храносмилането на човека. И около слънчевия възел има лунна линия, има луни. Черният дроб е една луна около слънчевия възел. Някои казват:

„Ние разбираме черния дроб, той има работа с храносмилането“. Но черният дроб има работа с нисшите чувства на човека. Когато черният дроб е разстроен, винаги човек е неразположен духом. Когато някои хора са в песимистично състояние, причината е в черния дроб. Песимизмът пристича от зле оформен черен дроб. Ако ти не можеш да живееш с хората, причината е черният дроб. Ако ти не можеш да живееш с жена си, причината е черният дроб. Работите не вървят – причината е черният дроб. Черен дроб се нарича, понеже от него излиза черна светлина. Когато светлината на хората се губи, тогава подразбираме черна светлина.

Някой иска да бъде богат или пък иска да бъде здрав. Някой иска благоутробието му да бъде добро. В руския език думата *кормить* значи *да се хранят*. Това, което се храни, е *корем*. Коремът, благоутробието, показва само един процес, само една вътрешна функция. С черния дроб ти събираш известни енергии, които трябва да употребиш в живота. Вие в света постоянно имате желания. Ако те останат произволни вътре във вас, ако само ги наслоявате, така ще се образуват много наслоявания и тези желания ще ви причинят известни страдания. Но човек трябва да желае. Храната, приета през устата, трябва да се смели много добре, а за това е нужно известно време. Ако тази храна не се смели, последствията са много лоши. Някои бързат в своето ядене, пообърнат храната два-три пъти в устата и хайде в стомаха.

Първо, като ядеш една храна, ти трябва да я обичаш. Ако я ядеш без любов, тази храна ще ти причини някакво болезнено състояние. Първоначално не се е позволявало човек да яде храна, която не обича. Когато хората се хранели, всеки е трябвало да обича своята храна. Вие например имате понятие, че трябва да ядете три пъти на ден. В епохата на християнството имаме такива образци: някои са вземали един обяд на седмица, други са вземали в месеца един обяд; и най-далечното – един обяд в годината. Ако вие седем дена не сте яли, какво ще стане с вашето лице или състоянието на вашите крака какво ще бъде? Ако в месеца, в тези 30 дена, само един обяд вземете или ако в годината само един път ядете, какво ще бъде положението ви?

Силата на човека се определя от яденето. Колкото по-често яде той, толкова по-слаб е. Три пъти на ден яде ли, слаб

човек е. Два пъти на ден ако яде, малко по-силен е. Веднъж на ден ако яде, още по-силен е. Ако в седмицата веднъж ядеш, ти си още по-силен. А ако в годината вземеш само един обяд, тогава ти си силен човек. Казваш: „Силен човек съм“. Питам те: „Колко пъти на ден ядеш?“. – „Три пъти.“ С три пъти ядене нищо не се свършва. Ония млекопитаещи, когато спят през зимата няколко месеца, нищо не ядат. Вземете например дървеницата: тя шест месеца пости. Пости не от любов, а защото няма какво да яде, няма кого да хване. Щом се появи някой, тя веднага разваля поста. Макар дървеницата да е решила, че няма да яде шест месеца, щом дойде някой в стаята, намира го. Много умни са дървениците, да крадат са майстори. Един американец, който пътувал на Изток, влиза в един хотел в Турция. В Америка не знаят какво нещо е дървеницата, но в Турция се въдят много. Нападат го американеца в този хотел дървеници, чуди се какво да прави. В стаята му имало едно шише, пълно с петмез. Взел го той и насипал петмез около леглото. Действително тези, които лазели отдолу, се залепили по петмеза, но по едно време започнали от тавана да капят. Дървениците разбират от геометрия, перпендикулярно се спускат отгоре, а ти, един културен американец, се чудиш какво да правиш.

Ще кажете: „Само един пример е това“. Но и вие понякога сте в такъв хотел – кацне някоя дървеница във вашия ум. Всяка една неестествена мисъл е дървеница, която иде отнякъде: или отдолу е полазила, или отгоре е паднала. Има неестествени мисли, които спъват човешкия ум, паразитни мисли, които са останали от миналото. Те са наслоени в човешкия ум. Тези мисли са като паразитните микроби. Да кажем, един микроб с години седи някъде и ако го вземете, веднага ще се яви една болест. Всичките болести в хората са все микроорганизми. Вие може да имате разстроен черен дроб, разстроени бъбреци, разстроени мускули или може да имате ревматизъм, но причините за болестите седят в самата кръв. В кръвта се набират известни нечистотии и тогава природата, за да освободи човека от тях, понеже през каналите навън той не може да се освободи, му праща микроби, които влизат в ония нечисти места и изяждат нечистотиите. Когато ги изяждат, човек отслабва, пожълтява. Пожълтяването показва, че той е започнал да мисли. Всички хора, които имат червен цвят, не мислят.

Като бяхме на Рила, една вечер някои накладоха един голям огън. Стотина-двеста души ходихме за дърва за този голям огън и на другия ден нямаше дърва. Удоволствието за една вечер създаде работа за сто-двеста души. Като нямаш дърва, пък нямаш и магаре, което да ги носи, или кола, с която да идеш да си купиш, трябва да идеш сам да си ги вземеш. Ти си свършил университет, но кой ще иде да ти вземе дърва? Ние се срамуваме от външния свят. Когато влезе в ума ти една мисъл, която не е естествена, едно желание, което не е естествено, и това желание ти го подхранваш, мислиш ли, че си умен човек? Нечистите желания се размножават като микробите: един микроб с милиони се наплодява. Микробите нямат разбирането на човека, оставят своите нечистотии в кръвта и заради това се зараждат много болести. Много хора умират от нечистотиите на микроорганизмите. Много хора страдат от нечисти мисли и желания, които оставят своите нечистотии в тях.

Бъдещата култура трябва да научи хората как да ядат – да ядат с любов. Като вземеш един плод, ще го измиеш добре с най-хубавата вода, ще му прочетеш една молитва, после ще попиташ невидимия свят поволява ли ти да го изядеш. Ще знаете по кой начин и как се яде едно ядене. Няма да бъдете като онзи цар, на когото донесли едно ядене, което той не знаел как се яде. Един от неговите поданици посадил няколко костилки от череши и когато израснали и дали плод, той напълнил една табла с череши и тръгнал да ги занесе на царя, за да добие неговото благословение. Хубави били черешите и понеже царят бил надалеч, онзи поданик си взимал по пътя по една череша и си казвал: „Много са хубави, царят ще бъде доволен, като ги вкуси“. Най-после пристигнал, но на таблата били останали само две череши, които поднесъл на царя. Царят го попитал как се ядат тези плодове, при което той изял и двете череши, за да му покаже как се ядат.

Всяко едно ваше желание прилича на този поданик, който ви носи за подарък две череши и ви показва как се ядат. Питам: къде е лошото? Онзи цар бил много умен човек. Мислите ли, че поданикът му след това е сполучил? След години го довели при царя и той го осъдил на десет години затвор, понеже бил извършил престъпление. Поданикът написал заявление до царя, в което го молел да му прости прегрешението, казал:

„Аз съм онзи, който донесе двете череши“. А царят казал: „Ако не беше ми ги показал, щеше да ти върви по-добре“. Като го попита царят как се ядат черешите, той трябваше да каже: „Ваше Величество, аз искам от вас да науча как се ядат. Вие знаете“. Вместо да каже това, той веднага даде урок на царя как се ядат. После го осъдиха на десет години затвор.

Вие всички сте изпратени в затвора и сега се молите да ви пуснат от този затвор. Питам: защо ви обвиняват? На първите хора казаха: „От черешите няма да ядете“, а те ядоха. Те искаха да кажат на Провидението, на Бога: „Ние искаме да знаем какво е свойството на черешите“. Аз взимам черешата като един символ. Може да турите който и да е плод, законът е същият. Всяко едно неестествено желание е като забранения плод. Да ви приведа един пример. Майката, която има дете, ще каже: „Защо да не се яде от черешите?“. Ако на онова дете, което скоро се е родило, му дадете да яде череши, какво ще стане с него? Ако майката храни още в първия месец детето си с череши, какво ще стане с него? Преди десетина години при мене дойде една жена и каза: „Детето ми е на умиране“. Казах ѝ да повикат лекар. – „Не искам лекар, защото лекарите умориха първото ми дете.“ – „Как го умориха?“ – „Кажи ми ти цяр, здраво беше това дете.“ Попитах я: „Какво му беше дала на онова дете да яде? Мляко ли?“. – „Бях му дала да си играе с една слива, която беше недоузряла, и то я нагълтало.“ Тогава ѝ казах: „Сега ще дадеш на това дете рициново масло и всичко ще се свърши“. Тя му го даде, твърдите неща се изкараха и детето дойде в естествено положение. Ти не може да храниш едно кърмаче с ябълки. Някои желания във вас са твърди, някои мисли във вас са твърди и вие, също като това дете, трябва да вземете рициново масло, за да се освободите от тях.

Казвам: в човешкия живот се изисква една съсредоточена мисъл. Всичко онова, което Бог е създал в света, има свой смисъл. Трябва да се учи. Когато младите дойдат до пълнолетие, главите им почерняват; като остареят, главите им побеляват. Какъв е смисълът на белите и на черните косми? Защо побелява главата на човек? Първоначално на тебе ти турят черен цвят, за да се научиш да събираш. Пълната чаша е черен цвят, а изпразнената чаша, която е обърната надолу, е бял цвят. Старостта е наука да раздаваш, тя е щедрост. Вие, които сте остарели, казвате: „Побеля ни главата, няма какво да

раздаваме“. Аз правя заключението: на млади години не сте събирали и сега няма какво да раздавате. Казваш: „Черен съм сега“. Много е хубава тази чернота. Черният цвят е привидно черен. Една дупка, в която не влиза светлина, се показва като черна – това е една илюзия. Някои хора са черни, но то е хубаво. В черния цвят чувствата са по-добре развити, отколкото в белия. В черната пръст се ражда хубавото жито. Питайте земеделеца: „Къде става хубавото жито, в черната пръст или в бялата?“.

Главата ви един ден ще побелее. Сега някои глави са черни – растенията плод дават. Белите косми показват, че хамбарът трябва да бъде пълен. Какво е предназначението на стария човек? Да раздава. Какво е предназначението на възрастния? Постоянно да събира. В сърцето си ние събираме хубавите желания, в ума си раздаваме тия желания, които се превръщат в една изработена мисъл. И има начини за раздаване на мисълта. Ние можем да я раздадем в една поетическа форма, в една религиозна форма, можем в каквато и да е форма да я раздадем. Аз, като гледам устата на някого от вас, виждам признаци, че чувствата му са подтиснати. Някои от вас си притискат устните. Вие се отнасяте много зле с вашето сърце. Нямате право да подтискате сърцето си. Ако държите устата си отворена, е едно, ако я държите затворена, е друго. Устните ви трябва да бъдат прилепени. Като станете сутрин, трябва да дадете свобода на устата си, да я оставите в естествено положение, защото тя е разумна. Клетките, които образуват двете устни, са разумни. Трябва да им се даде свобода. След това трябва да освободите и вашите очи. Не гледайте към безобразните работи, но гледайте хубавите, красивите неща в света. Ако отивате да гледате как хората умират, ако отивате да гледате как колят животните, вие ще се покварите. Никога не отивай да гледаш едно престъпление как се върши.

Има учени, които правят вивисекции. Ако вие направите вивисекция на едно ваше желание или на една ваша мисъл, знаете ли какво ще стане? Ако една мисъл във вас е паразитна, какво трябва да направите с нея? Някой път хората не знаят какво да правят с въшките. По време на война доста въшки се появяват. Изчистете тия въшки, съберете ги в едно шише, изсипете ги на някое песъчливо място, да се научат да пасат. Сега, като хванете някоя въшка, вие я натискате с нокти и я

убивате, но с това покварявате себе си. Вместо да убиеш една въшка, пусни я в тревата да пасе или я тури някъде, където нищо не расте – накарай я да мисли. Някои от вас се намират при много лоши условия. Лоши условия ви се дават, понеже въшки са се наплодили. Тия въшки са вашите лоши мисли и лоши желания, които туряте в мозъка. Ти започваш да роптаеш. Благодари, че са те поставили при лоши условия. Ако не сте поставени при лоши условия, ще бъде зле за вас.

Когато минавате през такива неприятни състояния, че всичко във вас е тъмнота, радвайте се на тази вътрешна тъмнота. Хубаво е човек да е изгубен в мъглата, понеже онези, които имат да вземат от него, няма да го намерят. Някои препоръчват как трябва да се живее. Аз бих ви препоръчал, когато двама души сте скарани, да идете на планината и да се разделите в мъглата. Там вие веднага ще започнете да мислите един за друг. Достатъчно е да сте разделени така три-четири часа, за да можете, като намерите пътя и се върнете у дома, вече да бъдете в едно хубаво душевно състояние. Казвам: всички културни хора сега се намират в едно противоречие. В новата култура се изисква хората да имат отлична мисъл. Човек трябва да бъде господар на себе си. Аз забелязвам, че когато някой ще се кара, той не може да се въздържа. Като не може да се въздържа, от двете страни на устата му се образува едно движение, едно треперене се появява.

Помнете, че човек трябва да стане господар на своите желания. Едно желание не трябва да те изважда от нормата на света. Ако в един съвременен дом мъжът и жената са се скарали, като дойде гост, те го турят за арбитър. Мъжът разправя своята история, казва за жена си: „Обичахме се преди. Каква красавица беше, колко хубаво се обличаше! А сега, след като се оженихме, ще ме изяде!“. И жената казва за мъжа си: „Какъв беше едно време, красив! Пък сега и той ме е заял, ще ме свърши! Какво да правя?“. Питам: коя страна ще вземете? Ако ви турят в положението на примирител, как ще примирите тия двамата, които отначало се обичаха, пък сега не се обичат? Ако сте мъж и вземете страната на жената, нейният мъж ще ви заподозре, ще каже: „Хвърлил е око на жена ми“, ще стане лошо. Ако сте жена и вземете страната на жената, как ще разрешите въпроса? Допуснете, че мъжът и жената са влезли в един ресторант, яли са там, пък не са могли да пла-

тят. Господарят ги е хванал, държи ги и двамата. Аз влизам и мъжът казва: „Тя ме накара да вляза!“. Тогава коя страна да взема? Какво трябва да направя? Ще кажа нещо такова на гостилничаря: „Аз ги кредитирам, плащам и за двамата“. Давам им свободен път.

Щом искате да изправите един човек, вие трябва да платите неговите дългове. Някой казва: „Не съди!“. Ако нямаш пари да платиш дълговете, не съди. Казвате: „Бог ще ни съди, ще плати заради нас“ и втори път ще направите същата погрешка. Първия път, като видите Бога в гостилницата, започвате да му разправяте своята история. Като плати, той казва: „Когато имате пари, тогава влизайте в гостилницата. Когато нямате пари, стойте навън, благоприличието го изисква“. Аз виждам, че мнозина от вас са вътре в този ресторант, седят и казват: „Какво ще се прави?“. В широк смисъл ви говоря сега. Някой път човек са намира в затруднено състояние в своята мисъл, в своите чувства и в своите постъпки.

В съвременната култура се изискват три неща: хора, които да придобият светли мисли, хора, които да придобият светли чувства, хора, които да придобият силни постъпки; или изисква се човек, който да знае как да мисли, как да чувства и как да постъпва. Няма в света по-хубаво нещо от това да знае човек как да мисли. Целият външен свят е едно предметно учение. Човек не е дошъл на Земята само да яде и да пие, но е дошъл да се учи как да прилага Божественото учение и как да работи.

Казвам: младите трябва да знаят как да ядат, възрастните трябва да придобиват тази храна, а пък старите трябва да раздават тази храна. Всеки стар човек трябва да повика някой млад и да му каже: „Синко, едно време аз бях като тебе. Ще ти покажа някои работи от моя живот, които да не правиш, понеже имат лоши последствия. Прави другите, които имат добри последствия“. Следователно задръжте в себе си само ония мисли, само ония желания, само ония постъпки, които могат да ви повдигнат. Задръжте в себе си светлината, която може да ви е потребна, задръжте в себе си топлината, която може да ви е потребна, задръжте в себе си и силата, която може да ви е потребна.

Силен човек е онзи, който мисли, силен човек е онзи, който чувства, силен човек е онзи, който има сила да приложи

своите мисли и своите желания. Приложете светлината на мъдростта, приложете силата на истината и вие ще бъдете свободни. Да бъдете млади, да бъдете възрастни и да бъдете стари.

Отче наш

Само светлият път на Мъдростта води към Истината. В Истината е скрит животът.

38. лекция, 25 август 1939 г., София, Изгрев

КРАСИВИ ДВИЖЕНИЯ

Отче наш

Пишете върху темата: *Ползата от добре употребените цветове.*

Червеният цвят прави биволите активни. Като види червен цвят, биволът е готов война да води, да се бори. Когато някой стане чрезмерно пасивен, хубаво е да си тури малко червен цвят, да си създаде активност.

Какво трябва да бъде състоянието на един ученик? Ученикът трябва да напусне едно състояние и да влезе в друго. При майка си той учи едно, при учителя си учи друго. Майка му го учи на едно практично учение: как да яде, как да се облича, как да се мие, неща изобщо материални. Материални са нещата, с които се занимава майката. Тя ще тури детето си в някоя хубава люлка, в меко легло, в меки завивки. Ако майката през целия живот на детето се занимава само с въпроса как то да се храни, как да се облича и как да му е удобно в спането, какъв човек ще стане от него? Ако майката служи на детето през целия му живот, тя ще създаде в него един ленив живот. Ленивият живот е неразбран живот.

Във всички хора, в цялото органическо царство има една тенденция, една склонност към покой. Леността излиза от покоя. Първоначално, при най-добрите условия в света, се е създала леността. Храна е имало изобилно и млекопитаещите, като са се наяждали, са лягали да спят, по цял ден са седели под големите дървета. Като е лениво животното, то не учи. Природата е била заставена и Бог е бил заставен да им изпратят хапливи мухи, комари, стършели. Млекопитаещите тогава започнали да мислят защо тези мухи ги хапят, какво искат, защо им нарушават спокойствието. В същото състояние се намирате и вие. Вашите страдания за вас са както хапливите мухи за животните. И млади, и стари страдате от мухи, от стършели и комари.

Имаш едно приятно настроение в себе си, мечтаеш си – дойде една неестествена мисъл и те ухапе някъде. Недоимък

имаш – страдаш, че животът ти не може да бъде малко поспокоен. Не търсете добрия живот. Добрият живот не е живот на спокойствие, но на усилена работа. В усилената работа, в тревожната работа човек намира удоволствие. Забелязвам, че и като пеете, във вас има желание за покой. Пеете, но не е съсредоточена мисълта ви, мислите да изкарате песента както и да е, че да се приключи. После започвате друга песен и пак гледате да се освободите от нея, сякаш тя е една тягост. Казваш: „Аз тази песен съм я пял“. Може да си пял една песен много пъти, но дали си я изпял както трябва, то е въпрос.

Може да си казал една дума много пъти, но законът е да научиш произношението на тази дума. Защото всичките езици са образувани от неизвестни гами. Говорът е наука за музиката. Ти пееш равномерно, монотонно, само с един тон, например с тона *сол*, но това не е пеене. В говора и в пеенето трябва да има най-малко четири-пет тона в слизането; седем тона ако има, още по-добре ще е. Но знаете колко е мъчно: някой път някои от буквите, някои от слоговете изискват слизане и качване. В това отношение човек трябва да бъде буден.

Човек има стари навици, с които мъчно може да се справи. Мъчно е пет минути да седиш спокойно, без да мръднеш – все ще те засърби някъде по крака, по ръката. Пет минути да седиш спокойно, да не мръднат и очите си, умът ти да е концентриран, всичките ти движения да са под контрол. Сега ти седиш, но току се почешеш зад ухото, помръднеш си устата, вдигнеш си веждата, пипнеш се по главата. Това показва едно недоволство в тебе. Ако не можеш да разрешиш един въпрос, мислиш, че като се почешеш, ще го разрешиш. Когато някое имане е заровено, ти започваш да ровиш, за да го намериш. Ровиш, но не си на мястото, където е то, не знаеш къде е. Например онези, които търсят вода с багети, лесно я намират, понеже навсякъде има вода. И слепият може да намери вода. Но една златна монета да намериш, знаеш колко мъчна работа е. Златната монета, и тя има своя сила. Докато дойдеш до тази, златната монета, трябва голямо знание, голямо концентриране. Ако обичаш златото, ще го намериш. Силата седи в това: трябва да обичаш всяко нещо, което искаш да намериш. И в златото има съзнание – не в самото злато, но в онези, които са негови господари. Ако обичаш тези, които са господари на златото, отваря се тяхното сърце и те ще ти дадат от това, което имат.

Ако детето обича майката, тя е разположена да му даде нещо. У българите има такъв навик: когато майката е опекла прясна пита, щом дойде нейното дете и ѝ каже две-три сладки думи, тя ще отчупи от питата, ще вземе масло от гърнето и ще му намаже една филия дебело. Ако не го обича и не е разположена, тя ще отчупи от изгорялото на питата и от него ще му даде – не ѝ се дава от мекото, но от коравото; и масло ще намаже много малко отгоре. Сега всички вие имате същото разположение: когато обичате някого, усмихвате се, а друг, когото не обичате, още като го видите, свивате си челото. Когато някой дойде да седне при вас, вие го поглеждате – защо ще ви безпокои! Има нещо за безпокоене. Опасно нещо е човек, когото не обичаш – то е огън, ще седне при тебе, ще те изгори. Някой човек дойде, замине си, заболи те кракът. Ти трябва да бъдеш умен и още като го видиш, да се отстраниш. По-добре стани, дай му място, а ти се отдалечи, иди на друго място. По-добре вземи крайния ред, отколкото да си с него.

Писанието казва: „Не се противете на злото“. Видиш ли, че злото иде, какво трябва да правиш? Отстъпи мястото си, пък ти вземи последното място. Ако злото седне до тебе и ти помислиш, че можеш да го контролираш, ти си в крива посока. Злото е една енергия, която не се поддава на никакво възпитание, на никакво моделиране, на никакъв компромис. Не можеш да правиш компромис със злото. Единствената сила, която може да се справи със злото, това е доброто. Вашата погрешка някой път е, че вие искате да се борите със злото. Искате да му кажете нещо. Нищо не му говорете. Злото има свой език. Това сега са иносказателни работи. Всички вие имате работа все със злото. Имате неразположение – това се дължи на злото. Имате едно съмнение – това се дължи на злото. Скържав сте – това се дължи на злото. Злопаметен сте – това се дължи на злото. Казвам: всички добри качества се дължат на доброто, всички лоши качества се дължат на злото. Вие сте носители и на едното, и на другото.

Разправяше ми един българин, който бил в Бостън, в Америка, следното: „Вървя аз един ден по една от големите улици и виждам някакъв човек, два-три метра висок, облечен с мантия като европейски цар. Хората минават край него, никой не му обръща внимание, пък аз зная, че американците са много любопитни. Заинтересувах се защо не му обръщат внимание.

Отпред никой не го поглежда, но като отмине, поглеждат гърба му. Аз се чудя и си казвам: „Чакай да видя защо го поглеждат отзад“. Гледам, по целия му гръб има различни обявления – за чадъри, за помади, за обувки. Царят носи обявленията на гърба си“.

Да допуснем, че някой път стойката ви е такава – наведен сте надолу. Защо сте наведен? Условията са лоши, свили сте се. Някой път сте изправен – това показва, че всичко ви е широко, че една светла, хубава мисъл има в ума ви. Щом дойде голямата скръб, вие се навеждате надолу, замисляте се. Понеже във вас има една тежка мисъл и едно тежко чувство, търсите начин да се освободите. Навеждането е нещо много естествено. Преди да е родило едно дърво, клонищата му стърчат, а щом роди, навеждат се. И тогава дървото започва да мисли как да се освободи от тези плодове. Вие имате една мисъл – плод е тя. И едно чувство е плод. Винаги концентрирайте ума си към центъра на Земята, за да ви помогне, да снеме тия плодове, тая тежест. Следователно човек трябва да знае някакъв начин да се пречиства.

Когато имате тежки мисли или тежки чувства, при тия течения и от Слънцето, и от центъра на Земята, трябва да знаете как може да се освободите от всичките ваши тежести. Когато искате да се повдигнете нагоре, трябва да знаете, че има течения от Земята към Слънцето. Вие може да се намирате в една стая, но трябва да знаете къде са теченията на Слънцето и къде са теченията на Земята. В този салон знаете ли къде е течението на Слънцето и къде е течението на Земята? Не знаете. И много е мъчно да се определи къде са. Ако дойдеш до течението на Слънцето, веднага ще се освободиш от една тежест в стаята. Когато имате някъде молитвена стая, казвате: „Да се кача в горницата“ – то е течението на Слънцето. Някой път имате молитвена стая, без да можете да се освободите от теченията, които идат от центъра на Земята. Работната стая, то е течението, което идва от центъра на Земята и отива към Слънцето. Това са елементарни работи, които трябва да знаете, но те много мъчно може да се знаят.

Казвам: на всинца ви трябва една положителна наука. Има нещо, което вие по наследство сте приели. Вие сте енергичен, защото баща ви е бил енергичен. Вие сте муден, защото майка ви е била мудна или дядо ви е бил муден. Ако вървите по

тяхна линия, взимате техните характерни черти. Ако дядо ви е бил материалист, и вие сте материалист. На дядо ви веждите са били дебели и вашите са дебели. Наследствените черти са и външни, и вътрешни. Например състоянието на един човек се определя от неговата коса. Колкото по-груби са неговите мисли и чувства, толкова по-дебели са космите в косата му. Когато се набира повече електричество, косата ви щръква. Тогава трябва да ѝ турите два-три пъти вода, за да се уравновеси енергията, която се намира в нея. Някой път искате косите ви да са бухнали – хубаво е да имат широчина, по-голям обем. На тялото трябва да се правят бани поне веднъж в седмицата – тия косми се нуждаят от вода, за да бъдат проводници на магнетизма. Ако не се мие човек, огрубява кожата му, по-суха става. Щом косата стане по-суха, и човекът става по-сух. Такъв не може да бъде добър, празна е торбата му и като дойде някой при него, не може да му направи услуга. Ако торбата на човека е пълна, готов е да услужи. Ако имаш само едно сухо парче хляб за себе си, ти не си разположен да правиш добро.

При сегашното възпитание майките и бащите трябва да знаят как да постъпват със своите деца. Да се постъпва с учениците на една окултна школа, то е много мъчно. Мъчнотията седи в това те да се нормализират. Всичките ученици идат с разнообразни характери, които не си съвпадат. Някой път обаче се събират десет-двайсет, които са еднообразни. Еднообразието в природата произвежда противоречие. Вие може да направите наблюдения. Когато човек изпадне в меланхолия, черният цвят надделява. Щом преобладава доброто, тогава другите цветове надделяват. Следователно, за да бъдете в здравословно състояние, всякога гледайте да имате повече светлина в ума си, нищо повече. Или повече светлина в ума си да имате, или повече топлина в сърцето си. Топлината носи магнетичните качества, меките качества. Електричеството носи светлината в ума, то носи качествата на светлината. Как считате, красотата от кои качества е?

Вие обичате един силен човек. Право течение е силата. В тази енергия някои нямат привлекателност, а някои имат. Вие правите известни движения с ръцете си, но не всички от тях са хармонични. А с едно малко движение на ръката може да смените някое ваше състояние. Ако не знаете какво да бъде то, ще се подпушите. Ще изкривите ръката си, ще направите

20 – 30 движения, докато намерите това движение, с което да смените състоянието си. И най-лошото състояние във вас може да смените само като мръднете показалеца си. Ти си неразположен. В такова състояние си, че си готов да вдигнеш цял скандал. Това, което имаш, искаш да го дадеш някому. Да ви кажа от какво произтичат скандалите, да ви дам едно обяснение. Хапливите мухи не са лоши, но понеже на върха на хобота им се събира много електричество, грамадна енергия, те не могат да търпят и търсят къде да подарят това благо, което имат. Затова, като кацнат някъде, забиват хобота си, изхарчва се електричеството. И ако двайсет мухи ти изпратят своите енергии, ще се подуе кракът ти.

Къде е вашият характер? Дойде нещо във вас и вие не можете да търпите. Нетърпението е натрупаното електричество в хобота на хапливата муха. Като се насъбере тази енергия, ти ще ухапеш. Този, когото ухапеш, ще подскочи. Или ти някой път направиш нещо несъзнателно, кажеш една дума, а после съжалиш, че си я казал. Колко е необходимо човек да има съзнанието да контролира силите, които са в неговия ум, силите, които са в неговото сърце, и силите, които са в неговата воля! Колко е здравословно това! Ако не контролира силите на ума си, човек ще обеднее, ако не контролира силите на сърцето си, пак ще обеднее. В умствено отношение бедността е лошо нещо. И в сърдечно отношение бедността е лошо нещо. Вие наричате това сухота, празнота, но то е бедност на сърцето. Слабата воля представлява бедност на волята: решаваш, не изпълняваш, решаваш, не изпълняваш.

Някои считат, че човек не трябва да се моли. Трябва да се моли човек, понеже чрез молитвата изучава Божествения език. Ако не се молиш, ще останеш невежа в Божествения свят, няма да бъдеш свързан с него. Решил си да се молиш, но се почешеш по врата, кажеш: „Не съм разположен“. Разположен или не, трябва да се молиш, нищо повече. Защото ти може да имаш сто неразположения и ако чакаш да дойде разположението, то може да дойде след десет години. Тогава какво има да чакаш? Това е неразбиране. Друго ваше заблуждение е, когато казвате: „Понеже не съм разположен, молитвата ми няма да бъде приета“. Бог не се нуждае от твоята молитва, тя не е за Него, тя е за тебе. Ти, като отвориш устата си, приемаш храна не за Петко или за Стоян. То е една длъжност,

един закон, който трябва да изпълниш. Ако не го изпълниш, ще страдаш. И в дишането е същият закон. Ако дишаш правилно, то е за тебе. Когато човек се моли, от невидимия свят го учат на езика на Небето. Като научи човек езика на Небето, всичките му работи ще тръгнат. Ако на вас не ви върви, то е по причина, че не знаете езика на Небето. Идеш в Англия, не знаеш как да кажеш думата *хляб*, англичаните не те разбират. Понеже англичанинът цени времето, той е отривист. Докато отвориш уста, пък докато започнеш да му говориш, за него, да те чака, е губене на време. Англичаните казват: „Времето е пари“.

Всинца пеете песента „Вдъхновение“. Но ти не можеш да пееш тази песен, без да си вдъхновен. За да можеш да я пееш, трябва да знаеш как да приемаш вдъхновението и как да го изпращаш. Тия процеси трябва да ти бъдат ясни. Ти не можеш и да вдъхновяваш, докато не си приел вдъхновението, защото трябва да го изпращаш навън правилно. „Вдъхновение“ започва с тона *сол*. Всеки един плод, когато цъфне, изпраща нещо навън. Що е цъфтенето? То е вдъхновение. Вдъхновеният цвят изпраща своето ухание – това, което е приел от Слънцето, навън. Изпейте сега „Вдъхновение“. Като пеете, повече мисъл да има, не да желаете по-скоро да се освободите от пеенето. (*Учителя пее „Вдъхновение“.*)

Когато има мисъл, тонът върви гладко. Една мисъл не може да бъде правилна, ако не е потопена в чувствата, в сърцето. Тонът трябва да има сила, а силата се дължи на ума. Мекотата се дължи на сърцето. Трябва да мислиш едновременно за формата на нещата и за съдържанието. Трябва да мислиш какво нещо е вдъхновението. Дотогава, докогато Божественият Дух е в тебе, ти имаш вдъхновение, изпълнен си с него. Изпълнен си и от тази пълнота излиза нещо хубаво, красиво. Не може да излезе хубавото и красивото, ако не си пълен. Ако концентрираш ума си и мислиш за Божествения Дух, ти мислиш за пълнотата. Когато пеете, пейте на себе си. Изпейте „Вдъхновение“, но всеки да мисли за своето вдъхновение.

Или какво точно е песента „Тъги, скърби“? (*Учителя свири и учениците пеят „Тъги, скърби“.*) Когато пеете основния тон *до*, всякога в него трябва да турите напрежение. Мисълта трябва да е концентрирана. Щом запееш *ре*, започва движението. *Ре* трябва да го вземеш в ума си като движение, не като

покой – ако е покой, то не е *ре*. Тонът *ми* е моделиране, мекота. *Ми* всякога носи мекота, начин да избегнеш противоречията в живота, да нямаш стълкновение, да закривиш. С *ми* форма се дава на нещо. В музикално отношение всички груби работи с *ми* се уреждат. А при тона *фа* се дава съдържание. Когато ядеш един плод, ти вече имаш *фа*. Онова, което ти се даде, онова, което приемаш, то е *сол*. Онова, което си взел, то е *сол*. Разположението, което приемаш, то е тонът *ла*.

Ако иска, човек може да се ползва от музиката. Вие може да проучвате музиката механично, тъй както проучвате как е направена една кола. Може да изучавате музиката и както изучавате растенията. Един органически тон прилича на едно дърво, което дава плодове. Та казвам: в музиката не трябва да си служите с външни правила. Във външните неща се изучава само механиката, а в механиката нещата са точно определени. Щом дойде до органическите места, човек трябва да бъде свободен. Ти, като останеш сам, започни да пееш и пей дотогава, докогато си доволен от своето пеене. Някой казва: „Аз не мога да пея“. Ти искаш да станеш богат човек, искаш да станеш силен човек, много желания имаш, но как ще ги постигнеш без музика? Как мислиш ти? Без да впрегнеш ума си на работа, без да впрегнеш сърцето си на работа, богат човек не може да бъдеш, а ако придобиеш богатството, ще го изгубиш и ще добиеш своето нещастие. Всякога трябва да добиваш богатства, които ще задържиш. Ако добиеш една отлична мисъл и я изгубиш, ще добиеш страдание. Ако имаш едно хубаво чувство и го изгубиш, ще добиеш страдание. Следователно хубавите чувства не трябва да се губят, но трябва да се задържат. Хубавите чувства и хубавите мисли трябва да останат в тебе. Само когато нещата остават, тогава те имат смисъл.

Следователно, когато пееш тона *до*, трябва да му чуваш гласа, да му знаеш името. Като му знаеш името, той отговаря. Отнякъде вие трябва да вземете добър пример. Воловете и биволите по какво се отличават? Биволът е признателен. Ако веднъж само господарят му го нахрани с хляб или зобчица, биволът ще се обади, още от стотина метра като го извика. Четири-пет пъти може да го вика господарят, но той все ще се обажда, ще чува гласа му. На вола ти му викай, той не иска да чуе, студен е. Ако вие имате състоянието на един вол, никога няма да можете да пеете. Ако имате състоянието на един би-

вол, ще можете да пеете добре. Като ви говоря, прави ми впечатление, че казвате: „На бивола сега да приличаме!“. Нали сте чели: в Индия има едно племе, наречено *тода*, което развъжда биволи. Като идеш там, биволът те познава какъв си и според това ще те приемат. Ако биволите те приемат, приемат те и хората; ако биволите не те приемат, и хората не те приемат. Ако си лош човек, биволите са неразположени към тебе.

Един момък се разхождаше тук с една мома. Седяхме двама души и момъкът, като мина покрай нас, не поздрави. Казах си: много е зает с момата, затова не обръща внимание на другите. Отиде до едно място, върна се назад, каза: „Господине, мога ли да посвиря на вашата цигулка?“. Познавам, че той е от Музикалната академия. Влязоха вътре, намериха пианото отворено, посвириха. Аз го слушам, тихо свири. Най-първо помислих, че ще загърми, но той тихо свиреше. После момъкът дойде и ми благодари. Казвам: и вие често свирете на вашето пиано. Които сте стари, не пеете, които сте стари, не мислите, които сте стари, не чувствате. Тогава какво ще остане от вас? Ако ти не свириш, ако ти не искаш да имаш сила, ако ти не искаш да имаш топлина, ако ти не искаш да имаш светлина, ако ти не искаш да имаш мекота, какво тогава трябва да желаеш?

За какво трябва да те обичат хората? Хората могат да те обичат за три неща: или за твоя ум, или за твоето сърце, или за твоята воля, тъй че каквото кажеш, да можеш да го направиш. Всеки ден каквото дойде в ума ти, направи го. Дойде нещо малко – направи го, не отлагай. Искаш да пееш – не търси удобства, пей! Ако навън е студено, със затворена уста пей. Когато въздухът навън е топъл, пей с отворена уста. Щом е студено, със затворена уста бъди, но пей! Казваш: „Аз не мога да пея“. Ти предрешаваш нещата. Не е право да казваш нещо, което не е вярно. Мога да пея, как да не мога. На себе си мога да пея. Най-после, и да ми направят бележка, ще поправя това, което не е правилно.

Ти имаш един цирей, който постоянно щрака. Ако не знаеш да пееш тона *до*, как ще го излекуваш? Цирея е едно яйце, което се мъти. Кога се измътва? Когато стане жълт. Жълтият цирей е узрял. Всеки плод трябва да узрее, да капне. Ти ще пробиеш цирея, ще изтече нечистото. Може да го лекуваш, като пееш *до*. Ще пееш или с отворена, или със затворена

уста. Вие пеете с отворена уста: „Ох, ох, олеле!“. Кой тон е *ох*? Тонът *си*. От високо положение е тонът *си* – той показва, че не нагоре трябва да идеш, но надолу трябва да се върнеш. Ти си се качил на планината, сега трябва да слезеш надолу. Няма лошо, че се връщаш долу: ти ще идеш при своите си, там, откъдето си излязъл. *Олеле*, това е тонът *ре*. „Олеле“ – слизам отгоре, не може повече.

Когато пеете, мислете върху думите и върху тоновете. Мислете върху това, за да бъдете свободни. Пеене без мисъл не може. Ти може да пееш механически, на няма да има полза. Навсякъде, където умът присъства, животът добре се свършва. Пееш ли, мисли върху това, което пееш. Всички хора представляват един велик певец, затова, като чуеш, че някой пее, да знаеш, че ти пееш, не да казваш, че той пее. – „Как! Аз да пея така хубаво?“ Нали някой път казвате, че вкъщи пеете хубаво, пък на сцената не така хубаво? Както вкъщи, така и на сцената вие можете да мислите. Вие се опасявате, че хората ще ви критикуват. Нека ви критикуват, нищо не значи критиката. Този, който критикува, себе си критикува. Ти сам не пееш, а преподаваш пеене. Ти никога не можеш да преподадеш нещо, ако сам не го знаеш. Много учители преподават пеене, но те самите не знаят да пеят. Учител, който не знае да пее, не може да преподава пеене. Наистина, как ще го предаде на учениците си? Ако някой, който не знае да пее, научи другиго да пее, значи той не му е преподал нищо, но той сам се е научил. Може да преподадем само нещо, което ние знаем.

Доброто не можеш да го преподадеш, истината не можеш да я преподадеш. Истината може само да мине през тебе. И музиката трябва да мине през тебе. Ти трябва да бъдеш един добър проводник. Остави тия стари теории. Бъди добър проводник на истината. Ако обръщаш внимание на този, на онзи, певец не можеш да станеш. Трябва да обръщаш внимание на певците, на гениалните хора, които пеят хубаво. Ако искате да бъдете добри, обръщайте внимание на всички добри хора в света, на всяка добра постъпка. Обръщайте внимание на доброто не като на едно правило, но за да можете да пеете. Ако можете да пеете, работите ще вървят гладко. Всякога, когато в живота се залостим, когато не ни върви, музика нямаме. Когато изгубим музиката, работата не върви добре.

Ако заболеете от ревматизъм, защо не го лекувате с музика? Хване ви ревматизъм в крака, в коляното – какво показва това? Че не знаете как да сгъвате крака си. Какво означава сгъването? Като сгънеш крака си, то значи: аз съм съгласен, каквото каже Небето, да го направя. Това значи сгъване. Като сгъваш ръката си насам-натам, това означава, че искаш да направиш нещо. Ако не знаеш как да сгъваш ръцете си, ако не знаеш как да сгъваш краката си, ти нищо не можеш да научиш и тогава ревматизмът ще те учи как да ги сгъваш. Като мислиш за болката, ти започваш да учиш как да сгъваш крака си. Като те заболи много, как внимателно го сгъваш!

На вас това ви се вижда смешна работа, но от невидимия свят постоянно ни възпитават. Всички болки в тялото, които претърпяваме, са възпитателни методи за правилно движение. Когато се научим да се движим правилно, всички болки ще изчезнат. Природата обича правилни движения, разумни движения. Трябва да има една школа: като вървите, красиво да бъде движението. В краката, в ръцете, в стойката, в очите, навсякъде да има красота.

Само светлият път на Мъдростта води към Истината. В Истината е скрит животът.

39. лекция, 1 септември 1939 г., София, Изгрев

ТЕМИ

Лекция 2. Четвърто измерение: *Каква наука е геометрията?*;

Лекция 4. Правилна преценка: *Кои неща спъват човека?*;

Лекция 7. Стани ти, който спиш!: *Най-малкият орган в човешкото тяло*, втора тема: *Полза от големите и малките неща*;

Лекция 15. Налягане и напрежение: *Външни и вътрешни условия на здравето*;

Лекция 18. Един опит: *Тема за карамфила*;

Лекция 20. Ценност, съдържание и форма: *Разлика между органическа и неорганическа материя*;

Лекция 21. Благоприятни и неблагоприятни условия: *Свободна тема*;

Лекция 23. Дайте свобода: *Идеалният живот от нашето лично гледище*;

Лекция 24. Единият закон: *Икономия в природата*;

Лекция 27. Свобода на съзнанието. Чистене на съзнанието: *Неопределени идеи*, втора тема: *Свобода на съзнанието*;

Лекция 30. Чисти мисли, чисти чувства и чисти постъпки: *Службата на светлината, на въздуха, на водата, на земята*;

Лекция 33. Обезсърчение и насърчение: *Ползата от служенето*;

Лекция 34. Даване, вземане и прилагане: *Качества на противоположностите*;

Лекция 39. Красиви движения: *Ползата от добре употребените цветове*.

Учителя Петър Дънов

МЛАДЕЖКИ ОКУЛТЕН КЛАС

Четвърто измерение

година осемнадесета

Редактор *Ивелина Христова*
Художник *Даниела Тодорова*
Предпечат *Иван Джеджев*

Издателство „БЯЛО БРАТСТВО“
София, ул. „Ген. Щерю Атанасов“ 2
Тел: (02) 418 0110; 0896 669 768

www.beinsadouno.org
www.bialobratstvo.info
izdatelstvo.bratstvo@gmail.com